

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
DOKTORA TEZİ

**ÇAĞDAŞ GÖRSEL KÜLTÜRDE RESİMSEL İMGE VE
SANAT EĞİTİMİNDE YENİ İMGE DÜZENLERİ**

Arzu UYSAL

**İZMİR
2009**

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
DOKTORA TEZİ

**ÇAĞDAŞ GÖRSEL KÜLTÜRDE RESİMSSEL İMGE VE
SANAT EĞİTİMİNDE YENİ İMGE DÜZENLERİ**

Arzu UYSAL

**Danışman:
Yrd. Doç. Dr. Emine HALIÇINARLI**

**İZMİR
2009**

Doktora tezi olarak sunduğum “**ağdaş Görsel Kültürde Resimsel İmge ve Sanat Eğitiminde Yeni İmge Düzenleri**” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve onurumla doğrularım.

17/12/2009

Arzu UYSAL

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼ne

İşbu alışma, j¼rimiz tarafından.....G¼zel Sanatlar Eğitimi.....

..... Anabilim Dalı

..... Resim-İş Öğretmenliği..... Bilim Dalında

DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Yrd. Doç. Dr. Emine HALIÇINARLI

Üye : Prof. Dr. Bedri KARAYAGMURLAR

Üye : Prof. M¼ntaz SAELAM

Üye : Doç. Mehmet Ferit M. İnanır

Üye : Yard. Doçent S. Umur Türker

Onay

Yukarıda imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

17/12/2009

Prof. Dr. h. c. İbrahim ATALAY
Enstitü M¼d¼r¼

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ

TEZ/PROJE VERİ FORMU

Tez/Proje No:

Konu Kodu:

Üniv. Kodu:

Not: Bu bölüm merkezimiz tarafından doldurulacaktır.

Tez/Proje Yazarının

Soyadı: UYSAL

Adı: Arzu

Tezin/Projenin Türkçe Adı: Çağdaş Görsel Kültürde Resimsel İmge ve Sanat Eğitiminde Yeni İmge Düzenleri

Tezin/Projenin Yabancı Dildeki Adı: Pictorial Image in Contemporary Visual Culture and New Image Layouts in Art Education

Tezin/Projenin Yapıldığı Üniversitesi: Dokuz Eylül Üniversitesi **Enstitü:** Eğitim Bilimleri Enstitüsü **Yıl:** 2009

Diğer Kuruluşlar:

Tezin/Projenin Türü:

Yüksek Lisans :

Doktora :

Tıpta Uzmanlık :

Sanatta Yeterlilik :

Dili : Türkçe

Sayfa Sayısı : 414

Referans Sayısı : 142

Tez/Proje Danışmanlarının

Ünvanı: Yrd. Doç. Dr.

Adı: Emine

Soyadı: HALIÇINARLI

Türkçe Anahtar Kelimeler:

- 1- İmge
- 2- Resimsel İmge
- 3- Görsel Kültür
- 4- Sanat Eğitimi
- 5- Yeni İmge Düzenleri

İngilizce Anahtar Kelimeler:

- 1- Image
- 2- Pictorial Image
- 3- Visual Culture
- 4- Art Education
- 5- New Image Layouts

Tarih: 17.12.2009

İmza:

Tezimin Erişim Sayfasında Yayınlanmasını İstiyorum

Evet

Hayır

TEŞEKKÜR

Bu araştırmada lisans düzeyinde sanat eğitimi alan öğrencilerin resimlerdeki imgelerde görsel kültürün ve sosyo-kültürel olguların etkilerinin hangi düzeylerde olduğu amaçlanmıştır. Aynı zamanda bu etkilerin öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre değişip değişmediği de araştırılmıştır. Güncel olan görsel kültür sanat eğitimi ile ilgili yurt dışında farklı alanlarda birçok araştırma ve çalışma yapılmasına karşın, ülkemizde bu alanla ilgili çalışmaların yetersizliği yapılan araştırmanın ülkemizde bu alanda çalışacaklar için önemli katkılar sunacağı düşünülmektedir.

Tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Emine HALIÇINARLI'ya ve tez komitesi yeleri Sayın Prof. Bedri KARAYAğMURLAR'a, Sayın Prof. Mümtaz SAğLAM'a sabırları ve desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

Nitel araştırma verilerinin analizi ve yorumlama sresinde yine sabrı ve desteğinden dolayı Doç. Dr. Abbas TÜRNÜKLÜ'ye teşekkür ederim. Ayrıca, araştırma sırasındaki desteği ve doküman toplamadaki yardımlarından dolayı Sayın Doç. Mehmet FIRINCI'ya teşekkür ederim.

Çalışmalarıma içtenlikle katılan İzmır Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş ğretmenliği Anabilim Dalı, Antakya Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş ğretmenliği Anabilim Dalı ile Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş ğretmenliği Anabilim Dalı ve İzmır Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü, Antakya Mustafa Kemal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü ile Eskişehir Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümünde lisans düzeyinde 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören 2006 ve 2007 ğretim yılı 3. ve 4. sınıf öğrencilerine, sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmada bana yardımcı olan; sevgili dostlarım Reyhan DEMİR BAĞATIR'a, Dizar ZENCİRCİ'ye, Ejmel ARSLAN'a, Sibel ALMELEK'e ve veri analizi ve yorumlarında yardımcı olan Suat TÜRKOĞUZ'a, yabancı kaynaklar konusunda yardımcı olan Selver ÖZGÜR'e, Çınla ŞEKER YÜCEBAŞ'a teşekkürlerimi sunarım. Çalışmalarım sırasında bana manevi destek gösteren ailem; GÜLDALI ve UYSAL ailelerine, sevgi ve sabırla yanımda olan ve araştırma süresince katkılarından dolayı eşim Emrah UYSAL'a ve yine sevgi ve sabırla yanımda olan annem Gülten GÜLDALI'ya ve biricik oğlum Murat Arda UYSAL'a teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Arzu UYSAL

İÇİNDEKİLER

Yemin Metni	-
Değerlendirme Kurulu Üyeleri	-
YÖK Dokümantasyon Merkezi ve Tez Veri Formu	-
Teşekkür	-
İçindekiler	i
Tablo Listesi	vii
Şekil Listesi	xiv
Özet	xxiii
Abstract	xxv
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.1.1. Temel Kavramlar	1
a. Görsel Kültür-Kavramın Anlam Kazanması ve Önemi	1
b. Görsel Kültürde İmge	9
1.1.2. Sanat Eğitiminde Çağdaşlık Sorunu	17
a. Değişen Teknoloji-Değişen Öğrenci Yapısı-Yeni Talepler	19
b. Sanat Eğitimi ve Görsel Kültür İlişkisi	21
- Yükseköğretim Kurumlarında Sanat Eğitiminde Görsel Kültür Sorununa Yaklaşım	30
1.1.3. İmgenin Sosyo-Kültürel Olgular, Görsel Kültür-Görüntü Teknolojileri ve Günümüz Sanatı Bağlamında Değerlendirilmesi	33
a. İmge Kavramının Sosyo-Kültürel Olgularla İlişkisi	33
- Sosyo-Kültürel Değişim Sürecinde Dinsel İmgeler	34
- Çevre İmgeleri	41
Doğa İmgeleri	42
Kent İmgeleri	51
- İmgesel Düzendeki Ekonomik Göstergeler	60

- Politik Çağrışımlara Sahip İmgeler	70
- Cinsiyet Kavramı Odağında Psiko-Erotik İmgeler	80
b. Görsel Kültürde İmge Üreten Görüntü Teknolojileri/İmge-Bilgi	
İlişkisi	87
- Fotoğraf	95
- Akan Görüntüler: Televizyon-Video	101
- İnternet Ortamı-Sanal Dünya-Dijital (Hazır Görüntü) İmgeler	108
- Tasarım ve Estetik: Reklam Panoları ve Afişler	115
- Yazılı Basın	122
c. Görsel Kültür ve Günümüz Sanatında Bir Üretim Modeli Olarak İmgenin	
Değişim Süreci	127
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	134
a. Araştırmanın Amacı	134
b. Araştırmanın Önemi	134
1.3. Problem Cümlesi	135
1.4. Alt Problemler	135
1.5. Sayıtlar	137
1.6. Sınırlılıklar	137
1.7. Tanımlar	138
1.8. Kısaltmalar	146
BÖLÜM II	147
İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR	147
2.1. Yurtdışında Yapılan Yayın ve Araştırmalar	147
2.2. Yurtiçinde Yapılan Yayın ve Araştırmalar	158
BÖLÜM III	161
YÖNTEM	161

3.1. Araştırmanın Modeli	161
3.2. Evren ve Örneklem	161
3.2.1. Evren	161
3.2.2. Örneklem	162
- Örneklem Bulguları	165
3.3. Bağımlı Değişkenler	174
3.4. Veri Toplama Araçları	174
3.4.1. Kişisel Bilgi Formu (Ölçek-A)	175
3.4.2. Öğrenci Resimlerindeki İmgelerde Görsel Kültür ve Sosyo-Kültürel Olguların Etkilerine İlişkin Görüşme Formu (Ölçek-B)	175
- Görüşme Formunun Yapısı	175
- Görüşme Formunun Uygulanması ve Geçerlik-Güvenirlik Analizleri ...	176
3.4.3. Doküman İncelemesi (Ölçek-C)	178
3.5. İşlem Yolu	178
3.6. Veri Çözümleme Teknikleri	179
BÖLÜM IV	181
BULGULAR VE YORUMLAR	181
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	181
<i>Görsel kültür-Görüntü üreten teknolojiler (Televizyon, İnternet, reklam panoları, afişler, yazılı basın) öğrenci resimlerindeki imgeleri nasıl etkilemektedir? Bu etki öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?</i>	
4.1.1. TV'nin resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir?	181
4.1.2. İnternetin resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir?	200
4.1.3. Reklam Panolarının resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir?	218
4.1.4. Afişlerin resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir?	235
4.1.5. Yazılı basın resimlerinizdeki imgeleri nasıl etkilemektedir?	252

- 4. 2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar** 268
Çağdaş sanat oluşumları öğrencilerin resimlerindeki imgeleri nasıl etkilemektedir? Bu etki öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 4. 3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar** 283
Öğrencilerin plastik sanatlar alanında en çok beğendikleri sanatçılar kimlerdir (dönem ve alan fark etmeksizin) ve beğeni nedenleri nelerdir?
- 4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar** 285
Öğrencilerin yaşadığı çevre resimlerindeki imgeleri nasıl etkilemektedir? Bu etki öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar** 301
İnançlar öğrenci resimlerindeki imgeleri nasıl etkilemektedir? Bu etki öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar** 302
Ekonomik durum öğrencilerin resimlerindeki imgeyi nasıl etkilemektedir? Bu etki öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar** 304

Ülkenin politik ortamı öğrenci resimlerindeki imgeleri nasıl etkilemektedir? Bu etki öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?

4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar 305

Öğrencinin cinsel kimliğinin resimlerindeki imgeye etkisi nedir? Bu etki öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?

4.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar 321

Öğrencilerin resimlerinde kullandıkları imgeler nelerdir? Bu imgeler öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?

4.10. 3. ve 4. Sınıf Öğrenci Resimlerinden Elde Edilen

Dokümanların Analizi 340

a. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlarla 3. ve 4. Sınıf

Öğrenci Resimlerinden Elde Edilen Doküman Analizlerinin

Karşılaştırılması 351

BÖLÜM V 352

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER 352

5.1. Sonuçlar 352

5.2. Tartışma 383

5.3. Öneriler 389

KAYNAKÇA 392

EKLER	406
EK-1 Özel Yetenek Sınavı Sonuçlarına Göre Öğrenci Alan Üniversitelerin Resim-İş Bölümleri 2006-2007 Yılı Kontenjanları	406
EK-2 Özel Yetenek Sınavı Sonuçlarına Göre Öğrenci Alan Üniversitelerin Resim Bölümleri 2006-2007 Yılı Kontenjanları	407
EK-3 Kişisel Bilgi ve Öğrenci Görüşme Formu	408
EK-4 Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo-Sinema-Televizyon Bölümü “Görsel Kültür” Ders İçeriği	412
Ek-5 Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Yüksek Lisans “İmge-Söz ve Yazı” Ders İçeriği	413

TABLO LİSTESİ

Tablo No	Sayfa No
3.1 Örneklemi Oluşturan Öğrencilerin Üniversite ve Fakültelelere Göre Dağılımı	164
3.2 Yaşa Göre Öğrenci Sayısı Dağılımı	165
3.3 Cinsiyete Göre Öğrenci Sayısı Dağılımı	166
3.4 Sınıflara Göre Öğrenci Sayısı Dağılımı	167
3.5 Ailenin Yaşadığı Yerleşim Yerine Göre Öğrenci Sayısı Dağılımı	168
3.6 Anne Eğitim Düzeylerine Göre Öğrenci Sayısı Dağılımı	169
3.7 Anne Meslek Gruplarına Göre Öğrenci Sayısı Dağılımı	170
3.8 Baba Eğitim Düzeylerine Göre Öğrenci Sayısı Dağılımı	171
3.9 Baba Meslek Gruplarına Göre Öğrenci Sayısı Dağılımı	172
3.10 Aylık Net Gelir Düzeylerine Göre Öğrenci Sayısı Dağılımı	173
4. 1 TV'nin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	182
4.2 Yaş Gruplarına Göre TV'nin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	183
4.3 Cinsiyet Gruplarına Göre TV'nin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	185
4.4 Üniversite ve Fakültelelere Göre TV'nin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	186
4.5 Sınıflara Göre TV'nin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	188
4.6 Ailenin Yaşadığı Yerleşim Yerine Göre TV'nin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	190
4.7 Anne Eğitim Düzeylerine Göre TV'nin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	192
4.8 Anne Meslek Gruplarına Göre TV'nin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	193
4.9 Baba Eğitim Düzeylerine Göre TV'nin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	195
4.10 Baba Meslek Gruplarına Göre TV'nin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	197

4.11 Ailenin Aylık Net Gelir Düzeyine Göre TV'nin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	199
4.12 İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	201
4.13 Yaş Gruplarına Göre İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	202
4.14 Cinsiyet Gruplarına Göre İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	203
4.15 Üniversite ve Fakültelere Göre İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	204
4.16 Sınıflara Göre İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri .	206
4.17 Ailenin Yaşadığı Yerleşim Yerine Göre İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	208
4.18 Anne Eğitim Düzeyine Göre İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	209
4.19 Anne Meslek Gruplarına Göre İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	211
4.20 Baba Eğitim Düzeylerine Göre İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	213
4.21 Baba Meslek Gruplarına Göre İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	215
4.22 Ailenin Aylık Net Gelir Düzeylerine Göre İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	216
4.23 Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	218
4.24 Yaş Gruplarına Göre Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	219
4.25 Cinsiyet Gruplarına Göre Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	221
4.26 Üniversite ve Fakültelere Göre Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	222
4.27 Sınıflara Göre Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	224

4.28 Ailenin Yaşadığı Yerleşim Yerine Göre Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	226
4.29 Anne Eğitim Düzeyine Göre Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	227
4.30 Anne Meslek Gruplarına Göre Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	229
4.31 Baba Eğitim Düzeylerine Göre Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	231
4.32 Baba Meslek Gruplarına Göre Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkisi	232
4.33 Ailenin Aylık Net Gelir Düzeyine Göre Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	234
4.34 Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	236
4.35 Yaş Gruplarına Göre Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	237
4.36 Cinsiyet Gruplarına Göre Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	238
4.37 Üniversite ve Fakülteleere Göre Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	240
4.38 Sınıflara Göre Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri ..	241
4.39 Ailenin Yaşadığı Yerleşim Yerine Göre Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	242
4.40 Anne Eğitim Düzeylerine Göre Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	244
4.41 Anne Meslek Gruplarına Göre Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	246
4.42 Baba Eğitim Düzeylerine Göre Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	247
4.43 Baba Meslek Gruplarına Göre Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	249
4.44 Ailenin Aylık Net Gelir Düzeyine Göre Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	251

4.45 Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	252
4.46 Yaş Gruplarına Göre Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	254
4.47 Cinsiyet Gruplarına Göre Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	255
4.48 Üniversite ve Fakülteleere Göre Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	256
4.49 Sınıflara Göre Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	258
4.50 Ailenin Yaşadığı Yerleşim Yerine Göre Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	259
4.51 Anne Eğitim Düzeylerine Göre Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	261
4.52 Anne Meslek Gruplarına Göre Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	262
4.53 Baba Eğitim Düzeylerine Göre Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	264
4.54 Baba Meslek Gruplarına Göre Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	265
4.55 Ailenin Aylık Net Gelir Düzeylerine Göre Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	267
4.56 Öğrenci Resimlerindeki İmgelerle Çağdaş Sanat Oluşumları Arasındaki Paralellikler	269
4.57 Yaş Gruplarına Göre Öğrenci Resimlerindeki İmgelerle Çağdaş Sanat Oluşumları Arasındaki Paralellikler	270
4.58 Cinsiyet Gruplarına Göre Öğrenci Resimleriyle Çağdaş Sanat Oluşumları Arasındaki Paralellikler	271
4.59 Üniversite ve Fakülteleere Göre Öğrenci Resimleriyle Çağdaş Sanat Oluşumları Arasındaki Paralellikler	272
4.60 Sınıflara Göre Öğrenci Resimleriyle Çağdaş Sanat Oluşumları Arasındaki Paralellikler	274
4.61 Ailenin Yaşadığı Yerleşim Yerine Göre Öğrenci Resimleriyle	

Çağdaş Sanat Oluşumları Arasındaki Paralellikler	275
4.62 Anne Eğitim Düzeylerine Göre Öğrenci Resimleriyle Çağdaş Sanat Oluşumları Arasındaki Paralellikler	276
4.63 Anne Meslek Gruplarına Göre Öğrenci Resimleriyle Çağdaş Sanat Oluşumları Arasındaki Paralellikler	278
4.64 Baba Eğitim Düzeylerine Göre Öğrenci Resimleriyle Çağdaş Sanat Oluşumları Arasındaki Paralellikler	279
4.65 Baba Meslek Gruplarına Göre Öğrenci Resimleriyle Çağdaş Sanat Oluşumları Arasındaki Paralellikler	281
4.66 Ailenin Aylık Net Gelir Düzeylerine Göre Öğrenci Resimleriyle Çağdaş Sanat Oluşumları Arasındaki Paralellikler	282
4.67 Plastik Sanatlar Alanında Öğrencilerin En Çok Beğendikleri Sanatçılar ve Beğeni Nedenleri	284
4.68 Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	286
4.69 Yaş Gruplarına Göre Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	287
4.70 Cinsiyet Gruplarına Göre Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	288
4.71 Üniversite ve Fakültelere Göre Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	290
4.72 Sınıflara Göre Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri ..	291
4.73 Ailenin Yaşadığı Yerleşim Yerine Göre Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	292
4.74 Anne Eğitim Düzeylerine Göre Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	294
4.75 Anne Meslek Gruplarına Göre Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	296
4.76 Baba Eğitim Düzeylerine Göre Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	297
4.77 Baba Meslek Gruplarına Göre Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	299

4.78 Ailenin Aylık Net Gelir Düzeylerine Göre Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	300
4.79 İnançların Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	302
4.80 Ekonominin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	303
4.81 Politikanın Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	304
4.82 Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	306
4.83 Yaş Gruplarına Göre Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	307
4.84 Cinsiyet Gruplarına Göre Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	308
4.85 Üniversite ve Fakülterle Göre Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	310
4.86 Sınıflara Göre Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	311
4.87 Ailenin Yaşadığı Yerleşim Yerine Göre Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	312
4.88 Anne Eğitim Düzeylerine Göre Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	314
4.89 Anne Meslek Gruplarına Göre Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	315
4.90 Baba Eğitim Düzeylerine Göre Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	317
4.91 Baba Meslek Gruplarına Göre Politikanın Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	318
4.92 Ailenin Aylık Net Gelir Düzeylerine Göre Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	320
4.93 Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri	322
4.94 Yaş Gruplarına Göre Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri	323
4.95 Cinsiyet Gruplarına Göre Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri	325
4.96 Üniversite ve Fakülterle Göre Öğrenci Resimlerinde Kullanılan	

İmge Türleri	326
4.97 Sınıflara Göre Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri	328
4.98 Ailenin Yaşadığı Yerleşim Yerine Göre Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri	330
4.99 Anne Eğitim Düzeylerine Göre Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri	332
4.100 Anne Meslek Gruplarına Göre Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri	334
4.101 Baba Eğitim Düzeylerine Göre Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri	335
4.102 Baba Meslek Gruplarına Göre Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri	337
4.103 Ailenin Aylık Net Gelir Düzeylerine Göre Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri	338

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil No	Sayfa No
1.1 Richard Hamilton, “Bugünün Evlerini Bu Denli Farklı, Bu Denli Cazip Kılan Nedir?”, 1956, Kolaj, 26x24,8 cm, G.F. Zundel Koleksiyonu	32
1.2 Giotto di Bondone, “Meryem-Maesta”, 1311, Ağaç Üzerine Tempera, 325x204 cm, Uffizi Galerisi, Floransa	35
1.3 Leonardo Da Vinci, Son Akşam Yemeği, 1495–98, Duvar Üzerine Tempera ve Yağlıboya, 460x880 cm, Santa Maria delle Grazie Manastırı Yemekhanesi, Milano	36
1.4 Michelangelo, “Ademin Yaratılışı”, 1508–12, Sistine Şapeli Tavanından Ayrıntı, Fresk, Sistine Şapeli, Vatikan	37
1.5 Raphael Sanzio, “Granduca Meryem’i”, 1504, Ağaç Üzerine Yağlıboya, 84x55 cm, Palazzo Pitti Galerisi, Floransa	38
1.6 Şirin Neşat, “Onun Gizliyim”, 1993, Fujicolor Kristal Arşiv Baskı, 48 x 31,8cm, Serge Plantureux Galerisi, Paris	38
1.7 Şükran Moral, “Çarmıha Gerilmiş İsa”, 1994, Dijital Baskı, Özel Koleksiyon, Londra	39
1.8 Andrea Serrano, “Çiş İsa”, 1987, Fotoğraf	40
1.9 Ergin İnan, “Ağustos Böceği”, 80 x 54 cm	41
1.10 Giorgione, “Fırtına”, 1508, Tuval Üzerine Yağlıboya, 82x73 cm, Akademi Galerisi, Venedik, İtalya	43
1.11 Jacop Von Ruysdael, “Beyazlaşan Tarlalarıyla Haarlem Manzarası”, 1665, Tuval Üzerine Yağlıboya, 62,2x55,2 cm, Sanatevi, Zürih	44
1.12 John Costable, “Brighton Sahilinden Uzakta Yağmur Fırtınası”, 1824–28, Tuval Üzerine Yağlıboya, 22,2x31 cm, Royal Sanatlar Akademisi, Londra	46
1.13 William Turner, “Kar Fırtınası”, 1842, Tuval Üzerine Yağlıboya, 91,5x122 cm, Ulusal Galeri, Londra	47
1.14 Claude Monet, “Gündoğumu”, 1873, Tuval Üzerine Yağlıboya, 48x63 cm, Marmottan Müzesi, Paris	48

- 1.15 Paul Cezanne, “Provence Dağları”, 1886–90, Tuval
 Üzerine Yağlıboya, 63,5x79,4 cm, Ulusal Galeri, Londra 49
- 1.16 Gerhard Richter, 1969, “Hubbelrath Yakınında Manzara”,
 Tuval Üzerine Yağlıboya, 100 cmx140 cm 50
- 1.17 Zoe Leonard, “Ağaç”, 1997, Yerleştirme, Ağaç, Çelik ve Çelik
 Halat, Yaklaşık Olarak 640 x 156 cm, Paula Cooper Galerisi,
 New York 50
- 1.18 Jan Van Eyck, ““Rolin Meryem’i”nden Ayrıntı, 1435, Ağaç,
 66x62 cm, Louvre Müzesi, Paris 52
- 1.19 El Greco, “Toledo’dan Görünüm”, 1597, Tuval Üzerine
 Yağlıboya, 121,3x108,6 cm, Metropolitan Sanat Müzesi, New York 53
- 1.20 Canaletto, “Rialto Meydanı”, 1758–63, Tuval Üzerine
 Yağlıboya, 119x186 cm, Gemaelde Galerisi, Berlin 54
- 1.21 Francesco Guardi, “San Marco Meydanı”, 1777, Tuval
 Üzerine Yağlıboya, 61x91 cm, Calouste Gulbenkian Müzesi, Lizbon ... 54
- 1.22 Camille Pissarro, “Montmartre Bulvarı: Güneşli Öğleden
 Sonra”, 1897, Tuval Üzerine Yağlıboya, 74x92,8 cm, Eyalet
 Hermitage Müzesi, St. Petersburg 55
- 1.23 Fernand Leger, “Kent”, 1919, Tuval Üzerine Yağlıboya,
 230,5x297,7 cm, Philadelphia Sanat Müzesi 56
- 1.24 Edward Hopper, “Gece Kuşları”, 1942, Tuval Üzerine
 Yağlıboya, 84,1x152,4 cm, Sanat Enstitüsü, Chicago 56
- 1.25 Williem de Kooning, “Gotham Haberleri”, 1955, Tuval
 Üzerine Yağlıboya, 175,3x200,7 cm, Seymour H. Knox’a
 Hediye, Albright-Knox Sanat Galerisi, Buffalo, New York 57
- 1.26 Andy Warhol, “Campbell’s Çorba Kutuları”, 1962, 32 Tuval
 Üzerine Sentetik Polimer Boya, Her Bir Tuval Boyutu 50,8x40,6 cm ... 58
- 1.27 David Hockney, “Büyük Su Sıçraması”, 1967, Tuval Üzerine
 Akrilik, 243,8x243,8 cm, Tate Galeri, London 59
- 1.28 Richard Estes, “Hayalet”, 1995–96, Tuval Üzerine Akrilik
 ve Yağlıboya, 96,5x165,1 cm, Richard&Monica Segal Koleksiyonu 59
- 1.29 Domenico Ghirlandaio, “Azizlerle Birlikte, Tahtta Oturan

	Madonna ve Çocuk”, 1484, Tahta Panel Üzerine Tempera, 191x200 cm, Uffizi Galerisi, Floransa	61
1.30	Raffaello Sanzio, “Papa X. Leo ve İki Kardinal”, 1518-19, Ağaç üzerine Yağlıboya, 154x119 cm, Uffizi Galerisi, Floransa	62
1.31	Thomas Gainsborough, “Bay ve Bayan Andrews”, 1748–49, Tuval Üzerine Yağlıboya, 69,8x119,4 cm, National Gallery, London	63
1.32	Edgar Degas, “Dans Sınavı”, 1880, Kağıt Üzerine Pastel Boya ve Tebeşir, 63,4x48,2 cm, Denver Sanat Müzesi	65
1.33	Auguste Renoir, “Yürüyüş”, 1870, Tuval Üzerine Yağlıboya, 81,3x65 cm, J. Paul Getty Müzesi, Malibu, California	65
1.34	Vincent Van Gogh, “Patates Yiyenler”, 1885, Tuval Üzerine Yağlıboya, 82x114 cm, Vincent Van Gogh Müzesi, Amsterdam	66
1.35	Alton S. Tobey, " Hartford'un Kurucuları", 1940, Tempera, 66x112,4 cm, Smithsonian Amerika Sanat Müzesi Koleksiyonu, Washington	67
1.36	Richard Estes, “Snack Bar”, 1967, Ludwig Muzesi, Köln	68
1.37	Andy Warhol, “Onbeş Bir Dolar Afişleri”, 1962, New York	69
1.38	Don Eddy, “Gümüş Ayakkabılar” 1974, Tuval Üzerine Akrilik, 101,6x101,6 cm, Richard and Monica Segal Koleksiyonu	69
1.39	Giotto di Bondone, “Ölü İsa’ya Ağıt”, 1305, Fresko, 200x185 cm, Padova Scrovegni Şapeli	71
1.40	Ambrogio Lorenzetti, “İyi ve Kötü Yönetimin Alegorileri ve İyi ve Kötü Yönetimin Kentte ve Kırdaki Etkileri”, 1337- 1340. Fresk, 14 metre. Palazzo Pubblico Toplantı Odası, Siena	72
1.41	Jacques-Louis David, “Marat’ın Ölümü”, 1793, Tuval Üzerine Yağlıboya, 162x128 cm, Royaux des Beaux Sanatlar Müzesi, Brüksel	74
1.42	Francisco de Goya, “3 Mayıs Katliamı–1808”, 1814, Tuval Üzerine Yağlıboya, 266x345 cm, Prado Müzesi, Madrid	75

- 1.43 Jean François Millet, Angelus (Sabah Duası), 1857-59, Tuval
 Üzerine Yağlı boya, 55,5x66 cm, D'Orsay Müzesi, Paris 76
- 1.44 Otto Dix, “İskambil Oynayanlar-Savaşta Sakatlananların
 Kart Oyunu”, 1920, Tuval Üzerine Yağlıboya, Fotomontaj ve
 Kolaj, 109,8x85 cm, Özel Koleksiyon, Berlin 77
- 1.45 Hannah Höch, “Dada-Eleştiri”, 1919, Karton Üzerine Fotomontaj,
 Guaş, Suluboya, 43,7 x 34,5 cm, Berlin Galerisi, Berlin 78
- 1.46 John Heartfield, “Yaşasın Tereyağının Hepsi Bitmiş”,
 1935, Fotomontaj 78
- 1.47 Pablo Picasso, “Guernica”, 1937, Tuval Üzerine Yağlıboya,
 349x776 cm, Reina Sofía 79
- 1.48 Fontainebleau Okulu, “Gabrielle d'Estrées ve Kızkardeşi
 Banyoda”, 1595, Tuval Üzerine Yağlıboya, 96x125 cm, Louvre
 Müzesi, Paris 81
- 1.49 François Boucher, “Dinlenen Nü (Louise O'Murphy)”, 1751,
 Tuval Üzerine Yağlıboya, 59,5x73,5 cm, Wallraf-Richartz Müzesi,
 Köln 82
- 1.50 Francisco de Goya, “Çıplak Maya”, 1799-1800, Tuval
 Üzerine Yağlıboya, 97x190 cm, Prado Müzesi, Madrid 83
- 1.51 Gustave Courbet, “Dünyanın Merkezi”, 1866, Tuval
 Üzerine Yağlıboya, 46x55 cm, D'Orsay Müzesi, Paris 83
- 1.52 Jean-Léon Gérôme, “Köle Pazarı”, 1867, Tuval Üzerine
 Yağlıboya, 84,3x63 cm, Sterling ve Francine Clark Sanat
 Enstitüsü, Williamstown, Massachusetts 84
- 1.53 Egon Schiele, “Mastürbasyon Yapan Nü Öz-Portre”, 1911,
 Kağıt Üzerine Kurşunkalem, Guaş ve Suluboya, 47x31 cm,
 Albertina Grafik Koleksiyonu, Viyana 85
- 1.54 Carolee Schneemann, “İçteki Tomar”, 1972, Gösteri, NY ve
 Telluride Film Festivali, Doğu Hampton, Colorado 86
- 1.55 Robert Rauschenberg, “İsimsiz”, 1955, Karışık Teknik. 39,3x52,7
 cm, Jasper Johns Koleksiyonu 90
- 1.56 Roy Lichtenstein, “Arabada”, 1963, Tuval Üzerine Yağlıboya

	ve Magna, 172x203,5 cm, İskoç Modern Sanat Ulusal Galerisi	91
1.57	Andy Warhol, “Mao-Tse-Tung”, 1972, 10 adet Renkli Serigrafı, her biri 91,6x 91,6cm, Avustralya Ulusal Galerisi, Canberra, Avustralya	92
1.58	David Salle, “Meksika’da Mingus”, 1990, Tuval Üzerine Akrilik ve Yağlıboya, 244x312 cm, Saatchi Galerisi Koleksiyonu	93
1.59	Mike Bidlo, “İsimsiz (Pollock Değil)”, 1983, Tuval Üzerine Vernikli Boya, 87,4x120,6 cm, SHO Çağdaş Sanat Galerisi	93
1.60	Gilbert&George, “İngiltere”, 1980, Kağıt Üzerine Karışık Teknik, 301,6x303,1 cm, Tate Galerisi, Londra	98
1.61	Robert Mapplethorpe, “Dennis Speight”, 1980, Fotoğraf, Jelatin Gümüş Baskı, 40,6x50,8 cm	99
1.62	Cindy Sherman, “İsimsiz”, 1989, Renkli Fotoğraf, 147,4x106 cm, Phillips de Pury&Company, New York	99
1.63	Sherrie Levine, “After Walker Evans: 1”, 1981, Jelatin Gümüş Baskı, 8,6x12,9 cm, Metropolitan Sanat Müzesi, New York	100
1.64	Bill Viola, “Sessiz Yığın”, 2001, Video/Film, İki Plazma Ekrandan İkili Renkli Video, James Cohan Galerisi	107
1.65	Peter Stanick, “Sessiz Radyonun Dönüşü”, 2007. Tuval Üzerine Mürekkep. Saatchi Galerisi Koleksiyonu	110
1.66	Olia Lialina, “Savaştan Dönen Erkek Arkadaşım”, 1996, GIF animasyonları, GIF imgeleri, HTML	111
1.67	Carlo Zanni, “eBay Manzara”, 2004	113
1.68	Carlo Zanni, “eBay Resim”, 2004, Sıkıştırılmış Ahşap Üzerine Yağlıboya ve Reçine, 9x16,5 cm	113
1.69	Richard Hamilton, “Bugünün Evlerini Bu Denli Farklı, Bu Denli Cazip Kılan Nedir?”, 1956, Kolaj, 26x24,8 cm, G.F. Zundel Koleksiyonu	117
1.70	John Clem Clarke, “Cola Reklam Panosunun Arkasında Polis”, 1995, Tuval Üzerine Akrilik, 145x134 cm	118
1.71	Raymond Hains, “Sans Ünvanı”, 1967, Tuval Üzerine Yırtılmış Afişler, 144x200 cm, Jean Larcade Özel Koleksiyonu,	

Paris	119
1.72 Mimmo Rotella, “Özgürlüğün Eli”, 1991, Yırtık Afişlerden Kolaj, 119,4x78,7 cm, Kass/Meridian Galeri	120
1.73 Malcolm Morley, “Hipodrom”, 1970, Tuval Üzerine Akrilik, 175x220 cm, Aachen, Yeni Galeri, Ludwig Koleksiyonu	121
1.74 Godfried Donkor, “Siyah Madonna”, 2002, Kağıt Üzerine Karışık Teknik, 48x64 cm	124
1.75 Ellen Gallagher, “Coral Şehirler”, 2007. Ebony Dergisi Sayfası Üzerine Mürekkep, Suluboya, Altın Varak, Kesik Kağıt ve Mumlu Kil, 32,4x25,1 cm. Özel Koleksiyon	125
1.76 Serkan Özkaya, “Bugün Tarihi Bir Gün Olabilirdi”, 2003, Radikal Günlük Gazetesi İki Sayfası Üzerine Çizim	125
1.77 İrfan Önürmen, 2004, Gazete Üzerine Karışık Teknik, Frankfurt Sanat Fuarı Sergisinden	126
1.78 Katharine Sieverding, Kontinentalkern XXXV (Detay), 1988-1993, Renkli Fotoğraf, Akrilik, Çelik, 257x875 cm, Özel Koleksiyon	128
1.79 Marina Abramoviç, “Ritim 10”, Gösteri, Süre: 2'20", 1973–1997	129
1.80 David Salle, “Eski Şişeler”, 1995, Tuval Üzerine Akrilik ve Yağlıboya, 245 x 325 cm	130
1.81 Gerhard Richter, “Şehir Yaşamı”, 2000, Fotoğraf Üzerine Yağlıboya, 12,2x12,2 cm, Anthony Meier Güzel Sanatlar Galerisi	131
1.82 Julian Schnabel, “İsimsiz (Çin Resmi)”, 2008, Polyester Üzerine Reçine, Yağlıboya, Mürekkep, Sprey Boya, 228,6x203,2 cm, Robilant & Voena Galerisi	132
1.83 Duane Hanson, “Süpermarkette Kadın”, 1970, Boyalı Fiberglas, Giysi ve Polyester, Üretilmiş Paketlerle Alışveriş Arabası	133
3.1 Üniversite ve Fakültelere Göre Öğrenci Sayısı Dağılım Grafiği	165
3.2 Yaşa Göre Öğrenci Sayısı Dağılım Grafiği	166
3.3 Cinsiyete Göre Öğrenci Sayısı Dağılım Grafiği	167
3.4 Sınıflara Göre Öğrenci Sayısı Dağılım Grafiği	168

3.5 Ailenin Yaşadığı Yerleşim Yerine Göre Öğrenci Sayısı Dağılım Grafığı	169
3.6 Anne Eğitim Düzeylerine Göre Öğrenci Sayısı Dağılım Grafığı	170
3.7 Anne Meslek Gruplarına Göre Öğrenci Sayısı Dağılım Grafığı	171
3.8 Baba Eğitim Düzeylerine Göre Öğrenci Sayısı Dağılım Grafığı	172
3.9 Baba Meslek Gruplarına Göre Öğrenci Sayısı Dağılım Grafığı	173
3.10 Ailenin Aylık Net Gelir Düzeylerine Göre Öğrenci Sayısı Dağılım Grafığı	174
4.1 DEÜ GSF Resim Bölümü, 4. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2007, Tuval Üzerine Akrilik	340
4.2 DEÜ BEF Resim-İş Eğitimi ABD, 4. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2006, Tuval Üzerine Yağlıboya	340
4.3 DEÜ GSF Resim Bölümü, 4. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2007, Tuval Üzerine Akrilik	341
4.4 DEÜ BEF Resim-İş Eğitimi ABD, 4. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2006, Tuval Üzerine Yağlıboya	341
4.5 DEÜ GSF Resim Bölümü, 4. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2007, Tuval Üzerine Akrilik	341
4.6 DEÜ BEF Resim-İş Eğitimi ABD, 3. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2006, Tuval Üzerine Yağlıboya	341
4.7 DEÜ GSF Resim Bölümü, 3. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2008, Tuval Üzerine Akrilik	342
4.8 DEÜ BEF Resim-İş Eğitimi ABD, 4. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2007, Tuval Üzerine Yağlıboya	342
4.9 DEÜ BEF Resim-İş Eğitimi ABD, 4. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2007, Tuval Üzerine Yağlıboya	342
4.10 DEÜ GSF Resim Bölümü, 4. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2006, Tuval Üzerine Yağlıboya	343
4.11 DEÜ BEF Resim-İş Eğitimi ABD, 3. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2006, Tuval Üzerine Yağlıboya	343
4.12 DEÜ BEF Resim-İş Eğitimi ABD, 3. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2006, Tuval Üzerine Yağlıboya	343

4.13 DEÜ BEF Resim-İş Eğitimi ABD, 3. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2007, Tuval Üzerine Akrilik ve Yağlıboya	344
4.14 DEÜ BEF Resim-İş Eğitimi ABD, 3. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2007, Tuval Üzerine Akrilik ve Yağlıboya	344
4.15 DEÜ BEF Resim-İş Eğitimi ABD, 3. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2007, Tuval Üzerine Akrilik ve Yağlıboya	344
4.16 DEÜ BEF Resim-İş Eğitimi ABD, 3. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2006, Tuval Üzerine Yağlıboya	344
4.17 DEÜ BEF Resim-İş Eğitimi ABD, 4. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2009, Tuval Üzerine Yağlıboya	344
4.18 DEÜ GSF Resim Bölümü, 4. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2007, Tuval Üzerine Yağlıboya	345
4.19 DEÜ GSF Resim Bölümü, 4. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2007, Tuval Üzerine Yağlıboya	345
4.20 DEÜ GSF Resim Bölümü, 4. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2006, Tuval Üzerine Yağlıboya	346
4.21 DEÜ GSF Resim Bölümü, 4. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2006, Tuval Üzerine Yağlıboya	346
4.22 DEÜ BEF Resim-İş Eğitimi ABD, 4. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2006, Tuval Üzerine Karışık Teknik	346
4.23 DEÜ BEF Resim-İş Eğitimi ABD, 3. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2005, Tuval Üzerine Yağlıboya	346
4.24 DEÜ BEF Resim-İş Eğitimi ABD, 3. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2006, Tuval Üzerine Karışık Teknik	347
4.25 DEÜ BEF Resim-İş Eğitimi ABD, 3. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2006, Tuval Üzerine Karışık Teknik	347
4.26 DEÜ BEF Resim-İş Eğitimi ABD, 3. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2006, Tuval Üzerine Karışık Teknik	348
4.27 DEÜ GSF Resim Bölümü, 3. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2008, Kağıt Üzerine Yağlıboya	348
4.28 DEÜ GSF Resim Bölümü, 4. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2007, Kağıt Üzerine Akrilik	349

4.29 DEÜ GSF Resim Bölümü, 4. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2007, Tuval Üzerine Yağlıboya	349
4.30 DEÜ GSF Resim Bölümü, 4. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2007, Tuval Üzerine Yağlıboya	349
4.31 DEÜ GSF Resim Bölümü, 4. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2008, Tuval Üzerine Yağlıboya	349
4.32 DEÜ GSF Resim Bölümü, 3. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2009, Tuval Üzerine Yağlıboya	350
4.33 DEÜ GSF Resim Bölümü, 4. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2007, Tuval Üzerine Yağlıboya	350
4.34 DEÜ GSF Resim Bölümü, 4. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2008, Tuval Üzerine Yağlıboya	350

ÇAĞDAŞ GÖRSEL KÜLTÜRDE RESİMSSEL İMGE VE SANAT EĞİTİMİNDE YENİ İMGE DÜZENLERİ

UYSAL, Arzu

Doktora Tezi, DEÜ Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Emine HALIÇINARLI

Aralık 2009, 414 sayfa.

ÖZET

Çağdaş teknolojinin gelişmesine bağlı olarak sanatsal anlayışlarda, sanatçının işlevi ve konumunda değişimlerin yaşanması, bunun doğal sonucu olarak sanat eğitimi yaklaşımlarında da değişimin olması gerekliliğini beraberinde getirmiştir. Geleneksel tuval resmi karşısında, özellikle son 50 yıllık zaman diliminde gelişimlerle, değişen estetik kaygılarla ortaya çıkan farklı sanatsal oluşumlar, toplumun sanatın ne olduğu konusunda bir çıkmaza girmesine neden olmuştur. İzleyicinin günümüz çağdaş sanat yapıtlarını anlayamamasının, ona bu yeteneğin kazandırılmamasından ileri geldiği düşünülmektedir. İşte sanat eğitimcisinin, öğrencilere bu yeteneği kazandırmakla önemli bir eksiği tamamlayacağı düşünülmektedir. Sanatçı ve sanat eğitimcisi yetiştiren kurumların lisans ve lisansüstü düzeyinde yürütülmekte olan programlarda sanat eserleri inceleme vb. gibi dersler verilmektedir. Bu ders ya da derslerin yanı sıra, çağdaş görsel kültürün imgeleri ve sosyo-kültürel olguları bir arada tartışan teorik ve disiplinlerarası etkileşimli çalışan atölye (örneğin proje önerileri ile çalışan) derslerinin programlarda yer alışıyla bu konudaki açığın giderilebileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda, ülkemizde sanat eğitimi alanında *görsel kültür-sosyo-kültürel olgular ve bunların öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkileri* ile ilgili böyle bir çalışmanın eksikliği araştırmaya yön vermiştir.

Lisans düzeyinde sanat eğitimi alan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde görsel kültürün ve sosyo-kültürel olguların etkileri konusunda durum tespiti yapmak araştırmanın genel amacını oluşturmaktadır. Ayrıca, görsel kültürün ve sosyo-kültürel olguların etkisinin öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı da incelenmiştir.

Bu araştırma nitel bir çalışmadır. Veriler nitel araştırma yöntemine dayalı olarak toplanmıştır. Bu kapsamda öncelikle araştırma ile ilgili literatür taranmış ve Kişisel Bilgi Formu (Ölçek-A), yarı yapılandırılmış Görüşme Formu (Ölçek-B) ve Doküman İnceleme (Ölçek-C) olmak üzere üç farklı araç kullanılmıştır.

Araştırmada, örnekleme oluşturan üç üniversitenin eğitim ve güzel sanatlar fakültelerinde 3. ve 4. sınıfta okuyan 248 öğrenciden 147'si ile görüşme yapılmıştır.

Araştırmada görüşme formu ve kişisel bilgi formundan elde edilen verilerin çözümlenmesinde aşağıdaki nitel ve istatistiksel teknikler kullanılmıştır:

- İçerik Analizi (nitel)
- Frekans ve Yüzde Dağılımı

Buna göre, elde edilen çok sayıda bulgu ve sonuçları özetleyecek olursak;

İçerik analizleri sonucunda, görsel kültür değişkenlerinden özellikle internetin, televizyonun ve yazılı basının lisans düzeyinde sanat eğitimi alan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde yüksek oranlarda olumlu etkisi olduğu tespit edilmiştir. Sosyo-kültürel olgulardan ise çevrenin öğrenci resimlerindeki imgelerde yüksek oranlarda olumlu etkisinin olduğu, ancak politika ve inançların etkisinin olmadığı, ekonominin ise olumsuz etkilediği yönünde sonuçlar elde edilmiştir. Yine bu analizlerin sonucunda, bu etkilerin sosyo-demografik özelliklere göre anlamlı farklılıklar içerdiği saptanmıştır. Araştırmanın sonunda, bulgular ve sonuçlar literatür ışığında yorumlanmış ve çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

PICTORIAL IMAGE IN CONTEMPORARY VISUAL CULTURE AND NEW IMAGE LAYOUTS IN ART EDUCATION

UYSAL, Arzu

Doctoral Thesis, DEU The Department of Fine Art Education, Fine Art Training
Programme.

Supervisor: Asst. Prof. Emine HALIÇINARLI

December 2009, 414 pages.

ABSTRACT

The changes in the position and function of artists in the understanding of art based on the developments in modern technology have in turn brought about the necessity that changes should be made in the approaches to art education.

Different artistic approaches that emerged in response to the changing aesthetic concerns particularly in the last fifty years as an alternative to traditional canvas picture. The reason why the audience cannot understand modern artistic works is probably that they have not been taught to acquire such abilities. Thus, art educators are thought to cover a serious deficit if they can teach the students how to develop artistic skills. The institutions that train artists and artist educators offer courses such as analysis of artistic works at graduate and post-graduate programs. In addition to this, it is also thought that the integration of interdisciplinary workshop courses (for example, courses focusing on project proposals) discussing both socio-cultural phenomena and images of modern visual culture into the program will answer to a significant need.

In this context, the lack of works concerning the effects of visual culture and socio-cultural phenomena on the images in the pictures of the students has been the source of this research.

The broad objective of the study is to identify the effects of visual culture and socio-cultural phenomena found in the images in the pictures of the graduate students. Further, it was also investigated whether the effects of visual culture and socio-cultural phenomena vary in the socio-demographic traits of the students.

This is a qualitative study. The data were collected on the basis of qualitative research methods. In this respect, the related literature was reviewed and Personal Information Form (Scale-A), semi-structured Interview Form (Scale-B) and Document Analysis (Scale-C) were used as three different tools.

In this study 147 of the 248 third and fourth students at the faculties of education and fine arts of three universities were interviewed.

The following qualitative and statistical techniques were employed in the analysis of the data of the interview form and personal information form

- Content analysis (qualitative)
- Frequency and Percentage Distribution

To sum up, it was concluded that specifically internet, television and press, visual culture variables, had a considerably positive influence on the images in the pictures of the graduate students. In addition, the environment, one of the socio-cultural phenomena, also had a considerably positive influence on the images in the pictures of the graduate students, yet politics and religious beliefs did not. On the other hand, economy had an adverse effect on their images. It was also concluded that these factors yielded significant differences in relation to the socio-demographic features. In the end, findings and results were interpreted based on the related literature and a number of recommendations were provided.

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın gerekçesini içeren problem durumuna, araştırmanın amacı ve önemine, problem cümlesine, alt problemlere, tanımlara, sayıtlara ve sınırlılıklara yer verilmiştir. Araştırmanın temel değişkenleri imgelere etkileri olduğu düşünülen görsel kültür ve sosyo-kültürel olgulardır. Bu nedenle kavramsal çerçeve bu konuları içeren başlıklarda incelenmiştir.

1.1. Problem Durumu

1.1.1. Temel Kavramlar

a. Görsel Kültür-Kavramın Anlam Kazanması ve Önemi

Günümüzde, kitle iletişim araçlarıyla donatılmış görsel bir çağın yaşandığı bilinmektedir. Çevreyi saran görüntüleri algılama ve onları değerlendirme, sürekli değişim ve gelişim içinde olmaları nedeniyle gün geçtikçe zorlaşmaktadır. Bu dönemi “görsel kültür çağı” olarak adlandıran ve üzerinde düşünceler üreten araştırmacılar olduğu bilinmektedir. Görsel ve kültür kavramları ayrı ayrı değerlendirildiğinde, Malcolm Barnard’a (2002) göre “görsel olan”, en geniş anlamıyla çevremizi saran görülebilir her şey olarak tanımlanmaktadır. Ancak, Barnard (2002) bu tanımlı doğayı da içine alacağı düşüncesiyle “işlevsel ve iletişimsel olan görülebilir her şey” olarak sınırlandırır. Fakat bu tanım içerisine sanatı koymak mümkün görülmemektedir. Çünkü sanatın işlevsel-iletişimsel bir amaçla üretilmediği düşünülmektedir. Bu nedenle, “görsel olan” için yapılan şu tanım daha doğru gibi görülmektedir: “görsel olan, insanlar tarafından üretilmiş, yorumlanmış ya da meydana getirilmiş, işlevsel, iletişimsel ve/veya estetik amacı olan her şey” (Barnard, 2002: 34). Kültür ise; gerçekten de tanımlı belirsiz olan bir kavramdır ve geçmişten günümüze kullanıldıkça oldukça farklı anlamlar kazanmıştır. Bozkurt Güvenç’e göre; “(1) Kültür, bir toplumun ya da bütün toplumların birikimli

uygarlığıdır. (2) Kültür, belli bir toplumun kendisidir. (3) Kültür, bir dizi sosyal süreçlerin bileşkesidir. (4) Kültür, bir insan ve toplum kuramıdır (1991: 95). Güvenç, kültürün birçok tanımının içinde en iyisinin Tylor tarafından yapıldığını söyler. Tylor'a göre; "Kültür, ya da uygarlık, bir toplumun üyesi olarak, insanoğlunun öğrendiği (kazandığı) bilgi, sanat, gelenek-görenek ve benzeri yetenek, beceri ve alışkanlıkları içine alan karmaşık bir bütündür" (Tylor, 1; Güvenç, 1991: s.101'deki alıntı).

Raymond Williams (Williams, 1976; Hebdige, 2004: s.14'deki alıntı), kültürü şöyle tanımlar:

...sadece sanat ve eğitimde değil, aynı zamanda kurumlarda ve sıradan davranışlarımızda da bulunan belli anlam ve değerleri açıklayan özel bir yaşam biçimidir. Bu anlamda kültürün analizi, belli bir yaşam biçimindeki, yani belli bir kültürdeki gizli ve açık anlam ve değerlerin açıklanmasıdır.

Kültür, ünlü toplumbilimci Emre Kongar'ın (2005: 19) deyimiyle *insanın yarattıklarının tümüdür*. Kültürel olan ise, kültüre ilişkin, kültürle ilgili olarak tanımlanmaktadır (<http://www.felsefeekibi.com/site/default.asp?PG=293>). Barnard (2002) ise, kültürel olanı; tek boyutlu seçkin kültür ('yüksek kültür' olarak adlandırılan egemen ve seçkin bir toplumsal sınıf kültürü), erkek egemen kitle kültürü (örneğin arabalar, silahlar, evrak çantaları gibi nesnelere genel olarak erkeksi nesnelere), çok boyutlu popüler kültür-alt kültür (arabesk müzik, punk modası vb.-egemen sınıfa ait olmayan malzeme-tarz ve müzik gibi) başlıkları altında toplamaktadır.

İngiliz şair ve edebiyat eleştirmeni Thomas Stearns Eliot'a göre ise kültür; "...bir milletin bütün karakteristik etkinliklerini kapsar" (Eliot, 1948; Hebdige, 2004: s: 14'deki alıntı). Eliot gibi Fransız yazar Roland Barthes'ın kültür tanımı da "kütüphane, tiyatro ve opera binasının dışına çıkarak, gündelik yaşamın tamamını kapsar" (Hebdige, 2004: 16).

Türkiye'nin önde gelen felsefecilerinden Nermi Uygur (1984, 17) kültürü; "insanın ortaya koyduğu, içinde insanın var olduğu tüm gerçeklik demektir" diye tanımlamaktadır. Sıtkı M. Erinc'in tanımı ise şöyledir; "... kültür, geçmişin

birikimleri üzerine toplumsal kurumların yaptığı düzenleme, destekleme ve kontrol eylemleri ile sağlanan bir yaşam tasarımıdır ve o toplumun vazgeçilmez temel boyutlarından biridir” (2004, 42). Dant kültürü şöyle tanımlar; “... insanların maddesel nesnelere yapmak, isimlendirmek, onun üzerine konuşup, onu paylaşmak ve kullanmak gibi yollarla etrafını çevirdiği uygulamalar bütünüdür” (11; Duncum, 2003: s.21’deki alıntı).

Kültürü anlamlandırabilmek için, onu oluşturan insanların belirli yaşam şekilleri ve yaptıkları şeylerle kaynaşmış anlamlar, değerler ve zevklerinin sosyal dolaşımı arasında yer alan ilişkiler ağını açıklamanın, yorumlamanın gerekli olduğu düşünülmektedir. “Bir kültürün analizi yaşamın belirli şekillerdeki gizli ve aleni anlam ve değerlerini açıklamaya çaba göstermelidir” (Hall, 1981 ve Williams, 1961; Krug, 2003: 13). Kültürün ne anlama geldiği genellikle yanlış yorumlanır ve insan hayatının deneyimleri dışında statik ve özel bir olgu olduğu düşünülebilir. Oysa tam tersine, kültürün dinamik yapıya sahip bir olgu olduğu söylenebilir. Don H. Krug (2003), “Kültür, bize nasıl yaşayacağımızın dinamik planını sağlayan geleceğin mirasıdır” der. Kişisel olduğu kadar, ulusal ve küresel kimlikleri içeren farklı kültürlerle sahip bulunduğu bilinmektedir. Örneğin, Pop-Art’ın imgeleri küresel kültür olarak bilinen tüketimcilik ve onun topluma etkisi üzerine şekillenmiştir. Yine Krug (2003), “Pop-Art’ın tarihi, toplumsal ve siyasal şartları, ideolojisi güncel objeler ve imgeler olan görsel kültür ile iç içe geçmiştir” diye belirtir. Warhol’un izleyicinin imgeye farklı şekilde bakmasını zorlayan sanat biçiminde izlenen popüler kültür yaklaşımında olduğu gibi, “Pop-Art’a görsel kültürün katılımı, öğrencilerin etraflarındaki dünyaya daha farklı ve daha fazla sanatsal anlamlar taşıyan şekilde bakmaları konusunda cesaret verir” (Krug, 2003).

Farklı kültürler, farklı zaman ve yerlerde, farklı insanlar tarafından, farklı şekillerde tanımlanır ve üretilirler. Görsel ve işitsel araçlar, kültürlerin kendilerini fiziksel olarak algılanması için ortaya koymakta kullandıkları araçlardır. Kültürlerin görünür hale gelme yöntemlerinin bazı kaynaklarla gerçekleştiği bilinmektedir. Barnard (2002), bunları insani kaynaklar-insan bedeni (yüz ifadeleri, hareketler, eylemler, bedenin yüzeyleri ve parçaları görsel kültürün temel kaynaklarıdır) ve

maddi kaynaklar olarak iki başlık altında inceler. Maddi kaynaklar; kostüm, kıyafet, yazı, resim, çizim vb. gibi şeylerdir ve görsel olarak iletişim kurmak için kullanılırlar. Görsel kültürün sokak ve ev mobilyaları, trafik işaretleri, moda, tekstil, seramik, saç kurutma makineleri, arabalar, bahçe tasarımı, reklâm, kişisel, kamusal, bileşik ya da popüler imajlar, film, televizyon, bilgisayar ortamları, internet sayfaları, gazete ve dergi tasarımı, matbaacılık ve her çeşit ambalajı da içine aldığı bilinmektedir. Bunlar; metinler, imgeler, resim ve heykelin içinde bulunduğu grupta yer almayacaklarsa, yeni gruplar oluşturmak gerekmektedir. Barnard (2002), bu görsel kültür örneklerini el yapımı, araç yapımı, makine yapımı ve bilgisayar yapımı olarak sınıflandırır.

Görsel kültür ürünlerinin sanat ya da tasarım olup olmadıklarını belirleyen şifreleri ve göstergeleri olduğundan hareketle, bunların kültürel kimliği oluşturan şeyler olduğu bilinmektedir. Bu şifreleri Barnard (2002), dış ve iç şifreler olarak ele alır; dış şifreler, sanat ve tasarımla karşılaşılabilecek yer ve durumları (galeriler gibi) gösterirken, iç şifreler ise sanat ve tasarımın içinde yer alan işaretleri yorumlamak için kullanılır (belirgin fırça vuruşlarının dışavurumcu bir resmi göstermesi gibi). Bir sanat galerisi, içinde bulunan eserlerin birer sanat eseri olacağına dair göstergedir. Ayrıca duvarlardaki resimler, kaideler üzerindeki heykeller ve odanın tasarımı ile izleyiciye bir sanat ortamı içinde bulunduğunu hissettirir. Ya da bir tiyatro sahnesi, oyun süresi, koltukları, perdesi gibi şeylerle bir oyunla karşılaşacağımızı gösteren dış şifrelerdir. Bu örneklerden de anlaşılacağı gibi; dış şifrelerin insanları farklı deneyim ve davranış biçimlerine hazırladığı gözlenmektedir.

Görsel kültür tanımlanmasında ise farklı yaklaşımlara rastlanmaktadır. İlki, televizyon, sinema, müzik videoları, bilgisayar teknolojisi, alışveriş merkezleri, reklamlar, dergiler ve gazetelerin yarattığı imgeleri içine alan bir tanım yaparken, diğeri ise, resimlere, çizimlere, heykellere, mimari yapılara, filmlere ve buna benzer şeylere işaret eder. Görsel kültür tüm bunların yarattığı imgelerle ilgilenir.

Görsel kültür kavramının, 20. yüzyıl çağdaş kültürünün kültürel değerlerinin öğretici yaklaşımlarını belirtmek için kullanıldığı söylenebilir.

“Duncum, Evans ve Hall (1999) önderliğinde, “görsel kültür” teriminin ilk olarak Svetlana Alpers [Kaliforniya Üniversitesinde sanat tarihi profesörü] tarafından 1983 yılında yaptığı bir çalışmada kullandığını iddia etse de, Elkins, bu kavramı Michael Baxandall’ın (1933–2008) [Kaliforniya Üniversitesi sanat tarihi profesörü] 1972’de yaptığı bir çalışmada kullandığını belirtir” (Stankiewicz, 2004).

Stephen Dobbs (1998), görsel kültürden bahsederken, resimlere, çizimlere, heykellere, mimari yapılara, filmlere ve buna benzer şeylere işaret ederken, pek çok kişi de televizyon, internet, alışveriş merkezleri ve video oyunlarını ima ederler. Duncum (2001) ise, “görsel kültür televizyonda, filmlerde, kitaplarda, dergilerde, reklamlarda, ev ve giysi tasarımında, alışveriş merkezi ve eğlence parkı tasarımında, gösteri sanatlarında ve diğer görsel ürün ve iletişim şekillerinde olduğu gibi günlük hayatımızda karşılaştığımız nesnelere ve imgelerdir” der ve daha geniş bir alanı kapsayan tanım yapar.

Heise’e (2004) göre, görsel kültür öğrencilerin hayatlarını şekillendirir ve kültür anlayışlarını yapılandırır. “Spor ve moda reklamlarından, ilan tahtaları, klipler ve çizgi film şiddetine kadar Amerikan kültürü imgelerle bombalanmaktadır. Bu imgelerin yeni gelişmiş medya teknolojileri aracılığıyla ortaya çıkışları öğrencilerimizin her gün deneyimlediği görsel kültürü meydana getirir” (Heise, 2004: 41). Lawrence Grossberg (1992) ise, “Görsel kültür bilgiyi, dili, kodları ve günlük yaşamın değerlerini içinde taşır. Kimlik ve anlam bu sosyal yapılar içerisinden gelir” der.

“Kültürel çalışmalar içinde, Jessica Evans ve Stuart Hall, 1999 yılında Visual Culture’da yer alan ‘What Is Visual Culture?’ yazılarında, görsel kültürü, savaş sonrası kitle medyasıyla ilgisinde tanımlamışlardır: ‘Mekanik ve elektronik olarak yeniden üretilmiş medya, modern kitle medyasının semantik ve teknik bir bütünü ve savaş sonrası popüler kültürün yüreğidir...’ ” (Evans ve Hall; Boz, 2001: s.1’deki alıntı).

Nicholas Mirzoeff (1998: 3) ise, “What is Visual Culture” makalesinde görsel kültürü şöyle tanımlamıştır: “Görsel kültür, günlük yaşamımızın bir parçası değil, günlük yaşamımızdır... Kültürün bu yeni görselliğini gözlemek artık onu anlamakla aynı şey değildir... bu da görselliği çağdaş kültür için bir araştırma alanı haline getirir...”

Sturken ve Cartwright (6; Duncum, 2003: s.20'deki alıntı) görsel kültürü “kültürün kendini resim, baskı, fotoğraf, film, televizyon, video, reklam, haber görüntüleri ve bilim görüntüleri gibi görsel biçimlerde göstermesi yönü” olarak tanımlarlar.

Görsel kültürün tamamen görsel olmadığı ve görme dışındaki duylara da hitap eden temsil formları ile desteklendiği bilinmektedir. “ ‘Chapman’a göre ... “tüketim kültürü sadece görsel değildir’. Televizyon ve internet, imgelemeyi insan jest ve mimikleri ile müzikle, sesle, yazılı ve sesli tekstlerle birleştirmektedir” (Duncum, 2002: 17).

Bu durum, günümüzde görsel imgelerin, yazılı metinler ve işitsel iletişimden daha önemli bir yer tuttuğunu imlemektedir. Fakat yazılı metinler ve işitsel iletişimin geçmişte olan etkisi de göz ardı edilmemektedir. Anita Silvers (2004), “Pedagogy And Polemics: Are Art Educators Qualified To Teach Visual Culture?” adlı makalesinde, görsel imgelerin bugünün koşullarında bu kadar değerli ve anlam yüklü olmadan önce, sözcüklerin ve sesli iletişim ağının geçmişte nasıl yer aldığı ile ilgili tartışır ve sözlü ve sesli iletişimi ağı içinde görsel iletişimin nasıl bir rol oynadığı üzerine yorumlar yapar.

... Gutenberg öncesi toplumlarda anlam ve değerler temel olarak konuşulan sözcüklerle taşındı. Sonradan, yazılı metinler anlam ve değerleri taşıyan en etkili araç olmak için büyüdüler. Kısa bir süre için, görsel kültürün baskınlığı çekilmiş gibi görüldü. Geçen yüzyılın ortasında, radyo fikirleri geniş bir çerçevede yayınlamak için benzersiz bir fırsat sundu... Fikirleri ileten sözcüklerin söylendiği yolda, sesin şekli ve kalitesiyle sözcükler önem kazandı... Bu kısa süre için, işitsel kültürün gücü eski gücüne kavuşur gibi görüldü. Ancak hemen ardından, kendimizi bugün olduğumuz yerde bulduk; hızlı bir şekilde artan ve küresel olarak taşınabilen görsel imgelerin olduğu, hükmeden ve sürekli büyüyen bir kültürün içinde (Silvers, 2004: 19).

Ancak görsel imgeler, günümüz görsel kültürünün yarattığı bir şey olarak da görülmemektedir. Görsel betimlemenin, ilk insanların mağara duvarlarına çizdiği resimli anlatımlar kadar eski olduğu bilinmektedir. Silvers (2004), görsel sanatın tamamı görsel kültürün bir parçasıdır ve görsel kültürün bazı parçaları sanattır ya da sanatın içine yayılmıştır” der. Duncum (2002) ise, bugünün görsel kültürünün yarattığı imgeleri “postmodern imgeler” olarak tanımlar.

Evans ve Hall görsel kültürde, imgelerin kullanımını en önemli tanımlayıcı karakteristik olarak görürler (1999: 1-8) Alpers ise görsel kültürün, imgelerin yazılardan ayrı olarak dünyanın tanımlamasına merkez olduğu bir kültür olduğunu ifade eder.... Ancak sahip olduğumuz şey sadece görsel kültür değildir, bu belirli özellikte bir görsel kültürdür. Bugünün imge kültürü, sığ ve kendini anlatan, madde yerine yüzeyle, önem yerine oyunla daha ilgili olmasıyla karakterize edilir. Çoğunlukla postmodern diye adlandırılan bu imgeler çabuk, kısa ve yoğun duygular içermektedir. Bunlar diğer imgelerden öteye şeylerden çok, birbirine referans teşkil eder. Örneğin, dergi reklamlarında yer alan ürün markalarına işaret eden, sinemaya işaret eden televizyon programlarına, magazin reklamlarına işaret eden imgeler gibi. Her zaman kendisine dönen bir referans döngüsü yaratılır... Günümüzde imgeleme her zamankinden çok hayatımızda yer almakta ve günlük yaşantımıza ve hatta ekonomiye bağlı kalsa da, gerçek olan herhangi bir şeyden daha çok kendine işaret eder (Duncum, 2002: 15).

Gelişmiş ekonomilerin giderek bilgi kontrollü ya da bilgiye dayalı olduğu görülmekte ve bilgi teknolojilerinin giderek görselleştiği düşünülmektedir. Çünkü birçok nedenden dolayı, görsel olanın yazılı iletişimin eski formlarından daha etkin olduğu bilinmektedir. “Farklı kültürlerin ve ideolojilerin barındığı nüfuslara bir mesajın ulaşabilmesi için, imgeler bu talebi karşılamak zorundadır. İmgeler yazılı mesajların yapabileceğinden daha ortak bir kültürü meydana getirir” (Duncum, 2002).

Medyanın günlük yaşamı her geçen gün daha da içine aldığı ortamda, imgenin kültürel alandaki yoğun kullanımından bahsedilebilir. Bu durum, kültürel alanın gün geçtikçe görsel hale dönüşmesinin araştırmacılar tarafından kabulünü sağlamıştır. Böylece kültürle ilgili tartışmalar imge ya da görsel üretimde merkezileşmiştir. “... kültürün yeni teknolojilerle “görsel” hale geldiği kabulüyle imge, ideolojinin bir sitesi olarak değil ama kültürel alanı biçimlendiren bir fenomen olarak görsel kültür çalışmaları içinde tartışılmaya başlanmıştır” (Boz, 2001: 15).

Kültürel alanın görsel hale gelmesinin kabulüne ilişkin tartışmaların “görsel kültür” başlığı altında yeni bir çalışma alanını gündeme getirdiğinden bahsedilmiştir. “... kültürel alanın görsel olarak tanımlanmasına yol açan başlıca iki değişme olduğu kabul edilmektedir; ilki savaş sonrası geç kapitalizmle biçimlenen yeni dünya düzeni, ikincisi ise bu kabul ve ideoloji teorisindeki kırılmalarla ilgisinde; kültür analizi metodolojisindeki kırılmalar” (Boz, 2001:183). Eilean Hooper-Greenhill ise, görsel kültürün çalışma alanlarını şöyle belirtir; “Görsel kültür çalışmaları resimdeki, reklamdaki, televizyondaki, fotoğraftaki ya da filmdeki bir görüntünün anlamını bildirir. Ayrıca bakma ile görmenin sosyal esaslarıyla, nerde yer aldığıyla ve seyirciyle seyredilen obje arasındaki ilişkiyle de ilgilenir” (Hooper-Greenhill, 107: Duncum, 2003: s.20’deki alıntı). Görsel kültürün, toplumsal ve kültürel değişmelerin dolayımında ortaya çıktığı düşünüldüğünde bu kavramın bunlardan bağımsız irdelenemeyeceği söylenebilir.

Afitap Boz (2001), “Bir İmge Üretme Biçimi Olarak Fotoğraf ve Görsel Kültür” adlı doktora düzeyindeki çalışmasında, toplumsal ve kültürel değişmelerin yarattığı kavramsallaştırmaları bazı başlıklar altında incelemiş ve görsel kültürü de bu yaklaşımlar üzerinde biçimlenen bir kavram olarak ifade etmiştir.

Entelektüel düşünce içinde, 1980’lerden sonra, savaş sonrası Batı toplumu ve kültüründe oluşan köklü bir değişmeye işaret edildi. Bu değişme, endüstriyel üretimden tüketim toplumuna, takas ekonomisinden merkezi kapitalizme, teknolojinin otonom gelişmesinden küreselleşmeye uzanan kavramsallaştırmalar altında tanımlanmaya çalışıldı. Marksist düşünce geleneği içinde “geç kapitalizm” ya da “endüstri sonrası toplum” tanımları içinde, ekonomi-politika, ideoloji ve devlet yapısı ilişkilerindeki dönüşümle anlaşılmaya çalışılan bu değişme, aynı zamanda felsefe geleneği içinde marksist olmayan düşünürlerce “postmodernite” teorileri dolayımıyla tanımlanmaya çalışıldı. Kültürel alanın “görsel” olarak tanımlanması da savaş sonrası toplumsal değişmeyi açıklama çabasında olan bu yaklaşımlar üzerinde biçimlendi (Boz, 2001: 182).

Buraya kadar yer alan kısımda görsel, kültür ve görsel kültür kavramlarına açıklık getirilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın bundan sonraki alt başlığında ise, imge kavramına ilişkin tanımlara, yorumlara yer verilecektir.

b. Görsel Kültürde İmge

Kültürel düzende, bizi çevreleyen her şeyin bir göstergesi işaret ettiği bilinmektedir. İmge bu göstergelerin dolayımında oluşmaktadır. İmge kavramı gerçekliğin yeniden üretilmesi ya da yorumlanması diye tanımlanabilir. Bu kavram üzerinde birçok tartışmalar yapıldığı bilinmektedir. Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlüğünde (<http://www.tdk.gov.tr/tdksozluk/sozara.htm>) imge kavramı şöyle betimlenmektedir:

1. Zihinde tasarlanan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, hayal, hülya. 2. Genel görünüş, izlenim, imaj. 3. Psikoloji; Duyu organlarının dıştan algılandığı bir nesnenin bilince yansıyan benzeri, hayal, imaj. 4. Psikoloji; Duyularla alınan bir uyaran söz konusu olmaksızın bilinçte beliren nesne ve olaylar, hayal, imaj.

Orhan Hançerlioğlu ise imgeyi; “Duyulur bir kaynaktan gelen tasarım” diye tanımlamaktadır. (1994: 184). Celal Soycan (2004) gündelik kullanımda imgeyi “İnsan bilincinden bağımsız olarak var olan nesnelere/nesnel gerçeklerin zihnimize yansıması” olarak tanımlar. Berger (2004: 10) ise, “Bir imge, yeniden yaratılmış ya da yeniden üretilmiş görünümdür. İmge ilk kez ortaya çıktığı yerden ve zamandan - birkaç dakika ya da birkaç yüzyıl için- kopmuş ve saklanmış bir görünüm ya da görünümler düzenidir” der. Her imgenin bir görme biçimi olduğundan bahseder ve bir imgeyi algılayışımız ya da değerlendirişimizin aynı zamanda görme biçimimize de bağlı olduğunu belirtir. “... her imge tarihsel, toplumsal ve kültürel açıdan kendilerine özgü olan ve birbirleriyle çekişen ve çelişen tarzlarını somutlar. ... imgelerin “içerikleri”i sözcüklerin basit birer ikamesi değildir... Resimler yalnızca zihne değil aynı zamanda bedene... , düşünceye, duygulara, vb. şeylere de hitap etmektedir” (Leppert, 2002: 17–18).

Nurçay Türkoğlu (2000; 54), imgenin eski optik kuramına göre yalnızca basit bir gösterge/işaret olmadığını, Foucault’un da dediği gibi “şeylerin düzeni” olan temel bir ilke olduğunu vurgular. “İmge, dünyayı ‘bilgi figürleri’ ile bir arada tutan çeşitli benzerlik dallarına sahip genel bir kavramdır. Zihin çözümleme yapabildiği sürece işaret ortaya çıkar. İşaret böylece, bilgi yoluyla zihnimiz ve nesnelere arasında bağlantı kuran bir sistem içinde çalışır”.

Yazınbilim ve sanat kuramcısı Zeynep Sayın'a (2003: 17) göre imge; "...kendi dışında bir şeyin suretidir... bir şeyi imlediği anda artık yalnızca imlediği şeyi değil, onun ötesinde başka bir şeyi dile getiren, vücut bulduğu an kendinden uzaklaşan bir dışsallıktır". Minnesota Üniversitesi Kültürel Araştırmalar ve Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü öğretim üyesi Richard Leppert (2002), imgenin asıl dünyayı değil, dünyalardan bir dünyayı temsil ettiğini, yani yeniden sunum olduğunu vurgulamaktadır.

Hakikaten, imgelerin temsil ettiği şeyler "gerçeklik"te olmayabilir; sadece muhayyile, kuruntu, arzu, rüya ya da fantezi dünyasında var olabilir. Fakat tabii, öte yandan, dünyaya şu ya da bu şekilde dahil olan bir nesne olarak vardır her imge. İster fotoğraf, ister film ya da video, isterse de resim olsun, imgelere baktığımızda gördüğümüz şey insan bilincinin ürünüdür. İnsan bilinci ise kültür ve tarihin ayrılmaz bir parçasıdır. Buradan şu sonuç çıkıyor: İmgeler, maden cevheri gibi kazılıp çıkarılan şeyler değil, belli bir sosyo-kültürel ortam içerisinde belli bir işlev görmesi için inşa edilen şeylerdir (Leppert, 2002: 14).

Sanatın imgeler yoluyla gerçekliği yeniden üretmek ve yansıtmak olduğu kabul edilirse, imgenin sanat yapısının ana niteliğini oluşturduğu söylenebilir. Sanatsal imge, etkin gözlemlenme ile soyut düşüncenin özelliklerini birleştirir. Bedri Karayağmurlar'a göre sanatsal imge, "... bellekteki nesnelere görüntüleri ile ilişkide, uyaranların olmadığı durumlarda bile yeniden canlanan imgedir" (1990: 63). Görmenin sadece biyolojik ve fiziksel bir durum olmadığını bilinmektedir. Leppert'ın (2002) dediği gibi, aynı zamanda zihinsel ve düşünsel süreçlerle ilgili de bir durumdur.

İmgelerin sözcüklerle ifade edilenin, sözel-olmayan bir durumu olduğunu belirtmenin yanlış bir açıklama olacağı belirtilmektedir. İmgeler bunun ötesinde, "... dünyaya ilişkin belli bir bilincin görsel dönüşümleridir.... İmgeler, bizlere bir şey söylemekten ziyade, bir kısmının sözcüklerle ifadesi çok zor olan bir olanak ve olasılıklar alanını – belli bir tarzda görünür kılmak suretiyle – önümüze koymaktadır" (Leppert, 2002: 17).

Görebilmek için sadece bakmak değil, algılamak ve algıladığın şeyin bilgisine sahip olmak gerektiği düşünülmektedir. Bunun için de Leppert'ın dediği

gibi, "... kısmen tarihe ve kültüre özgü kimi "beceriler"e sahip olmamız gerekiyor" (2002: 18). Geçmişte oluşumu ile o dönemi etkilemiş siyasal, kültürel ve toplumsal ideolojilerin, stillerin doğal olarak günümüz kültürünü de etkilediği bilinmektedir. Bu etkilerin imgeleri nasıl şekillendirdiği konusunda ilişkiler kurmanın yolunun bu geçmiş deyimleri öğrenmede yattığı söylenebilir.

İmgeleme üzerine kuramsal çalışmaların dayandığı toplumsal ve kültürel uygulamalar ve yaşanan tarih, yalnızca imge anlayışımızın değil, insan anlayışımızın da temelini oluşturmaktadır. İmgeler yalnızca gösterge olmakla kalmaz, tarih sahnesinde bir oyuncu gibidir; efsanevi statüsüyle boy gösteren bir karakter; bir yaratıcının "imgeleminden" doğan yaratıklar olmaktan, kendilerini ve dünyayı kendi imgeleriyle yaratan yaratıklar olma evrimini kendi kendimize anlattığımız öykülere katılan, bu öykülere koşut bir tarih gibidir (Türkoğlu, 2000: 52).

İmgenin belli bir dönemde belli bir kültüre ait şeyler hakkında tarihe düşülen bir tür kayıt olduğunu belirten Leppert (2002: 23), "İnsanlar bugünü anlamak için tarihi incelerler" der. Böylece imgeleri ve mesajları anlamak ve incelemek için geri planın oluşturulabileceği düşünülmektedir. İmge aynı zamanda geçmişte temsil ettiği gibi, geleceğe dair de fikirler verir.

İmge ya halihazırdaki durumu istikrarlı kılacak şekilde ya da farklı alternatifleri sunmak suretiyle var olanı değiştirecek şekilde iş görür. Sanatın angajmanı hayali bir gelecektir ve bu gelecek mutlaka toplumsal bir gelecektir; ikna edilmeleri gereken, sanatı izlemeleri ya da izlettirilmeleri gerekenler de dahil olmak üzere başkalarını içine alan toplumsal bir gelecek (Leppert, 2002: 17-18).

İmgenin anlam kazanmasının üzerinde yapılan yorumlarla ya da sahip olduğu kendine özgü niteliklerle sınırlı olmadığı bilinmektedir. İmgelerin aynı zamanda insan yaratıcılığının temsili oldukları bilinmektedir. "İmgeler, pek çok ifadenin arasında yalıtılmış birer ifade olmadıkları gibi, sadece nesne ya da gösterge değildir elbette.... Yaratım ve ifade araçlarıdır da" (Burnett, 2007: 31-33). Fakat bunun yanı sıra teknoloji çağında her yeni gelişimde bilgi taşıyıcıları olarak da odak noktası haline geldikleri söylenebilir.

İmgelerin kimi zaman gerçekliğin yerini aldığı bilinmektedir. İmgelerin bir güce sahip olmasının da bundan kaynaklandığı söylenebilir. Ron Burnett'a (2007;

56) göre, “İmgelerin güçlülüğü çok farklı şekillerde tanıklık etmelerinden ve olayları, aslında sadece yeniden hayal edebilmeye açık oldukları halde, sanki resmedilebilirmiş ya da yeniden inşa edilebilirmiş gibi göstermelerinden” ileri gelmektedir. David Freedberg (432-438; Türkoğlu, 2000), tarih boyunca sanatsal ve dinsel imgelere karşı olan tepkileri “İmgelerin Gücü” kitabında değerlendirirken imgelerden korkulduğunu çünkü imgelere gerçekmiş gibi davranıldığını belirtir. Ayrıca görüntülerin akıldan çok bedeni etkilediğinden hareketle tarih boyunca ürkütücü bulunduğu bahseder. Sanat eserinin bedenden uzak tutulmasında ise her zaman egemen politikaların rolünün büyük olduğunu vurgular. “Bizans imparatorlarının imgeleri, dolaştığı kent ve köylere imparatoru götürürdü aslında; imparator, imgesiyle orada var olurdu. İmparatorun imgesine zarar vermek ise kuşkusuz ona karşı gelmek demektir” (Türkoğlu, 2000: 51).

Yaşanan çağın gün geçtikçe (tarih boyunca olduğundan daha etkili bir biçimde) gerçeklerin yerini alan ve insan bilincini etkiler altında bırakan bir görüntüler çağı olduğu bilinmektedir. Ancak bu daha önceki dönemlerdeki görsel betimlemelerin etkiler bırakmadığı anlamına da gelmemektedir. Bunun örneklerine az önce değinilmişti. Günümüzde kültürel alanının ise, daha çok görsel hale dönüşmesinin bir sonucu olarak imgenin yükselişi-gücü ve günümüz toplumlarını daha çok etkisi altında bıraktığı düşünülmektedir.

İmgeleri yorumlamak ve bu yorumlar üzerinde bireysel söylemlere sahip olabilmenin izleyicinin bilgi birikimiyle gerçekleşebilecek bir süreç olduğundan bahsedilmişti. Verilen mesajın görünüşle birlikte, neden, nasıl gösterildiği ve bu gösterilenin toplumsal-kültürel olarak nasıl bir rol oynadığı ancak bir bilgi birikimi ile olabilir. İmgeleri okumanın, onlar üzerine yorumlar yapmanın, imgeler okunduğunda biten bir süreç olmadığı da göz ardı edilmemelidir. Çünkü aynı imge üzerine yapılan her okumanın, yeni bir sürecin başlangıcını oluşturacağı söylenebilir.

İmge, görebileceğimiz şeyleri göreceğimiz bir yer, bir keşif alanı, gezilecek bir yer ve, ziyaret edilmeye değer her mekan gibi, daima görmeden ayrıldığımız bir şeyler kaldığı için de hep yeniden dönülmeyi hak eden bir mekandır... (Preziosi, 11; Leppert, 2002: s. 20'deki alıntı); tıpkı öbür mekanlar gibi burası da kesinlikle

görmenin sonunun görüleceği bir yer değildir. Bir gösterme/anlamlandırma pratiği olarak sonu olmayan bir başlangıçtır bu (Leppert, 2002: 20).

Öte yandan, en sıradan nesnelere bile anlamlandırmak için yapılan betimsel bir okuma, daha sonra o imge üzerine edinilen bilgilerin eklenmesiyle zenginleşerek, her yeni bakışta ayrı ya da yeni anlamlarla görme boyutumuzu genişletebilir. "... Bu yüzden, nesne değişmese bile –bu mümkün mü!- bir gördüğüm ötekini tutmaz hiç; hele farklı kişilerin aynı nesnede aynı şeyi görmeleri düpedüz bir ütopyadır!" (Ergüven, 1995: 27).

İmgelerin çeşitliliğinden dolayı bunlar üzerinde yorum yapabilmek için pek çok disipline birden başvurmak gerektiği bilinmektedir. "Resim, heykel, optik yansımalar, haritalar, diyagramlar, düşler, halüsinasyonlar, seyirlikler, projeksiyonlar, şiir, kalıplar, anlar, hatta düşünce olarak imgeler (imajlar)" (Türkoğlu, 2000: 52). İmgenin bu çeşitliliğini bir soyağacı altında toplayan Mitchell (1986: 10-11), onları şu başlıklarda inceler: "Grafik imgeler: resim, heykel, tasarım; Optik imgeler: ayna, yansıma; Algısal imgeler: duyu-veri, tür, görünüm; Mental (zihinsel) imgeler: düş, anı, fantazmata [görünüş]; Sözel imgeler: metafor (eğretileme) ve tanım". Türkoğlu (2000; 53) ise, bu soyağacının her bir dalındaki imge tipinin, belli bir entelektüel disiplinin söyleminin merkezinde yer aldığını belirtir: "*mental imgeler* psikoloji ve epistemolojiye; *optik imge* fiziğe; *grafik, heykel ve mimari imgeler* sanat tarihine; *sözel imgeler* edebiyat eleştirisine aittir. *Algısal imgeler* ise fizyoloji, psikoloji, sanat tarihi ve optik üzerine çalışanların, felsefe ve sanat tarihi alanlarıyla birlikte ilgilenebildikleri bir çeşit sınır bölge oluşturur".

Boz (2001), "imge"den bahsederken, belirli bir teknik kullanılarak bir yüzey üzerine betimlenmiş ve kültürel alanda belirli bir işlev yüklenerek dolaşıma sürülmüş her türlü resimsel anlatımı işaret etmektedir. Çağımızda imgenin tartışıldığı bağlamların ise; imge-bilgi, imge-estetik, imge-teknoloji olarak sunulduğunu belirtir.

İmge, mekanik yeniden üretime kadar, ayrıcalıklı bir toplumsal sınıfın himayesinde bir işlev tayin edilmesiyle, kültürel alanda, kültürel biçim olarak "var" olmuştur. Fotoğraf tekniğinin bulunmasından sonra ise imgenin kültürel alandaki dolaşımı teknolojinin himayesinde biçimlenmiştir. Bir başka deyişle, imge üretiminin teknolojik hale gelmesiyle, teknoloji, imgenin kültürel alandaki

dolaşımına himaye eden bir oluşum olarak kabul edilmiştir. Burada bütün bir görsel kültür tasarısının, böyle bir kabul üzerinde biçimlendiği kabul edilmektedir (Boz, 2001: 23).

Fotoğraf tekniğinin gelişimi ve imgenin kullanıldığı mekanların diğer kitle iletişim araçlarıyla (TV, internet, yazılı basın, reklam panoları vb.) genişlemesiyle, kültürel üretim ve toplumsal çevrenin bu teknolojiler üzerinde biçimlenmeye başladığı söylenebilir.

Fotoğrafa kadar imge, kültürel alandaki farklı üretimleri –büyü, şiir, hıristiyanlık öğretisi gibi- görselleştirmekle kültürel anlamını kazanan bir biçim olmuştur. Aynı zamanda fotoğrafa kadar imge, işlevinin egemen toplumsal sınıflarca tanımlanmasıyla kültürel alanda dolaşıma çıkmış, kültürel bir form olarak onaylanmıştır. Bu nedenle, toplumsal iktidar gruplarının değişmesiyle birlikte, imgenin işlevi de sürekli olarak değişmiştir. Bu değişen, kültürel gelenek ve geleneği dönüştüren sosyal çevreler olduğu kadar inanç dizgeleri ve düşünce geleneği içinde biçimlenmiştir (Boz, 2001: 28).

Günümüz dünyasında dört bir yanımızı saran imgelerin ya da Ulağlı'nın deyişiyle imajların sosyolojik, psikolojik, politik ve bireysel olaylar karşısında insanın kendini ifade etmede kullandığı bir dil olarak karşımıza çıktığı bilinmektedir. “İmge, edebiyatta, siyaset bilimde, reklamcılıkta, sinemada ve daha pek çok alanda sıkça karşılaştığımız her defasında başka bir anlam yüklediğimiz ama hiçbir zaman gerçek tanımını tam olarak bilemediğimiz bir kavramdır. İmge kimimiz için bir resim, kimimiz için bir hayal veya serap, kimimiz için ise yaratı ve düş gücüdür. Birçoğumuz için ise imge, bir şeyi başka bir şeye benzetmek veya başka bir şeyle anlatmak için kullandığımız kavramlar ya da simgelerdir” (Ulağlı, 2006: iii). İmge tanımlanmasındaki zorluk ve kendine yüklenen anlamın değişkenliğinden dolayı birçok bilim dalının inceleme konusu olmuştur.

İletişim bilim, görsel bir mesajın aktarımında kullanılan dil olarak; edebiyat, yazarın yaratı ve anlatı gücünü sergilediği metaforik bir yapı olarak; psikanaliz bireyin bilinçaltının aydınlatılmasını sağlayan çağrışımlar olarak, imgeye kendi çalışma alanları içinde yer verirler. Oysa imge, ne bir hayal, ne bir tasavvur, ne bir yorum, ne de bir çağrışım şeklinin ifadesi değildir. İmge, gerçek ile hayal, yanlış ile doğru, öznel ile nesnel, geçmiş ile bugün, tasarım ile yaratı arasındaki ilişkilerin doğurmuş olduğu anlamlı yapılardır (Ulağlı, 2006: iii).

İletişim bilim araştırmacısı Kevin Robins, imgeyi modern çağın iletişim dili olarak görür. “Yeni imaj kültürü dünyayı tanıma ve anlama gücümüzü arttırabilir,

tecrübe, zevk ve faztazyta boyutlarımızı genişletebilir, yeni toplumsallık biçimleri yaratabilir, yeni cemaat türlerini birbirine bağlayabilir, dünyanın tehlikelerine karşı daha çok güven ve koruma sağlayabilir” (1999: 31). Yine Robins’e göre imge, toplumlar arası yakınlaşmayı sağlayacak önemli bir araçtır.

İzleyicinin, imgeyi yorumlarken ona anlamlar yükleme sürecinde her okumada farklı anlamlar yüklediğine değinilmiştir. “Her görüntü yorumu tersine çevrilmiş sahneleme işlemidir” (Ergüven, 1995: 35). İmgeleri anlamak için bir toplumun kültürünü, toplumsal ve politik vb. yapısını incelemek bunlar arasındaki karmaşık ilişkiler ağını açıklamak gerekliliği bilinmektedir. “Eklenen sözün imgeyi nasıl değiştirdiğini açıklayabilmek güç, ama değiştirdiği kuşkusuz. Artık imge, sözü aydınlatıyor” (Berger, 2004: 28). İmgeye yüklenen anlamın, yaratıldığı dönemin oluşumlarından (politika, din, kültür, düşünceler, kurumlar vb.) bağımsız olmadığı düşünülmektedir.

İmge kavramının genel bir değerlendirmesinden sonra bu kavramın, imaj ve simge kavramlarıyla olan ilişkisi-benzerliği-farklılığına değinme gereği doğmaktadır. Türk Dilindeki imaj kavramının Batı dillerinde “image” karşılığı olarak kullanıldığı, “imaj” sözcüğünün ise “yanıltıcı sunuş”, “gerçeklik yanıltması” gibi bir anlamı olduğu bilinmektedir. Sözcüğün tam olarak Türkçede kullanılan hali ise “imge”dir. İmleme, işaretleme anlamında kullanılan kavramın, “image”ın kasıtlı olarak yanıltıcı düzenlemeyle sunulmayan yanını kapsadığı söylenebilir. “Yanıltıcı sunuş” olarak anlamlandırılan imaj sözcüğünün işlevsel bir içeriği olduğundan dolayı imge sözcüğünden ayrıldığı bilinmektedir. “İmaj belirli bir toplumsal konum içinde belli amaçlar için gerçekleştirilen kurgusal bir görüntüdür. Demek ki kurgulanma süreci içinde belli bir hedefe ulaşmak üzere kodlanır, donatılır ve başarısının ölçüsü bu kodlamanın işe yarama düzeyidir. Tam da bu noktada imajın araçsallığı öne çıkar. Kendi adına değil, bir başka görüntü adına durması imajın yanıltıcılık damgası taşımasına yol açar” (Türkoğlu, 2000: 103). Oysa imge sözcüğü içinde yaratıcı bir eylem taşır ve fiziksel bir algılamının zihinde canlandırılan yeni biçimleri olarak tanımlanabilir. Görüşün yarattığının tekrarı olmayan düşünsel kurgu da imgedir.

İster görsel ya da yazısal, ister yapıntısal olsun imge insanın dünyayı nasıl gördüğüdür. Ancak burada görmek eylemi yaratıcıdır.... İmajın da imgelem ürünü, insan varlığının aynı katmanlarından kaynaklandığı doğrudur. Ancak burada kurmacadan çok yutturmaca söz konusudur. İmaj imgesel etkinliğin saptırılmasıdır. İmaj dış gözün boyayıcısı, imge iç gözün ürünüdür (Demiralp, 2004: 75).

İmge ile çok sık karıştırılan diğer sözcük ise “simge” sözcüğüdür. Simge en geniş anlamıyla toplumsal anlaşmaya dayanan, anlamı önceden kararlaştırılmış, belirli işarettir. Simge, toplumsal, kültürel, uzlaşımsal “işaret-im” diye de tanımlanmaktadır. Türkçe’de simge olarak kullanılan bu sözcüğün literatüre antik Grekçe’den sembol olarak geçtiği de bilinmektedir. Simgeler, “... toplumsal uzlaşma sonucu öğrenilen göstergelerdir; nesnelere aralarındaki ilişki tümüyle keyfidir: sözcükler, sayılar vb.” (Türkoğlu, 2000: 19). İmgenin temsil ettiği şey ile benzerlik içerdiği, simgenin ise böyle bir benzerlik taşımadığı ve “gösterilen”in yerine geçtiği söylenebilir.

Görsel bir yığın uyarandan biri olarak resimdeki imge, diğer görsel kültür nesnelere etkileşime girerek toplumda yeni bir oluşuma, ya da var olan oluşumun değişimine ve dönüşümüne katkıda bulunur. İmgenin bu deviniminde sanatçının görme biçimi bireyseldir. Resimdeki imge sanatçının yüklediği anlamın dışında, izleyicinin algıladığı anlam ya da resmin bulunduğu mekânın ona yüklediği anlam gibi farklı anlamlar da üstlenir. Ayrıca resimdeki imge-imgeler, varsa çevresinde bulunan yazıların etkisini arttırarak görsel olarak bize ilk ulaşan olur-olurlar, sözü aydınlatırlar. Resimler kültürel mirasın yansıtıcısıdır. Bu bağlamda imgeler de o toplumun kültürünü yansıtan göstergelerdir.

Bir toplumun kültürünü yansıtan imgelerin, o toplumun görsel kültürünün yanısıra, toplumsal yapıyı şekillendiren politika, çevre, ekonomi, inanç sistemi ve cinsel kimlikler gibi kaynaklardan da beslendiği bilinmektedir. Bu bağlamda düşünüldüğünde, hem görsel kültür hem de sosyo-kültürel olgular kaynaklı gelişme ve değişimler, o toplumun sanat oluşumlarındaki devinimi belirleyici etkenler olarak değerlendirilebilir. Aynı zamanda bu gelişme ve değişimlerin sanat eğitimi alan öğrencileri de etkilediği düşünüldüğünde var olan durumla ilgili bir çalışma yapılmadığı gözlenmiştir.

Kültürel ve toplumsal gelişmelerin sürekliliği içerisinde, insan yaşamında sanat olgusunun giderek daha da önem kazanması, ülkemizde sanat eğitimi alanında *görsel kültür-sosyo-kültürel olgular ve bunların öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkileri* ile ilgili böyle bir çalışmanın eksikliği araştırmaya yön vermiştir. Araştırmada; sanat eğitimi, görsel kültür ve imge, imgenin sosyo-kültürel olgular (inançlar, çevre, ekonomi, politika, cinsel kimlik vb.) ve görsel kültür (görüntü üreten teknolojiler-televizyon, internet, reklam panoları, afişler, yazılı basın) bağlamında değerlendirilmesi ve imgenin değişim süreci ile ilgili literatür taramalarından sonra, araştırmacının amacı olan; lisans düzeyinde sanat eğitimi alan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde görsel kültürün ve sosyo-kültürel olguların etkileri üzerinde durulacaktır. Bu bağlamda sanat eğitimi veren kurumlarda, görsel kültür imgelerinin tartışıldığı bir dersin ve buna kaynaklık edecek yeterli sayıda çalışmanın olmamasına ve bu ders odaklı bir atölye (disiplinlerarası sanat atölyesi) dersinin de eksikliğine dikkat çekilecektir.

İmge kavramı üzerine yapılan tanımlamalar, yorumlar, imge-imaj ve simge kavramlarına kısaca getirilen açıklamalardan sonra, sanat eğitiminde çağdaşlık sorunu ve bu başlık altında değişen teknoloji-değişen öğrenci yapısı-yeni talepler ve sanat eğitimi ve görsel kültür ilişkisine yer verilecektir

1.1.2. Sanat Eğitiminde Çağdaşlık Sorunu

Sanat eğitiminde çağdaş yaklaşımlar sanatın çok yönlü öğretilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Burada sanatın tüm boyutları önemlidir. Görsel algının geliştirilmesi, bir sanat yapıtını tüm boyutlarıyla anlayabilme, sanat yapıtının kültürel ve tarihsel boyutu ve sanatın üretici-yaratıcı yanını özümseme, çağdaş sanat eğitiminin amaçlarıdır. Bu amaçların sanat eğitiminin içeriğinin ve metodolojisinin oluşturulmasına da rehberlik ettiği düşünülmektedir. Çağdaş sanat eğitimi anlayışları, sanat eğitimcilerinin oldukça kapsamlı ve çok yönlü yetiştirilmelerini gerekli kılmaktadır.

Sanat eğitimini alanında öğrenme ve öğretmenin çok önemli bir yer tuttuğu bilinmektedir. Günümüzde teknolojik ve toplumsal gelişmelerle toplumların hızlı bir bilgiye erişiminin söz konusu olduğu söylenebilir. Sanat eğitiminin bu dinamik yapı içinde önemli yer tuttuğu düşünülmektedir. Bilgiye erişimin hızlı olduğu bu dönemde sanat eğitimcilerinin, kültürlerarası etkileşimle çalışıp, bu kültürlerden yararlanmalarının hedefleri arasında olması gerektiği söylenebilir.

Sanat eğitimcisinin yaklaşımı, öğrencinin eğitim sürecinde çok önemli bir yere sahiptir. Sanat öğrencisinin, yaşanan çağda sanatın beslendiği kaynakları ve yapıtların oluşum nedenlerini araştırması ve bunlardan hareketle kendi yapacağı işlerde yeni olgulara, yeni sorunlara yönelmesi gerektiği bilinmektedir. Bu bağlamda, sanat eğitimi veren yüksek öğretim ve eğitim kurumlarındaki sanat eğitimcilerinin öğrenciye kaynaklık etme anlamında kendilerini yenilemeleri, günümüz şartlarında kendilerini bilgiyle donatmaları gerekmektedir.

Gündelik hayatta karşılaşılan birçok sanat eseri ile izleyicinin bağ kuramamasının sanat eğitimi ve sanat eğitimcilerinin kalitesiyle ilgili bir sorun olduğu düşünülmektedir. Sanat eseri ve sanatçıyı algılamada, özellikle günümüz sanatıyla ilgili olarak yorum yapmakta çok zorlanıldığı görülmektedir. 1960 sonrası anlayışlar (Çevre Sanatı, Kavramsal Sanat, Pop-Art, Land Art vb.) söz konusu olduğunda da durum çok farklı değildir. Toplumumuzun, geleneksel tuval resmine bağlı modern anlayışları bile yeterince algılayamadığı düşünülmektedir.

Çağdaş teknolojinin gelişmesine bağlı olarak sanatsal anlayışlarda, sanatçının işlevi ve konumunda değişimlerin yaşanması, bunun doğal sonucu olarak sanat eğitimi yaklaşımlarında da değişimin olması gerekliliğini beraberinde getirmiştir. Geleneksel tuval resmi karşısında, özellikle son 50 yıllık zaman diliminde gelişimlerle, değişen estetik kaygılarla ortaya çıkan farklı sanatsal oluşumlar, toplumun sanatın ne olduğu konusunda bir çıkmaza girmesine neden olmuştur. İzleyicinin günümüz çağdaş sanat yapıtlarını anlayamamasının, ona bu yeteneğin kazandırılmamasından ileri geldiği düşünülmektedir. İşte sanat

eğitimcisinin, öğrencilere bu yeteneği kazandırmakla önemli bir eksiği tamamlayacağı düşünülmektedir. Şu anda lisans düzeyinde sanatçı ve sanat eğitimcisi yetiştiren kurumlarda sanat eserleri inceleme dersi verilmektedir. Bu dersin yanı sıra, görsel kültürün imgelerini de tartışan bir dersin programlarda yer alışıyla bu konudaki açığın giderilebileceği düşünülmektedir.

a. Değişen Teknoloji-Değişen Öğrenci Yapısı-Yeni Talepler

Teknoloji çağında, kitle iletişim araçlarının sürekli gelişimi ve yayılımının bireylerde belirli biçimlerde düşünmeye neden olduğu bilinmektedir. Bunların oluşturduğu bilgi etkileşiminin toplumu görsel ve işitsel bombardımana maruz bıraktığı görülmektedir. Teknolojik çağın yarattığı ortam, kültürlerin de etki altında kalması anlamına gelmektedir.

... 20. yüzyılın ikinci yarısında kapitalizmin ağırlığını giderek hissettirmesi sonucu ortaya çıkan Popüler Kültür, toplumun her kesimini benzer bir tüketim ilişkisine yöneltmekte ve küreselleşmenin bir ürünü olarak da tüketim kültürü, başta estetik olmak üzere tüm toplumsal ilişkileri yeni baştan belirlemektedir. Aslında bu evre, Modernizmin dayattığı tüm kültürel değerlerin yeniden gözden geçirilmesi savıyla ortaya çıkan ve uzunca bir süredir alternatif kültürel olgularla, köklü bir çözüm üretmese de, yaşanan bu karmaşık dönemin verilerini farklı biçimlerde biraraya getirmeye çalışan Postmodern dönemden başka bir şey değildir. Postmodern estetik, birbirinden bağımsız birçok disiplin ve unsuru aynı anda aynı yerde toplayarak yeni bir sentez yaratırken, disiplinler-arasılık, kültürler-arasılık, seçkin ve sıradanın aynı düzlemde harmanlanması ya da estetik ve estetik olmayanın (belki de burada kitsch denebilir) biraradılığıyla yeni bir görme ve algılama stratejisi geliştirmektedir...

Endüstrileşme sonucu ortaya çıkan ürünlerin belirli bir estetik yaklaşımla topluma sunulması yönünde ciddi adımlar atan Bauhaus ne ise, bugün de Post-endüstriyel dönem olarak nitelenen ve çoğunca elektronik araçlar ve iletişimle içiçe geçen yeni estetik formlar da tüm bu gelişimler üzerine temellenen yeni bir eğitim modeline ihtiyaç duymaktadır (www.rifatsahiner.com/New_Folder(2)/yenisanat.pdf).

Bilgi çağı, hem kültürel, hem sanatsal düzeyde yeni bilgilere karşı açık olmayı ve onları bünyesinde barındırmayı gerekli kılmıştır. Günümüzde hayal gücünü zorlayan, yeni görme ve düşünme biçimlerinin yaratıldığı tekno-çağın, sanatın da nabzını belirlediği düşünülmektedir. Son zamanlarda sık sık karşılaşılan ve üzerinde ciddi tartışmaların yapıldığı, çoğunlukla teknolojinin kullanıldığı

sergileme biçimlerinin sanat yapıtına bakışı oldukça değiştirdiği gözlenmektedir. Sanat yapıtının biricikliğinin yok olduğu, farklı disiplinlerin de işin içine girdiği yapıtlarda sanata ilişkin tüm değerlerin değiştiği izlenmektedir. Sanatın, edimsel olan yanının, düşünsel ve ussal yöne doğru kaydığı söylenebilir. Yani tekno-çağ düşünme ve yaratma süreçlerini de etkisi altına almış ve bu bağlamda sanatçı ve sanat eğitimcisi için geleneksel yöntemlerle çağın sorunlarını irdelemek artık mümkün olmamaktadır. Ülkemiz de bu baş döndürücü hıza uyum sağlamaya çalışırken, yeni gelişmeler olmakta ve buna cevap verecek bir eğitim modeli olmadığı için eğitilmiş bireyler yetiştirmek de güç olmaktadır. Rıfat Şahiner'in de dediği gibi, sanat eğitimi sistemleri, uzunca bir süredir kendini yenileyemediğinden eskimiş ve günümüz eğitimcilerini günümüz verileri doğrultusunda yönlendirebilecek donanımdan uzaklaşmıştır. Yaşanan bu durumun, yeni verileri değerlendirip, bunları var olan sisteme dahil etmekle çözümlenebileceği düşünülmektedir. Günümüz sanatının çok yönlü olması gibi, günümüz sanat eğitimcisinin de tekno-çağa uyum sağlayabilen, farklı disiplinlerden haberdar, çok yönlü düşünebilen bir biçimde eğitilmesi kaçınılmaz hale gelmektedir.

Sanattaki devinimsel gelişmeler doğal bir sonuçtur ki kullanılan kavramları da değiştirmektedir. Bu durumda sanat ve sanat eğitimi derslerinin de içeriğinin değişmesi gündeme gelmektedir.

... Günümüz sanat yapıtları estetik bildirişim taşıyıcıları arasında yalnızca özel bir yer işgal etmektedir. Bu bağlamdan bakıldığında da, bundan böyle sanat yapıtı ya da sanat ürünü değil "estetik nesne"; sanat izleyicisi değil, "alıcı", sanatsal yaşantı değil "iletişim", ve biçim, şekil değil, "yapı" kavramları kullanılacaktır.

Burada söylenen plastik sanatların özgül niteliklerinin reddi ya da iletişimsel araçlar lehine tüm geleneksel yöntemleri bir çırpıda silip atmak değildir. Kaldı ki bu araçlarla ortaya konulan ürünlerin, bir parça sentetik, şeffaf ve insani duyarlılığı aşan makinesel, bilgi-işlemsel bir katılığı barındırması, ancak sanatsal deneyimlerin insani sıcaklığıyla ve estetik birikimlerin yol göstericiliğiyle belirli bir niteliğe büründürülebilir. Ancak burada şunu önemle vurgulamamız gerekiyor ki; Plastik Sanat ürünleri, toplumsal bilincin canlandırılıp iletişildiği, gerçekliğin resim ve imgeleri olarak anlaşılıyorsa, zorunlu ve bağlayıcı bir ders olarak sanat dersleri de bu işlevi artık yerine getirmiyor demektir; çünkü:

Görsel yoğrumsal sanatları çoktandır ve hele günümüzde, görsel kültürün önemli bir bölümünü oluşturan; fotoğrafçılık, film, TV gibi diğer alanlardan

tümüyle ayırmak giderek zorlaşmaktadır. Bu yüzden, toplumca desteklenip sürdürülen ve yine topluma ait bir kurum olarak okulda görsel görüngülere dayanan bir derste, bugün artık görsel iletişimin tümel alanı, tüm önemli açılımları söz konusu olmalıdır. Bu ders belli bir kültür için yaşama hazırlama ile değil, bir kültür içindeki yaşam'a ve kültür içinde olabilecek değişikliklere hazır olma'ya hazırlamakla yükümlü olmalıdır (www.rifatsahiner.com/New_Folder(2)/yenisanat.pdf).

Sanat eğitimindeki değişimlerin, toplumdaki (bilimsel, teknolojik, kültürel, politik) değişmelere de bağlı olduğu bilinmektedir. Bu sürekli değişimler karşısında sanat eğitimcisinin ve sanat eğitimcisi adaylarının kendini bu doğrultuda yetiştirmesi gerekmektedir. Tekno-çağın yarattığı yeni görme biçimlerine ilişkin kapsamlı bir sanat eğitimi modelinin tartışılması, bu yöndeki araştırmaların ülkemiz sanat eğitimi ortamına kazandırılması ve bunlara ilişkin yayınların çeviriler yoluyla güncelleştirilmesi gerekmektedir.

1960'lardan bu yana çağdaş ülkelerde, yeni eğilim ve akımların tartışıldığı, her türlü estetik görsel nesnenin incelendiği "Görsel Kültür" adlı sanat teorisi geliştirilmiştir. Ülkemizde ise, sadece vakıf üniversitelerinin iletişim ve güzel sanatlar fakültelerinde ve bazı devlet üniversitelerinin eğitim programlarına dahil edilen bu alanın, istenilen düzeyde yerine oturmadığı bilinmektedir. Zaten yurtdışındaki ülkelerde de hala tartışılan bir alan olduğu da söylenebilir. Görsel kültürün reklam, fotoğraf, film, televizyon gibi diğer alanları da içinde barındırdığı günümüzde, plastik sanatların bu gelişimlerden ayrı tutulamayacağı düşünülmektedir. Ancak bu yönde eğitim verebilecek eğitimcilerin de farklı disiplinler hakkında bilgi sahibi olmaları ve çok yönlü olmaları gerekmektedir. Aşağıda yer alan alt bölümde, sanat eğitimi ve görsel kültür ile ilgili yurtdışında yapılan yayınlardan derlenen tartışmalar üzerinde durulacaktır.

b. Sanat Eğitimi ve Görsel Kültür İlişkisi

Sanat eğitiminde yaklaşımların ve amaçların çok sayıda olması, bunların sık sık değişimi eğitmenleri neyi-nasıl öğretecekleri konusunda düşündürmektedir. Modernizmin sonu ve postmodern teorinin varlığı ile yüksek ve pop sanat arasındaki uzaklığın azaldığı ve artık yerleşmiş sanat ilkelerinin odak noktası olmaktan çıktığı

günümüzde, Amerikalı sanat eleştirmeni, filozof Arthur Danto (1997), modernizmin sonunu ona “sanatın sonu” diyerek eleştirmiştir. “Yerleşmiş sanat ilkelerinin yerine, şimdi popüler kültür sanatın doğasına itiraz etmekte ve imgenin bir çeşidini sanat olarak kabul etmektedir (Heise, 2004). Yine Donalyn Heise (2004: 41) şu soruları sormaktadır; “Sanat sınıflarında çalışmanın odağı olarak Madonna’nın imgeleri, Monet’in resimleriyle yer değiştirecek mi? Sanat eğitmenleri kültürlerarası, tematik sanat ünitelerine vücuttaki dövmelemleri de almalı mı?”. Bu sorular sanat eğitimcilerinin düşünce biçimlerini karıştırabilecek sorular gibi görünmektedir. Çünkü sanat eğitimi sınıflarında hala geleneksel yöntemlerle çalışan eğitimciler olduğu bilinmektedir. Bu geleneksel yöntemleri bir kenara bırakmak anlamında ele alınmamalı, geleneksel yöntemlerle, Disipline Dayalı Sanat Eğitimi yöntemini bir arada kullanma ile giderilebilecek bir sorun gibi görünmektedir.

1980’lerde Disipline Dayalı Sanat Eğitimi* (Discipline-Based Art Education)’nin ortaya çıkmasıyla, öğrencilerin eleştirel söylemlere bağlı sanat çalışmalarına odaklandıkları ve yapıtlar ürettikleri belirtilmektedir. İlk zamanlarda DDSE, yerleşmiş sanat ilkelerini sürdürdüğü için eleştirilmiştir. Örneğin, bazı sanat eğitmenleri, DDSE’nin çok yapısal, seçkin, esas olarak Avrupa ve Avrupalılarla, onların kültürleriyle ilgili olduğunu ve kapsamlı olmadığını, yani sadece dar bir bakış açısından güzel sanatlara odaklandığını düşünmüşlerdir (Hobbs ve Rush; Heise, 2004: s.42’deki alıntı). 1987’de Getty Sanat Eğitim Enstitüsü (daha sonra Getty Sanat Eğitim Merkezi olarak bilinen) “teorik olarak daha az sert ve daha yaygın bir itirazla DDSE’nin daha kolay uygulanabilir bir şekli” (Rush, 41; Heise, 2004: s.42 deki alıntı) olan durum raporu yayınlamıştır. DDSE, sanatta ve sanat eğitiminde çeşitliliği içermek için gelişmeye devam etmiş ve güzel sanatı, halk sanatını ve Batılı olmayan sanatı da kapsadığı bilinmektedir.

* Birleşik devletlerin resmi okul sisteminde, eğitimin gelişmesi çalışmalarında, dengeli öğretim programları içinde sanata gereken önemin verilmediğini tespit eden ve genel eğitim içinde sanatın merkezi bir konuma sahip olmasını sağlamaya yardımcı olmaya çalışan Getty Güzel Sanatlar Merkezi, içeriğini sanatsal uygulamalar, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetiğin oluşturduğu bir sanat eğitimi yaklaşımını 1982 yılında benimsemiştir. Enstitüde görevli uzman sanat eğitimcilerinin çalışmalarına başkanlık eden W. Dwaine Greer, bu yeni teoriyi Disiplin Temelli Sanat Eğitimi (Discipline-Based Art Education) olarak isimlendirmiştir (Stinespring, 1992; <http://www.gorselsanatlar.org/insanin-sanatsal-gelisimi/gunumuzde-gorsel-sanatlar-egitiminde-kullanilan-yontemler/>’deki alıntı).

Heise (2004), sanat ve sanat eğitimindeki çeşitlilik, değişimlerle ilgili olarak şu soruları yöneltir; “Sanatta ve sanat eğitiminde çeşitlilik varsa, o zaman sanatta kaliteyi ne tanımlar? Sanatlarda ustalık için hangi sanat içeriği zorunludur? Sanat eğitimi geleneksel müfredatı terk edip görsel kültürü içermeli midir? Popüler kültürdeki imgeler yeni sanat ölçütlerimiz mi oluyor?”. Bu noktada, biraz önce de belirtildiği gibi geleneksel müfredat ve görsel kültürün bir arada çalışıldığı bir eğitim modeli geliştirilebilir.

Yapılan araştırmalarda, bazı öğretmenlerin görsel kültürün önemli olduğunu düşünmedikleri, bazılarının ise sadece nasıl dahil edeceklerini bilmedikleri için görsel kültürü müfredata dahil etmekten hoşnut olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Heise (2004), özellikle, görsel kültürün ve eleştirel sanat pedagojisinin birleşmesini önerir.

Görsel kültür teorisini dahil etmek için var olan sanat eğitimi programlarının içeriğini ve pedagojisini değiştirmeli miyiz? Öyleyse, bu programlar hangi kapsama yönelmelidir? Ben görsel kültürün geleneksel sanat eğitimi müfredatıyla yer değiştirmek zorunda olmadığını ancak orta yolu bulan sanat eğitimi programlarıyla birlikte var olmasını ileri sürmekteyim (Heise, 2004: 42).

Eleştirel pedagoji sanat eğitiminde tanıdık bir terimdir. DDSE’de ifade edildiği gibi, eleştirel pedagoji öğrenciler için sanat tarihi, estetik, sanat üretimi ve yorumla ilgilenirken sanat çalışmalarıyla etkileşime girmek için bir yoldur. Postmodern teori bir sanat çalışmasını ele almanın içeriğini üretildiği şartlar ve çevre ile ilişkilendirerek tanımlamıştır (Hurwitz ve Day; Heise, s.42’deki alıntı). Sanat çalışmalarını inceleme ve sorgu temelli etkinliklerde çalışma süreci tüm yaş grubundaki öğrenciler arasında ilginç tartışmaları güdülemektedir. Öğrenciler sanat çalışmalarını tarihsel ve toplumsal şartlar açısından çözümlerken, daha yüksek bir düşünce sıralamasında çalışır. Sanat çalışmaları hakkındaki kişisel fikirlerin farklılığı, çeşitliliği, diğer içerikleri değerlendirmek ve tartışmak için ortam oluşturur.

Heise (2004), John Dewey’in (1916, 1927) okullarla ilgili görüşüne şöyle yer verir: “Okullar, öğrencilerin demokratik bir toplumda, etkili yaşamak için belirli süreçleri, değerleri ve tutumları öğrendikleri yerler olarak hizmet vermeleri gerekir”. Bu bağlamda Heise (2004: 42) eleştirel pedagoji ile ilgili şunları söyler:

Sanat eğitimine özgün deneyimlerin katılması, öğrencileri anlamları açıklaması ve popüler kültürü dikkate alarak bilinçli seçimler yapması ve yorumlaması için gerekli yeteneklerle, tutumlarla ve önlemlerle donatır. Demokratik bir toplumda gençlerin seyirciden, çözümleyiciye, ayırt eden tüketiciye ve etkin bilinçli katılımcıya dönüşmesinde yardım eder. Eleştirel pedagojinin kullanımı, öğretmenleri, tarih ve kültür içerikleriyle anlamı taşıyan imgelerin gücünün kullanımıyla, kendi deneyimleri, değerleri ve inançlarını yansıtmaya cesaretlendirir (Giroux, 1989). Sanatlar eğitim için değerli bir araçtır çünkü onlar insan gerçeğinin ve olasılığının temsilcisi ve dilidirler.

Görsel kültür ve sanat eğitiminin kesişmesinin, öğrencilere bilginin, dilin ve gücün bileşiminde bir kültürel alan sunan özgün öğrenme deneyimleri sağladığı söylenebilir. Heise'e (2004: 43) göre, bu kesişim "kültürel, ahlakî, toplumsal ve politik uygulamaların araştırıldığı, çözümlendiği ve güvenli, tehdit oluşturmayan bir ortamın sunulduğu bir alan olabilir".

Eleştirel söylem, tüm öğrencilerin bakış açılarının değerli olduğu bir yerde öğrenilebilen ve uygulanabilen bir yöntemdir. Öğrencileri eleştirel söylemlere yönlendirebilmek için araçlar ve olanaklar sağlamanın, bazen yeni gerçeklerin sunumundan ve kavrayışından daha değerli olduğu düşünülmektedir.

Heise (2004), Mary Stokrocki ve Paul Duncum gibi sanat öğretmenlerinin, görsel kültürü sanat eğitimi müfredatına dahil etmeye cesaretlendirdiklerini belirtir. Elliott Eisner (2002) ise, öğrenmeyi gerçek hayat deneyimleriyle bağdaştıran bir sanat müfredatının oluşturulmasını düşünmesine karşın, yalnızca görsel kültür üzerinde odaklanmanın sanat eğitiminin güncel amaçlarını tehlikeye düşüreceği konusunda uyarır.

Heise (2004), görsel kültür sanat müfredatı ve geleneksel sanat eğitimi müfredatı için imgeler seçerken, öğretmenlerin aşağıdaki soruları gözden geçirmelerini ister: "-Bu imgeler ırkçı, cinsiyet ayrımcılığına dair ya da sınıfa özgü ilgileri nasıl şekillendirir? -Bu imgelerde resmedilen güç nedir? -Bu imgeler hangi yollarla çoklu kültürleri temsil eder? -Müfredat, öğrencileri çeşitli seviyelerde zengin anlayışla uğraştıran, terbiye edici, besleyici bir pedagojiyi nasıl yaratır?". Yine Heise göre (2004), sanat öğretmenleri bu soruları yönelterek, öğrencilerin anlamlı öğrenmelerini kolaylaştırırlar.

Çağdaş toplumda insan olmak görsel kültürle karşı karşıya geldiğimiz gerçeğini anlamına gelir. Feldman (13,14; Heise, 2004: s.43'deki alıntı), “görsel kültür aracılığı ile öğrenciler dünyayı görmeyi öğrenirler; toplum neye saygı göstereceğine ve neyi seveceğine, neye ihtiyacı olduğuna ve ne istediğine, neyi korumak istediğine ve neyden vazgeçeceğine karar verir” der. Duncum (8; Heise, 2004: s. 43'deki alıntı) bir görsel kültür sanat eğitimiyle “insanlar görüşürken, karşı dururken ve kendi kültürel yatkınlıklarına dayanarak imgelerin anlamını alırken, insanların küresel kapitalizmin görsel ürünleriyle baş ettiği çeşitli yollar üzerine sıra dışı bir şekilde odaklanacaktır” der. DDSE bize estetik ve eleştirel pedagojiyi ve sanat çalışmalarının kültürel ve tarihsel bağlamda incelenmesini sunar. Eleştirel pedagojiyi sanat eğitime katarak ve görsel kültürün üzerinde odaklanarak, sanat eğitmenleri öğrencilerin görsel okuryazarlığını ve onların sivil söyleme katılma yeteneklerini geliştirmektedir.

Bazı sanat eğitmenleri görsel kültürün, sanat eğitiminin güncel amaç ve hedefleriyle yer değiştireceği düşüncesindedirler.

DDSE'nin ortaya çıkması sanat tarihini müfredattan basitçe çıkarmadı. Çünkü sanat tarihi sanat eğitiminin ya da atölye sınıflarının içeriğine dahil olan sanat öğretilerinden biriydi. DDSE'nin ortaya çıkması müfredattaki estetiği ve sanat üretimini içermesiyle, eğitmenleri destekleyerek sanat tarihi sınıflarını zenginleştirdi. Eğitmenler sanat üretimini, estetiği, yorumu ve sanat tarihini bütünleştirdiler. Aynı mantıkla, teknolojik ve dijital medyanın ortaya çıkışı geleneksel atölye sınıfları için olan ihtiyacı ortadan kaldırmamıştır. Dijital medya sınıflarına ek olarak, geleneksel çizim, boyama, heykeltçilik ve çömlekçilik sınıfları hala vardır, çünkü onlar sanat eğitimi deneyiminin vazgeçilmez bir parçasıdır (Heise, 2004: 44-46).

Sanat eğitmeni atölye uygulamasında heykel uygulaması yaptırıyor olsun ya da görsel kültür üzerinde yoğunlaşıyor olsun, bunların öğrenciyi eleştirel çözümleme için zorunlu bir araştırma sürecine ve çoklu seviyelerde kavramaya dahil ettiği söylenebilir. Öğrencilerin eleştirel söyleme katılımlarıyla, estetik algıları gelişmiş, toplumsal ve politik demokraside bakış açısına sahip, ayırt edebilen tüketiciler olacakları düşünülebilir.

Bu yaklaşım öğrencileri görsel imgelerle karşılaştıklarında soru sormaya yöreklendirir. Bir görsel kültür müfredatı, sanat eğitimi programlarını tamamlar ancak bilgisayar sınıflarının geleneksel atölye sınıflarının yerini aldığı gibi onlarla

yer değiştirmez. ‘Bir boya fırçasının tuvale değdiği andaki sesi, avuçlardaki soğuk kilin hissi, ya da pastellerin kağıdn bir yanından öbür yanına kayıp gitmesi sanatı deneyimlemenin değerli parçalarıdır ve insan olmanın zorunlu yönleridir’ (Eisner, 2001). Kapsamlı bir sanat eğitim programı sanatın tüm unsurlarını içerir (Heise, 2004: 45).

Görsel kültürün öğrencilerin hayatlarının görmezden gelemeyecek kadar önemli bir bölümünü oluşturduğu ileri sürölmektedir. Sanat eleştirel düşünmeyi ve anlayışı arttırabilir ve öğrencilere imgeleri yorumlamak ve bireysel söyleme dahil etmek için gerekli yetenekleri geliştirmeye yardım edebilir. Heise (2004), “görsel kültür sanat müfredatının değerli ve zorunlu bir parçasıdır der”. Yapılan araştırmalar şunu gösteriyor ki, görsel kültür eğitimi geleneksel sanat eğitiminin yerine geçmeye ihtiyaç duymamaktadır. Ama onunla birlikte sistemli bir şekilde müfredatta yerini alması gerekliliğinden bahsedilebilir. Yine Heise’e (2004) göre, “Sanat eğitiminin görsel kültürle kesişimi, anlamlı, kültürlerarası, öğrencileri demokratik bir toplumda yer almaya hazırlayan öğrenme deneyimleri yaratabilir”.

Heise’in (2004: 46), görsel kültürü sanat eğitimi müfredatıyla bütünleştirme gerekçesi şöyledir:

Politik ve sosyal bir demokrasi içinde başarı için gerekli yetenekleri, davranışları ve huyları kazandıran, özgün öğrenme deneyimleri olan öğrenciler sağlama ihtiyaçtır. Görsel kültür sanat eğitiminin, yeni medyayı ve tarihini içermesi ve pedagojik olarak belirgin stratejileri geliştirmeye devam etmesi gerekir.

Duncum (2002), görsel kültür sanat eğitiminin (GKSE) doğal, kurumsal ve tarihsel çevreler gibi konuların ötesinde görsel şeylere bakabilmesini tartışır. GKSE imgelerin hem yapım aşamasına, hem de değerlendirme konularına odaklanmalıdır. Bunu yaparken de, imgelerin sadece yapım aşamasına odaklanan geleneksel sanat eğitimini de bir kenara bırakmamalıdır. “Eleştirilerin bir elden diğerine, bir diğerini destekleyerek devam ettiği gerçekliği ve eleştirinin yapım aşamasına odaklandığı, yapım aşamasının eleştiriye bilgilendirdiği göz ardı edilmemelidir” (Duncum, 2002: 20).

Görsel kültür, geleneksel sanat eğitimi bakışına göre daha geniş bir alana sahiptir. Barnard’a göre (2002), işlevsel, iletişim ve/veya estetik kaygı verilmiş olan,

insanların yarattığı, ürettiği veya yorumladığı görsel herhangi bir şey görsel kültür tanımlaması içerisinde yer alır. Bu tanımlamadan işlevsellik kaldırıldığında, görsel kültürün daha fazla sanat eğitmeni tarafından kabul edilmesinin mümkün olacağı düşünülebilir. Aksi takdirde, işlevsel amaç ile yol kenarına konmuş bir trafik işaretinin de görsel bir araç olarak sanat eğitimi içine dahil edilmesi gerekebilir.

Görsel kültür çalışmalarının sanat eğitimi içerisinde kapsamlı olarak yer alması ile öğrencilerin çevrelerinde gördükleri imgeleri ve dahası kendi yaptıkları uygulamalı çalışmalarda kullandıkları imgeleri daha anlamlı bir şekilde yorumlayacakları konusunda yardımcı olacağı düşünülebilir.

Fırsat ve bazı stratejiler verildiğinde, her yaşta öğrenci görsel kültürün imgeleri ve nesnelere çevresinde yer alan mesajların başarılı bir biçimde şifresini çözebilir. İçinde bulunduğumuz kültürün bilgisi ve onun nasıl işlediğini öğrenmek önemlidir. Birlikte yaşadığımız nesnelere ve imgeleri yorumlamamız da çok önemlidir. İmgeler ve nesnelere, düşüncelerin doğru olup olmadığını, inanış ve değerleri teyit veya inkar ettiğini temsil eder. Eğer görsel kültürle taşınan mesajlara yorum getirilmezse, farkına varmadan bir şeyleri satın alıyor, giyiyor, reklamını yapıyor oluruz (Barrett, 2003: 12).

Ülkemizde yükseköğretim kurumlarındaki sanat öğretmenlerine bu bağlamda çok iş düşmektedir. Öncelikle geniş bir perspektifle hazırlanacak öğretim programlarına ihtiyaç olduğu bilinmektedir. Ayrıca sanat öğretmenlerinin yeterli donanımları sayesinde gerçekleşecek olan çok yönlü görsel kültür sanat eğitimi ile her an iç içe olunan nesnelere, imgelerin ve günlük yaşantılarda yer alan imgelemelerin işlevlerinin daha derin ve geniş biçimde anlaşılmasını sağlayacağı düşünülmektedir. “Sanat eğitimi ekim ayında kağıttan balkabağı, şubat ayında Romare Bearden* (1914–1988) tarzı kolajlar yapmaktan öte bir şey olmalıdır” (Stankiewicz, 2004: 11).

Sanat eğitimi sınıfları günümüz gelişmelerine odaklı, sanat eğitimcileri ise bu gelişimlere göre programlarını sürekli güncellemelidirler. Sanat eğitimcisi Mary Ann Stankiewicz’de (2004) sanat öğretmenlerinin nasıl bir toplum yaratabilecekleri

* Amerikalı ressam. Kolombiya Üniversitesi ve Sanat Öğrencileri Birliğinde George Grosz ile birlikte çalışmıştır.

konusunda şunları der: “Görsel kültür çerçevesinde öğrencilerin eğitimine yoğunlaşan sanat öğretmenleri, insanların görsel medyayla iletişim kurduğu, imgelerin ve etrafındaki şeylerin anlamlarını yorumladığı, eleştirel sorular sorduğu ve ahlaki sözler verdiği bir ortamda öğrenen toplumlar yaratabilirler” (Stankiewicz, 2004: 11). Öğrencilerin kültürleri değiştikçe, ihtiyaçları, anlayışları ve öğrenim stilleri de değişecektir.

Geçmiş ideolojilerin ve stillerin günümüz görsel kültürünü nasıl etkilediği konusunda ilişkilendirmeler kurmak önemlidir. Politik, toplumsal ve kültürel oluşum ve tarihleri anlamak, eleştirel anlamda şekilleri, imgeleri ve mesajları anlamamıza ve incelememizde geri planı sağlar.

Hangi açıdan bakılırsa bakılsın, hiç kimsenin imgenin günümüzdeki yükselişi ve etkisi konusunda şüphesi bulunmamaktadır. Günümüz sanat öğretmenlerine göre, yüksek ve popüler sanat arasındaki farklılıklar yok olmuştur. Duncum’a göre (2002), üretimin ve algılamının her aşamasında, popüler sanatla yüksek sanat arasındaki ayırım, yerini bu ikisi arasındaki trafiğe bırakmıştır.

Araştırmalarda, sanat öğretmenlerinin, öğrencileri görsel kültürün içinde ve onunla yaşamaya hazırlamak için bir takım niteliklere sahip olmaları gerekliliği belirtilmektedir. Anita Silvers (2004) ise, “Pedagogy And Polemics: Are Art Educators Qualified To Teach Visual Culture?” adlı makalesinde, görsel sanattaki imgeler üzerine tartışmalar yapmanın, görsel kültür imgeleri üzerine tartışmalar yapmaktan farklı olduğunu ve bunun için özel bir bilgiye ya da çok derinlemesine yorumlar yapmaya ihtiyaç olmadığını belirtir. Görsel kültürün imgeleri üzerine yorumlar yapmak için sanat öğretmenlerinin yeterli olamayabileceklerini ancak bu konuda yeterli olmaları da gerekmediğini savunur. Genellikle, görsel kültür imgelerinde hedeflenen mesajın açık olduğunu, sanatsal betimlemede ise, kısıtlı anlamdan çok zengin anlamlandırmanın amaç olduğunu belirtir. Silvers (2004), “öğrencilere sanatı anlamayı öğretmek, belirli görsel nesnelere anlamını açıklamayı, onları yorumlamayı ve onları değerini karmaşıklıklarıyla birleştirmeyi merkez almalıdır” der.

Duncum (2002: 19-20-21), görsel kültürün sanat eğitimi sınıflarında nasıl çalışılması gerektiği konusunda beş vurgu yapar.

... görsel kültür sadece sanat eserlerinin sınırsız ilkelerini içermez. İzleyicinin görüşünün yanı sıra üretim ve dağıtım kurumları da inceleme konusu yapar.... Böylece, görsel kültür sanat eğitimi fenomenolojik, kurumsal ve tarihsel gibi değişik durumlara, görsel metnin ötesine gidebilir.

İkinci olarak, görsel kültür sanat eğitimi imgelerin hem yapım hem de değerlendirme aşaması üzerine çalışmalıdır. Ancak sanat eğitiminin imgedeki geleneksel vurgusunu da terk etmemelidir. Öğrenciler, imgeler yaparak görsel kültürü pratik olarak öğrenirler.... İmge yapmak, öğrencilerin ilgi alanlarından çok, özellikle kültürel deneyimleri ile ilgili kişisel pozisyonlarını keşfetmelerine izin verir. Görsel kültür, öğrencilerin kendi öznel yapılarını, imgeyle kendilerini nasıl yenileyebileceklerini anlamalarına yardımcı olur.

Üçüncü olarak, ayrı ayrı medya çalışmaları üretmek yerine, merkezi sorular etrafında bir müfredat organize edilmelidir... Görsel kültür sanat eğitimi, sorduğu sorular ve gönderme yaptığı konularla öne çıkmalıdır. Bu eğitim, toplum olarak sorduğumuz geniş konulara dayanmalıdır. Örneğin; biz nasıl ırkı, sınıfı, tarzı ve sınırsız gücü temsil ediyoruz ama diğer şeyleri temsil etmiyoruz? Sorular hem imgenin kendisine hem de görüşleri içeren koşullara gönderme yapmalıdır...

Dördüncüsü, kültürel sitelerin deneyimlenmesinde giderek bir nesil farkı oluşmaktadır... Çoğuna göre hala yeni, karışık bir teknoloji olan internet, gençler için oldukça sıradan aslında.

... beşinci olarak, görsel kültür sanat eğitimi diyalogsal pedagoji yoluyla öğretilmelidir. Öğrencilerin yeni çıkan kültürel siteler hakkında öğretmenlere öğretmeleri gereken birçok şey var... Eğitim, öğrencilerin deneyimlerini değerlendirirken, tarihi örnekler ve teoriler ışığında yeni bir çerçeveyi gerekli kılar.

Sanat eğitimi sınıflarında görsel kültürün imgelerinin de tartışıldığı bir müfredatın üzerinde çalışılması gerekliliği üzerine daha önce değinilmişti. Görsel kültür üzerinde odaklanmanın sanat eğitiminin güncel amaçlarını tehlikeyi düşüreceği konusunda endişeler olduğundan da bahsedilmişti. Ama bu konu üzerinde iyi çalışıldığında, çok yönlü yetiştirilmiş sanat öğretmenlerince sorunların zamanla çözümleneceği söylenebilir. Öğrenciler görsel kültürün imgeleri üzerinde yaptıkları eleştirilerle, imgeler ve güç; öznellik ve kültürel formlar; politika ve kimlik; cinsiyet ve toplum ilişkileri; sanat ve iletişim arasındaki ilişkiyi incelerler. Öğrencileri bu türden eleştirel söylemlere yönlendirebilmek için araçlar ve imkanlar sağlamak gerekliliği de kaçınılmaz bir sonuç olarak düşünülmektedir. Sanat eğitimi kalitesinin,

sanatçılar hakkında bilgi vermek ve sanat tekniklerini öğretmekten daha fazlasından oluştuğu bilinmektedir.

Aşağıdaki alt başlıkta, yükseköğretim kurumlarında verilen sanat eğitiminde görsel kültür sorununa yaklaşımlar tartışılacaktır.

- Yükseköğretim Kurumlarında Verilen Sanat Eğitiminde Görsel Kültür Sorununa Yaklaşım

Duygu, düşünce ve eylemlerinde girişimci, çevreye karşı duyarlı, kendi kimliğini temsil edebilen, yaratıcı, çevresinde gördüklerine eleştirel bir gözle bakabilen bir insan modeli yetiştirmede sanat eğitiminin önemli bir rolünün olduğu düşünülmektedir. Tekno-çağın hızlı gelişimi ve derslerde izlenen yöntem ve kullanılan teknikler, sanat eğitimcilerinin yetiştirilmesi bağlamında düşünüldüğünde sanat eğitimi alanı ile ilgili programların güncelleştirilmesi, yeniden düzenlenmesi gerekliliğiyle karşı karşıya kaldığı bilinmektedir. Sanat eğitimi süresince öğrencilerin sanata bakış açılarının değiştiği, bu bakış açılarının her dönemde ve her toplumda farklı görünümle ortaya çıktığı izlenmektedir.

Çağımızda bilgiye olan hızlı erişimin sonucu olarak ortaya çıkan yapıtların niteliğinin ve kalitesinin değiştiği, bu açıdan bakıldığında bu yapıtlardaki imgelere ve çevrede karşılaşılan görsel imgelere eleştirel gözle bakabilmenin zorlaştığı düşünülmektedir. Yüksek öğretim kurumlarında çalışan sanat öğretmenleri ve öğrenim gören öğrencilere bu gelişimleri yakından takip etmek ve görsel kültürün imgeleri üzerinde çalışabilmek için gerekli araçlar, imkanlar sağlamanın önemli olduğu söylenebilir. Bunu yanı sıra sanat öğretmenlerinin yeni bir müfredat programı geliştirmeleri gerekliliğinden de bahsedilebilir. Sanat eğitiminin amaçlarından birinin kültürünü tanıyan, çevresine ve sanat eserlerine eleştirel bir gözle bakabilen bireyler yetiştirmek olduğu bilinmektedir. Disipline Dayalı Sanat Eğitimi, sadece uygulamalı alanlarda değil kuramsal konularla da uygulamaların desteklendiği bir modeldir. Bu bağlamda öğrencilerin yaptıkları uygulamalar ya da çevrede yer alan görsel imgeler,

kuramsal anlamda bilgi düzeyi ve üzerinde çalışılacak ortamlar (teknolojik donanımlı atölyeler vb.) gerektirmektedir.

Araştırmanın evreni ve örneklemini bazında, sanat eğitimi veren Eğitim ve Güzel Sanatlar Fakültelerinde yapılan gözlemlere göre; Eğitim Fakülteleri Resim-İş Öğretmenliği Bölümlerinde hala geleneksel yöntemlerle işlenen atölye derslerinin kuramsal anlamda bilgiden yoksun ve görsel imgelere eleştirel gözle bakabilme yeteneğinin yetersiz olduğu düşünülmektedir. Güzel Sanatlar Fakültelerinde durum biraz daha farklı görünse de, yine bu araştırma sırasında yapılan görüşmeler sonucunda, öğrencilerin kendi yaptıkları görsel ürünler üzerine konuşma ve yorumlar yapma yeteneklerinin yetersiz kaldığı düşünülmektedir. Araştırmada, Güzel Sanatlar Fakültelerinde görüşlerine başvurulmuş öğrencilerin, günceli takip etme ve onlar üzerinden etkiler alma ya da yorumlar yapma konusunda daha iyi oldukları gözlenmiş ancak bahsedildiği gibi kendi eserlerindeki imgeler üzerinde kuramsal anlamda yeterince yoğunlaşamadıkları gözlenmiştir. Aynı durumun Eğitim Fakülteleri Resim-İş Öğretmenliği Bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler için de geçerli olduğu düşünülmektedir. Ancak eğitim fakülteleri için çıkan bu sonucu atölye ders saatlerinin ve sanat alanı ile ilgili derslerin azlığına bağlamak mümkün. Bu yüzden sanat eğitimcilerinin görsel kültürün yarattığı hızla gelişen teknolojik ortamda kendilerini bilgiyle donatmaları, eleştirel yorumlar yapmaları ve öğrencilerin de bu bilgilerden daha çok yararlanmaları için fırsatlar yaratmaları gereğinin ortaya çıktığı düşünülmektedir. Bundan sonraki alt bölümde, imge kavramı, sosyo-kültürel olgular ve görsel kültürde imge üreten görüntü teknolojileri bağlamında örneklerle tartışılacaktır.

Şekil-1.1

Richard Hamilton, “Bugünün Evlerini Bu Denli Farklı, Bu Denli Cazip Kılan Nedir?”, 1956, Kolaj, 26x24,8 cm, G.F. Zundel Koleksiyonu.

Kaynak: <http://anavalanche.wordpress.com/>

1.1.3. İmgenin Sosyo-Kültürel Olgular, Görsel Kültür-Görüntü Teknolojileri ve Günümüz Sanatı Bağlamında Değerlendirilmesi

a. İmge Kavramının Sosyo-Kültürel Olgularla İlişkisi

Sanatın her zaman dönüşüm içinde olduğu, kendi biçimlerini çağın gelişmelerine odaklı, yenileyen bir yapıya sahip olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda incelenecek olan imge kavramına tarihsel süreç içinde örnekler verilerek açılım getirilmeye çalışılacaktır. Araştırmada sosyo-kültürel olgular olarak belirtilen inançlar, çevre, ekonomi, politika, cinsel kimlik gibi değişkenlere ilişkin literatür taramaları sanat tarihi kapsamında ele alınarak imgeye etkileri ve örnekleri de bu değişkenler başlıkları altında verilecektir. İnançların imgelere etkileri, “Sosyo-Kültürel Değişim Sürecinde Dinsel İmgeler” başlığı altında tartışılacaktır. Çevrenin sanata ya da resimdeki imgeye etkileri, “doğa ve kent imgeleri” olarak iki başlık altında incelenecektir. Ekonomik ortamın yarattığı sosyal değişim ve gelişimlerin imgeye etkileri ise, “İmgesel Düzendeki Ekonomik Göstergeler” başlığı altında irdelenecektir. Sosyo-kültürel olgulardan politika ise, “Politik Çağrışımlara Sahip İmgeler” başlığı altında tartışılacaktır. Cinsel kimliğin sanata ve imgeye etkileri, “Cinsiyet Kavramı Odağında Psiko-Erotik İmgeler” başlığı altında incelenecektir. Bu alt başlıklar özellikle de batı sanatı tarihinden örnek imgelerle desteklenecektir. Ülkemizde uygulanan batı sanatı tarihi odaklı eğitim süreci nedeniyle örnekler bu tarih dilimi üzerine şekillendirilmiştir.

Bu bölüm, ele alınan sanatçılar ve konuyu çarpıcı kılan örneklerle değerlendirilmiştir. Elbette ki verilen örneklerin dinsel imgeler, çevre imgeleri ya da politik imgeler vb. hakkında ayrıntılı bilgiyi içermediği görülmektedir. Çünkü araştırmanın konusu çerçevesinde verilen örnekler ve anlatımların yalnızca bir değinmeden ibaret olması düşünülmüştür. Bu yüzden bu okumalarda bir sanat tarihi okuması yapılmaya çalışılmamış, bir ön izleme gerçekleştirilmeye ve konuya açıklık getirecek örnekler verilmeye çalışılmıştır.

- Sosyo-Kültürel Değişim Sürecinde Dinsel İmgeler

İnsanın var oluşundan beri yaşama dair tüm değerlerin bir şekilde sanata yansıdığı bilinmektedir. Tıpkı dinde olduğu gibi sanat, Hinduizm, Taoizm, Hıristiyanlık, Yahudilik ve İslam dini gibi dinlerin habercisi ya da simgesi olarak ifadesini bulmuştur. İkel çağda, büyüsel amaçlarla kullanılan mağara resimleri (Gombrich'in (1984: 22) deyimiyile, "imgelerin etkisine ilişkin evrensel inanışın en eski örnekleri" olan), Mısırlı sanatçıların ölümden sonra ruhun yaşadığına dair inançlarını imgeleştirdikleri rölyefler, antik uygarlıkların resim betimlemeleri (örneğin yunanlı sanatçıların yaptıkları duvar resimleri), ya da Roma'da katakomp adı verilen yer altı mağaralarının duvarlarına dini yaymak için yapılan resimler (Hıristiyanlık dinin ilk resim örnekleri olarak kabul edilen), Bizanslı sanatçıların yaptıkları kilise resimleri vb. dini imgelerin örnekleri olarak gösterilebilir. İslâm dininde resim sorununun birçok tartışmalara yol açtığı ve İslâm inancı çerçevesinde bazı yorumlara göre resim yasağının bulunduğu bilinmektedir. Bu tutumun, doğu sanatında yorum farklılığı ya da yeniliğin olmamasına neden olduğu söylenebilir. Ancak, İslam sanatında kufi yazı düzenlemeleri, Hac-Kabe görüntüleri, Hz. Ali portreleri, aslan-kılıç imgeleri gibi örnekler dini imgeler bağlamında değerlendirilebilir. Ortaçağ Batı sanatı, dini imgelerin resim sanatında en iyi yansıtıldığı dönem olarak kabul edilebilir. Ortaçağ sanatının amacını Gombrich şöyle ifade eder: "Çünkü sanatçılar, doğaya benzeyen veya güzel şeyler yapmak niyetinde değillerdi. Dindaşlarına, kutsal tarihin içerik ve bildirisini iletmek istiyorlardı, o kadar" (1984: 120). Bu dönemde kiliselerin, hem felsefenin, hem bilimin, hem de sanatın merkezi ve kaynağı durumunda olduğu bilinmektedir. Yapılan resimler, Hıristiyan dini ağırlıklıdır ve İncil'e dayanan efsanelerden yola çıkarak betimlenmişlerdir.

Ortaçağda sanatçı ile din adamı arasında kesin bir çizgi çizmek olanaksızdı. Ortaçağ minyatürlerinin büyük bir kısmını yapanlar, manastırlardaki rahipler (ya da rahip-sanatçılar)di...

Örneğin, bir Gotik katedrale giren Ortaçağ insanı, bildiği dinsel öyküleri, portaldeki kabartmalarda, kendisinin kavrayabileceği açık-seçiklikte görmeyi, deyim yerindeyse onları "okuyabilmeyi" isterdi. Ortaçağda sanatçının işinin, içinde yaşadığı toplum tarafından beğenilmesinin, kabul görmesinin ön koşulu, sanatçının,

toplumun bu beklentilerini karşılaması, toplumun değerleriyle uyum içinde olmasıdır (Akyürek, 1994: 48-49).

12. yüzyılın sonlarından 14. yüzyılın başlarına kadar geçen süre Gotik sanat olarak adlandırılmaktadır. Bu evre, Rönesans dönemine hazırlık evresi ve Avrupa’da yeni eğilimlerin başladığı bir evre olarak da bilinmektedir. Gotik resim sanatının dini imgelerinde, yine İsa ya da Meryem’in konu edildiği görülmektedir. Cimabue’nin “Tahtta Oturan Meryem”inin, gotik resmin kurallarının ötesinde ve farklı bir gerçeklik duygusuyla yapıldığını belirten Tansuğ (1992), bu resmin Rönesans resminin önünü açan bir eser olduğunu söylemektedir.

Yine Gotik dönemin büyük sanatçılarından Giotto’nun, dinsel temalı resimlerinde, derinlik duygusu yaratması, figürlere kazandırdığı hacim ve ifadelere yüklediği anlamlarla yakaladığı dünyevilik ile çağının ötesine gittiği düşünülmektedir. Sanatçının dinsel konulu resimler yaptığı ama resmi bu etkilerden kurtaracak yeniliklere giderek sanatçı kimliğini ve insanı ön plana çıkardığı söylenebilir. “Meryem” adlı resminde, Cimabue’nin aynı konulu resminde farklı olarak yeni bir mekan duygusu getirdiği, figürleri ön-arka ilişkisine dikkat ederek yerleştirdiği bilinmektedir.

Şekil-1.2

Giotto di Bondone, “Meryem-Maesta”, 1311, Ağaç Üzerine Tempera, 325x204 cm, Uffizi Galerisi, Floransa.

Kaynak: http://www.artchive.com/artchive/G/giotto/giotto_madonna.jpg.html

Din-sanat ikilisinin birbirine olan etkisinin Rönesans döneminde de devam ettiği bilinmektedir. Bu dönemle birlikte sanatçının kiliseden aldığı destekle, sanatın geliştiği ve yeni oluşumlar için temellerin atıldığı söylenebilir. Rönesans dönemi, dinsel imgeler açısından önemli birçok sanatçıyı içinde barındırmaktadır. Ancak araştırmada hepsine yer verilemeyeceği düşünülerek, bu dönemin önemli üç sanatçısı Leonardo da Vinci, Michelangelo ve Raphael üzerinde durulacaktır. Rönesans döneminde sanatçıların dinsel konuları çalışmalarının, onların yaratıcılıklarını kullanmaları konusunda bir sınırlandırma getirmediği üretilen yapıtlarda görülmektedir.

Leonardo'nun dinsel imgeleri konu aldığı resimlerinden en çarpıcı olan ve üzerinde birçok tartışmanın yapıldığı "Son Akşam Yemeği" adlı duvar resminde, merkezi perspektif yasalarına uygun olarak kompoze edildiği, merkezde İsa ve onun etrafında üçlü gruplar halinde yerleştirilen on iki havarinin yer aldığı görülmektedir. İsa figürünün, diğer figürlerden fiziksel ve psikolojik olarak farklı olduğu ve onun elleriyle, ekmek ve şaraba işaret ettiği izlenmektedir. İsa'nın arkasında duran açık pencere ve üstündeki kemerli mimari yapının, dini kimlikleri ayırt eden geleneksel hale yerine kullanıldığı düşünülmektedir. Kompozisyonda, İsa'nın havarilerinden birinin kendisine ihanet edeceğini haber verdiği an vurgulanmaktadır. Havarilerin vücut hareketleri ruh hallerini yansıtmaktadır.

Şekil-1.3

Leonardo Da Vinci, Son Akşam Yemeği, 1495-98, Duvar Üzerine Tempera ve Yağlıboya, 460x880 cm, Santa Maria delle Grazie Manastırı Yemekhanesi, Milano.

Kaynak: <http://www.wga.hu/support/viewer/z.html>

Leonardo'nun "Son Akşam Yemeği" gibi, Michelangelo'nun da Sistine Şapeli tavanına yaptığı freskoların resim sanatındaki değerinin büyük olduğu düşünülmektedir. Tansuğ (1992), bu eserin Maniyerist dönemi başlattığını ileri sürmektedir. Bu fresklerdeki öykülerin panolar halinde ele alındığı bilinmektedir. Tavanın ortasında yer alan dokuz panodan biri "Adem'in Yaratılışı" sahnesidir. Figürlerde güçlü anatomik yapı dikkati çekmektedir. Mekan-figür ilişkisi içerisinde vücutların sağlamlığının mekana bir ağırlık kazandırdığı görülmektedir.

Şekil-1.4

Michelangelo, "Ademin Yaratılışı", 1508-12, Sistine Şapeli Tavanından Ayrıntı, Fresk, Sistine Şapeli, Vatikan.

Kaynak: <http://www.artchive.com/artchive/M/michelangelo/creation.jpg.html>

Raphael Meryem'i, yapılan diğer Meryem'lerden farklı olarak basit bir anlatımla betimlemiştir. "Meryem'in gölgede gittikçe eriyen yüzünü Raffaello'nun oylumlayış yöntemi, özgür kıvrımlarla aşağı sarkan mantonun örttüğü vücudun hacminin bize duyuruş biçimi, Meryem'im Çocuk İsa'yı tutuşundan ana sevgisi ve sağlamlık, tüm tablonun yetkin bir denge kazanmasına katkıda bulunuyor" (Gombrich, 1984: 240). Karanlık bir arka plandan öne doğru çıkan figürler, Meryem'deki düşünceli yüz ifadesi dikkat çekmektedir. Boşluktan gelen yumuşak gölgelerle eriyen rengin figürleri öne çıkaran ışıkla desteklendiği görülmektedir.

Şekil-1.5

Raphael Sanzio, “Granduca Meryem’i”, 1504, Ağaç Üzerine Yağlıboya, 84x55 cm, Palazzo Pitti Galerisi, Floransa.

Kaynak: <http://www.wga.hu/index1.html>

Gerek Maniyerist, gerek Barok dönemde dinsel temalı resimlerin yapılmaya devam ettiği, ancak Rokoko ve Romantik dönemle birlikte toplumsal değişimlerin de etkisiyle sanatta yeni konuların işlendiği bilinmektedir. Dinsel imgeler, endüstri çağına kadar, sanatın kaynağı olma yolunda devam etmiş, teknolojik ilerlemelerdeki hız, yeni ilgi alanlarının oluşumuna neden olmuştur. Ancak, sanatın dinle olan ilişkisinin her zaman açık bir şekilde görünmese de, inançların yarattığı duyarlılığın bir şekilde yapıtlarda kendini var ettiği düşünülmektedir.

Şekil-1.6

Şirin Neşat, “Onun Giziyim”, 1993, Fujicolor Kristal Arşiv Baskı, 48 x 31,8cm, Serge Plantureux Galerisi, Paris.

Kaynak: <http://www.artnet.com/artwork/425204102/1110/shirin-neshat-i-am-its-secret.html>

Örneğe, İran asıllı ABD'li kadın sanatçı Şirin Neşat, köktendinciliğin çalışmalarında önemli bir yer tuttuğu dizilerinden biri olan “Allah'ın Kadınları” dizisinin, temelinde sorgulama ihtiyacı ve saf meraktan ileri geldiğini belirtmektedir. “İnsanların 'aşırı durum'larda nasıl davranıp, nasıl düşündüklerini merak ediyordum. Çünkü ben, kanımca laik bir inanca sahibim. Bu dizi, aslında 'köktendinci'ler üzerineydi. İnancı olan ve inancını bir yaşam felsefesine dönüştüren insanları işliyordu” (<http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=90298>).

Şekil-1.7

Şükran Moral, “Çarmıha Gerilmiş İsa”, 1994, Dijital Baskı, Özel Koleksiyon, Londra.

Kaynak: <http://www.theartsyn.com/.a/6a00d8345165dc69e201127919ce0128a4-pi>

Kendi çektiği video ve fotoğrafları kullandığı sanatsal performanslarıyla din, savaş, kadının durumu, göç vb. konular üzerine çalışan "video, video enstalasyon ve performans " sanatçısı Şükran Moral, çağdaş sanatta dinsel imgelemin sınırlarını zorladığı görülmektedir. Şükran Moral, çalışmalarını şöyle yorumluyor:

Çağdaş sanat tarihinde Hazreti İsa pozunda fotoğraf çekme cesaretini bulan ilk kadıyım. Çektiğim ıstırabı, kendimi Hazreti İsa ile özleştirerek anlatmak istedim ve bu aynı zamanda koyu Katolik İtalya'ya da bir başkaldırı. Kendimi onların Allah'ının yerine koyuyorum. Galeriye gelen izleyiciler çalışmamı diz çökerek, bir küçük delikten izleyebildiler. İnanıyorum ki, din adına dünyada ne yaşıyorsa bu bizim suçumuz. Bu yüzden diz çöktürerek bir anlamda cezalandırdım izleyicileri (<http://www.gazeteparc.com/h20265-tabulari-yikan-fotograf-istanbulda.html>).

Andrea Serrano'nun "Çiş İsa" adlı fotoğrafı, dini ve değerleri en hassas yerinden vuran bir iş olarak düşünülebilir.

Şekil-1.8

Andrea Serrano, "Çiş İsa", 1987, Fotoğraf.

Kaynak:

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/en/d/de/Piss_Christ_by_Serrano_Andres_%281987%29.jpg

Diğer bir örneğe, Hat sanatına, Anadolu'nun kültür birikimlerine, doğa ve insan ilişkilerine dayanan yorumlar yaptığı eserleriyle Çağdaş Türk sanatçılarından Ergin İnan, soyut bir mekan üzerine yerleştirdiği, kaligrafik öğeler, dinsel kitap sayfaları üzerinde gezinen böcekler, karıncalar vb. nesnelere geçmişle gelecek arasında yer alan fantastik bir atmosfer oluşturmaktadır.

Şekil-1.9

Ergin İnan, “Ağustos Böceği”, 80 x 54 cm.

Kaynak: <http://www.ekav.org/kart/11.jpg>

Din, politika, toplumsal, teknolojik ve bilimsel gelişmeler, teoriler ve felsefeler gibi birden fazla ve karmaşık yapılar, tarih boyunca sanatı etkilediği gibi aynı yapılar Çağdaş Sanatı da etkilemiştir. Çağdaş Sanatın gerçekten etkileyici formlarıyla, insan etkileşimi, sosyal-kültürel olgular, doğal olarak dünyanın duygusal yorumları ve derin incelemeleri vb. gösteriliyor.

- Çevre İmgeleri

Sanatçının, yaşadığı çevreden bağımsız olamayacağı gerçeğinden hareketle, kültürü yapılandıran toplumsal çevrenin yapıtlarda kendini var etmesinin, o dönem hakkında açık bilgilere erişimi kolaylaştırdığı düşünülmektedir. Doğal çevre, yeryüzü, çevresel alanlar, doğa oluşumları, kentsel çevre, günümüzde etrafı kuşatan olağanüstü yapılar, modern binalar ya da örneğin kenti çağrıştıran imlerin kullanımı (gazoz kapağı, konserve ve cola kutuları gibi) vb. tüm bunlar resim sanatı için esin kaynağı olan başlıca temalar arasında gelmektedirler. Bu bağlamda, sanatın çevreden bağımsız düşünülemediği açıktır.

Kültürü insanlar mı yapar, yoksa insanları kültür mü? Biz mi çevreyi biçimlendiririz, yoksa o mu bizi? Artık düşünmenin daha ekolojiyle (çevre-üye ilişkileri bilgisi) ilişkili bir yolunu aramaya başlayabiliriz. İnsan / Kültür'ün

kesinlikle tek bir “sistem” olduğunu, çünkü çevresiz hiçbir şeyin olamayacağını bilmemiz gereklidir (Baynes, 2002: 39).

Çevresiz hiçbir şey olamayacağı gibi, toplumsal çevrenin ve buradan hareketle fiziksel çevrenin de azımsanmayacak derecede yapıtın oluşmasını etkilediği söylenebilir. Bu alt bölümde, çevrenin imgelere etkileri iki başlık altında irdelenecektir. Bunlar; doğa imgeleri ve kent imgeleri başlıklarından oluşmaktadır. Bu bölümler sanat tarihinden örnek imgelerle desteklenecektir.

Doğa İmgeleri

Sanat tarihi boyunca doğal çevrenin sanat yapıtlarında vazgeçilmez bir tema olarak ele alındığı bilinmektedir. Yeryüzü ve gökyüzü görünümünün, Ortaçağdan itibaren resim sanatında farklı üsluplarla ele alındığı görülmektedir. Fakat dini içerikli resimlerin üretildiği yüzyıllarda bile, doğa imgesi yapıtların tamamlayıcı ögesi konumunda resme girmiş ve uzun yıllar süresince de bu anlamda kullanılmıştır. 19. yüzyıla kadar doğanın gerçek görünümüne sadık kalınarak imgeleşen bu görünüm, “asıl olana ulaşma” girişimi olarak düşünülebilir. Konrad Witz, gerçeğine benzeyen bir doğa görünümünü resminde ilk kez bire bir imgeleştiren sanatçı olarak bilinmektedir. Gombrich (1984: 182), “Mucizeli Balık Avı” adlı resmi için, “O gün herkesin tanıyabileceği, bugün de hala varolan ve hala tablodakine çok benzeyen bir doğa görünümüdür bu. Belki de gerçek bir görünümün ilk “portresi”, o ana dek girişilen ilk doğru betimlemesidir” der.

Rönesansla birlikte doğa resimlerinin önem kazandığı ancak bu dönemde bile henüz bir tür olarak kabul edilmediği söylenebilir. Eroğlu (2007), Albrecht Altdorfer’i Yüksek Rönesans döneminde erken manzara ressamı olarak nitelendirmektedir. Yaptığı doğa resimleriyle Avrupa resim tarihi içinde manzara geleneğinin başlamasını sağladığı belirtilmektedir. Yine Batı resim tarihinde ilk manzara resmi olarak Giorgione’nin (Yüksek Rönesans İtalyan sanatçısı) “Fırtına” adlı resmi gösterilmektedir (<http://en.wikipedia.org/wiki/Giorgione>). Resmin konusu açık değildir ama sanatçının ustalığı açıkça gözlenmektedir. Resmin ön planında solda bir asker ve sağda derenin diğer tarafında çocuğunu emziren bir kadın, arka

planda ise, sağda ve solda ağaçlar ve bunların arkasında şehir kalıntılarının bulunduğu ve yine geri planda koyu renkli bulutların getirdiği fırtınanın resmedildiği görülmektedir. Resimdeki simgelerin çok sayıda olması birçok yorumu da beraberinde getirmiştir. Ama bunların hiçbiri resmi anlamada yeterli değildir. Resimle ilgili teoriler ikililik hakkındadır (şehir ve kasaba, erkek ve kadın gibi). Resmin radyografiden sonra ortaya çıkarılan erken aşamaları, soldaki asker figürünün aslında oturan çıplak bir kadın olarak resmedildiğini gösteriyor. Eroğlu (2007), Giorgione'nin dönemi içinde manzara resmi aşamasında önemli bir ressam olduğunu belirtmektedir.

Şekil-1.10

Giorgione, “Fırtına”, 1508, Tuval Üzerine Yağlıboya, 82x73 cm, Akademi Galerisi, Venedik, İtalya.

Kaynak: <http://www.artchive.com/artchive/G/giorgione/tempest.jpg.html>

17. yüzyıl Barok dönemi sanatçılarından Ruisdael, önemli bir manzara ressamı olarak gösterilebilir. Manzara resimlerinde, yerden çok gökyüzüne dikkat çeken sanatçının, resimlerindeki bulut hareketleriyle, Eroğlu'nun (2007) da dediği gibi kimi imgelere bile ulaştığı söylenebilir. Sanatçının, kendisinden sonra gelen manzara ressamlarını ve özellikle de empresyonist (izlenimci) sanatçıları etkilediği bilinmektedir. Deniz, sahil, ovalar, ormanlar ve çağlayanların önemli konuları olduğu ve bu konuları her zaman haşmetli bir gökyüzünün altında görüntülediği söylenebilir. Yer ve gökyüzünün bir noktada birleşen çizgileri ve gölge ve ışığın değişen durumları, muazzam gökyüzü ile yeryüzüne yerleştirdiği küçük figürler üzerinde

kocaman bulutların yükseldiği resimlerinde, doğanın etkileyici ve güçlü görünüşü, melankolik güzelliği dikkat çeken unsurlardır.

“Beyazlaşan Tarlalarıyla Haarlem Manzarası” adlı resminde, yükseklik izlenimini, dikey biçimle arttıran sanatçının, güçlü bulutlarla bu yükselmeyi baskıladığı gözlenmektedir. Yeryüzünü uzak ve yüksekte bakış açısıyla verdiği resminde, gökyüzündeki büyük bulut kümelerinin sert kaynaşmalarla kütle kazandığı görülmektedir. Zengin ışığın değişen durumlarıyla ayırdığı karanın geniş alanı ve ufka doğru güçlü ve mesafeli bir şekilde yerleştirilen gölge ve üzerinde yükselen bulutlarla gökyüzü göze çarpmaktadır.

Şekil-1.11

Jacop Von Ruysdael, “Beyazlaşan Tarlalarıyla Haarlem Manzarası”, 1665, Tuval Üzerine Yağlıboya, 62,2x55,2 cm, Sanatevi, Zürih.

Kaynak: <http://www.wga.hu/frames-e.html?/html/r/ruysdael/jacob/index.html>

Sanat tarihine genel olarak bakıldığında ise, doğa imgelerinin (peyzaj) özellikle 19. yüzyılın ilk yarısında romantik sanatçılarla birlikte resme gerçek anlamda girdiği bilinmektedir. Özellikle Turner ve Constable’ın resimlerinin dikkat çekici olduğu düşünülmektedir.

... Constable’da insan, diğer nesnelere içinde bir nesne durumuna gelir ve maddeden ibaret olan çevresi tarafından yutulur. Böylece Constable, devrinin en büyük sanatçısı olmasa da, en ilerci sanatçısı olur. İnsanın sanatın merkezinden çekilmesi ve yerini maddi dünyaya bırakmasıyla, resim yeni bir içerik kazandığı gibi, aynı zamanda, teknik ve biçimle ilgili sorunların çözümü ile uğraşan bir sanat olmaya başlar. Resimlerin konusu yavaş yavaş tüm estetik değerini kaybeder ve

sanatsal ilgi ve sanat, o güne dek benzeri görülmedik ölçülerde, ‘biçimcilik’ kaygısına yönelir. Önemli olan resmi yapılan nesnenin ne olduğu değil, o nesnenin nasıl gösterildiğidir....

Resimsel ilginin insandan doğaya sıçramasının kaynağı, yeni kuşağın kendine duyduğu güvenin sarsılması, şaşkınlığa uğramış olması ve yurtsuzluk duygusundan çok, doğa bilimlerinin gelişmesine, insanlıktan uzaklaşan bir felsefenin zaferine bağlıydı. Constable, Delacroix’dan daha kolayca klasik-romantik hümanizmin üstesinden gelir ve ilk modern manzara ressamı olur.... Fakat her iki sanatçı da, resmin sorunlarına bilimsel açıdan yaklaşımları ve görselden çok optik olana öncelik tanınmaları ile yeni çağın ruhunu taşırlar (Hauser, 2006: 183).

John Constable’ın (1776–1837), en büyük İngiliz manzara ressamlarından biri olduğu düşünülmektedir. Onun manzara resimlerinde yer alan imgelerin, doğanın saf temsilleri oldukları söylenmektedir. Bu da sanatçının doğa hakkındaki derin anlayışını göstermektedir (en küçük kurşunkalem işaretlerinden-imlerinden veya bitmiş resme yağ ile eskizlerinden anlaşıldığı gibi). Fırça vuruşlarının ya da dokunuşlarının hızıyla, nokta halindeki eskizlerinde, doğanın gözlemine yeni bir canlılık getirdiği, ışık ve atmosferin köpüren duyularını yakaladığı gözlenmektedir (“Brighton Sahilinden Uzakta Yağmur Fırtınası” resminde olduğu gibi). Resimlerinin, 19. yüzyıl Avrupalı Natüralist sanatçılar için referans olduğu bilinmektedir.

Constable’ın büyük bir yenilikçi, ama aynı zamanda eski ustaların işlerine de tutkulu bir ilgisi olduğu bilinmektedir (özellikle Claude ve Ruisdael’in yarattığı manzara resminin büyük geleneğine karşı). Onun en iyi resimlerinin bir kısmında (Dedham vadisi gibi), Claude’nin kompozisyonlarındaki yapıyı uyarladığı görülmektedir.

Constable, gökyüzünü, “Düşüncenin baş organı” olarak nitelendirir. (<http://nga.gov.au/Exhibition/CONSTABLE/Default.cfm?mystartrow=37&realstartrow=37>). Benzersiz atmosferik etkileri yakalayan karanın izlenimleri, deniz ve gökyüzü onun iyi bilinen gökyüzü çalışmalarının bir grubunu oluşturmaktadır. Bu gökyüzü çalışmalarında, çok iyi bir şekilde günü, zamanı, tarihi, rüzgarın yönü ve hava koşullarını gözleyerek kaydettiği söylenebilir. Onlar, hem şaşırtan bir dizi, hem de açık hava resminde (değişen ışık, doğanın geçen etkilerini yakalama) yağ ile eskiz

çizme yönteminin ustalıklı kullanmasının kanıtı olarak düşünülmektedir. Daha sonraki resimlerinde, kendini düşünerek ve kendi duygularının ifadesi olarak fırtınalı havayı kullanmaya başladığı bilinmektedir. Konuları, yaşadığı ve iyi bildiği yerlerle bağlantılıdır. Hissettiği gerçeklerle, doğanın gerçeklerini birleştiren sanatçının, güneş ve yağmurun altında, manzaranın tazelik ve parlaklığını yakalayan, doğayla uyum içinde olan manzaralar yarattığı gözlenmektedir

Constable'ın "Brighton Sahilinden Uzakta Yağmur Fırtınası" adlı resminde, bir sahil, deniz ve gökyüzündeki yağmur bulutları görülmektedir. Yaklaşan bir fırtınanın habercisi olarak düşünülen resimde, özellikle fırça vuruşları ve kullanılan renklerin dikkat çekici olduğu izlenmektedir.

Şekil-1.12

John Constable, "Brighton Sahilinden Uzakta Yağmur Fırtınası", 1824-28, Tuvalle Marufle Kağıt Üzerine Yağlıboya, 22,2x31 cm, Royal Sanatlar Akademisi, Londra.

Kaynak: http://artchive.com/artchive/C/constable/constable_rainstorm.jpg.html

Eroğlu (2007), hem Turner hem de Constable'ın 19. yüzyılda soyut sanatın yolunu açan sanatçılar olarak dikkat çektiklerini belirtir. Constable gibi Turner'da, önemli İngiliz manzara ressamlarından biri olarak bilinmektedir. Gombrich (1984), Turner'ın doğa resimlerinde insan heyecanlarını dile getirdiğinden ve doğanın güçlerini avucunun içinde tuttuğundan bahsetmektedir.

Turner'ın resimleri, sıradan dış görünümü aşmakta, evrendeki hayali güçlerin hissini taşımaktadır. Onun gemi enkazları ve doğal felaketler gibi atmosferik betimlemelerinde, gerçekliğin ve fantezinin birleşimini, rengi, doğal olguların

gücünü mecazlı bir anlatımla kullandığı düşünülmektedir. Turner'ın, formu bırakarak veya onun sadece ana hatlarını çizerek, renk otonomu ve onun kendi gücüyle betimlemelerine katkıda bulunduğu söylenebilir. Bu başarısının, özellikle 20. yüzyıl sanatında etkili olduğu bilinmektedir.

Turner'ın “Kar Fırtınası” resminde, tanıklık ettiği bir kar fırtınasını betimlediği belirtilmektedir (<http://www.artchive.com/artchive/T/turner/snwstorm.jpg.html>). Kompozisyonda her şey hareket halindedir. Kar fırtınasının, suyu görülmedik bir biçimde etrafa doğru savurduğu ve yorumun gücü, fırçanın karşıt hareketleri ve ışığın gizemli çizgileriyle yön değiştirdiği görülmektedir. Sahnede kar fırtınasının olduğu an-yaşanan an ve amaçlı bir gözlemden başka, sanatçının kullandığı renk ve form öğelerinin de çok güçlü bir şekilde kullanıldığı düşünülmektedir. Sert dalgaların üzerinde ışığı hassas bir şekilde nasıl ele aldığı gözlenmektedir. Sanatçının, resmin her noktasında renk uyumu ile kurduğu görsel verileri ve kendi anlayışıyla doğaya bu şiddetli bakışı ile sanatına da bir arınmayı eklediği düşünülmektedir.

Şekil-1.13

William Turner, “Kar Fırtınası”, 1842, Tuval Üzerine Yağlıboya, 91,5x122 cm, Ulusal Galeri, Londra.

Kaynak: <http://www.artchive.com/artchive/T/turner/snwstorm.jpg.html>

Gombrich (1984), izlenimci ressamlardan Monet'nin, ışığın ve havanın resimde konudan daha çok önemli olduğu inancını güçlendirenin Turner'ın resimleri olduğunu belirtir. Monet'in, sis veya güneş ışığında, insanların hareketi ve açık varlığı olmadan belli bir mesafeden büyük şehirleri resmettiği görülmektedir.

Boyadığı nesneyi güçlü bir şekilde inşa ettiği ve dönüştürdüğü izlenmektedir. Monet'in konuları arasında caddeler, limanlar, plajlar, yollar ve sayfiyeler olduğu bilinmektedir. Resimlerinde insan figürünü ayrı tutmuş, özellikle 1880'lerden sonra pratik olarak çok fazla figür resmi yapmadığı da bilinmektedir. Gittikçe sessiz ve yalnız bir dünyayla kendini sınırladığı bilinmektedir.

“Gündoğumu” adlı resminde, bir limanın sabah sisleri arasından görünümünü resmetmiştir. Resimde, fırça darbeleriyle oluşturduğu değişik renkler ve noktalarla istediği izlenimi uyandıracak renk ve ışık etkisini yaratmayı başardığı düşünülmektedir. Işığın figür ve manzara üzerinde bütünlüğü sağlayan tek değer olduğunu düşünen Monet'nin, resminde değişik ışık etkileri yarattığı izlenmektedir. Gölgeleli klasik sanatçıların yaptığı gibi kahverengi ve siyah kullanarak değil, mavi yeşil gibi renkler ve bu renklerin ara tonlarıyla boyadığı görülmektedir. Sanatçının kullandığı fırça vuruşlarıyla resme bitmemiş gibi bir etki de verdiği gözlenmektedir.

Şekil-1.14

Claude Monet, “Gündoğumu”, 1873, Tuval Üzerine Yağlıboya, 48x63 cm, Marmottan Müzesi, Paris.

Kaynak: <http://www.artchive.com/artchive/M/monet/sunrise.jpg.html>

İzlenimciler, izlenim yakalandığı andan itibaren, sanatçının rolünün bittiğini ifade ederler. “İzlenimci bir tabloyu değerlendirebilmek için birkaç adım gerilemek gerektiğini ve bu bilmeceli lekelerin biçim kazanıp canlandıklarını görme mucizesindeki hazzı seyirciye anlatabilmek için epeyi zaman gerekti. Hem bu mucizenin, hem de görsel deneyimin, ressamdan seyirciye aktarılması, izlenimciliğin gerçek amacıydı” (Gombrich, 1984: 415). İzlenimciler manzarayı yorumlamadılar,

ama manzara ile duyu ürettiler. Monet, “Gündoğumu”nu manzara olarak değil, **izlenim** olarak isimlendirmiştir. İzlenimciler için gerçekliği ötesinde, idealist bir dünyanın izlenimini resimlerinde yansıttıkları söylenebilir.

Monet’den sonra ışık ve doğa gözleminde yetişmiş önemli sanatçılardan biri de Cezanne’dır. Resimlerinde çizim ve renk kadar, biçime de ağırlık verdiği ve anın öncesini ve sonrasını yakalamaya çalıştığı bilinmektedir. Sanatçının bu devrimci sayılabilen hareketinin, Fovist ve Kübist sanatçılara da ilham verdiği, onların önünü açtığı gözlenmektedir. “Provence Dağları” adlı resminde, mekanda yer alan imgelere birçok bakış açısı uygulayarak birbirini izleyen anları resmetmeye çalıştığı görülmektedir. Tansuğ (1992), onun resimlerine bakmanın uzun zaman aldığından ve gözlerin biçimler üzerinde sürekli hareket kazandığından bahseder.

Şekil-1.15

Paul Cezanne, “Provence Dağları”, 1886–90, Tuval Üzerine Yağlıboya, 63,5x79,4 cm, Ulusal Galerî, Londra.

Kaynak: http://www.artchive.com/artchive/C/cezanne/mt_prov.jpg.html

Post-Empresyonistler (İzlenimcilik sonrası), Fovistler, Kübistler’den günümüze kadar doğa imgelerinin bir şekilde resmin konusu olduğu, irdelendiği bilinmektedir. Örneğin, Hiperrealist ressam ve fotoğrafçı Gerhard Richter, 1962’den beri gerçek ve yanılsama, tuval ve fotoğraf arasındaki ilişkileri araştıran, duygusallıktan arındırılmış resimlerinde, aileler, kentler, manzaralar, bulutlar, ormanlar gibi çeşitli temaları ele almaktadır. Çeşitli kaynaklardan (ansiklopedi, gazete vb.) seçtiği imgeleri gerçekliğine yakınlaştırarak, bulanık hale getirmekte ve

her gün karşılaşılan bu imgeleri ana çizgileriyle sunarak, geriye kalan bulanık yapıyı irdelemektedir.

Şekil–1.16

Gerhard Richter, 1969, “Hubbelrath Yakınında Manzara”, Tuval Üzerine Yağlıboya, 100 cmx140 cm.

Kaynak: http://www.gerhard-richter.com/exhibitions/detail.php?exID=20&show_per_page=32&page_selected=1&paintID=5635

Günümüz sanatından diğer bir örnekse, Massimiliano Gioni'nin düzenlediği uluslararası “Doğa Sonrası” adlı sergide, bilinmeyen yıkımların karanlığı, vahşi hayat ve kalıntılarının manzarası araştırılıyor. Sergide, Zoe Leonard'ın yerleştirmesi dikkati çekmektedir. Sanatçı “Ağaç” adlı yerleştirmesinde, insan ve yeni ekolojik sistemleri ile mücadelede hassas bir denge bulmak için tutunduğu evreni betimliyor. Ayrıca, kişisel kozmosu, düşsel dillerin büyüleyiciliğini ve eski geleneklerle ilgiyi paylaşmaktadır.

Şekil–1.17

Zoe Leonard, “Ağaç”, 1997, Yerleştirme, Ağaç, Çelik ve Çelik Halat, Yaklaşık Olarak 640 x 156 cm, Paula Cooper Galerisi, New York.

Kaynak: <http://shinysquirrel.typepad.com/.a/6a00d8341c5df753ef00e5545464988833-pi>

Yukarıda da görüldüğü gibi değişik sanat projeleri ve önerileri ile doğa imlerini aktarmada, ifade etmede farklı yollar geliştirildiği görülmektedir. Sanattaki doğa betimlemelerinin değişen rolü, bu değişiklikler üzerinde çevrecilik, küresel kültür ya da politika gibi olguların etkileri araştırılmaktadır. Geleneksel manzara resimlerinde var olan güzellik yakalanmaya çalışılırken, çağdaş sanatçılar, değişimleri, dönüşümleri belgelemeye çalışmaktadırlar. Artık manzaranın ruhunu önemsemiyorlar, kimi zamanda güzelin altında yatan tehdidi tanımaya ve değişmiyor gibi görünen çevreyi ve dayanıksızlığı tartışıyorlar. Günümüzdeki doğa betimlemeleri gösteriyor ki, birbiriyle yarışan-çelişen tarzların çeşitliliğinde bu betimlemeler ilgi alanı ve yaratıcılık olarak araştırılmaya devam etmektedir.

Bundan sonraki alt bölümde kent imgeleri örneklerle değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Kent İmgeleri

Toplumun gelişim ve değişim sürecinde sanattaki kent imgelerinin, o toplumun kent kültürü hakkında fikirler verdiği gözlenmektedir. Kentlerin yalnızca insanların yaşadığı fiziksel mekanlar olmadığı, aynı zamanda da toplumların kültürel, politik, ekonomik vb. özelliklerini yansıtan mekanlar olduğu düşünülmektedir. Sanatçı, yaşadığı dönem kentlerini imleyen betimlemelerinde bu özellikleri de içine alan yapıtlar ortaya koymaktadır. Kevin Lynch (1996: 153), kentin dönüşen devinimini şöyle anlatır:

Bir kentteki hareketli elemanlar, özellikle de insanlar ve onların faaliyetleri, sabit fiziksel bölümler kadar önemlidir. Biz bu gösterinin izleyicileri olarak kalamayız, kendimiz de onun bir parçasıyızdır, öteki katılımcılarla birlikte sahnede yer alırız. Çoğu kez kenti algılamamız süreklilik göstermez, kısmi bölük pörçük olur daha çok, dikkatimizi çeken başka şeylerle bölünür. Hemen hemen bütün duyularımız devrededir. Kentin imgesi de bütün bunların bir bileşimidir.

İşte sanatçı da bu devinimi yapıtlarında içselleştirir. Sanat tarihsel süreç içerisinde, sanatçının yaşadığı kenti betimleyen imgeleri görselleştirdiği bilinmektedir. Rönesans dönemi sanatçılarından Jan Van Eyck'in, "Rolin Meryem'i" adlı resminde figürlerin arkasında bir kent görünümünü kullanması o dönem için pek

alışıldık bir durum olarak görülmemektedir. Resimde, iç mekan resminin kemerli yapılarla dış mekana açıldığı ve orada bir kent görünümünün yer aldığı izlenmektedir. Resmin merkezinde yer alan kent manzarasında, bir adanın yanından genişçe kıvrılarak akan nehir görülmektedir. Nehrin üzerinde kemerli yapısıyla şehir köprüsü ve üzerinde sayısız küçük figürlerin, nehir üzerinde de kıyıya doğru hareket eden teknelerin yer aldığı gözlenmektedir. En arkada da tepesi karlı dağlarla gökyüzünün birleştiği söylenebilir. Resimde, iç mekan ve dış mekanın etraflıca ele alındığı görünümünün temsil edildiği söylenebilir.

Şekil-1.18

Jan Van Eyck, “Rolin Meryem’i”nden Ayrıntı, 1435, Ağaç, 66x62 cm, Louvre Müzesi, Paris.

Kaynak: <http://www.wga.hu/index1.html>

Maniyerist dönem sanatçılarından El Greco'nun “Toledo'dan Görünüm” adlı resmi, batı sanatında kent manzarasının erken örneği olarak gösterilmektedir. Kentin asıl görünümünün belgelenmesinden öte, yorumlandığı, özünün resmedildiği söylenebilir.

Şekil-1.19

El Greco, “Toledo’den Görünüm”, 1597, Tuval Üzerine Yağlıboya, 121,3x108,6 cm, Metropolitan Sanat Müzesi, New York.

Kaynak: http://www.artchive.com/artchive/E/el_greco/toledo.jpg.html

Ön planda akan nehir (Tagus Nehri) ve nehrin yukarısında, resmin merkezine doğru bir köprü (demiryolu köprüsü) görülmekte ve dağların yamaçlarından yukarıya doğru bir kent yerleşimi yer almaktadır. Sanatçının topoğrafik ayrıntıları doğru betimlenmesine rağmen, kentin manevi bir portresini yaptığı belirtilmektedir (<http://www.wga.hu/index1.html>).

Rokoko dönemi sanatçılarından Canaletto'nun kent betimlemelerine bakıldığında ise, bu betimlemelerin döneminin kent yaşantısını belgeler nitelikte oldukları görülmektedir. Genellikle, Venedik ve Londra kent yaşamı ile İngiltere'nin kır evlerini resimleyen Venedikli bir ressam olduğu bilinmektedir. Resimlerinde, ışık ve gölgeyi çok güçlü etki yaratacak şekilde kullanan sanatçının, Venedik evlerini, alanları, kanalları ve yollardaki insanları ayrıntılı bir biçimde, fotoğraf etkisinde çalıştığı gözlenmektedir. Dönem içindeki diğer sanatçılardan farklı olarak, açık havada çalışmış ve doğayı gördüğü gibi resimlemiştir. Kentin yoksul bölgeleri yerine, kusursuz ayrıntılarla dolu çarpıcı Venedik görünümünü çalıştığı bilinmektedir. Veduta (Ayrıntılı kent görünümü) adı verilen türün en başarılı ustalarından biri olan Canaletto'nun, Venedik'in tarihsel yapılarını gerçeğe son derece uygun resimlediği görülmektedir.

Şekil-1.20

Canaletto, “Rialto Meydanı”, 1758-63, Tuval Üzerine Yağlıboya, 119x186 cm, Gemaelde Galerisi, Berlin.

Kaynak: http://www.artchive.com/artchive/C/canaletto/canaletto_campo_di_rialto.jpg.html

Dinsel sahneleri konu alan resimlerden sonra, Canaletto'nun etkisiyle çalışmalarını peyzaj üzerinde yoğunlaştıran Francesco Guardi, Canaletto gibi veduta resminin önemli temsilcilerinden biri olarak bilinmektedir.

Şekil-1.21

Francesco Guardi, “San Marco Meydanı”, 1777, Tuval Üzerine Yağlıboya, 61x91 cm, Calouste Gulbenkian Müzesi, Lizbon.

Kaynak: <http://www.wga.hu/support/viewer/z.html>

İzlenimci (Empresyonist) sanatçıların, modern teknolojinin değişim ve gelişim hızına paralel olarak sanat tarihinde bir dönüm noktası oluşturdukları ve bu bağlamda resimlerinde kentin değişen yüzünü betimleyen imgelere ağırlık verdikleri görülmektedir. Örneğin, İzlenimci sanatçılardan Pissarro'nun, kent görünümünü

günün farklı ışık etkileri altında yüzlerce kez çalıştığı bilinmektedir. Sanatçının, gerçekte görüneni biçimle değil lekesele bir boyama tadıyla verdiği izlenmektedir.

Empresyonizm bir ‘kent sanatı’dır çünkü bu akımın sanatçıları, resmi, köy ve kır yaşamından kurtararak kente sokmuşlardır. Bunun diğer nedeni ise, bu sanatçıların dünyayı bir kentsoylunun gözü ile görmeleri ve dıştan gelme izlenimlere çağdaş, teknik insanın gerilmiş sınırları ile tepki göstermeleridir. Bu sanat kente özgü bir üsluba sahiptir çünkü kent yaşamının değişkenliğini, asabi ritmini, ani, keskin daima gelip geçici olan izlenimlerini anlatır (Hauser, 2006: 330)

Şekil–1.22

Camille Pissarro, “Montmartre Bulvarı: Güneşli Öğleden sonra”, 1897, Tuval Üzerine Yağlıboya, 74x92,8 cm, Eyalet Hermitage Müzesi, St. Petersburg.

Kaynak: http://www.artchive.com/artchive/P/pissarro/montmartre_sunshine.jpg.html

Leger’in “Kent” adlı resmi de yine çağını betimleyen bir yapıttır. 20. yüzyılda yaşanan toplumsal ve teknolojik gelişmelerin etkisiyle modern kent görünümünün değişimini, makine parçaları gibi algılanan bir düzende kompozite ettiği gözlenmektedir. Kente yüksek bir yerden bakış açısıyla yaptığı resimde, reklam panoları parçaları, insanlar ve caddeler vb. görülmektedir. Gösterilen figürler, doğal olmaktan çok robot gibidirler. Resim, tekno-çağda kent betimlemesinin farklılaşan yönünü göstermektedir.

Şekil-1.23

Fernand Leger, “Kent”, 1919, Tuval Üzerine Yağlıboya, 230,5x297,7 cm, Philadelphia Sanat Müzesi.

Kaynak: <http://artchive.com/viewer/z.html>

1939–1945 yılları arasında tüm dünyayı sarsan II. Dünya savaşının, kentlerde savaşın korkunç görüntüleri arasında sıkışıp kalan, yalnız ve yorgun, bunalımlı, ne yapacağını bilemeyen insan imgeleri yarattığı ve bu imgelerin sanatçıların yapıtlarına yansıdığı görülmektedir. Örneğin, Amerikalı gerçekçi sanatçılardan Edward Hopper’ın kent betimlemelerinde, yalnızlık, yalnızca büyük kent yalnızlığının ifadesi değil, aynı zamanda insanın kendi varlığı ile yalnızlığının da ifadesidir. Resimlerinde “... zaman durmuş gibidir” (Krausse, 2005: 107).

Şekil-1.24

Edward Hopper, “Gece Kuşları”, 1942, Tuval Üzerine Yağlıboya, 84,1x152,4 cm, Sanat Enstitüsü, Chicago.

Kaynak: <http://www.artchive.com/artchive/H/hopper/nighthwk.jpg.html>

Hopper'ın resimlerinde yer alan sahneler, tıpkı filmlerdeki ya da oyunlardaki sessiz sahneler gibi görünmekte ve bu sahnelerde insanoğlunun çevreyle

olan keskin ilişkisi işlenmektedir. New York'un Greenwich bulvarında iki caddenin kesiştiği noktada yer alan lokantanın betimlendiği resimde, lokantadan gelen yapay ışığın caddeye yansması dikkat çeken ilk şey olarak söylenebilir. Oysa daha da dikkat çekici olan oraya girmek için bir kapının olmaması ve içerideki insanların yüzlerine yansıyan yalnızlık duygusudur. Sanatçının lokantada oturan figürleri gerçekte gözlemediği çünkü kullandığı figürlerde kendisi ve eşini model olarak kullandığı belirtilmektedir. Yani sanatçının amacının bu kent görünümü içinde yer alan figürleri resmetmek olmadığı, aslında kentin yalnızlığını vurgulamak olduğu söylenebilir. Kent, bu figürlerin kendi devinimleri dışında boş gibi görünmektedir. Sert çizgiler ve geniş boyalı yüzeyler kullanan sanatçının, olağandışı ışıklandırmalar ile konu ettiği objelerin yalnız biçimlerini vurguladığı düşünülmektedir.

Şekil-1.25

Williem de Kooning, “Gotham Haberleri”, 1955, Tuval Üzerine Yağlıboya, 175,3x200,7 cm, Seymour H. Knox’a Hediye, Albright-Knox Sanat Galerisi, Buffalo, New York.

Kaynak: http://www.albrightknox.org/ArtStart/Kooning_s.html

Soyut Dışavurumcu Williem de Kooning'in “Gotham Haberleri” adlı resminde ise, kent imgesinin farklı bir yorumu ile karşılaşılmaktadır. Resimlerinde yüzeyin hızlı kurumasına yardımcı olması için gazete kağıtları kullanan ve baskının boyanın üzerine tesadüfen çıkmasından yararlanan sanatçının resme verdiği “Gotham” adı yaşadığı kente gönderme yapmaktadır.

Gotham, Batman karikatürlerinin geçtiği şehir ki bu aslında De Kooning'in yaşadığı New York'tur. “Haberler” belki de sol ve üst ortasında bulunan gazete kağıdına gönderme yapmaktadır. “Gotham Haberleri”, nesnel

olmayan bir şekilde New York'un renkleri, kalabalığı ve enerjisinin ifadesi olabilir. Bazı izleyicilerin resim hakkındaki yorumu resmin heyecan dolu, enerjik ve coşturucu olduğu yönünde olabilirken, bazıları içinse kafa karıştırıcı, şiddet dolu ve ürkütücü olabilir, ya da Kooning şehrin her iki yanını da göstermek istemiş olabilir (http://www.albrightknox.org/ArtStart/Kooning_s.html).

Kooning resminde yaşadığı kenti nesnel olmayan bir şekilde renk, kalabalık vb. öğeleri içerisinde barındıran ifadeyle sunarken, Pop-Art sanatçıları ise, kent olgusunu kente ait imgelerin dolayımında sunarlar. Konserveler, pizzalar, patlamış mısırlar, gazoz kapakları, Campbell's kutuları, cola şişeleri gibi imgeleri parlak renklerle ikonlaştırırlar. "Tüketim toplumu"nun, onlar için tükenmek bilmeyen bir kaynağa dönüştüğü görülmektedir.

Şekil-1.26

Andy Warhol, "Campbell's Çorba Kutuları", 1962, 32 Tuval Üzerine Sentetik Polimer Boya, Her Bir Tuval Boyutu 50,8x40,6 cm.

Kaynak: <http://artfagcity.com/?s=cwebrities>

Yine Pop-Art sanatçılarından David Hockney, kent yaşamı yorumuyla Los Angeles'teki yüzme havuzlarının bir dizi resmini yapmıştır. Gelişmiş bir kentin öte yüzünde yüzme havuzlarıyla farklı bir bakış açısı ile ifade bulan kent, içinde insan figürünün yalıtılmışlığı, dingin kompozisyonuyla ve kompozisyonda yer alan yapının camından yansıyan binanın görünümü ile kent yaşamına ilişkin bir ipucu görünümündedir.

Şekil-1.27

David Hockney, “Büyük Su Sıçraması”, 1967, Tuval Üzerine Akrilik, 243,8x243,8 cm, Tate Galeri, London

Kaynak: <http://www.myrrhine.net/moby/bigimages/hockney1.html>

Foto-Gerçekçi sanatçı Richard Estes ise, “Hayalet” adlı resmindeki kent görünümü ile toplumsal gelişme ve değişimle yüksek binalar arasında kaybolan, sıkışan insan ruhunu betimler gibidir.

Şekil-1.28

Richard Estes, “Hayalet”, 1995–96, Tuval Üzerine Akrilik ve Yağlıboya, 96,5x165,1 cm, Richard&Monica Segal Koleksiyonu.

Kaynak: <http://www.artregisterpress.com/DonEddy/Files/Chapter3.html>

Kent olgusunun, kimi zaman arka planı tamamlayan bir öge, kimi zaman bir tür olarak, kimi zaman da kenti çağrıştıran bir imgenin resimde kullanımıyla

çalışıldığı görülmektedir. Bu görünüm, belge ya da konuya hizmet eden bir araç niteliğindedir. Çevre imgeleri ile ilgili giriş metninde belirtildiği gibi, sanatçının çevresinden bağımsız olamayacağı ve yaşam alanının (doğa-kent yaşamı) yapıtlarda her zaman ifadesini bulacağı düşünülmektedir.

Bu alt bölümün seyrinde ekonominin imgelere etkileri örneklerle tartışılmaya çalışılacaktır.

- İmgesel Düzendeki Ekonomik Göstergeler

Tarih boyunca, sanatı ekonomik anlamda destekleyenlerin sanata birçok katkıları olduğu bilinmektedir. Sanat koruyuculuğu ya da mesenliğin özellikle 17. yüzyılda gelişim gösterdiği söylenebilir. Sanat koruyuculuğunun, bu dönemden önceki tarihlerde dine hizmet ettiği ya da kişilerin toplum içindeki konumlarını yükseltmek için yapıldığı düşünülmektedir. Örneğin, Rönesans dönemi boyunca sanatsal üretimin başlıca kaynağı kilisedir ve kilisenin desteğinin sanat üzerindeki etkisinin önemi büyüktür. Bu dönemdeki hümanist yaklaşımlar, kilisenin yeni sanat oluşumlarını desteklemesini olanaklı kılmış ve sanatçıya tanınan özgürlük özellikle kilise içlerinde yer alan etkileyici eserlerin ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Yine erken ortaçağda ve sonrasında itibaren varlıklı kentsoyluların çoğu zaman kilise adına sürdürdükleri destek, sanat koruyuculuğu anlamında yeni bir kimliğin gelişmesini olanaklı kılmıştır. Resimlerde görülen vakıfçı figürler buna örnek olarak verilebilir. Dini konulu bir resimde yer almak, kişiyi günahlardan arandıran bir hayır işi ya da toplum içerisindeki statüyü arttıran belge olarak düşünülmektedir. Masaccio'nun "Kutsal Üçlü" resminde vakıfçı figürlerin yer aldığı görülmektedir. Kutsal figürlerin derin tonozlu yapının içine yerleştirildiği bu resimde, vakıfçılar bu tonozlu yapının dışında, iki yanda betimlenmişlerdir. Perspektifli tonozlu yapının içinde çarpmıha gerili İsa ve onu arkasında üstte Tanrı figürü görülmektedir. Onların iki yanında ise Meryem ve İncilci Yahya yer almaktadır. Meryem'in İsa'yı işaret eden el hareketi kompozisyonda dikkati çeken bir unsurdur. Tek noktaya kaçan çizgisel perspektifin kullanımının bu resmin önemini arttırdığı düşünülmektedir.

Wolff (2000), ekonomik yaklaşımların sanatın toplumsal üretimi çözümlenmesiyle uyum içinde oldukları belirtmektedir. “Oysa bu yaklaşımlar, resmin veya romanın ideolojik içeriğe sahip olduğunu ve sanatsal üretim üzerinde söz sahibi olan kesimlerin toplumsal konumları ile ilişkisini ortaya koymaktadır. Üretilen, sergilenen ve alıcı kitlesine sunulan sanat eseri, genellikle ekonomik gücü olanlar tarafından seçilmektedir” (2000, 49). Ekonomik anlamda elde edilen gelirin sanat çalışmalarının devamlılığını ve yeni arayışlar için olanaklar sağladığı da bilinmektedir. Wolff (Baxandall, 11: 2000: s. 49’daki alıntı), 15. yüzyıl resminde altın, gümüş ve laciverdin en çok kullanılan renkler oluşunun nedenin ekonomik olduğunu belirtir.

Şekil-1.29

Domenico Ghirlandaio, “Azizlerle Birlikte, Tahtta Oturan Madonna ve Çocuk”, 1484, Tahta Panel Üzerine Tempera, 191x200 cm, Uffizi Galerisi, Floransa.

Kaynak: <http://www.orientalrugsdiscussionforum.com/Rugs-in-paintings.htm>

Sanata verilen desteğin Rönesans sanatının gelişimine büyük katkıda bulunduğu söylenebilir. Sanatı koruyanlar sadece kilise ve kentsoylular değil, aynı zamanda lonca kuruluşları, kent yönetimleri de olmuştur. Varlıklı kentsoyluların aynı zamanda kendileri için de siparişler vererek koleksiyonculuğun ilk temellerini de attıkları da bilinmektedir. Bu kentsoylulardan en önemlisi olarak tüccar kökenli Medici ailesi gösterilebilir. 15. yüzyılda Lorenzo de Medici ile Medici ailesinin sanat koruyuculuğunun en üst düzeye yükseldiği söylenebilir. Sahip olduğu ekonomik gücü, sanatın politik gücüyle birleştirerek çok iyi şekilde kullanan Lorenzo de Medici’nin, sanata büyük yatırımlar yaptığı bilinmektedir. Botticelli, Verocchio, Leonardo da Vinci, Michelangelo gibi birçok sanatçıyı desteklemiştir. Ekonomik

anlamda sanata ve sanatçıya destek sağlayan sanat koruyucuları (Medici ailesi gibi), İtalya'nın bir sanat merkezi olmasını ve birçok dini içerikli resim siparişleri ile bu dönem sanatının yücemesini sağlamışlardır.

Din adamlarının verdiği destekle, Leonardo, Botticelli, Michelangelo gibi sanatçılar papalar için yapıtlar üretmişlerdir. Örneğin Raffaello'nun yaptığı "Papa X. Leo ve İki Kardinal" adlı resim belge niteliğindedir. Bu grup portresinde papanın merkezi figür olarak yerleştirildiği görülmektedir. İki kardinal, papanın sağında (Luigi de Rossi) ve solunda (Giulio de Medici) yer almaktadır. Papa X. Leo'nun önünde ise bir dua kitabı ve yanında bir zil görülmektedir. Her iki objede, sanatın koruyucusu olan papayı işaret etmektedir. Eski bir el yazmasını sınavan papanın başında onu idealleştirilen bir şeyin olmadığı izlenmektedir. Zengin tonlarda çalışılan kadifeler ve damaskolar (keten ve ipek karışımı kumaş), kompozisyondaki sakin atmosfere eklenir, onun ihtişamını ve gücünü temsil eder. Kırmızı rengin çeşitli tonları dikkat çekicidir. Kompozisyondaki uyumuyla bu yapıtın, Raffaello'nun en önemli yapıtlarından biri olduğu söylenebilir.

Şekil-1.30

Raffaello Sanzio, "Papa X. Leo ve İki Kardinal", 1518-19, Ağaç üzerine Yağlıboya, 154x119 cm, Uffizi Galerisi, Floransa.

Kaynak: http://www.wga.hu/frames-e.html?/html/r/raphael/5roma/5/09leo_x.html

Barok dönemde, sanatçıların kilise ve kentsoyluların koyduğu katı kurallardan bağımsızlaşmasıyla birlikte, çeşitli saraylarda ya da farklı kentleri gezerek yapıtlar ürettikleri bilinmektedir. Este'ler ya da Gonzaga'lar gibi yeni

koruyucular sanata olan talebin artmasını sağlamışlardır. Bu yeni koruyucuların da kuralları olduğu ancak yine de sanatçıların daha önceki dönemlere göre özgür oldukları bilinmektedir.

Barok dönemle birlikte alıcı kitlesinin aristokrat kesimden burjuvaya geçişi izlenmektedir. Özellikle Hollanda’da tüccar sınıfın yarattığı farklı bir alıcı kitlesinin oluştuğu ve sanatta da yeni türlerin (manzara resimleri, janr resimleri, natüromortlar gibi) ortaya çıktığı söylenebilir.

Şekil–1.31

Thomas Gainsborough, “Bay ve Bayan Andrews”, 1748–49, Tuval Üzerine Yağlıboya, 69,8x119,4 cm, National Gallery, London.

Kaynak: <http://www.nationalgallery.org.uk/cgi-bin/WebObjects.dll/CollectionPublisher.woa/wa/work?workNumber=NG6301>

“Resim politik ve ekonomik olandan bağımsız değildir” ve resim ideolojiktir” (Wolff, 2000: 56-57). Bu bağlamda, ekonominin sanata yansımalarının her dönemin toplumsal olaylarından etkilerle farklı şekiller de ortaya çıktığı düşünülmektedir. Berger, yağlı boya resim ve özel mülkiyet arasında özel bir ilişki olduğundan bahsetmektedir. Rokoko dönemi sanatçılarından Gainsborough’un “Bay ve Bayan Andrews” tablosunu buna örnek olarak verilebilir. Sanatçının, resimdeki iki figürü tablonun solundaki küçük bir alana yerleştirdiği, resmin geri kalanında ise geniş bir tarla manzarasına yer verdiği görülmektedir. Bu tarlanın resme konmasının rastlantısal olmadığı, sanatçıya ödenecek ücretle ilgili olduğu belirtilmektedir. Resim bu iki insanın toprak sahibi olduklarını göstermektedir. Böylece arazinin resimle ölümsüzleşerek daha da büyümesi çabası gibi de düşünülebilir.

19. yüzyıl sanatçısının genelde gerçek anlamda destek görmediği, ancak daha çok müze, galeri ve yayınlarla desteklendiği bilinmektedir. Clark (2004), sanatın bu türden desteklenerek gelişimi ve değerli birçok yapıtın üretilişinin, sanatçının 19. yüzyılın ortalarından itibaren kilise, monarşi, aritokrasi ve hükümet gibi geleneksel sanat koruyucularından bağımsızlaşmasıyla birlikte olduğunu vurgular. “Bu hamilere hizmet etmekten kurtulan sanat, kendi yenilikçi biçimsel gelişmelerine yönelebilmiş, sanatsal yenilikler insan ruhunun doğal yaratıcılığı olarak takdir gördüğü tüketiciler tarafından alınabilmiştir” (Clark, 2004: 13). Yeni bir alıcı kitlesinin oluştuğu bu dönem sanatında çok hızlı gelişmelere tanık olunmuştur.

Paul Durand-Ruel’in İzlenimci sanatçıları destekleyen bir alıcı olduğu belirtilmektedir (Rona, 1997: 1206). Alıcı kitlesinin imgelere etkileri, 19. yüzyıl Fransız İzlenimciliği’nde beyaz rengin kullanımı ile gösterilebilir.

‘... Empresyonistlerin resimleri, varolan akademik sistemin geleneksellikten yana tavrı ve yanısıra marjinal olduğu söylenen ressamların hızla büyüyen sayısını içe alacak kapasiteye sahip olmayışından dolayı, dışlanma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Bu sırada, varolan sistemin tatmin edemediği yeni bir alıcı kitlesi ortaya çıkmıştır. Bu kitle öncelikle yeni zengin, orta sınıftır’ (White and White, 1965, s. 78-82). Geleneksel soylulara göre yeni alıcı kitlesi daha yenilikçi, daha maceracıdır. Sanat tacirleri ve eleştirmenler yeni sanatla yeni alıcı kitlesi arasında bir köprü görevi görürler ve “resim bolluğu” ile yeni tüketiciyi buluştururlar. Burada eleştirmenler halka yeni sanatı kabullendirmek görevi üstlenmişlerdir (s. 119-24). Sanat taciri-eleştirmen sistemi toplumsal koşulların değişmesiyle birlikte işlerlik kazanan bir sistemdir. Sanat açısından değişen toplumsal koşulların merkezinde yeni toplumsal sınıflar ve kurumların dışladığı sanat anlayışları bulunmaktadır. Bu koşullar bizim bugün sanat tarihindeki en önemli toplumsal gelişme olarak nitelediğimiz başarının ve yeni buluşların ardında yatan temel dürtü olma düzeyine erişmiştir (Wolff, 2000: 48-49).

Degas’ın “Dans Sınavı” adlı resmi ya da Renoir’ın “Yürüyüş” adlı resmi beyaz rengin kullanımına ilişkin birer gösterge niteliğinde düşünülebilir.

Şekil-1.32

Edgar Degas, “Dans Sınavı”, 1880, Kağıt Üzerine Pastel Boya ve Tebeşir, 63,4x48,2 cm, Denver Sanat Müzesi.

Kaynak: <http://www.artchive.com/artchive/D/degas.html>

Şekil-1.33

Auguste Renoir, “Yürüyüş”, 1870, Tuval Üzerine Yağlıboya, 81,3x65 cm, J. Paul Getty Müzesi, Malibu, California.

Kaynak: http://www.artchive.com/artchive/R/renoir/renoir_promenade.jpg.html

Sanata yapılan ekonomik yatırımlar farklı dönemlerde farklı sanat oluşumlarını ortaya çıkarmıştır. Buraya kadar ekonomik anlamda sanatı destekleyenlerden bahsedilmiştir. Ekonomi ve sanat ikilisine bir diğer yaklaşım da toplumun yaşadığı ekonomik bunalımların sanata ne denli yansıdığı üzerine olabilir. Örneğin, Post-Empresyonist (İzlenimcilik sonrası) sanatçı Van Gogh ve onun erken dönemlerinde yarattığı imgeler düşünüldüğünde, çağında yaşadığı sıkıntıların yapıtlarındaki ifadesi izleyeni etkiler altında bırakmış ve bu toplumsal

yaşanmışlıkları tablosunda son derece etkileyici bir biçimde ifade etmiştir. Maden işçileri, köylüler, patates yığınları, dokuma tezgahı gibi konuları işleyen sanatçının, bir yandan da koyu grilerle resmettiği gökleri, iç karartıcı manzaralarla yer alan ifadeleriyle yaşadığı dönemden izler bıraktığı görülmektedir. 1800'lü yılların ilk yarısında gelişen endüstri ile birlikte, işçi sınıfı ailelerde ailenin çekirdeğinin parçalandığı ve yoksullaşmanın etkisiyle kadınların da artık çalışma yaşamına katıldığı bilinmektedir. 1885 tarihli “Patates Yiyenler” adlı resminde, iç mekanda günlük yaşam konu edinilmiştir. İşçilerin kendi ettikleri patatesleri paylaşarak yerken gösterildiği bu resimde, ışığın tek kaynaktan, yukarıdan sarkan bir lambadan geldiği gözlenmektedir. Bu ışık patatesleri aydınlatmaktadır. Resmin genelinde yeşil ve kahverengi renk ve tonlarının hakim olduğu izlenmektedir. Sanatçının, ışığın yönü ile patatesleri aydınlatarak dikkati bu noktaya çektiği görülmektedir. Aslında sanatçının resminde, yaşadığı dönemdeki toplumsal sıkıntıların (insanları yoksullaştıran) işçi sınıfını gün geçtikçe yok etmeye çalıştığı gibi, insanları silikleştiren ya da onları önemsiz kılan bir atmosfer yarattığı düşünülebilir. Çünkü burada betimlenmeye çalışılan konu yoksulluk ve yoksul insanların kendi ürettikleri ile beslenme sancısı gibi görülmektedir. İnsanların yüzleri ve resimdeki kasvetli havanın, yoksulluğun yarattığı melankolik atmosferi daha da baskın kıldığı düşünülmektedir.

Şekil-1.34

Vincent Van Gogh, “Patates Yiyenler”, 1885, Tuval Üzerine Yağlıboya, 82x114 cm, Vincent Van Gogh Müzesi, Amsterdam.

Kaynak: http://www.artchive.com/artchive/V/van_gogh/potato_eaters.jpg.html

Sanat ekonomik, toplumsal, politik koşulların yarattığı her tür oluşumdan, değişimden etkiler almaktadır. Bu koşullar, Wolff'un da (2000: 49) dediği gibi, "... sanatın içeriğini, hatta varoluşunu belirleyici etkiye sahiptir". Çağdaş sanatla birlikte devlet kurumlarının da sanata destek verdikleri bilinmektedir. Örneğin, 20. yüzyılda Amerika'da yaşanan "Büyük Bunalım" sonrasında, devlet tarafından desteklenen Federal Sanat Projesi (Works Progress Administration-WPA/FAP) 6 Mayıs 1935'te gerçekleştirilmiştir. Bu proje ile Amerika'nın vatandaşlarına ekonomik ferahlık sağlamaya yardım ettiği ve ülkede yaşanan ekonomik bunalımın sanat aracılığıyla desteğini bulduğu söylenebilir. Diego Rivera, Jose Clemente Orozco, David Alfaro Siqueriros, Alton Tobey ve Jackson Pollock gibi sanatçılar bu projede çalışmış sanatçılar arasındadır.

Alton Tobey'in federal sanat projesinde aktif bir sanatçı olarak çalıştığı bilinmektedir. Bunalımın ortasında kariyerine başlayan ve Connecticut'ta duvar resimleri yapan sanatçının, "Hartford'un Kurucuları" adlı resminde, Thomas Hooker, küçük banttan tutucu yerleşimcilere seslenmektedir.

Şekil-1.35

Alton S. Tobey, " Hartford'un Kurucuları", 1940, Tempera, 66x112,4 cm, Smithsonian Amerika Sanat Müzesi Koleksiyonu, Washington.

Kaynak: http://americanart.si.edu/images/1985/1985.8.30_1a.jpg

Jackson Pollock ise, 1930'un düşüşünde, muralist (duvar resmi yapan) olarak W.P.A. programının bir üyesidir. Deneysel boyama tarzı ile çalışan sanatçı, David Alfaro Siquerios tarafından kurulan deneysel atölyeye katılmış ve çalışmalar üretmiştir.

“Sanatın yirminci yüzyılda, feodal ve klasik dönemlerdeki gibi sistemle bütünleşmiş olmayışı, kültürün ekonomik etmenlerle bağlı oluşu; dolayısıyla kültür ve sanatın ekonomik değişikliklere karşı duyarlı ve kırılgan yapısını anlamak eskisinden daha çok gerekli hale gelmiştir” (Wolff, 2000: 49–50). 20. yüzyıl toplumsal-teknolojik gelişmelerin hızla yaşandığı bir çağdır. Bu çağ sanatı ve sanatçıyı farklı oluşumları ortaya çıkarmada tetiklemiş ve gelişmelerin hızı kadar sanatta da yeni anlayışlar birbirini takip etmiştir.

Sanattaki ekonomik göstergelere farklı bir açıdan bakılacak olursa, Foto-Gerçekçi Richard Estes resimlerinde vitrinlerin parlak yüzeylerini ve bu yüzeylerde yansıyan sayısız nesneyi betimlediği görülmektedir. Ticari amaçlarla düzenlenmiş vitrin, tüketim toplumunun göstergesi gibidir.

Şekil–1.36

Richard Estes, “Snack Bar”, 1967, Ludwig Muzesi, Köln

Kaynak: <http://web.fu-berlin.de/phn/phn11/p11t1.htm>

Aynı şekilde Andy Warhol’un “Onbeş Bir Dolar Afişleri” adlı çalışmasında tüketim toplumunun ekonomi üzerine kurulu düzenine bir göndermede bulunduğu düşünülmektedir.

Şekil-1.37

Andy Warhol, “Onbeş Bir Dolar Afişleri”, 1962, New York.

Kaynak: http://www.artnet.com/magazineus/news/artmarketwatch/artmarketwatch5-13-09_detail.asp?picnum=6

Foto-Gerçekçi sanatçı Don Eddy'nin resimlerinde ise, ekonomik gösterge olarak tüketim nesnelerinin vitrindeki parlak görünümlerinin tüketiciyi kışkırtan bir ifade ile sunumu dikkat çekmektedir. Resmin adında geçen “Gümüş” kavramı da içinde ekonomik değerın simgesini taşır niteliktedir.

Şekil-1.38

Don Eddy, “Gümüş Ayakkabılar” 1974, Tuval Üzerine Akrilik, 101,6x101,6 cm, Richard and Monica Segal Koleksiyonu.

Kaynak: <http://www.artregisterpress.com/DonEddy/Files/Chapter3.html>

Tarihin her döneminde, ekonomik ve toplumsal farklılıkların sanat üretimini etkilediği bilinmekte ve sanat anlayışlarında olan değişimlerin ekonomik değişimlere bir cevap niteliğinde olduğu gözlenmektedir.

Bundan sonraki alt bölümde politik oluşumların imgelere etkilerine değinilecektir.

- Politik Çağrışımlara Sahip İmgeler

Her yüzyılın toplumsal gelişmeleri bağlamında yaratılan imgelerle öne çıktığı ve görsel olarak kendi tarihini oluşturduğu bilinmektedir. Politik imgelerin sanatta kullanımının uzun bir geçmişe dayandığı bilinmektedir. “Tarihte şehir devletleri, krallıklar ve imparatorlukların hükümdarları sanatı anıtsal olarak iktidarlarının altını çizmek, zaferlerinin yüceltmek ya da düşmanlarına gözdağı vermek, kara çalmak amacıyla kullanmıştır” (Clark, 2004: 14). Özellikle 14. yüzyıldan itibaren sanatçının toplumsal konumunun giderek yükselmesiyle birlikte öne çıkan imgelerin dikkat çekici olduğu düşünülmektedir.

Ortaçağ boyunca dini ve dünyevi güçler birbirinden ayrılmaz olduğundan sanat da politikaya sıkı sıkıya bağlı olmuştur. Görünüşte Hıristiyanlığa ait temaları anlatan Ortaçağ sanat eserleri, genellikle sanatçıları görevlendiren kilisenin veya laik güçlerin ideolojik çıkarlarının desteklemiştir. Bu koşullar altında sanatçıların ve onları himaye edenlerin amaçları birbirine karışmıştır. XVI. yüzyılın başlarından itibaren, özellikle Rönesans İtalya’ında bazı sanatçılar kişisel bir üne ulaşmış olsa da bu sanatçıların en ünlü olanları bile zaman zaman yeteneklerini, hamilerine hanedan armaları, giysi ve zırh gibi politik aksesuarlar tasarlamak için kullanmak zorunda kalmışlardır (Clark, 2004: 14-15).

Politik ve toplumsal örgütlenmesini sağlam temellere oturtan, ekonomik açıdan belli bir düzeye erişmiş İtalya kentlerinde sanatın kaçınılmaz olarak gelişme ortamı bulunduğu söylenebilir. Geç Gotik ya da Erken Rönesans olarak adlandırılan bu dönemde, yaşanan toplumsal değişimlerle “insan”ın merkeze alındığı ve mistik olandan dünyevi olana bir geçişin yaşandığını imleyen betimlemelerin öne çıktığı görülmektedir. Bunun en iyi örneğini Giotto’nun resimlerinde izlemek mümkün olabilir. Giotto ile birlikte fresko teknikli, dinsel temalı yapıtlarda derinlik etkisini veren perspektifle uzam farkı yaratıldığı, resmin dinsel olandan kurtarıldığı ve

insanın bir parçası haline getirildiği bilinmektedir. Böylece sanat yapıtının dünyevileştiği izlenmektedir. “Ölü İsa’ya Ağıt” freskinde, meleklerin de insanlar gibi olaya dahil edilmesi ve duygularının yüzlerine yansması, mistik olanı dünyevi olana taşınmasıyla doğasal bir kurgu girişimi gözlenmektedir.

Şekil–1.39

Giotto di Bondone, “Ölü İsa’ya Ağıt”, 1305, Fresko, 200x185 cm, Padova Scrovegni Şapeli.

Kaynak: http://www.wga.hu/frames-e.html?/html/g/giotto/padova/3christ/scenes_4/chris20.html

Resimlerinde insan merkezli bir dünyanın simgesi olarak kullanıldığı düşünülen mavi ile dinsellikten doğalcılığa yönelen sanatçının sanat tarihinde radikal bir tartışma başlattığı bilinmektedir. “Sarı, hem de altın sarısı gibi mistisizme çok kuvvet veren bir renk anlayışından maviye geçme işi, büyük bir dışavurumun göstergesidir” (Eroğlu, 2007: 146).

Giotto’nun, insanın merkezileştiği bir dönemin habercisi olmakla kalmadığı gibi, aynı zamanda sanatın da ideolojik bir etkinlik olduğunun göstergesi olan yapıtlarıyla modern çağın temellerini attığı söylenebilir. Resimlerinde kullandığı günlük hayattan imgeleri ile çağına yeni bir yön kazandırdığı ve gelecek sanat üretimleri için yol gösterici olduğu düşünülmektedir. Wolff, (2000: 56) “Sanatın Toplumsal Üretimi” adlı kitabında ideolojik biçimlerin “... salt düşünceler, kültürel değerler ve dini inançlar olmadığını; aynı zamanda kültürel kurumlar (okul, kilise, sanat galerileri, hukuki sistemler, politik partiler gibi) ve kültürel üretimler (yazılar, resimler, binalar gibi) düzeyinde üretilişleri olduğunu” belirtir.

14. yüzyılın Siena’lı ressamlarından Ambrogio Lorenzetti’nin, “İyi ve Kötü Yönetimin Alegorileri ve İyi ve Kötü Yönetimin Kentte ve Kırdaki Etkileri” adlı freski, Siena’da kentin yönetimini üstlenmiş Dokuzlar Konsülü’nün Palazzo Pubblico’daki toplantı odası (Sale dei Nove) için konsül tarafından sipariş edilmiştir. Resimde, konsül üyelerine iyi yönetimin gerekleri ve olumlu sonuçları hatırlatılırken, diğer yandan kötü yönetimin nedenlerini ve sonucunda gelecek olası felaketler anlatılmaktadır. Bu resimde yer alan imgelerin, ekonomik, sosyal ve kültürel hayatla ilişkili kararların alındığı toplantı salonuna (meclis salonu) yapılmış olmasıyla yöneticilerin kararlarında etkili olduğu düşünülmektedir.

Şekil-1.40

Ambrogio Lorenzetti, “İyi ve Kötü Yönetimin Alegorileri ve İyi ve Kötü Yönetimin Kentte ve Kırdaki Etkileri”, 1337- 1340. Fresk, 14 metre. Palazzo Pubblico Toplantı Odası, Siena.

Kaynak: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Lorenzetti_gov.jpg

Sanatın ideolojik bir etkinlik olduğundan hareketle, her sanatsal ifadenin toplumsal bir grubu temsil ettiği söylenebilir. “... Düşünceler, toplumsal koşullardan doğar, ortak üretimlerdir ve toplumsal gruplar tarafından şekillendirilirler” (Wolff, 2000: 59). Sanat üretiminin karmaşık bir yapıya sahip olduğu, toplumsal yapıların süzgecinden geçen her sanat oluşumun kendini bu yapıdan izler olarak geleceğe bıraktığı düşünülmektedir. “Bir sınıf ya da diğerinin ideolojisi sanatsal alandaki ifadesi arasında bir yere oturur...” (Wolff, 2000: 61).

Toplumsal olanın, politik, ekonomik, kültürel yapıdan bağımsız olmadığı ve kendini bu yapılardan beslenerek sanatla yeniden ürettiği ve anlamlı-etkileyici-

geliştirici ya da yıkıcı (yeni bir açılımı sağlayıcı) yapılar olarak etkilerinin günümüze kadar geldiğine daha önce değinilmişti. Bu durumda bu yapıların birbirinden bağımsız irdelenemeyeceği söylenebilir. Sosyo-kültürel olguların (toplumsal çevre, politik, ekonomik, cinsiyet) birbirinden beslendiği düşünülerek, örneklerin de bu değişkenlerin birbiri ile ilişkileri içerisinde verilebileceği öngörülmektedir.

Her toplumda aracılık görevi üstlenen ideolojik biçimlerin, toplumsal kesimlerin içinden geçerek, sanatsal üretim biçimleri ile karşımıza çıktığı bilinmektedir. Wolff'a göre;

Bir sınıfın ya da diğerinin ideolojisinin edebiyat ve resimdeki ifadesini belirleyen, sanatsal düzlemin iki temel koşullar dizgesidir; bu dizgeler ideoloji ile sanatsal ifade yöntemlerinin araçları gibi davranır ya da bu ikisi arasında bağ kurar... bu iki temel koşul; (i) sanat yapıtlarının üretilme koşulları, (ii) varolan sanatsal geleneklerdir. Bu iki koşul bir araya gelerek, sanat eserinin üretilmesini olanaklı kılar ve üretimin sınırlarını çizer (2000: 62).

Sanatın üretilme koşulları da az önce belirtildiği gibi değişkenlerle paralel bir yön çizmektedir. Sanat yapıtlarının üretilme koşullarının yapıtların üretilmesine kaynaklık ettiği ve bu düşünceden hareketle sanatsal geleneklerin de yapıtların üretilmesinde önemli bir rol oynadığı düşünülebilir. “Sanatçının düşünceleri ve değerleri toplumsal koşullarla belirlenmiştir ve biçim, dil ve estetik yapının kuruluşunu belirleyen edebi ve kültürel gelenekler içinde üretim yapar. Sanatçı sanatsal üretim düzeneği gibi sanatsal gelenekleri üretim aşamasında kullanır” (Wolff, 2000: 65).

Bir toplumundaki baskın düşünce biçimleri politik söylemleri etkileyip, politik söylemler de sanattaki üretim biçimlerini etkileyerek bir döngü içerisinde yeni oluşumlara neden olur ve bu üretimleri hızlandırabilir. “Sanata, politik ve tarihsel anlamda etkileme gücü tanıyan koşullar, dönemin kültürel üretiminin yapısı ve sunduğu olanaklar yanı sıra, çağdaş toplumsal yapı, özellikle de bu yapıya egemen olan ideolojidir” (Wolff, 2000: 84).

Sanatın politik düşüncelere kaynaklık edebileceği düşüncesinin 18. yüzyılda ortaya çıktığını belirten Clark (2004), estetik ve politik ilkeleri bir araya getiren ilk sanatçı olarak Neo-Klasik sanatçılardan Jacques-Louis David'i örnek

olarak verir. Hauser'in (2006) de belirttiği gibi, David'in sanatı, Konsüllük ve İmparatorluk devrinin politik amaçlarına uygun sanat kavramının temsilidir. "Sanatın politik inançların açıklayıcısı durumuna gelmesi ancak Devrim ile gerçekleşebilmiştir. Artık, sanat toplumsal yapı üzerine konulmuş bir süs değildir, onun temellerinin bir parçasıdır" (Hauser, 2006: 124). Bu bağlamda, toplumdaki değişimlerin izlerini taşıyan resimleriyle öne çıkan sanatçı, döneminin politik olaylarına paralel yapıtlarında, sanatsal propagandalarla bir ekol olmuştur. 1793'de yaptığı "Marat'ın Ölümü" adlı ünlü yapıtıyla David, gerçekçi bir üslûba geçiş yapmış, Fransız Devriminin savunucusu olarak politik kimliğiyle de dikkat çekmiştir.

Şekil-1.41

Jacques-Louis David, "Marat'ın Ölümü", 1793, Tuval Üzerine Yağlıboya, 162x128 cm, Royaux des Beaux Sanatlar Müzesi, Brüksel.

Kaynak: <http://www.wga.hu/support/viewer/z.html>

David'in en iyi işi olarak kabul edilen bu resim, sosyal ideallerin bir şekli olarak çağdaş siyasal bir olayı ölümsüzleştirmektedir. Fransa'da devrim yılları sırasında yapılan resim, politik resmin en mükemmel örneklerindedir. Ünlü bir doktor ve bilim adamı, aynı zamanda felsefe ve siyaset konularından da çalışmalar yapan Jean-Paul Marat, Fransız Devrimi'nin bir eylemcisi, Jakoben partisi devrimcilerinden biri olarak bilinmektedir. Ülkede iki parti (Jakoben ve Jironde) arasında artacak terörü önlemek için Jean Paul Marat, 1793'te Charlotte Corday isimli Jironde yanlısı bir kadın tarafından banyosunda bıçaklanarak öldürülmüştür. David'in "Marat'ın Ölümü" adlı yapıtı, izleyiciyi olayın tanığı yapma çabası olarak görülebilir.

Marat'nın başı ve sağ kolunun aşağıda, ama elindekinin dilekçe olduğu belirtilen kağıdın (Gombrich, 1984) ve sol elin hala yukarıda olduğu gözlenmektedir. Tam olarak son nefes ve banyodaki ölüm anının, belge niteliğinde olduğu düşünülmektedir. Karanlık arka planın, olay anının önemi şiddetlendirdiği görülmektedir. Aynı zamanda karanlık içinde yaratılan mekan duygusu ile düşürülen başa dikkat çekilmektedir. Yukarıdan süzülen ışığın figüre doğru dağıtılması, olayın aydınlatılma girişimi olarak görülebilir.

Toplumsal yapı ve bu yapıya egemen olan ideolojilerin, politik söylemleri ve bu söylemlerin de sanatın üretiliş biçimini etkilediğinden bahsedilmişti. Bu noktada İspanyol Romantik ressam Goya'nın "3 Mayıs Katliamı" adlı yapıtı da benzeri bir rol üstlenmiştir. 1808 yılında Fransa ordularının İspanya'ya girmesi ve tahta Joseph Bonaparte'ın geçmesi ile halk Fransız istilacılara karşı ayaklanmış ve 2-3 Mayıs'ta başlayan ayaklanmalar İspanya özgürlüğünü kazanıncaya kadar altı yıl boyunca sürmüştür. Bu süreç içerisinde yaşanan kanlı olaylar sanatta da yansımaları bulmuştur. 3 Mayıs 1808'deki ayaklanmalara tanık olan Goya'nın, 1814 yılında yaptığı bu resimde, Pirincipe Pio tepesinde kurşuna dizilen İspanyol direnişçiler betimlenmiştir. İspanyol direnişçilerini ölümsüzleştiren resmin, aynı zamanda bir belge niteliğinde olduğu düşünülmektedir.

Şekil-1.42

Francisco de Goya, "3 Mayıs Katliamı-1808", 1814, Tuval Üzerine Yağlıboya, 266x345 cm, Prado Müzesi, Madrid.

Kaynak: <http://www.wga.hu/support/viewer/z.html>

19. yüzyılın sosyal ve ekonomik sorunlarının büyük değişimleri ve yeni anlayışları doğurduğu ve bu değişimlerin sanata da yansıdığı bilinmektedir. Clark, bu dönem sanatçıları şöyle betimler: “XIX. yüzyıl politik sanatçıları, işçi sınıfının yaşamını adaletsiz ve sefalet dolu olarak betimleme eğilimindeydi. Bu resimler, genellikle orta sınıfın vicdanını veya hayırseverlik duygularını hedef almıştır” (2004: 27). Realist (Gerçekçi) sanat bu bağlamda incelendiğinde, egemen ideolojiye bir protesto niteliği taşıyan yeni bir insan tipi çizildiği gözlenmektedir. Gerçekçi sanatçıların amacının, sanatı klasik ve romantik akımların yapaylığından arındırarak, konularını belli bir sınıf ve temalarıyla ilgili değil, toplumsal sınıflar ve temalar arasından seçmek olduğu belirtilmektedir. Bu akımın sanatçılarından Millet’in, köy yaşamını gerçekte olduğu gibi yansıtmak istediği, konuyu örneğin Bruegel’in resimlerinden daha farklı bir şekilde irdelediği görülmektedir. “Millet, fiziksel güçle yapılan işi yüceltir ve köylüyü yeni bir destan kahramanı yapar.... Burada motif seçiminin sanatsal kaygılarla değil, siyasal amaçlarla yapıldığı apaçık ortadadır” (Hauser, 2006: 246). Yaptığı resimlerin, döneminin toplumsal hareketleriyle özdeşleşmiş olduğu düşünülmektedir. 1848 yılında Fransa’da yaşanan devrimlerin dünya için olduğu kadar, Millet’in yaşamı ve sanatı için de önemli bir yıl olduğu bilinmektedir.

Şekil-1.43

Jean François Millet, Angelus (Sabah Duası), 1857-59, Tuval Üzerine Yağlı boya, 55,5x66 cm, D'Orsay Müzesi, Paris.

Kaynak: <http://www.artchive.com/artchive/M/millet/angelus.jpg.html>

20. yüzyılda da sanatın politikadan bağımsız bir üretim biçimi olmadığı görülmektedir. Bu anlamda Otto Dix'in yapıtlarında izlenen politik yaklaşımın özgün bir dille aktarıldığı görülmektedir. Sanatçı, I. Dünya savaşına gönüllü olarak katılmış ve savaş sonrasında onun ruh halinde oluşan tahribat yapıtlarında ön plana çıkmıştır. Savaş sonrası Almanya'daki karışık politik ortamın etkisiyle Dix'in yapıtlarında gittikçe artan politik söylemler yer almış, resimlerinde Almanya'da yaralanan veya sakatlanan savaş gazilerine olan davranışlara öfkesini ifade etmiştir.

Şekil-1.44

Otto Dix, “İskambil Oynayanlar-Savaşta Sakatlananların Kart Oyunu”, 1920, Tuval Üzerine Yağlıboya, Fotomontaj ve Kolaj, 109,8x85 cm, Özel Koleksiyon, Berlin.

Kaynak: http://z.about.com/d/arthistory/1/0/0/O/dada_berlin_02.jpg

Dada hareketinin de benzer bir içerikle, yani savaş sonrası Almanya'da gelişen politik ortama bir öfke olarak ortaya çıktığı söylenebilir. I. Dünya savaşı sırasında geleneksel sanat değerlerine karşı gelişen, anti-sanat hareketi olarak bilinmektedir.

Komünist eğilimli Alman dada topluluğu militarizme, milliyetçiliğe, emperyalizme karşı çıkmıştır. Egemen kültürel değerleri reddederek sanatın kendisine de küçümsemeye bakmıştır. ... Dadacılar, kendilerini bir sanatçı topluluğundan çok sanat alanında kışkırtıcı sergiler düzenleyen ve “Devrimci Dadacı Merkez Komitesi” adına manifestolar hazırlayan radikal bir grup olarak gördüler (Clark, 2004: 45-46).

Şekil-1.45

Hannah Höch, “Dada-Eleştiri”, 1919, Karton Üzerine Fotomontaj, Guaş, Suluboya, 43,7 x 34,5 cm, Berlin Galerisi, Berlin.

Kaynak: <http://www.artslant.com/ber/venues/show/4980-berlinische-galerie>

Dadaist sanatçılar, en çok kullandıkları teknik olarak bilinen fotomontaj ve kolaj teknikleriyle çalışmalarında çeşitli dergi, gazete, reklam afişleri ve atıklar vb. gibi bir çok malzemeyi bir araya getirmişlerdir. John Heartfield, George Grosz, Hannah Höch ve Raoul Hausmann gibi sanatçılar bu teknikleri yapıtlarında kullandıkları ve amaçlarının hayali olanla gerçek olanı bir araya getirmek olduğu bilinmektedir.

Şekil-1.46

John Heartfield, “Yaşasın Tereyağının Hepsi Bitmiş”, 1935, Fotomontaj.

Kaynak: http://www.gallery.ca/1930/images/Heartfield_Hurrah_die%20Butter_large.jpg

Heartfield'in yaptığı fotomontajların, savaştan sonrası Nazi Almanyasına politik bir tepki olduğu söylenebilir. Örneğin, "Yaşasın Tereyağının Hepsi Bitmiş" adlı yapıtının bu konuda çarpıcı bir fotomontaj örneği olduğu düşünülmektedir.

Picasso'nun Guernica'sı, Clark'ın (2004: 55) da belirttiği üzere, modern politik resimde ulaşılan en son nokta olarak kabul edilmektedir. İspanya'daki iç savaşı betimleyen resimde, Guernica adlı kasabaya yapılan bombalamanın ardından yaşanan şiddetin yarattığı duygunun ön plana çıkarıldığı görülmektedir.

Şekil-1.47

Pablo Picasso, "Guernica", 1937, Tuval Üzerine Yağlıboya, 349x776 cm, Reina Sofia Müzesi, Madrid.

Kaynak: <http://www.artchive.com/artchive/p/picasso/guernica.jpg>

Sanat... tüm etkinliklerimiz gibi varoluşun maddesel koşullarından etkilenen özerk bir etkinliktir; bir bilgi biçimi olarak kendi gerçeği ve kendi sonucu vardır. Siyasetle, dinle ve bizim insan alnyazımıza tepki gösteren tüm öteki biçimlerle gerekli ilişkileri vardır. Ama bir tepki biçimi olarak ayrıdır ve uygarlık ya da kültür dediğimiz şeyin bütünleşme sürecine katkısı vardır (Read, -; Baynes, 2002: s. 31'deki alıntı).

Bu bağlamda değerlendirildiğinde, verilen örneklerle de görülüyor ki, imgenin üretilişinde toplumsal, kültürel, politik vb. çevrelerin etkisi kaçınılmazdır. Sanatın üretiliş biçimleri, her çağda kendine bu yapılardan destek alarak varoluşunu etkin kılmıştır denilebilir.

Bundan sonraki alt bölümde, imgelerin oluşumunda cinsel kimliğin etkisi üzerine odaklanılacaktır.

- Cinsiyet Kavramı Odağında Psiko-Erotik İmgeler

Tarih boyunca sanatçının cinsel eylemlerini farklı anlayışlar bağlamında sanatsal üretiminde görselleştirdiği bilinmektedir. Sanatta, kadın-erkek olgusunun cinsel görünümlerinin, toplumsal baskı, ekonomik, politik vb. yapılanmalardan etkilerle, sanatçı ve alıcının ortaklığında imgeleştirildiği düşünülmektedir.

Kültürün baskıladığı cinsellik olgusu, sanatta farklı alanlarda oluşan çıkışlarla kendine ifade bulmuştur. Erotik imgelerin toplumun yarattığı değerlere karşı duruşunun, psikanaliz yaklaşımlara da yol gösterici olduğu söylenmektedir. Erotik imlemenin, sanatçıyı ya da alıcıyı kendini bulma anlamında ortak bir payda da buluşturduğu düşünülmektedir. Çünkü her ikisinin de yaşantısından parçalar içerdiği bir gerçektir. Sanatta çıplaklığın bakılacak bir şey olduğunu vurgulayan Leppert (2002: 318), "... sanattaki çıplak, çıplaklığın kendisini değil röntgenciliği yasaklayan kültürel kurala meydan okumaktır" der. Bakılan şeyin (çıplaklığın), birçok duyguyu içinde barındırdığı ya da duygulara kaynaklık ettiği düşünülmektedir. "Cinsellik *mücessem* kimlik anlayışımızın başlıca mekânı olarak işlev görmektedir; cinsellik varlık duygumuzun çekirdeğindeki *bizdir*. Aynı zamanda ruhsal ve fiziksel arzu ve erotik haz mevkisidir; ayrıca kaygının ve bir sürü başka duygunun kaynağıdır". 20. yüzyıldan önceki nü resimlerinin (kadın ya da erkek nü) çoğunun seyirci kitlesi erkektir. Kadınlar için ya da kadınlar tarafından yapılmadığı bilinmektedir. "Bakış tamamen toplumsal cinsiyet ilişkileri tarihi içinde şekillenen bir şeydir" (Leppert, 2002: 319). Bu bağlamda düşünüldüğünde de, çıplaklığın resimlerde genelde kadın bedeni üzerinden yorumlanması erkek hegemonyasını destekleyen bir dışavurumdur. 18. ve 19. yüzyılda yapılan resimlerdeki erotik imgelere genel olarak bakıldığında, görülüyor ki çıplaklığın yarattığı gizil duygular, kimi zaman dinsel kimi zamanda mitolojik temalarla açıkça temsil edilemeyen temsili olarak biçimlenmekte, öne çıkmaktadır. Erotik imgelerin erken örneğini 16. yüzyılda Fontainebleau Okulu tarafından üretilen resimlerin bir grubunda görmek mümkündür. Krausse (2005), Fransız Maniyerist dönemde yapılmış olan "Gabrielle d'Estrées ve Kızkardeşi Banyoda" adlı resmin, erotik esprilerle dolu oluşunun, aslında İtalyan

Maniyerizmi'nin temel eğilimleriyle ilgisinin olmadığını ve bu üslubun Fransız Rokoko'su ile devam ettirileceğini vurgulamaktadır.

Şekil-1.48

Fontainebleau Okulu, “Gabrielle d'Estrées ve Kızkardeşi Banyoda”, 1595, Tuval Üzerine Yağlıboya, 96x125 cm, Louvre Müzesi, Paris.

Kaynak: <http://www.wga.hu/support/viewer/z.html>

Sanatçıların, 18. yüzyılın (Aydınlanma Çağı) ortalarından itibaren bütün geleneklere karşı çıkarak, dekoratif ve duygusal yönüyle öne çıkan yapıtlara, mahremiyete önem verdikleri görülmektedir. Bu dönem, 1789'da Fransız Devrimi'yle doruğa ulaşmış olan gelişmelerin başlangıcı olarak düşünülmektedir. “Rokoko'nun bu ilk başlangıç dönemine, geçici hükümdarlığa verilen ad, yani Rejans ismi layık görülmüştür” (Krausse, 2005: 46). Bu dönemin sanat alanında ilk örneklerini Antoine Watteau'nun verdiği bilinmektedir. François Boucher ve Jean-Honore Fragonard, Fransız Rokoko sanatının doruğa ulaştığı dönemin önemli temsilcileri olarak görülmektedir. Bu sanatçıların resimleri, kilisenin katı kurallarına bir başkaldırı olarak görülmektedir. Dönemin en gözde konusunun aşk ve çıplaklık olduğu söylenebilir.

Çıplaklık şimdi plastik sanatların en gözde konusu olmuştur... Sanatta çıplaklık o derece olağan duruma gelmiştir ki, Greuze'un saf ve genç, kız figürleri, giyinirken gösterildiklerinde bile erotik bir etki yaratabilmektedirler. Ne var ki, 'kadın güzelliği' ideali de değişmiş, daha merak uyandırıcı, daha bilgiç ve saflığını yitirmiş kadın tipi ilgi çekmeye başlamıştır... Böylece Rokoko, zengin ve bikkın Epikürçüler için tasarlanmış erotik bir sanat, doğanın kısıtladığı eğlenme ve haz duyabilme yeteneğini yoğunlaştıran bir araç durumundadır (Hauser, 2006: 28).

Boucher, erotik türün büyük ustası, Rokoko resminin konusu olan aşk mitolojisinin yaratıcısı olarak belirtilmektedir (Hauser, 2006). Sanatçının “Dinlenen Nü (Louise O'Murphy)” adlı resminde, çıplaklığı bir Venüs klasik güzelliği olarak sunmadığı, onun yerine kadını “çocuk-kadın” betimlemesiyle, erotik türün tahrik edici pozu içinde sunduğu gözlenmektedir.

Şekil-1.49

François Boucher, “Dinlenen Nü (Louise O'Murphy)”, 1751, Tuval Üzerine Yağlıboya, 59,5x73,5 cm, Wallraf-Richartz Müzesi, Köln.

Kaynak: <http://www.wga.hu/support/viewer/z.html>

Cinselliğin ve erotizmin sanatta ifade bulması ve bu temalı yapıtların üretiminin natürmort, iç mekan ya da soyut resimden farklı olmadığı bilinmektedir. Çıplaklığın, Rönesans’tan başlayarak özellikle mitolojik konularla birlikte işlendiği görülmektedir. Örneğin, mitolojik konulu “Venüs” imgesinin birçok kez üretilişi, kadın cinselliğinin yarattığı ideal güzelliğe ulaşma çabası olarak düşünülebilir. Rönesans, Barok ya da Romantik sanatta izlemlediğimiz Boticelli’nin “Venüs’ün Doğuşu”, Giorgione’nin “Dresden Venüsü”, Tiziano’nun “Urbino Venüsü” ve Velasquez’in “Aynalı Venüs”ü bunlara örnek olarak gösterilebilir. Ancak, Goya’nın “Çıplak Maya”sı, Rönesans’tan beri süregelen nü geleneğini yıkan bir resim olarak bilinmektedir.

Goya’nın resminde, gözümüzü çıplak bedenin erotizmine bakmaktan alıkoyacak, dikkatimizi başka yöne çekecek hiçbir süs yoktur; odada ne bir eşya, ne de bol dökümlü kumaşlar bulunur. Genç kadın izleyicisine gayet rahat, kendinden emin ve davetkar gözlerle bakmaktadır (Krausse, 2005: 55).

Örneğin, Velasquez'in "Aynalı Venüs"ünde mitolojik bir konu varken, "Maya"da böyle bir anlam yüklemekten betimlenmiş yatan bir çıplak görülmektedir. Yaşayan dişi çıplak vücudun resmedildiği resim bu yönüyle kıyaslandığında, Velasquez'in "Aynalı Venüs"ünün mitolojik anlam yüklemeleriyle dolu olduğu söylenebilir.

Şekil-1.50

Francisco de Goya, "Çıplak Maya", 1799-1800, Tuval Üzerine Yağlıboya, 97x190 cm, Prado Müzesi, Madrid.

Kaynak: <http://www.wga.hu/support/viewer/z.html>

Fransız Realist (Gerçekçi) sanatçılardan Gustave Courbet'in "Dünyanın Merkezi" adlı resminde ise, 19. yüzyılda daha geleneksel olarak işlenen erotik imgelemin tamamen dışında bir imgelem söz konusudur.

Şekil-1.51

Gustave Courbet, "Dünyanın Merkezi", 1866, Tuval Üzerine Yağlıboya, 46x55 cm, D'Orsay Müzesi, Paris.

Kaynak: <http://www.wga.hu/support/viewer/z.html>

Kadın çıplaklığını, cinselliğinin bütün görkemi içinde ele alması, yaşadığı dönemde şaşırtıcı, hatta rahatsız edici bulunmuştur. 19. yüzyılda, çıplaklığın yer aldığı mitolojik veya düşsel sahnelerin, erotik hatta pornografik olarak kabul edildiği belirtilmektedir (<http://www.cafrande.org/?p=1081>).

Fransız Oryantalistleri'nden Jean-Léon Gérôme'nin "Köle Pazarı" adlı resminde ise kadının, uzanmış olarak resmedilen birçok diğer çıplak kadın resimlerinden farklı olarak ayakta gösterildiği dikkat çekmektedir. "Parmakların ağza girmesinin cinsel bir çağrışımının olduğu gayet açık. Adamın bu hareketi son derece fallik ve mağrur; başı aygın baygın bir yana düşmüş olan kadının tamamen pasif ve *alıcı* tepkisi ise hazzı ima ediyor ve sanki hiçbir tiksinti belirtisi yok" (Leppert, 2002: 307).

Şekil-1.52

Jean-Léon Gérôme, "Köle Pazarı", 1867, Tuval Üzerine Yağlıboya, 84,3x63 cm, Sterling ve Francine Clark Sanat Enstitüsü, Williamstown, Massachusetts.

Kaynak: <http://www.jeanleongerome.org/The-Slave-Market-large.html>

Erkek bedenlerinin de sanat tarihinde farklı şekillerde imgeleştirildiği görülmektedir. Leppert (2002), sanat tarihinde erkek nü kullanımının feminist, gey ve lezbiyen çalışmalarının ortaya çıkmasıyla gerçekleştiğini belirtmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi kadın bedeni erkeklerin bakması için yapılırken, erkek bedeninin yapılması ise bu bağlamda düşünüldüğünde erkekleri kadınsılaştıran bir eylem olarak görülmüştür. 20. yüzyıldan önceki erkek nü betimlemelerinde gösterilen erkek bedeni genelde kahraman erkek, güzel erkek bedenleriyle

özdeşleştirilmiştir. Ayrıca, bu ideal erkek bedenlerinin (tüysüz, yağlanmış gibi görünen, parlak) kadınsı özelliklerle birlikte verildiği gözlenir. “Sanat eserlerindeki çıplak erkeğin etkileyiciliği, bu sanat eserine bakarken başka bir erkeğin ideal bedeninin gücünü kabul etmeye zorlanan erkek seyircide gerilim yaratma kabiliyetine yaslanır” (Leppert, 2002: 321). Oysa resim geleneklerine aykırı davranan Egon Schiele’nin resimlerinde erkek bedeninin durumu farklıdır. Egon Schiele’nin “Mastürbasyon Yapan Nü Öz-Portre” adlı resminde, sanatçı mastürbasyon yaparken gösterilmektedir.

Öz-imesi ne kahraman erkek bedenine ne de güzel erkek bedenine benziyor. ...kesinlikle kadınsılaştırılmıyor beden. ... Schiele, erkek (ve kadın) imgelerinden nerdeyse daima çıkarılan şeyi –vücut tüylerini- “yeniden yerine koymak” için bayağı uğraşiyor. Batı resminde erkek bedeni bir tutam etek tüyü haricinde bütün tüylerden arındırılır; bu şekilde yüzeyi pürüzsüzleştirilerek dikkatlerin erkek kaslarından başka bir şeye kaymasına izin verilmez. Vücut tüyleri, nihayetinde gizlenen fallusun yedeği olması gereken kasların itibarını düşürür ve hatta bunları örter” (Leppert, 2002: 345).

Resimde, figürün yüz ifadesinden anlaşıldığı üzere mastürbasyondan zevk almadığı görülmektedir. Sanatçının diğer resimlerinde olduğu gibi yalnızlık duygusunu vermeye çalıştığı izlenmektedir.

Şekil–1.53

Egon Schiele, “Mastürbasyon Yapan Nü Öz-Portre”, 1911, Kağıt Üzerine Kurşunkalem, Guaş ve Suluboya, 47x31 cm, Albertina Grafik Koleksiyonu, Viyana.

Kaynak: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Egon_Schiele_073.jpg

20. yüzyılın başından itibaren çıplaklığı, erotizmi konu alan resimlerde meydana gelen düşüşün nedenlerinden biri olarak fotoğraf teknolojisinin yaygınlığı ve ucuzluğu gösterilmektedir (Yılmaz, 2006). İnsanlar artık erotik imgelere fotoğraf, TV, internet, dergi ve gazeteler vb. araçlardan rahatlıkla ulaşabiliyor ve kolayca tüketilebiliyorlar. Erotik beden, daha önce hiç sorgulanmadığı kadar farklı örneklerini vermeye başladığı görülmektedir. Örneğin; gösteri sanatında bedenin cinsel görünümünün altında acı ve endişeye odaklandığı söylenebilir. Carolee Schneemann'ın "İçteki Tomar" adlı gösterisinde, aybaşı döneminde vajinasına gizlediği kağıt ruloyu yavaş yavaş çekerek okuması, görünümde erotik bir haz gibi algılanan eylemi, başka bir eyleme dönüştürmüştür. Sanatçı, dölyatağının fiziksel ve kavramsal olarak bilginin kaynağı, aynı zamanda bedenin de canlı, doğurgan, erotik ve üretken bir alanı olduğunu belirtir (http://wikwemisworld.blogspot.com/2007_02_01_archive.html).

Şekil-1.54

Carolee Schneemann, "İçteki Tomar", 1972, Gösteri, NY ve Telluride Film Festivali, Doğu Hampton, Colorado.

Kaynak: <http://www.artpool.hu/Duchamp/MDkepek/157b.jpg>

Sanat tarihinde, çıplaklığa, bedenin cinselliğinin gösterimine ilişkin farklı yorumlara her dönemde rastlanmaktadır. Kimi zaman bakmanın verdiği haz, kimi zaman düşünsel haza dönüşen erotik imgeler, kimi zamanda bedenin erotizmi dışında eyleme dönüşmüştür. Cinsel kimliklerin erotik imgelem aracılığıyla

günümüzde de kendini öne çıkardığı ve gizil vb. duygulara kaynaklık ettiği düşünülmektedir.

Bundan sonraki alt bölümün seyrinde görsel kültürün imgelere etkisi, fotoğraf, televizyon, internet, reklam panoları ve afişler, yazılı basın ve günümüz sanatında imgenin değişim süreci başlıkları altında irdelenecektir.

b. Görsel Kültürde İmge Üreten Görüntü Teknolojileri- İmge/Bilgi İlişkisi

18. yüzyıldan başlayarak fotoğraf, film ve baskı teknolojisinin gelişimi sanatsal üretimi de etkisi altına almış ve gelişen, değişen, dönüşüm içinde olan çağda sanatçı, her yeni gelişmede olduğu gibi bu gelişmelere karşıt ya da paralel yeni ifade arayışlarına girmiştir. Bu bağlamda kitle iletişim araçlarının sanatı etkisi altına alması kaçınılmaz bir süreç olmuştur. Clark (2004), sanatçıların, kitle iletişim araçlarının mesajlarını eleştiren ya da bu mesajları tersine çeviren yönde kullandıklarından bahseder. Yine, Clark'a (2004: 21) göre, kitlesel tüketim için geliştirilen imgeler radikal alt kültürlerin düşüncelerini de ifade eder olmuştur.

Kitleselleşen sanatın, teknik olarak yeniden üretilmeyle metalaştığı bilinmektedir. Kapitalizmin gelişimi, sanatta piyasaya ve metalaşmaya dönük bir üretime girmeye neden olmuştur. Kitlesel anlamda oluşan görsel kültür, sanatın gücünü etkilemiş, teknolojik gelişmelerin merkezinde yeni oluşumlara yol açmıştır. Tüketim kültürünün yarattığı yeni yaşam alanları, imgeler ve göstergeler aracılığıyla bu kültürün yapısını şekillendirmiştir. Baudrillard (1997), tüketimin semboller ve göstergelerin tüketimi olduğunu, modern toplumu da “tüketim toplumu” olarak betimlemenin doğru olacağını savunur. Yine Baudrillard'a göre, “... bir tüketici kültürü devridir bu. Tüketici kültürü de bütünüyle postmodern bir kültürdür: bu kültürde, geleneksel ayrılıklar ve sıradüzenler çökmekte; çokkültürlülük onay görmekte; kitsch, popülerlik ve farklılık göklere çıkartılmaktadır” (Sarup, 2004: 237). Postmodern kültür, teknolojinin imge üretimine odaklanması sonucu ortaya çıkan yeni bir oluşum olarak görülmektedir. Teknolojilerin toplumsal ve kültürel

alandanda meydana getirdiği değişimler-dönüşümler imge çağının yaşandığına ait birer gösterge niteliğindedir.

İmgenin hiçbir tarihsel süreçte olmadığı kadar yoğun kullanımı, postmodern kültürü tanımlayan ve teknolojinin otonomluğu sonucu ortaya çıkmış yeni bir oluşum olarak kabul edilirken, görsel kültür ve teknoloji arasındaki ilgi, görselin bir kavramsallaştırması dolayısıyla kurulmaya çalışılmıştır. ... görselin bir kavramsallaştırılması adına imgeyle ilgili olarak oluşturulan tarihsel bağlam içinde, Herakleitos'dan 17. yüzyıl düşüncesine imge ile ilgili olabilecek her türlü bilgi, modernitenin sonu olarak tanımlanan, "yeni postmodern tarihsel süreci" anlamak için işe koşulmuştur. Böyle bir geriye gidişle, görsel kültür, "kültürel alanın 'yazılı' kültüre karşı 'görsel' hale gelmesi, -bilgiyle ilgisinde- iyi midir, kötü müdür?" gibi bir soru etrafında tartışılmaya başlanmıştır. Bu yaklaşımlar içinde genel olarak iki temel kabul vardır. Bu kabullerden ilki, kültürel ve sosyal alanda, artık modernite tanımı içinde çözümlenemeyecek bir değişme olduğu, ikincisi ise kültürel alanda, görsel üretimin yaygınlaşmasının, kültürel alandaki postmodern değişmeyi tanımlayan bir dönüş olduğudur (Boz, 2001: 21).

İngiliz tarihçi Arnold Toynbee'nin ya da Jean-François Lyotard'ın önerdiği bir kavram olarak ortaya çıkan postmodernizm, modernizm sözcüğünün önüne getirilen "post" eki ile türetilmiştir. Postmodernizmin (Modern sonrası-ötesi) kelime anlamı ile yeni bir dönemin başlangıcını imlediği bilinmektedir. Genel olarak yapılan tartışmalara bakıldığında ise, kavramın kesin ve net bir tanımını yapmanın güçlüğü ortaya çıkmaktadır. Ancak yine de bir tanımlama yapmak gerekirse, geleneksel ve yeni biçimlerin birlikte oluşturduğu ortam, bu ortamın yarattığı karışık ya da kurmaca düzen postmodern olarak adlandırılabilir. Postmodernizm, Lyotard, Jameson, Baudrillard, Harvey ve Habermas, gibi düşünür ve eleştirmenler tarafından açıklanmaya çalışılmıştır. Büyük anlatılar-küçük anlatılar, parçalanma, pastiş ve şizofreni, çoğulculuk, eklektisizm gibi kavramlar postmoderni, tanımlama çabaları içerisinde karşılaşılan kavramlar arasındadır. Lyotard'a (1997: 37) göre, postmodern durum, "Tin'in diyalektiği, işçinin özgürleşimi, refah toplumunun kurulması, sınıfsız toplum gibi modernizmin güvenilirliğini yitirmiş *grands recits'leri*" içerisinde bir anlatıdır". Ona göre, büyük anlatılar devri sona ermiştir ve "Büyük anlatılar siyasal bir program ya da partiyle bütünleşirken, küçük anlatılar yerel yaratıcılık ile bütünleşirler (Sarup, 2004: 209). Yine Lyotard'a göre, büyük anlatıların güçlerini yitirmeleri teknolojilerin gelişiminin bir sonucudur.

* *grands recits*-büyük anlatılar. Büyük anlatılar, [Kant, Hegel, Marx ya da başka düşünürlerin anlatıları] devrinin kapanışı postmodernizmle birlikte öne sürülen savlardan biridir.

Modern dönemde bireyin yabancılaşması düşüncesi, postmodern dönemle birlikte bireyin parçalanması söylemlerine yerini bırakmıştır. Bu söylem de Frederic Jameson'a göre yeni bir pratiğe yol açmıştır: pastiş. Jameson, postmodernin iki önemli özelliğinin “pastiş”[öykünme] ve “şizofreni” olduğunu belirtir ve “Bıçemsel yeniliğin artık olanaklı olmadığı bir dünyada bize kalan tek şey pastiştir” der (Sarup, 2004:209).

... şizofrenik deneyim birbirleriyle bağlantısız göstergelerin bir türlü uygun bir düzen içinde bir araya getirilemediği yalıtık bir deneyimdir... Öyleyse şizofren bizim dünyayı verili şimdide deneyimlediğimizden çok daha yoğun bir biçimde deneyimler, çünkü bizim şimdimiz daima geçmişi ve geleceği içeren birtakım geniş tasarıların bir parçasıdır. Şizofren “hiç kimse”dir, hiçbir kişisel kimliği yoktur. Dahası şizofrenin belli zamansal süreklilik içerisinde kendisini adayabileceği hiçbir tasarısı da yoktur. Kısacası şizofren birbirine eklenen şimdilerden oluşan bir bölük pörçüklük doğrultusunda deneyimler zamanı (Sarup, 2004:209).

Modernitenin tekilcilik, evrensellik, gerçeklik gibi kavramları, posmodernizmde çoğulculuk, yerellik ve görecelik kavramları ile yer değiştirir. Örneğin, Baudrillard'ın simülasyon kavramında gerçekten çok görüntüyü öne çıkardığı görülmektedir. Postmodernizmle birlikte, yaşam ve sanat, yüksek sanat ve popüler sanat arasındaki sınırlar da erimiş, her nesnenin sanat olabileceği fikri ortaya çıkmıştır. Postmodernist çalışma, “... alt kültürün ifade biçimi olarak geçerli olduğundan çok, bizatihi alt ve üst kültür ayrımının artık yararlı ya da mümkün olmadığını ileri sürerek, sık sık üst ve alt kültür arasındaki sınırlara karşı koyar” (Smith, 2005: 294). Postmodernizm, değişik tartışmaları bir araya getirmiş, derleme ve farklı imgelerin aynı yüzeyde-ortamda bir araya getirilmesi söz konusu olmuştur.

1950 sonrasında ortaya çıkan, Pop Art, Fotogerçekçilik, Kavramsal Sanat, Performans Sanatı, Beden Sanatı, Yeni Dışavurumculuk, Gösteri Sanatı, Video Sanatı gibi eğilim ve akımların üst başlığı olarak postmodernin kullanılmaya başlaması da Loyatard'ın “Postmodern Durum” adlı kitabının etkisinin büyük olduğu bilinmektedir.

Sanatta, postmodern kültürün yarattığı imgeler dolayımında yeni sunumlar olduğu gözlenmektedir. Sarup (2004: 188–199), sanattaki postmodernizm ile birlikte düşünülen kilit konumdaki özellikleri sıralar ve bunları şöyle yorumlar:

... sanat ile gündelik yaşam arasındaki sınırların silinmesi; seçkin kültür ile popüler kültür arasındaki sıradüzen ayırımının çökmesi; biçimsel seçmecilik ile kodların karışması. Bu bağlamda parodi, pastiş, ironi, oyuncu en çok öne çıkan izleklerdir. Birçok yorumcu postmodernlerin derinlik üzerinde değil tersine yüzey üzerinde duran bir örnekçeyi benimsediklerine dikkat çeker. Postmodernler yapısalcılık ve Marxçılığa karşı oldukça eleştirel yaklaşırlar, bunun yanında örtülü olanın açığa vurulmasının “ötesine geçen” her türlü kurama düşmandırlar. Sanatsal üretimde özgünlük ile dahilik görüşünün yıkılmasıyla beraber, bu görüşlerin yerini bundan böyle sanatın yalnızca yinelemeye dayalı bir etkinlik olabileceği görüşü aldı. Postmodernizmde ayrıca şunların da var olduğu söylenmektedir: vurgunun içerikten biçime ya da biçime kayışı; gerçekliğin imgelere dönüşümü; zamanın kesintisiz bir şimdiler dizisi içinde parçalanması. Postmodernizmde sürekli olarak seçmeciliğe, düşünömselliğe, özgöndergeliliğe, aktararak söylemeye, alıntılama, yapıntıya, rastlantısallığa, anarşiye, parçalılığa, pastişe ve benzetmeye başvurma söz konusudur.

Sanatsal üretimde postmodern deyince akla gelen isimlerin şunlar olduğunu belirtilir: “Rauschenberg, Baselitz, Schnabel, Kiefer, Warhol ve belki Bacon...” (Sarup, 2004: 185). Yine Sarup, soyut dışavurumcu Rauschenberg’in yeniden üretim tekniğini kullanmasını postmodern olarak niteler. Akay (2005: 8) ise, 1960’lı yıllarda postmodern kavramının Rauschenberg’in resimlerindeki kolajlarla kullanılmaya başlandığı belirtmektedir. Sanatçının yapıtlarında, günlük yaşamın atıl durumda olan nesnelere kullandığı görülmektedir.

Şekil–1.55

Robert Rauschenberg, “İsimsiz”, 1955, Karışık Teknik. 39,3x52,7 cm, Jasper Johns Koleksiyonu.

Kaynak: http://z.about.com/d/arthistory/1/0/1/S/rrc_06.jpg

Görüntü üreten teknolojiler aracılığıyla günlük yaşam nesnelерinin sanata girmesi, pop sanatçılarının eserlerinden yola çıkarak örneklendirilecek olursa; Roy Lichtenstein, gazete ve dergilerdeki çizgi romanlardan aldığı karelerle yaptığı resimlerinde, tüketilen nesneyi yeniden tasarlayarak izleyiciye sunduğu görülür.

Şekil-1.56

Roy Lichtenstein, “Arabada”, 1963, Tuval Üzerine Yağlıboya ve Magna, 172x203,5 cm, İskoç Modern Sanat Ulusal Galerisi.

Kaynak: <http://www.artchive.com/viewer/z.html>

Andy Warhol ise, pop sanatın en önemli isimlerindendir. Yapıtlarında tüketim nesnelерini ve ünlü sanatçılarının gazete ve dergilerde yer alan fotoğraflarını kullanan sanatçının, iletişim araçlarından kopyaladığı bu imgeleri yüzlerce kez çoğaltarak çalıştığı bilinmektedir. Sanatçı, tüketim kültürüne bir eleştiri gibi görünen yapıtlarını aslında böyle bir amaçla yapmadığını vurgulamaktadır. Yılmaz'ın (2006) da belirttiği gibi, yapıtlarının oluşumunun altında bir makine olmak isteği yatmaktadır.

Şekil-1.57

Andy Warhol, “Mao-Tse-Tung”, 1972, 10 adet Renkli Serigrafi, her biri 91,6x 91,6cm, Avustralya Ulusal Galerisi, Canberra, Avustralya.

Kaynak: http://visualarts.qld.gov.au/media/andy_warhol/details.asp?ID=77

Bir imgenin tekrarlanmasıyla dönüşüme giren imgeler Warhol’un yapıtlarında yeni anlamlar yüklenir. “Mekanik olarak hep yeniden üretilen içi boş klişeler. Warhol’un tekrarları, şöhretle kendini tüketen bir kentin ileri gelenlerini gösterir... Mao-Tse-Tung’a birden baktığınızda tekrarlama sizi o tekrarlanabilir şeyin özelliğini düşünmeye iter, yerin dibine batırma ve odaklama birbirinden ayrılmaz” (Sennett, 1999: 241-242). Serigrafi tekniğiyle çoğalttığı Çin Başkanının portresi ile başkan uluslararası bir popüler ikon haline dönüştürülür.

Warhol, farklı zamanlarda yaşanmış imgeyi tekrarlayarak aynı çerçevede sunar. Tekrarlanan imge yan yana koyulduğunda aşinalık kaybolur, başka bir anlam ürer ve derin bir etki yaratır. Warhol’un tekrarlanan ve dönüşen imgelerinde, Sennett’in (1999) de dediği gibi, gerçek imgede hiçbir değişim yoktur, ama kişinin algısında hızlı bir değişim söz konusudur.

Yeni Dışavurumcu sanatçı David Salle’in yapıtlarında ise, “kendine mal ederek dönüştürme”, “derleme” ediminin örneklerini görmek mümkün. Yapıtları, bu yüzden yani çoğunlukla eklektik yapıda olması nedeniyle postmodern olarak nitelendirilmektedir. Salle’in tipik tarzı, eski ustalardan, modernist çalışmalardan ve görünüşte ilgisiz birbiri üzerine bindirilmiş görüntülerden (bazen son derece erotik kadın figürleri) elde ettiği imge ve tekniklerin aynı yüzeyde anlamsız kullanımları

olduğu söylenebilir. Buna ek olarak, geniş tuval yüzeylerinde figür ve soyut karışımının temsilini, resim ve kolaj tekniklerini sık sık kullandığı gözlenmektedir.

Şekil-1.58

David Salle, “Meksika’da Mingus”, 1990, Tuval Üzerine Akrilik ve Yağlıboya, 244x312 cm, Saatchi Galeri Koleksiyonu.

Kaynak: http://www.saatchi-gallery.co.uk/artists/artpages/salle_david_mingus_in_mexico.htm

Ressam, heykeltıraş ve performans sanatçısı ya da Yeni Kavramsalci olarak bilinen Mike Bidlo'nun yapıtlarında da, Picasso, Fernand Leger, Marcel Duchamps, Giorgio, Chirico, Man Ray, Brancusi, Jackson Pollock, Andy Warhol gibi 20. yüzyıl sanatçılarının yapıtlarını kendine mal ederek yeniden ürettiği görülmektedir.

Şekil-1.59

Mike Bidlo, “İsimsiz (Pollock Değil)”, 1983, Tuval Üzerine Vernikli Boya, 87,4x120,6 cm, SHO Çağdaş Sanat Galerisi.

Kaynak: <http://www.artnet.com/artwork/425932993/423970330/mike-bidlo-untitled-not-pollock.html>

Diğer bir Yeni Kavramsalci Glenn Brown'nun yapıtlarında da, sanat tarihinden Willem de Kooning, Fragonard, John Martin, Rembrandt, Salvador Dali

ve Frank Auerbach gibi sanatçıların yapıtlarını kendine mal ederek çalıştığı gözlenmektedir.

Ahu Antmen'nin, postmodern sanatçılarla ilgili (Yeni Kavramsalılık etrafında odaklı) görüşleri şöyledir:

Toplumsal zeminde yaygınlık kazanmış stereotiplerin, klişelerin, alışkanlıkların, değer yargılarının gizlediği alt anlamları adeta 'okumaya' yönelik postmodern sanatçılar, toplumsal düzeni belirleyen göstergeler sistemiyle oynamayı, onları sahiplenerek, kendine mal ederek dönüştürmeyi, bildik imgelerden yeni anlamlar yaratarak bir sorgulama sürecinin kapılarını aralamayı amaçlamışlardır. Amerikalı sanat eleştirmeni Hal Foster'a göre postmodern sanatçı, işte bu nedenlerle, bir tür "gösterge manipülatörü"dür (Antmen, 2008: 277).

Görüntü üreten teknolojilerin sanatta köklü değişikliklere neden olduğu bilinmektedir. Öte yandan teknolojinin yarattığı değişimin en yalın ortaya konduğu kavram ise "bilgi çağı"dır. "Bilgi Toplumu, bilgi üretimi ve iletiminin yaygınlaştığı, bilginin temel sermaye, ana güç olduğu ve bilgi işi ile uğraşanların çoğunlukta olduğu, öğrenmenin hayatın bir parçası haline geldiği bir toplumsal yaşam biçimi olarak tanımlanabilir." (Fındıkçı, 1996: 26). Bilgi çağında sanat, bilginin gelişim hızı kadar hızlı bir yol almıştır. 20. yüzyılın başlangıcından günümüze, özellikle Dada sanatçılarından, performans sanatçılarına, Yeni Dışavurumculara ve diğerlerine uzanan süreçteki sanat oluşumlarına bakıldığında, bu oluşumların bilgi çağının hızlı ve çarpıcı gelişimine verilen bir tepki ya da yanıt olduğu düşünülebilir.

Daha önce de bahsedildiği gibi, görüntü üreten teknolojilerin yaşama girmesiyle sanatın üretilme koşulları değişmiş ve yeni anlatım olanakları doğmuştur. Burada verilen örnekler bu etkilerle doğmuş sanat içeriklerini betimlemektedir. Araştırmada, bu bölümün alt başlıkları içerisinde görüntü üreten teknolojiler ve imgelerin dönüşümü incelenmeye devam edeceğinden dolayı örneklerin tümüne burada yer verilmemiştir. Ancak araştırmaya kaynaklık edebileceği düşüncesinden hareketle burada değinme ihtiyacı doğmuştur. Örnekler, görüntü üreten teknolojilerin alt başlıkları olarak verilen (fotoğraf, TV-video, internet-dijital imgeler, reklam panoları-afişler, yazılı basın vb.) başlıklar içerisinde zenginleştirilmeye çalışılmıştır. Araştırmada, görsel kültürün ve buradan hareketle görüntü üreten teknolojilerin,

özellikle lisans düzeyinde sanat eğitimi alan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde etkilerinin ne olduğu konusu amaç olarak belirlenmiştir. Bu etkiler, öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular ve bunlar üzerine yapılan yorumlar, “Bulgular ve Yorumlar” kısmında detaylı olarak incelenmiştir. Ayrıca bu etkilere ilişkin yorumlar, yine “Bulgular ve Yorumlar” kısmında öğrenci resimlerinden seçilen örnek resimler üzerinde yapılan okumalarla da desteklenmiştir.

Bu alt bölümün seyri içinde fotoğraf, televizyon-video, internet, reklam panoları ve afişler, yazılı basın ile ilgili tartışmalara ve yorumlara yer verilecektir.

- Fotoğraf

Fotoğraf teknolojisinin yarattığı görüntüler, bu teknolojinin icadından günümüze hızla artmakta ve yaygın bir şekilde sanatta da kullanımı devam etmektedir. Araştırmada, fotoğraf ve video gibi teknolojilere değinilmiş, ancak kapsamı daraltmak anlamında lisans düzeyinde sanat eğitimi alan öğrencilere yöneltilen görüşme sorularında yer verilmemiştir. Bunun nedeni olarak da fotoğraf teknolojisinin daha eski bir teknoloji oluşu verilebilir. Tabi ki bu durum bu teknolojinin öğrenciler tarafından kullanılmadığı anlamına da gelmemelidir. Günümüzde hala yaygın bir biçimde kullanılan ve imge üretiminde farklı sonuçlar doğuran bir teknoloji olduğuna ilişkin tartışmalara ve sanatçılardan örneklere bu bölümde yer vermeye çalışılacaktır.

Görüntü üreten teknolojiler doğanın birer kopyasını sunmakla kalmamış, aynı zamanda çok sayıda çoğaltılabilir özelliği de dikkat çekici olmuştur. Bu özelliği nedeniyle de resim sanatı geleneğine karşı tehlike olarak görülmüştür. İletişim teknolojisindeki gelişmelerin merkezi görme ve görüntü aktarmaya doğru kaymış ve bu uğraşların sonucunda da Sartori'nin (2004: 9) dediği gibi, fotoğraf, sinema, TV ve bilgisayar teknolojileri yaşama girmiştir.

Bu teknolojilerin yaşama girmesiyle sanatın yeniden üretimini sorunsal irdelenmeye başlamıştır. Walter Benjamin (2002), sanat yapıtının yeniden üretimi

sonucunda, yapıtın tarihsel tanıklılığının sarsıntı geçirdiğini ve bununla birlikte nesnenin otoritesinin de zarar gördüğünü belirtir. Bu sarsıntı sürecini, “insanlığın yenilenişi” olarak nitelendirmiştir.

Sanat yapıtının teknik yoldan yeniden-üretilebildiği çağda gücünü yitiren, yapıtın özel atmosferi olmaktadır... Yeniden-üretim tekniği, yeniden üretilmiş olanı geleneğin alanından koparıp almaktadır. Bu yeniden-üretilmiş çoğaltarak, onun bir defaya özgü varlığının yerine, yine onun bu kez kitlesel varlığını geçirmektedir... -bu gelenek sarsıntısı, şu andaki bunalımın öteki yüzünü ve insanlığın yenilenişini dile getirmektedir (Benjamin, 2002: 55)

Teknolojik anlamdaki sarsıcı değişim beraberinde, fotoğraf teknolojisi ile elde edilen görüntülerin sanat olup olmadığı konusundaki tartışmaları gündeme getirmiştir. İlk ortaya çıkışında tehlike gibi görünen ama daha sonraları sanata ve sanatçıya yaptığı katkılarla aslında resim alanına büyük katkısı olduğu düşünülen bir gelişme olarak bakmak mümkün. Bu bağlamda fotoğrafın resme bir tehdit olarak düşünülmemeyeceği kanısı uyanmaktadır. Hatta İzlenimci sanatçıların yapıtlarına yeni anlamlar yüklemeleri ve sıradan konulara kayma eğiliminin bu gelişmeden kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Çünkü o güne dek işlenen dinsel, politik vb. gibi önemli konular artık sanatçının tuvalinden uzaklaşarak yaşadığı an’a, güne odaklanmış ve İzlenimcilerde olduğu gibi örneğin anlık görüntüler yakalama, ya da belki de Kübistlerde görüldüğü gibi üçüncü boyuta ulaşma vb. yeni düşüncelerin ortaya çıkışı, ardı ardına gelen akımların doğuşuna ön hazırlık olarak düşünülebilir. Belki de sanatçının tekno-çağa ve bilgiye ulaşım konusundaki hızlı gelişmelere ayak uydurma bağlamında adımlar atması bu akımları, eğilimleri doğurmuştur da denilebilir. Gün geçtikçe bilginin bilgiyi ürettiği ve her gün yeni bir bilginin diğerini olumsuzladığı ya da geliştirdiği çağ, sanatçının bunlara paralel-tepkisel çalışmalar üretmesini zorlamaktadır.

Benjamin (2002: 58), “Sanat yapıtının teknik yoldan yeniden-üretilebilirliği, dünya tarihinde ilk kez yapıtı kutsal törenlerin asalağı olmaktan özgür kılmaktadır. Yeniden üretilen sanat yapıtı, gittikçe artan ölçüde, yeniden-üretilebilirliği, hedefleyen bir sanat yapıtın yeniden üretim’i olmaktadır” der. Bu bağlamda fotoğraf örneği üzerinde durur ve ona göre, fotoğrafın negatifinden çok sayıda baskı yapılması, bu baskılardan hangisinin özgün baskı olduğu sorusunu

anlamsız kılar. Çünkü özgünlük ölçütü az önce değinildiği gibi sarsılmıştır ve bununla birlikte sanatın toplumsal işlevi de köklü bir değişim geçirmiştir. Bu değişimler sonunda resmin büyüsel ve dinsel içeriklerinin sonu ve sanatın politik temele oturtulması gündeme gelmiştir. Fotoğraf, o güne dek resim sanatı için düşünülen kutsallığı ortadan kaldırmış ve gerçekliğe ulaşma konusunda yapılan küçük bir hamle tüm düşünceleri sarsmıştır. Sanat yapıtının biricikliğini sarsan bu teknolojik gelişme sonucunda Berger'in (2004) de dediği gibi, resmin anlamı çoğalmıştır.

Elbette insanlar fotoğraf makinesinin bulunmasından önce herkesin her şeyi görebildiğine inanmıyorlardı. Oysa perspektif görsel alan sanki ideal olan buymuş gibi düzenleniyordu. Perspektifle yapılmış her taslak ya da yağlıboya resim seyirciye dünyanın biricik merkezinin kendisi olduğunu söylüyordu. Fotoğraf makinesi –ondan daha çok da sinema makinesi- aslında böyle bir merkezin bulunmadığını gösterdi (Berger, 2004: 18).

Ancak, 19. yüzyıldaki teknolojik gelişmeler sonucunda fotoğrafın tekilliğinin de son bulduğu ve onun diğer tüketim nesnelere gibi tüketilen bir nesne konumuna geldiği bilinmektedir. Mekanik üretim çağında fotoğrafın çok sayıda çoğaltımı (örneğin yazılı basında yer alan görüntüler) ve yayılımı, gerçek dünyada olup bitenler hakkında güvenilir bilgiler verdiği inancı ile insanları etkilemiştir.

20. yüzyılın başlarında da fotoğrafın sanat üretiminin nesnesi olarak, Kübizm, Fütürizm, Dadaizm ve Sürrealizm gibi akımlar içerisinde çeşitli denemelerle kullanıldığı görülmektedir. Sanatçılar, ideolojik ve estetik düşüncelerine göre, fotogram, optik bozmalar, solarizasyon, kolaj, fotomontaj teknikleriyle yapıtlar üretmişlerdir. Dadaist sanatçıların fotomontaj ve kolaj teknikleri ile uygulamalar yaptıklarına daha önce değinilmişti. Fotomontajlarda yan yana ve üst üste getirilen görüntülerle, politik ve toplumsal düşünceleri aktaran Dadaist sanatçılar çok çarpıcı ifade biçimleri geliştirmişlerdir.

Şekil-1.60

Gilbert&George, “İngiltere”, 1980, Kağıt Üzerine Karışık Teknik, 301,6x303,1 cm,
Tate Galeri, Londra.

Kaynak: http://www.brooklynmuseum.org/exhibitions/gilbert_and_george/england.php

Fotoğraf teknolojisini kullanarak sanatçıların farklı ifade biçimleri üretmeleri ile teknik yöntemlerle fotoğrafın resimlerde kullanımı, sanat fotoğrafları ya da resimsel fotoğrafların 19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın başlarında müzelerde sergilenmesi, fotoğrafın sanat olarak kabul edilmesinin birer göstergesi niteliğindedir. Shiner (2004), müzelerde yer alan sanat fotoğraflarını, sanat fotoğrafları çeken fotoğrafçılar ve sanatlarını yapmak için fotoğraf tekniğini kullanan sanatçılar diye ikiye ayırır.

Artık fotoğrafçılık iki şekilde müzeye giriyordu: Birincisi kendine özgü saf “fotoğrafik” benzersizliğe ve başyapıt kanonuna sahip bir ortam olma vasfıyla fotoğrafçılık olarak; ikincisi ise pozla oluşturulan sahneleri, karanlık oda müdahalelerini, kolajı ve daha yakınlarda ise, dijital resimleme ve bilgisayar desteğini kullanarak “düz” fotoğrafçılığın kurallarını ihlal etmekte bir sakınca görmeyen sanatçıların yaptıkları postmodern multimedya deneylerinin bir parçası olarak (Shiner, 2004: 422).

Sanatlarını yapmak için fotoğraf tekniğini kullanarak yeni bir dil yetisi yaratan sanatçılar, var olan fotoğrafları farklı müdahalelerle tekrar kullanmaya başlamışlardır. Daha önce bahsedildiği gibi resimde de dönüşüme uğratarak, kendine mal etme ile başka anlamlara gönderme yapma eylemi üzerinde sanatçılardan örnekler verilerek durulmuştu. Postmodern dönemin özelliği olarak yeniden üretim olgusu ve kendine mal etme eylemi fotoğraf sanatında da örneklerini vermiştir.

Cindy Sherman, Barbara Kruger, Sherrie Levine, Yasumasa Morimura, Robert Mapplethorpe gibi sanatçılar bu anlamda dikkat çekmektedir.

Şekil-1.61

Robert Mapplethorpe, “Dennis Speight”, 1980, Fotoğraf, Jelatin Gümüş Baskı, 40,6x50,8 cm.

Kaynak: <http://www.artnet.com/artwork/425974010/545/robert-mapplethorpe-dennis-speight.html>

Postmodern dönemle birlikte fotoğraf, gerçekliğin yeniden üretilmesiyle, eklektik bir yapıyla varlığını sunar. “Bilinçli olarak oluşturulan, değiştirilen, kurmacalaştırılan sanat fotoğraflarının stratejisi, fotoğrafın gerçeğe belirgin bağlılığını ona karşı kullanmakta, içine anlatsal bir boyutun işlendiği kusursuz bir gerçeklik görünümü yoluyla kişisel kurmacalar yaratmaktadır” (Crimp, 2002: 128). Böylece kumaca düzen gerçeğin yerini almıştır.

Şekil-1.62

Cindy Sherman, “İsimsiz”, 1989, Renkli Fotoğraf, 147,4x106 cm, Phillips de Pury&Company, New York.

Kaynak:

http://www.artnet.com/Artists/LotDetailPage.aspx?lot_id=B586787F0CE6754B335A41F09ED20A94

Görüntü üreten teknolojilerin yarattığı ortamda, bu kurmaca düzende imgelerin sınırsız dolaşımı söz konusudur. Bu görüntüler sanatçıların üretimlerinde yeniden varlık kazanmıştır. Örneğin Cindy Sherman fotoğraflarında Hollywood film karelerinden seçtiği görüntüleri kendi bedeni üzerinde yeniden fotoğraflamış ve böylece var olan imgeler dolayımında yeni ifade biçimleri oluşturmuştur.

Şekil-1.63

Sherrie Levine, “After Walker Evans: 1”, 1981, Jelatin Gümüş Baskı, 8,6x12,9 cm, Metropolitan Sanat Müzesi, New York.

Kaynak: http://www.metmuseum.org/special/photography/view_1.asp?item=2&view=1

Öte yandan Sherrie Levine, başkalarının fotoğraflarını kendi fotoğrafları gibi sergilemiş ve temsilin temsili denilebilecek bir durum yaratmıştır. Fotoğrafın bilgisayar ortamına taşınması ve uygun programlarla üzerinde düzeltmeler ya da oynamalar yapılması ve çoğaltılması süreci de fotoğrafın anlamını çoğaltmakta ve bu gelişim ile internet üzerinden bir fotoğrafın birçok kopyasına ulaşmak da mümkün olabilmektedir. Bu bağlamda örnekleri çoğaltmak mümkün. Çevrede dolaşan imgelerin çokluğuna bakılınca bu durum aslında şaşırtıcı gelmiyor. Belki de bir tür bunalım gibi düşünülebilir. Yeni bir şeyler üretmek yerine var olanı kullanmak ve buradan hareketle imge üretmek postmodern sanatın özü olarak görülmektedir. Aral, postmodern sanatta kendine mal etme eyleminin, merkezi modernist değerlere karşı bir meydan okuma olduğunu belirtir ve “Bu eylem, sonsuz sayıda görüntü ile kaosa sürüklenmiş bir dünya için daha fazla görüntüyü üretmeyi reddederek yaratıcılığın değerini sorgulamaktadır” der (http://www.fotografya.gen.tr/cnd/index.php?id=303,0,0,1,0,0).

Fotoğrafın icadının resmin öldüğü endişesini beraberinde getirdiği gibi yeni teknolojik gelişmelerde fotoğrafın öldüğü ile ilgili sorunu gündeme getirmiştir. Oysa bilindiği üzere örneğin bilgisayar teknolojisinin gelişimi fotoğraf sanatını yok etmemiş aksine bu teknoloji sayesinde elde edilen görüntüler üzerinde oynama ve yeni imgeler oluşturabilme özelliği yukarıda da belirtildiği üzere sanatçılar tarafından kullanılmıştır.

Egemen tekno-kültürün sadece tarihsel ve modası geçmiş olarak görüp bir kenara atmak istediği “eski” imajların (fotoğraf, sinema, televizyon vb.) görsel medya için hala önemli ve kullanılmakta olduğunu düşünüyorum. Bence önemli olan, farklı imaj düzenlerinin belirli bir toplumsal alandaki ortak varoluşları ve etkileşimleridir. Ortada yalnızca yeni teknolojiler yok. Var olan bütün imaj biçimleri ve nihayetinde görme, bakma, izleme biçimleri farklı ve karmaşık yollardan harekete geçerek kullanılmakta (Robins, 1999: 21-22).

İletişim teknolojilerinin gelişmesi sonucunda görüntülerin gün geçtikçe daha çok yaşamda yer alması sanatta çarpıcı yorumları ortaya çıkarmıştır. Bundan sonraki alt bölümde bu teknolojilerden televizyon ve video üzerinde yapılan tartışmalara ve sanata yansımalarına yer verilecektir.

- Akan Görüntüler: Televizyon/Video

Görüntü üreten teknolojiler aracılığıyla her an bir imge bombardımanı yaşanmaktadır. Bu imge yığını içinde hangisinin gerçek olduğu sorusu insanı düşündürüyor. Gerçekliğin ekran üzerinden temsili sunumu izleyiciyi etki altında bırakmakta ve sunulan ile gerçekte yaşanan arasındaki ince çizginin sınırları arasındaki ayırım izleyicinin kendi kapasitesiyle mümkün olmaktadır. Araştırmanın bu bölümünde televizyon ekranından yansıyan bu görüntülerin-imgelerin olumsuz ve olumlu etkileri üzerine kısa bir değerlendirme yapılmaya çalışılacaktır.

Televizyonun etkisinin bir araç olarak sınırlarının çok öteye gittiği bilinmektedir. İmge görüntülerinin ardı ardına, bir süreklilik içerisinde oluşturduğu devinim ister istemez izleyiciyi ekrana bağlıyor. İzleyiciler bir yandan anlatılanlara bağlanma diğer yandan da izledikleri şeyden kendilerini ayırma ve uzak tutma gereği duyuyorlar. Bunun nedeni gerçek ile temsil olanın ayırımına varılamaması olarak

düşünülebilir. İzleyici sanki olayı ekran yokmuşçasına ekrana gömülerek izlemekte ve olayı içselleştirmektedir. Oysa gerçek olayı gerçek mekanının dışında imgelerle duyumsamak her zaman yeterli görünmemektedir. İmgelerin iletişim gücü, etkisi mutlaka olmakta ama kimi zamanda zayıf kalmaktadır. Burnett'a (2007) göre, TV ekranının sınırlarından taşmaya çalışarak birçok farklı öğeden oluşan parçalar TV ekranını çok boyutlu bir haritaya dönüştürmüştür. İzleyiciler de bu sürekliliğin parçası konumundadırlar.

Bu konumlandırılış, ekrandan yaşamın içine uzanan görüntüler, “hem görme hem de görmeme biçimidir” (Robins, 1999: 114). Dünyada yaşananlara ilişkin bilgi aktarmada araç olarak düşünülen ekran, kimi zaman yanlış bilgilendirme ya da propaganda amacıyla kullanılabilir. Bu durumda karşısında izler konumunda olan seyircinin iletilen her mesajı doğru olarak kabul etmesi ve bundan etkilenmesi doğal bir sonuç olacaktır. Medyanın sergiledikleri ile gerçekte yaşanan olayların kimi zaman örtüşmediği ve insanların yalan yanlış haberler ya da bilgilerle etki altına alındığı kaçınılmaz bir gerçek olarak düşünülmektedir. Robins (1999), savaş görüntülerinden hareketle, yeni vizyon teknolojilerinin, gerçek insanların gerçekliğinin soyutlamasına imkan verdiğini belirtir. “Gerçek dünyayla, savaşı dinlemenin, hissetmenin ve tepki vermenin gerçekliğiyle bağlantılarımız kopmuştu. İmaja çok fazla gömülmüş olduğumuz için ahlaki olarak kilitlenmiş ve nötrleşmiştik” (Robins, 1999: 116).

Seyirci ile yakından temas kuran ekranın, izler kitleyle kurmaca düzen içerisinde, önemli ölçüde gerçek dünyadan alınan öyküler aracılığıyla iletişime girdiği ve bu kurmaca dünya ile izleyeni nötrleştirdiği söylenebilir. Siyaset bilimcisi Sartori'ye (2004: 25-129) göre televizyon, “...diğer iletişim araçlarının bir uzantısı değil, anlama ve görme arasındaki ilişkiyi alt üst eden yepyeni bir gerçekliktir” ve bilgi aktarımında araç olarak kullanılan ekrandan yayılan görüntülerin önceselliği bilmeyi fakirleştirmekte ve aynı ölçüde sosyal hayatı yönetme yeteneğini de zayıflatmaktadır. Ekrandan yayılan imgelerin sadece görüntülerden ibaret, amaçsız araç konumunda düşünülmesi ile bilme ediminin fakirleştiği söylenebilir. İzleyenin sadece iletişim kurduğu ama bu iletişimin kiminle olduğu belli olmayan kurmaca

düzen, insanın varlığını bir bakıma dışlaştırır. Oysa izleyen izlediği örüntülerle kendisini içselleştirmeye çalışır, ancak yine de dışarıdan bakan konumundadır.

Buna bağlı olarak televizyonda görülen imgelerin oluşturduğu yapay ortam, aslında insanı ekrandan yayılan görüntülerin oluşturduğu küçük alanlara hapseder. Bu alanı bir köy olarak betimleyen McLuhan'a göre,

Televizyon "köyleştirir" ve burada metaforik bir anlatım söz konusu değildir. Görüntülerle izlenen dünya, zorunlu olarak, insan yüzleri, bir grup, bir sokak, birkaç ev gibi yakın plan çekimlerini yansıtmak durumundadır. Dolayısıyla fotoğraf karesine girebilecek bütünlük, en fazla bir köy, yani en az insanın yaşadığı yerleşim birimi olabilir (Sartori, 2004: 95).

Oysa insanların düşüncesi bütün dünyaya açılan bir pencere oluşudur. Aynı anda her yerde olmak, her yaşamı yaşantılamak isteği gibi. Bunun mümkün olmadığı bilinmektedir. Ekranın izleyene gönderdiği sınırlı bir mekan duygusu ile orada yaşanan anlık görüntülerle oluşan küçük hikayeler belki.

Buradan hareketle televizyonun önemsiz bir araç olduğu da söylenemez. Bilgi aktarımında şüphesiz önemli bir yer tutmaktadır. Ancak binlerce haber içerisinden izlenilebilecek ya da geçerli olduğunu düşünülen haberi seçmek pek olası değildir. Sürekli elde tutulan bir kumanda ile bir kanaldan diğerine atlanarak tercih edilmeye çalışılsa da haberin ya da bilginin bilgi değerinden çok görüntünün ön plana çıktığı ve görüntünün etkili olamadığı yerde kanalın değiştirildiği söylenebilir. Bu durumda ekran önündeki uyuşmuş bedenlerin, izlenen programda neyin doğru neyin yanlış olduğunu pek düşünmeden saatlerce zaman geçirdikleri bilinmektedir. Böylece çok büyük bir kitleye ulaşan ekran imgeleri tüketilmeye hazırdır.

Aynı anda tüketilen olaylar, öyküler vb. örüntüsü çok büyük bir kitleye seslenmektedir. Örneğin popüler bir dizinin yayınlandığı saatte büyük bir izleyen kitlesi ekran başındadır. Baynes'in (2002) da belirttiği gibi televizyon o anda bir tür dinsel etkinlik görevi üstlenmiş gibidir. Önemli bir haber ya da bir tartışma programı sırasında yaşantılanana izleyenin bir cevap verme ya da olayı eyleme dönüştürme şansı yoktur. Bu açıdan düşünüldüğünde, televizyon bilgi aktarımı sağlar ancak

bilgiyi eyleme dönüştürme fırsatı yaratmaz. “Televizyonunuza yanıt verme olanağınız yoktur. Zaten sizden yanıt isteyen de yoktur. Medyanın kamusal alanına dahil edildiğiniz ekolojik yapıda istenilen davranış, gözlem, pasif katılım ve bir çeşit röntgenciliktir. Bundan böyle, enformasyonun elde edilmesi; insanların, olayların ve yerlerin gözlenmesi anlamına geliyor (Sartori, 2004: 9). Pasif konumdaki izleyici sadece alıcıdır. Bu pasif konumlandırılış sadece bakma edimine dönüşmüştür. Bu bağlamda, yazılı kültürün yerini görsel kültürün aldığı düşüncesi doğru kabul edilebilir. Ancak bu önerme tek başına gerçekleşen bir eylemlilik hali değildir. Topluma bir dayatma gibi görülebilir. Birçok etkenin bir aradalığıyla oluşturulmuş yapay bir düzlemde insanların pasifleştirildiği, tepkisizleştirildiği ortam yaratılmıştır. İnsanlar her gün saatlerce bir takım dizilerin, komedi, haber (olumlu-olumsuz, içerikleri boş haberler) vb. izlemi içinde buluyorlar kendilerini. Bilinçsiz bir durum gibi değil de özellikle yapılmış bir uyuşturulma hali olarak betimlenebilir. Hatta Sartori'nin de dediği gibi, daha okuma-yazma bilmeyen çocukların bu tele-görmenin içinde yaşadığı bir gerçektir.

Televizyon, şiddeti yüreklendirdiği ya da Habermas'ın dediği gibi, kültürel olarak geriletici olduğu için eleştiriliyor. Doğru. Ama günümüzde herkesin gözünden büyük ölçüde kaçmış olmasına karşın, üzerinde durulması gereken en önemli sorun, *tele*(görmek)in, insan doğasını değiştirmekte olduğu gerçeğidir. Tüm umursamazlığımıza karşın, içinde yaşadığımız dünyanın, henüz okuma-yazma öğrenmeden, televizyon karşısına oturtulan ve bu aygıt tarafından eğitilen ekran-çocuğunun, zayıf omuzlarına yüklendiği gerçeği gün gibi ortadadır (Sartori, 2004: 11–12).

Televizyonun, kültürel olarak geriletici olduğu düşüncesinin, son yıllarda bilgi aktarımı amacından hızla kayarak eğlence ve haber aracına dönüşmesi ile ilgili olduğu söylenebilir. Televizyon eğlenceli vakit geçirmeye yarayan, boş zaman doldurma aracı olarak işlev görüyor denilebilir. Çünkü anlık doyum sağlayan ve bazı uygulamaları özendiren (şiddet gibi) filmler, diziler, haberler vb. anlatımlar sürekli ekrandan yayılmakta ve izleyenler de ister istemez bu görüntü ve içeriklerden etkilenmektedirler. Hatta daha da ileri giderek televizyonun boş vakit geçirme aracı oluşundan da öte insanları yalnızlaştıran bir araç olduğundan da bahsedilebilir. “Bizi bekleyen *“elektronik bir yalnızlıktır”*: Televizyon aile bireyleri arasındaki ilişkiyi

azaltırken internet, bu iletişimin uzaklarda olanlarla yapay olarak kurulmasına olanak sağlar” (Sartori, 2004: 103).

Bu yapay iletişim ortamında haber programlarının içeriklerine bakıldığında ise, şaşırtıcı biçimde magazin ağırlıklı olmaya başladığı görülmektedir. Yayının akışını kesilerek gündem olarak izleyiciye örneğin bir sanatçının dramı ya da yaptığı bir eylem çok özel bir haber olarak gösterilmektedir. İzleyici, haber yayını süresince o sanatçının ne yaptığının merak ederek haberi izlemeye çalışmaktadır. Bu arada savaş ya da ölüm ya da terör eylemleri ve görüntüleri basit bir yaşam deneyimi olarak odalara sızmaktadır.

Televizyon habercilerinin izleyiciler üzerinde etki bırakmalarının nedenini Sartori (2004: 77) şöyle açıklar:

Görüntü, sözcüklere yer bırakmayan, görüldüğü gibi algılanan bir gerçekliktir.... Televizyon habercilerinin, izleyiciler üzerinde, gösterdikleri her şeyin gerçek olduğu izlenimini yaratabilmelerinin temel nedeni budur. Oysa gerçek bu değildir. Diğer kitle iletişim araçlarının yaptığı gibi, televizyon da yalan söyleyip, gerçeği saptırabilir. Aradaki fark, görüntünün içindeki doğal gerçeklik gücünün, yalanı daha etkili ve dolayısıyla daha tehlikeli kılmasıdır.

Bu noktada, ekrandaki görüntünün görsel yanının güçlü olmasının izleyeni yanılttığı söylenebilir. Bu olumsuz yanların ardından görüntü üreten teknolojilerin gelişiminin insanlar tarafından coşkuyla karşılanmasına dönmek gerekirse, bilginin, kültürün yayılmasında önemli gelişmeler oldukları her kesimin kabul edebileceği bir geçektir. John Fiske, izleyicinin kendisine sunulana geri bildirimde bulunduğunu savunur.

Ona göre izleyici her zaman, kendisinden uzlaşma istenen “karşı” taraftır ve bunun farkında olduğu için kodlamaları kendi istediği biçimde çözümleyebilecektir. Fiske, televizyonun, toplumdaki “merkezi kurum” gereksinimine yanıt verdiğini söylerken, “kültürün gereksinimleridir önemli olan; metnin içsel yapısı ya da iletişimcinin gerekleri değil, kültürel gereksinimler TV program yapısını belirler (Türkoğlu, 2000: 21).

Kültürel gereksinimlerden doğan programlar aslında kısır döngü gibi belli temalar üzerine yoğunlaşmaktadır. Kadın programları içerisinde verilen temalar

içerisinde kız çocukların eğitim sorunu, töre cinayetleri gibi sorunlar, ya da haber programlarında işlenen üniversiteli gençliğin sorunsalı, işsizlik vb. Bu programlar gerekli ama ne kadar geri dönüşümü var bilinmez. Fiske'ye göre ise televizyon özgürleştiricidir. “Fiske, popüler televizyonun (kısmen) özgürleştirici olduğunu, çünkü insanlara zevkin yerini saptama ve direnen okumalar oluşturma olanağı sunduğunu savunur” (Smith, 2005: 223-224).

Programlarda verilen temaların bir takım özgürlükler sunduğu bilinmektedir. Ancak bunu alıcı-izleyici kitle ne kadar alımlamakta, içselleştirmekte, bu konu soru işaretleri yaratıyor ister istemez. Ekrandan aktarılan bilgilerin uçucu etkisi olduğu düşünülmektedir. O anda kurgu içinde sunulanı alımlayan, program bittikten sonra sunulanın kalıcılığından şüphe edilen bir durum söz konusu. Olumsuz yanlarının çoğunlukta olduğu düşünülen televizyonun, kırsal kesimde yaşayan izleyenler için olumlu etkisi olduğundan bahsedilebilir mi?

Televizyon ve videonun kırsal kesimde yaygınlaşmasının bir çevren (ufuk) genişlemesine yol açtığı da kesindir. Egemen sınıf(lar)ın ideolojisini yayıyor olsa bile, bu geri kalmış bölge insanları, iletilen mesajları kendi yaşam deneyimleri ve toplumsal ilişkilerinin içinden algılamakta, dolayısıyla onları belli ölçüde *dönüştürmekte*, değişime uğratmaktadır (Oktay, 2002b: 22).

Küçük bir ekrandan, büyük dünyaya açılan, olayları yakınlaştıran, bilgi aktarımı anlamında televizyon gerçekten kırsal kesim için olağanüstü bir araç olarak düşünülebilir.

Kırsal kesim kadar çocukların da gelişimi üzerine olumlu etkileri olduğu düşünülen televizyonun onlara da farklı bir dünyayı açtığı düşünülmektedir. 1977 yılında Alfredo Carlo Moro tarafından 0-10 yaş arasındaki çocuklar üzerinde yapılan araştırmada Moro, kimliğin oluşma sürecinde televizyonun çocuğun gelişimindeki rolünü aklamaya çalışır. Bu araştırmaya göre “... televizyonun ev yaşamının büyük bir bölümünü işgal ettiği kabul edilmekle birlikte, “onu şeytanlaştırmanın” gereksiz olduğu, zira çocukların, bu aygıt sayesinde; “kendi ortamlarında yaşadıklarından daha üstün duygulara, deneyimlere ve görüntülere açık hale geldikleri” vurgulanmaktadır (Sartori, 2004: 149). Bu araştırmanın sonucunu Sartori şöyle eleştirir: “Böyle bir yargının bile kabul edilebilirliği tartışılırken, insanı

asıl hayrete düşüren varsayım, televizyon ve bilgisayarların, çocukları “*Einstein kafalı ama civciv gövdeli*” birer küçük canavara dönüştürebileceğinin varsayılmasıdır. Bill Gates, belki ama Einstein imkansız! (Sartori, 2004: 149)”. Bu tez çalışmasının sonuçlarında da lisans düzeyinde sanat eğitimi alan öğrencilerin % 60,8’i televizyonun resimlerdeki imgelere “olumlu etkisi” olduğunu belirtmiştir. Bu oranın % 25,4’ü “TV Program Türleri”nin etkisi olduğuna ilişkin çıkmıştır. Buradan da şöyle bir sonuç çıkarılabilir: Televizyonun olumsuz yanlarının yanı sıra olumlu yanlarının da olduğu gerçeği yadsınamamaktadır. Çünkü günümüzde umulmadığı kadar çok televizyon başında zaman geçiren öğrenciler olduğu bilinmektedir. Her ne kadar insanları uyuşturduğu, pasifleştirdiği tartışılsa da 148 öğrencinin % 60,8’inin verdiği “olumlu etkiler” cevabı göz ardı edilemeyecek bir oran olarak görülmektedir.

Yaşanan hızlı teknolojik gelişmelerin sonucu olarak televizyon kadar etkili olan bir diğer teknoloji ise video teknolojisidir. Hem önemli bir gelişme olarak görülen, hem de gelişiminden endişe duyulan video teknolojisinin çağı etkisi altına aldığı düşünülmektedir. Mitchell (1994:15) bu gelişim ortamını şöyle betimler:

Yirminci yüzyılın ikinci yarısında bir ikileme karşılaşılmıştır. Bir taraftan benzeri görülmemiş derecede güçlü yeni biçimler ortaya çıkmakta, video ve siberetik teknolojisi dönemiyle, elektronik yeniden üretim çağındaki yanılsamalar ve görsel simülasyonlar, bu yeni biçimlerin gelişimini hızlandırmakta; öte yandan da, imgenin bu kadar egemen olmasının yarattığı korku ve endişenin ortaya çıkışı.

Şekil-1.64

Bill Viola, “Sessiz Yığın”, 2001, Video/Film, İki Plazma Ekrandan İkilili Renkli Video, James Cohan Galerisi.

Kaynak: <http://www.artnet.com/artwork/425742172/117082/bill-viola-silent-mountain.html>

Hareketli imgelere dayalı video teknolojisi, televizyon veya sinemanın bir alt türü olarak düşünülebilir. Görüntü veya ses verilerinden oluşan, analog veya dijital ortamlarda saklanabilen video, film ve sinema ile paralellik gösterir ancak farklı bir teknoloji olarak işlev görmektedir. Örneğin, videoda oyuncu, diyalog, konu, senaryo gibi öğeler olmak zorunda değildir ve eğlence amacı gütmeyebilir. Eğlendirmek yerine, izleyicinin beklentilerini yıpratmak gibi amaçlar içerebilir. Videonun çekildiği andan itibaren oynatılabilir özelliği, daha az maliyetli oluşunun da tercih nedeni olduğu söylenebilir. Video sanatının 1960 ve 70'lerde en etkili dönemini yaşadığı ve günümüzde de başka ortam ve araçlarla birleştirilerek kullanıldığı bilinmektedir. Enstalasyonun ya da performansın bir parçası olarak kullanılabilir.

Bu alt bölümün devamında internet ve dijital imgeler üzerine tartışmalara ve yorumlara yer verilecektir.

- İnternet Ortamı-Sanal Dünya-Dijital (Hazır Görüntü) İmgeler

Görüntü üreten teknolojilerin toplumsal yaşamda daha güçlü ve önemli hale geldiği, özellikle bilgisayar teknolojisinin sanata ve eğitime olumlu ya da olumsuz etkilerinin olduğu bilinmektedir. Resim üzerinde ekleme-çıkarma, kolaj, montaj vb. yoluyla yeni üretimler oluşturulduğu ve bu teknolojilerin üretimi kolaylaştırdığı gibi hazır imgelere kolayca erişimin manipülasyona da neden olduğu düşünülmektedir. Örneğin, Photoshop ve Corel yazılımlarının imgenin yeniden üretimi konusunda fazla enerji harcamadan kullanıcıya bir takım avantajlar sunduğu açıkça görülmektedir. Bilgisayar teknolojileri insanların sanata katılımlarını ve sanatsal eğitimi kolaylaştırıyor ancak doğru kullanıldığında. Örneğin, web müzelerinin yaygınlaşması ve sanat eserlerinin görüntülerine kolay erişim olanakları öğrencilerin imge dünyasını zenginleştiriyor.

Öte yandan, dijital çağda sanat eseri üretiminin kolaylaştığı ve üretilenin sanat olmayacağı konusundaki düşünceler yaygınca gündem oluşturmaktadır. Ancak bu görüşlere katılmak olası değildir. Örneğin Duchamp'ın "Pisuar"ı da sanat olarak

görülmemiştir. Ancak, günümüzde Dada anlayışının en ileri noktası olarak kabul edilen ready-made'ler (hazır nesne), üretildikleri dönemde sanatta sarsıcı değişimleri ve üzerine yapılan tartışmaları beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda sanatın dijital olması gerekliliği savunulmamaktadır. Dijital teknolojilerin kullanılabilir sınırsız olanaklar sunduğu ve bu bağlamda üretilenlerin sanat olduğu-olabileceği düşünülmektedir. Yeni ortaya çıkan her şey gibi bilgisayar teknolojisinin gelişimi de tedirginlik verici olarak öngörülmüştür. Ancak sanatın malzeme ile sınırlı olmayan yönü düşünüldüğünde bilgisayar ortamının sunduğu olanakları kullanan sanatçı, "dijital sanat" denen sanat biçimini yaratarak kendine sınırsız anlatımlar sağlayan bu aracı kullanır hale gelmiştir ve bu kullanımlar da sanatın hep bir önceki sanatsal oluşuma meydan okuyuşu gibi yeni oluşumlara kaynaklık etmektedir. Ulus Baker'e göre,

İzlenimcilik (Impressionisme) fotoğrafın meydan okuyuşuna bağlı olarak, ... renk tekniklerini icat etmeye girişmişti... Ancak fotoğraf da, başlangıçtaki "sanatsal" işlevini yine benzeri "meydan okuyuşlar" olmadan gerçekleştiremezdi - sözcümleri hareketli resimler, animasyon, son olarak da hareketli fotoğraf, yani sinema?... Dijital sanatlar, daha çok "çok-yönlü-performans" adını verebileceğimiz bir alanı geliştirmeye aday görünüyorlar (<http://www.korotonomedia.net/kor/index.php?id=6,7,0,0,1,0>).

Bir araç (geleneksel sunum biçimlerinde; örneğin fotoğraf, baskı, heykel üretiminde) ya da ortam (üretiminden sunumuna kadar her aşamada; Yerleştirme-enstalasyon, film, video ve animasyon, internet ve ağ sanatı, yazılım sanatı-software art, sanal gerçeklik gibi) olarak kullanılan bilgisayar teknolojisi sadece kolajlamayı kolaylaştırmakla kalmıyor aynı zamanda yalnızca bilgisayar aracılığıyla elde edilebilecek görüntü, hareket ve seslerin sanatsal amaçlı kullanımı da sağlamaktadır. Dijital görüntülerin yarattığı bu karmaşık ağ sistemi günümüzde her yeri sarmış durumda ve internetin sağladığı sınırsız erişim, teknolojinin yarattığı sıkıştırılmış dünyalar tabii ki sanatın da işlevini, malzemesini, duygusunu değiştirmiş görünüyor. Dempsey'e (2002) göre, sanatçılar için internet, benzersiz özelliklere sahip yeni bir araç ve yeni bir ortam sunmaktadır. Bu ortamda, sanatçıların malzemelerine şekil veren teknolojinin kendisidir. Sanatçılar teknolojik ilerlemeler doğrultusunda kendi pratiklerini, araçlarını değiştirme yükümlülüğünde görünüyorlar. Örneğin, Peter Stanick, pop sanatçıları Roy Lichtenstein ile Andy Warhol'un mekanik

yaklaşımlarının devamı olarak görülen dijital resimlerinde, New York sokak manzaralarıyla, kadın iç çamaşırı modellerini, genç film yıldızlarını kullanarak resimler üretmiştir.

Şekil-1.65

Peter Stanick, “Sessiz Radyonun Dönüşü”, 2007. Tuval Üzerine Mürekkep. Saatchi Galeri Koleksiyonu.

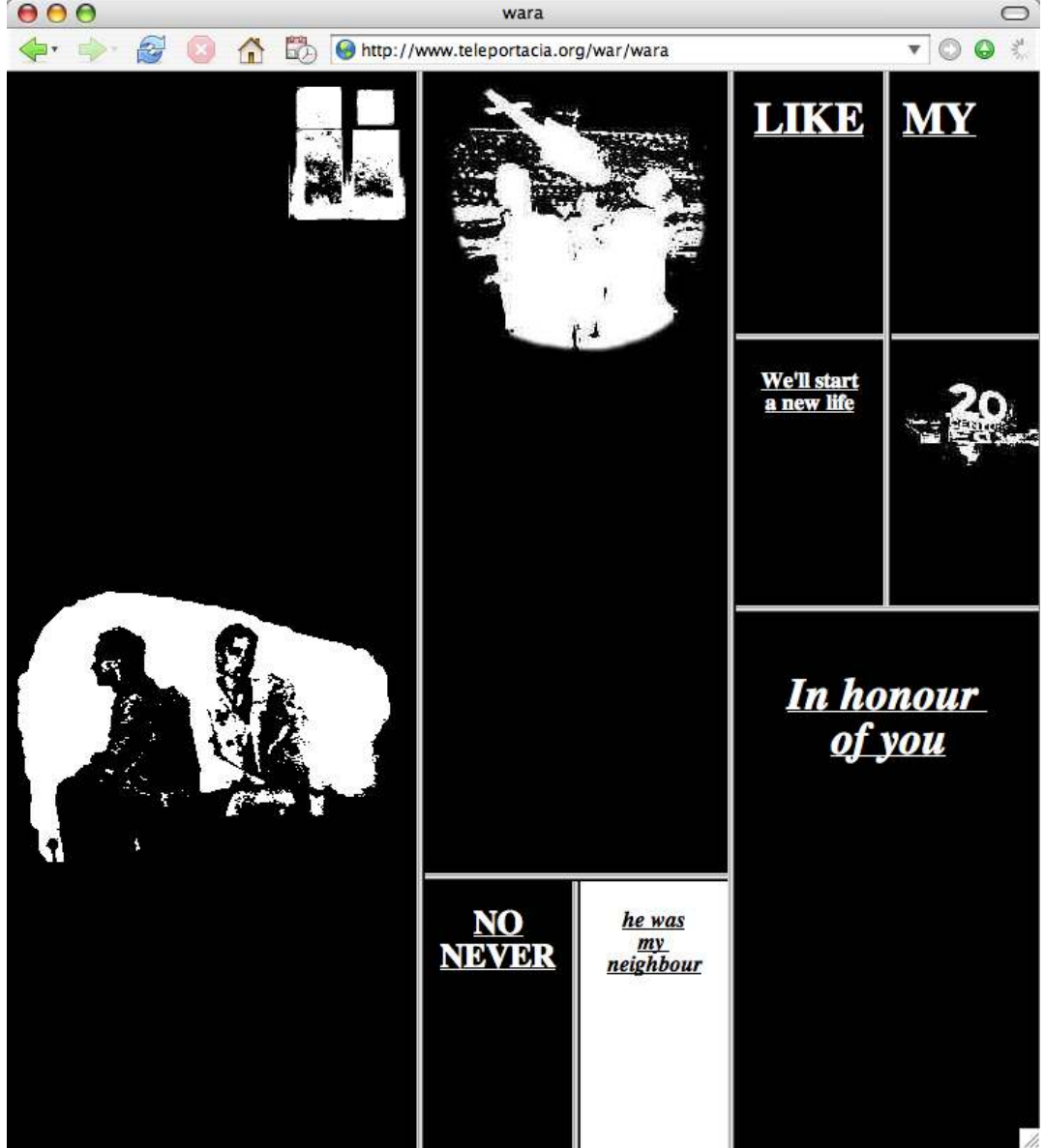
Kaynak: http://www.saatchi-gallery.co.uk/yourgallery/artist_profile/a/40.html

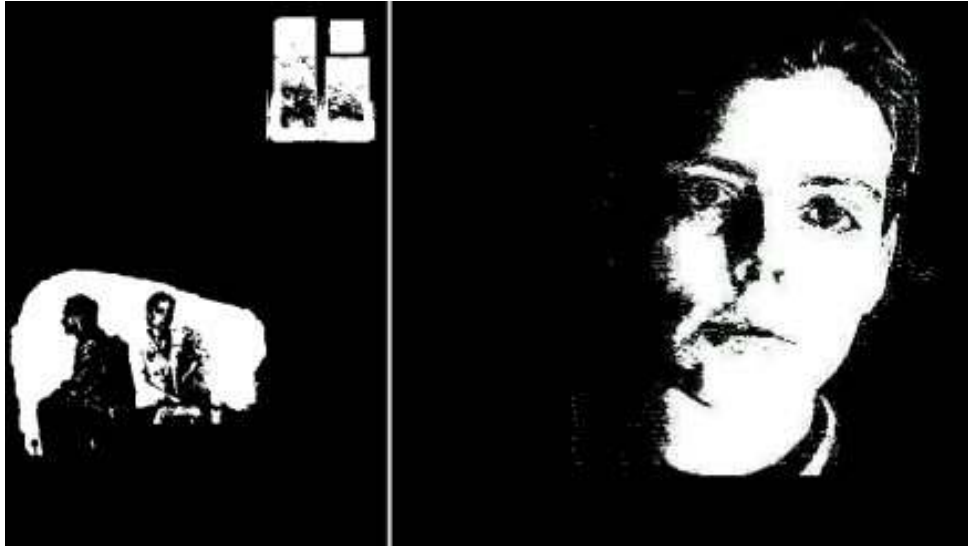
Vektör tabanlı web araçlarının kullanımına örnek olacak Peter Stanick’in, kadın iç çamaşırı modelleri ve genç film yıldızlarının yaşadığı fantezi dünyasından büyük ölçekli resimler oluşturmak için vektör tabanlı bilgisayar ile geleneksel fotoğrafı birleştirdiği görülmektedir.

Bütün araçların hazır bulunduğu bilgisayar ortamında sanatçının neler yapabileceği ya da neler yaptığına ilişkin örnekleri çoğaltmak mümkün. Sanatçı için değişen araçların üretimde nasıl bir rol aldığına İnternet Sanatından örnek vermek gerekirse, Olia Lialina’nın “Savaştan Döner Erkek Arkadaşım” adlı çalışması dikkat çekicidir. “İzleyicinin mahvolup biten bir aşk ilişkisinin farklı versiyonlarını yaratmak için sıralayacağı görüntüler ve metinler repertuarıyla, hem kişisel hem de siyasal tarihi ön plana çıkaran bir eserdir” (Dempsey, 2002: 286).

Şekil-1.66

Olga Lialina, “Savaştan Dönen Erkek Arkadaşım”, 1996, GIF animasyonları, GIF imgeleri, HTML.

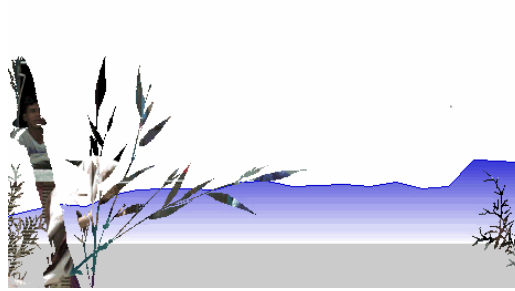
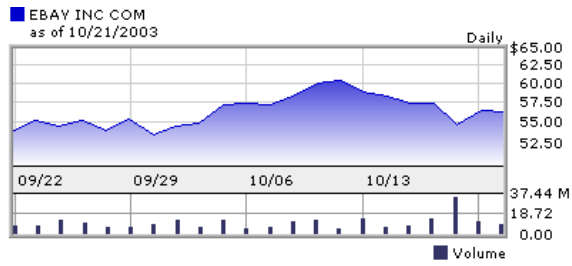
Kaynak: <https://wiki.brown.edu/confluence/download/attachments/18548/18.png>
<http://www.evo1.org/myboy1small.jpg>

Carlo Zanni ise, Rönesans portreleri ve eski manzara resimleriyle, masaüstü ikonları ve bilgisayar programı logolarını birlikte kullanarak geleneksel ve çağdaş yaşam arasındaki ilişkiyi irdeleyen yağlıboya resimler yapmaktadır. Çalışmaları kesişim hesaplarına ve temsiline, eski ve yeni araçları (Karakalem, resim, film, internet vb.) kullanarak ve karıştırarak manzaralar ve portreleri oluşturmaya odaklanmıştır ve bu çalışmalarında sıklıkla gerçek zaman-gerçek hayat; kurgu-bilgi; sosyal ekonomi-özel efektler gibi temaları karşılaştırmaktadır. Zanni, şimdiki zaman ile geçmiş ve geleceği aynı düzlem üzerinde kurguluyor da denilebilir. “Ebay* Manzara”, akışkan bilgiyi eşzamanlı olarak internetten yansıtan çevrimiçi bir ortamdır. Dağlar, eBay.com’un alışveriş sitesinin malların stoklandığı marketlerinin listelerinden dinamik bir şekilde oluşturulmuştur. Bambu ağaçları CNN.com ana sayfasından çaldığı görüntülerle doldurulmuştur. Yıldızların sayısı ve gökyüzünün rengi o anda sayfaya bağlanan kişilerin sayısı ve IP adreslerine göre değişmektedir. Dağların biçimi her gün değişirken, bambuların içeriği de CNN.com web sayfasını güncellediğinde değişmektedir.

* eBay: İnternet üzerindeki en büyük açık artırma usulü alışveriş sitesidir (<http://www.seslisozluk.com/?word=ebay&ssQBy=0>).

Şekil-1.67

Carlo Zanni, “eBay Manzara”, 2004.

Kaynak: <http://www.zanni.org/ebaylandscape/ebay.html>

Şekil-1.68

Carlo Zanni, “eBay Resim”, 2004, Sıkıştırılmış Ahşap Üzerine Yağlıboya ve Reçine, 9x16,5 cm.

Kaynak: <http://www.zanni.org/index.html>

İletişimin kolaylıkları, sanal ortamda her şeyin paylaşılabilceği bir dünya yaratmış ve görüldüğü üzere bu ortam sanatın beslenebileceği kaynaklar arasında yerini almıştır. Bu ortamda teknolojinin gücü yadsınamaz. “Negroponte... şöyle açıklamaktadır: ‘Gelecek, elektronik endüstriden başka bir şey olmayacak. Sonsuz bir bellek yoğunluğu yaşanacak ve sınırsız bir güç doğuracak. (...) Neresinden bakarsanız bakın, bu güç bilgisayarın gücü olacak’.” (Sartori, 2004: 104).

Bu iletişim teknolojisinin gücüne eleştiriler de olduğu bilinmektedir. İkincil bir deneyim, sanal ortamın yarattığı ilişkiler ağı insanları gerçek ortamlarından alıp farklı bir ortama taşımıştır. “Dijital çağda bizim eylemimiz bir klavye üzerindeki düğmelere basmaya indirgenmiştir. Böylece, gerçeklikle ve gerçek dünyayla hiçbir gerçek temasta bulunmadan, bir seranın içinde kapalı yaşamaktayız” (Sartori, 2004: 110–111). Bu eleştiri doğru ama olumsuzluklarının yanı sıra olumlu iletişim ağı olduğu da tartışılmaz bir gerçektir. Özgürlük ve sınırsız erişim olanağı sağlayan bilgisayar teknolojisinin bilinçli tüketimiyle tehlike olarak öngörülenin faydalı bir araca dönüşümü mümkün gibi görünmektedir. Dijital çağın yaşamı sadece bir görme edimine indirgediğini belirten Sartori’nin bu görüşüne çok da olumlu bakılmamaktadır. Çünkü görme edimi sanıldığı kadar basit bir eylem olmamakla birlikte beraberinde örneğin sanat eğitimi alan öğrencilere “sadece bakma, görmeye çalış” denir. Görme edimi yaratım sürecini, üretimi doğrudan etkisi altına alır. Aslında Sartori “görme edimi” derken “bakma edimini” kastetmiş olmalı. Ancak bakma ile görmek arasında farklar olduğu açıktır. Görme edimi içinde zihinsel bir süreç barındırmakta ve bu algı eyleme dönüştüğünde zihinsel olanın dışı vurumu söz konusu olmaktadır. Günümüzde de her ne kadar eleştiriliyor olsa da görüntü bombardımanı hayatı etkisi altına almaktadır. Bu etkinin gücüne yabancı kalınmayacağı açık, çünkü görüntüler ya da imgeler bu kadar etkili olmasaydı hayatımızda neden bu kadar tartışılır olsun?

Tartışmalar eğitim alanında da süregelmektedir. Geleneksel yöntemlerle sürdürülen eğitim modellerine karşı, görüntü teknolojileri aracılığıyla sürdürülen eğitim modelleri olması gerekliliği üzerine birçok tartışma yapılmaktadır. Bu konuyla ilgili araştırmalar şunu gösteriyor ki, sürekli gelişiminin yaşandığı bu çağda

sanat eğitimi alanında da öğrencilerin bu teknolojilerden bağımsız eğitimi etkili bir eğitim modeli olamayacaktır. Bilgisayarla birlikte tüm medyanın dijitalleştiği, görülebilir olanların yanı sıra yapay gerçekliklerinde içinde bulunduğu sanal ortamın günümüzde toplum yaşamının her alanında varlığını ve etkisini hissettirdiği açıktır. Özellikle eğitim alanındaki etkisinin çok büyük olduğu bilinmektedir.

Sonuç olarak, internet-bu sürekli büyüyen iletişim ağı, önümüzdeki yıllarda da üretilecek bilgilerin dolaşım sistemi ve sanatı-sanatçıyı-sanat eğitimcisini etkisi altına alan-alacak olan örüntü olmaya devam edecek gibi görünüyor. Klasik yaşama biçimlerini, değer yargılarını değiştiren; hayata yeni kavramlar, yeni uğraşlar getiren, kültürü farklı bağlamlarda zenginleştiren iletişim ağının, sanat eğitimi alan öğrencilerin yaşamlarında da önemli bir etkiye sahip olduğu bilinmektedir. Yapılan bu araştırmaya göre, lisans düzeyinde sanat eğitimi alan 147 öğrenciden % 85,9'u internetin resimlerindeki imgelere olumlu etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Bu görüş oranının % 31,9'u ile resimlerdeki imgelerde internetteki "Görsellerin (Sanat eserleri, fotoğraflar vb.) ve Yazılı Metinlerin Etkisi (Sanat haberleri vb.)"nin daha çok olduğu yönündedir. Araştırmada, öğrencilerin resimlerindeki imgelerde görsel kültür yada görüntü üreten teknolojilerden özellikle internetin etkisinin çarpıcı sonucu, öğrencilerin resimlerindeki imgelerde bu bağlamda değişimlerin yaşandığına tanıklığa zorluyor. Bu araştırma, öğrencilerin resimlerindeki imgelerde gelenekten kopma, yaygın imge tüketiminin dışına çıkma, oto portreler, erotik imgeler, yalnızlaşma imgeleri gibi imgelerin daha çok kullanıldığı sonucuna götürüyor.

Bundan sonraki alt bölümde reklam panoları ve afişlerle ilgili tartışma ve yorumlara, resimlerdeki imgelere etkilerine yer verilecektir.

- Tasarım ve Estetik: Reklam Panoları ve Afişler

Görsel yolla oluşturulmuş mesajların işitsel ya da yazılı mesajlardan daha kalıcı ve etkin olduğu söylenebilir. Bu bağlamda reklamcılığın ve reklamda kullanılan iletişim araçlarının, gazete ve dergilerle, daha sonra radyo ve televizyon teknolojilerinin ortaya çıkışı, yaygınlaşması ile birlikte önemi daha da artmıştır. Afiş

ve reklam panoları reklam iletişim araçları olarak kullanılmaya başladıkları dönemlerden günümüze kadar kitlelere ulaşmanın en etkili biçimleri olarak kullanılmaktadır. Afiş ve reklam panolarını çarpıcı kılan kuşkusuz reklam mesajlarının öz anlatımla sunumu ve bunların estetik ürün olarak iletim şekilleridir. Ayrıca, bu çarpıcılığı, yine bu mesajların tüketime yönelik bilgi veren, sosyal, siyasal ve kültürel olayların insanlara ulaşımını sağlayan, günlük alışkanlıkları ve düşünce biçimlerini yönlendiren şekilde sunulması ile de ilişkilendirilebilir.

15. yüzyılda siyasal ve dinsel propaganda amaçlı kullanılan afişlerin, 17. ve 18. yüzyıldan itibaren tiyatro, sinema ve askere çağırma duyurularında kullanılmaya başlandığı bilinmektedir. Bu dönemler arasında yapılan afişler birer resim niteliğinde üretilmişlerdir. Günümüze doğru ise afişlerde fotoğrafın kullanıldığı ya da bilgisayar destekli programlarla üretildiği ve reklam amaçlı yapıldığı söylenebilir. Bu değişimin nedenini, kent kültürünün sürekli devinimi ve görüntü üreten teknolojilerin gelişiminin etkisiyle olduğunu söylemek mümkün. Sadece biçim yönüyle değil içerik yönüyle de değişen afiş ve reklam panoları, diğer görüntü üreten teknolojiler etkileşimiyle gelişen, bilgi toplumunun bir parçası olarak önemini korumaktadır. Bu bağlamda herhangi bir yere yapıştırılmış resim olarak değil bağımsız bir sanat olarak görülmeye başlanan afiş sanatının, 19. yüzyıl sonlarından bu yana uygulanan bütün üslupların bu sanat dalının zenginleşmesine katkıda bulunduğu bilinmektedir. Ayrıca bir sanat dalı olarak gelişmesinin yanı sıra diğer sanat dallarını da etkisi altına aldığı da görülmektedir.

Örneğin; Pop sanatçılar, II. Dünya savaşından sonra meydana gelen köklü değişimlerin bir getirisi olarak tüketimi çekici hale getirmek amaçlı çizgi film, afiş, reklam panoları, moda, gazete illüstrasyonlarından, dergi ve romanlardan yararlanmışlardır. Richard Hamilton'ın "Bugünün Evlerini Bu Denli Farklı, Bu Denli Cazip Kılan Nedir?" adlı popüler kültür öğelerine göndermeler yaptığı kolajının, Pop sanatçıların kitle kültürüne ilişkin tüm konuları (sinema, televizyon afişler, reklamlar vb.) içerdiği görülmektedir. Antmen'nin (2008) de dediği gibi, kent yaşamını soluyan sanatçının kitle kültürünün tüketicisi olup, bu kültüre katkıda bulunması kaçınılmazdır ve Hamilton'ın kolajı da bu söylemin görsel bir karşılığı gibidir.

Şekil-1.69

Richard Hamilton, “Bugünün Evlerini Bu Denli Farklı, Bu Denli Cazip Kılan Nedir?”, 1956, Kolaj, 26x24,8 cm, G.F. Zundel Koleksiyonu.

Kaynak: <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/en/f/ff/Hamilton-appealing2.jpg>

Bir kitle kültürünün taşıyıcılığını yapan imgeler, pop sanatçıların yapıtlarında gerçeğin yerini almaya başlamıştır. Alıcıya belli mesajlar iletmede reklam tekniklerini kullanan bu sanatçıların, tüketim dünyasının gerçeklerini olduğu gibi yansıttıkları resimlerinde, bu dünyanın yapay, geçici zenginliğini gösteren ürünler, sanat tarihi ve sosyal durumun eleştirel karşılığı olmuştur. Pop sanatçılarından John Clem Clarke'ın “Cola Reklam Panosunun Arkasında Polis” adlı resminde reklam imgelerinden nasıl etkiler aldığı izlenmektedir. Clarke'ın çalışmaları, Pop Sanat imgeleri ile foto-realizm ve karikatür tarzının karışımını sunmaktadır. Andy Warhol, Jim Dine, Roy Liechtenstein, Tom Wesselmann'nın Pop Sanat geleneği içinde John Clem Clarke, çalışmalarında, çağdaş ticari reklamcılığın grafik söz dağarcığından yararlanmaktadır. 1910'larda Coca-Cola şirketi “cola içen muhteşem kadın” reklamını kullanmaya başlamış ve colayı ideal bir Amerikalı kızla ilişkilendirerek reklamı halk için çekici hale getirmiştir. Clarke bu reklamın kavramını bir adım daha ileriye taşıyarak, resminde “Coca-Colalı kız” reklam panosu

ile Amerikan “takip eden polis arabası” temasını birlikte kullanmıştır. Clarke’ın “Cola Reklam Panosunun Arkasında Polis” resmi, daha sonra ne olacağını gerçekten merak ettirecek bir film sahnesi gibidir.

Şekil-1.70

John Clem Clarke, “Cola Reklam Panosunun Arkasında Polis”, 1995, Tuval Üzerine Akrilik, 145x134 cm.

Kaynak: <http://www.wassermann-galerie.de/Bilderubersicht/John%20Clem%20Clarke.htm>

Diğer bir örneğe; Raymond Hains ile Jacques de la Villeglé, Mimmo Rotella gibi sanatçılar şehir duvarlarındaki yırtık poster/afiş parçalarından kolajlar yapmışlardır. Bu sanatçılar Yeni Gerçekçilik akımı içinde değerlendirilmektedir.

Afiş kalıntılarını toplarken, bu sanatçılar, unutulmuş bir dili çözmeye çalışan dilciler gibi günlük yaşamda herhangi bir gözün fark etmeyeceği bir gerçeği gün ışığına çıkarırlar... Dış dünyadan alınmış nesnelere, gerçeğin bir parçası ve belgesi olarak yeni gerçekçi sanatçıların yapıtlarında kullanılmıştır (Germaner, 1997: 21).

Şekil-1.71

Raymond Hains, “Sans Ünvanı”, 1967, Tuval Üzerine Yırtılmış Afişler, 144x200 cm, Jean Larcade Özel Koleksiyonu, Paris.

Kaynak:

http://www.artnet.com/Artists/LotDetailPage.aspx?lot_id=395337E5586ACE07C035022180CAF1E

Yeni Gerçekçilik akımının Pop Sanat ve Kavramsal Sanat ile paralel yanları olduğu söylenebilir. Ancak, Pop sanatçılarının sanatsal üretimleri kitle iletişim araçlarının bir yansıması olmasına karşın, Yeni Gerçekçilik akımı sanatçılarının etkinliklerinin varoluşla ilgili olduğu belirtilmektedir (Germaner, 1997). Başlıca konuları; dünyaya bakış açısı, karşı çıkış, gelip geçiciliğin bilinci, teknolojiden yararlanma, yaşanılanı sahiplenme, günlük yaşantının şiirselliği ortaya çıkarma gibi. Gerçeklik olgusunun yeniden kavranmasını amaçlayan bu sanatçılar, akımın manifestosunu yazan Pierre Restany'e göre “Gerçeğin kavramsal ya da düşsel bir prizmadan geçirilmiş bir yansımasını değil, ta kendisinin algılanmasının o tutku dolu macerasını” önerirler (Antmen, 2008: 175-177). Genellikle atık ve buluntu nesnelere çalışan Yeni Gerçekçiler dış dünyadan topladıkları bu malzemeleri kendilerine mal ederek yeni bir dil oluşturmuşlardır.

Şekil-1.72

Mimmo Rotella, “Özgürlüğün Eli”, 1991, Yırtık Afişlerden Kolaj, 119,4x78,7 cm, Kass/Meridian Galeri.

Kaynak: <http://www.artnet.com/artwork/424208130/588/la-main-de-la-liberte-the-hand-of-freedom.html>

Foto-Gerçekçi sanatçı Malcolm Morley’de 1965’ten itibaren kartpostal ve afişleri birebir kopya ederek yapıtlar üretmiştir. 1970’te tuval üzerine akrilik ile yaptığı “Hipodrom” adlı resminde bir afişin fotoğrafından yararlanan sanatçı, resmindeki gerçekçi görüntüyü üzerine çizdiği çapraz iki kırmızı çizgi ile iptal etmiştir. Sanatçının bu tavrıyla imgedeki gerçekçiliği yadsıdığı söylenebilir. Antmen (2008), Foto-Gerçekçiler’in esas konusunun, yansıttıkları dünya değil, fotoğraftan yansıyan dünya olduğunu belirtir. “Etrafımızı saran fotografik imgeler bombardımanına ilişkin bir yorum olarak okunabilecek bu tavır, gündelik hayatın sıradan görüntülerinin gerçeklik duygusundan çok bir tür yapaylık içinde algılanmasına yol açar” (Antmen, 2008: 163).

Şekil-1.73

Malcolm Morley, “Hipodrom”, 1970, Tuval Üzerine Akrilik, 175x220 cm, Aachen, Yeni Galeri, Ludwig Koleksiyonu.

Kaynak: Norbert Lynton, “Modern Sanatın Öyküsü” Kitabı (1982: 312)

Afişlerin ve reklam panolarının reklam iletişim araçları olarak resimdeki imgelere etkilerine ilişkin örnekler çoğaltılabilir. Daha önce de belirtildiği gibi, resimlerin sosyo-kültürel olgular ve görüntü üreten teknolojilerin gelişimi ve değişimi ile paralel çizgiler taşıdığı düşünülmektedir. Her sanatçının sanatsal üretimine kaynaklık eden araçları kullanmakta sınırsız özgürlüğe sahip olduğu bilinmektedir. Özellikle 20. yüzyılın başlarından bu yana gelişen radikal sanat hareketleri bu özgürlüğün sınırlarını betimlemekte oldukça çarpıcı örnekler içermektedir.

Yapılan bu araştırmada da lisans düzeyinde sanat eğitimi alan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde, reklam panolarının ve afişlerin olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Resimlerdeki imgeleri reklam panoların % 55,5 oranında olumlu etkilediği yönünde görüş alınmıştır. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; en belirgin oran % 14,6’lık değeriyle reklam panolarının “yaratım sürecine kaynaklık” ettiğini belirten öğrenci görüşleridir. Resimlerdeki imgelere afişlerin ise % 57,3 oranında yine olumlu etkileri olduğu yönünde görüş alınmıştır. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; en belirgin oran % 19,7’lik değeriyle afişlerdeki görsel değerlerin (Renk, hareket, biçim,

kompozisyon vb.) öğrenci resimlerindeki imgelerde etkisinin olduğunu belirten öğrenci görüşleridir. Bu sonuçlardan da anlaşılacağı üzere, reklam panoları ve afişleri çarpıcı kılan unsurlar, resimlerin de yaratım sürecini ve kullanılan görsel değerleri etkisi altına almaktadır.

Bu alt bölümün seyrinde görüntü üreten teknolojilerden yazılı basın ve onun resimlerdeki imgelere etkilerine yer verilecektir.

- Yazılı Basın

Gazete, dergi, afiş, televizyon, sinema, video, bilgisayar gibi araçlarla üretilen imgeler her yanı çevrelemiş durumdadır. Bu teknolojilerin ürettiği imge yığını içinde sanatın ve sanatçının bu teknolojilere duyarsız kalamayacağı açıktır. Toplumda kültür, politika, sanat ve düşüncenin gelişimi ve yaygınlaşmasında sözcülük eden yazılı basının (Gazete, dergi vb.) resimlerdeki imgelere etkileri özellikle 1910'dan sonra deneysel malzemeler kullanan Kübistlerin kolajlarında görülmektedir.

... resimlere entegre edilen günlük nesnelere resmin içinde aynı boyanmış yüzeyler gibi bir işlev üstlenmişler ve kompozisyonun eşit ağırlıklı öğeleri olmuşlardır. Gazete parçaları resmin kendi bağlamında bambaşka, yeni bir kimliğe kavuşur. Hem gündelik bir nesne hem de estetik obje olarak algılanmaya başlar. Bu nedenle kübist kolajlar hem çok soyut, hem de gayet gerçekçiler. Bu kombinasyon içinde, sanat ile gerçek arasındaki bağlantıyı sorgulayan birer medyuma dönüşürler (Krausse, 2005: 94-95).

Yaşamı farklı araçlardan yansıtmakta yeni anlatım olanakları kullanan bu sanatçılar, değersiz gibi görülen bir malzemeyi, yüzey üzerinde geleneği yadsıyan ve malzemenin gerçek anlamını ortadan kaldıran kurgularla yeniden düzenlerler. Örneğin; Braque'ın "Bardak, Sürahi ve Gazeteler" adlı kolajında farklı malzemeleri bir araya getirdiği görülmektedir. Resimde yer alan gazete parçalarının kompozisyonda leke değeri olarak öne çıktığı ve dengeyi oluşturduğu gözlenmektedir.

Dadaist sanatçıların da gazetelerden kestikleri kağıtlarla çalışmalar yaptıklarına değinilmişti ancak Kübistlerin sanatsal kolajlarıyla karıştırılmaması için uyguladıkları tekniği fotomontaj olarak adlandırmışlardır. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra parçalanan, işlevini kaybeden şeylere yönelen Dadaist sanatçıların buldukları nesnelere, sanat üretiminde onlara kaynaklık ettiği düşünülmektedir.

Günümüzde de kitle iletişim araçlarını sanat üretimlerinde kullanan sanatçılar, güncel toplumsal, kültürel, politik vb. yapıların etkilerini sürekli devinen kurgusal formlarla sunmaktadırlar. “Godfried Donkor ve Ellen Gallagher, gündelik yazılı basın ve başka kurgusal formatları kullanarak insanın meta haline gelmesi durumunu ve kurgulanmış bu ırk mitolojisinin bireysel kimlikler üzerindeki alçaltıcı etkisini irdeliyorlar”
(http://www.borusansanat.com/tr/hakkimizda/galeri/kopyala_paylas/popup.aspx).

Godfried Donkor'ın kolajları 18. yüzyıl köle ticareti sembolleri ile modern Trinidadian'lı (Karayipler) güzel kızların birleşimi ve arka fonda Financial Times adlı ekonomi gazetesinin bir sayfası ile oluşturulmuştur. Sanatçının, zıt elemanları “kapitalizm, küreselleşme ve bağımsızlık” temalarıyla irdelerek arka arkaya dizdiği görülmektedir. Kadın (anne, cinsellik imgesi, güçlü kadın) ile borsa piyasası arasında bir ilişki yaratmak amacıyla basılı malzemeyi bir tür harita olarak kullanan sanatçı, imgelerinde cinsiyet, ırk ve kimlik gibi olguları ele almaktadır. “Şehvetli ve çekici “siyah madonnalar”ı, insan direnişinin karnavalımsı, pişkin zaferi içinde, litoğrafik bir üslupla çalışılmış köle gemilerinin güvertelerinin arkasından bir masal kuşu şeklinde çıkmaktadır”
(<http://www.tate.org.uk/modern/exhibitions/untitled/pinup/artists.shtm>).

Şekil-1.74

Godfried Donkor, “Siyah Madonna”, 2002, Kağıt Üzerine Karışık Teknik, 48x64 cm.

Kaynak: <http://www.de40eurogalerie.nl/expo.html?id=23&xp=112>

Ellen Gallagher ise, 1970'li yılların zenci dergilerindeki reklamlardan yansıyan zenci kimliğinin tipik imgelerini, kolaj ve farklı ifade biçimleriyle yeniden kurgulayarak, bu göstergelerin kültürel kimlikler üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmalar üretmektedir. “Coral Şehirler” adlı çalışmasında klasikleşmiş bir dergiden (vintage magazin) alınan sayfa, sanatta feminizmde Dadaist girişimlerin ruhu içinde bozulmuş, silikleştirilmiş, “gözlükçünün karısı” ve “bikini şeklinde gözlükler”le siyah Atlantis ve Drexia* mitosu için bir haber bülteni haline getirilerek izleyiciye sunulmuştur. Gazete sayfasından bazı kelimeleri çıkararak, bu kelimeler “ağartıcı”, “çatırtı” ve “açık, daha açık, en açığı” kelimeleri ile yer değiştirmiştir. Oyun hamurundan beyinler ve kartondan deniz-dokunaçlısı iliştilirilmiş ve sahne fasulyelerle doldurulmuştur (Fasulyeler orta sınıfın zorunlu tüketim maddesine gönderme yapmaktadır). (<http://www.recirca.com/reviews/2007/texts/eg.shtml>).

* Drexia, Detroit, Michigan’da elektronik müzik yapan bir gruptu. 12-inç’lik ilk tek eserlerini 1992’de çıkarmışlardı. Grup isimlerinin, Plato’nun Atlantis miti ile karşılaştırılabilir bir mitten geldiğini 1997’deki “The Quest” albüm kapağına yazmışlardır. Drexia, köle gemilerinden atılan hamile Afrikalı kadınların doğmamış çocuklarının yaşadığı bir su altı ülkesidir. Drexia’da yaşayan çocuklar, ana rahminde olduğu gibi su altında yaşamaya alışkındırlar (<http://en.wikipedia.org/wiki/Drexia>).

Şekil-1.75

Ellen Gallagher, “Coral Şehirler”, 2007. Ebony Dergisi Sayfası Üzerine Mürekkep, Suluboya, Altın Varak, Kesik Kağıt ve Mumlu Kil, 32,4x25,1 cm. Özel Koleksiyon; Fotoğraf Barbora Gerny; Dublin Şehir Galerisinden Hugh Lane'nin izniyle.

Kaynak: <http://www.recirca.com/reviews/2007/texts/eg.shtml>

Günümüz sanatçılarından Serkan Özkaya'nın ise, “Bugün Tarihi Bir Gün Olabilirdi” isimli el yapımı gazete projesi, gazete sayfasının tasarım ve estetik olarak kullanıldığı bir çalışma olarak dikkat çekmektedir.

Şekil-1.76

Serkan Özkaya, “Bugün Tarihi Bir Gün Olabilirdi”, 2003, Radikal Günlük Gazetesi İki Sayfası Üzerine Çizim.

Kaynak: <http://www.nytimes.com/imagepages/2006/12/15/arts/15serk.2.ready.html>

İrfan Önürmen ise, ağırlıklı olarak gazete kâğıdı üzerine yaptığı desenler, insan ve toplumu gözlemek için televizyon görüntüleri ve gazete fotoğraflarından yararlandığı çalışmalarda, figürlerin yüz hatlarındaki detayları kaybediyor; övgü ya da yergi getirerek onlara kişilik biçmek yerine, sadece dikkatleri figürlerin varlıkları üzerine yoğunlaştırıyor ve ironik biçimde ele alıyor.

Şekil-1.77

İrfan Önürmen, 2004, Gazete Üzerine Karışık Teknik, Frankfurt Sanat Fuarı Sergisinden.

Kaynak: http://www.arkitera.com/v1/sanat/2004/05/haberler/hafta10_15/frankfurt.htm

Görüntü üreten teknolojilerin öteden beri sanatta kullanımı içinde “kendine mal etme” edimi bir tür aktarım, aynı zamanda bir tür kültürel fikir alışverişi olmuştur. Sanatçıların bu edimi içinde yazılı basındaki metin ve görsellerin kolaj ya da farklı tekniklerle kullanımı, kurguda yarattığı etkilerle günümüz sanatında da devam etmektedir. Yukarıda verilen örneklerde görüldüğü gibi, gazete fikri ile sanatı birleştiren ve gazete mizanpaj estetiğini kullanan sanatçılar da olduğu görülmektedir. Bu araştırmada, lisans düzeyinde sanat eğitimi alan 147 öğrencinin resimlerindeki imgelerde yazılı basının % 59,5 olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Olumlu etkiler görüş oranları içerisinde ise, % 24,7’lik değeriyle yazılı basındaki “metin (metnin konusu, kavramlar, makaleler, köşe yazıları vb.) ve görsellerin” öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Bakınız: Bölüm IV Bulgular ve Yorumlar).

Bundan sonraki alt bölümde günümüz sanatında görüntü üreten teknolojiler bağlamında imgenin değişim sürecine yer verilmeye çalışılacaktır.

c. Görsel Kültür ve Günümüz Sanatında Bir Üretim Modeli Olarak İmgenin Değişim Süreci

Yazılı / sözel kültürle görsel kültürün yer değiştirdiği günümüzde, sanatta da bu değişimin etkisi göz ardı edilememektedir. Toplumsal yapıdaki kültürel, mekânsal ve yaşamsal değişimin görüntüler aracılığıyla yansıtılması söz konusu olan. Günümüz sanatçısı sanatsal üretiminde kavramlarla düşünmenin yanı sıra malzemeye düşünmeye, yansıtmaya başlamıştır. Bu bağlamda güncel sanat için deneysel sanat da demek doğru olur belki de. Günümüzün sosyo-politik-kültürel ortamında kurgulanmış ve deneysel, malzemeye dayalı düşünce üretimi güncel sanatı betimlemektedir de denilebilir. Güncel Sanat'ın içinde geleneksel yöntemlerle (çizgi, desen, boya, çini mürekkebi, yağlı boya, akrilik, pastel boya), fotoğraf, dijital malzemeler, video, yerleştirme, sokak malzemelerinin bir arada aynı sanatçı tarafından kullanımının söz konusu olduğu bilinmektedir. Ayrıca, imgelerin biçim bozumuna uğratılması, gösteriye dönüşen bedenin sorgulanışı, kavramsallaştırmanın sanatın içinde anlatım malzemesine dönüşmesi, film tekniklerinin güncel sanatın malzemeleri arasında oluşu ve bunların yan yana kullanımının yaşandığı bir süreçten bahsedilebilir. Kısaca şöyle denilebilir; günümüz sanatı eğilimler arası geçişe olanak vermektedir. Artık, bir sanatçıyı herhangi sanat akımına aitmiş gibi göstermek zorlaşıyor. Bu bağlamda, sanatçı günlük yaşam ile kültürel birikiminin sentezi sonucunda farklı eğilimleri bir araya getiren yapıtlar ortaya koymaktadır.

Gelişen bilişim teknolojilerinin yayılması ve bu devinimin toplumsal yapıda meydana getirdiği değişim, sanatın da bu ortamdan etkilenmesine neden olmuştur. Farklı anlatım tekniklerinin dilin anlatım gücüyle ve kavramlarla birlikte sanatın içinde yer alışı bilişim teknolojilerinin deviniminin sonucu ve bu bağlamda söylem-tavır boyutunun da değişimi olarak düşünülmektedir. Katharine Sieverding kavramsal eğilimler içeren çalışmalarında, kitle iletişim araçlarında görülen imgeleri biçim bozumuna uğratarak ayırmaştırmakta ve yabancılaşma kavramına

odaklanmaktadır (Sönmez, 2006). Bilişim teknolojilerinin yarattığı görüntüler, dev boyutlu işlerinde farklılaşmakta ve aynı yüzeyde yan yana gelerek kavramsal boyutlara taşınmaktadır. Bilgisayar programları kullanarak değişime uğrattığı fotoğraf görüntülerinde, teknik gelişmeler sonucu kaybolan değerleri, değişen insan yüzlerini sorguladığı bilinmektedir.

Şekil-1.76

Katharine Sieverding, Kontinentalkern XXXV (Detay), 1988-1993, Renkli Fotoğraf, Akrilik, Çelik, 257x875 cm, Özel Koleksiyon.

Kaynak: Necmi Sönmez, “Sanat Hayatı İçerir mi?” Kitabı (2006: 276)

Örneğin, gösteri sanatının önemli temsilcilerinden Marina Abramoviç, kendi özgürlüğü adına tasarladığı ayinsel gösterileriyle fiziksel ve zihinsel potansiyelin sınırlarını zorlamakta ve bedeni kimliklendirme, yeniden tanımlama serileriyle izleyiciyle bütünleşmektedir. “Abramoviç *bedeniyle imge üreten*, kendi bedenine sahip olmaya ve *bedenini yapmaya* karar veren” (Yılmaz, 2006: 299) bir sanatçıdır. 1973’te Edinburg Festivali’nde gerçekleştirdiği ve bir saat süren “Ritim 10” adlı gösterisini Yılmaz (2006: 299) şöyle aktarır:

Ayinsel bir havada, sanatçı önce yere beyaz bir kağıt serdi ve üzerine 10 tane farklı bıçak yerleştirdi. İki de ses alma cihazı hazır bekliyordu. Sıra gösteriye geldiğinde, ilk teybin ses kayıt düğmesine bastı; sol elini tırnaklarını ojeyle dikkatlice boyadı ve sonra parmaklarını açarak yere koydu. Derken, bıçaklardan

birini sağ eliyle alarak sol elinin parmakları arasına mümkün olduğunca hızlı bir ritimde vurmaya başladı. Her seferinde, hırçın sağ el yerdeki pasif sol eli yaralıyordu. Böylece, bütün bıçakları kullandıktan sonra, teybi geri sardı ve gösterinin ilk bölümünde kaydedilen sesleri sonuna kadar dinledi. Sonra yeniden yoğunlaştı ve gösteriyi tekrar etmeye başladı. Bıçakları aynı sırayla alıyor, aynı ritimle vuruyor, eli aynı şekilde yaralanıyordu. Tabii bu arada, teypteki seslerle o an çıkarmakta olduğu sesler eşzamanlı olarak işitiliyordu. Bittikten sonra, ikinci teybi de geri sardırarak bu kez her ikisini de birlikte dinledi ve salondan ayrıldı.

Şekil-1.77

Marina Abramoviç, “Ritim 10”, Gösteri, Süre: 2'20", 1973–1997.

Kaynak:

http://www.artnet.com/Galleries/Artwork_Detail.asp?G=&gid=179379&which=&ViewArtistBy=online&aid=1202&wid=424498342&source=artist&rta=http://www.artnet.com

David Salle'in imgelerine ise, pornografik çıplaklar, elinde bulundurduğu fotoğraflar, TV, video, dergi ve gazetelerden elde ettiği görsellerin çeşitliliği kaynaklık etmektedir. Salle'in diğer bir yöntem olarak da kağıt artıklarından yarattığı bir kolajı, resme koyduğu bu imgelerle birlikte kullandığı bilinmektedir.

Şekil-1.78

David Salle, “Eski Şişeler”, 1995, Tuval Üzerine Akrilik ve Yağlıboya, 245 x 325 cm.

Kaynak: http://www.saatchi-gallery.co.uk/artists/artpages/salle_david_old_bottles.htm

Gerhard Richter'in “Şehir Yaşamı” adlı çalışmasında bir fotoğraf karesi üzerine akrilikle yapılan müdahale ile değişen imge durumu gözlenmektedir. Richter'in, sanatı sanat tarihinden ayıklanmış bir şey olarak görmeye başladığı resimlerinde, referanslardan ve ifadeden daha çok imgeye, görselliğe odaklandığı söylenebilir.

Resmi sınırlandırmayacak yeni bir yol bulmak istemiştir. Richter'in resimlerindeki imgeler, modernize edilmiş geleneksel sanat tekniği ve fotoğrafın kaynak olarak kullanımıyla bulanıklaştırılmıştır. Fotoğrafların resimlerinde bulanıklaştırılması/silikleştirilmesi, gerçeği kapatmakta ama aynı zamanda nostaljik bir geri plan yaratmaktadır. Çünkü göz görüntülenen imgeyi, kısa bir süre görmediği bir kişinin özelliklerini hatırlamaya çalıştığındaki gibi asla tamamen yakalayamaz. Yalnızca ana çizgiler hatırlanır ve geriye kalan bulanıklaşmıştır. Fotoğraf temelli resimlerindeki sürekli kullandığı imgeleriyle, Richter sanat hiyerarşisini yıkmaya çalışır (<http://www.gerhard-richter.com/biography/work/>).

Şekil-1.79

Gerhard Richter, “Şehir Yaşamı”, 2000, Fotoğraf Üzerine Yağlıboya, 12,2x12,2 cm, Anthony Meier Güzel Sanatlar Galerisi.

Kaynak: <http://www.artnet.com/artwork/424583507/733/city-life.html>

Julian Schnabel ise, çok büyük boyutlu resimleriyle dikkat çekmiştir. 1980’lerde gerçekleştirdiği erken dönem sergilerinde, Schnabel, yıllar önce sona erdiği iddia edilen sanat formunun kurtarıcısı, resmin gelişiminde yeni dönüm noktası olarak görülmüştür. Günümüzde de çok büyük boyutlu tuvaler üzerine, etkili ve çok sayıda malzemeleri bir araya getirerek çalıştığı bilinmektedir. Yapıtlarındaki malzeme ve içeriğe gelindiğinde ise, parçalama ve üst üste getirmenin önemli rol oynadığı düşünülmektedir. Bunları ise, yağlıboya ve kolaj teknikleri, sanat tarihinden esinlendiği klasik resim elemanları, Yeni-Dışavurumcu özellikler, figüratif ve soyutla birlikte kullandığı görülmektedir. 1990’lardan günümüze çalışmalarına genel olarak bakıldığında, Schnabel’in resimlerindeki çok seslilik, yani farklı malzeme ve farklı söylemleri kullanması, onun sanatının genel ayrımını sunmaktadır.

Şekil-1.80

Julian Schnabel, “İsimsiz (Çin Resmi)”, 2008, Polyester Üzerine Reçine, Yağlıboya, Mürekkep, Sprey Boya, 228,6x203,2 cm, Robilant & Voena Galerisi.

Kaynak: <http://www.artnet.com/artwork/425875013/424237643/julian-schnabel-untitled-chinese-painting.html>

Foto-Gerçekçi sanatçı Duane Hanson'un her biri gerçek büyüklükteki heykellerinde ise, Amerikan toplumunun prototip/insanlar'ını öne çıkarmaktadır. “Süpermarkette Kadın” adlı heykelinde, şişman, sigara içen, saçları bigudili, vücudunun değişik yerlerinde morluklar, çürüklerle, toplumun içinde bir süpermarkette olduğunun farkında olmayan kadın portresini sunar. Market arabasında zararlı ve aşırı tüketimi imleyen ambalaj kutuları görülmektedir. Tamamen giysili olan kadın bedeninin ne kadar itici olduğunu vurgulayan dar giysiler giydirmiştir. Birçok sanatçı ideal bedeni sorgularken Hanson, ideal-itici bedeni sorgulamaktadır. Yaşamdan alınmış bir imgenin kendi gerçekliğine bu kadar yakın sorgulanması dikkat çekicidir. Hanson, sadece heykelin dış gerçekliğe yakınlığını ve gerçek olduğunu düşünmemizi sağlamıyor, aynı zamanda bağlamı da o kadar gerçek kurguluyor ve çevresiyle ilişkilendiriyor ki, bu insan tipini herhangi bir yerde daha önce görmüş gibi olduğumuzu düşündürüyor.

Şekil-1.81

Duane Hanson, “Süpermarkette Kadın”, 1970, Boyalı Fiberglas, Giysi ve Polyester, Üretilmiş Paketlerle Alışveriş Arabası.

Kaynak: <http://www.flickr.com/photos/77752441@N00/56316700/>

Yine, güncel sanat içinde önemli olduğu düşünülen birçok sanatçıya burada yer vermek mümkün, ancak araştırmanın kapsamını daha da genişleteceği düşünüldüğünden örnekler bunlarla sınırlandırılmıştır. Daha önce de değinildiği gibi, geleneksel tuval resmi yapan olduğu gibi, farklı malzeme ve tekniklerle yerleştirme yapan, video ya da beden sanatı yapan sanatçılar olduğu bilinmektedir. Örneğin, Joseph Kosuth, Robert Smithson, Georg Baselitz, Anselm Kiefer, Daniel Buren, Henri Cartier-Bresson, Ron Mueck, Name June Paik ve Hans Haacke bunlardan sadece bazıları.

Yapılan araştırmada, lisans düzeyinde sanat eğitimi alan öğrencilere, resimlerdeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında paralellikler olup olmadığına ilişkin bir soru yöneltilmiştir. Görüşmeler sonucunda, öğrenci görüşlerinin % 59,4’ü öğrenci resimlerdeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında paralellikler olduğuna ilişkin çıkmıştır. “Paralellikler var” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; en belirgin oran % 28,0’lık değeriyle öğrenci resimlerdeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında daha çok “düşünce-yorum-yaklaşım-özgünlük-konu bakımından” paralellik olduğunu belirten öğrenci görüşleridir. Buradan da şöyle bir sonuç çıkarılabilir; öğrenci resimlerdeki

imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında belirgin bir şekilde paralellikler vardır. Ayrıca öğrencilerin bu sanat oluşumlarını yakından takip ettikleri ve kendi üretimlerinde bu oluşumlardan etkilendikleri söylenebilir. Yukarıda adı geçen sanat oluşumlarının öğrenci resimlerine olan etkileri irdelendiğinde; öğrenciler daha çok tuval yüzeyinde deneysel malzemelere yer vermekte ve örneğin fotoğraf, gazete ya da dergiler, internet ortamından edindikleri görselleri daha çok kullanmaktadırlar.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

1.2.1. Araştırmanın Amacı

Eğitim ve Güzel Sanatlar Fakülteleri Resim-İş Öğretmenliği Anabilim ve Resim Anasanat Dallarında lisans düzeyinde öğrenim gören 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin resimlerdeki imgelerde görsel kültürün ve sosyo-kültürel olguların etkileri ile ilgili durum tespiti yapmak bu araştırmanın genel amacını oluşturmaktadır. Bu genel amaç dört başlık altında incelenmiştir:

- a) Öğrenci resimlerdeki imgelerde görsel kültürün ve sosyo-kültürel olguların etkisini tespit etmek.
- b) Görsel kültürün ve sosyo-kültürel olguların etkisinin sosyo-demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek.
- c) Öğrenci resimleri ile çağdaş sanat oluşumları arasında ne tür paralellikler olduğu konusunda durum tespiti yapmak. Buna bağlı olarak öğrencilerin plastik sanatlar alanında en çok beğendikleri sanatçıları ve beğeni nedenlerini saptamak.
- d) Öğrencilerin resimlerinde ne tür imgeler kullandıklarını tespit etmek.

1.2.2. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, hem sanatçı, hem de sanat eğitimcisi adayının resimlerdeki imgelerde görsel kültürün ve sosyo-kültürel olguların etkilerini tespit etmek, bu etkilerin sosyo-demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığı konusunda

durum tespiti yapmak açısından önem taşımaktadır. Ayrıca öğrencilerin resimlerindeki imgeleri elde etmesi, kurgulaması, kullanması ile sanatı anlaması, anlamlandırması arasındaki bağlantıyı kurabilmesi ve öğrencinin farkındalık düzeyinin belirlenmesi açısından da önemli olduğu düşünülmektedir. Bu durum, bireysel ve toplumsal açıdan- kültür ve sanatın kalitesinin yükseltilmesi bakımından gerekli görülmektedir.

1.3. Problem Cümlesi

Eğitim ve Güzel Sanatlar Fakülteleri Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı ve Resim Bölümlerinde lisans düzeyinde sanat eğitimi alan 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin resimlerindeki imgelerde görsel kültürün ve sosyo-kültürel olguların etkileri nelerdir? Bu etkiler öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?

1.4. Alt Problemler

Araştırmada, Eğitim ve Güzel Sanatlar Fakültelerinde Resim-İş Öğretmenliği ve Resim Bölümlerinde lisans düzeyinde öğrenim gören 3. ve 4. sınıf öğrencilerin resimlerindeki imgelerde, görsel kültürün ve sosyo-kültürel olguların etkileri, bu etkilerin sosyo-demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığı aşağıda belirtilen alt problemler kapsamında incelenmiştir:

- 1) Görüntü üreten teknolojiler (Televizyon, internet, reklam panoları, afişler, yazılı basın) öğrenci resimlerindeki imgeleri nasıl etkilemektedir? Bu etki öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 2) Çağdaş sanat oluşumları öğrencilerin resimlerindeki imgeleri nasıl etkilemektedir? Bu etki öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve

babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?

- 3) Öğrencilerin plastik sanatlar alanında en çok beğendikleri sanatçıları kimlerdir (dönem ve alan fark etmeksizin) ve beğeni nedenleri nelerdir?
- 4) Öğrencilerin yaşadığı çevre resimlerindeki imgeleri nasıl etkilemektedir? Bu etki öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 5) İnançlar öğrenci resimlerindeki imgeleri nasıl etkilemektedir? Bu etki öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 6) Ekonomik durum öğrencilerin resimlerindeki imgeyi nasıl etkilemektedir? Bu etki öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 7) Ülkenin politik ortamı öğrenci resimlerindeki imgeleri nasıl etkilemektedir? Bu etki öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 8) Öğrencinin cinsel kimliğinin resimlerindeki imgeye etkisi nedir? Bu etki öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim durumu,

anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?

- 9) Öğrencilerin resimlerinde kullandıkları imgeler nelerdir? Bu imgeler öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?

1.5. Sayıtlar

- 1- Öğrenciler kişisel bilgi formundaki soruları içtenlikle yanıtlamışlardır.
- 2- Görüşlerine başvurulanan öğrenciler soruları içtenlikle yanıtlamışlardır.
- 3- Kurumlardan ve çeşitli kaynaklardan elde edilen verilerin doğru olduğu kabul edilmiştir.
- 4- Seçilen araştırma yöntemi bu araştırmanın amacına, konusuna ve problem çözümüne uygundur.
- 5- Veri toplama araçları ölçmek istedikleri özellikleri ölçebilir niteliktedir.

1.6. Sınırlılıklar

1- Bu araştırma, Eğitim Fakülteleri Resim-İş Öğretmenliği (İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği, Antakya Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği ile Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği) ve Güzel Sanatlar Fakültelerinin Resim Bölümlerinde (İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü, Antakya Mustafa Kemal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü ile Eskişehir Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü) 2006–2007 öğretim yıllarında lisans düzeyinde 3. ve 4. sınıfta resim dersi alan 147 öğrenci ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

İmge: 1. “Duyulur bir kaynaktan gelen tasarım... Alman düşünürü Friedrich Engels imge terimi üstünde önemle durmuştur. Çünkü düşünceciler ve Alman düşünürü Eugen Dühring gibi sözde özdekçiler araştırmalarına çıkış noktası olarak düşünce’yi alıyorlardı. Engels, düşünce’nin dış dünyadan duyularla alınan imge’lerden başka bir şey olmadığını açık seçik göstermiştir. İnsan zihni, dış dünyanın varlık biçimlerini kendi kendinden çıkarmamış, dış dünyadan imgelemiştir. Pek açıktır ki bu imgeler, araştırmanın çıkış noktası değil, sonucudurlar. Öyleyse doğanın ve insanlığın bunlara uyması ileri sürülemez, tersine, bu imgeler doğaya ve tarihe uydukları oranda doğru olabilirler. Bu pek yalın, ama çok önemli, açıklama; birisi yüzyıllardan beri insanlığa egemen olmuş bulunan ve serpintileri hala sürüp giden iki dünya görüşünü (metafizikle eytişimsel özdekçiliği) kesinlikle birbirinden ayırmaktadır” (Hançerlioğlu, 1994: 184).

2. “1. Zihinde tasarlanan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, hayal, hülya.
2. Genel görünüş, izlenim, imaj.
3. Psikoloji; Duyu organlarının dıştan algılandığı bir nesnenin bilince yansıyan benzeri, hayal, imaj.
4. Psikoloji; Duyularla alınan bir uyarın söz konusu olmaksızın bilinçte beliren nesne ve olaylar, hayal, imaj”
(<http://www.tdk.gov.tr/tdksozluk/sozara.htm>).

3. “Bir nesneyi doğrudan doğruya yeniden tanıtmaya yarayacak bir biçimde göz önüne seren şey, duyu organları ile algılanmış olan bir şeyin somut ya da düşüncel kopyası” (<http://www.felsefeekibi.com/site/default.asp?PG=292>)

4. “İmge, zihnin katıksız bir yaratısıdır. Bir kıyaslamadan değil, az çok birbirine uzak iki gerçekliğin üst üste bindirilmesinden doğar. Üst üste bindirilen iki gerçeklik arasındaki ilişki.. ne kadar uzak ve doğruysa, imge de o kadar güçlü olacak, duyusal şiddeti ve şiirsel gerçekliği de o kadar artacaktır” (Reverdy, 62; Koçak, 1995: s.46’daki alıntı).

5. "... bir zihinsel ve duygusal karmaşayı bir anda sunan şeydir imge; o apansız serbest kalma duygusunu veren de karmaşanın bir anda sunulmasıdır" (Pound, 43; Koçak, 1995: s.46'daki alıntı).

İmge Kuramı: "Bilginin, insan bilincinden bağımsız olarak insan bilincinin dışında var bulunan nesnel gerçeklikten insan bilincine duyular yoluyla yansıyan imgelerle oluştuğunu ileri süren kuram... Özdekçi bilgi kuramı'dır, genellikle yansı kuramı deyimiyle dile getirilir. İlk antikçağ Yunan düşünürü Demokritos tarafından ileri sürülmüş ve Hobbes, Locke, Baron d'Holbach, Helvetius, Diderot, Feuerbach'ın katkılarıyla biçimlenmiş; son ve en açık dile getirilişini eytişimsel ve tarihsel özdekçi felsefede bulmuştur. İmgeler, nesnel gerçekliğin insan zihnindeki yansımalarıdır. İnsan, bu yansıyan imgelerle bilgi edinir. Bu süreç, "özdeksel olan'ın ansal olan'a dönüşme sürecidir". İmgeler, toplumsal pratikle belirlenir. Bu süreç, nesnel gerçekliğe upuygun imgeler meydana getirebildiği gibi uzlaştırılmaz karşıtlık taşıyan sınıflı toplumlarda nesnel gerçekliğe aykırı düşsel imgeler de meydana getirebilir. Öğrenme sürecini gerçekleştiren imgeler, nesnel gerçekliğe uygun imgelerdir. Bundan ötürüdür ki her kuramın doğruluk ölçütü pratiktir ve her kuram ancak pratikle doğrulanır. İmgeler, duyusal imgeler ve ussal imgeler olmak üzere iki türdür. Duyusal imgeler duyular, algılar ve tasarımlardır; ussal imgelerse kavramlar, önermeler, kuramlar ve varsayımlardır. İmgeler, "nesnel dünyanın öznel yansıması" olduklarından her imge öznel nesnelin birliğidir" (Hançerlioğlu, 1994: 184).

İmgelem: 1. "İmgelerle düşünme yetisi... İmgelem, edinilmiş imgeleri birleştirip kaynaştırma ve bu birleşiklerden yeni imgeler tasarlama yetisidir. İnsana özgü olduğu ileri sürülen bu yeti, derece derece, edinilmiş bir imgeyi yeniden canlandırmaktan yaratıcılığa kadar yükselir. İmgelemin yarattığı bir imgenin doğada nesnel bir karşılığı bulunmayabilir, ama o yaratılan imgenin temel gereçleri nesnelere yansıyan imgelerdir. Edinilmiş bir imgeyi yeniden canlandıran imgeleme belleksel imgelem ya da yineleyici imgelem, yeni buluşlar meydana getiren imgeleme yaratıcı imgelem denir. Sanat ürünleri de yaratıcı imgelemin özel bir biçimi olan ozansal imgelem'le meydana getirilir. İmgelem'in bilimsel anlamını

bellek, düşünce, kuruntu ve fantezi'yle karıştırılmamalıdır” (Hançerlioğlu, 1994: 184).

2. “1- Bir nesneyi, o nesne (karşımızda) olmaksızın tasarılama yetisi.

a. Yaratıcı olabilir, tasarımı kendisi yaratır.

b. Yansıtıcı olabilir, anlıkta önceden bulunan tasarımları anımsar.

2- (Kant'ta) Görü ile düşünme, duyarlık ile anlık arasındaki gerçek aracı; görüdeki çokluğu bir tasarım durumuna getiren, böylelikle de her bilgiyi olanaklı kılan önsel koşul” (<http://www.felsefeekibi.com/site/default.asp?PG=293>)

Görsel: Görme ile, görme duyusuyla ilgili, görmeye dayanan (<http://www.tdk.gov.tr/tdksozluk/sozara.htm>).

Kültür: 1. “1. Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin:

"Harf inkılabı, Türk kültür inkılabının temelidir."- E. İ. Benice.

2. Bir topluma veya halk topluluğuna özgü düşünce ve sanat eserlerinin bütünü:

"Doğrusu, teknik ve kültür her gün biraz daha ilerlemektedir."- S. Birsal.

3. Muhakeme, zevk ve eleştirme yeteneklerinin öğrenim ve yaşantılar yoluyla geliştirilmiş olan biçimi.

4. Bireyin kazandığı bilgi.

5. Biyoloji; Uygun biyolojik şartlarda bir mikrop türünü üretme.

6. Tarım” (<http://www.tdk.gov.tr/tdksozluk/sozara.htm>).

2. “Kültür, belli bir topluluğun, kişiden kişiye veya toplumsal iletişim, etkileşim yoluyla sürdürdüğü ve bireylere kazandırdığı maddi ve/veya zihinsel yaşam tarzı ve dünya görüşü bileşiği, bütünleşmesi olup, varlık nedeni ve sonucu ise çevreye uyarlanma, giderek çevreyi kendi kuramsal amaçları doğrultusunda değiştirme olgusu ve sürecidir” (<http://www.oursworld.net/bilim-arastirma/kultur/kultur/01-kultur-tanimi.htm>).

Baynes'a göre kültür en önemli kavramdır. Kültür, değerli nesnelere durağan bir topluluğu değil, daha çok bir gereçtir. "O, insanın yapıp eskiyinceye değin kullandığı bir şeydir. Bir topluluğun her üyesinin katkıda bulunduğu ve topluluğun her üyesini yoğuran değişken bir ağıdır. Bir kültürün toplamı elbet onun bireysel parçalarından daha büyüktür; ama o ancak insanların eylemlerinde canlandığında gerçekleşir ve varolur" (Baynes, 2002: 15).

"Kültür, belli yer ve zamanda var olan tümel bir şeydir, bir soyutlama değildir. Bir topluluğun ürünleri için "Bir bölümü kültür, şu bölümü değil," denilemez. Bu yolla reddedilen bölüm, seçilen bölümle organik olarak ilgilidir; varoluşçu deyişle, seçilen bölüm öteki olmadan orada olamaz" (Baynes, 2002: 15).

"Kültürün en önemli görevi bir denetim sistemi oluşudur. Toplulukları sağlamca bağlayan ortamlardan biri olmuştur" (Baynes, 2002: 18).

"Biz ancak kültürün öğrenmemize ve yaşantımıza izin verdiklerini öğrenebilir ve yaşayabiliriz" (Baynes, 2002: 22).

"...insan yaşamının olası en geniş sorunlarının sanat, kültür ve toplum tartışmasının içine girdiğini görüyoruz" (Baynes, 2002: 50).

Kültürel: Kültüre ilişkin, kültürle ilgili
(<http://www.felsefeekibi.com/site/default.asp?PG=293>)

Postmodernizm: 1. "Postmodernizm günümüz kapitalist kültüründe, özellikle de sanatlarda gelişen bir harekete verilen addır. Postmodernizm terimi 1960'larda New York'taki sanatçılar ile eleştirmenler arasında ortaya çıkmış, 1970'lerde Avrupalı kuramcılar tarafından geliştirilmiştir..."

Sanatlardaki postmodernizm ile birlikte düşünülen kilit konumdaki özellikler arasında şunlar da vardır: sanat ile gündelik yaşam arasındaki sınırların silinmesi;

seçkin kültür ile popüler kültür arasındaki sıradüzen ayrımının çökmesi; biçimsel seçmecilik ile kodların karışması. Bu bağlamda parodi, pastiş, ironi, oyuncu en çok öne çıkan izleklerdir... Sanatsal üretimde özgünlük ile dahillik görüşünün yıkılmasıyla beraber, bu görüşlerin yerini bundan böyle sanatın yalnızca yinelemeye dayalı bir etkinlik olabileceği görüşü aldı. Postmodernizmde ayrıca şunların da var olduğu söylenmektedir: vurgunun içerikten biçime ya da biçime kayışı; gerçekliğin imgelere dönüşümü; zamanın kesintisiz bir şimdiler dizisi içinde parçalanması...” (Sarup, 2004: 188–189).

2. Modernizme karşı bir tepki, ondan bir kopuş olarak kavranan terimi Terry Eagleton şöyle tanımlamaya çalışır: “Belki şöyle bir fikir birliğinden söz edilebilir: tipik postmodernist ürün, şakacıdır, kendi kendisiyle dalga geçer, hatta şizoiddir; aynı zamanda, yüksek modernizmin gösterişsiz kendine yeterliliğine, ticareti ve meta biçimini arsızca kucaklayarak tepki gösterir. Kültürel geleneğe karşı tavrı saygısız pastiş görünümündedir; kasıtlı olarak amaçlanmış derinliği yokluğu, her türlü metafizik ağırbaşlılığın altını oyar. Bu, bazen acımasız bir sefalet ve sarsma estetiğine açılır” (Eagleton, 1987; Harvey, 2003: s. 21’deki alıntı).

Fotogerçekçilik (hiperrealizm): “Gerçeklik çökmüştür ve bugün sadece imgeden, yanılısamadan ya da simülasyondan ibarettir. Model, temsil ettiği varsayılan gerçeklikten daha gerçektir. Hiper-gerçek “çoktan yeniden üretilmiş olan şey”dir(Baudrillard 1983c: 146). “Kökeni ya da gerçekliği olmayan bir gerçeğin” modelidir(Baudrillard 1983c: 2)” (Rosenau, 1998: 14).

Simulakrum (simulakrum): “Orjinali olmayan bir kopyanın kopyası (Baudrillard 1983c; Elgin 1984: 877-79). Gerçek ile model arasında hiçbir fark kalmamıştır” (Rosenau, 1998: 17).

Yapıbozum(deconstruction): “Post-modern bir analiz yöntemi. Amacı her türlü yapıyı sökmektir. Yapıbozum bir metni parçalar, çelişkilerini ve varsayımlarını açığa çıkarır; ama metni iyileştirmek, gözden geçirmek ya da metnin daha iyi bir versiyonunu sunmak gibi bir niyeti yoktur” (Rosenau, 1998: 19).

Altkültür: Hebdige (2004: 125), alt kültürü “...egemen ideolojiye yönelik itirazların ve yaşanmış çelişkilerin, tarz aracılığıyla dolaylı olarak temsil edildiği bir direniş biçimi” olarak tanımlar. “...alkültürler dışavurumcu biçimlerdir...” (Hebdige, 2004: 125)

Yüksek kültür: “Güzel sanatlar ve edebiyatta yüksek kültür; resimde Tanrı’nın yaratımı olan insan figürlerinin ve portrelerin yapıldığı türle “majör” olarak[yani yüksek kültür], natürmort ve manzara resimleri türleriye “minör”[alçak kültür] olarak el alınmaya başlandı...” (Akay, 2002: 43). Modernizmle birlikte; özellikle empresyonizmle birlikte majör minör ayrımına son verilmiş ve yüksek kültür ile alçak kültür arasında ilk karışıklık ortaya çıkmıştır. Kübizm, “Yüksek sanatın içine minör olan şeyleri sokmaya başlar; böylelikle gündelik hayatta herkesin kullandığı malzemeler sanata dahil edilir (Picasso’nun gazeteleri, kolajları kullanması, çeşitli objelerin; pisuarın müzeye girmeye başlaması vs.)” (Akay, 2002: 44). 1950’li ve 60’lı yıllarda öncelikle İngiltere’de, sonra da Amerika’da ortaya çıkan Pop-art, “... en gündelik nesne, görüntü, ikonları yüksek sanatın içinde sokar (çizgi romanın tuvale taşınması örneği)” (Akay, 2002: 44).

Popüler Kültür: Batmaz’a göre; ”Popüler kültür gündelik yaşamın kültürüdür. Dar anlamıyla, emeğin gündelik olarak yeniden üretilmesinin bir girdisi olarak eğlenceyi içerir. Geniş anlamıyla, belirli bir yaşam tarzının ideolojik olarak yeniden üretilmesinin önkoşullarını sağlar” (Batmaz, 163; Oktay, 2002b: s.15’deki alıntı).

Karşıt Kültür: 60’lı yıllarda gelişen ve 1967-70 yılları arasında önem kazanan “alternatif” orta-sınıf gençlik kültürlerinin –hippiler, çiçek çocukları, yippiler-karışımını anlatır.

Kitle Kültürü: “Kitle kültürü kavramı, kitle toplumu kavramıyla bitişik bir kavramdır. Batılı kapitalist toplumların 19.yüzyılın sonundan itibaren, atomlaşmış bireylerden oluşan türdeş bir toplum haline geldiğini varsayan bu kavram (Bratlinger, 1983; Williams, 1981) toplumsal grup ve sınıfların varlığını yoksayan bir kurama yaslanmaktadır. Böylelikle kitle kültürü kavramını kullananlar, çoğunlukla, yalnızca

sanatı dışarıda bırakarak modern toplumlarda tek bir kültür olduğunu varsaymaktadırlar” (Özbek, 2002: 89). Modleski’ye (1998: 8) göre; popüler sanat halktan doğan, kitle sanatı ise yukarıdan dayatılan sanattır.

Real’a göre (Jay, 216; Özbek, 2002: s. 83’deki alıntı); “kitle kültürü, standart bir ürün ve kitle davranışı ile karakterize edilen, farklılaşmayan bir tüketicinin ortalama zevkini tatmin etmek için kitle pazarına yönelik üretilmiş kültürdür”. Bu nedenle Real, kitle kültürü yerine, “kitle iletişim aracılığıyla yayılan kültür” kavramının daha doğru olduğunu belirtiyor”.

“...kitle kültürünün doğuşu, teknolojiye bağımlı olarak, yakın geçmişin en etkin iki olgusundan biridir. Öteki olgu ise dünyayı kaplayan eşitlik dalgasıdır” (Baynes, 2002: 52).

Görsel sanatlar bu değişikliklerden geniş ölçüde etkilendi. Sanatta geleneksel yaklaşımlar kökten yıkıldılar.

“Gittikçe artan karşılıklı ilişkiler dizisinin önemli noktası şudur: yeni üretim teknikleri, önceleri geleneksel yöntemlerle yapılan ve hemen hiç elde edilemeyen kültür verilerinin geniş halk kitlelerine ulaşmasına yardım etmiştir. Ama yeni üretim tekniklerinin maddesel istekleri ve yeni seyircilerin ayrı toplumsal temelleri, var olan kültürü değiştirmiştir. Bu kez de bu kültür, teknolojik ve toplumsal alanlarda, gelecek olguları kökten etkilemiştir” (Baynes, 2002: 54).

“Bu gelişmeler, sanayi devriminden beri sanatın rolüne değgin sormamız gereken birçok özel soruyu getirir: Basım, fotoğraf, sinema ve televizyon yoluyla teknoloji sanatı nasıl değiştirdi? Geleneksel eleştiri biçimlerinin sanatın toplumsal göreviyle ilgisi nedir? Sanat ahlakı destekler ya da ona karşı çıkar? Toplumun iyiliğine inandığı sonuçları beslemekle nasıl kullanılır? Sanat gerçekten yıkıcı olabilir mi, doğrudan siyasal bir rolü var mıdır? İletişimin etkinliğiyle uyum ve oran gibi estetik öğelerin ne ilişkisi vardır? Sanatın toplumsal görevini belirlemekte ne

çeşit standartlar önemlidir, standartları göz önünde tutmak uygun mudur? (Baynes, 2002: 55).

“Bu sorulara yanıt verirken temel sorun; çağdaş kültür için uygun bir model yokluğudur. Artık durağan bir durumu incelemiyoruz. “Yüksek” ve “aşağı” kültür arasında açıkça tanımlanmış ayrılıklarla yüz yüze değiliz” (Baynes, 2002: 55).

“Kültür, sanatın vücut bulduğu bir alan olarak tasarlanırken; geleneksel sanat türlerinin yanında popüler biçimlerin de kültürel alanda dolaşıma çıkmasıyla, kültür tanımı da dönüşmüştür. Kültürel alan, hem film, fotoğraf, popüler müzik gibi yeni fenomenlere geleneksel sanat tanımının uygulanamaması hem de antropoloji içinde kültürün bütün yaşam alanı, bütün bir sosyal pratik olarak tanımlanmasıyla yeniden biçimlenmiştir. Kültürün bir uygarlaşma ya da sanatlar olarak değil, bir pratik olarak tasarlanması; dil çalışmaları üzerinde biçimlenen Levi-Strauss’un yapısalci yönteminde kaynağını bulmuştur” (Boz, 2001: 4).

“Levi-Strauss’un yapısalci antropoloji içinde kültürü bir pratikler bütünü; bir grup içinde üretilen ve paylaşılan ya da değiş tokuş edilen anlamlar bütünü olarak tanımlanmasıyla, popüler biçimlerin ve kitle kültürünün incelenebileceği –geleneksel sanat tanımı dışında- bir bağlam yaratılmıştır. Kültürün bir sosyal pratikler bütünü olarak tanımlanması, aynı zamanda Marksist teorinin kültürel alana uygulanabileceği bir bağlamında oluşturulmasını sağlamıştır” (Boz, 2001: 4–5).

“Horkheimer ve Adorno, kitle kültürünü hem kitle bilincini nasıl biçimlendirdiği hem de sanat üretiminin konumu bakımından eleştirmişlerdir. Horkheimer, Marks ve Engels’in insanın materyal üretimi tanımıyla paralelliğinde, sanatsal üretimin işlevinin iletişimsel olduğunu ve insanın kendinin sanat eserleri dolayısıyla anlama özgürlüğüne sahip olduğunu dile getirmiştir (Horkheimer, 1985: 273–76). Bu nedenle de kültürün yeni işleyişinin, ilkin insanın otonom üretimi olarak kabul ettikleri, sanat üretiminin sonu olarak tanımlamışlardır (Boz, 2001: 7–8).

1.8. Kısaltmalar

AÜEF: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi

AÜGSF: Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi

DDSE: Disipline Dayalı Sanat Eğitimi

DEÜ: Dokuz Eylül Üniversitesi

DEÜBEF: Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi

DEÜGSE: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü

DEÜGSF: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi

GKSE: Görsel Kültür Sanat Eğitimi

MKÜEF: Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi

MKÜGSF: Mustafa Kemal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi

TV: Televizyon

YÖK/ÖSYM: Yükseköğretim Kurulu Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, öncelikle görsel kültür ve imge, daha sonra kültür, popüler kültür, sanat ve siyaset vb. ile ilgili yurtdışında ve ülkemizde yapılan yayınlar ve araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Yurtdışında Yapılan Yayın ve Araştırmalar

Barnard'ın “Sanat, Tasarım ve Görsel Kültür” adlı kitabı bu çalışmanın başlığını şekillendiren ve içeriği oluşturmaya yardımcı kaynak olarak gösterilebilir. Bu kitabında, “bir yandan görsellik, sanat ve tasarımın farklı boyutlarına eğilerek aralarındaki ilişkileri açıklamayı; bir yandan da bunların anlamlarının yere, zamana, farklı toplumsal katmanlara, ülkelere vs. göre nasıl değişebileceğini göstermeyi amaçlamaktadır” (Barnard, 2002: 9; editörün notlarından).

Guy Debord'un (2006) “Gösteri Toplumu” adlı kitabı, hem sanat pratikleri ve tartışmaları için, hem de felsefe ve siyaset dünyası için 1960'lardan bugüne her yeni gelişmeyle ilgisinde bir yirminci yüzyıl başyapıtı olarak nitelendirilmektedir.

Greil Marcus'un (1999) “... genellikle belgelenmemiş, anlaşılması güç kültürel yapıtların gözlemleriyle dopdolu” (Marcus, 1999: 2; Barry Walters'ın deyişiyle) “Ruj Lekesi” adlı kitabında ise, 20. yüzyılın gizli kültürel tarihini çarpıcı örnekleriyle tartışır. “... Pop kültürün ve güzel sanatlarda kaydedilmiş pek bilinmedik aşamaların kolajından oluşan deneysel çalışma” (Marcus, 1999: 2; Mary Ann Staniszewski'nin deyişiyle) başka araştırmalara kaynaklık edeceği düşüncesiyle önemli görülmektedir.

John Fiske (1999) “Popüler Kültürü Anlamak” adlı kitabında, “Popüler kültür nedir? Kitle kültüründen nasıl farklılaşır? Popüler kültür metinleri bir

toplumdaki sınıf, ırk ve toplumsal cinsiyet dinamikleri hakkında neler söyler?” sorularına yanıt aramaktadır. Fiske, bu kitabında popüler kültüre eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşmakta ve kapitalist toplumlardaki popüler kültür üzerine bir kuram geliştirmeye çalışmaktadır.

Storey’in (2000) “Popüler Kültür Çalışmaları-Kuramlar ve Metotlar” kitabı, kültürel çalışmalar ve popüler kültüre giriş, televizyon, kurgu, film, gazete ve dergiler, popüler müzik ve günlük hayatın tüketimi başlıkları altında, çağdaş popüler kültür çalışmalarının tanıtımı ve popüler kültür kuram ve metotları ile ilgili tartışmalarıyla okuyuculara kaynaklık edecek önemli bir yapıt niteliğindedir.

Dilimize çevrilmiş bir diğer yapıt ise, Burke’ün (2003) “Tarihin Görgü Tanıkları” kitabıdır. Yazar, imgelerin tarihsel kanıt olarak kullanılmasını teşvik etmek amacı ile yazdığı kitabının, bu tür çalışmalar yapacaklara karşılaşılabilecekleri tuzaklar konusunda kaynaklık edeceğini belirtir. Görsel malzemeler üzerinden imge okumalarının yapıldığı kitap, sanat eleştirisi kadar, sanat sosyolojisi, sanat tarihi ve tarih için referans niteliğindedir.

Ali Artun’un (2008) editörlüğünde derlenen “Sanat/Siyaset-Kültür Çağında Sanat ve Kültürel Politika” adlı kitapta ise; Walter Benjamin, Hal Foster, Lev Kreft’in sanat ve siyaset ile ilgili tartışmaları ve ikinci bölümde Serge Guilbaut, Renata Salecl ve Brian Wallis’in kültürel politikaların sanat üzerinde nasıl iktidar kurduklarına ilişkin çarpıcı örneklerinin incelemeleri yer almaktadır. Bu bağlamda önemli bir referans olarak düşünülmektedir.

Yine Ali Artun’un editörlüğünde Hal Foster’ın (2004) “son dönemde Batı’nın gerek mimarlık ile tasarımın gerekse sanat ile eleştirinin kültürel konumunda gerçekleşen değişimlere dair kışkırtıcı bir değerlendirmesi”ni (2004: 9) içeren “Tasarım ve Suç” adlı kitabı, ikinci bölümünde 20. yüzyıldaki görsel kültür incelemelerini ele alması bakımından önemli bir kaynak niteliğindedir.

Philip Smith'in (2005) "Kültürel Kuram" adlı kitabı ise, kültürel kuramın sosyolojisine dair analizleri ile bir giriş kitabı niteliğinde referans olarak düşünülebilir.

Nancy Susan Pauly (2001) doktora düzeyindeki araştırmasında, görsel kültürün son yüzyılda iletişimin en yaygın ve kapsamcı şekillerinden biri olarak ortaya çıktığını belirtir ancak görsel kültürün etkileyici gücünün okullarda büyük ölçüde ihmal edildiğini vurgular. Bu çalışma, görsel kültürün eğitilmiş öğrenciler tarafından tanımlanması ihtiyacına cevap vermek, güç ve anlam hakkındaki kültürel öykülerle, başlangıç seviyesindeki öğretmen adaylarının açıkça belirttikleri görsel imgeleri araştırmak ve öğretmen eğitiminde kullanılan imgeler hakkında yansıtıcı uygulamaları genişletmek için yapılmıştır. Pauly 1998'de verdiği sanat eğitimi dersinde, öğretmen adaylarından bir dersin ödevi için popüler kültür ya da güzel sanatlardan bir imge hakkında kompozisyon yazmaları ya da seçmelerini istemiştir. Sanat kursu, imgelerdeki kültürel farklılıkları eleştirmeleri için çoklu yollarla sunulmuştur. Pauly 71 katılımcının imgeleri nasıl kültürel kullanıma soktuklarını araştırmak için, yaklaşımlar ve eğitilmiş öğrencilerin kompozisyonlarındaki yazılarla beraber öyküler ve konuları karşılaştırarak, söylem analizleri kullanmıştır. Katılımcılar imgeleri etniklik (34), cinsiyet performansı (29), ilişkiler (6) ve çocukluk deneyimleri (2) üzerine odaklı on iki konu kullanarak açıklamışlardır. Bu araştırma birçok öğretmen adayının çözümleme yapabildiğini göstermektedir.

Kevin Michael Tavin (2003) doktora düzeyindeki araştırmasında, sanat eğitiminde eleştirel pedagojik yaklaşım kullanılarak eğitilmiş başlangıç seviyesinde öğretmen adayları için görsel kültürün içerik ve konularının sağladığı faydaları araştırır. Araştırma çalışması, 1997'de ders verdiği sanat eğitimi kursuna katılmış iki başlangıç öğretmen adayının deneyim ve üretimini sorgulamaktadır. Her iki öğrenci için final ödevlerinin bir parçası olarak popüler kültürü araştırmış bir hiper metin (hypertext) yaratmış. Eleştirel toplumsal kuramları kullanarak, öğrencilerin ürettikleri hiper metnin elementlerini ve söylemlerini açıklamış, tanımlamış ve onlara cevap vermiştir. Yaptığı analiz yoluyla, popüler kültür metinleri ile öğrencilerin bu metinlerden anlam oluşturdukları süreç arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma,

eleştirel pedagoji, görsel kültür ve hiper metnin çalışmadaki her iki öğrencinin sanat, sanat eğitimi ve popüler kültürün pedagojik gücü hakkında algılarını değiştirmek için yardım ettiğini ortaya koyar. Eleştirel pedagoji, görsel kültür ve hiper metin yoluyla her iki öğrencinin özne maddesi, hayatları ve diğerlerinin yaşamlarıyla metinler arası bağ kurabildiğini ve sonuç olarak, kendi öznelliklerini içeren betimleme ve imgeler yoluyla kendilerini ifade ettiklerini belirtir. Tavin, başlangıç seviyesindeki öğretmen adaylarını içeren sanat eğitimi uygulamasında, eleştirel pedagoji ve görsel kültürün bu adaylarda görsel imgelerin gerçekliği oluşturmaya, bilinçliliği şekillendirmeye ve kimlikleri bilgilendirmeye yardım ettiğini, bu adayları sürekli değişen post modern dünyaya cevap olarak bilgilendirilebileceğini öne sürer. Bu tez, sanat eğitiminin çözümlenmeler, açıklamalar ve görsel kültür eleştirileri üzerinde durduğunda, öğrencilerin güç şebekelerinin görsel kültür içinde nasıl sıralandığını ve görsel kültürün belirli biçimlerinin dayanıklılık ve çabalama için nasıl araç ve kaynaklık edebileceğini tartışır.

Mary Knapp Carter (2004) doktora düzeyindeki araştırması, sanat eğitimi alanına sanat eğitimi esaslı bir şekilde öğreten değişik bir felsefe araştırarak katkıda bulunmak için araştırma yapan felsefi bir tartışmadır. Carter'a göre, bu yalnızca öğrencilerin görselin sosyal/politik bağlamlarını anlamasını sağlamayacak, aynı zamanda kendilerini kültürlerinin bir yaratıcısı ve araştırmacısı olarak tasarlama ve tasarlamalarını sağlayacaktır. Bu araştırmada, estetik deneyimin rolünü yalnızca insan yaratıcılığında değil aynı zamanda bunun ahlakla da bağlantılı olduğunu vurgular. Disiplin temelli sanat eğitiminin disiplinsel yapısını besleyen bir müfredat için yeni bir felsefi esas sağlayacağını belirtir. Ancak eğitimsel betimleme/eserin kategorisini, güzel sanatın ötesinde “görsel kültür” olarak söylenen betimlemelerin kategorisine dâhil etmek için genişleteceğini vurgular. Şu sorulara cevap arar: Görsel kültürü kullanan bir sanat eğitimi yaratmak için gerekli estetik kuramlar ya da yeni başka kuramlar nelerdir? Böyle bir kuram ya da kuramlar neden gereklidir? Bu kuram yürürlükteki sanat eğitiminde kullanılan kuramdan daha iyi görevlerini yerine getirebilir mi?

Jihyun Sohn (2004) doktora düzeyindeki çalışmasında, Web’le geliştirilmiş sanat eğitiminde görsel kültürün eleştirel yorumlarını araştırmıştır. Amacı, Dr. Karen Keifer-Boyd’un geliştirdiği “web’le geliştirilmiş öğrenme” yaklaşımı çevrevesinde büyük bir doğu yakası üniversitesinde sanat öğretmeni adaylarının görsel kültürü nasıl eleştirdiklerini araştırmaktır. Çalıştığı müfredat ünitesi, profesör ve öğretmen adayları arasında diyaloglar, derste görsel kültürün eleştirel analizi ve hem fiziksel hem sanal sınıflarda diğer öğrenme etkinliklerini içerir. Çalışmasındaki betimlemeleri açıklamak için Karen Keifer-Boyd’un (1996) antropoloji, sosyoloji, feminizm, sanat ve ekolojiden uyarladığı “Multivocal Art Criticism”–çoksesli sanat eleştirisi- yaklaşımını kullanmıştır. Çalışma, görsel kültürün eleştirel açıklaması için weble geliştirilmiş bir sanat sınıfının çoklu bakış açılarını ve etkileşimli diyaloga dayalı öğrenmeyi teknoloji ve toplumsal bağlamların genişletilmiş anlayışıyla nasıl kolaylaştırdığını açıklamaktadır. Öğretmen adayları, çevrimiçi tartışmalarda aynı sanat çalışması üzerinde çoklu bakış açıları göstermişler ve çağdaş sanat çalışmalarını soyut kapsamlar taşıyan görsel bir benzetme olarak algılamışlardır. Benzeme ile açıklama anının sanat çalışmasının çoklu yorumlarını geliştirdiğini iddia eder. Öğretmen adayları her gün karşılaştıkları ancak kendi inançlarından farklı görsel kültür konularını eleştirmişlerdir. Bu öğretmen adaylarının, kendilerini geliştirmek ve sosyal konuları genişletmek için görsel kültürün eleştirilerini yapmalarını sağlamıştır. Bu çalışma, eleştirel pedagojiden gelen eleştirel açıklama ile öğretmen adaylarının bilgi ve fikirleri, görsel kültürde ırk, cinsiyet ve güzelliğin toplumsal değerlerin sosyo-kültürel biçimleri üzerine yansımaları ile birleştirilmiştir. Bu çalışmada, katılımcıların açıklamaları çoksesli sanat eleştirisi yaklaşımı içinde, çoklu kuramsal tutumları değerlendirilmiştir. Çoklukültürü barındıran eleştiriler, farklı kültürlerden katılımcılarla çevrim içi tartışmada paylaşılan ve çeşitlilik gösteren bakışların artmasını sağlamıştır.

Tzu-Hui Chan (2005) yüksek lisans düzeyindeki araştırmasında, içerik ve anlamın yeni seviyelerini üretmeye odaklanmış sanat yaklaşımlarını tartışır ve postmodern sanat eğitimi kuramını sorgular ve bu kuramın uygulamalı ve özel yürütme örneklerini verir. Değindiği konulardan biri de, sanat sınıflarında görsel kültür kullanımının sınırlılıkları ve yararları olduğu kadar, konu temelli bir yaklaşımı

birleştirme üzerinedir. Bir sanat öğretmenini sınıfında gözlemleyerek, sanatın, öğrencilerin yaşamlarındaki öğrenmenin önemli bir kısmını oluşturduğunu takdir etmelerini öğretmek için başarılı yaklaşımları üzerinde tartışır.

Maria Lynch (2005) doktora düzeyindeki araştırmasında, erken ergenlerin sanat sınıflarında görsel kültür ve öğretmen bakış açıları ve eğitici uygulamalar üzerine yaklaşımlarda bulunur. Sanat eğitimi için müfredat değişiminin ve daha geniş bir yaklaşımın olabileceğini belirtir. Sanat öğretmenleri günümüz öğrenenlerine cevap vermek için sanat eğitimi derslerinin görsel kültürü içermesi hakkında endişelidirler. John Walker ve Sarah Chaplin'nin, görsel kültürün el sanatlarını, geleneksel ve çağdaş güzel sanatları, kitle iletişimi ve reklamları içerdiği düşüncesinden hareketle, bu betimlemenin geniş bakış açısı sanat ve genel eğitim alanlarında çoklu yorumlara izin verdiğini tartışır. Öğrencilere görsel kültür ya da hayal gücünün geniş bir repertuarı sunulur. Popüler kültür, teknoloji ve kitle iletişimiyle gençleri etkileyen betimlemenin artması daha kapsamlı bir müfredat ihtiyacına işaret eder. "The National Middle School Association" tarafından yapılan son araştırma, erken ergenlerde kişisel kimlik ve sosyo-kültürel kaygılarla çatışmanın olduğunu göstermektedir. Bu gelişimsel yaş kritiktir ve öğretmenlerin öğrencileri büyütebileceği ve başarılı vatandaşlara dönüştürebileceği yerler yaratmalarını gerektirir. Kerry Freedman, toplumda görsellerin yaygınlığının ve gençlerin görsel kültüre cevaplarının, görsel kültürü eğitimin içinde düşünmenin zorunlu olduğunu iddia eder. Sanat yoluyla kültürün ifadesi ve toplumdaki konular değişiyor; sanat eğitiminde görsel kültürün kapsamı önemli belirti olarak algılanmaktadır. Kültürel kimliklere uygunluğu örnekleyen görsel deneyimlerle öğrencileri bir araya getirmeye yardımcı olduğunu vurgular. Sanat sınıfında görsel kültürü öğretmek bir sanat eğitim programını geliştirebilir ve zenginleştirebilir.

David G. Darts (2005) doktora düzeyindeki araştırmasında, toplumsal olarak birleştirilmiş öğrencilerin gelişiminde sanat eğitiminin oynayabileceği rolü tartışır. Kuramcılar belirttiği gibi eleştirel, toplumsal ve yeniden oluşturmacı görsel kültür sanat eğitiminde, toplumsal konuların görsel kültürün üretimi ve sınavıyla birleştirilmesi öğrencilerin anlayışını ve bu sosyal konular hakkında farkındalığını

nasıl etkileyeceğini araştırmıştır. Aynı zamanda, bu birleştirmenin öğrencilerin anlayışını ve sosyal rollerinin farkındalığını ve sanat/görsel kültürün kültürel görevlerini nasıl etkilediğini de değinir. Kanada'nın iç şehirlerinden birinde bir lisede 11/12 Görsel Sanatlar Sınıfı içinde oluşturulmuş bu çalışmada, eğitimsel yazında, özellikle sanat/görsel kültür, eğitim ve toplumsal konular arasında yapılmakta olan kapsamsal bağlantıları destekleyen verinin yetersizliğini vurgular. Bu çoğulcu yöntembilim araştırması, öğrencilerle yapılan bir şey olmaktan çok onlara yapılan bir şey olarak betimlenen hiyerarşik kapsamlaştırmanın bir yansımasını içermektedir. Araştırmada, öğrenciler dijital video ve fotoğrafları içeren görsel veri koleksiyonuna etkin olarak dâhil edilirler. Aynı zamanda veri koleksiyonu etnografyaya ait görüşmeleri, öğrencilerin yazılı cevaplarını, alan notlarını ve eleştirel araştırma düşüncelerini içerir. Sanat üretimi, anlam oluşturma sürecinin önemli bir bileşesi olarak kullanılır.

Patricia Bode (2005) doktora düzeyindeki araştırmasında, “Çokkültürlü Sanat Eğitimi, Postmodern Dönemde Sanat Eğitimsi ve Öğrencilerinin Düşünceleri” başlığı altında, postmodern dönemde sanat eğitimcisinin hazırlığını, var olan çokkültürlü sanat eğitimi uygulamaları ve öğrenci perspektiflerine dahil etmeye odaklanmıştır. Bu çalışma sanat eğitiminde birbirleriyle ilişkili dört farklı sorunu incelemektedir: Bilgi ve öğrenmenin postmodern sınırları, gelecek yönelimleriyle ilgili yüksek öğrenimdeki anlaşmazlıklar, teori-pratik arasındaki boşluğun yapılanması ve son olarakta kentli ve marjinal topluluklarda öğrenci ve öğretmen düşüncelerinin eksikliği. Aynı zamanda sanat ve sanat eğitiminin çok çeşitlilik içeren dünyasında gerilimin yapısını oluşturan modern ve postmodern sanatın tarihi. Bu gerginlikler postmodernizm ve çokkültürlü eğitimin kesişmesinden oluşan dinamizm kökenlidir, bunun teorisi açıklanmakta ve görsel kültür sanat eğitiminin literatürü gözden geçirilmektedir.

Gregory Theriault (2008) “Sanatın Yeni Çağı: Öğrencilerin Sanatla ve Estetikle İlgili Tutumlarında Görsel Kültürün ve Teknolojinin Etkisi” başlıklı yüksek lisans düzeyindeki çalışmasında, sanat eğitimindeki en yeni teorik tartışmaları ve sanat programlarında görsel kültür, pazarlamada kullanılan görseller, artistik ifade,

görsel semboller ve sosyal yorumları inceler. Duncum, Freedman ve Mirzoeff'in tartışmalarının altında, görsel kültürün öğrencilerin çevrelerini deneyimlemelerini büyük ölçüde etkilediği ve sıklıkla çevreleriyle olan ilişkilerini tanımladığı sonucuna ulaşmıştır; sanatın öğreniminde, değerlendirilmesinde ve yaratılmasında teknolojinin ve kitle iletişiminin oynadığı rolü içermektedir. Bu araştırma, 10'lu yaşlardaki öğrencilerin bakış açısının araştırmaktadır. Öğrencilerin sanatla, estetikle, geleneksel sanatçı-sanat izleyicisi bağlarını yıkan teknolojik gelişmelerle ilgili görsel kültürü nasıl deneyimlediklerini ve bu konudaki tutumlarını ölçen bir dizi görüşme yapmıştır.

Imanol Aguirre (2004) "Beyond the Understanding of Visual Culture: A Pragmatist Approach to Aesthetic Education" (Görsel Kültürü Anlamanın Ötesinde: Estetik Eğitime Pragmatik Yaklaşım) başlıklı makalesinde, son yıllarda sanat eğitimi ile ilgili hedeflerin tekrar tanımlanmasını ve alan çalışmasının gözden geçirilmesini, sanat eğitiminin sosyal ve kültürel farkındalığa yönelik tutumunu değiştiren bir içerik olan "görsel kültür" çalışması ile değiştirilmesi gerektiğini vurgular. Deneyim olarak Dewey'in sanat kavramından başlayan bu yazıda, üç fikre dayanan teorik bir çerçeve sunulur. Öncelikle, sanat eğitimi konusunun hem "yüksek" sanat, hem de popüler kültürü içeren estetik deneyimi gerektirdiğinden bahseder. İkinci olarak, sanat ürünlerinin üzerinde düşünmek için sanat eğitimindeki üretim ve anlama arasındaki dengeyi tekrar yapılandırmak zorunluluğundan söz eder. Üçüncü olarak, sosyal yapılanma açısından sanat eğitiminin eğitimsel görevinin değerine ve hangi ürüne "öz-üretim" deneceğine karar vermek için sanat eğitiminin eğitimsel görevini gözden geçirmenin zorunlu olduğuna değinir.

Mark Bauerlein (2004) "The Burdens of Visual Culture Studies" (Görsel Kültür Çalışmalarının Sıkıntıları) adlı makalesinde, sanat eğitiminde görsel kültür çalışmalarının konu ve içeriklerinin bazılarının birleştirilmesini tartışır.

Deborah Cherry (2004) "Art History Visual Culture" (Sanat Tarihi ve Görsel Kültür) adlı makalesinde, günümüzde sanat tarihinin görsel kültür çalışmalarını içerdiğinden hareketle, bu alanın doğası, disiplini ve diğer dallarla arasındaki sınırları

görsel kültür çalışmalarıyla çelişkiler içerisine girdiğinden bahseder. Görsel kültür ile ilgili tartışmasını “Görsel çalışma nedir? Kaynağı nereye dayanır? Ve ne yöne doğru gitmektedir?” sorularıyla açıklamaya çalışır. Sonuç olarak, Cherry’e göre, sanat tarihi ve görsel kültür farklı rotalar ve paralel yollar izler, ilgi alanları birleşir ve uzaklaşır. Teoriler ve yaklaşımları paylaşılsalar da, farklı becerilere ve prosedürlere sahiptirler.

Marcum, J. W. (2002) “Beyond Visual Culture: The Challenge of Visual Ecology” (Görsel Kültürün Ötesi: Görsel Ekolojinin Meydan Okuyuşu) başlıklı makalesinde, kütüphanecilik mesleğinin giderek görselleşen bir kültürün ortasında savunmasızlık yaratn yazılı basına dayandığını belirtir. Bu araştırma, görsel etkileşim tarafından sunulan gösterişin tüm değerini göz önüne sermek için bir görsel ekoloji modeli ortaya koyar. Kütüphanecilerin, bugünün kültürünü muhafaza etmek ve gelecek nesillere yaymak, aktarmak için görsel araçları ve uygulamaları kullanmaları gerektiği vurgular. Günümüzde; grafiklerin, televizyon ve telekomünikasyonun, video, film ve bilgisayarın çeşitli boyutlarda, sözlü ve yazılı medyanın baskınlığını azaltan bir yoğunlukta bilgi akışı ortaya koyduğu farklı bir ortamda, bir görsel kültürün içinde yaşandığını belirtir. Marcum’a göre, yeni gerçek sadece görsel kültür değildir. Gerçek; bilgi transferinden çok bir bilgi ve öğrenme dünyası, faaliyetlerin evreni, sürekli katılımcı ve kapsamlı bir dal olan görsel ekolojidir.

Freedman, K. (2003) “The Importance of Student Artistic Production to Teaching Visual Culture” (Görsel Kültür Öğretiminde Öğrencinin Sanatsal Üretimine Önemi) başlıklı makalesinde, sanat eğitiminde görsel kültürü öğretme fikrinin gittikçe dikkat çektiğinden bahseder. Freedman’a göre, görsel kültürü öğretmek görsel dünyadaki geniş kapsamlı değişikliklerin eleştirisiz kabulü demek değildir. Görsel kültür eğitimi küçük adımlarla başlayabilmesine ve bazı öğretmenler çoktan uygulamalarında görsel kültürün aşamalarını ve formlarını kullanmasına rağmen, bu alan için felsefede belirgin değişiklikler yapılması gerekliliğini vurgular. Freedman’ göre, görsel kültür öğretimi öğrencinin sanatsal üretim süreçlerinin ve amaçlarının tekrar gözden geçirilmesini, müfredat içeriğinin ve öğretim metotlarının değişimini, öğrenci çalışmalarının değerlendirmesinin tekrar düşünülmesini

gerektirir. Profesyonel alandaki üyeler arasında, görsel kültür öğretiminin, üretime olan dikkatin kaybına neden olup olmadığı hakkındaki sorularından dolayı bu makaleyi yazmıştır. Soruya cevap olarak, sanatsal üretimin bu alanın temeli olduğunu belirtir.

Julie C. Van Camp (2004) “Visual Culture and Aesthetics: Everything Old is New Again.... Or is It?” (Görsel Kültür ve Estetik: Her Eski Şey Tekrar Yenidir... Ya da öyle midir?) başlıklı makalesinde, duygusal ifadeler, tekrar sunulabilir içerik, biçimsel özellikler ve genel estetik değeri hakkındaki soruları gözeterek “görsel kültür sanat eğitiminin” öğretimini önerir. Görsel kültür sanat eğitiminin bakış açılarının sanatları anlamaya kurulu yaklaşımlardan farkı; Sanat eğitiminin amaçları; Sanatı anlamada disiplinlerarası yaklaşım kullanmanın yararı; Görsel kültür hareketi tarafından ortaya atılan sanat hakkındaki sorular; Yüksek eğitimde yönetim ve ekonomi konuları başlıkları altında, görsel kültür üstüne tartışmanın gerekliliğini vurgular.

Ronald Moore (2004) “Aesthetic Experience in the World of Visual Culture” (Görsel Kültürün Dünyasında Estetik Deneyim) başlıklı makalesinde, görsel kültür kuramına karşı estetik fikirlerin olumlu ve olumsuz etkilerini araştırmıştır. 20. yüzyılda görsel kültür hakkındaki konuşulacak konuları, “K-12 sanat eğitimi ve diğer görsel kültür projelerinin hedefleri; Görsel kültür projelerinin genç öğrenciler üzerindeki etkisi” başlıklarında tartışmaya açmıştır.

Peter J. Smith (2003) “Visual Culture Studies Versus Art Education” (Sanat Eğitime Karşı Görsel Kültür Çalışmaları) başlıklı makalesinde, “Görsel kültür çalışmasının tanımı; Sanat eğitiminde teorik vurgunun modeli; Görsel kültür çalışmalarına estetiğin uygunsuzluğu” başlıkları altında, sanat eğitimi içinde görsel kültür çalışmalarının taraflılığını tartışmaktadır.

Jennifer F. Eisenhauer (2006), yeni-çağdaşçı bir araştırma olan görsel kültürle ilgili tartışmalarla başladığı, “Beyond Bombardment: Subjectivity, Visual Culture, and Art Education” (Bombardımanın Ötesinde: Öznellik, Görsel Kültür ve

Sanat Eğitimi) adlı makalesinde, sanat eğitiminde görsel kültürün, öznelliğin eleştirel tekrar düşünmesini nasıl yansıttığına daha fazla dikkat çekme amacındadır. Bir dil bombardımanı çözümlemesi, öznenin medya mesajları tarafından bombardımana tutularak konumlandırıldığı bir söylem üzerinden yola çıkarak bu makale öznenin yeni-çağdaşçı teorileri ve benlik(öz) teorilerinin insancıl yapıları arasındaki farklılıkların izleyen/izlenen, öğrenci/öğretmen ve etkin/edilgen ilişkilerini nasıl etkilediğini sorgular. Cindy Sherman'ın icracı fotoğrafları iletişim benzetmelerinin eleştirel bir tekrar düşünmesi ve özün liberal insancıl yapıları olarak sunulur. Sonuç olarak, Eisenhauer bu makalede, görsel kültürün öznenin görselle ilişkisini yalnızca bir tekrar düşünme olarak değil de, aynı zamanda öznelliğin kendisini anlamada da belirgin bir değişmeyi belirttiğini söyler.

Angela Eckhoff ve Steven Guberman (2006) "Daddy Daycare, Daffy Duck, and Salvador Dali: Popular Culture and Children's Art Viewing Experiences" (Daddy Daycare, Daffy Duck ve Salvador Dali: Popüler Kültür ve Çocukların Sanat Gözleme Deneyimleri" başlıklı makalede, yazarlar üç genç çocuğun görsel kültür ve güzel sanatların popüler biçimleri arasında hangi yollarla bağlantılar kurduklarını örnekleyen üç kısa hikâyeye sunarlar. Bu hikâyeler, popüler kültür medyasına maruz kalınarak alınan bilginin, çocuklara bir sanat gözleme deneyimine etkin olarak katılma fırsatı sağlamıştır.

Kevin M. Tavin (2005) "Opening Re-Marks: Critical Antecedents of Visual Culture in Art Education" (Gözlemleri Açma: Sanat Eğitiminde Görsel Kültürün Eleştirel Geçmişi) adlı makalesinde, Vincent Lanier, June King McFee, Laura Chapman ve Brent ve Marjory Wilson tarafından yapılan sanat eğitimi müfredatına, popüler kültürün dâhil edilmesinden yana olan tarafları sorgular. Hem kişisel olarak hem de toplu halde, onların çalışmalarının günlük hayata odaklandığı ve popüler kültür imgelerini sanat eğitiminde çalışmanın yasalaşmış nesnelere gibi yerleştirmeye yardım ettiği savunulur. Görsel kültür ve popüler kültür arasındaki farklılıkların dikkat çeken durumlarının, bugün görsel kültür geçmişinin birazını şekillendirmeye yardım ettiği tartışılır. Bu geçmişler önceki silinerek üzerine tekrar yazıldığı

parşömen kinayesi yoluyla, yeni gözlemlerle ve gözden geçirmelerle tekrar araştırılmaktadır.

İsmail Özgür Soğancı (2005) “Re-attaching the Detached: In-class Critical Analysis of Popular Media Images of Karagoz” (Kopmuş Olanı Tekrar Bağlamak: Popüler Karagöz Medya İmgelerinin Sınıf-içi Eleştirel Analizi) başlıklı makalesinde, geleneksel Türk gölge oyunu kuklası Karagöz’ün popüler medya tasvirini çözümlenmiştir. Yazar, popüler Türk kültürünün yerel politikası içinde, geleneğin nadir bir parçasının nasıl tarihsel, kültürel ve sanatsal köklerinden koparılmış çizgi film benzeri bir tasvir olduğunu sorgular. Dahası, yazar sanat eğitmenlerinin popüler medyanın görsel kültürün örneklerini hangi yollarla işlediğini eleştirel olarak sorgulayarak, Karagöz gibi geleneksel biçimleri tekrar bağlamaya yardım edebileceklerini öngörür.

2.2. Yurtiçinde Yapılan Yayın ve Araştırmalar

Orhan Koçak’ın (1995) “İmgenin Halleri” adlı kitabı, Mithat Şen’in resimleri üzerine yazdığı üç deneme yazısı ile imge çözümlenmesinde referans niteliğindedir.

Enis Batur’un (1999) edebiyattan plastik sanatlara, müzikten mimariye uzanan Türkçeye aktarılmış temel metinleri bir araya getirerek sunduğu “Modernizmin Serüveni” kitabı önemli bir kaynak olarak düşünülmektedir. Yine Batur’un (2004) “İmgeleri Kim Dinler?” adlı kitabı da çağın sanatçılarına, gününü ve geçmişin yapıtlarına bakışının ürünlerini içeren bir çalışma olarak karşımıza çıkmaktadır. Batur’un diğer çalışmaları da referans niteliğindedir.

Bölüm I’de atıfta bulunulan Mehmet Ergüven’in (1998) kendi yazılarını derlediği “Görmece” adlı kitabı ise, genel anlamda temel alan-yazın hakkında fikir vermek bakımından kaynak olarak gösterilebilir. İki bölümden oluşturduğu “Görmece” kitabının birinci bölümünde, görüntülerin çözümünü; ikinci bölümünde ise görüntüyle ilişkilerine karşın belirli konularda geliştirdiği düşüncelerini

sunmaktadır. Ergüven'in diğer çalışmaları da dikkatle izlenmesi, okunması gereken yapıtlar olarak düşünülmektedir.

Ahmet Oktay'ın "Metropol ve İmgelem" adlı kitabı ise, "Kentleşme, giderek metropolleşme olgusunun zaman içinde gündelik pratikler ve sanatsal imgelem düzleminde yol açtığı değişikliklerin boyutlarını ve içerimlerini saptayabilme" (Oktay, 2002a: 9) çevresinde yoğunlaşmıştır.

Bu araştırma başladığında, internet üzerinden akademik yazılara ulaşmak oldukça sınırlıyken, son birkaç yıl içinde üniversitelerin internet servisleri ve dergi abonelik sistemleri sayesinde birçok kaynağa ulaşma imkanı doğmuştur. Bu araştırma sırasında, ülkemizde Milli Kütüphane, YÖK, üniversite kütüphaneleri, enstitüler, bağımsız araştırma kurumlarından yararlanılarak ulaşılan birçok kaynak çalışmaya yön vermiştir. Ayrıca, güvenilir olduğu düşünülen birçok günlük sanat-haber ve eleştiri yazılarının yer aldığı web sitelerinden de yararlanılmıştır.

Yavuz Hakan Gürsoytrak (1996) "Çağdaş Sanatta İmge" adlı sanatta yeterlik düzeyindeki araştırmasında, bilginin kaynağı olarak biçim yorumlama yöntemleri, yaşam deneyimleri ile imge ve çağ arasındaki ilişkileri incelemektedir. İmgenin çevresel bağlarını, zaman ve mekan anlayışlarına göre ele alırken, resim sanatından olan beklentilerin inanışlar, sanatsal amaç, işlevsellik, kişi oluş ve nesneleşme sorunlarına yöneldiği düşüncesi araştırmanın önemini betimlemektedir.

Ercan Sağlam'ın (2001) "Araştırma ve Uygulama Sürecinde Eğretilene Olarak Sanatsal İmge" başlıklı sanatta yeterlik düzeyindeki araştırması da başka araştırmalara referans niteliğindedir.

Çağatay Karahan'ın "Pop-Art'ta "Nesne'nin" Bir Gösterge Olarak Kullanımı" başlıklı sanatta yeterlik düzeyindeki çalışmasında ise, plastik sanatlar alanında göstergebilimsel veri ve terimler esin kaynağı olarak kullanılmış ve Pop Sanat'ı temsil eden sanatçı ve eserleriyle ilgili açıklamalara ve çözümlemelere yer verilmiştir.

Gülseren Çakır (1993) “Nesne, İmgelem, Bilinçaltı” adlı yüksek lisans düzeyindeki araştırmasında, bilinçaltının başlangıcından bugüne sanattaki evrensel yansımalarından yola çıkarak, doğa gerçekliğinden soyut sanata kadar sanatın çoğunlukla evrensel cinsel enerjiden kaynak aldığını öne sürer.

Funda Aksüt’ün (2002) “Soyut Resimde İmge”, Gül Aslı Dinçer’in (1996) “Araştırma ve Uygulama Sürecinde İmgeden İmgeleme”, Selda Demirel’in (1997) “Yaratma Süreci-İmgelem-Biçimleme”, Başak Devrim Yıldız’ın (2002) “Varlık Olarak İnsanı İmge ve Simge Aracılığıyla Anlamlandırma Çabası” başlıklı yüksek lisans düzeyindeki çalışmalarının da imge üzerine yapılacak diğer araştırmalara kaynaklık edeceği düşünülmektedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evreni, örnekleme ve veri toplama araçları ile veri çözümleme teknikleri açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel bir çalışmadır. Nitel araştırma ise, "... gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir" (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 39). Veriler nitel araştırma yöntemine dayalı olarak toplanmıştır Bu kapsamda öncelikle araştırma ile ilgili literatür taranmış ve nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme ve doküman incelemesi yöntemleri kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak düzenlenen *Kişisel Bilgi* (EK-3) ve yarı yapılandırılmış ve açık uçlu sorulardan oluşturulmuş *Görüşme Formu* (EK-3) (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 120–131) ile ilişkisel çözümlenmeler yapmaya olanak verecek şekilde *Doküman İnceleme* yöntemi kullanılmış ve araştırma çok sayıda değişken ile yapılandırılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 187–197).

3.2. Evren ve Örneklem

3.2.1 Evren

Araştırmanın evrenini, Türkiye'deki Eğitim Fakülteleri Resim-İş Öğretmenliği ve Güzel Sanatlar Fakülteleri Resim Bölümlerinde lisans düzeyinde resim dersi alan 3. ve 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Lisans düzeyinde resim dersi 2. sınıfta verilmeye başlanmaktadır. Bu dersi 3. ve 4. sınıfta alan öğrencilerin,

2. sınıfta alanlara göre daha yetkin oldukları düşünülmektedir. Bu sınıflar, öğrencilerin resimlerinde kendilerini ifade etmede atölye hocasından bağımsız karar vermeye başladıkları dönemlerdir. Bu nedenle araştırma evreni 3. ve 4. sınıfta lisans düzeyinde resim dersi alan öğrencilerle sınırlandırılmıştır.

2006–2007 “Yükseköğretim Kurulu Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi” kılavuzuna göre, ülke genelinde birbirinden bağımsız sanat eğitimi veren fakülteler 2 başlık altında toplanabilir:

1- Eğitim Fakülteleri; Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Öğretmenliği 26 adet (Bakınız: EK-1).

2- Güzel Sanatlar Fakülteleri; Resim bölümleri 20 adet (Bakınız: EK-2).

Evreni oluşturan fakültelerin toplam sayısı 56’dır. Toplam kontenjan rakamlarına göre bu fakültelerde okuyan öğrenci sayısı 1875’tir (Bakınız: 2006–2007 YÖK/ÖSYM Kılavuzu). Bu fakültelerin 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören öğrenci sayısı ise 937’dir.

3.2.2. Örneklem

Araştırmada, evreni oluşturan üniversitelerin eğitim ve güzel sanatlar fakültelerinden eşit sayıda fakülteye yer verilmek suretiyle örneklem oluşturulması planlanmıştır. “Örneklem, belli kurallara göre, belli bir evrenden seçilmiş ve seçildiği evreni temsil yeterliği kabul edilen küçük kümedir. Araştırmalar çoğunlukla örneklem kümeler üzerinde yapılır ve elde edilen sonuçlar ilgili evrenlere genellenir” (Karasar, 2005: 110–111). Evreni temsil etmek amacıyla örneklem seçiminde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 107). Üniversitelerin seçimi düşünüldüğünde maksimum çeşitlilik örneklemesinden bahsetmek mümkündür (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 108). Araştırmanın örnekleme, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği, Antakya Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı ile Eskişehir Anadolu

Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı ve İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü, Antakya Mustafa Kemal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü ile Eskişehir Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümünde lisans düzeyinde 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören 248 öğrenci ile sınırlıdır. YÖK'ün ÖSYM kılavuzundaki kontenjan rakamlarına göre bu fakültelerin 3. ve 4. sınıflarında okuyan öğrenci sayısı 300'dür (Bakınız: 2006–2007 YÖK/ÖSYM Kılavuzu). Ancak 2006–2007 öğretim yılında 248 öğrenci sayısına ulaşılmıştır.

Araştırmada, örnekleme oluşturan üç üniversitenin eğitim ve güzel sanatlar fakültelerinde okuyan 248 öğrenciden 147'si ile görüşme yapılmıştır. 248 öğrencinin 29'una ulaşılamamış, 72'si ise görüşme sorularına yeterli yanıt alınamadığı için elenmiştir. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliğinde 3. sınıfta okuyan 30 öğrenciden 24 kişiyle görüşülmüş ve bu görüşme formlarının 11'i kullanılmıştır. 4. sınıfta okuyan 34 öğrenciden 32'si ile görüşülmüş ve bu görüşme formlarından da 10'u kullanıldı. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümünde ise, 3. sınıfta okuyan 17 öğrenciden 14'ü ile görüşülmüş ve görüşme formlarından 13'ü kullanılmıştır. 4. sınıfta okuyan 9 öğrenciden 7'si ile öğrenciyle görüşme yapılmıştır. Genel olarak sayı verecek olursak; DEÜBEF Resim-İş Öğretmenliğinde okuyan 64 öğrenciden 21'i, DEÜGSF Resim Bölümünde okuyan 26 öğrenciden 20'si ile görüşme yapılmıştır. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliğinde 3.sınıfta okuyan 26 öğrenciden 20'si, 4.sınıfta okuyan 27 öğrenciden 25 kişiyle görüşme yapılmıştır. Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümünde 3. sınıfta okuyan 10 öğrenciden 3 öğrenci, 4. sınıfta okuyan 11 öğrenciden 7 kişiyle görüşme yapılmış ve 5 görüşme formu kullanılmıştır. Genel olarak sayı verecek olursak; AÜEF Resim-İş Öğretmenliğinde okuyan 53 öğrenciden 45'i, AÜGSF Resim Bölümünden 21 öğrenciden 8'i ile görüşme yapılmıştır. Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliğinde 3. sınıfta okuyan 27 öğrenciden 27'si ile görüşme yapıldı, 19 görüşme formu kullanıldı. 4. sınıfta okuyan 26 öğrenciden 18'i ile görüşme yapıldı ve 13'ü kullanıldı. Mustafa Kemal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümünde 3. sınıfta okuyan 15

öğrenciden 10'u ile görüşme yapılmış, 6 görüşme formu kullanılmıştır. 4. sınıfta okuyan 16 öğrenciden 15'i ile görüşme yapılmıştır. Genel olarak sayı verecek olursak; MKÜEF Resim-İş Öğretmenliğinde okuyan 53 öğrenciden 32'si, MKÜGSF Resim Bölümünde okuyan 31 öğrenciden ise 21'i ile görüşme yapılmıştır.

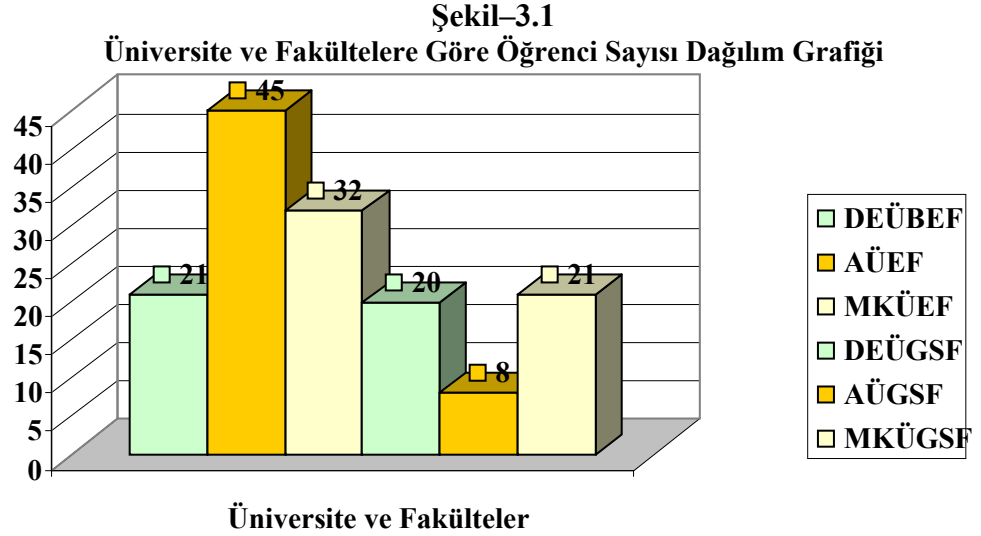
Türkiye'deki bölgesel farklılıklara bağlı olarak, şehirlerin kültürel, üniversitelerin fiziki ve akademik personel olanaklarında farklılaşma olduğu, bunların sonucunda öğrencilerin de bu ortamdan çeşitli etkiler aldığı gerçeğinden hareketle, bölgesel bir yığılma olmaksızın, bu üç üniversitenin evreni temsil etmeye yetkin olduğu söylenebilir. Toplam 147 öğrenciden yanıt alınmıştır. Bu rakam, evrenin % 15,7'sine karşılık gelmektedir. Üniversiteler bazında amaçlı örneklem olarak değerlendirildiğinde, 3 üniversite, evrenin % 5,4'ünü temsil etmektedir. Örnekleme oluşturan üniversiteler ve anketi yanıtlayan öğrenci sayıları Tablo-3.1'de yer almaktadır.

Tablo-3.1
Örnekleme Oluşturan Öğrencilerin Üniversite ve Fakültelere Göre Dağılımı

	Üniversiteler	Fakülteler				f	% Dağılımı
		EF	%	GSF	%		
1	Dokuz Eylül Üniversitesi	21	14,3	20	13,6	41	27,9
2	Anadolu Üniversitesi	45	31,6	8	5,4	53	36,1
3	Mustafa Kemal Üniversitesi	32	21,8	21	14,3	53	36,1
	Toplam (N)	98	66,7	49	33,3	147	100,0

Örnekleme oluşturan 147 öğrencinin 21'i (% 14,3) DEÜBEF'de, 45'i (% 31,6) AÜEF, 32'si (% 21,8) MKÜEF Resim-İş Öğretmenliği Bölümünde, 20'si (% 13,6) DEÜGSF, 8'i (% 5,4) AÜGSF, 21'i (% 14,3) MKÜGSF Resim Bölümünde öğrenim gördüğü Tablo-3.1'de görülmektedir. Genel toplama bakılacak olursa; öğrencilerin 98'i (% 66,7) EF Resim-İş Öğretmenliği, 49'u (% 33,3) GSF Resim Bölümünde öğrenim görmektedir. Eğitim fakültelerinde görüşme yapılan öğrenci sayısının yüksek çıkmasının bu fakültelerin kontenjan sayısı ile ilişkili olduğu

düşünülmektedir. Ayrıca AÜEF’de görüşme yapılan öğrenci sayısının en yüksek çıktığı Şekil-3.1’de görülmektedir.

Ankette yer alan “Kişisel Bilgi Formu” aracılığı ile örnekleme ilişkin çeşitli sayısal bulgular elde edilmiştir. Tablo ve grafik dağılımlarıyla birlikte *örneklem bulgularına* aşağıda yer verilmiştir.

— Örneklem Bulguları

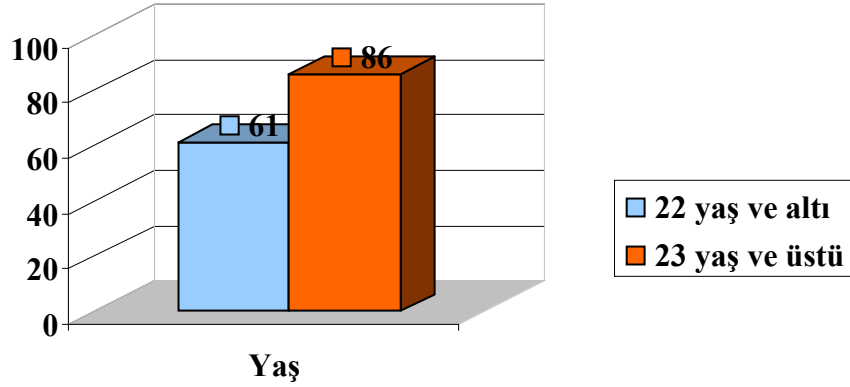
Tablo-3.2
Yaşa Göre Öğrenci Sayısı Dağılımı

	Yaş Aralıkları	Frekans	% Dağılımı
1	22 yaş ve altı	61	41,5
2	23 yaş ve üstü	86	58,5
	Toplam (N)	147	100,0

Yaş grupları “22 yaş ve altı” ve “23 yaş ve üstü” olarak sınıflandırılmıştır. “22 yaş ve altı” aralığı ülkemizde ortaöğretim sonrası ara vermeksizin sürdürülen yükseköğrenim çağını belirler. “23 yaş ve üstü” aralığı ise, eğitim çağı boyunca kayıp yılların olduğunu göstermektedir. “Frekans dağılımı kayıp yılların hangi döneme rastladığı ve nedenleri hakkında bilgi vermez ancak yükseköğrenime geç başladığı konusunda fikir verebilir. Bu durum, özellikle Resim-İş Öğretmenliği ve

Resim Bölümlerinin öncelikli bir tercih olmadığını ya da giriş yetenek sınavlarında ilk başvuruda başarılı olamadıklarını göstermesi bakımından önemlidir” (İnce, 2007: 130).

Şekil-3.2
Yaşa Göre Öğrenci Sayısı Dağılım Grafiği

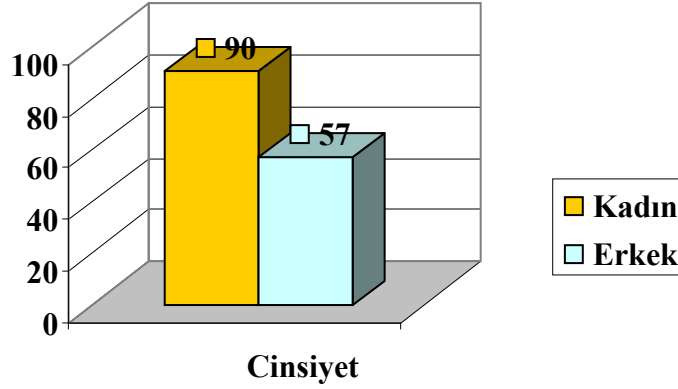

Tablo-3.2 ve yukarıdaki grafikte görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan 147 Resim-İş Öğretmenliği ve Resim Bölümü 3. ve 4. sınıf öğrencisinin 61'i (% 41,5) normal öğrenim yaşı olan “22 yaş ve altı” aralığındadır. 86'sının (% 58,5) oransal olarak daha yaşlı olması, öğrenim görmekte olan öğrencilerin yarıdan fazlasının kayıp yıllarının olduğunu göstermektedir. Burada, Resim-İş Öğretmenliği ve Resim Bölümü okumakta olan öğrencilerin önemli bir kesiminin (bu bölümler) ilk tercihi olmadığı veya giriş yetenek sınavlarını ilk denemelerinde başaramayıp yıl kaybettikleri söylenebilir.

Tablo-3.3
Cinsiyete Göre Öğrenci Sayısı Dağılımı

	Cinsiyet	Frekans	% Dağılımı
1	Kadın	90	61,2
2	Erkek	57	38,8
	Toplam (N)	147	100,0

Şekil-3.3
Cinsiyete Göre Öğrenci Sayısı Dağılım Grafiği

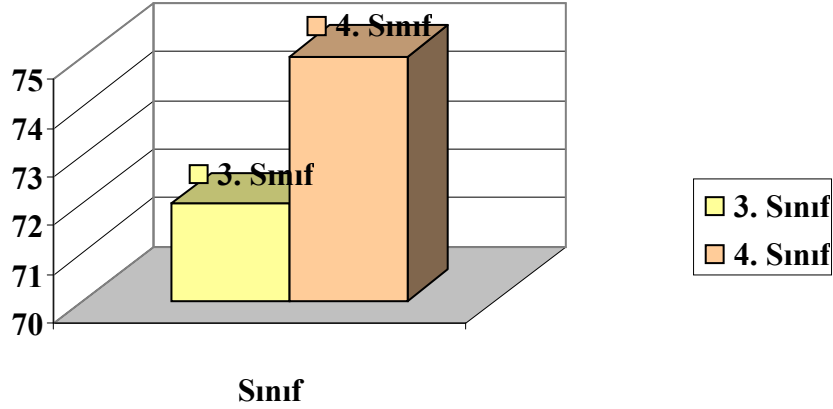
Tablo-3.3'deki grafikten ve Şekil-3.3'ten anlaşıldığı üzere, görüşme formlarını yanıtlayan 147 Resim-İş Öğretmenliği ve Resim Bölümleri 3. ve 4. sınıf öğrencilerinden, 90'ı (% 61,5) kadın, 57'si (% 38,8) erkektir. Yaklaşık olarak her 3 öğrenciden 2'sinin kadın, 1'inin erkek olduğunu söylemek olasıdır. Gözlemlerimiz de bunu doğrulamaktadır.

Tablo-3.4.
Sınıflara Göre Öğrenci Sayısı Dağılımı

	Sınıflar	Frekans	% Dağılımı
1	3. Sınıf	72	49,0
2	4. Sınıf	75	51,0
	Toplam (N)	147	100,0

Tablo-3.4'te ve aşağıdaki grafikte görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan 147 öğrencinin 72'si (% 49,0) 3. sınıf, 75'i (% 51,0) 4. sınıfta okumaktadır.

Şekil-3.4
Sınıflara Göre Öğrenci Sayısı Dağılım Grafiği

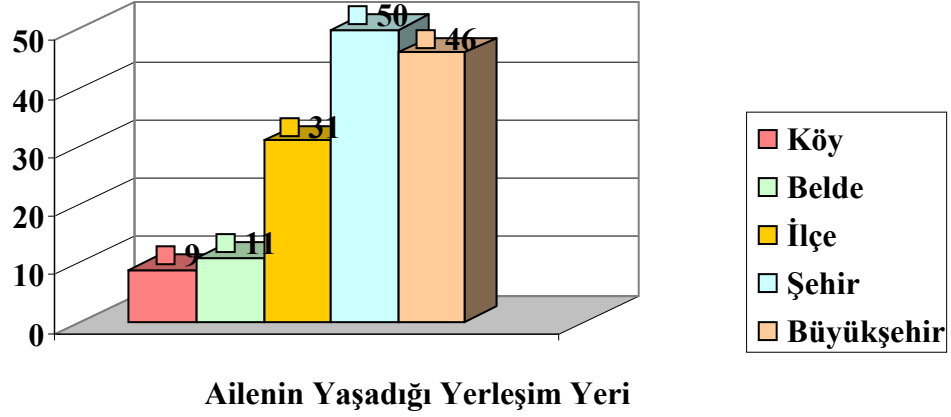
Aşağıda yer alan Tablo-3.5 ve Şekil-3.5'te görüldüğü gibi, öğrencilerin ailelerinin yaşadığı yerleşim yerleri köy, belde, ilçe, şehir ve büyükşehir olarak 5 kategoride belirlenmiştir. Oranlara bakıldığında, öğrencilerin ailelerinin daha çok şehirde (% 34,0) ve büyükşehirde (% 31,3) yaşadıkları gözlenmektedir. Daha sonra ilçe, belde ve köyde yaşadıkları görülmektedir. Bu oranlar, köyden kente göçün gün geçtikçe ne kadar yoğun yaşandığı konusunda bir fikir verebilir.

Tablo-3.5
Ailenin Yaşadığı Yerleşim Yerine Göre Öğrenci Sayısı Dağılımı

	Yerleşim Yeri	Frekans	% Dağılımı
1	Köy	9	6,1
2	Belde	11	7,5
3	İlçe	31	21,1
4	Şehir	50	34,0
5	Büyükşehir	46	31,3
	Toplam (N)	147	100,0

Örneklem grubunda yer alan 147 öğrenciden 50'sinin ailesi şehirde, 46'sının ailesi büyükşehirde, 31'inin ailesi ilçede, 11'inin ailesi beldede, 9'unun ailesi de köyde yaşamaktadır. Ailenin yaşadığı yerin, öğrencinin büyüüp yetiştiği sosyo-kültürel çevrenin göstergesi olması açısından önem taşıdığı düşünülmektedir.

Şekil-3.5
Ailenin Yaşadığı Yerleşim Yeriine Göre Öğrenci Sayısı Dağılım Grafiği

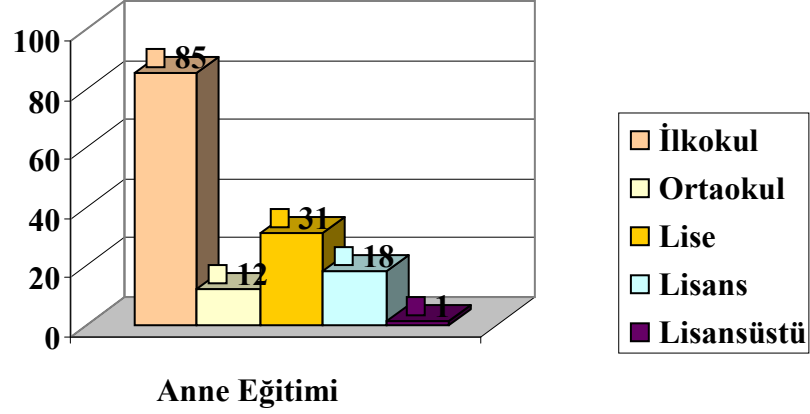

Tablo-3.6 ve Şekil-3.6'da görüldüğü gibi, 147 öğrencinin % 57,8'inin annesinin eğitim düzeyi ilkokuldur. Bu değer dikkat çekici olduğu düşünülmektedir. Ülkemizde kadınların eğitimi ile ilgili son yıllarda önemli gelişmeler olduğu gözlenmektedir. Ancak görüşmeler yapıldığı yaş gruplarının anne eğitimlerinin düşük düzeyde çıkması, geçmişe dönük yıllarda kadınların eğitimi konusunda ciddi bir duyarsızlık olduğunu, bununla birlikte öğrenim profillerinin de düşük olduğunu düşündürmektedir.

Tablo-3.6
Anne Eğitim Düzeylerine Göre Öğrenci Sayısı Dağılımı

	Anne Eğitim	Frekans	% Dağılımı
1	İlkokul	85	57,8
2	Ortaokul	12	8,2
3	Lise	31	21,1
4	Lisans	18	12,2
5	Lisansüstü	1	0,7
	Toplam (N)	147	100,0

Şekil-3.6
Anne Eğitim Düzeylerine Göre Öğrenci Sayısı Dağılım Grafiği

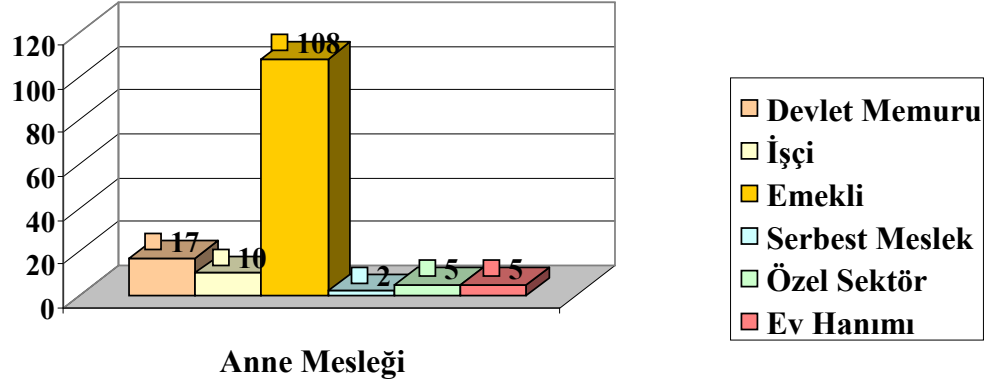

Aşağıda yer alan Tablo-3.7’de ve Şekil-3.7’de görüldüğü gibi, anne meslek gruplarına göre çıkan en yüksek değerler % 73,5’i annesi emekli, % 11,6’sı devlet memuru, % 6,8’i işçi olan öğrenci sayıları oluşturmaktadır. Annesi emekli olan öğrencilerin sayısının yüksek çıkmasının, bu öğrencilerin annelerinin çalışan ve emekli olan ile babasından dolayı emekli olan öğrenci sayılarını gösterip göstermediği konusunda bir fikir yürütülememektedir. Aslında bu tablo, Türkiye’de erken emekliliğin bir göstergesi de olabilir. Henüz çocuğu yüksek öğrenime devam eden annelerin yüksek oranda emekli oldukları gözlemlenmektedir.

Tablo-3.7
Anne Meslek Gruplarına Göre Öğrenci Sayısı Dağılımı

	Anne Eğitim	Frekans	% Dağılımı
1	Devlet Memuru	17	11,6
2	İşçi	10	6,8
3	Emekli	108	73,5
4	Serbest Meslek	2	1,4
5	Özel Sektör	5	3,4
6	Ev Hanımı	5	3,4
	Toplam (N)	147	100,0

Şekil-3.7
Anne Meslek Gruplarına Göre Öğrenci Sayısı Dağılım Grafiği

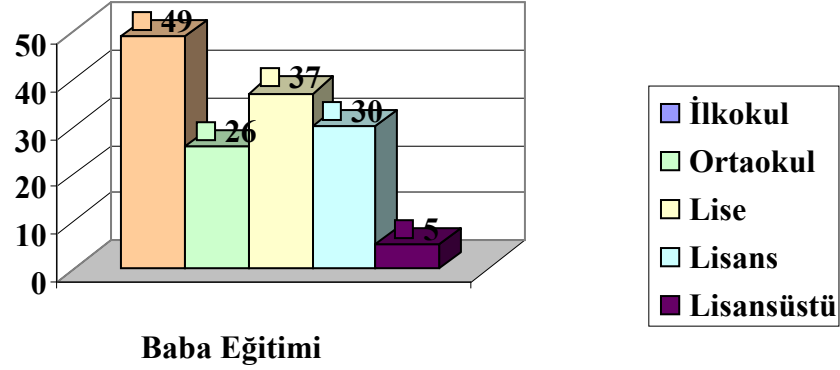

Aşağıda yer alan Tablo-3.8 ve Şekil-3.8’de görüldüğü gibi, öğrencilerin % 33,3’ünün baba eğitim düzeyi ilkokul, % 25,2’sinin baba eğitim düzeyi lise ve % 20,4’ünün baba eğitim düzeyi lisans olarak en yüksek değerlerde çıktığı görülmektedir. Anne eğitim düzeylerine göre buradaki çıkan değerler biraz farklılaşmıştır.

Tablo-3.8
Baba Eğitim Düzeylerine Göre Öğrenci Sayısı Dağılımı

	Anne Eğitim	Frekans	% Dağılımı
1	İlkokul	49	33,3
2	Ortaokul	26	17,7
3	Lise	37	25,2
4	Lisans	30	20,4
5	Lisansüstü	5	3,4
	Toplam (N)	147	100,0

Şekil-3.8
Baba Eğitim Düzeylerine Göre Öğrenci Sayısı Dağılım Grafiği

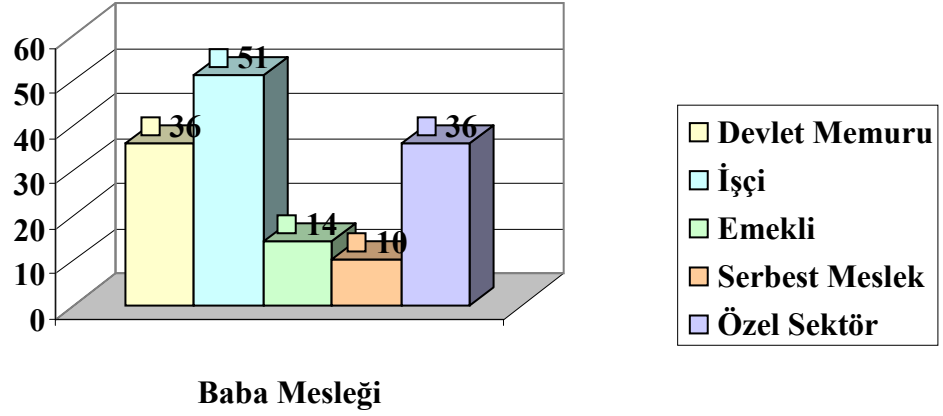
Tablo-3.9 ve Şekil-3.9’da ise, öğrencilerin baba eğitim düzeylerinde en yüksek değer olarak % 34, 7 ile babası işçi olan öğrencilerin sayısının yüksek çıktığı gözlenmektedir. Daha sonra, babası devlet memuru olan (% 24,5) ve özel sektörde çalışan (% 24,5) öğrencilerin sayısının yüksek çıktığı görülmektedir. Burada da şöyle bir yorum getirilebilir; 1960 sonrası işçilerin çalışma şartlarının değiştirilmesi (sendikalaşma vb.) ile işçi sınıfının boyutu değişmiş ve meslek olarak daha çok tercih edilmesi gündeme gelmiştir.

Tablo-3.9
Baba Meslek Gruplarına Göre Öğrenci Sayısı Dağılımı

	Anne Eğitim	Frekans	% Dağılımı
1	Devlet Memuru	36	24,5
2	İşçi	51	34,7
3	Emekli	14	9,5
4	Serbest Meslek	10	6,8
5	Özel Sektör	36	24,5
	Toplam (N)	147	100,0

Şekil-3.9

Baba Meslek Gruplarına Göre Öğrenci Sayısı Dağılım Grafiği

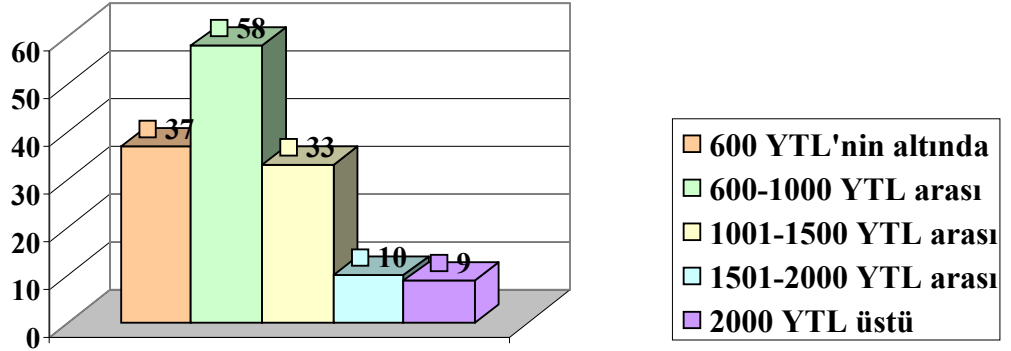
Tablo-3.10 ve Şekil-3.10'da görüldüğü gibi, öğrencilerin ailelerinin aylık net gelir düzeylerinde 600–1000 YTL arası (% 39,5), 600 YTL'nin altında (% 25,2) ve 1001–1500 YTL arası (% 22,4) gelir düzeylerinin daha yüksek çıktığı görülmektedir. Ülkenin ekonomik koşulları bağlamında bu verilerin çıkmasının doğal olduğu düşünülmektedir.

Tablo-3.10

Aylık Net Gelir Düzeylerine Göre Öğrenci Sayısı Dağılımı

	Aylık Net Gelir	Frekans	% Dağılımı
1	600 YTL'nin altında	37	25,2
2	600–1000 YTL arası	58	39,5
3	1001–1500 YTL arası	33	22,4
4	1501–2000 YTL arası	10	6,8
5	2000 YTL ve üstü	9	6,1
	Toplam (N)	147	100,0

Şekil-3.10
Ailenin Aylık Net Gelir Düzeylerine Göre Öğrenci Sayısı Dağılım Grafiği

Ailenin Aylık Net Geliri

3.3. Bağımlı Değişkenler

Araştırmada, eğitim ve güzel sanatlar fakültelerinde Resim-İş Öğretmenliği ve Resim Bölümlerinde lisans düzeyinde öğrenim gören 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin resimlerinde görsel kültürün ve sosyo-kültürel olguların etkileri ve bu etkilerin öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Bağımlı değişkenler iki başlık altında incelenebilir; a) Görsel kültüre ilişkin değişkenler b) Sosyo-kültürel olgular. Görsel kültüre ilişkin değişkenler sırasıyla şunlardır; 1- Görüntü üreten teknolojiler (Televizyon, internet, reklam panoları, afişler, yazılı basın) 2- Çağdaş Sanat Oluşumları 3- Sanatçılar ve öğrencilerin sanatçıları beğeni nedenleri 4- Öğrencilerin resimlerinde kullandıkları imgeler. Sosyo-kültürel olgular ise sırasıyla; 1- Çevre 2- İnançlar 3- Ekonomi 4- Politika 5- Cinsel Kimlik'tir.

3.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmacı tarafından, Kişisel Bilgi Formu (Ölçek-A), Görüşme Formu (Ölçek-B) ve Doküman İnceleme (Ölçek-C) olmak üzere üç farklı araç kullanılmıştır.

3.4.1. Kişisel Bilgi Formu (Ölçek-A)

Bu araştırmanın amaçlarından biri olan görsel kültürün ve sosyo-kültürel olguların etkilerinin öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre farklılaşp farklılaşmadığını incelemektir. Bu nedenle “Kişisel Bilgi Formu” geliştirilmiştir. Formda öğrencinin yaşı, cinsiyeti, okuduğu üniversite ve fakülte, sınıf, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitimi durumu, anne ve babanın mesleği ve ailenin aylık net gelir bilgileri yer almaktadır (Bakınız: EK-3). Kişisel Bilgi Formu’na ilişkin bulgular, *örneklem bulguları* olarak yukarıda açıklanmıştır.

3.4.2. Öğrenci Resimlerindeki İmgelerde Görsel Kültür ve Soyo-Kültürel Olguların Etkilerine İlişkin Görüşme Formu (Ölçek-B)

“Görüşme formu, araştırma problemi ile ilgili tüm boyutların ve soruların kapsanmasını güvence altına almak için geliştirilmiş bir yöntemdir” (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 122). Bu bölümde, “Öğrenci Resimlerindeki İmgelerde Görsel Kültürün ve Sosyo-Kültürel Olguların Etkileri”ne ilişkin görüşme formu hazırlama süreci açıklanacaktır.

- Görüşme Formunun Yapısı

Ölçek-B, “Öğrenci Resimlerindeki İmgelerde Görsel Kültürün ve Sosyo-Kültürel Olguların Etkileri”ne ilişkin öğrenci görüşlerinin alınması için açık uçlu sorulardan oluşturulmuştur. Açık uçlu sorular sorma nedeni, açıklama yapmayı ve ayrıntılı konuşmayı sağlamak olarak düşünülebilir. Hazırlanan görüşme formu bu haliyle, yarı yapılandırılmış görüşme ölçeği özelliği göstermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 120). Veri toplamak için yazışma tekniğinin tercih edilmesi, yapılandırılmış soru formları kullanmayı zorunlu kılmaktadır (Karasar, 2005: 175).

Görüşme formu hazırlamak için ilgili alan-yazın taranmış ve daha önce yapılmış görüşme formları incelenmiştir. Görüşme sorularını oluşturma, Yıldırım ve Şimşek’in (2005: 137) belirttiği gibi “basit ve doğrusal bir süreç değildir”. Bu

amaçla, sorular 10 kişilik bir grup üzerinde denenmiş, bu denemeye göre gerekli ifade değişiklikleri yapılmış ve yeni sorular yazılmıştır. Ayrıca nitel araştırma konusunda uzman kişilerden görüşme sorularıyla ilgili görüş alınmıştır. Görüşme formunda, görüşülen bireye güven kazandırmayı amaçlayan ifadelere de yer verilmiştir (Bakınız: EK-3). Bu süreç sonunda 9 maddelik görüşme formu hazırlanmıştır. Toplam 147 öğrencinin yanıt verdiği görülmüştür. Görüşme formunda yer alan sorulara aşağıda yer verilmiştir:

1. **Görsel kültür-Görüntü üreten teknolojiler (Televizyon, internet, reklam panoları, afişler, yazılı basın) resimlerinizdeki imgeleri nasıl etkilemektedir?**
 - a) *TV'nin* resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir?
İnternetin resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir?
 - b) *Reklam Panolarının* resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir?
 - c) *Afişlerin* resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir?
 - d) *Yazılı basının* resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir?
 2. Kendi resimlerinizdeki imgelerle, çağdaş sanat oluşumları arasında ne tür paralellikler görüyorsunuz?
 3. Plastik sanatlar alanında en çok beğendiğiniz sanatçı kim? Neden?
 4. Yaşadığınız çevre (toplumsal ve fiziksel çevre) resimlerinizdeki imgeleri nasıl etkilemektedir?
 5. Resimlerinizdeki imgelerde inançlarımızın etkisi nedir?
 6. Ekonomik koşullar resimlerinizdeki imgeleri nasıl etkilemektedir?
 7. Politik görüşünüz resimlerinizdeki imgeleri nasıl etkilemektedir?
 8. Cinsel kimliğiniz resimlerinizdeki imgeleri nasıl etkilemektedir?
 9. Resimlerinizde hangi imgeleri kullanıyorsunuz?
- **Görüşme Formunun Uygulanması ve Geçerlik-Güvenirlik Analizleri**

Araştırmada geçerlik için yüz yüze yapılan görüşmeler yoluyla ayrıntılı ve derinlemesine bilgi toplama yolu benimsenmiştir. Sonuçlara nasıl ulaşıldığı konusunda ayrıntılı açıklama veri toplama tekniklerinde verilmiştir.

Nitel araştırmada geçerlik araştırmacının araştırdığı olguyu, olduğu biçimiyle ve olabildiğince yansız gözlemesi anlamına gelmektedir (Kirk ve Miller, 1986). Araştırılan olgu veya olay hakkında bütüncül bir resim oluşturabilmesi için araştırmacının elde ettiği verileri ve ulaştığı sonuçları teyit etmesine yardımcı olacak bazı ek yöntemler (eşitleme, katılımcı teyidi, meslektaş teyidi, vb.) kullanması gerekir (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 255–256).

Bu bağlamda, görüşme formundaki sorular ilk önce 11, daha sonra 13 soru olarak hazırlanmış ve geçerlik analizi için DEÜBEF’de 10 öğrenciye uygulanmıştır. Bu sorulara yanıt alınıp alınmadığı kontrol edilmiş ve soruların ifadeleriyle ilgili sorunlar olduğu düşünülerek yeniden üzerinde çalışılmış ve 9 soru olarak 147 öğrenciye uygulanmıştır. Ölçek geçerliliği için, maddeler uzman görüşü alınarak hazırlanmış ve deneme ölçeği uygulandıktan sonra da uzman görüşlerine başvurulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme ölçeği olarak, Ölçek B’deki 9 madde, nitel sorgulayıcılarıyla birlikte frekans ve yüzde (%) dağılımları üzerinden, her alt probleme ilişkin bulgularda incelenmiş ve yorumlanmıştır (Bakınız: Bölüm IV Bulgular ve Yorumlar).

Nitel araştırmaya temel oluşturan ilkelerden birisi, gerçeklerin bireylere ve içinde bulunulan ortama göre sürekli bir değişme içinde olduğu ve araştırmanın benzer gruplarda tekrarlanmasının aynı sonuçlara ulaşmayı mümkün kılmadığını en baştan kabul etmektir (dış güvenilirlik yani tekrar edilebilirlik)... kullanılan yöntem ne olursa olsun sosyal olaylarla ilgili bir araştırmanın aynen tekrarı mümkün değildir. Görüldüğü gibi, dış güvenilirlikle ilgili ilkeler nitel araştırmanın temel ilkeleriyle çelişmekte ve bu nedenle dış güvenilirlik nitel araştırma için farklı bir anlam kazanmaktadır.

Aynı şekilde, iç güvenilirlik de nitel araştırmanın temel özelliklerinden biriyle çelişmektedir. Nitel yaklaşım her araştırmacının olayları algılama ve yorumlama biçiminin farklı olabileceğini kabul eder. Aynı verileri iki farklı araştırmacının farklı algılaması ve yorumlaması kaçınılmaz olabilir ve olağandır. Bu nedenle iç güvenilirlik de, nitel araştırmanın bilimselliği açısından farklı ele alınması gereken bir kavramdır (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 259).

Araştırmanın dış güvenilirliği için şu aşamalar izlenmiştir: Araştırmacı kendi konumu ile ilgili açıklamaları görüşme formu girişinde yapmıştır. Veri kaynağı olan bireyler açık bir biçimde örneklem başlığı altında tanımlanmıştır. Elde edilen veriler bu örneklem grubunu temsil etmekte, bunun doğal sonucu olarak bu bireylerin yaşadıkları sosyal ortamları ifade etmektedir. Bu nedenle aynı bireylerin farklı sosyal ortamlarda aynı verileri temsil etmeyeceği düşünölmektedir. Elde edilen verilerin analizinde kullanılan kavramsal çerçeve ayrıntılı bir biçimde veri toplama araçları

başlığı altında verilmiştir. Araştırmada iç güvenirlik ile ilgili veri çözümleme teknikleri başlığı altında veri analizinin nasıl yapıldığına ilişkin ayrıntılı açıklamalar yapılmıştır.

3.4.3. Doküman İncelemesi (Ölçek-C)

Doküman incelemesi yönteminin araştırmaya başka bir boyut kazandıracağı düşünülerek, öğrenci resimlerinden çekilen fotoğraflar belge olarak toplanmıştır. Doküman incelemesi yöntemi, “nitel araştırmalarda gözlem ve görüşme gibi diğer veri toplama yöntemleriyle birlikte kullanıldığında “verinin çeşitlendirilmesi” amacına hizmet edecek ve araştırmanın geçerliliğini önemli ölçüde arttıracaktır” (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 188). Doküman incelemesi yöntemi bu araştırmada görüşme yöntemi ile birlikte kullanılmıştır. Dokümanlar araştırmacı tarafından görüşme formu ölçeği uygulama süreci içerisinde kolay ulaşılabilirliği nedeniyle DEÜBEF ve DEÜGSF’den toplanmış ve 3. ve 4. sınıf çalışmaları olarak sınıflandırılmıştır. Bu fotoğrafların özgünlüğü kontrol edilmiştir. Daha sonra 9. alt probleme ilişkin verilerinden elde edilen bulgularla, bu dokümanlardan elde edilen veriler karşılaştırılmıştır. Verilerin analizinde ise; önceden belirlenen problem ve alt probleme ilişkin oluşturulan tema ve kodlar kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 193–197). Bu bölümle ilgili bulgular “Bulgular ve Yorumlar” kısmında yorumlanmıştır.

3.5. İşlem Yolu

Araştırmada görüşmeler öncesinde ve görüşmeler sırasında aşağıdaki basamaklar izlenmiştir:

1. Veri toplama araçları hazırlanmış ve geliştirilmiştir (Kişisel Bilgi Formu ve Görüşme Formu).
2. Araştırmaya katılacak örneklem belirlenmiştir.
3. Görüşmeler başlamadan önce, öğrencilere araştırma hakkında ön bilgi verilmiştir.
4. Hazırlanan 9 görüşme sorusu toplam 147 öğrenciye yöneltilmiştir.

5. Görüşme verileri tema ve kodlara dönüştürülmüş ve elde edilen veriler yorumlanmıştır.
6. Görüşmeler sırasında 3. ve 4. sınıf öğrenci resimlerinden görseller toplanmıştır. Bu görseller doküman analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir.

3.6. Veri Çözümleme Teknikleri

Araştırmacı tarafından, Kişisel Bilgi Formu (Ölçek-A), Görüşme Formu (Ölçek-B) ve Doküman İnceleme (Ölçek-C) olmak üzere üç farklı araç kullanılmıştır.

Araştırmada görüşme formu ve kişisel bilgi formundan elde edilen verilerin çözümlenmesinde aşağıdaki nitel ve istatistiksel teknikler kullanılmıştır:

- İçerik Analizi (nitel)
- Frekans ve Yüzde Dağılımı

Araştırmada, 147 öğrenci ile yapılan görüşmeler tamamlandıktan sonra veriler üzerinde içerik analizi yapılmıştır. “İçerik analizi yoluyla verileri tanımlamaya, verilerin içinde saklı olabilecek gerçekleri ortaya çıkarmaya çalışırız. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır” (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 227). Nitel araştırma verileri dört aşamada analiz edilmiştir. Bunlar Yıldırım ve Şimşek’e göre (2005: 228); “(1) verilerin kodlanması (2) temaların bulunması (3) kodların ve temaların düzenlenmesi (4) bulguların ve tanımlanması ve yorumlanması” aşamalarından oluşmaktadır. Araştırmada, verilerden çıkarılan kavramlara göre yapılan kodlama, alt kategorilere ayrılarak daha zengin hale getirilmiştir. Daha sonra tematik kodlama aşamasına geçilmiştir. Bu tema ve kodlara göre araştırma verileri düzenlenmiştir. Ortaya çıkan kodlamalar değerlendirilmiş ve araştırmacı tarafından her alt probleme ilişkin olarak frekans ve yüzde dağılımı hesabı yapılarak “Bulgular

ve Yorumlar” kısmında sayısal verilere dönüştürülmüş ve yorumlanmıştır. (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 227–238).

Dokümanlardan elde edilen verilerin analizinde ise; önceden belirlenen problem ve 9. alt probleme ilişkin oluşturulan tema ve kodlar kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 193–197). Ayrıca resim analizi yapılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, önceki bölümde açıklanan yöntemlerle toplanan verilerin, araştırmanın alt problemleri sınanmak amacıyla içerik ve doküman analizi sonucunda elde edilen bulgulara ve bulguların yorumlarına yer verilmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Görüntü üreten teknolojiler (Televizyon, internet, reklam panoları, afişler, yazılı basın) öğrenci resimlerindeki imgeleri nasıl etkilemektedir? Bu etki öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?

Araştırmada bu alt probleme ilişkin bulgular, görüşme formunda 5 sonda sorusuyla incelenmiştir. Bunlar sırasıyla şöyledir; 1. *TV'nin resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir?* 2. *İnternetin resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir?* 3. *Reklam Panolarının resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir?* 4. *Afişlerin resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir?* 5. *Yazılı basın resimlerinizdeki imgeleri nasıl etkilemektedir?*

Her soruda, bu etkilerin öğrencilerin *sosyo-demografik* özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığına da bakılmıştır.

— *TV'nin resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir?*

“Televizyonun resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir?” birinci sonda sorusuna ilişkin öğrencilerin ortak görüşleri, frekans ve yüzde dağılımları genel değerlendirme tablosu Tablo-4.1’de verilmiştir. Bu etkiler 3 başlık altında

toplanmıştır. Bunlar “olumlu etkiler”, “olumsuz etkiler” ve “etkisi yok” başlıklarından oluşmaktadır. Öğrenci görüşlerinin % 36,5’i “etkisi yok”, % 2,8’i “olumsuz etkiler” ve % 60,8’i “olumlu etkiler” oranlarından oluşmaktadır. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; en belirgin oran % 25,4’lük değeriyle “TV program türleri”nin resimlerdeki imgelerde etkili olduğunu belirten öğrenci görüşleridir. Daha sonra, TV’nin olumlu etkilerinden % 8,3 oranıyla “TV’de kullanılan görsellerin etkisi” ve % 7,2’lik oranıyla “düşünmeye etkisi” göze çarpmaktadır.

Tabloya genel olarak bakıldığında çıkan sonuç; TV’nin öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisinin olduğudur.

Tablo-4.1
TV’nin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Televizyonun Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Genel Değerlendirme Tablosu (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)	
	f	%
1-Olumlu Etkiler		
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	13	7,2
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	12	6,6
• Konu Seçiminde Etkili (Kadın, Tsunami, Deprem vb.)	8	4,4
• Görsel Zenginlik Kazandırma	5	2,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	11	6,1
• Program Türlerinin Etkisi (Haberler, Filmler, Kültür-Sanat Programları, Magazin Programları, Belgeseller, Müzik, Animasyon vb.)	46	25,4
• Tv’de Kullanılan Görsellerin Etkisi (Film Kadrajları, Anlık Görüntüler, Görsel Efektler, Fantastik Görüntüler, Figür, Nesne Görüntüleri vb.)	15	8,3
Toplam	110	60,8
2- Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	5	2,8
3- Etkisi Yok	66	36,5
Ana Toplam	181	100,0

Aşağıda yer alan Tablo–4.2’de yaş değişkenine göre televizyonun öğrenci resimlerindeki imgelerde etkileri incelenmiş, buna karşın yaş grupları “22 yaş ve altı” ve “23 yaş ve üstü” olarak sınıflandırılmıştır. “22 yaş ve altı” aralığı ülkemizde ortaöğretim sonrası ara vermeksizin sürdürülen yükseköğrenim çağını belirler. “23 yaş ve üstü” aralığı ise, eğitim çağı boyunca kayıp yılların olduğunu göstermektedir

(İnce, 2007). TV'nin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri yaş gruplarına göre karşılaştırıldığında şu sonuçlar elde edilmiştir:

Tablo-4.2
Yaş Gruplarına Göre TV'nin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Televizyonun Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Yaş (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)					
	22 yaş ve altı		23 yaş ve üstü		Toplam	
	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler						
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	6	3,3	7	3,9	13	7,2
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	8	4,4	4	2,2	12	6,6
• Konu Seçiminde Etkili (Kadın, Tsunami, Deprem vb.)	4	2,2	4	2,2	8	4,4
• Görsel Zenginlik Kazandırma	4	2,2	1	0,6	5	2,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	5	2,8	6	3,3	11	6,1
• Program Türlerinin Etkisi (Haberler, Filmler, Kültür-Sanat Programları, Magazin Programları, Belgeseller, Müzik, Animasyon vb.)	20	11,0	26	14,4	46	25,4
• TV'de Kullanılan Görsellerin Etkisi (Film Kadrajları, Anlık Görüntüler, Görsel Efektler, Fantastik Görüntüler, Figür, Nesne Görüntüleri vb.)	8	4,4	7	3,9	15	8,3
Toplam	55	30,4	55	30,4	110	60,8
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	3	1,7	2	1,1	5	2,8
3-Etkisi Yok	21	11,6	45	24,9	66	36,5
Ana Toplam	79	43,6	102	56,4	181	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları yaşlara göre incelendiğinde; TV'nin resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranının “23 yaş ve üstü” için farklılık gösterdiği ve bu yaş grubunun diğer yaş grubuna göre 13 değer daha fazla görüş belirttiği görülmektedir. “22 yaş ve altı” yaş grubu için alınan görüşlere bakıldığında bu yaş grubunun daha çok TV karşısında zaman geçirdiği ve imgelerinin de TV'den daha fazla etkiler aldığı söylenebilir. “Olumsuz etkiler” diyen öğrenci görüşleri karşılaştırıldığında ise, iki yaş grubu arasında çok büyük fark görülmemektedir. TV'nin resimlerdeki imgelere etkilerinin toplamına genel olarak bakıldığında; “olumlu etkiler” görüşünü benimseyen “22 yaş ve altı” öğrenci görüş oranıyla (% 30,4), yine “olumlu etkiler” görüşünü benimseyen “23 yaş ve üstü” öğrenci görüş oranının (% 30,4) aynı değerde olduğu görülmektedir. Buradan da şu

sonuç çıkarılabilir; her iki yaş grubunda da TV'nin resimlerdeki imgelerde etkili olduğu ve bu etkilerin olumlu yönde olduğudur. Ayrıca olumlu etkiler görüşüne kendi içerisinde bakıldığında; 3 değer farkla “23 yaş ve üstü” olan öğrenciler, “TV program türlerinin” resimlerindeki imgelere daha çok etki ettiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Genel olarak değerlendirildiğinde; “22 yaş ve altı” öğrencilerinin resimlerdeki imgelerde TV'nin daha etkili olduğu yönündedir. Örneğin “22 yaş ve altı” yaş grubu için “olumlu etkiler” görüş oranı (% 30,4) ile “etkisi yok” görüş oranı (% 11,6) arasındaki fark belirgin iken, “23 yaş ve üstü” yaş grubunda “olumlu etkiler” (% 30,4) ve “etkisi yok” (% 24,9) görüşü arasında çok fazla fark görülmemektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; yaş gruplarına göre TV'nin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; yaş gruplarına göre, TV'nin öğrenci resimlerindeki imgelerde yüksek oranlarla olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Birinci sonda sorusundan elde edilen genel yüzde oranları toplamı ve yorumları Tablo-4.1'de verilmiştir. Her tabloda bu sütunla ilgili toplam ve yorumlar aynı olduğu için, bu ve bundan sonraki tablolarda yorumların tekrarına yer verilmemiştir. Tablo-4.3'te cinsiyet değişkenine göre televizyonun öğrenci resimlerindeki imgelerde etkilerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları cinsiyet gruplarına göre incelendiğinde; TV'nin resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı “kadın” cinsiyet grubu için % 19,3; “erkek” cinsiyet grubu için ise % 17,1'dir. İki cinsiyet grubu arasında TV'nin resimlerdeki imgelerde olumsuz etkisi olduğu konusundaki görüşlerde fazla bir oran farkı görülmemektedir. Tabloda “olumlu etkiler” görüş oranlarında, kadın cinsiyet grubu % 40,3; erkek cinsiyet grubu % 19,9 görüş oranı bildirmiştir. “Olumlu etkiler” görüş oranına kendi içinde bakıldığında; resimlerdeki imgelerde TV “program türlerinin etkisi” hem kadın cinsiyet grubu (% 17,1), hem de erkek cinsiyet grubunda (% 8,3) daha çok görüş sayısı ile göze çarpmaktadır. Bu durumda her iki grup içinde resimlerdeki imgelerde TV program türlerinin etkili olduğu söylenebilir. Daha sonra yine her iki cinsiyet grubu için de olumlu etkilerden “TV'de kullanılan görsellerin etkisi” görüşünün diğer görüş oranlarından fazla çıkmasıyla dikkati çekmektedir.

Tablo-4.3
Cinsiyet Gruplarına Göre TV'nin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Televizyonun Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Cinsiyet (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)					
	Kadın		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler						
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	8	4,4	5	2,8	13	7,2
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	9	5,0	3	1,7	12	6,6
• Konu Seçiminde Etkili (Kadın, Tsunami, Deprem vb.)	7	3,9	1	0,6	8	4,4
• Görsel Zenginlik Kazandırma	2	1,1	3	1,7	5	2,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	7	3,9	4	2,2	11	6,1
• Program Türlerinin Etkisi (Haberler, Filmler, Kültür-Sanat Programları, Magazin Programları, Belgeseller, Müzik, Animasyon vb.)	31	17,1	15	8,3	46	25,4
• TV'de Kullanılan Görsellerin Etkisi (Film Kadrajları, Anlık Görüntüler, Görsel Efektler, Fantastik Görüntüler, Figür, Nesne Görüntüleri vb.)	10	5,5	5	2,8	15	8,3
Toplam	73	40,3	36	19,9	110	60,8
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	3	1,7	2	1,1	5	2,8
3-Etkisi Yok	35	19,3	31	17,1	66	36,5
Ana Toplam	111	61,3	69	38,1	181	100,0

“Olumlu etkiler” ve “olumsuz etkiler” görüş oranları, cinsiyet grupları arasında karşılaştırıldığında; “erkek” cinsiyet grubunda bu oranlar yakın değerlerde çıkarken, kadın cinsiyet grubunda bu görüş oranları arasındaki fark 21 değerindedir (“olumlu etkiler” oranı % 40,3, “etkisi yok” oranı % 19,3). Buradan da kadın cinsiyet grubunun daha çok TV başında zaman geçirdiği ve resimlerindeki imgelerin TV’den daha çok etkiler aldığı söylenebilir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; cinsiyete göre TV’nin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; cinsiyet gruplarına göre, TV’nin öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkileri olduğu söylenebilir.

Tablo-4.4’te üniversite ve fakültele göre televizyonun öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.4
Üniversite ve Fakülterle Göre TV'nin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Televizyonun Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Üniversite ve Fakülter (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)													
	DEÜ				AÜ				MKÜ				Toplam	
	EF		GSF		EF		GSF		EF		GSF		n	%
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%				
1-Olumlu Etkiler														
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	1	0,6	2	1,1	2	1,1	0	0,0	3	1,7	5	2,8	13	7,2
• Yaratum Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	1	0,6	0	0,0	3	1,7	2	1,1	2	1,1	4	2,2	12	6,6
• Konu Seçiminde Etkili (Kadın, Tsunami, Deprem vb.)	2	1,1	1	0,6	2	1,1	0	0,0	2	1,1	1	0,6	8	4,4
• Görsel Zenginlik Kazandırma	1	0,6	0	0,0	2	1,1	0	0,0	1	0,6	1	0,6	5	2,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	2	1,1	1	0,6	1	0,6	0	0,0	5	2,8	2	1,1	11	6,1
• Program Türlerinin Etkisi (Haberler, Filmler, Kültür-Sanat Programları, Magazin Programları, Belgeseller, Müzik, Animasyon vb.)	6	3,3	6	3,3	15	8,3	2	1,1	9	5,0	8	4,4	46	25,4
• TV'de Kullanılan Görsellerin Etkisi (Film Kadrajları, Anlık Görüntüler, Görsel Efektler, Fantastik Görüntüler, Figür, Nesne Görüntüleri vb.)	3	1,7	4	2,2	3	1,7	0	0,0	3	1,7	2	1,1	15	8,3
Toplam	16	8,8	14	7,7	28	15,5	4	2,2	25	13,8	23	12,7	110	60,8
2- Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	2	1,1	0	0,0	2	1,1	0	0,0	0	0,0	1	0,6	5	2,8
3- Etkisi Yok	11	6,1	13	7,2	21	11,6	4	2,2	13	7,2	4	2,2	66	36,5
Ana Toplam	29	16,0	27	14,9	51	28,2	8	4,4	38	21,0	28	15,5	181	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları üniversite ve fakülterle göre incelendiğinde; TV'nin resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı “Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi” için % 6,1; “Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi” için % 11,6; “Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi” için % 7,2’dir (AÜEF’den alınan öğrenci görüş sayısı fazla olduğu için değer biraz farklı çıkmıştır). Bu fakülterden alınan “olumsuz etkiler” öğrenci görüş oranları arasında ise çok fazla farklılık görünmemektedir. Yine bu üniversitelerin Güzel Sanatlar Fakülterine bakıldığında “etkisi yok” öğrenci görüş oranı “DEÜGSF” için % 7,2; “AÜGSF” için % 2,2; “MKÜGSF” için % 2,2’dir (DEÜ GSF’den alınan görüş sayısı

daha fazla olduğu için değer biraz farklı çıkmıştır). Bu fakülteler için “olumsuz etkiler” görüşü birbirine yakın değerlerde göze çarpmaktadır. Tabloda “olumlu etkiler” görüş oranlarına bakıldığında; “AÜEF” için alınan görüş sayısı değer olarak % 15,5 değeriyle en yüksek oranda çıkmıştır. Buradan da bu fakültenin öğrencilerinin resimlerindeki imgelerde TV’nin etkisinin daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Yine bu üniversitelerin “MKÜEF”den alınan öğrenci görüş değeri % 13,8 ile en yüksek çıkmıştır. “Olumlu etkiler” görüş oranına kendi içerisinde bakıldığında; resimlerdeki imgelerde TV “program türlerinin etkisi” üç üniversite ve fakültelerinde (DEÜBEF-% 3,3; DEÜGSF-% 3,3; AÜEF-% 8,3; AÜGSF-% 1,1; MKÜEF-% 5,0 ve MKÜGSF-% 4,4) daha fazla değerle karşımıza çıkmaktadır. Bu durumda her üç üniversitenin hem eğitim hem de güzel sanatlar fakülteleri için öğrenci görüşlerinden alınan değerlerde; resimlerdeki imgelerde “TV program türlerinin etkili” olduğu söylenebilir. Daha sonra yine her üç üniversitenin eğitim fakültelerinde, olumlu etkilerden “TV’de kullanılan görsellerin etkisi” görüşünün, diğer görüş oranlarından fazla çıkmış olması dikkati çekmektedir. “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları, üniversite ve fakülteye göre karşılaştırıldığında, “MKÜGSF” öğrenci görüş oranları arasındaki fark yaklaşık 10 değerindedir (“olumlu etkiler” oranı % 12,7, “etkisi yok” oranı % 2,2). Buradan da “MKÜGSF” öğrenci grubunun daha çok TV başında zaman geçirdiği ve resimlerindeki imgelerin TV’den daha çok etkiler aldığı söylenebilir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; her üç üniversite ve fakülteye göre TV’nin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; üniversite ve fakülteye göre, TV’nin öğrenci resimlerindeki imgelerde yüksek oranlarla olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.5’te, sınıf değişkenine göre televizyonun öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.5
Sınıflara Göre TV'nin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Televizyonun Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Sınıf (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)					
	3. Sınıf		4. Sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler						
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	10	5,5	3	1,7	13	7,2
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	11	6,1	1	0,6	12	6,6
• Konu Seçiminde Etkili (Kadın, Tsunami, Deprem vb.)	3	1,7	5	2,8	8	4,4
• Görsel Zenginlik Kazandırma	4	2,2	1	0,6	5	2,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	6	3,3	5	2,8	11	6,1
• Program Türlerinin Etkisi (Haberler, Filmler, Kültür-Sanat Programları, Magazin Programları, Belgeseller, Müzik, Animasyon vb.)	23	12,7	23	12,7	46	25,4
• Tv'de Kullanılan Görsellerin Etkisi (Film Kadrajları, Anlık Görüntüler, Görsel Efektler, Fantastik Görüntüler, Figür, Nesne Görüntüleri vb.)	11	6,1	4	2,2	15	8,3
Toplam	68	37,6	42	23,2	110	60,8
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	3	1,7	2	1,1	5	2,8
3-Etkisi Yok	29	16,0	37	20,4	66	36,5
Ana Toplam	100	55,2	81	44,8	181	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları sınıflara göre incelendiğinde; TV'nin resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı “3. sınıf” öğrenci grubu için % 16,0; “4. sınıf” öğrenci grubu için ise % 20,4'dir. İki öğrenci grubu arasında TV'nin resimlerdeki imgelere etkisi olmadığı konusundaki görüşlerde yaklaşık 4 değer fark görülmektedir. “Olumsuz etkiler” görüş oranı için ise fazla bir oran farkı görülmemektedir (3. sınıf öğrenci görüş oranı % 1,7, 4. sınıf öğrenci görüş oranı % 1,1). Tabloda “olumlu etkiler” görüş oranları, 3. sınıf öğrenci grubu için % 37,6; 4. sınıf öğrenci grubu için ise % 23,2'dir. Bu oranlardan 3. sınıf öğrencilerinin resimlerindeki imgelerde TV'den daha fazla olumlu etkiler aldığı sonucuna ulaşılabilir. “Olumlu etkiler” görüş oranına kendi içerisinde bakıldığında; resimlerdeki imgelerde TV “program türlerinin etkisi” hem 3. sınıf, hem de 4. sınıf öğrenci görüş oranları en yüksek ve eşit değerde çıkmıştır (% 12,7). Bu durumda her iki grup içinde resimlerdeki imgelerde “TV program türleri”nin etkili olduğu söylenebilir. Yine olumlu etkilerden TV'nin resimlerdeki imgelerde “yaratım

sürecine etkisi” (% 6,1) ve TV’de kullanılan “görsellerin etkisi” (% 6,1) görüşü, 3. sınıf öğrenci görüşleri içerisinde dikkati çekmektedir. 4. sınıf öğrencilerinde ise bu görüşler için alınan değerler farklılaşmakta ve TV’nin resimlerde “konu seçiminde etkisi” (% 2,8) ve “görsel değerlere etkisi” (% 2,8) görüşleri daha fazla değerle karşımıza çıkmaktadır. Her iki öğrenci grubunun TV’den aldıkları olumlu etkilere kendi içerisinde bakıldığında bu etki türleri değişmektedir. Bundan önceki tablolarda bağımlı değişkenlere göre bağımsız değişkenler birbirine yakın ya da eşit çıkarken bu tablodaki farklı sonuç göze çarpmaktadır. “olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları, öğrenci grupları arasında karşılaştırıldığında; “4. sınıf” öğrenci grubunda bu oranlar yakın değerlerde çıkarken, “3. sınıf” öğrenci grubundaki görüş oranları arasındaki fark yaklaşık 21 değerindedir (“olumlu etkiler” oranı % 37,6, “etkisi yok” oranı % 16,0). Buradan da 3. sınıf öğrencilerinin daha çok TV başında zaman geçirdiği ve resimlerindeki imgelerin TV’den daha çok etkiler aldığı söylenebilir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; sınıflara göre TV’nin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; sınıflara göre, TV’nin öğrenci resimlerindeki imgelerde yüksek oranlarla olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.6’da ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre televizyonun öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre incelendiğinde; TV’nin resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı ailesi “köy” de yaşayanlar için % 1,7; “belde” de yaşayanlar için % 3,3; “ilçe” de yaşayanlar için % 5,5; “şehir” de yaşayanlar için % 9,9; “büyükşehir” de yaşayanlar için % 16,0’dır. Ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre “olumsuz etkiler” görüş oranları pek fazla farklılık göstermemektedir. Tabloda “olumlu etkiler” görüş oranlarına baktığımızda; ailesi şehirde yaşayan öğrencilerin görüş oranı olan % 20,4 değeri ile ailesi ilçede yaşayan öğrencilerin görüş oranı olan % 17,7 değeri en yüksek çıkmıştır. Buradan da ailesi bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde TV’nin olumlu etkisinin daha fazla olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo-4.6
Ailenin Yaşadığı Yerleşim Yerine Göre TV'nin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Televizyonun Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Yerleşim Yeri (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	Köy		Belde		İlçe		Şehir		Büyükşehir		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	1	0,6	2	1,1	4	2,2	4	2,2	2	1,1	13	7,2
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	1	0,6	0	0,0	3	1,7	5	2,8	3	1,7	12	6,6
• Konu Seçiminde Etkili (Kadın, Tsunami, Deprem vb.)	0	0,0	1	0,6	2	1,1	4	2,2	1	0,6	8	4,4
• Görsel Zenginlik Kazandırma	1	0,6	1	0,6	2	1,1	1	0,6	0	0,0	5	2,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	1	0,6	1	0,6	3	1,7	2	1,1	4	2,2	11	6,1
• Program Türlerinin Etkisi (Haberler, Filmler, Kültür-Sanat Programları, Magazin Programları, Belgeseller, Müzik, Animasyon vb.)	5	2,8	2	1,1	14	7,7	15	8,3	10	5,5	46	25,4
• TV'de Kullanılan Görsellerin Etkisi (Film Kadrajları, Anlık Görüntüler, Görsel Efektler, Fantastik Görüntüler, Figür, Nesne Görüntüleri vb.)	1	0,6	0	0,0	4	2,2	6	3,3	4	2,2	15	8,3
Toplam	10	5,5	7	3,9	32	17,7	37	20,4	24	13,3	110	60,8
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	1,1	3	1,7	5	2,8
3- Etkisi Yok	3	1,7	6	3,3	10	5,5	18	9,9	29	16,0	66	36,5
Ana Toplam	13	7,2	13	7,2	42	23,2	57	31,5	56	30,9	181	100,0

“Olumlu etkiler” görüş oranına kendi içerisinde bakıldığında; yerleşim yerlerine göre (köy-% 2,8; belde-% 1,1; ilçe-% 7,7; şehir-% 8,3; büyükşehir-% 5,5) resimlerdeki imgelerde TV'nin olumlu etkilerinden “program türlerinin etkisi”nin daha fazla değerle çıktığı görülmektedir. Bu durumda her yerleşim yerine göre resimlerdeki imgelerde “TV program türlerinin etkili” olduğu söylenebilir. “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları, yerleşim yerlerine göre karşılaştırıldığında; ailesi şehirde ve büyükşehirde yaşayan öğrenci görüş oranları arasındaki fark bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin TV den daha fazla olumlu etkiler aldığı

yönündedir (şehirde yaşayanların “olumlu etkiler” oranı % 20,4 ile “etkisi yok” görüş oranı % 9,9 ile arasındaki fark 12, ilçede yaşayanların “olumlu etkiler” oranı % 17,7 ile “etkisi yok” oranı % 5,5 arasındaki fark 10 değerindedir). Ayrıca tabloda, ailesi büyükşehirde yaşayan öğrencilerin “etkisi yok” görüş oranının “olumlu etkiler” görüş oranından daha az çıkmış olması dikkat çekicidir. Buradan da şöyle bir sonuç çıkarılabilir; büyükşehirde yaşayan öğrencilerin TV başında daha az zaman geçirdikleri ve resimlerdeki imgelerde de TV’nin daha az etkisi olduğu yönündedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; yerleşim yerine göre, TV’nin öğrencilerin resimlerdeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre, TV’nin öğrenci resimlerdeki imgelerde yüksek oranlarla olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.7’de anne eğitim düzeylerine göre televizyonun öğrenci resimlerdeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları anne eğitim düzeylerine göre incelendiğinde; annesi ilkokul, ortaokul, lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan ve “etkisi yok” diyen öğrenci görüşlerinin oranları sırasıyla; % 18,2; % 3,3; % 8,8; % 5,5 ve % 0,6’dır. Burada annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin sayısı fazla olduğu için değer (% 18,2) farklı çıktığı görünmektedir. “Olumsuz etkiler” görüş oranları arasında ise pek fazla fark görülmemektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına baktığımızda ise; % 39,8 değeriyle yine annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin görüş sayısı dikkati çekmektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında, olumlu etki türlerinden “program türlerinin etkisi” olduğu düşünen öğrenci görüş sayısı dikkati çekmektedir (annesi ilkokul mezunu olanlar % 16,6, annesi ortaokul mezunu olanlar % 2,8, annesi lise mezunu olanlar % 3,3, annesi lisans mezunu olanlar % 2,8).

Tablo-4.7
Anne Eğitim Düzeylerine Göre TV'nin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Televizyonun Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Anne Eğitim Düzeyi (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	İlk		Orta		Lise		Lisans		Lisansüstü		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	9	5,0	1	0,6	2	1,1	1	0,6	0	0,0	13	7,2
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	8	4,4	1	0,6	2	1,1	1	0,6	0	0,0	12	6,6
• Konu Seçiminde Etkili (Kadın, Tsunami, Deprem vb.)	7	3,9	0	0,0	1	0,6	0	0,0	0	0,0	8	4,4
• Görsel Zenginlik Kazandırma	5	2,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	2,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	5	2,8	2	1,1	4	2,2	0	0,0	0	0,0	11	6,1
• Program Türlerinin Etkisi (Haberler, Filmler, Kültür-Sanat Programları, Magazin Programları, Belgeseller, Müzik, Animasyon vb.)	30	16,6	5	2,8	6	3,3	5	2,8	0	0,0	46	25,4
• Tv'de Kullanılan Görsellerin Etkisi (Film Kadrajları, Anlık Görüntüler, Görsel Efektler, Fantastik Görüntüler, Figür, Nesne Görüntüleri vb.)	8	4,4	1	0,6	4	2,2	2	1,1	0	0,0	15	8,3
Toplam	72	39,8	10	5,5	19	10,5	9	5,0	0	0,0	110	60,8
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	2	1,1	0	0,0	2	1,1	1	0,6	0	0,0	5	2,8
3-Etkisi Yok	33	18,2	6	3,3	16	8,8	10	5,5	1	0,6	66	36,5
Ana Toplam	107	59,1	16	8,8	37	20,4	20	11,0	1	0,6	181	100,0

TV'nin resimlerdeki imgelere “olumlu etkisi” olduğunu düşünen öğrenci görüş oranlarıyla, “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları anne eğitim düzeylerine göre karşılaştırıldığında; anne eğitim düzeyi arttıkça olumlu etkisini düşünenlerle etkisi olmadığını düşünen öğrenci görüş oranları arasındaki fark azalmaktadır. Örneğin anne eğitim düzeyi ilkokul olan ve TV'nin resimdeki imgelere “olumlu etkisi” olduğunu düşünen öğrenci görüş oranı % 39,8; anne eğitim düzeyi ilkokul olan ve TV'nin resimdeki imgelere “etkisi yok” görüşünü benimseyen

öğrenci görüş oranı % 18,2'dir. İkisi arasındaki fark yaklaşık 20'dir. Bu fark anne eğitim düzeyi lisans olan öğrenci görüş oranlarıyla karşılaştırıldığında 0,5 düzeyinde olmaktadır. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; anne eğitim düzeyine göre TV'nin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; anne eğitimine göre, TV'nin öğrenci resimlerindeki imgelerde yüksek oranlarla olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo.4.8
Anne Meslek Gruplarına Göre TV'nin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Televizyonun Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Anne Meslek Grubu (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)													
	Devlet Memuru		İşçi		Emekli		Serbest Meslek		Özel Sektör		Ev Hanımı		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler														
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	1	0,6	1	0,6	11	6,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	13	7,2
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	1	0,6	1	0,6	9	5,0	0	0,0	0	0,0	1	0,6	12	6,6
• Konu Seçiminde Etkili (Kadın, Tsunami, Deprem vb.)	0	0,0	0	0,0	8	4,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	8	4,4
• Görsel Zenginlik Kazandırma	0	0,0	0	0,0	5	2,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	2,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	1	0,6	0	0,0	9	5,0	0	0,0	0	0,0	1	0,6	11	6,1
• Program Türlerinin Etkisi (Haberler, Filmler, Kültür-Sanat Programları, Magazin Programları, Belgeseller, Müzik, Animasyon vb.)	6	3,3	1	0,6	36	19,9	0	0,0	2	1,1	1	0,6	46	25,4
• TV'de Kullanılan Görsellerin Etkisi (Film Kadrajları, Anlık Görüntüler, Görsel Efektler, Fantastik Görüntüler, Figür, Nesne Görüntüleri vb.)	1	0,6	2	1,1	11	6,1	0	0,0	1	0,6	0	0,0	15	8,3
Toplam	10	5,5	5	2,8	89	49,2	0	0,0	3	1,7	3	1,7	110	60,8
2- Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	0	0,0	0	0,0	4	2,2	1	0,6	0	0,0	0	0,0	5	2,8
3- Etkisi Yok	10	5,5	6	3,3	44	24,3	1	0,6	3	1,7	2	1,1	66	36,5
Ana Toplam	20	11,0	11	6,1	137	75,7	2	1,1	6	3,3	5	2,8	181	100,0

Tablo-4.8’de görüldüğü gibi, anne meslek gruplarına göre televizyonun öğrenci resimlerindeki imgelerde etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları anne meslek gruplarına göre incelendiğinde; annesi devlet memuru, işçi, emekli, serbest meslek, özel sektör ve ev hanımı olan ve “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla % 5,5; % 3,3; % 24,3; % 0,6; % 1,7 ve % 1,1’dir. Bu oranlar arasında % 24,3 oranı annesi emekli olan öğrenci görüş sayısının fazla olduğunu göstermektedir. “Olumsuz etkiler” görüş oranlarına bakıldığında ise fazla bir fark görülmemektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına bakıldığında ise; % 49,2 değeri ile annesi emekli olan öğrencilerin görüş sayısı dikkati çekmektedir. Buradan da görüşme sorusunun yöneltildiği öğrenci grubu içinde annesi emekli olan öğrencilerin daha fazla olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; olumlu etki türlerinden “program türlerinin etkisi” olduğu düşünen öğrenci görüş sayısı dikkati çekmektedir (anne mesleği devlet memuru olanlar % 3,3, anne mesleği işçi olanlar % 0,6, annesi emekli olanlar % 19,9, annesi özel sektörde çalışanlar 1,1, annesi ev hanımı olanlar % 0,6). “Olumlu etkiler” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları ile “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları, anne meslek gruplarına göre karşılaştırıldığında; annesi emekli olan öğrencilerin görüşlerinde bir farklılık görülmektedir (olumlu etkiler % 49,2, olumsuz etkiler % 24,3 değerindedir ve aralarındaki fark yaklaşık 24 değerindedir). Bu farklılığın diğer anne meslek gruplarında olmadığı söylenebilir. Bu sonuca göre emekli annelerin ve çocuklarının TV başında zaman geçirmelerinin çocuklarının resimlerindeki imgelerde etkili olduğu düşünülebilir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; anne meslek gruplarına göre TV’nin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; anne meslek gruplarına göre, TV’nin öğrenci resimlerindeki imgelerde yüksek oranlarla olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.9’da baba eğitim düzeylerine göre televizyonun öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.9
Baba Eğitim Düzeylerine Göre TV'nin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Televizyonun Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Baba Eğitim (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	İlk		Orta		Lise		Lisans		Lisansüstü		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	5	2,8	1	0,6	1	0,6	6	3,3	0	0,0	13	7,2
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	7	3,9	1	0,6	2	1,1	2	1,1	0	0,0	12	6,6
• Konu Seçiminde Etkili (Kadın, Tsunami, Deprem vb.)	5	2,8	2	1,1	1	0,6	0	0,0	0	0,0	8	4,4
• Görsel Zenginlik Kazandırma	4	2,2	0	0,0	0	0,0	1	0,6	0	0,0	5	2,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	2	1,1	3	1,7	3	1,7	3	1,7	0	0,0	11	6,1
• Program Türlerinin Etkisi (Haberler, Filmler, Kültür-Sanat Programları, Magazin Programları, Belgeseller, Müzik, Animasyon vb.)	17	9,4	9	5,0	13	7,2	6	3,3	1	0,6	46	25,4
• TV'de Kullanılan Görsellerin Etkisi (Film Kadrajları, Anlık Görüntüler, Görsel Efektler, Fantastik Görüntüler, Figür, Nesne Görüntüleri vb.)	8	4,4	1	0,6	2	1,1	4	2,2	0	0,0	15	8,3
Toplam	48	26,5	17	9,4	22	12,2	22	12,2	1	0,6	110	60,8
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	2	1,1	0	0,0	1	0,6	2	1,1	0	0,0	5	2,8
3-Etkisi Yok	18	9,9	12	6,6	18	9,9	14	7,7	4	2,2	66	36,5
Ana Toplam	68	37,6	29	16,0	41	22,7	38	21,0	5	2,8	181	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları baba eğitim düzeylerine göre incelendiğinde; babası ilkokul, ortaokul, lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan ve TV'nin resimlerdeki imgelerde “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla % 9,9; % 6,6; % 9,9; % 7,7 ve % 2,2'dir. Babası ilkokul ve lise mezunu olan öğrencilerin “etkisi yok” görüş oranı % 9,9'luk oranla aynı değerdedir. Babası ilkokul, ortaokul, lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan ve TV'nin resimlerdeki imgelere “olumlu etkiler”i olduğu görüşünü belirten öğrencilerin görüş oranları sırasıyla % 26,5, % 9,4, % 12,2, % 12,2, % 0,6'dır. Bu oranlar arasında % 26,5 oranı babası ilkokul mezunu olan öğrenci görüş sayısının fazla olduğunu göstermektedir.

Buradan da görüşme sorusunun yöneltildiği öğrenci grubu içinde babası ilkokul mezunu olan öğrencilerin daha fazla olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Babası lise mezunu olan öğrencilerin “olumlu etkiler” görüş oranı ile lisans mezunu olan öğrencilerin “olumlu etkiler” görüş oranı % 12,2’lik oranla aynı değerdedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; baba eğitime göre öğrenci resimlerindeki imgelerde “TV program türlerinin etkisi” öğrenci görüş oranları en yüksek değerde çıkmıştır (% 9,4, % 5,0, % 7,2, % 3,3, % 0,6). TV’nin resimlerdeki imgelere “olumlu etkisi” olduğunu düşünen öğrenci görüş oranlarıyla, “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları baba eğitim düzeylerine göre karşılaştırıldığında; baba eğitim düzeyi arttıkça “olumlu etkisi” olduğunu düşünenlerle, “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları arasındaki fark azalmaktadır. Örneğin baba eğitim düzeyi ilkokul olan ve TV’nin resimdeki imgelere “olumlu etkisi” olduğunu düşünen öğrenci görüş oranı % 26,5; baba eğitim düzeyi ilkokul olan ve TV’nin resimdeki imgelere “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranı % 9,9’dur. İkisi arasındaki fark yaklaşık 16’dır. Bu fark baba eğitim düzeyi lisans olan öğrenci görüş oranlarıyla karşılaştırıldığında 4 düzeyinde olmaktadır. Baba eğitim düzeyi arttıkça TV’nin resimlerdeki imgelere olan etkisi olduğunu düşünen öğrenci görüş sayısı azalmakta ve bu düşüş TV izleme oranının da düştüğünü göstermektedir. Babası lisansüstü mezunu olan öğrencilerin “olumlu etkiler” görüş oranı (% 0,6), “etkisi yok” görüş oranının (% 2,2) altına düşmektedir. Buradan da babası lisansüstü mezunu olan öğrencilerde TV izleme oranının düştüğü ve resimlerdeki imgelerin TV’den pek fazla etkiler almadığı sonucunun ortaya çıktığı düşünülmektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; baba eğitim düzeyine göre TV’nin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; baba eğitim düzeylerine göre, TV’nin öğrenci resimlerindeki imgelerde yüksek oranlarla olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Aşağıda yer alan Tablo-4.10’da, baba meslek gruplarına göre televizyonun öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.10
Baba Meslek Gruplarına Göre TV'nin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Televizyonun Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Baba Meslek (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	Devlet Memuru		İşçi		Emekli		Serbest Meslek		Özel Sektör		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	n	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	3	1,7	6	3,3	1	0,6	1	0,6	2	1,1	13	7,2
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	1	0,6	7	3,9	0	0,0	0	0,0	4	2,2	12	6,6
• Konu Seçiminde Etkili (Kadın, Tsunami, Deprem vb.)	0	0,0	2	1,1	3	1,7	2	1,1	1	0,6	8	4,4
• Görsel Zenginlik Kazandırma	1	0,6	3	1,7	0	0,0	0	0,0	1	0,6	5	2,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	3	1,7	4	2,2	1	0,6	1	0,6	2	1,1	11	6,1
• Program Türlerinin Etkisi (Haberler, Filmler, Kültür-Sanat Programları, Magazin Programları, Belgeseller, Müzik, Animasyon vb.)	10	5,5	15	8,3	5	2,8	5	2,8	11	6,1	46	25,4
• TV'de Kullanılan Görsellerin Etkisi (Film Kadrajları, Anlık Görüntüler, Görsel Efektler, Fantastik Görüntüler, Figür, Nesne Görüntüleri vb.)	2	1,1	5	2,8	1	0,6	3	1,7	4	2,2	15	8,3
Toplam	20	11,0	42	23,2	11	6,1	12	6,6	25	13,8	110	60,8
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	0	0,0	2	1,1	0	0,0	0	0,0	3	1,7	5	2,8
3-Etkisi Yok	20	11,0	24	13,3	6	3,3	4	2,2	12	6,6	66	36,5
Ana Toplam	40	22,1	68	37,6	17	9,4	16	8,8	40	22,1	181	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları baba meslek gruplarına göre incelendiğinde; babası devlet memuru, işçi, emekli, serbest meslek ve özel sektörde çalışan ve TV'nin resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrenci görüş oranları sırasıyla; % 11,0; % 13,3; % 3,3; % 2,2 ve % 6,6’dır. Babası işçi olan öğrencilerin görüş oranı % 13,3 değeriyle daha fazla çıkmıştır. “Olumsuz etkiler” görüş oranları arasında ise pek fazla fark görülmemektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranları içerisinde ise % 23,2’lik oranla babası işçi olan öğrencilerin görüş oranı en yüksek değerdedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; “program türlerinin etkisi” görüş oranları dikkati çekmektedir (babası devlet memuru olan % 5,5; babası işçi olan % 8,3; babası emekli olan % 2,8; babası serbest meslek sahibi olan % 2,8 ve

babası özel sektörde çalışan % 6,1). TV'nin resimlerdeki imgelerde etkisini “olumlu etkiler” olarak benimseyen öğrenci görüş oranları ile “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları baba meslek gruplarına göre karşılaştırıldığında; babası işçi olan ile özel sektörde çalışan öğrencilerin görüşleri, babası diğer meslek gruplarında çalışan öğrenci görüş oranlarına göre farklılık göstermektedir. Örneğin babası işçi olan öğrencilerin “olumlu etkiler” görüş oranı (% 23,2) ile “etkisi yok” görüş oranı (% 13,3) arasındaki fark yaklaşık 9 değerindedir. Bu değerlere göre işçi ve özel sektörde çalışan babaların TV başında zaman geçirmelerinin, öğrencilerin de TV başında zaman geçirmelerine neden olduğu ve bunun doğal sonucu olarak da TV'nin bu öğrencilerin resimlerindeki imgeleri etkilediği söylenebilir. Babası devlet memuru olan ve “olumlu etkiler” görüşü benimseyen öğrencilerin, “etkisi yok” görüş oranı aynı değerde çıkmıştır (% 11,0). Bu sonuç tablodaki diğer değerlerle karşılaştırıldığında; babası devlet memuru olan öğrencilerin TV izleme ve ondan olumlu-olumsuz etkilenme oranları aynı değerlerdedir. Diğer meslek gruplarında ise “olumlu etkiler” görüş oranları daha yüksek, “etkisi yok” görüş oranları ise daha düşüktür. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; baba meslek gruplarına göre TV'nin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; baba meslek gruplarına göre, TV'nin öğrenci resimlerindeki imgelerde yüksek oranlarla olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.11'de, ailenin aylık net gelir düzeylerine göre televizyonun öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları ailenin aylık net gelir düzeylerine göre incelendiğinde; “etkisi yok” görüş oranları içerisinde en yüksek değer aylık net gelir düzeyi “600–1000 YTL arası” olan öğrencilerin görüş oranıdır (% 14,9). “Olumsuz etkiler” görüş oranlarında ise aylık net gelir düzeylerine göre pek farklılık görülmemektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına bakıldığında ise; en yüksek değer yine ailesinin aylık net gelir düzeyi “600–1000 YTL arası” olan öğrenci görüş oranıdır (% 25,4).

Tablo-4.11
Ailenin Aylık Net Gelir Düzeyine Göre TV'nin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Televizyonun Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Ailenin Aylık Net Geliri (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	600 YTL'nin Altında		600-1000 YTL Arası		1001-1500 YTL Arası		1501-2000 YTL Arası		2000 YTL Üstü		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	2	1,1	7	3,9	1	0,6	2	1,1	1	0,6	13	7,2
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	6	3,3	5	2,8	0	0,0	0	0,0	1	0,6	12	6,6
• Konu Seçiminde Etkili (Kadın, Tsunami, Deprem vb.)	4	2,2	3	1,7	1	0,6	0	0,0	0	0,0	8	4,4
• Görsel Zenginlik Kazandırma	2	1,1	2	1,1	1	0,6	0	0,0	0	0,0	5	2,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	2	1,1	5	2,8	3	1,7	0	0,0	1	0,6	11	6,1
• Program Türlerinin Etkisi (Haberler, Filmler, Kültür-Sanat Programları, Magazin Programları, Belgeseller, Müzik, Animasyon vb.)	14	7,7	18	9,9	7	3,9	3	1,7	4	2,2	46	25,4
• TV'de Kullanılan Görsellerin Etkisi (Film Kadrajları, Anlık Görüntüler, Görsel Efektler, Fantastik Görüntüler, Figür, Nesne Görüntüleri vb.)	3	1,7	6	3,3	3	1,7	0	0,0	3	1,7	15	8,3
Toplam	33	18,2	46	25,4	16	8,8	5	2,8	10	5,5	110	60,8
2- Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	2	1,1	1	0,6	2	1,1	0	0,0	0	0,0	5	2,8
3- Etkisi Yok	11	6,1	27	14,9	18	9,9	6	3,3	4	2,2	66	36,5
Ana Toplam	46	25,4	74	40,9	36	19,9	11	6,1	14	7,7	181	100,0

“Olumlu etkiler” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranlarıyla, “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları aylık net gelir düzeylerine göre karşılaştırıldığında; aylık net gelir düzeyi azaldıkça “olumlu etkiler” görüş oranı ile “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları arasındaki fark artmaktadır. Örneğin aylık net gelir düzeyi “600 YTL'nin altında” olan ve TV'nin resimlerindeki imgelerde “olumlu etkiler” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranı % 18,2; aylık net gelir düzeyi “600 YTL olan” ve TV'nin resimdeki imgelere “etkisi yok”

görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranı % 6,1'dir. İkisi arasındaki fark yaklaşık 12'dir. Bu fark aylık net gelir düzeyi "1501-2000 YTL arası" olan öğrenci görüş oranlarıyla karşılaştırıldığında 0,6 düzeyinde olmaktadır. Buradan da şöyle bir sonuç çıkarılabilir; aylık net gelir düzeyi belli bir seviyede arttıkça TV'nin resimlerdeki imgelere olumlu etkisi olduğunu düşünen öğrenci görüş sayısı düşmektedir. Gelir düzeyi belli bir seviyeye kadar yüksek olan öğrencilerin TV izleme oranlarının daha düşük olduğu da söylenebilir. Gelir düzeyi "2000 YTL ve üstü" olan, TV'nin resimlerdeki imgelerde "olumlu etkiler" görüşünü benimseyen öğrenci görüş sayısı ile "etkisi yok" diyen öğrenci görüş sayısı arasındaki fark 3 değerindedir. Bu sonuç aradaki farkın tekrar arttığını göstermekte ve bu gelir düzeyinde TV'nin yine resimlerdeki imgelere etkileri olduğunu göstermektedir. Aylık gelir düzeyi en düşük ve en yüksek seviyede olan öğrencilerin "olumlu etkiler" ve "etkisi yok" görüş oranları arasındaki farkın artması, bu gelir düzeylerinde TV'nin resimlerdeki imgelere daha çok etki ettiğinin göstergesi olabilir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; ailenin aylık net gelirine göre TV'nin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; ailenin aylık net gelir düzeylerine göre, TV'nin öğrenci resimlerindeki imgelerde yüksek oranlarla olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

- İnternetin resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir?

"İnternetin resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir?" ikinci sonda sorusuna ilişkin öğrencilerin ortak görüşleri, frekans ve yüzde dağılımları genel değerlendirme tablosu Tablo-4.12'de verilmiştir. Daha sonra öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre elde edilen bulgular ve yorumlarına tablolar halinde yer verilmiştir. "İnternetin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri" 3 başlık altında incelenmiştir. Bunlar "olumlu etkiler", "olumsuz etkiler" ve "etkisi yok" başlıklarından oluşmaktadır. Öğrenci görüşlerinin % 13,0'ı "etkisi yok", % 1,1'i "olumsuz etkiler" ve % 85,9'u "olumlu etkiler" oranlarından oluşmaktadır.

Tablo-4.12
İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Genel Değerlendirme Tablosu (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)	
	f	%
1-Olumlu Etkiler		
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	24	13,0
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü)	41	22,2
• Görsel Zenginlik Kazandırma	20	10,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	15	8,1
• Görsellerin (Sanat eserleri, fotoğraflar vb.) ve Yazılı Metinlerin Etkisi (Sanat haberleri vb.)	59	31,9
Toplam	159	85,9
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki-Kopya ve ezbere yönelme, hayal gücünü sınırlama)	2	1,1
3-Etkisi Yok	24	13,0
Ana Toplam	185	100,0

Tabloda yer alan toplam değerlerin her biri öğrenci görüş sayılarını bildirmektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; en belirgin oran % 31,9’luk değeriyle “görsellerin ve yazılı metinlerin etkisi” resimlerdeki imgelerde etkili olduğunu belirten öğrenci görüşleridir. Daha sonra, internetin olumlu etkilerinden % 22,2 oranıyla internetin “yaratım sürecine kaynaklık” ettiği görüş oranı ve % 13,0’lık oranıyla internetin “düşünmeye etkisi” görüş oranı dikkati çekmektedir. “Görsel zenginlik kazandırma” görüş oranı ise % 10,8’dir. Tabloya genel olarak bakıldığında çıkan sonuç; internetin öğrenci resimlerindeki imgelerde yüksek oranlarla olumlu etkisinin olduğudur.

Aşağıda yer alan Tablo-4.13’te yaş değişkenine göre internetin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. “İnternetin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri” 3 başlık altında incelenmiş, buna karşın yaş grupları “22 yaş ve altı” ve “23 yaş ve üstü” olarak sınıflandırılmıştır. İnternetin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri yaş gruplarına göre karşılaştırıldığında şu sonuçlar elde edilmiştir:

Tablo-4.13

Yaş Gruplarına Göre İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Yaş (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)					
	22 yaş ve altı		23 yaş ve üstü		Toplam	
	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler						
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	11	5,9	13	7,0	24	13,0
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü)	22	11,9	19	10,3	41	22,2
• Görsel Zenginlik Kazandırma	11	5,9	9	4,9	20	10,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	7	3,8	8	4,3	15	8,1
• Görsellerin (Sanat eserleri, fotoğraflar vb.) ve Yazılı Metinlerin Etkisi (Sanat haberleri vb.)	21	11,4	38	20,5	59	31,9
Toplam	72	38,9	87	47,0	159	85,9
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki-Kopya ve ezbere yöneltme, hayal gücünü sınırlama)	0	0,0	2	1,1	2	1,1
3-Etkisi Yok	12	6,5	12	6,5	24	13,0
Ana Toplam	84	45,4	101	54,6	185	100,0

Elde edilen "görüşlerin oranları yaşlara göre incelendiğinde; internetin resimlerdeki imgelere "etkisi yok" diyen öğrencilerin görüş oranlarının eşdeğerde olduğu görülmektedir (% 6,5). "Olumsuz etkiler" diyen öğrenci görüşleri karşılaştırıldığında, iki yaş grubu arasında çok büyük fark görülmemektedir. "Olumlu etkiler" görüşlerine bakıldığında ise; "23 yaş ve üstü" öğrenci görüş oranı (% 47,0), bu grup öğrencilerinin daha çok internet başında zaman geçirdiği ve resimlerindeki imgelerin de internetten daha çok etkiler aldığı düşünülmektedir. "Olumlu etkiler" görüşüne kendi içerisinde bakıldığında ise; "23 yaş ve üstü" olan öğrenci grubunda, internetteki "görsellerin ve yazılı metinlerin etkisi" görüş oranı çok yüksek çıkmıştır. "22 yaş ve altı" öğrenci grubunda ise; "yaratım sürecine kaynaklık" görüşü daha fazla değerle göze çarpmaktadır. Genel olarak değerlendirildiğinde; "23 yaş ve üstü" öğrencilerinin resimlerindeki imgelerde internetin daha etkili olduğu düşünülmektedir. Örneğin "23 yaş ve üstü" yaş grubunda "olumlu etkiler" (% 47,0) ve "etkisi yok" (% 6,5) görüşleri arasında yaklaşık 40 değer fark olduğu görülmektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; yaşlara göre internetin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi

farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; yaş gruplarına göre, internetin öğrenci resimlerindeki imgelerde yüksek oranlarla olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.14

Cinsiyet Gruplarına Göre İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

İnternetin Resimlerdeki İmgelere Etkileri	Cinsiyet (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)					
	Kadın		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler						
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	14	7,6	10	5,4	24	13,0
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü)	26	14,1	15	8,1	41	22,2
• Görsel Zenginlik Kazandırma	10	5,4	10	5,4	20	10,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	7	3,8	8	4,3	15	8,1
• Görsellerin (Sanat eserleri, fotoğraflar vb.) ve Yazılı Metinlerin Etkisi (Sanat haberleri vb.)	37	20,0	22	11,9	59	31,9
Toplam	94	50,8	65	35,1	159	85,9
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki-Kopya ve ezbere yöneltme, hayal gücünü sınırlama)	2	1,1	0	0,0	2	1,1
3-Etkisi Yok	14	7,6	10	5,4	24	13,0
Ana Toplam	110	59,5	75	40,5	185	100,0

İkinci sonda sorusuna ilişkin elde edilen genel yüzde oranları toplamı ve yorumları Tablo-4.12’de verilmiştir. Her tabloda bu sütunla ilgili toplam ve yorumlar aynı olduğu için, bu ve bundan sonraki tablolarda yorumların tekrarına yer verilmemiştir. Görüşlerin oranları cinsiyet gruplarına göre incelendiğinde; internetin resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı “kadın” cinsiyet grubu için % 7,6; “erkek” cinsiyet grubu için ise % 5,4’tür. İki cinsiyet grubu arasında internetin resimlerdeki imgelerde olumsuz etkisi olduğu konusundaki görüşlerde fazla bir oran farkı görülmemektedir. Tabloda “olumlu etkiler” görüş oranlarında; kadın cinsiyet grubu % 50,8; erkek cinsiyet grubu % 35,1 görüş oranı bildirmiştir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; resimlerdeki imgelerde “görsellerin ve yazılı metinlerin etkisi” hem kadın cinsiyet grubu (% 20,0), hem de erkek cinsiyet grubunda (% 11,9) daha çok görüş sayısı ile göze çarpmaktadır. Bu durumda her iki grup içinde resimlerdeki imgelerde internetteki görsellerin ve yazılı metinlerin etkisi olduğu söylenebilir. Daha sonra yine her iki cinsiyet grubu için de olumlu etkilerden internetin “yaratım sürecine kaynaklık” ettiği görüşü, diğer görüş oranlarından fazla çıkmıştır (kadın cinsiyet

grubunda %14,1; erkek cinsiyet grubunda % 8,1). “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları, cinsiyet grupları arasında karşılaştırıldığında; her iki grup arasında bu oranlar arasındaki fark göze çarpmaktadır. Örneğin, kadın cinsiyet grubunda bu görüş oranları arasındaki fark 43 değerindedir (“olumlu etkiler” oranı % 50,8; “etkisi yok” oranı % 7,6). Buradan da her iki cinsiyet grubunun internette çok fazla zaman geçirdiği ve resimlerindeki imgelerin de internetten çok fazla etkiler aldığı söylenebilir. Yapılan araştırma sonucunda; cinsiyet gruplarına göre, internetin öğrenci resimlerindeki imgelerde yüksek oranlarla olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.15’te, üniversite ve fakülterlere göre internetin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.15
Üniversite ve Fakülterlere Göre İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Üniversite ve Fakülter (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)													
	DEÜ				AÜ				MKÜ				Toplam	
	EF		GSF		EF		GSF		EF		GSF			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler														
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	4	2,2	1	0,5	8	4,3	2	1,1	5	2,7	4	2,2	24	13,0
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü)	11	5,9	5	2,7	8	4,3	2	1,1	8	4,3	7	3,8	41	22,2
• Görsel Zenginlik Kazandırma	3	1,6	2	1,1	11	5,9	0	0,0	0	0,0	4	2,2	20	10,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	3	1,6	4	2,2	3	1,6	0	0,0	5	2,7	0	0,0	15	8,1
• Görsellerin (Sanat eserleri, fotoğraflar vb.) ve Yazılı Metinlerin Etkisi (Sanat haberleri vb.)	9	4,9	8	4,3	18	9,7	2	1,1	14	7,6	8	4,3	57	30,8
Toplam	30	16,2	20	10,8	48	25,9	6	3,2	32	17,3	23	12,4	159	85,9
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki-Kopya ve ezbere yöneltme, hayal gücünü sınırlama)	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	1,1	0	0,0	2	1,1
3-Etkisi Yok	1	0,5	5	2,7	7	3,8	3	1,6	6	3,2	2	1,1	24	13,0
Ana Toplam	31	16,8	25	13,5	55	29,7	9	4,9	40	21,6	25	13,5	185	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları üniversite ve fakülterle göre incelendiğinde; internetin resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı, “Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi” için % 0,5; “Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi” için % 3,8; “Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi” için % 3,2’dir. Bu fakültelerden alınan “olumsuz etkiler” öğrenci görüş oranları arasında ise çok fazla farklılık görülmemektedir. Yine bu üniversitelerin Güzel Sanatlar Fakültelerine bakıldığında; “etkisi yok” öğrenci görüş oranı “Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi” için % 2,7; “Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi” için % 1,6; “Mustafa Kemal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi” için % 1,1’dir. Bu fakültelerde “olumsuz etkiler” görüşü birbirine yakın değerlerde göze çarpmaktadır. Tabloda “olumlu etkiler” görüş oranlarına bakıldığında; “AÜEF” için alınan görüş sayısı değer olarak % 25,9 değeriyle en yüksek oranda çıkmıştır. Buradan da bu fakültenin öğrencilerinin resimlerindeki imgelerde internetin etkisinin daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. “Olumlu etkiler” görüş oranına kendi içerisinde bakıldığında; resimlerdeki imgelerde “görsellerin ve yazılı metinlerin etkisi” görüşü üç üniversite ve fakültede ([DEÜBEF dışında-Bu fakültede “yaratım sürecine kaynaklık” görüşü % 5,9 değeriyle en yüksek çıkmıştır] DEÜGSF-% 4,3, AÜEF-% 9,7, AÜGSF-% 1,1, MKÜEF-% 7,6 ve MKÜGSF-% 4,3) daha fazla değerle çıkmıştır. Bu durumda her üç üniversitenin hem eğitim hem de güzel sanatlar fakülteleri için öğrenci görüşlerinden alınan değerlerde, resimlerdeki imgelerde internetteki görsellerin ve yazılı metinlerin etkisi olduğu söylenebilir. Diğer “olumlu etkiler” görüş türlerinde ise; oranların her üç üniversitenin hem eğitim hem de güzel sanatlar fakültelerine göre değiştiği görülmektedir. “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları, üniversite ve fakülterle göre karşılaştırıldığında, her üç üniversite ve fakültede de oranlar arasında açık farklılık göze çarpmaktadır. Örneğin; “AÜEF” öğrenci görüş oranları arasında fark yaklaşık 22 değerindedir (“olumlu etkiler” oranı % 25,9, “etkisi yok” oranı % 3,8). Buradan da “AÜEF” öğrenci grubunun daha çok internet başında zaman geçirdiği ve resimlerindeki imgelerin internetten daha çok etkiler aldığı söylenebilir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; her üç üniversite ve fakülteye göre internetin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; üniversite ve fakülterle

göre, internetin öğrenci resimlerindeki imgelerde yüksek oranlarla olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.16’da, sınıflara göre internetin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.16
Sınıflara Göre İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Sınıf (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)					
	3. Sınıf		4. Sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler						
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	14	7,6	10	5,4	24	13,0
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü)	22	11,9	19	10,3	41	22,2
• Görsel Zenginlik Kazandırma	8	4,3	12	6,5	20	10,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	7	3,8	8	4,3	15	8,1
• Görsellerin (Sanat eserleri, fotoğraflar vb.) ve Yazılı Metinlerin Etkisi (Sanat haberleri vb.)	23	12,4	36	19,5	59	31,9
Toplam	74	40,0	85	45,9	159	85,9
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki-Kopya ve ezbere yönelme, hayal gücünü sınırlama)	2	1,1	0	0,0	2	1,1
3-Etkisi Yok	13	7,0	11	5,9	24	13,0
Ana Toplam	89	48,1	96	51,9	185	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları sınıflara göre incelendiğinde; internetin resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı “3. sınıf” öğrenci grubu için % 7,0; “4. sınıf” öğrenci grubu için ise % 5,9’dur. İki öğrenci grubu arasında internetin resimlerdeki imgelere etkisi olmadığı konusundaki görüşlerde fazla bir değer farkı görülmemektedir. “Olumsuz etkiler” görüş oranı için de aynı şey söz konusudur. Tabloda “olumlu etkiler” görüş oranlarına bakıldığında; 3. sınıf öğrenci grubu için % 40,0, 4. sınıf öğrenci grubu için ise % 45,9’dur. Bu oranlardan 4. sınıf öğrencilerinin resimlerindeki imgelerde internetten daha fazla olumlu etkiler aldığı sonucuna ulaşılabilir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; resimlerdeki imgelerde “görsellerin ve yazılı metinlerin etkisi” hem 3. sınıf, hem de 4. sınıf öğrenci görüş oranları en yüksek değerde çıkmıştır (3. sınıflarda % 12,4, 4. sınıflarda % 19,5). Bu durumda 4. sınıf öğrenci resimlerindeki imgelerde görsellerin ve yazılı metinlerin daha etkili olduğu söylenebilir. Yine olumlu

etkilerden “yaratım sürecine kaynaklık” görüş değerleri dikkati çekmektedir (3. sınıflarda % 11,9, 4. sınıflarda % 10,3). “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları, öğrenci grupları arasında karşılaştırıldığında; her iki grup öğrenci görüş değerleri arasında açık farklılıklar görülmektedir (4. sınıf öğrenci görüşlerinde “olumlu etkiler” oranı % 45,9, “etkisi yok” oranı % 5,9). Buradan da 4. sınıf öğrencilerinin daha çok internet başında zaman geçirdiği ve resimlerindeki imgelerin internetten daha çok etkiler aldığı söylenebilir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; sınıflara göre internetin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; sınıflara göre, internetin öğrenci resimlerindeki imgelerde yüksek oranlarla olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.17’de ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre internetin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre incelendiğinde; internetin resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı ailesi “köy” de yaşayanlar için % 1,6; “belde” de yaşayanlar için % 1,1; “ilçe” de yaşayanlar için % 1,1; “şehir” de yaşayanlar için % 4,9; “büyükşehir” de yaşayanlar için % 4,3’tür. Ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre “olumsuz etkiler” görüş oranları pek fazla farklılık göstermemektedir. Tabloda “olumlu etkiler” görüş oranlarına bakıldığında; ailesi şehirde yaşayan öğrenciler (% 28,6), büyükşehirde yaşayan (% 27,6) ile ailesi ilçede yaşayan öğrencilerin görüş oranları (% 20,5) en yüksek değerlerde çıkmıştır. Buradan da ailesi bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde internetin olumlu etkisinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Tablo-4.17
Ailenin Yaşadığı Yerleşim Yerine Göre İnternetin Öğrenci Resimlerindeki
İmgelere Etkileri

İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Yerleşim Yeri (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	Köy		Belde		İlçe		Şehir		Büyükşehir		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	0	0,0	0	0,0	8	4,3	5	2,7	11	5,9	24	13,0
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü)	3	1,6	2	1,1	8	4,3	15	8,1	13	7,0	41	22,2
• Görsel Zenginlik Kazandırma	0	0,0	2	1,1	8	4,3	5	2,7	5	2,7	20	10,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	1	0,5	0	0,0	3	1,6	5	2,7	6	3,2	15	8,1
• Görsellerin (Sanat eserleri, fotoğraflar vb.) ve Yazılı Metinlerin Etkisi (Sanat haberleri vb.)	4	2,2	5	2,7	11	5,9	23	12,4	16	8,6	59	31,9
Toplam	8	4,3	9	4,9	38	20,5	53	28,6	51	27,6	159	85,9
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki-Kopya ve ezbere yöneltme, hayal gücünü sınırlama)	0	0,0	0	0,0	1	0,5	1	0,5	0	0,0	2	1,1
3-Etkisi Yok	3	1,6	2	1,1	2	1,1	9	4,9	8	4,3	24	13,0
Ana Toplam	11	5,9	11	5,9	41	22,2	63	34,1	59	31,9	185	100,0

“Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; yerleşim yerlerine göre (köy-% 2,2; belde-% 2,7; ilçe-% 5,9; şehir-% 12,4; büyükşehir-% 8,6) resimlerdeki imgelerde internetin olumlu etkilerinden “görsellerin ve yazılı metinlerin etkisi” görüş oranlarının daha fazla değerde olduğu görülmektedir. Bu durumda her yerleşim yerine göre resimlerdeki imgelerde “görsellerin ve yazılı metinlerin etkisi” olduğu söylenebilir. “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları yerleşim yerlerine göre karşılaştırıldığında; ailesi şehirde ve büyükşehirde yaşayan öğrencilerin “olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları arasındaki fark bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin internetten daha fazla olumlu etkiler aldığı yönündedir. Örneğin; şehirde yaşayanların “olumlu etkiler” oranı % 28,6, “etkisi yok” görüş oranı % 4,9’dur. Aralarındaki fark 23 değerindedir ve aynı oran farkı ailesi büyükşehirde yaşayan öğrenci görüşleri için de aynıdır. Tabloya genel

olarak bakıldığında ise; yerleşim yerine göre internetin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre, internetin öğrenci resimlerindeki imgelerde yüksek oranlarla olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.18’de anne eğitim düzeylerine göre internetin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.18
Anne Eğitim Düzeyine Göre İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Anne Eğitim (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	İlk		Orta		Lise		Lisans		Lisansüstü		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	11	5,9	3	1,6	4	2,2	6	3,2	0	0,0	24	13,0
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü)	24	13,0	3	1,6	11	5,9	3	1,6	0	0,0	41	22,2
• Görsel Zenginlik Kazandırma	11	5,9	2	1,1	3	1,6	4	2,2	0	0,0	20	10,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	6	3,2	1	0,5	8	4,3	0	0,0	0	0,0	15	8,1
• Görsellerin (Sanat eserleri, fotoğraflar vb.) ve Yazılı Metinlerin Etkisi (Sanat haberleri vb.)	38	20,5	2	1,1	14	7,6	5	2,7	0	0,0	59	31,9
Toplam	90	48,6	11	5,9	40	21,6	18	9,7	0	0,0	159	85,9
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki -Kopya ve ezbere yönelme, hayal gücünü sınırlama)	1	0,5	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	1,1
3-Etkisi Yok	15	8,1	3	1,6	2	1,1	3	1,6	1	0,5	24	13,0
Ana Toplam	106	57,3	15	8,1	42	22,7	21	11,4	1	0,5	185	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları anne eğitim düzeylerine göre incelendiğinde; annesi ilkököl, ortaokul, lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan ve “etkisi yok” diyen öğrenci görüşlerinin oranları sırasıyla; % 8,1; % 1,6; % 1,1; % 1,6 ve % 0,5’tir.

Burada annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin sayısı fazla olduğu için değerler (% 8,1) farklı çıktığı görülmektedir. “Olumsuz etkiler” görüş oranları bakıldığında ise; annesi ilkokul ve ortaokul mezunu olan öğrenci görüş sayısı dışında değerler arasında pek fazla fark görülmemektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarında % 48,6 değeriyle yine annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin görüş sayısı dikkati çekmektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; olumlu etki türlerinden “görsellerin ve yazılı metinlerin etkisi” olduğu düşünen öğrenci görüş sayısı dikkat çekmektedir (annesi ilkokul mezunu olanlar % 20,5; annesi lise mezunu olanlar % 7,6). Yine “olumlu etkiler” görüş oranları içerisinde internetin olumlu etkilerinden “yaratım sürecine kaynaklık” görüş oranları daha fazla çıkmıştır (annesi ilkokul mezunu olanlar % 13,0, annesi ortaokul mezunu olanlar % 1,6; annesi lise mezunu olanlar % 5,9). Annesi lisansüstü mezunu olan öğrencilerin “olumlu etkiler” ve “olumsuz etkiler” görüş oranları % 0,0 değeri ile tabloda dikkat çekmektedir. Bu durumda annesi lisansüstü mezunu olan öğrenciler internetten olumlu ya da olumsuz etkilenmemektedir. İnternetin resimlerdeki imgelere “olumlu etkisi” olduğunu düşünen öğrenci görüş oranlarıyla, “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları anne eğitim düzeylerine göre karşılaştırıldığında; olumlu etkisini düşünen öğrenci görüş oranları çok yüksek değerlerde çıkmıştır. Örneğin anne eğitim düzeyi ilkokul olan ve internetin resimdeki imgelere “olumlu etkisi” olduğunu düşünen öğrenci görüş oranı % 48,6; anne eğitim düzeyi ilkokul olan ve internetin resimdeki imgelere “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranı % 8,1’dir. İki arasında fark yaklaşık 40’tır. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; anne eğitim düzeyine göre internetin öğrencilerin resimlerdeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; anne eğitim düzeylerine göre, internetin öğrenci resimlerdeki imgelerde yüksek oranlarla olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.19’da anne meslek gruplarına göre internetin öğrenci resimlerdeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-19
Anne Meslek Gruplarına Göre İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Anne Meslek (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)													
	Devlet Memuru		İşçi		Emekli		Serbest Meslek		Özel Sektör		Ev Hanımı		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler														
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	6	3,2	1	0,5	14	7,6	0	0,0	2	1,1	1	0,5	24	13,0
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü)	2	1,1	3	1,6	30	16,2	2	1,1	1	0,5	3	1,6	41	22,2
• Görsel Zenginlik Kazandırma	1	0,5	1	0,5	15	8,1	1	0,5	1	0,5	1	0,5	20	10,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	2	1,1	3	1,6	10	5,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	15	8,1
• Görsellerin (Sanat eserleri, fotoğraflar vb.) ve Yazılı Metinlerin Etkisi (Sanat haberleri vb.)	7	3,8	5	2,7	45	24,3	0	0,0	1	0,5	1	0,5	59	31,9
Toplam	18	9,7	13	7,0	114	61,6	3	1,6	5	2,7	6	3,2	159	85,9
2- Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki-Kopya ve ezbere yönelme, hayal gücünü sınırlama)	0	0,0	0	0,0	2	1,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	1,1
3- Etkisi Yok	3	1,6	2	1,1	18	9,7	0	0,0	1	0,5	0	0,0	24	13,0
Ana Toplam	21	11,4	15	8,1	134	72,4	3	1,6	6	3,2	6	3,2	185	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları anne meslek gruplarına göre incelendiğinde; annesi devlet memuru, işçi, emekli, serbest meslek, özel sektör ve ev hanımı olan ve “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla % 1,6; % 1,1; % 9,7; % 0,0; % 0,5 ve % 0,0’dır. Bu oranlar arasında % 9,7 oranı annesi emekli olan öğrenci görüş sayısının fazla olduğunu göstermektedir. “Olumsuz etkiler” görüş oranlarına bakıldığında ise fazla bir fark görülmemektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarında % 61,6 değeri ile annesi emekli olan öğrencilerin görüş sayısı dikkati çekmektedir. Buradan da görüşme sorusunun yöneltildiği öğrenci grubu içinde annesi emekli olan öğrencilerin daha fazla olduğu sonucu çıkarılabilir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; olumlu etki türlerinden “görsellerin ve yazılı metinlerin etkisi” olduğunu düşünen öğrenci görüş sayısı dikkati çekmektedir (anne mesleği devlet memuru olanlar % 3,8; anne mesleği işçi olanlar % 2,7; annesi emekli

olanlar % 24,3). Annesi serbest meslekte çalışan ve annesi ev hanımı olan öğrencilerin, internetin resimlerde “yaratım sürecine kaynaklık ettiği” görüş sayısı, “görsellerin ve yazılı metinlerin etkisi” görüşünden fazla çıkmıştır. “Olumlu etkiler” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları ile “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları anne mesleklerine göre karşılaştırıldığında; annesi emekli olan öğrencilerin görüşlerinde bir farklılık görülmektedir (“olumlu etkiler” görüş oranı % 61,6; “etkisi yok” görüş oranı % 9,7 değerindedir ve aralarındaki fark yaklaşık 51 değerindedir). Bu farklılığın diğer anne meslek gruplarında olmadığı söylenebilir. Bu sonuca göre annesi emekli olan öğrencilerin internet başında zaman geçirmelerinin resimlerindeki imgelerde daha çok etkisi olduğu düşünülebilir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; anne meslek gruplarına göre internetin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; anne meslek gruplarına göre, internetin öğrenci resimlerindeki imgelerde yüksek oranlarla olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.20’de baba eğitim düzeylerine göre internetin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları baba eğitim düzeylerine göre incelendiğinde; babası ilkokul, ortaokul, lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan ve internetin resimlerdeki imgelerde “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla % 5,9; % 2,7; % 2,2; % 1,1 ve % 1,1’dir. Babası lisans ve lisansüstü mezunu olan öğrencilerin “etkisi yok” görüş oranı % 1,1’lik oranla aynı değerdedir. “Olumsuz etkiler” görüş oranları ise birbirine yakın değerlerdedir. Babası ilkokul, ortaokul, lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan “olumlu etkiler” görüşünü benimseyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla % 26,5; % 13,5; % 22,2; % 22,2 ve % 1,6’dır. Bu oranlar arasında % 26,5 oranı babası ilkokul mezunu olan öğrenci görüş sayısının fazla olduğunu göstermektedir. Buradan da görüşme sorusunun yöneltildiği öğrenci grubu içinde babası ilkokul mezunu olan öğrencilerin daha fazla olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Babası lise ve lisans mezunu olan öğrencilerin “olumlu etkiler” görüş oranı ise % 12,2’lik oranla aynı değerdedir. Baba eğitim düzeyine göre “olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; öğrenci resimlerindeki imgelerde “görsellerin ve yazılı metinlerin etkisi” öğrenci görüş oranları en yüksek

değerde çıkmıştır (babası ilkokul mezunu olan % 12,4; ortaokul mezunu olan % 5,4; lise mezunu olan % 7,0; lisans mezunu olan % 7,0). Babası lisansüstü mezunu olan öğrenci görüşlerinde ise; olumlu etki türlerinden “düşünmeye etkisi” görüş oranı ve “görsel zenginlik kazandırma” görüş oranı farklı değerlerde çıkmıştır. Tabloda, bu değerlerden sonra, yine olumlu etki türlerinden “yaratım sürecine kaynaklık” öğrenci görüş oranları en yüksek değerlerde görülmektedir (babası ilkokul mezunu olan % 7,0; ortaokul mezunu olan % 4,3; lise mezunu olan % 5,4; lisans mezunu olan % 5,4). Bu değerlere göre, internetteki görseller ve yazılı metinlerin resimlerdeki imgelerde çok etkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca internetin öğrenci resimlerinde yaratım sürecine kaynaklık ettiği ve internetten yüksek değerlerde olumlu etkiler alındığı sonucuna da varıldığı düşünülebilir.

Tablo-4.20

Baba Eğitim Düzeylerine Göre İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Baba Eğitim (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	İlk		Orta		Lise		Lisans		Lisansüstü		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	6	3,2	3	1,6	6	3,2	7	3,8	2	1,1	24	13,0
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü)	13	7,0	8	4,3	10	5,4	10	5,4	0	0,0	41	22,2
• Görsel Zenginlik Kazandırma	4	2,2	4	2,2	6	3,2	5	2,7	1	0,5	20	10,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	3	1,6	0	0,0	6	3,2	6	3,2	0	0,0	15	8,1
• Görsellerin (Sanat eserleri, fotoğraflar vb.) ve Yazılı Metinlerin Etkisi (Sanat haberleri vb.)	23	12,4	10	5,4	13	7,0	13	7,0	0	0,0	59	31,9
Toplam	49	26,5	25	13,5	41	22,2	41	22,2	3	1,6	159	85,9
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki-Kopya ve ezbere yöneltme, hayal gücünü sınırlama)	0	0,0	0	0,0	2	1,1	0	0,0	0	0,0	2	1,1
3-Etkisi Yok	11	5,9	5	2,7	4	2,2	2	1,1	2	1,1	24	13,0
Ana Toplam	60	32,4	30	16,2	47	25,4	43	23,2	5	2,7	185	100,0

İnternetin resimlerdeki imgelere “olumlu etkisi” olduğunu düşünen öğrenci görüş oranlarıyla, “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları baba eğitim düzeylerine göre karşılaştırıldığında; “olumlu etkisi” olduğunu düşünenlerle, “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları arasında fark dikkat çekicidir. Örneğin baba eğitim düzeyi ilkokul olan ve internetin resimdeki imgelere “olumlu etkisi” olduğunu düşünen öğrenci görüş oranı % 26,5; baba eğitim düzeyi ilkokul olan ve internetin resimdeki imgelere “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranı % 5,9’dur. İkisi arasındaki fark yaklaşık 20’dir. Bu fark baba eğitim düzeyi lisans olan öğrenci görüş oranlarıyla karşılaştırıldığında 21 düzeyinde olmaktadır. Baba eğitimi düzeyi arttıkça internetin resimlerdeki imgelere olumlu etkisi olduğunu düşünen öğrenci görüş sayısı da yükselmektedir. Ayrıca bu durumun öğrencilerin internette daha fazla zaman geçirdikleri sonucunu ortaya çıkardığı düşünülmektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; baba eğitim düzeyine göre internetin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; baba eğitim düzeyine göre, internetin öğrenci resimlerindeki imgelerde yüksek oranlarla olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.21’de baba meslek gruplarına göre internetin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları baba meslek gruplarına göre incelendiğinde; babası devlet memuru, işçi, emekli, serbest meslek ve özel sektörde çalışan ve internetin resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla; % 2,2; % 4,9; % 1,1; % 1,1 ve % 3,8’dir. Babası işçi olan öğrencilerin görüş oranı % 4,9 değeriyle daha fazla çıkmıştır. “Olumsuz etkiler” görüş oranları arasında ise pek fazla fark görülmemektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranları içerisinde ise % 33,0’lık oranla babası işçi olan öğrencilerin görüş oranı en yüksek değerdedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; “görsellerin ve yazılı metinlerin etkisi” görüş oranları dikkati çekmektedir (babası devlet memuru olan % 5,9; babası işçi olan % 13,0; babası emekli olan % 2,7; babası serbest meslek sahibi olan % 2,2 ve babası özel sektörde çalışan % 8,1).

Tablo-4.21
Baba Meslek Gruplarına Göre İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Baba Meslek (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	Devlet Memuru		İşçi		Emekli		Serbest Meslek		Özel Sektör		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	8	4,3	10	5,4	1	0,5	2	1,1	3	1,6	24	13,0
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü)	8	4,3	12	6,5	5	2,7	4	2,2	12	6,5	41	22,2
• Görsel Zenginlik Kazandırma	7	3,8	9	4,9	1	0,5	1	0,5	2	1,1	20	10,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	5	2,7	6	3,2	2	1,1	1	0,5	1	0,5	15	8,1
• Görsellerin (Sanat eserleri, fotoğraflar vb.) ve Yazılı Metinlerin Etkisi (Sanat haberleri vb.)	11	5,9	24	13,0	5	2,7	4	2,2	15	8,1	59	31,9
Toplam	39	21,1	61	33,0	14	7,6	12	6,5	33	17,8	159	85,9
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki-Kopya ve ezbere yöneltme, hayal gücünü sınırlama)	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,5	2	1,1
3-Etkisi Yok	4	2,2	9	4,9	2	1,1	2	1,1	7	3,8	24	13,0
Ana Toplam	44	23,8	70	37,8	16	8,6	14	7,6	41	22,2	185	100,0

İnternetin resimlerdeki imgelerde etkisini “olumlu etkiler” olarak benimseyen öğrenci görüş oranları ile “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları baba mesleklerine göre karşılaştırıldığında; babası işçi olan ile devlet memuru olan öğrencilerin görüşleri, babası diğer meslek gruplarında çalışan öğrenci görüş oranlarına göre farklılık göstermektedir. Örneğin babası işçi olan öğrencilerin “olumlu etkiler” görüş oranı (% 33,0) ile “etkisi yok” görüş oranı (% 4,9) arasındaki fark yaklaşık 28 değerindedir. Bu değerlere göre, babası işçi ve devlet memuru olan öğrencilerin internet başında zaman geçirmelerinin resimlerdeki imgeleri daha çok etkilediği söylenebilir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; baba meslek gruplarına göre internetin öğrencilerin resimlerdeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir.

Yapılan araştırma sonucunda, baba meslek gruplarına göre internetin öğrenci resimlerindeki imgelerde yüksek oranlarla olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.22’de ailenin aylık net gelir düzeylerine göre internetin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.22
Ailenin Aylık Net Gelir Düzeylerine Göre İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

İnternetin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Aylık Net Gelir (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	600 YTL'nin Altında		600-1000 YTL Arası		1001-1500 YTL Arası		1501-2000 YTL Arası		2000 YTL Üstü		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	6	3,2	10	5,4	5	2,7	1	0,5	2	1,1	24	13,0
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü)	7	3,8	19	10,3	11	5,9	3	1,6	1	0,5	41	22,2
• Görsel Zenginlik Kazandırma	5	2,7	7	3,8	7	3,8	0	0,0	1	0,5	20	10,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	0	0,0	9	4,9	5	2,7	0	0,0	1	0,5	15	8,1
• Görsellerin (Sanat eserleri, fotoğraflar vb.) ve Yazılı Metinlerin Etkisi (Sanat haberleri vb.)	19	10,3	20	10,8	11	5,9	5	2,7	4	2,2	59	31,9
Toplam	37	20,0	65	35,1	39	21,1	9	4,9	9	4,9	159	85,9
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki-Kopya ve ezbere yöneltme, hayal gücünü sınırlama)	0	0,0	1	0,5	1	0,5	0	0,0	0	0,0	2	1,1
3-Etkisi Yok	6	3,2	8	4,3	6	3,2	2	1,1	2	1,1	24	13,0
Ana Toplam	43	23,2	74	40,0	46	24,9	11	5,9	11	5,9	185	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları ailenin aylık net gelir düzeylerine göre incelendiğinde; aylık net gelir düzeyi “600 YTL ve altı”, “600–1000 YTL arası”, “1001–1500 YTL arası”, “1501–2000 YTL arası” ve “2000 YTL ve üstü” olan öğrencilerin “etkisi yok” görüş oranları sırasıyla % 3,2; % 4,3; % 3,2; % 1,1; %

1,1'dir. "Olumsuz etkiler" görüş oranlarında ise aylık net gelir düzeylerine göre pek farklılık görülmemektedir. "Olumlu etkiler" görüşlerinde ise; en yüksek değer ile (% 35,1) ailesinin aylık net gelir düzeyi "600-1000 YTL arası" olan öğrenci görüşleri dikkat çekmektedir. Çıkan değer, bu grup öğrencilerin internette daha çok zaman geçirdikleri sonucunu ortaya çıkardığı düşünülmektedir. "Olumlu etkiler" görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; "görsellerin ve yazılı metinlerin etkisi" görüş oranları en yüksek değerde çıkmıştır ("600 YTL ve altı" % 10,3, "600-1000 YTL arası" % 10,8, "1001-1500 YTL arası" % 5,9, "1501-2000 YTL arası" % 2,7 ve "2000 YTL ve üstü" % 2,2'dir). "Olumlu etkiler" görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranlarıyla, "etkisi yok" görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları aylık net gelir düzeylerine göre karşılaştırıldığında; aylık net gelir düzeyi azaldıkça "olumlu etkiler" görüş oranı ile "etkisi yok" görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları arasındaki fark artmaktadır. Örneğin aylık net gelir düzeyi "600 YTL'nin altında" olan ve internetin resimlerdeki imgelerde "olumlu etkiler" görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranı % 20,0; aylık net gelir düzeyi "600 YTL olan" ve internetin resimdeki imgelere "etkisi yok" görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranı % 3,2'dir. İki arasındaki fark yaklaşık 16'dır. Bu fark aylık net gelir düzeyi "1501-2000 YTL" arası olan öğrenci görüş oranlarıyla karşılaştırıldığında % 3,0 düzeyinde olmaktadır. Buradan da şöyle bir sonuç çıkarılabilir; aylık net gelir düzeyi belli bir seviyede arttıkça, internetin resimlerdeki imgelere olumlu etkisi olduğunu düşünen öğrenci görüş sayısı düşmektedir. Gelir düzeyi belli bir seviyeye kadar yüksek olan öğrencilerin internet başında zaman geçirme oranlarının daha düşük olduğu da söylenebilir. Aylık gelir düzeyi düşük ve yüksek seviyede olan öğrencilerin "olumlu etkiler" ve "etkisi yok" görüş oranları arasındaki farkın artması, bu gelir düzeylerinde internetin resimlerdeki imgelere daha çok etki ettiğinin göstergesi olabilir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; ailenin aylık net gelirine göre internetin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; aylık net gelir düzeylerine göre, internetin öğrenci resimlerindeki imgelerde yüksek oranlarla olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

- Reklam Panolarının resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir?

“Reklam panolarının resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir?” üçüncü sonda sorusuna ilişkin öğrencilerin ortak görüşleri, frekans ve yüzde dağılımları genel değerlendirme tablosu Tablo-4.23’te verilmiştir. Daha sonra öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre elde edilen bulgular ve yorumlarına tablolar halinde yer verilmiştir. “Reklam panolarının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri” 3 başlık altında incelenmektedir. Bunlar “olumlu etkiler”, “olumsuz etkiler” ve “etkisi yok” başlıklarından oluşmaktadır.

Tablo-4.23

Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Genel Değerlendirme Tablosu (Toplam 147 Öğrenciye Uygulanmıştır)	
	f	%
1-Olumlu Etkiler		
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	21	12,8
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü, Yaratıcılık)	24	14,6
• Konu Seçiminde Etkili	2	1,2
• Görsel Zenginlik Kazandırma (Mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	18	11,0
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	22	13,4
• Ayrıntıya Yer Verme	1	0,6
• Ayrıntıdan Arındırma	3	1,8
Toplam	91	55,5
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	4	2,4
3-Etkisi Yok	69	42,1
Ana Toplam	164	100,0

Öğrenci görüşlerinin % 42,1’i “etkisi yok”, % 2,4’ü “olumsuz etkiler” ve % 55,5’i “olumlu etkiler” oranlarından oluşmaktadır. Tabloda yer alan toplam değerlerin her biri öğrenci görüş sayısını bildirmektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; en belirgin oran % 14,6’lık değeriyle reklam panolarının “yaratım sürecine kaynaklık” ettiğini belirten öğrenci görüşleridir. Daha sonra, reklam panolarının olumlu etkilerinden “görsel değerlere etkisi” (% 13,4) ile “düşünmeye etkisi” (% 12,8) görüş oranları dikkati çekmektedir.

“Görsel zenginlik kazandırma” görüş oranı ise % 11,0’dır. Tabloya genel olarak bakıldığında çıkan sonuç; reklam panolarının öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisinin olduğudur.

Tablo-4.24’te yaş değişkenine göre reklam panolarının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. “Reklam panolarının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri” 3 başlık altında incelenmiş, buna karşın yaş grupları “22 yaş ve altı” ve “23 yaş ve üstü” olarak sınıflandırılmıştır. Reklam panolarının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri yaş gruplarına göre karşılaştırıldığında şu sonuçlar elde edilmiştir:

Tablo-4-24

Yaş Gruplarına Göre Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Yaş (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)					
	22 yaş ve altı		23 yaş ve üstü		Toplam	
	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler						
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	9	5,5	12	7,3	21	12,8
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü, Yaratıcılık)	12	7,3	12	7,3	24	14,6
• Konu Seçiminde Etkili	1	0,6	1	0,6	2	1,2
• Görsel Zenginlik Kazandırma(Mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	9	5,5	9	5,5	18	11,0
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	11	6,7	11	6,7	22	13,4
• Ayrıntıya Yer Verme	1	0,6	0	0,0	1	0,6
• Ayrıntıdan Arındırma	2	1,2	1	0,6	3	1,8
Toplam	45	27,4	46	28,0	91	55,5
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	1	0,6	3	1,8	4	2,4
3-Etkisi Yok	25	15,2	44	26,8	69	42,1
Ana Toplam	71	43,3	93	56,7	164	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları yaşlara göre incelendiğinde; reklam panolarının resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranları “22 yaş ve altı” için % 15,2; “23 yaş ve üstü” için % 26,8 olarak çıkmıştır. Buradan şöyle bir sonuç çıkarılabilir; “22 yaş ve altı” öğrencilerin “etkisi yok” görüş oranı daha azdır ve reklam panoları bu öğrencilerin resimlerindeki imgelerde daha etkilidir.

“Olumsuz etkiler” diyen öğrenci görüşleri karşılaştırıldığında iki yaş grubu arasında çok büyük fark görülmemektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarında; “22 yaş ve altı” (% 27,4) ile “23 yaş ve üstü” öğrenci görüş oranları (% 28,0) arasında çok fazla fark olmadığı görülmektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; “yaratım sürecine kaynaklık” (% 7,3) ile “görsel değerlere etkisi” görüş oranları (% 6,7) her iki yaş grubunda da en yüksek ve aynı değerlerde çıkmıştır. Buradan da reklam panolarından alınan olumlu etki türlerinin aynı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. “Olumlu etkiler” ile “etkisi yok” görüş oranlarına bakıldığında ise; çıkan oranlar “22 yaş ve altı” öğrencilerinin resimlerindeki imgelerde reklam panolarının daha etkili olduğunu göstermektedir. “22 yaş ve altı” öğrenci grubunda “olumlu etkiler” (% 27,4) ve “etkisi yok” (% 15,2) görüşleri arasında yaklaşık 12 değer fark varken, “23 yaş ve üstü” için bu görüşler arasındaki değer farkı yaklaşık 1’dir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; yaşlara göre reklam panolarının öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; yaş gruplarına göre, reklam panolarının öğrenci resimlerindeki imgelerde olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.25’te cinsiyet gruplarına göre reklam panolarının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Üçüncü sonda sorusundan elde edilen genel yüzde oranları toplamı ve yorumları Tablo-4.23’te verilmiştir. Her tabloda bu sütunla ilgili toplamlar ve yorumlar aynı olduğu için, bu ve bundan sonraki tablolarda yorumların tekrarına yer verilmemiştir. Elde edilen görüşlerin oranları cinsiyet gruplarına göre incelendiğinde; reklam panolarının resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı “kadın” cinsiyet grubu için % 23,2; “erkek” cinsiyet grubu için ise % 18,9’dur. İki cinsiyet grubu arasında reklam panolarının resimlerdeki imgelerde olumsuz etkisi olduğu konusundaki görüşlerde fazla bir oran farkı görülmemektedir. Tabloda “olumlu etkiler” görüş oranlarında; kadın cinsiyet grubu % 37,8; erkek cinsiyet grubu % 17,7 görüş oranı bildirmiştir.

Tablo-4.25
Cinsiyet Gruplarına Göre Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Cinsiyet (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)					
	Kadın		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler						
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	15	9,1	6	3,7	21	12,8
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü, Yaratıcılık)	16	9,8	8	4,9	24	14,6
• Konu Seçiminde Etkili	1	0,6	1	0,6	2	1,2
• Görsel Zenginlik Kazandırma (Mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	14	8,5	4	2,4	18	11,0
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	13	7,9	9	5,5	22	13,4
• Ayrıntıya Yer Verme	1	0,6	0	0,0	1	0,6
• Ayrıntıdan Arındırma	2	1,2	1	0,6	3	1,8
Toplam	62	37,8	29	17,7	91	55,5
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	1	0,6	3	1,8	4	2,4
3-Etkisi Yok	38	23,2	31	18,9	69	42,1
Ana Toplam	101	61,6	63	38,4	164	100,0

“Olumlu etkiler” görüş oranına kendi içerisinde bakıldığında; kadın cinsiyet grubu için “yaratım sürecine kaynaklık” görüş oranı (% 9,8), erkek cinsiyet grubunda ise “görsel değerlere etkisi” görüş oranı (% 5,5) daha yüksek çıkmıştır. Bu durumda, resimlerdeki imgelerde reklam panolarının olumlu etki türleri cinsiyet gruplarına göre farklılaşmaktadır. “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları, cinsiyet grupları arasında karşılaştırıldığında; her iki grup arasında oranlar arasındaki fark göze çarpmaktadır. Kadın cinsiyet grubunda “olumlu etkiler” görüş oranı (% 37,8), “etkisi yok” görüş oranından (% 23,2) daha fazla çıkarken, erkek cinsiyet grubunda “etkisi yok” görüş oranı (% 18,9), “olumlu etkiler” görüş oranından (% 17,7) daha fazla çıkmıştır. Buradan da kadın cinsiyet grubunun resimlerindeki imgelerde reklam panolarının daha etkili olduğu söylenebilir. Yapılan araştırma sonucunda; cinsiyet gruplarına göre, reklam panolarının daha çok kadın cinsiyet grubunun resimlerindeki imgelerde olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.26’da üniversite ve fakülterlere göre reklam panolarının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.26
Üniversite ve Fakülterlere Göre Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Üniversite ve Fakülter (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)													
	DEÜ				AÜ				MKÜ				Toplam	
	EF		GSF		EF		GSF		EF		GSF			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler														
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	2	1,2	0	0,0	8	4,9	0	0,0	6	3,7	5	3,0	21	12,8
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü, Yaratıcılık)	4	2,4	2	1,2	7	4,3	4	2,4	6	3,7	1	0,6	24	14,6
• Konu Seçiminde Etkili	1	0,6	0	0,0	1	0,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	1,2
• Görsel Zenginlik Kazandırma (Mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	3	1,8	1	0,6	5	3,0	2	1,2	3	1,8	4	2,4	18	11,0
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	4	2,4	3	1,8	6	3,7	0	0,0	6	3,7	3	1,8	22	13,4
• Ayrıntıya Yer Verme	0	0,0	1	0,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,6
• Ayrıntıdan Arındırma	2	1,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,6	0	0,0	3	1,8
Toplam	16	9,8	7	4,3	27	16,5	6	3,7	22	13,4	13	7,9	91	55,5
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	0	0,0	1	0,6	1	0,6	1	0,6	1	0,6	0	0,0	4	2,4
3-Etkisi Yok	10	6,1	12	7,3	22	13,4	2	1,2	13	7,9	10	6,1	69	42,1
Ana Toplam	26	15,9	20	12,2	50	30,5	9	5,5	36	22,0	23	14,0	164	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları üniversiteye ve fakülteye göre incelendiğinde; reklam panolarının resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı, “Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi” için % 6,1; “Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi” için % 13,4; “Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi” için % 7,9’dur. Bu fakültelerden alınan “olumsuz etkiler” diyen öğrencilerin görüş oranları arasında ise çok fazla farklılık görünmemektedir. Yine bu üniversitelerin Güzel Sanatlar Fakültelerine bakıldığında; “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı “Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi” için %

7,3; “Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi” için % 1,2; “Mustafa Kemal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi” için % 6,1’dir. Bu fakültelerde “olumsuz etkiler” görüş oranları birbirine yakın değerlerde göze çarpmaktadır. Tabloda “olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; “AÜEF” için alınan görüş sayısı değer olarak % 16,5 değeriyle en yüksek oranda çıkmıştır. “Olumlu etkiler” görüş oranlarında ise; “DEÜBEF”, “DEÜGSF” ve “MKÜEF” de “görsel değerlere etkisi” görüş oranı (% 2,4; % 1,8; % 3,7), “AÜEF” ve “MKÜGSF” de “düşünmeye etkisi” görüşü (% 4,9; % 3,0), “AÜGSF” de “yaratım sürecine kaynaklık” görüşü (% 2,4) fazla değerde çıkmıştır. Bu durumda her üç üniversitenin hem eğitim hem de güzel sanatlar fakülteleri için öğrenci görüşlerinden alınan değerlerde, resimlerdeki imgelerde reklam panolarının olumlu etkisi “olumlu etki türleri”ne göre farklılaşmaktadır. “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları üniversite ve fakülteye göre karşılaştırıldığında; “DEÜGSF” de “etkisi yok” görüş oranının (% 4,3), “olumlu etkiler” görüş oranından (% 7,3) daha fazla çıktığı görülmektedir. Oranlar bu fakülte öğrencilerinin reklam panolarından fazla etkilenmediği sonucunu ortaya koymaktadır. Ayrıca; “MKÜEF” öğrenci görüş oranları arasında fark yaklaşık 9 değerindedir (“olumlu etkiler” oranı % 13,4, “etkisi yok” oranı % 7,9). Buradan da “MKÜEF” öğrenci grubunun reklam panolarından daha çok olumlu etkiler aldığı sonucu çıkarılabilir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; her üç üniversite ve fakülteye göre reklam panolarının öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; üniversite ve fakülteye göre, reklam panolarının öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir (DEÜGSF dışında).

Tablo-4.27’de sınıflara göre reklam panolarının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları sınıflara göre incelendiğinde; reklam panolarının resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı “3. sınıf” öğrenci grubu için % 14,0, “4. sınıf” öğrenci grubu için ise % 28,0’dır. Reklam panolarının resimlerdeki imgelere etkisi olmadığı konusundaki görüşler arasında 14 değer fark görülmektedir. “Olumsuz etkiler” görüş oranları arasında ise fazla bir değer farkı görülmemektedir. Tabloda “olumlu etkiler” görüş oranları, 3. sınıf öğrenci grubu için % 34,8; 4. sınıf

öğrenci grubu için ise % 20,7'dir. Bu oranlardan 3. sınıf öğrencilerinin resimlerindeki imgelerde reklam panolarının daha fazla olumlu etkisi olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Tablo-4.27

Sınıflara Göre Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Sınıf (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)					
	3. Sınıf		4. Sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler						
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	11	6,7	10	6,1	21	12,8
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü, Yaratıcılık)	17	10,4	7	4,3	24	14,6
• Konu Seçiminde Etkili	2	1,2	0	0,0	2	1,2
• Görsel Zenginlik Kazandırma(Mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	10	6,1	8	4,9	18	11,0
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	14	8,5	8	4,9	22	13,4
• Ayrıntıya Yer Verme	1	0,6	0	0,0	1	0,6
• Ayrıntıdan Arındırma	2	1,2	1	0,6	3	1,8
Toplam	57	34,8	34	20,7	91	55,5
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	1	0,6	3	1,8	4	2,4
3-Etkisi Yok	23	14,0	46	28,0	69	42,1
Ana Toplam	81	49,4	83	50,6	164	100,0

“Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; 3. sınıf öğrencilerinde reklam panolarının “yaratım sürecine kaynaklık” ettiği görüş oranı % 10,4; 4. sınıflarda “düşünmeye etkisi” olduğunu belirten görüş oranı % 6,1’le en yüksek değerde çıkmıştır. Bu durumda sınıflara göre öğrencilerin resimlerindeki imgelerde reklam panolarının etkileri olumlu etki türlerine göre değişmektedir. “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları öğrenci grupları arasında karşılaştırıldığında; 4. sınıf öğrencilerinin “etkisi yok” görüş değerlerinin daha fazla çıktığı görülmektedir (3. sınıf öğrenci görüşlerinde “olumlu etkiler” oranı % 34,8; “etkisi yok” oranı % 14,0; 4. sınıf öğrenci görüşlerinde “olumlu etkiler” oranı % 20,7; “etkisi yok” görüş oranı ise % 28,0). Buradan da 3. sınıf öğrencilerinin reklam panolarından daha çok olumlu etkiler aldığı söylenebilir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; sınıflara göre reklam panolarının öğrencilerin resimlerindeki

imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; sınıflara göre, reklam panolarının 3. sınıfta okuyan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.28’de ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre reklam panolarının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre incelendiğinde; reklam panolarının resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı ailesi “köy” de yaşayanlar için % 3,7; “belde” de yaşayanlar için % 3,7; “ilçe” de yaşayanlar için % 7,9; “şehir” de yaşayanlar için % 15,2; “büyükşehir” de yaşayanlar için % 11,6’dır. Ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre “olumsuz etkiler” görüş oranları pek fazla farklılık göstermemektedir. Tabloda “olumlu etkiler” görüş oranlarına bakıldığında; ailesi ilçede yaşayan öğrenciler (% 11,0), şehirde yaşayan öğrenciler (% 21,3), ile büyükşehirde yaşayan (% 18,3) öğrencilerin görüş oranları en yüksek değerde çıkmıştır. Buradan da ailesi bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde reklam panolarının olumlu etkisinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Ailesi köy ve belde yaşayan öğrencilerin “olumlu etkiler” görüş oranları “etkisi yok” görüş oranlarından daha az çıkmış ve bu öğrencilerin reklam panolarından fazla etkiler almadığı sonucuna ulaşılmıştır. Şöyle de denilebilir; bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin çevrelerinde reklam panoları daha azdır. “Olumlu etkiler” görüş oranına kendi içerisinde bakıldığında; yerleşim yerlerine göre (köy-% 1,2; belde-% 1,2; ilçe-% 3,0; büyükşehir-% 5,5) resimlerdeki imgelerde reklam panolarının olumlu etkilerinden “yaratım sürecine kaynaklık” görüş oranlarının daha fazla değerde olduğu görülmektedir. Ailesi şehirde yaşayan öğrencilerin ise “olumlu etkiler” görüş türlerinden “düşünmeye etkisi” görüş oranı % 7,3 çıkmıştır. Bu durumda yerleşim yerlerine göre reklam panolarının resimlerdeki imgelerde “yaratım sürecine kaynaklık” ettiği yönündeki görüşlerin daha fazla olduğu söylenebilir.

Tablo-4.28
Ailenin Yaşadığı Yerleşim Yerine Göre Reklam Panolarının Öğrenci
Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Reklam Panolarının Resimlerdeki İmgelere Etkileri	Yerleşim Yeri (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	Köy		Belde		İlçe		Şehir		Büyükşehir		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	0	0,0	0	0,0	4	2,4	12	7,3	5	3,0	21	12,8
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü, Yaratıcılık)	2	1,2	2	1,2	5	3,0	6	3,7	9	5,5	24	14,6
• Konu Seçiminde Etkili	0	0,0	0	0,0	1	0,6	0	0,0	1	0,6	2	1,2
• Görsel Zenginlik Kazandırma (Mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	0	0,0	2	1,2	3	1,8	8	4,9	5	3,0	18	11,0
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	1	0,6	1	0,6	3	1,8	8	4,9	9	5,5	22	13,4
• Ayrıntıya Yer Verme	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,6	1	0,6
• Ayrıntıdan Arındırma	0	0,0	0	0,0	2	1,2	1	0,6	0	0,0	3	1,8
Toplam	3	1,8	5	3,0	18	11,0	35	21,3	30	18,3	91	55,5
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	1	0,6	0	0,0	1	0,6	0	0,0	2	1,2	4	2,4
3-Etkisi Yok	6	3,7	6	3,7	13	7,9	25	15,2	19	11,6	69	42,1
Ana Toplam	10	6,1	11	6,7	32	19,5	60	36,6	51	31,1	164	100,0

“Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları, yerleşim yerlerine göre karşılaştırıldığında; ailesi şehirde ve büyükşehirde yaşayan öğrencilerin “olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları arasındaki fark bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin reklam panolarından daha fazla olumlu etkiler aldığı yönündedir. Örneğin; büyükşehirde yaşayanların “olumlu etkiler” oranı % 18,3; “etkisi yok” görüş oranı % 11,6’dır ve aralarındaki fark 7 değerindedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; yerleşim yerine göre reklam panolarının öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; ailenin

yaşadığı yerleşim yerine göre, reklam panolarının öğrenci resimlerindeki imgelere daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.29’da anne eğitim düzeylerine göre reklam panolarının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.29
Anne Eğitim Düzeyine Göre Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Anne Eğitim (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	İlk		Orta		Lise		Lisans		Lisansüstü		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	13	7,9	2	1,2	6	3,7	0	0,0	0	0,0	21	12,8
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü, Yaratıcılık)	11	6,7	1	0,6	7	4,3	4	2,4	1	0,6	24	14,6
• Konu Seçiminde Etkili	2	1,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	1,2
• Görsel Zenginlik Kazandırma(Mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	8	4,9	1	0,6	4	2,4	5	3,0	0	0,0	18	11,0
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	10	6,1	4	2,4	5	3,0	3	1,8	0	0,0	22	13,4
• Ayrıntıya Yer Verme	0	0,0	0	0,0	1	0,6	0	0,0	0	0,0	1	0,6
• Ayrıntıdan Arındırma	0	0,0	1	0,6	1	0,6	1	0,6	0	0,0	3	1,8
Toplam	44	26,8	9	5,5	24	14,6	13	7,9	1	0,6	91	55,5
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	2	1,2	1	0,6	0	0,0	1	0,6	0	0,0	4	2,4
3-Etkisi Yok	47	28,7	2	1,2	13	7,9	7	4,3	0	0,0	69	42,1
Ana Toplam	93	56,7	12	7,3	37	22,6	21	12,8	1	0,6	164	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları anne eğitim düzeylerine göre incelendiğinde; annesi ilkököl, ortaokul, lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan ve “etkisi yok” diyen öğrenci görüşlerinin oranları sırasıyla; % 28,7; % 1,2; % 7,9; % 4,3 ve % 0,0’dır. Burada annesi ilkököl mezunu olan öğrencilerin sayısı fazla olduğu için değerin farklı çıktığı görülmektedir (% 28,7). “Olumsuz etkiler” görüş oranlarına bakıldığında değerler arasında pek fazla fark görülmemektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarında ise; % 26,8 değeriyle yine annesi ilkököl mezunu olan öğrencilerin

görüş sayısı dikkati çekmektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; oranlar etki türlerine göre farklılaşmaktadır. Annesi ilkokul mezunu olanlar olumlu etki türlerinden “düşünmeye etkisi” görüşünü (% 7,9), annesi ortaokul mezunu olanlar “görsel değerlere etkisi” görüşünü (% 2,4), annesi lise ve lisansüstü mezunu olanlar “yaratım sürecine kaynaklık” görüşünü (% 4,3; %0,6), annesi lisans mezunu olanlar “görsel zenginlik görüşünü” (% 3,0) benimsemişlerdir. Annesi lisansüstü mezunu olan öğrencilerin “etkisi yok” ve “olumsuz etkiler” görüş oranlarına bakıldığında; % 0,0 değeri tabloda dikkat çekmektedir. Bu durumda annesi lisansüstü mezunu olan öğrenciler reklam panolarından olumlu etkilenmektedir. Ayrıca, annesi ilkokul mezunu olan öğrenciler dışında diğer eğitim seviyelerine göre de reklam panolarının öğrenci resimlerinde olumlu etkisinden bahsedilebilir. Reklam panolarının resimlerdeki imgelere “olumlu etkisi” olduğunu düşünen öğrenci görüş oranlarıyla, “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları anne eğitim düzeylerine göre karşılaştırıldığında; annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin “olumlu etkiler” görüş oranı diğer eğitimi düzeylerine göre düşmektedir (anne eğitim düzeyi ilkokul olan ve reklam panolarının resimdeki imgelere “olumlu etkisi” olduğunu düşünen öğrenci görüş oranı % 26,8; anne eğitim düzeyi ilkokul olan ve reklam panolarının resimdeki imgelere “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranı % 28,7’dir). Tabloya genel olarak bakıldığında ise; anne eğitim düzeyine göre reklam panolarının öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda, anne eğitim düzeyine göre (annesi ilkokul mezunu olanlar dışında) reklam panolarının öğrenci resimlerindeki imgelerde olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.30’da anne meslek gruplarına göre reklam panolarının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.30
Anne Meslek Gruplarına Göre Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Anne Meslek (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)													
	Devlet Memuru		İşçi		Emekli		Serbest Meslek		Özel Sektör		Ev Hanımı		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler														
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	1	0,6	2	1,2	16	9,8	1	0,6	0	0,0	1	0,6	21	12,8
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü, Yaratıcılık)	5	3,0	2	1,2	15	9,1	0	0,0	0	0,0	2	1,2	24	14,6
• Konu Seçiminde Etkili	0	0,0	0	0,0	2	1,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	1,2
• Görsel Zenginlik Kazandırma(Mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	4	2,4	3	1,8	9	5,5	1	0,6	0	0,0	1	0,6	18	11,0
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	1	0,6	2	1,2	19	11,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	22	13,4
• Ayrıntıya Yer Verme	0	0,0	1	0,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,6
• Ayrıntıdan Arındırma	2	1,2	0	0,0	1	0,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	1,8
Toplam	13	7,9	10	6,1	62	37,8	2	1,2	0	0,0	4	2,4	91	55,5
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	0	0,0	0	0,0	3	1,8	0	0,0	1	0,6	0	0,0	4	2,4
3-Etkisi Yok	8	4,9	4	2,4	51	31,1	1	0,6	4	2,4	1	0,6	69	42,1
Ana Toplam	21	12,8	14	8,5	116	70,7	3	1,8	5	3,0	5	3,0	164	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları anne meslek gruplarına göre incelendiğinde; annesi devlet memuru, işçi, emekli, serbest meslek, özel sektör ve ev hanımı olan ve “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla % 4,9; % 2,4; % 31,1; % 0,6; % 2,4 ve % 0,6’dır. Bu oranlar arasında % 31,1 oranı annesi emekli olan öğrenci görüş sayısının fazla olduğunu göstermektedir. “Olumsuz etkiler” görüş oranlarında annesi emekli olan öğrenci görüşleri dışında fazla bir fark görülmemektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarında % 37,8 değeri ile annesi emekli olan öğrencilerin görüş sayısı dikkati çekmektedir. Buradan da görüşme sorusunun yöneltildiği öğrenci grubu içinde annesi emekli olan öğrencilerin daha fazla olduğu sonucu ortaya

çıkmaktadır. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; annesi devlet memuru ve ev hanımı olan öğrenciler olumlu etki türlerinden “yaratım sürecine kaynaklık” (% 3,0); annesi işçi ve serbest meslekte çalışan öğrenciler “görsel zenginlik kazandırma” (% 1,8; % 0,6); annesi emekli olan öğrenciler “görseller değerlere etkisi” görüşünü (% 11,6) benimsemişlerdir (annesi özel sektörde çalışan öğrenciler olumlu etki türlerinden görüş bildirmemişlerdir). “Olumlu etkiler” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları ile “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları karşılaştırıldığında (annesi özel sektörde çalışan öğrenciler dışında); reklam panolarının öğrencilerin resimlerindeki imgeleri daha çok olumlu etkilediği yönünde bir sonuç ortaya çıktığı düşünülmektedir. Annesi özel sektörde çalışan öğrenciler ise reklam panolarının olumsuz etkilediği ve etkisi olmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir (% 0,6; % 2,4). Tabloya genel olarak bakıldığında ise; anne meslek gruplarına göre reklam panolarının öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; anne meslek gruplarına göre, reklam panolarının öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.31’de baba eğitim düzeylerine göre reklam panolarının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları baba eğitim düzeylerine göre incelendiğinde; babası ilkokul, ortaokul, lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan ve reklam panolarının resimlerindeki imgelerde “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla % 15,2; % 9,1; % 8,5; % 6,7 ve % 2,4’tür. “Olumsuz etkiler” görüş oranları ise birbirine yakın değerlerdedir. Babası ilkokul, ortaokul, lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan ve “olumlu etkiler” görüşünü benimseyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla % 17,7; % 6,1; % 17,1; % 14,0 ve % 0,6’dır. Bu oranlar arasında babası ilkokul ve lise mezunu olan öğrenci görüş sayısı birbirine yakın değerlerde çıkmıştır. “Olumlu etkiler” görüşüne kendi içerisinde bakıldığında ise; babası ilkokul, lisans ve lisansüstü mezunu olan öğrenciler olumlu etki türlerinden “yaratım sürecine kaynaklık” görüşünü (% 5,5; % 4,3; % 0,6), babası ortaokul mezunu olanlar “görsel değerlere etkisi” görüşünü (% 2,4), babası lise mezunu olanlar “düşünmeye etkisi” görüşünü (% 6,1) benimsemişlerdir. Reklam panolarının öğrenci resimlerindeki

imgelerde “yaratım sürecine kaynaklık” ettiği görüşünün daha çok benimsendiği görülmektedir.

Tablo-4.31
Baba Eğitim Düzeylerine Göre Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Baba Eğitim (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	İlk		Orta		Lise		Lisans		Lisansüstü		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	6	3,7	2	1,2	10	6,1	3	1,8	0	0,0	21	12,8
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü, Yaratıcılık)	9	5,5	1	0,6	6	3,7	7	4,3	1	0,6	24	14,6
• Konu Seçiminde Etkili	2	1,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	1,2
• Görsel Zenginlik Kazandırma(Mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	6	3,7	2	1,2	4	2,4	6	3,7	0	0,0	18	11,0
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	6	3,7	4	2,4	7	4,3	5	3,0	0	0,0	22	13,4
• Ayrıntıya Yer Verme	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,6	0	0,0	1	0,6
• Ayrıntıdan Arındırma	0	0,0	1	0,6	1	0,6	1	0,6	0	0,0	3	1,8
Toplam	29	17,7	10	6,1	28	17,1	23	14,0	1	0,6	91	55,5
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	0	0,0	2	1,2	1	0,6	1	0,6	0	0,0	4	2,4
3-Etkisi Yok	25	15,2	15	9,1	14	8,5	11	6,7	4	2,4	69	42,1
Ana Toplam	54	32,9	27	16,5	43	26,2	35	21,3	5	3,0	164	100,0

Reklam panolarının resimlerdeki imgelere “olumlu etkisi” olduğunu düşünen öğrenci görüş oranlarıyla, “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları baba eğitim düzeylerine göre karşılaştırıldığında; babası lise mezunu olan öğrenci görüş oranları arasındaki fark yaklaşık 9 değerindedir (“olumlu etkiler” görüş oranı % 17,1 “etkisi yok” görüş oranı % 8,5). Buradan da bu öğrenci grubunun reklam panolarından daha çok etkiler aldığı sonucuna varılabilir. Ayrıca, diğer eğitimi düzeylerinden farklı olarak babası ortaokul ve lisansüstü mezunu olan öğrencilerin “etkisi yok” görüş oranları fazla değerdedir (örneğin; babası

ortaokul mezunu olanlarda, “olumlu etkiler” görüş oranı % 6,1 ve “etkisi yok” görüş oranı % 9,1). Tabloya genel olarak bakıldığında ise; baba eğitim düzeylerine göre reklam panolarının öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; baba eğitim düzeylerine göre, reklam panolarının öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.32’de baba meslek gruplarına göre reklam panolarının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.32

Baba Meslek Gruplarına Göre Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkisi

Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkisi	Baba Meslek (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	Devlet Memuru		İşçi		Emekli		Serbest Meslek		Özel Sektör		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	3	1,8	10	6,1	2	1,2	1	0,6	5	3,0	21	12,8
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü, Yaratıcılık)	7	4,3	8	4,9	1	0,6	2	1,2	6	3,7	24	14,6
• Konu Seçiminde Etkili	0	0,0	1	0,6	0	0,0	1	0,6	0	0,0	2	1,2
• Görsel Zenginlik Kazandırma (Mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	5	3,0	6	3,7	1	0,6	3	1,8	3	1,8	18	11,0
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	3	1,8	10	6,1	2	1,2	1	0,6	6	3,7	22	13,4
• Ayrıntıya Yer Verme	1	0,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,6
• Ayrıntıdan Arındırma	2	1,2	1	0,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	1,8
Toplam	21	12,8	36	22,0	6	3,7	8	4,9	20	12,2	91	55,5
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	0	0,0	1	0,6	1	0,6	1	0,6	1	0,6	4	2,4
3-Etkisi Yok	20	12,2	21	12,8	7	4,3	4	2,4	17	10,4	69	42,1
Ana Toplam	41	25,0	58	35,4	14	8,5	13	7,9	38	23,2	164	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları baba meslek gruplarına göre incelendiğinde; babası devlet memuru, işçi, emekli, serbest meslek ve özel sektörde çalışan ve reklam panolarının resimlerindeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla; % 12,2; % 12,8; % 4,3; % 2,4 ve % 10,4’tür. Babası devlet memuru (% 12,2) ve işçi (% 12,8) olan öğrencilerin görüş oranı daha fazla çıkmıştır. “Olumsuz etkiler” görüş oranları arasında pek fazla fark görülmemektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranları içerisinde ise, % 22,0’lık oranla babası işçi olan öğrencilerin görüş oranı en yüksek değerdedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; babası devlet memuru ve özel sektörde çalışan öğrenciler “yaratım sürecine kaynaklık” görüşünü (% 4,3; % 3,7), babası işçi ve emekli olanlar “düşünmeye etkisi” ve “görsel değerlere etkisi” görüşünü (% 6,1; % 1,2), babası serbest meslekte çalışanlar “görsel zenginlik kazandırma” görüşünü (% 1,8) benimsemişlerdir. Reklam panolarının resimlerindeki imgelere etkisini “olumlu etkiler” olarak benimseyen öğrenci görüş oranları ile “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları baba mesleklerine göre karşılaştırıldığında; babası işçi olan öğrencilerin görüşleri, babası diğer meslek gruplarında çalışan öğrenci görüş oranlarına göre farklılık göstermektedir. Örneğin babası işçi olan öğrencilerin “olumlu etkiler” görüş oranı (% 22,0) ile “etkisi yok” görüş oranı (% 12,8) arasındaki fark yaklaşık 9 değerindedir. Bu değerlere göre, babası işçi olan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde reklam panolarının daha etkili olduğu söylenebilir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; baba meslek gruplarına göre reklam panolarının öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; baba meslek gruplarına göre, reklam panolarının öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.33’de ailenin aylık net gelir düzeylerine göre reklam panolarının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.33
Ailenin Aylık Net Gelir Düzeyine Göre Reklam Panolarının
Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Reklam Panolarının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Aylık Net Gelir (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	600 YTL'nin Altında		600-1000 YTL Arası		1001-1500 YTL Arası		1501-2000 YTL Arası		2000 YTL Üstü		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	9	5,5	6	3,7	5	3,0	1	0,6	0	0,0	21	12,8
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü, Yaratıcılık)	2	1,2	13	7,9	5	3,0	3	1,8	1	0,6	24	14,6
• Konu Seçiminde Etkili	1	0,6	1	0,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	1,2
• Görsel Zenginlik Kazandırma (Mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	6	3,7	4	2,4	5	3,0	2	1,2	1	0,6	18	11,0
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	2	1,2	9	5,5	7	4,3	2	1,2	2	1,2	22	13,4
• Ayrıntıya Yer Verme	0	0,0	0	0,0	1	0,6	0	0,0	0	0,0	1	0,6
• Ayrıntıdan Arındırma	0	0,0	1	0,6	1	0,6	1	0,6	0	0,0	3	1,8
Toplam	20	12,2	34	20,7	24	14,6	9	5,5	4	2,4	91	55,5
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	2	1,2	1	0,6	1	0,6	0	0,0	0	0,0	4	2,4
3-Etkisi Yok	17	10,4	30	18,3	15	9,1	2	1,2	5	3,0	69	42,1
Ana Toplam	39	23,8	65	39,6	40	24,4	11	6,7	9	5,5	164	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları ailenin aylık net gelir düzeylerine göre incelendiğinde; aylık net gelir düzeyi “600 YTL ve altı”, “600–1000 YTL arası”, “1001–1500 YTL arası”, “1501–2000 YTL arası” ve “2000 YTL ve üstü” olan öğrencilerin “etkisi yok” görüş oranları sırasıyla % 10,7; % 18,3; % 9,1; % 1,2; % 3,0’dır. “Olumsuz etkiler” görüş oranlarında ise aylık net gelir düzeylerine göre pek farklılık görülmemektedir. “Olumlu etkiler” görüşlerinde en yüksek değer ile (% 35,1) ailesinin aylık net gelir düzeyi “600–1000 YTL arası” olan öğrenci görüşleri dikkat çekmektedir. Bu oran yöneltilen soru için alınan öğrenci görüş sayısının fazla olduğunu göstermektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; ailesinin aylık net geliri “600 YTL ve altı” olan öğrenciler “düşünmeye etkisi” görüşünü (% 5,5), “600–1000 YTL arası” ve “1501–2000 YTL arası” olanlar

“yaratım sürecine kaynaklık” görüşünü (% 7,9; % 1,8), “1001–1500 YTL arası” olanlar “görsel değerlere etkisi” görüşünü (% 4,3; % 1,2’dir) benimsemişlerdir. “Olumlu etkiler” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranlarıyla, “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları aylık net gelir düzeylerine göre karşılaştırıldığında; ailesinin aylık net geliri düzeyi “1001–1500 YTL arası” olanlar dışında (olumlu etkiler görüş oranı % 14,6; “etkisi yok” görüş oranı % 9,1’dir. Aralarındaki fark yaklaşık 5 değerindedir) oranlar arasında farkın arttığı görülmemektedir. Ayrıca, aylık net gelir düzeyi “2000 YTL ve üstü” olan ve İnternetin resimlerdeki imgelerde “olumlu etkiler” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranı % 2,4; “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranı % 3,0’dır. Diğer aylık net gelir düzeylerinde “olumlu etkiler” görüş oranı daha fazla iken, burada “etkisi yok” görüşü bir değer fazla çıkmıştır. Buradan da şöyle bir sonuç çıkarılabilir; gelir düzeyi yüksek olan öğrencilerin reklam panolarından etkilenme oranları düşük seviyededir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; ailenin aylık net gelirin göre reklam panolarının öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; ailenin aylık net gelir düzeylerine göre, reklam panolarının öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

- Afişlerin resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir?

“Afişlerin resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir?” dördüncü sonda sorusuna ilişkin öğrencilerin ortak görüşleri, frekans ve yüzde dağılımları genel değerlendirme tablosu aşağıda Tablo 4.34’te verilmiştir. Daha sonra öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre elde edilen bulgular ve yorumlarına tablolar halinde yer verilmiştir. “Afişlerin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri” 3 başlık altında incelenmektedir. Bunlar “olumlu etkiler”, “olumsuz etkiler” ve “etkisi yok” başlıklarından oluşmaktadır.

Tablo-4.34
Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Genel Değerlendirme Tablosu (Toplam 147 Öğrenciye Uygulanmıştır)	
	f	%
1-Olumlu Etkiler		
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	19	12,1
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü)	26	16,6
• Konu Seçiminde Etkili	3	1,9
• Görsel Zenginlik Kazandırma (Mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	7	4,5
• Görsel Değerlerin Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	31	19,7
• Ayrıntıdan Arındırma	4	2,5
Toplam	90	57,3
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	2	1,3
3-Etkisi Yok	65	41,4
Ana Toplam	157	100,0

Öğrenci görüşlerinin % 41,4'ü “etkisi yok”, % 1,3'ü “olumsuz etkiler” ve % 57,3'ü “olumlu etkiler” oranlarından oluşmaktadır. Tabloda yer alan toplam değerlerin her biri öğrenci görüş sayılarını bildirmektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; en belirgin oran % 19,7'lik değeriyle afişlerdeki görsel değerlerin öğrenci resimlerindeki imgelerde etkisinin olduğunu belirten öğrenci görüşleridir. Daha sonra, afişlerin olumlu etkilerinden “yaratım sürecine etkisi” (% 16,6) ile “düşünmeye etkisi” (% 12,1) görüş oranları dikkati çekmektedir. “Görsel zenginlik kazandırma” görüş oranı ise % 4,5'tir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise çıkan sonuç; afişlerin öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisinin olduğudur.

Aşağıda yer alan Tablo-4.35'te yaş değişkenine göre afişlerin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. “Afişlerin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri” 3 başlık altında incelenmiş, buna karşın yaş grupları “22 yaş ve altı” ve “23 yaş ve üstü” olarak sınıflandırılmıştır. Afişlerin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri yaş gruplarına göre karşılaştırıldığında şu sonuçlar elde edilmiştir:

Tablo-4.35

Yaş Gruplarına Göre Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Yaş (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)					
	22 yaş ve altı		23 yaş ve üstü		Toplam	
	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler						
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	10	6,4	9	5,7	19	12,1
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü, Yaratıcılık)	10	6,4	16	10,2	26	16,6
• Konu Seçiminde Etkili	0	0,0	3	1,9	3	1,9
• Görsel Zenginlik Kazandırma (Mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	2	1,3	5	3,2	7	4,5
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	14	8,9	17	10,8	31	19,7
• Ayrıntıya Yer Verme	2	1,3	2	1,3	4	2,5
Toplam	38	24,2	52	33,1	90	57,3
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	0	0,0	2	1,3	2	1,3
3-Etkisi Yok	25	15,9	40	25,5	65	41,4
Ana Toplam	63	40,1	94	59,9	157	100,0

Bu sonda sorusundan elde edilen görüşlerin oranları yaşlara göre incelendiğinde; afişlerin resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranları “22 yaş ve altı” için % 15,9; “23 yaş ve üstü” için % 25,5 olarak çıkmıştır. Buradan şöyle bir sonuç çıkarılabilir; “22 yaş ve altı” öğrencilerin “etkisi yok” görüş oranı daha azdır ve afişler bu öğrencilerin resimlerindeki imgelerde daha etkilidir. “Olumsuz etkiler” diyen öğrenci görüşleri karşılaştırıldığında iki yaş grubu arasında çok büyük fark görülmemektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarında; “22 yaş ve altı” (% 24,2) ile “23 yaş ve üstü” öğrenci görüş oranları (% 33,1) arasında farklılık olduğu görülmektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; her iki yaş grubunda da “yaratım sürecine kaynaklık” (% 8,9; % 10,8) ile “görsel değerlere etkisi” görüş oranları (% 6,4; % 10,2) en yüksek değerlerde çıkmıştır. Buradan da afişlerden alınan olumlu etki türlerinin aynı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. “Olumlu etkiler” ile “etkisi yok” görüş oranlarına bakıldığında ise; çıkan oranlar her iki yaş grubunda da afişlerin öğrencilerin resimlerindeki imgelerde olumlu etkilerinin daha fazla olduğunu göstermektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; yaşlara göre afişlerin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda;

yaş gruplarına göre afişlerin, öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.36’da cinsiyet değişkenine göre afişlerin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.36

Cinsiyet Gruplarına Göre Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Cinsiyet (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)					
	Kadın		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler						
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	13	8,3	6	3,8	19	12,1
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü, Yaratıcılık)	18	11,5	8	5,1	26	16,6
• Konu Seçiminde Etkili	3	1,9	0	0,0	3	1,9
• Görsel Zenginlik Kazandırma (Mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	4	2,5	3	1,9	7	4,5
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	22	14,0	9	5,7	31	19,7
• Ayrıntıya Yer Verme	1	0,6	3	1,9	4	2,5
Toplam	61	38,9	29	18,5	90	57,3
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	0	0,0	2	1,3	2	1,3
3-Etkisi Yok	38	24,2	27	17,2	65	41,4
Ana Toplam	99	63,1	58	36,9	157	100,0

Dördüncü sonda sorusundan elde edilen genel yüzde oranları toplamı ve yorumları Tablo-4.34’te verilmiştir. Her tabloda bu sütunla ilgili toplam ve yorumlar aynı olduğu için, bu ve bundan sonraki tablolarda yorumların tekrarına yer verilmemiştir. Bu sonda sorusundan elde edilen görüşlerin oranları cinsiyet gruplarına göre incelendiğinde; afişlerin resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı “kadın” cinsiyet grubu için % 24,2; “erkek” cinsiyet grubu için ise % 17,2’dir. İki cinsiyet grubu arasında afişlerin resimlerdeki imgelerde olumsuz etkisi olduğu konusundaki görüşlerde fazla bir oran farkı görülmemektedir. Tabloda “olumlu etkiler” görüş oranlarında; kadın cinsiyet grubu % 38,9; erkek cinsiyet grubu % 18,5 görüş oranı bildirmiştir. “Olumlu etkiler” görüş oranına kendi içerisinde bakıldığında; her iki cinsiyet grubu için de “görsel değerlere etkisi” görüş

oranı (kadın cinsiyet grubu % 14,0; erkek cinsiyet grubu % 5,7) daha yüksek çıkmıştır. Bu durumda, resimlerdeki imgelerde reklam panolarının olumlu etki türleri cinsiyet gruplarına göre farklılaşmamaktadır. “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları, cinsiyet grupları arasında karşılaştırıldığında; her iki grup arasında oranlar arasındaki fark göze çarpmaktadır. Kadın cinsiyet grubunda “olumlu etkiler” görüş oranı (% 38,9), “etkisi yok” görüş oranları (% 24,2) arasındaki fark yaklaşık 15’tir. Erkek cinsiyet grubunda ise; “olumlu etkiler” görüş oranıyla (% 18,5), “etkisi yok” görüş oranı (% 17,2) arasındaki fark yaklaşık 1 değerdir. Buradan da kadın cinsiyet grubunun resimlerindeki imgelerde afişlerin daha etkili olduğu söylenebilir. Yapılan araştırma sonucunda; her iki cinsiyet grubunda da, afişlerin resimlerdeki imgelerde olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.37’de üniversite ve fakülterlere göre afişlerin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları üniversite ve fakülterlere göre incelendiğinde; afişlerin resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı, “Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi” için % 6,4; “Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi” için % 11,5; “Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi” için % 8,9’dur. Bu fakültelerden alınan “olumsuz etkiler” diyen öğrencilerin görüş oranları arasında ise çok fazla farklılık görülmemektedir. Yine bu üniversitelerin Güzel Sanatlar Fakültelerine bakıldığında; “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı “Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi” için % 8,3; “Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi” için % 0,6; “Mustafa Kemal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi” için % 5,1’dir. Bu fakültelerde “olumsuz etkiler” görüş oranları birbirine yakın değerlerde göze çarpmaktadır. Tabloda “olumlu etkiler” görüş oranlarına bakıldığında; “AÜEF” için alınan görüş sayısı değer olarak % 20,4 değeriyle en yüksek oranda çıkmıştır. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; “DEÜBEF”, “AÜEF”, “AÜGSF”, “MKÜEF” ve “MKÜGSF” de “görsel değerlere etkisi” görüş oranı (% 2,5; % 7,0; % 1,3; % 4,5; % 3,2) fazla değerde çıkmıştır. “DEÜGSF” de “yaratım sürecine kaynaklık” görüşü daha çok benimsenmiştir (% 1,9). Her üç üniversitenin hem eğitim hem de güzel sanatlar

fakültelerinden (DEÜGSF hariç) alınan görüşlere göre; afişlerin öğrencilerin resimlerindeki imgelerin görsel değerlerinde etkili olduğu söylenebilir.

Tablo-4.37
Üniversite ve Fakültelere Göre Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Üniversite (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)													
	DEÜ				AÜ				MKÜ				Toplam	
	EF		GSF		EF		GSF		EF		GSF			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler														
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	2	1,3	2	1,3	7	4,5	1	0,6	5	3,2	2	1,3	19	12,1
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü, Yaratıcılık)	3	1,9	3	1,9	7	4,5	1	0,6	7	4,5	5	3,2	26	16,6
• Konu Seçiminde Etkili	0	0,0	0	0,0	3	1,9	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	1,9
• Görsel Zenginlik Kazandırma (Mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	0	0,0	0	0,0	3	1,9	1	0,6	1	0,6	2	1,3	7	4,5
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	4	2,5	2	1,3	11	7,0	2	1,3	7	4,5	5	3,2	31	19,7
• Ayrıntıya Yer Verme	3	1,9	0	0,0	1	0,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	2,5
Toplam	12	7,6	7	4,5	32	20,4	5	3,2	20	12,7	14	8,9	90	57,3
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	0	0,0	1	0,6	0	0,0	1	0,6	0	0,0	0	0,0	2	1,3
3-Etkisi Yok	10	6,4	13	8,3	18	11,5	2	1,3	14	8,9	8	5,1	65	41,4
Ana Toplam	22	14,0	21	13,4	50	31,8	8	5,1	34	21,7	22	14,0	157	100,0

“Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları üniversite ve fakültelere göre karşılaştırıldığında; DEÜGSF’ de “etkisi yok” görüş oranının (% 4,5), “olumlu etkiler” görüş oranından (% 8,3) daha fazla çıktığı görülmektedir. Oranlar bu fakülte öğrencilerinin afişlerden fazla etkilenmediği sonucunu ortaya koymaktadır. Ayrıca; “AÜEF” öğrenci görüş oranları arasında fark yaklaşık 9 değerindedir (“olumlu etkiler” oranı % 20,4, “etkisi yok” oranı % 11,5). Buradan da “AÜEF” öğrenci grubunun afişlerden daha çok olumlu etkiler aldığı sonucu çıkarılabilir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; her üç üniversite ve fakülteye göre afişlerin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan

araştırma sonucunda; üniversite ve fakültelere göre, afişlerin öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir (DEÜGSF dışında).

Tablo-4.38’de sınıflara göre afişlerin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları sınıflara göre incelendiğinde; afişlerin resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı “3. sınıf” öğrenci grubu için % 19,7; “4. sınıf” öğrenci grubu için ise % 24,5’tir. Afişlerin resimlerdeki imgelere etkisi olmadığı konusundaki görüşler arasında 5 değer fark görülmektedir. “Olumsuz etkiler” görüş oranları arasında değer farkı görülmemektedir. Tabloda “olumlu etkiler” görüş oranları; 3. ve 4. sınıf öğrenci grubu için % 30,6’dır. Bu oranlardan her iki öğrenci grubu için de resimlerdeki imgelerde afişlerin olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşılabilir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; 3. sınıf öğrencilerinde afişlerin “yaratım sürecine kaynaklık” ettiği görüş oranı % 10,2; 4. sınıflarda “görsel değerlere etkisi” olduğunu belirten görüş oranı % 11,6 ile en yüksek değerde çıkmıştır. Bu durumda sınıflara göre öğrencilerin resimlerindeki imgelerde afişlerin etkileri olumlu etki türlerine göre değişmektedir.

Tablo-4.38

Sınıflara Göre Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Sınıf (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)					
	3. Sınıf		4. Sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler						
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	11	7,5	8	5,4	19	100
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü, Yaratıcılık)	15	10,2	11	7,5	26	100
• Konu Seçiminde Etkili	0	0,0	3	2,0	3	100
• Görsel Zenginlik Kazandırma(Mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	4	2,7	3	2,0	7	100
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	14	9,5	17	11,6	31	100
• Ayrıntıya Yer Verme	1	0,7	3	2,0	4	100
Toplam	45	30,6	45	30,6	90	100
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	1	0,7	1	0,7	2	100
3-Etkisi Yok	29	19,7	36	24,5	65	100
Ana Toplam	75	51,0	82	55,8	157	100

“Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları öğrenci grupları arasında karşılaştırıldığında; 4. sınıf öğrencilerinin “etkisi yok” görüş değerlerinin daha fazla çıktığı görülmektedir (3. sınıf öğrenci görüşlerinde “olumlu etkiler” oranı % 30,6; “etkisi yok” oranı % 19,7; 4. sınıf öğrenci görüşlerinde “olumlu etkiler” oranı % 30,6; “etkisi yok” görüş oranı ise % 24,5). Buradan da 3. sınıf öğrencilerinin afişlerden daha çok olumlu etkiler aldığı söylenebilir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; sınıflara göre afişlerin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; afişlerin sınıflara göre, öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.39’da ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre afişlerin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.39
Ailenin Yaşadığı Yerleşim Yerine Göre Afişlerin
Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Yerleşim Yeri (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	Köy		Belde		İlçe		Şehir		Büyükşehir		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	0	0,0	0	0,0	6	3,8	8	5,1	5	3,2	19	12,1
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü, Yaratıcılık)	1	0,6	5	3,2	2	1,3	9	5,7	9	5,7	26	16,6
• Konu Seçiminde Etkili	0	0,0	1	0,6	0	0,0	2	1,3	0	0,0	3	1,9
• Görsel Zenginlik Kazandırma (Mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	1	0,6	0	0,0	2	1,3	1	0,6	3	1,9	7	4,5
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	3	1,9	3	1,9	9	5,7	11	7,0	5	3,2	31	19,7
• Ayrıntıya Yer Verme	1	0,6	0	0,0	1	0,6	1	0,6	1	0,6	4	2,5
Toplam	6	3,8	9	5,7	20	12,7	32	20,4	23	14,6	90	57,3
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	1,3	2	1,3
3-Etkisi Yok	3	1,9	3	1,9	13	8,3	22	14,0	24	15,3	65	41,4
Ana Toplam	9	5,7	12	7,6	33	21,0	54	34,4	49	31,2	157	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre incelendiğinde; afişlerin resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı ailesi “köy” de yaşayanlar için % 1,9; “belde” de yaşayanlar için % 1,9; “ilçe” de yaşayanlar için % 8,3; “şehir” de yaşayanlar için % 14,0; “büyükşehir” de yaşayanlar için % 15,3’tür. Ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre “olumsuz etkiler” görüş oranları pek fazla farklılık göstermemektedir. Tabloda “olumlu etkiler” görüş oranlarına bakıldığında; ailesi ilçede yaşayan öğrenciler (% 12,7), şehirde yaşayan öğrenciler (% 20,4), ile büyükşehirde yaşayan (% 14,6) öğrencilerin görüş oranları en yüksek değerde çıkmıştır. Buradan da ailesi bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde afişlerin olumlu etkisinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşıldığı düşünülmektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranına kendi içerisinde bakıldığında; yerleşim yerlerine göre (köy-% 1,9; ilçe-% 5,7; şehir-% 7,0) resimlerdeki imgelerde afişlerin olumlu etkilerinden “görsel değerlere etkisi” görüş oranlarının daha fazla çıktığı görülmektedir. Ailesi belde ve büyükşehirde yaşayan öğrencilerin ise “olumlu etkiler” görüş türlerinden “yaratım sürecine kaynaklık” görüş oranı % 3,2; % 5,7 çıkmıştır. Bu durumda yerleşim yerlerine göre afişlerin resimlerdeki imgelerde “görsel değerlere etkisi” olduğu yönündeki görüşlerin daha fazla olduğu söylenebilir. “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları, yerleşim yerlerine göre karşılaştırıldığında; ailesi ilçe ve şehirde yaşayan öğrencilerin “olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları arasındaki fark bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin afişlerden daha fazla olumlu etkiler aldığı yönündedir. Örneğin; şehirde yaşayanların “olumlu etkiler” oranı % 20,4; “etkisi yok” görüş oranı % 14,0’dır ve aralarındaki fark yaklaşık 6 değerindedir. Ayrıca tabloda dikkati çeken bir değer oran ise, ailesi büyükşehirde yaşayan öğrencilerin “etkisi yok” görüş oranının daha fazla olmasıdır. Bu grup öğrencilerin resimlerindeki imgelerde afişlerin etkisinin daha az olduğu düşünülebilir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; yerleşim yerine göre afişlerin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre, afişlerin öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.40’te anne eğitim düzeylerine göre afişlerin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.40
Anne Eğitim Düzeylerine Göre Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Anne Eğitim (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	İlk		Orta		Lise		Lisans		Lisansüstü		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	10	6,4	3	1,9	6	3,8	0	0,0	0	0,0	19	12,1
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü)	16	10,2	2	1,3	4	2,5	4	2,5	0	0,0	26	16,6
• Konu Seçiminde Etkili	2	1,3	0	0,0	0	0,0	1	0,6	0	0,0	3	1,9
• Görsel Zenginlik Kazandırma (Mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	5	3,2	0	0,0	1	0,6	1	0,6	0	0,0	7	4,5
• Görsel Değerlerin Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	16	10,2	2	1,3	6	3,8	7	4,5	0	0,0	31	19,7
• Ayrıntıdan Arındırma	2	1,3	1	0,6	0	0,0	1	0,6	0	0,0	4	2,5
Toplam	51	32,5	8	5,1	17	10,8	14	8,9	0	0,0	90	57,3
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	0	0,0	1	0,6	0	0,0	1	0,6	0	0,0	2	1,3
3-Etkisi Yok	38	24,2	4	2,5	17	10,8	5	3,2	1	0,6	65	41,4
Ana Toplam	89	56,7	13	8,3	34	21,7	20	12,7	1	0,6	157	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları anne eğitim düzeylerine göre incelendiğinde; annesi ilkokul, ortaokul, lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan ve “etkisi yok” diyen öğrenci görüşlerinin oranları sırasıyla; % 24,2; % 2,5; % 10,8; % 3,2 ve % 0,6’dır. Burada annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin sayısı fazla olduğu için değer farklı çıktığı görülmektedir (% 24,2). “Olumsuz etkiler” görüş oranlarına bakıldığında değerler arasında pek fazla fark görülmemektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarında ise; % 26,8 değeriyle yine annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin görüş sayısı dikkati çekmektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; oranlar etki türlerine göre farklılaşmaktadır. Annesi ilkokul, lise ve lisans mezunu olanlar olumlu etki türlerinden “görsel değerlerin etkisi” görüşünü (%

10,2; % 3,8; % 4,5), annesi ortaokul mezunu olanlar “düşünmeye etkisi” görüşünü (% 1,9) benimsemişlerdir. Annesi lisansüstü mezunu olanlar ise olumlu görüş bildirmemişlerdir. Annesi lisansüstü mezunu olan öğrencilerin “olumlu etkiler” ve “olumsuz etkiler” görüş oranlarına bakıldığında; % 0,0 değeri tabloda dikkat çekmektedir. Bu durumda annesi lisansüstü mezunu olan öğrenciler dışında öğrenci resimlerindeki imgelerde afişlerin olumlu etkisinden bahsedilebilir. Afişlerin resimlerdeki imgelere “olumlu etkisi” olduğunu düşünen öğrenci görüş oranlarıyla, “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları anne eğitim düzeylerine göre karşılaştırıldığında; annesi ilkokul, ortaokul ve lisans mezunu olan öğrencilerin görüş sayıları arasındaki fark bu öğrenci grubunun daha çok olumlu etkiler aldığını göstermektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; anne eğitim düzeyine göre afişlerin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; anne eğitim düzeylerine göre (annesi lisansüstü mezunu olanlar dışında), afişlerin öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.41’de anne meslek gruplarına göre afişlerin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları anne meslek gruplarına göre incelendiğinde; annesi devlet memuru, işçi, emekli, serbest meslek, özel sektör ve ev hanımı olan ve “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla % 4,5; % 5,7; % 28,0; % 0,6, % 1,9 ve % 0,6’dır. Bu oranlar arasında % 28,0 oranı annesi emekli olan öğrenci görüş sayısının fazla olduğunu göstermektedir. “Olumsuz etkiler” görüş oranlarında fazla bir fark görülmemektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarında % 44,6 değeri ile annesi emekli olan öğrencilerin görüş sayısı dikkati çekmektedir. Buradan da görüşme sorusunun yöneltildiği öğrenci grubu içinde annesi emekli olan öğrencilerin daha fazla olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Tablo-4.41
Anne Meslek Gruplarına Göre Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Anne Meslek (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)													
	Devlet Memuru		İşçi		Emekli		Serbest Meslek		Özel Sektör		Ev Hanımı		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler														
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	0	0,0	0	0,0	15	9,6	0	0,0	2	1,3	2	1,3	19	12,1
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü)	3	1,9	1	0,6	21	13,4	0	0,0	1	0,6	0	0,0	26	16,6
• Konu Seçiminde Etkili	0	0,0	0	0,0	3	1,9	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	1,9
• Görsel Zenginlik Kazandırma (Mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	1	0,6	0	0,0	6	3,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	7	4,5
• Görsel Değerlerin Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	5	3,2	0	0,0	22	14,0	1	0,6	1	0,6	2	1,3	31	19,7
• Ayrıntıdan Arındırma	1	0,6	0	0,0	3	1,9	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	2,5
Toplam	10	6,4	1	0,6	70	44,6	1	0,6	4	2,5	4	2,5	90	57,3
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	1	0,6	0	0,0	1	0,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	1,3
3-Etkisi Yok	7	4,5	9	5,7	44	28,0	1	0,6	3	1,9	1	0,6	65	41,4
Ana Toplam	18	11,5	10	6,4	115	73,2	2	1,3	7	4,5	5	3,2	157	100,0

“Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; annesi devlet memuru ve emekli olan, serbest meslekte çalışan ve ev hanımı olan öğrenciler olumlu etki türlerinden “görsel değerlerin etkisi” (% 3,0); annesi işçi olan öğrenciler “yaratım sürecine etkisi” (% 0,6); annesi özel sektörde çalışan öğrenciler “düşünmeye etkisi” görüşünü (% 1,3) benimsemişlerdir. Buradan da, afişlerdeki “görsel değerlerin etkisi” görüşünün daha çok benimsendiği ve bu etkinin resimlerdeki imgelere daha çok yansıdığı söylenebilir. “Olumlu etkiler” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları ile “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları karşılaştırıldığında (annesi işçi olan öğrenciler dışında); afişler öğrencilerin resimlerindeki imgeleri daha çok olumlu etkilemektedir. Tabloya genel

olarak bakıldığında ise; anne meslek gruplarına göre afişlerin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda, anne meslek gruplarına göre afişlerin öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.42’de baba eğitim düzeylerine göre afişlerin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.42
Baba Eğitim Düzeylerine Göre Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Baba Eğitim (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	İlk		Orta		Lise		Lisans		Lisansüstü		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	6	3,8	2	1,3	8	5,1	3	1,9	0	0,0	19	12,1
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü, Yaratıcılık)	9	5,7	5	3,2	6	3,8	6	3,8	0	0,0	26	16,6
• Konu Seçiminde Etkili	0	0,0	2	1,3	0	0,0	1	0,6	0	0,0	3	1,9
• Görsel Zenginlik Kazandırma (Mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	2	1,3	1	0,6	1	0,6	3	1,9	0	0,0	7	4,5
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	11	7,0	4	2,5	3	1,9	12	7,6	1	0,6	31	19,7
• Ayrıntıya Yer Verme	1	0,6	1	0,6	0	0,0	2	1,3	0	0,0	4	2,5
Toplam	29	18,5	15	9,6	18	11,5	27	17,2	1	0,6	90	57,3
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	0	0,0	0	0,0	1	0,6	0	0,0	1	0,6	2	1,3
3-Etkisi Yok	22	14,0	12	7,6	20	12,7	8	5,1	3	1,9	65	41,4
Ana Toplam	51	32,5	27	17,2	39	24,8	35	22,3	5	3,2	157	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları baba eğitim düzeylerine göre incelendiğinde; babası ilkokul, ortaokul, lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan ve afişlerin resimlerindeki imgelerde “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla % 14,0; % 7,6; % 12,7; % 5,1 ve % 1,9’dur. “Olumsuz etkiler” görüş oranları ise birbirine yakın değerlerdedir. Babası ilkokul, ortaokul, lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan ve “olumlu etkiler” görüşünü benimseyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla % 18,5; % 9,6; % 11,5; % 17,2 ve % 0,6’dır. “Olumlu etkiler” görüşüne kendi içerisinde bakıldığında ise; babası ilkokul, lisans ve lisansüstü mezunu olan öğrenciler olumlu etki türlerinden “görsel değerlere etkisi” görüşünü (% 7,0; % 7,6; % 0,6), babası ortaokul mezunu olanlar “yaratım sürecine kaynaklık” görüşünü (% 3,2), babası lise mezunu olanlar “düşünmeye etkisi” görüşünü (% 5,1) benimsemişlerdir. Afişlerin öğrenci resimlerindeki imgelerde “görsel değerlere etkisi” olduğu görüşünün daha çok benimsendiği görülmektedir. Afişlerin resimlerindeki imgelere “olumlu etkisi” olduğunu düşünen öğrenci görüş oranlarıyla, “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları baba eğitim düzeylerine göre karşılaştırıldığında; babası lisans mezunu olan öğrenci görüş oranları arasındaki fark yaklaşık 12 değerindedir (“olumlu etkiler” görüş oranı % 17,2; “etkisi yok” görüş oranı % 5,1). Buradan da bu öğrenci grubunun afişlerden daha çok etkiler aldığı sonucuna varılabilir. Ayrıca, diğer eğitimi düzeylerinden farklı olarak babası lise ve lisansüstü mezunu olan öğrencilerin “etkisi yok” görüş oranları fazla değerde çıkmıştır (örneğin; babası lise mezunu olanlarda, “olumlu etkiler” görüş oranı % 11,5 ve “etkisi yok” görüş oranı % 12,7). Tabloya genel olarak bakıldığında ise; baba eğitim düzeylerine göre afişlerin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; baba eğitim düzeylerine göre, afişlerin öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.43’de baba meslek gruplarına göre afişlerin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.43
Baba Meslek Gruplarına Göre Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Baba Meslek (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	Devlet Memuru		İşçi		Emekli		Serbest Meslek		Özel Sektör		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	2	1,3	9	5,7	0	0,0	3	1,9	5	3,2	19	12,1
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü)	1	0,6	11	7,0	2	1,3	1	0,6	11	7,0	26	16,6
• Konu Seçiminde Etkili	1	0,6	0	0,0	1	0,6	0	0,0	1	0,6	3	1,9
• Görsel Zenginlik Kazandırma (Mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	2	1,3	4	2,5	0	0,0	1	0,6	0	0,0	7	4,5
• Görsel Değerlerin Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	11	7,0	9	5,7	2	1,3	0	0,0	9	5,7	31	19,7
• Ayrıntıdan Arındırma	2	1,3	1	0,6	0	0,0	0	0,0	1	0,6	4	2,5
Toplam	19	12,1	34	21,7	5	3,2	5	3,2	27	17,2	90	57,3
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	1	0,6	0	0,0	1	0,6	0	0,0	0	0,0	2	1,3
3-Etkisi Yok	17	10,8	22	14,0	8	5,1	6	3,8	12	7,6	65	41,4
Ana Toplam	37	23,6	56	35,7	14	8,9	11	7,0	39	24,8	157	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları baba meslek gruplarına göre incelendiğinde; babası devlet memuru, işçi, emekli, serbest meslek ve özel sektörde çalışan ve afişlerin resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla; % 10,8; % 14,0; % 5,1; % 3,8 ve % 7,6’dır. Babası devlet memuru (% 10,8) ve işçi (% 14,0) olan öğrencilerin görüş oranı daha fazla çıkmıştır. “Olumsuz etkiler” görüş oranları arasında pek fazla fark görülmemektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranları içerisinde ise, % 21,7’lik oranla babası işçi olan öğrencilerin görüş oranı en yüksek değerdedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; babası devlet memuru ve emekli olan öğrenciler “görsel değerlere etkisi” görüşünü (% 7,0; % 1,3), babası işçi olan ve özel sektörde çalışanlar “yaratım

sürecine kaynaklık” (% 7,0; % 7,0) ve babası serbest meslekte çalışanlar “düşünmeye etkisi” görüşünü (% 1,9) benimsemişlerdir. Afişlerin resimlerdeki imgelere etkisini “olumlu etkiler” olarak benimseyen öğrenci görüş oranları ile “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları baba mesleklerine göre karşılaştırıldığında; babası işçi ve özel sektörde çalışan öğrencilerin görüşleri, babası diğer meslek gruplarında çalışan öğrenci görüş oranlarına göre farklılık göstermektedir. Örneğin özel sektörde çalışan öğrencilerin “olumlu etkiler” görüş oranı (% 17,2) ile “etkisi yok” görüş oranı (% 7,6) arasındaki fark yaklaşık 9 değerindedir. Bu değerlere göre, babası işçi ve özel sektörde çalışan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde afişlerin daha etkili olduğu söylenebilir. Ayrıca babası emekli olan ve serbest meslekte çalışan öğrencilerin diğer meslek gruplarından farklı olarak, “etkisi yok” görüş sayısı, “olumlu etkiler” görüş sayısından daha yüksektir. Buradan da babaları bu meslek gruplarında çalışan öğrencilerin afişlerden daha az etkiler aldığı sonucu çıkarılabilir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; baba meslek gruplarına göre afişlerin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; baba meslek gruplarına göre, afişlerin öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.44’de ailenin aylık net gelir düzeyine göre afişlerin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları ailenin aylık net gelir düzeylerine göre incelendiğinde; aylık net gelir düzeyi “600 YTL ve altı”, “600–1000 YTL arası”, “1001–1500 YTL arası”, “1501–2000 YTL arası” ve “2000 YTL ve üstü” olan öğrencilerin “etkisi yok” görüş oranları sırasıyla % 9,6; % 14,6; % 10,2; % 3,8; % 3,2’dir. “Olumsuz etkiler” görüş oranlarında ise aylık net gelir düzeylerine göre pek farklılık görülmemektedir. “Olumlu etkiler” görüşlerinde en yüksek değer ile (% 24,8) ailesinin aylık net gelir düzeyi “600–1000 YTL arası” olan öğrenci görüşleri dikkat çekmektedir. Bu oran yöneltilen soru için alınan öğrenci görüş sayısının fazla olduğunu göstermektedir.

Tablo-4.44
Ailenin Aylık Net Gelir Düzeyine Göre Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Afişlerin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Aylık Net Gelir (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	600 YTL'nin Altında		600-1000 YTL Arası		1001-1500 YTL Arası		1501-2000 YTL Arası		2000 YTL Üstü		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	5	3,2	8	5,1	6	3,8	0	0,0	0	0,0	19	12,1
• Yaratım Sürecine Kaynaklık (Tasarım, Hayal Gücü)	8	5,1	11	7,0	5	3,2	1	0,6	1	0,6	26	16,6
• Konu Seçiminde Etkili	1	0,6	2	1,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	1,9
• Görsel Zenginlik Kazandırma (Mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	3	1,9	4	2,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	7	4,5
• Görsel Değerlerin Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	7	4,5	11	7,0	9	5,7	3	1,9	1	0,6	31	19,7
• Ayrıntıdan Arındırma	0	0,0	3	1,9	0	0,0	0	0,0	1	0,6	4	2,5
Toplam	24	15,3	39	24,8	20	12,7	4	2,5	3	1,9	90	57,3
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	0	0,0	1	0,6	0	0,0	0	0,0	1	0,6	2	1,3
3-Etkisi Yok	15	9,6	23	14,6	16	10,2	6	3,8	5	3,2	65	41,4
Ana Toplam	39	24,8	63	40,1	36	22,9	10	6,4	9	5,7	157	100,0

“Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; ailesinin aylık net geliri “600 YTL ve altı” ve “600–1000 YTL arası” olan öğrenciler “yaratım sürecine kaynaklık” görüşünü (% 5,1; % 7,0), “1001–1500 YTL arası”, “1501–2000 YTL arası” ve “2000 YTL üstü” olanlar “görsel değerlerin etkisi” görüşünü (% 5,7; % 1,9; % 0,6) benimsemişlerdir. “Olumlu etkiler” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranlarıyla, “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları aylık net gelir düzeylerine göre karşılaştırıldığında; “olumlu etkiler” görüş sayısı “etkisi yok” görüş sayısından daha fazla çıkmıştır (ailesinin aylık net geliri düzeyi “1501–2000

YTL arası” ve “2000 YTL üstü” olanlar dışında). Bu gelir düzeylerinde öğrencilerin resimlerindeki imgelerde afişlerden olumlu etkiler aldıkları düşünülmektedir. Şöyle bir sonuç da çıkarılabilir; ailenin aylık net gelir düzeyi yükseldikçe, öğrencilerin resimlerindeki imgelerde afişlerin etkisi azalmaktadır. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; ailenin aylık net gelirine göre afişlerin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; aylık net gelir düzeylerine göre, afişlerin öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

- Yazılı basının resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir?

“Yazılı basının resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir?” beşinci sonda sorusuna ilişkin öğrencilerin ortak görüşleri, frekans ve yüzde dağılımları genel değerlendirme tablosu Tablo-4.45’te verilmiştir. Daha sonra öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre elde edilen bulgular ve yorumlarına tablolar halinde yer verilmiştir.

Tablo-4.45

Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Genel Değerlendirme Tablosu (Toplam 147 Öğrenciye Uygulanmıştır)	
	f	%
1-Olumlu Etkiler		
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	26	16,5
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü	12	7,6
• Metin (metnin konusu, kavramlar, makaleler, köşe yazıları vb.) ve Görsellerin Etkisi	39	24,7
• Görsel Zenginlik Kazandırma (mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	6	3,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	9	5,7
• Yazılı Basının Malzeme Olarak Kullanımı	2	1,3
Toplam	94	59,5
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	5	3,2
3-Etkisi Yok	59	37,3
Ana Toplam	158	100,0

“Yazılı basının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri” 3 başlık altında incelenmiştir. Bunlar “olumlu etkiler”, “olumsuz etkiler” ve “etkisi yok” başlıklarından oluşmaktadır. Öğrenci görüşlerinin % 37,3’ü “etkisi yok”, % 3,2’si “olumsuz etkiler” ve % 59,5’i “olumlu etkiler” oranlarından oluşmaktadır. Tabloda yer alan toplam değerlerin her biri öğrenci görüş sayılarını bildirmektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; en belirgin oran % 24,7’lik değeriyle yazılı basındaki metin ve görsellerin öğrenci resimlerindeki imgelerde etkisinin olduğunu belirten öğrenci görüşleridir. Daha sonra, yazılı basının olumlu etkilerinden “düşünmeye etkisi” (% 16,5) ile “yaratım sürecine etkisi” (% 7,6) görüş oranları dikkati çekmektedir. “Görsel değerlere etkisi” görüş oranı ise % 5,7’dir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise çıkan sonuç; yazılı basının öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisinin olduğudur.

Tablo-4.46’da yaş değişkenine göre yazılı basının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. “Yazılı basının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri” 3 başlık altında incelenmiş, buna karşın yaş grupları “22 yaş ve altı” ve “23 yaş ve üstü” olarak sınıflandırılmıştır. Yazılı basının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri yaş gruplarına göre karşılaştırıldığında şu sonuçlar elde edilmiştir:

Elde edilen görüşlerin oranları yaşlara göre incelendiğinde; yazılı basının resimlerindeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranları “22 yaş ve altı” için % 15,8; “23 yaş ve üstü” için % 21,5 olarak çıkmıştır. “Olumsuz etkiler” diyen öğrenci görüşleri karşılaştırıldığında iki yaş grubu arasında çok büyük fark görülmemektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarında; “22 yaş ve altı” (% 25,3) ile “23 yaş ve üstü” öğrenci görüş oranları (% 34,2) arasında farklılık olduğu görülmektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; her iki yaş grubunda da “metin ve görsellerin etkisi” (% 10,1; % 14,6) ile “düşünmeye etkisi” görüş oranları (% 7,6; % 8,9) en yüksek değerlerde çıkmıştır. Buradan da yazılı basından alınan olumlu etki türlerinin aynı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Tablo-4.46

Yaş Gruplarına Göre Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Yaş (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)					
	22 yaş ve altı		23 yaş ve üstü		Toplam	
	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler						
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	12	7,6	14	8,9	26	16,5
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	7	4,4	5	3,2	12	7,6
• Metin (metnin konusu, kavramlar, makaleler, köşe yazıları vb.) ve Görsellerin Etkisi	16	10,1	23	14,6	39	24,7
• Görsel Zenginlik Kazandırma (mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	1	0,6	5	3,2	6	3,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	3	1,9	6	3,8	9	5,7
• Yazılı Basının Malzeme Olarak Kullanımı	1	0,6	1	0,6	2	1,3
Toplam	40	25,3	54	34,2	94	59,5
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	3	1,9	2	1,3	5	3,2
3-Etkisi Yok	25	15,8	34	21,5	59	37,3
Ana Toplam	68	43,0	90	57,0	158	100,0

“Olumlu etkiler” ile “etkisi yok” görüş oranlarına bakıldığında ise; çıkan oranlarla her iki yaş grubunun resimlerindeki imgelerde yazılı basının olumlu etkilerinin daha fazla olduğu düşünülmektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; yaşlara göre yazılı basının öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; yaş gruplarına göre, yazılı basının öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.47’de cinsiyet değişkenine göre yazılı basının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Beşinci sonda sorusundan elde edilen genel yüzde oranları toplamı ve yorumları Tablo-4.44’te verilmiştir. Her tabloda bu sütunla ilgili toplam ve yorumlar aynı olduğu için, bu ve bundan sonraki tablolarda yorumların tekrarına yer verilmemiştir.

Tablo-4.47
Cinsiyet Gruplarına Göre Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Cinsiyet (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)					
	Kadın		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler						
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	15	9,5	11	7,0	26	16,5
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	8	5,1	4	2,5	12	7,6
• Metin (metnin konusu, kavramlar, makaleler, köşe yazıları vb.) ve Görsellerin Etkisi	25	15,8	14	8,9	39	24,7
• Görsel Zenginlik Kazandırma (mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	4	2,5	2	1,3	6	3,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	5	3,2	4	2,5	9	5,7
• Yazılı Basının Malzeme Olarak Kullanımı	1	0,6	1	0,6	2	1,3
Toplam	58	36,7	36	22,8	94	59,5
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	3	1,9	2	1,3	5	3,2
3-Etkisi Yok	36	22,8	23	14,6	59	37,3
Ana Toplam	97	61,4	61	38,6	158	100,0

Bu sonda sorusundan elde edilen görüşlerin oranları cinsiyet gruplarına göre incelendiğinde; yazılı basının resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı “kadın” cinsiyet grubu için % 22,8; “erkek” cinsiyet grubu için ise % 14,6’dır. İki cinsiyet grubu arasında yazılı basının resimlerdeki imgelerde olumsuz etkisi olduğu konusundaki görüşlerde fazla bir oran farkı görülmemektedir. Tabloda “olumlu etkiler” görüş oranlarında; kadın cinsiyet grubu % 36,7; erkek cinsiyet grubu % 22,8 görüş oranı bildirmiştir. “Olumlu etkiler” görüş oranına kendi içerisinde bakıldığında; her iki cinsiyet grubu için de “metin ve görsellerin etkisi” görüş oranı (kadın cinsiyet grubu % 15,8; erkek cinsiyet grubu % 8,9) daha yüksek çıkmıştır. Bu durumda, resimlerdeki imgelerde yazılı basının olumlu etki türleri aynıdır. “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları, cinsiyet grupları arasında karşılaştırıldığında; oranlar arasındaki fark göze çarpmaktadır. Kadın cinsiyet grubunda “olumlu etkiler” görüş oranı (% 36,7), “etkisi yok” görüş oranları (% 22,8) arasındaki fark yaklaşık 13’tür. Erkek cinsiyet grubunda ise; “olumlu etkiler” görüş oranıyla (% 22,8), “etkisi yok” görüş oranı (% 14,6) arasındaki fark yaklaşık 8 değerdir. Buradan da kadın cinsiyet grubunun resimlerindeki imgelerde yazılı basının

daha etkili olduğu sonucuna gidilebilir. Yapılan araştırma sonucunda; her iki cinsiyet grubunda da, yazılı basının resimlerdeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.48’de üniversite ve fakülterlere göre yazılı basının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.48
Üniversite ve Fakülterlere Göre Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Üniversite (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)													
	DEÜ				AÜ				MKÜ				Toplam	
	EF		GSF		EF		GSF		EF		GSF			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler														
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	5	3,2	3	1,9	7	4,4	0	0,0	5	3,2	6	3,8	26	16,5
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	2	1,3	3	1,9	5	3,2	1	0,6	0	0,0	1	0,6	12	7,6
• Metin (metnin konusu, kavramlar, makaleler, köşe yazıları vb.) ve Görsellerin Etkisi	6	3,8	5	3,2	12	7,6	2	1,3	10	6,3	4	2,5	39	24,7
• Görsel Zenginlik Kazandırma (mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	0	0,0	0	0,0	3	1,9	1	0,6	0	0,0	2	1,3	6	3,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	4	2,5	0	0,0	2	1,3	0	0,0	2	1,3	1	0,6	9	5,7
• Yazılı Basının Malzeme Olarak Kullanımı	0	0,0	0	0,0	2	1,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	1,3
Toplam	17	10,8	11	7,0	31	19,6	4	2,5	17	10,8	14	8,9	94	59,5
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	0	0,0	0	0,0	2	1,3	0	0,0	1	0,6	2	1,3	5	3,2
3-Etkisi Yok	7	4,4	10	6,3	16	10,1	4	2,5	14	8,9	8	5,1	59	37,3
Ana Toplam	24	15,2	21	13,3	49	31,0	8	5,1	32	20,3	24	15,2	158	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları üniversite ve fakülterlere göre incelendiğinde; yazılı basının resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı, “Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi” için % 4,4; “Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi” için % 10,1; “Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim

Fakültesi” için % 8,9’dur. Bu fakültelerden alınan “olumsuz etkiler” diyen öğrencilerin görüş oranları arasında ise çok fazla farklılık görülmemektedir. Yine bu üniversitelerin Güzel Sanatlar Fakültelerine bakıldığında; “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı “Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi” için % 6,3; “Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi” için % 2,5; “Mustafa Kemal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi” için % 5,1’dir. Bu fakültelerde “olumsuz etkiler” görüş oranları birbirine yakın değerlerde göze çarpmaktadır. Tabloda “olumlu etkiler” görüş oranlarına bakıldığında; “AÜEF” için alınan görüş sayısı değer olarak % 19,6 değeriyle en yüksek oranda çıkmıştır. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; “DEÜBEF” (%3,8), “DEÜGSF” (% 3,2), “AÜEF” (% 7,6), “AÜGSF” (%1,3) ve “MKÜEF” (% 6,3) “metin ve görsellerin etkisi” görüş oranı fazla değerde çıkmıştır. “MKÜGSF” de “düşünmeye etkisi” görüşü daha çok benimsenmiştir (% 3,8). Her üç üniversitenin hem eğitim hem de güzel sanatlar fakültelerinden (MKÜGSF hariç) alınan görüşlere göre; yazılı basındaki metin ve görsellerin öğrencilerin resimlerindeki imgelerde etkili olduğu söylenebilir. “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları üniversite ve fakültele göre karşılaştırıldığında; “AÜGSF” de “etkisi yok” (% 2,5) ve “olumlu etkiler” görüş oranlarının (% 2,5) aynı değerlerde çıktığı görülmektedir. Değerler bu fakülte öğrencilerinin yazılı basından aynı oranlarla etkilendiğini düşündürmektedir. Ayrıca; “AÜEF” öğrenci görüş oranları arasında fark yaklaşık 9 değerindedir (“olumlu etkiler” oranı % 19,6; “etkisi yok” oranı % 10,1). Buradan da “AÜEF” öğrenci grubunun yazılı basından daha çok olumlu etkiler aldığı sonucu çıkarılabilir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; her üç üniversite ve fakülteye göre yazılı basının öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; üniversite ve fakültele göre, yazılı basının öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.49’da sınıflara göre yazılı basının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.49
Sınıflara Göre Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Sınıf (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)					
	3. Sınıf		4. Sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler						
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	11	7,0	15	9,5	26	16,5
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	8	5,1	4	2,5	12	7,6
• Metin (metnin konusu, kavramlar, makaleler, köşe yazıları vb.) ve Görsellerin Etkisi	17	10,8	22	13,9	39	24,7
• Görsel Zenginlik Kazandırma (mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	4	2,5	2	1,3	6	3,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	3	1,9	6	3,8	9	5,7
• Yazılı Basının Malzeme Olarak Kullanımı	1	0,6	1	0,6	2	1,3
Toplam	44	27,8	50	31,6	94	59,5
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	2	1,3	3	1,9	5	3,2
3-Etkisi Yok	29	18,4	30	19,0	59	37,3
Ana Toplam	75	47,5	83	52,5	158	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları sınıflara göre incelendiğinde; yazılı basının resimlerindeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı “3. sınıf” öğrenci grubu için % 18,4; “4. sınıf” öğrenci grubu için ise % 19,0’dır. “Olumsuz etkiler” görüş oranları arasında çok fazla değer farkı görülmemektedir. Tabloda “olumlu etkiler” görüş oranları; 3. sınıf öğrencilerinde % 27,8; 4. sınıf öğrencileri için % 31,6’dır. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; yazılı basındaki “metin ve görsellerin etkisi” görüş oranı 3. sınıf öğrencilerinde % 10,8; 4. sınıflarda ise % 31,6 değeri ile en yüksek değerde çıkmıştır. Daha sonra, “düşünmeye etkisi” görüş oranlarının fazla çıktığı görülmektedir (3. sınıflarda % 7,0; 4. sınıflarda % 9,5). “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları öğrenci grupları arasında karşılaştırıldığında; 4. sınıf öğrencilerinin görüş değerleri arasındaki fark yaklaşık 12 değerinde çıkmıştır (“olumlu etkiler” oranı % 31,6; “etkisi yok” görüş oranı ise % 19,0). Bu değerlere göre, 4. sınıf öğrencilerinin resimlerindeki imgelerde yazılı basından daha çok olumlu etkiler aldığı düşünülmektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; sınıflara göre yazılı basının öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; sınıflara göre, yazılı basının öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.50’de ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre yazılı basının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.50
Ailenin Yaşadığı Yerleşim Yerine Göre Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Yerleşim Yeri (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	Köy		Belde		İlçe		Şehir		Büyükşehir		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	2	1,3	2	1,3	6	3,8	11	7,0	5	3,2	26	16,5
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	0	0,0	0	0,0	3	1,9	5	3,2	4	2,5	12	7,6
• Metin (metnin konusu, kavramlar, makaleler, köşe yazıları vb.) ve Görsellerin Etkisi	3	1,9	1	0,6	10	6,3	13	8,2	12	7,6	39	24,7
• Görsel Zenginlik Kazandırma (mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	0	0,0	1	0,6	0	0,0	3	1,9	2	1,3	6	3,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	1	0,6	2	1,3	2	1,3	1	0,6	3	1,9	9	5,7
• Yazılı Basının Malzeme Olarak Kullanımı	0	0,0	0	0,0	1	0,6	1	0,6	0	0,0	2	1,3
Toplam	6	3,8	6	3,8	22	13,9	34	21,5	26	16,5	94	59,5
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	0	0,0	1	0,6	1	0,6	3	1,9	0	0,0	5	3,2
3-Etkisi Yok	3	1,9	5	3,2	10	6,3	17	10,8	24	15,2	59	37,3
Ana Toplam	9	5,7	12	7,6	33	20,9	54	34,2	50	31,6	158	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre incelendiğinde; yazılı basının resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı ailesi “köy” de yaşayanlar için % 1,9; “belde” de yaşayanlar için % 3,2; “ilçe” de yaşayanlar için % 6,3; “şehir” de yaşayanlar için % 10,8; “büyükşehir” de yaşayanlar için % 15,2’dir. Ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre “olumsuz etkiler” görüş oranları ailesi şehirde yaşayan öğrenci görüş sayısı dışında pek fazla farklılık göstermemektedir. Tabloda “olumlu etkiler” görüş oranlarında; ailesi ilçede yaşayan öğrenciler (% 13,9), şehirde yaşayan öğrenciler (% 21,5) ile büyükşehirde yaşayan

(% 16,5) öğrencilerin görüş oranları en yüksek değerde çıkmıştır. Ailesi bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde yazılı basının olumlu etkisinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşıldığı düşünülmektedir.

“Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; yerleşim yerlerine göre (köy-% 1,9; ilçe-% 6,3; şehir-% 8,2; büyükşehir-% 7,6) resimlerdeki imgelerde yazılı basının olumlu etkilerinden “metin ve görsellerin etkisi” görüş oranlarının daha fazla çıktığı görülmektedir. Ailesi beldede yaşayan öğrencilerin ise “olumlu etkiler” görüş türlerinden “düşünmeye etkisi” ve “görsel değerlere etkisi” görüş oranları % 1,3 çıkmıştır. Bu durumda yerleşim yerlerine göre yazılı basının metin ve görsellerinin resimlerdeki imgelerde etkili olduğu yönündeki görüşlerin daha fazla olduğu söylenebilir. “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları, yerleşim yerlerine göre karşılaştırıldığında; ailesi ilçe ve şehirde yaşayan öğrencilerin “olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları arasındaki fark bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin yazılı basından daha fazla olumlu etkiler aldığı yönündedir. Örneğin; şehirde yaşayanların “olumlu etkiler” oranı % 21,5; “etkisi yok” görüş oranı % 10,8’dir ve aralarındaki fark yaklaşık 10 değerindedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; yerleşim yerine göre yazılı basının öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre, yazılı basının öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.51’de anne eğitim düzeylerine göre yazılı basının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları anne eğitim düzeylerine göre incelendiğinde; annesi ilkököl, ortaokul, lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan ve “etkisi yok” diyen öğrenci görüşlerinin oranları sırasıyla; % 22,2; % 3,8; % 8,2; % 2,5 ve % 0,6’dır. Burada annesi ilkököl mezunu olan öğrencilerin sayısı fazla olduğu için değer (% 22,2) farklı çıktığı görülmektedir. “Olumsuz etkiler” görüş oranlarına bakıldığında annesi ilkököl mezunu olanlar dışında (% 2,5) değerler arasında pek fazla fark görülmemektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarında ise; % 32,9 değeriyle yine annesi ilkököl mezunu olan öğrencilerin görüş sayısı dikkati çekmektedir.

Tablo-4.51
Anne Eğitim Düzeylerine Göre Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Anne Eğitim (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	İlk		Orta		Lise		Lisans		Lisansüstü		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	19	12,0	2	1,3	4	2,5	1	0,6	0	0,0	26	16,5
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	5	3,2	0	0,0	3	1,9	4	2,5	0	0,0	12	7,6
• Metin (metnin konusu, kavramlar, makaleler, köşe yazıları vb.) ve Görsellerin Etkisi	19	12,0	4	2,5	8	5,1	8	5,1	0	0,0	39	24,7
• Görsel Zenginlik Kazandırma (mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	1	0,6	0	0,0	4	2,5	1	0,6	0	0,0	6	3,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	7	4,4	1	0,6	1	0,6	0	0,0	0	0,0	9	5,7
• Yazılı Basının Malzeme Olarak Kullanımı	1	0,6	0	0,0	0	0,0	1	0,6	0	0,0	2	1,3
Toplam	52	32,9	7	4,4	20	12,7	15	9,5	0	0,0	94	59,5
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	4	2,5	0	0,0	1	0,6	0	0,0	0	0,0	5	3,2
3-Etkisi Yok	35	22,2	6	3,8	13	8,2	4	2,5	1	0,6	59	37,3
Ana Toplam	91	57,6	13	8,2	34	21,5	19	12,0	1	0,6	158	100,0

“Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; annesi ilkokul, ortaokul, lise, lisans ve lisansüstü mezunu olanlar olumlu etki türlerinden “metin ve görsellerin etkisi” görüşünü benimsemişlerdir. Annesi lisansüstü mezunu olanlar ise olumlu-olumsuz görüş bildirmemişlerdir. Bu durumda annesi lisansüstü mezunu olan öğrenciler dışında öğrenci resimlerindeki imgelerde yazılı basının olumlu etkisinden bahsedilebilir. Yazılı basının resimlerdeki imgelere “olumlu etkisi” olduğunu düşünen öğrenci görüş oranlarıyla, “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları anne eğitim düzeylerine göre karşılaştırıldığında; annesi ilkokul, ortaokul ve lisans mezunu olan öğrencilerin görüş sayıları arasındaki fark bu öğrenci grubunun daha çok olumlu etkiler aldığını göstermektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; anne eğitim düzeyine göre yazılı basının öğrencilerin

resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; anne eğitim düzeyine göre (annesi lisansüstü mezunu olanlar dışında), yazılı basının öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.52’de anne meslek gruplarına göre yazılı basının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.52

Anne Meslek Gruplarına Göre Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Anne Meslek (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)													
	Devlet Memuru		İşçi		Emekli		Serbest Meslek		Özel Sektör		Ev Hanımı		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler														
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	1	0,6	2	1,3	20	12,7	1	0,6	1	0,6	1	0,6	26	16,5
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	2	1,3	0	0,0	8	5,1	0	0,0	1	0,6	1	0,6	12	7,6
• Metin (metnin konusu, kavramlar, makaleler, köşe yazıları vb.) ve Görsellerin Etkisi	7	4,4	2	1,3	27	17,1	0	0,0	2	1,3	1	0,6	39	24,7
• Görsel Zenginlik Kazandırma (mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	1	0,6	1	0,6	3	1,9	0	0,0	1	0,6	0	0,0	6	3,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	0	0,0	0	0,0	9	5,7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	9	5,7
• Yazılı Basının Malzeme Olarak Kullanımı	1	0,6	0	0,0	1	0,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	1,3
Toplam	12	7,6	5	3,2	68	43,0	1	0,6	5	3,2	3	1,9	94	59,5
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	0	0,0	0	0,0	5	3,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	3,2
3-Etkisi Yok	5	3,2	5	3,2	45	28,5	1	0,6	1	0,6	2	1,3	59	37,3
Ana Toplam	17	10,8	10	6,3	118	74,7	2	1,3	6	3,8	5	3,2	158	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları anne meslek gruplarına göre incelendiğinde; annesi devlet memuru, işçi, emekli, serbest meslek, özel sektör ve ev hanımı olan ve “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla % 3,2; % 3,2; % 28,5; % 0,6;

% 0,6 ve % 1,3'tür. Bu oranlar arasında % 28,5 oranı annesi emekli olan öğrenci görüş sayısının fazla olduğunu göstermektedir. “Olumsuz etkiler” görüş oranlarında annesi emekli olan öğrenci görüş sayısı dışında fazla bir fark görülmemektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarında % 43,0 değeri ile annesi emekli olan öğrencilerin görüş sayısı dikkati çekmektedir. Görüşme sorusunun yöneltildiği öğrenci grubu içinde annesi emekli olan öğrencilerin daha fazla olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; annesi devlet memuru olan (% 4,4), işçi olan (% 1,3), emekli olan (% 17,1), özel sektörde çalışan (% 1,3) ve ev hanımı olan (0,6) öğrenciler “metin ve görsellerin etkisi” görüşünü benimsemişlerdir. Annesi serbest meslekte çalışan öğrencilerin, diğer meslek gruplarından farklı olarak “düşünmeye etkisi” görüşünü benimsediği görülmektedir. Buradan da, yazılı basındaki “metin ve görsellerin etkisi” görüşünün daha çok benimsendiği ve bu etkinin resimlerdeki imgelere daha çok yansıdığı söylenebilir. “Olumlu etkiler” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları ile “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları karşılaştırıldığında; yazılı basının öğrencilerin resimlerindeki imgeleri daha çok olumlu etkilediği düşünülmektedir (özellikle annesi emekli olan öğrencilerde bu etkinin daha fazla olduğu “olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oran farkıyla anlaşılmaktadır). Tabloya genel olarak bakıldığında ise; anne meslek gruplarına göre yazılı basının öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; anne meslek gruplarına göre, yazılı basının öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.53'te baba eğitim düzeylerine göre yazılı basının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları baba eğitim düzeylerine göre incelendiğinde; babası ilkökul, ortaokul, lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan ve yazılı basının resimlerdeki imgelerde “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla % 10,1; % 6,3; % 11,4; % 8,2 ve % 1,3'tür. “Olumsuz etkiler” görüş oranları ise babası ilkökul mezunu olanlar dışında birbirine yakın değerlerdedir. Babası ilkökul, ortaokul, lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan ve “olumlu etkiler” görüşünü benimseyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla % 20,9; % 11,4; % 12,7; % 12,7 ve % 1,9'dur. “Olumlu etkiler”

görüşüne kendi içerisinde bakıldığında ise; babası ilkokul (% 7,6), ortaokul (% 4,4), lise (7,0), lisans (% 5,1) ve lisansüstü (% 0,6) mezunu olan öğrenciler olumlu etki türlerinden “metin ve görsellerin etkisi” görüşünü benimsemişlerdir. Buradan da, yazılı basındaki “metin ve görsellerin etkisi” görüşünün daha çok benimsendiği ve bu etkinin resimlerdeki imgelere daha çok yansıdığı söylenebilir.

Tablo-4.53

Baba Eğitim Düzeylerine Göre Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Baba Eğitim (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	İlk		Orta		Lise		Lisans		Lisansüstü		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	12	7,6	5	3,2	4	2,5	5	3,2	0	0,0	26	16,5
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	4	2,5	2	1,3	1	0,6	4	2,5	1	0,6	12	7,6
• Metin (metnin konusu, kavramlar, makaleler, köşe yazıları vb.) ve Görsellerin Etkisi	12	7,6	7	4,4	11	7,0	8	5,1	1	0,6	39	24,7
• Görsel Zenginlik Kazandırma (mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	1	0,6	1	0,6	2	1,3	1	0,6	1	0,6	6	3,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	4	2,5	2	1,3	1	0,6	2	1,3	0	0,0	9	5,7
• Yazılı Basının Malzeme Olarak Kullanımı	0	0,0	1	0,6	1	0,6	0	0,0	0	0,0	2	1,3
Toplam	33	20,9	18	11,4	20	12,7	20	12,7	3	1,9	94	59,5
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	3	1,9	1	0,6	1	0,6	0	0,0	0	0,0	5	3,2
3-Etkisi Yok	16	10,1	10	6,3	18	11,4	13	8,2	2	1,3	59	37,3
Ana Toplam	52	32,9	29	18,4	39	24,7	33	20,9	5	3,2	158	100,0

Yazılı basının resimlerdeki imgelere “olumlu etkisi” olduğunu düşünen öğrenci görüş oranlarıyla, “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları baba eğitim düzeylerine göre karşılaştırıldığında; babası ilkokul mezunu olan öğrenci görüş oranları arasındaki fark yaklaşık 10 değerindedir (“olumlu etkiler” görüş oranı

% 20,9; “etkisi yok” görüş oranı % 10,1). Bu öğrenci grubunun yazılı basından daha çok etkiler aldığı sonucuna varılabilir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; baba eğitim düzeylerine göre yazılı basının öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; baba eğitim düzeylerine göre, yazılı basının öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.54’te baba meslek gruplarına göre yazılı basının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.54

Baba Meslek Gruplarına Göre Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Baba Meslek (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	Devlet Memuru		İşçi		Emekli		Serbest Meslek		Özel Sektör		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	4	2,5	6	3,8	3	1,9	2	1,3	11	7,0	26	16,5
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü	3	1,9	3	1,9	2	1,3	1	0,6	3	1,9	12	7,6
• Metin (metnin konusu, kavramlar, makaleler, köşe yazıları vb.) ve Görsellerin Etkisi	10	6,3	13	8,2	3	1,9	5	3,2	8	5,1	39	24,7
• Görsel Zenginlik Kazandırma (mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	1	0,6	4	2,5	0	0,0	1	0,6	0	0,0	6	3,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	1	0,6	3	1,9	0	0,0	0	0,0	5	3,2	9	5,7
• Yazılı Basının Malzeme Olarak Kullanımı	1	0,6	1	0,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	1,3
Toplam	20	12,7	30	19,0	8	5,1	9	5,7	27	17,1	94	59,5
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	3	1,9	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	1,3	5	3,2
3-Etkisi Yok	14	8,9	25	15,8	7	4,4	2	1,3	11	7,0	59	37,3
Ana Toplam	37	23,4	55	34,8	15	9,5	11	7,0	40	25,3	158	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları baba meslek gruplarına göre incelendiğinde; babası devlet memuru, işçi, emekli, serbest meslek ve özel sektörde çalışan ve yazılı

basının resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla; % 8,9; % 15,8; % 4,4; % 1,3 ve % 7,0’dır. Babası işçi olan öğrencilerin görüş oranı daha fazla çıkmıştır (% 15,8). “Olumsuz etkiler” görüş oranları arasında pek fazla fark görülmemektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranları içerisinde ise, % 19,0’lık oranla babası işçi olan öğrencilerin görüş oranı en yüksek değerdedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; babası devlet memuru (% 6,3), babası işçi (% 8,2), babası emekli (% 1,9) ve babası serbest meslekte çalışan öğrenciler (% 3,2) “metin ve görsellerin etkisi” görüşünü benimsemişlerdir. Babası özel sektörde çalışan öğrencilerin ise “düşünmeye etkisi” görüşünü daha çok benimsedikleri görülmektedir (% 7,0). “Olumlu etkiler” ile “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları baba meslek gruplarına göre karşılaştırıldığında; babası özel sektörde çalışan öğrencilerin görüşleri, babası diğer meslek gruplarında çalışan öğrenci görüş oranlarına göre farklılık göstermektedir (“olumlu etkiler” görüş oranı (% 17,1) ile “etkisi yok” görüş oranı (% 7,0) arasındaki fark yaklaşık 10 değerindedir). Bu değerlere göre, babası özel sektörde çalışan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde yazılı basının daha etkili olduğu söylenebilir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; baba meslek gruplarına göre yazılı basının öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; baba meslek gruplarına göre, yazılı basının öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.55’te ailenin aylık net gelir düzeylerine göre yazılı basının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları ailenin aylık net gelir düzeylerine göre incelendiğinde; aylık net gelir düzeyi “600 YTL ve altı”, “600–1000 YTL arası”, “1001–1500 YTL arası”, “1501–2000 YTL arası” ve “2000 YTL ve üstü” olan öğrencilerin “etkisi yok” görüş oranları sırasıyla % 8,2; % 19,6; % 7,6; % 1,9; % 0,0’dır. “Olumsuz etkiler” görüş oranlarında ise aylık net gelir düzeylerine göre pek farklılık görülmemektedir. “Olumlu etkiler” görüşlerinde en yüksek değer olan % 17,7 ile ailesinin aylık net gelir düzeyi “600–1000 YTL arası” öğrenci görüşleri dikkat çekmektedir. Bu oran yöneltile soru için alınan öğrenci görüş sayısının fazla olduğunu göstermektedir.

Tablo-4.55
Ailenin Aylık Net Gelir Düzeylerine Göre Yazılı Basının Öğrenci
Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Yazılı Basının Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Aylık Net Gelir (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	600 YTL'nin Altında		600–1000 YTL Arası		1001–1500 YTL Arası		1501–2000 YTL Arası		2000 YTL Üstü		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	7	4,4	9	5,7	6	3,8	2	1,3	2	1,3	26	16,5
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	2	1,3	2	1,3	4	2,5	1	0,6	3	1,9	12	7,6
• Metin (metnin konusu, kavramlar, makaleler, köşe yazıları vb.) ve Görsellerin Etkisi	11	7,0	14	8,9	10	6,3	1	0,6	3	1,9	39	24,7
• Görsel Zenginlik Kazandırma (mesaj veren, slogan özelliği olan, yalın, grafiksel, cinsel, metaforik, mekanik, kaligrafik imgeler)	1	0,6	1	0,6	1	0,6	2	1,3	1	0,6	6	3,8
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	3	1,9	2	1,3	4	2,5	0	0,0	0	0,0	9	5,7
• Yazılı Basının Malzeme Olarak Kullanımı	1	0,6	0	0,0	0	0,0	1	0,6	0	0,0	2	1,3
Toplam	25	15,8	28	17,7	25	15,8	7	4,4	9	5,7	94	59,5
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	2	1,3	2	1,3	1	0,6	0	0,0	0	0,0	5	3,2
3-Etkisi Yok	13	8,2	31	19,6	12	7,6	3	1,9	0	0,0	59	37,3
Ana Toplam	40	25,3	61	38,6	38	24,1	10	6,3	9	5,7	158	100,0

“Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; ailesinin aylık net geliri “600 YTL ve altı” (% 7,0), “600–1000 YTL arası” (% 8,9), “1001–1500 YTL arası” (% 6,3) ve “2000 YTL üstü” (% 1,9) olan öğrenciler “metin ve görsellerin etkisi” görüşünü benimsemişlerdir. Ailesinin aylık net gelir düzeyi “1501–2000 YTL arası” olan öğrencilerin “düşünmeye etkisi” ve “görsel zenginlik kazandırma” görüşlerini benimsediği görülmektedir (her iki görüş için % 1,3 değeri göze çarpmaktadır). Buradan da, yazılı basındaki “metin ve görsellerin etkisi”

görüşünün daha çok benimsendiği ve bu etkinin resimlerdeki imgelere daha çok yansıdığı söylenebilir. “Olumlu etkiler” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranlarıyla, “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları aylık net gelir düzeylerine göre karşılaştırıldığında; “olumlu etkiler” görüş sayısı “etkisi yok” görüş sayısından daha fazla çıkmıştır (ailesinin aylık net geliri düzeyi “600–1000 YTL” olanlar dışında). Bu gelir düzeylerinde öğrencilerin resimlerindeki imgelerde yazılı basının olumlu etkileri olduğu düşünülmektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; ailenin aylık net gelirine göre yazılı basının öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; aylık net gelir düzeylerine göre, yazılı basının öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Çağdaş sanat oluşumları öğrencilerin resimlerindeki imgeleri nasıl etkilemektedir? Bu etki öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?

“Kendi resimlerinizdeki imgelerle, çağdaş sanat oluşumları arasında ne tür paralellikler görüyorsunuz?” yapılandırılmış görüşme sorusuna ilişkin öğrencilerin ortak görüşleri, frekans ve yüzde dağılımları genel değerlendirme tablosu Tablo-4.56’da verilmiştir. “Öğrenci resimlerindeki imgelerle, çağdaş sanat oluşumları arasındaki paralellikler” 2 başlık altında incelenmektedir. Bunlar “paralellikler var” ve “paralellik yok” başlıklarından oluşmaktadır. Araştırmada, ikinci alt problem olan “çağdaş sanat oluşumlarının öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkilerine” ilişkin bulgular ve yorumlardan sonra, bu etkilerin öğrencilerin *sosyo-demografik* özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakılmıştır.

Tablo-4.56
Öğrenci Resimlerindeki İmgelerle Çağdaş Sanat Oluşumları Arasındaki
Paralellikler

Çağdaş Sanat Oluşumlarıyla Paralellikler	Genel Değerlendirme Tablosu (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)	
	f	%
1-Paralellikler Var		
• Düşünce-Yorum Yaklaşım- Özgünlük-Konu Bakımından Paralellik	49	28,0
• Üslup-Tarz-Teknik ve Yöntem-Malzeme Bakımından	24	13,7
• Görsel Açıdan Paralellik (İmge benzerliği, renk, biçim vb.)	31	17,7
Toplam	104	59,4
2-Paralellik Yok	71	40,6
Ana Toplam	175	100,0

Öğrenci görüşlerinin % 40,6'sı “paralellik yok”, % 59,4'ü “paralellikler var” oranlarından oluşmaktadır. Tabloda yer alan toplam değerlerin her biri öğrenci görüş sayılarını bildirmektedir. “Paralellikler var” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; en belirgin oran % 28,0'lık değeriyle öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında daha çok “düşünce-yorum-yaklaşım-özgünlük-konu bakımından” paralellik olduğunu belirten öğrenci görüşleridir. Daha sonra, “görsel açıdan paralellik” (% 17,7) ile “üslup-tarz-teknik-ve yöntem-malzeme bakımından” (% 13,7) paralellik olduğunu belirten görüş oranları dikkati çekmektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise çıkan sonuç; öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında belirgin bir şekilde paralellik olduğudur.

Tablo-4.56'da “Öğrenci resimlerindeki imgelerle, çağdaş sanat oluşumları arasındaki paralellikler” 2 başlık altında incelenmiş, buna karşın yaş grupları Tablo-4.57 'de “22 yaş ve altı” ve “23 yaş ve üstü” olarak sınıflandırılmıştır. Öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasındaki paralellikler yaş gruplarına göre karşılaştırıldığında şu sonuçlar elde edilmiştir:

Tablo-4.57
Yaş Gruplarına Göre Öğrenci Resimlerindeki İmgelerle Çağdaş Sanat
Oluşumları Arasındaki Paralellikler

Çağdaş Sanat Oluşumlarıyla Paralellikler	Yaş (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)					
	22 yaş ve altı		23 yaş ve üstü		Toplam	
	f	%	f	%	n	%
1-Paralellikler Var						
• Düşünce-Yorum-Yaklaşım- Özgünlük-Konu Bakımından Paralellik	21	12,0	28	16,0	49	28,0
• Üslup-Tarz-Teknik ve Yöntem-Malzeme Bakımından	10	5,7	14	8,0	24	13,7
• Görsel Açıdan Paralellik (İmge benzerliği, renk, biçim vb.)	13	7,4	18	10,3	31	17,7
Toplam	44	25,1	60	34,3	104	59,4
2-Paralellik Yok	30	17,1	41	23,4	71	40,6
Ana Toplam	74	42,3	101	57,7	175	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları yaşlara göre incelendiğinde; öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında “paralellik yok” diyen öğrencilerin görüş oranları, “22 yaş ve altı” için % 17,1; “23 yaş ve üstü” için % 23,4 olarak çıkmıştır. “Paralellikler var” görüşünü benimseyen öğrencilerin görüş oranları ise; “22 yaş ve altı” için % 25,1; “23 yaş ve üstü” için ise % 34,3 olarak görülmektedir. “Paralellikler var” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; her iki yaş grubu için de “düşünce-yorum-yaklaşım-özgünlük-konu” bakımından paralellik” görüş oranı yüksek çıkmıştır (% 12,0; % 16,0). Buradan da, öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında daha çok “düşünce-yorum-yaklaşım-özgünlük-konu bakımından” paralellik olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında “paralellikler var” diyen öğrenci görüş oranlarıyla, “paralellik yok” diyen öğrenci görüş oranları yaş gruplarına göre karşılaştırıldığında; çıkan oranlar her iki yaş grubunun resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında paralellikler olduğunu göstermektedir. Ancak, “23 yaş ve üstü” öğrenci grubunun “Paralellikler var” (% 34,3) ile “paralellik yok” görüş oranları (% 23,4) arasındaki fark yaklaşık 10 değerindedir. Bu değer özellikle bu yaş grubu öğrencilerinin resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında daha fazla paralellikler olduğunu düşündürmektedir. Yapılan araştırma sonucunda, yaş gruplarına göre öğrenci

resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumlarının belirgin bir şekilde paralellikler gösterdiği düşünülmektedir.

İkinci görüşme sorusundan elde edilen genel yüzde oranları toplamı ve yorumları Tablo-4.56’da verilmiştir. Her tabloda bu sütunla ilgili toplam ve yorumlar aynı olduğu için, bu ve bundan sonraki tablolarda yorumların tekrarına yer verilmemiştir.

Bu görüşme sorusundan elde edilen görüşlerin oranları cinsiyet gruplarına göre incelendiğinde (Tablo-4.58); öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında “paralellik yok” diyen öğrencilerin görüş oranları “kadın” cinsiyet grubu için % 25,7; “erkek” cinsiyet grubu için ise % 14,9’dur. Tabloda “paralellikler var” görüş oranlarında; kadın cinsiyet grubu % 35,4; erkek cinsiyet grubu % 24,0 görüş oranı bildirmiştir.

Tablo-4.58
Cinsiyet Gruplarına Göre Öğrenci Resimleriyle Çağdaş Sanat Oluşumları
Arasındaki Paralellikler

Çağdaş Sanat Oluşumlarıyla Paralellikler	Cinsiyet (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)					
	Kadın		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	n	%
1-Paralellikler Var						
• Düşünce-Yorum Yaklaşım- Özgünlük-Konu Bakımından Paralellik	27	15,4	22	12,6	49	28,0
• Üslup-Tarz Teknik ve Yöntem-Malzeme Bakımından	18	10,3	6	3,4	24	13,7
• Görsel Açıdan Paralellik (İmge benzerliği, renk, biçim vb.)	17	9,7	14	8,0	31	17,7
Toplam	62	35,4	42	24,0	104	59,4
2-Paralellik Yok	45	25,7	26	14,9	71	40,6
Ana Toplam	107	61,1	68	38,9	175	100,0

“Paralellikler var” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; kadın cinsiyet grubu % 15,4; erkek cinsiyet grubu % 12,6 değeriyle “düşünce-yorum-yaklaşım-özgünlük-konu bakımından paralellik” görüşünü daha çok benimsemişlerdir. Öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında “paralellikler var” diyen öğrenci görüş oranlarıyla, “paralellik yok” diyen öğrenci

görüş oranları cinsiyet gruplarına göre karşılaştırıldığında; oranların aynı değerde çıktığı görülmektedir. Kadın cinsiyet grubunda “paralellikler var” görüş oranı (% 35,4) ile “paralellik yok” görüş oranı (% 25,7) arasındaki fark yaklaşık 9’dur. Erkek cinsiyet grubunda ise; “paralellikler var” görüş oranı (% 24,0) ile “paralellik yok” görüş oranı (% 14,9) arasındaki fark yaklaşık 9 değerindedir. Buradan da her iki cinsiyet grubunun resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında paralellikler olduğunu düşünebilir. Yapılan araştırma sonucunda, her iki cinsiyet grubunun resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumlarının belirgin bir şekilde paralellikler gösterdiği düşünülmektedir.

Tablo-4.59’da üniversite ve fakülterlere göre çağdaş sanat oluşumlarının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.59

Üniversite ve Fakülterlere Göre Öğrenci Resimleriyle Çağdaş Sanat Oluşumları Arasındaki Paralellikler

Çağdaş Sanat Oluşumlarıyla Paralellikler	Üniversite (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)													
	DEÜ				AÜ				MKÜ				Toplam	
	EF		GSF		EF		GSF		EF		GSF			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Paralellikler Var														
• Düşünce Yorum Yaklaşım-Özgünlük-Konu Bakımından Paralellik	11	6,3	10	5,7	10	5,7	3	1,7	5	2,9	10	5,7	49	28,0
• Üslup-Tarz-Teknik ve Yöntem-Malzeme Bakımından	4	2,3	4	2,3	9	5,1	1	0,6	5	2,9	1	0,6	24	13,7
• Görsel Açıdan Paralellik (İmge benzerliği, renk, biçim vb.)	2	1,1	7	4,0	17	9,7	0	0,0	2	1,1	3	1,7	31	17,7
Toplam	17	9,7	21	12,0	36	20,6	4	2,3	12	6,9	14	8,0	104	59,4
2-Paralellik Yok	7	4,0	8	4,6	19	10,9	5	2,9	24	13,7	8	4,6	71	40,6
Ana Toplam	24	13,7	29	16,6	55	31,4	9	5,1	36	20,6	22	12,6	175	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları üniversite ve fakülterlere göre incelendiğinde; öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında

“paralellik yok” diyen öğrencilerin görüş oranları “Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi” için % 4,0; “Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi” için % 10,9; “Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi” için % 13,7’dir. Yine bu üniversitelerin Güzel Sanatlar Fakültelerine bakıldığında; “paralellik yok” diyen öğrencilerin görüş oranı “Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi” için % 4,6; “Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi” için % 2,9; “Mustafa Kemal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi” için % 4,6’dır. Tabloda “olumlu etkiler” görüş oranlarına bakıldığında; “AÜEF” için alınan görüş sayısının değer olarak % 20,6 değeriyle en yüksek oranda çıktığı görülmektedir. “Paralellikler var” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; “DEÜBEF” (% 6,3), , “AÜGSF” de (% 1,7), “MKÜEF” (% 2,9) ve “MKÜGSF” de (% 5,7) “düşünce-yorum-yaklaşım-özgünlük-konu bakımından paralellik” görüş oranı fazla değerde çıkmıştır. “AÜEF” de ise, “görsel açıdan paralellik” görüşünün daha çok benimsendiği görülmektedir (% 9,7). Alınan görüşlere göre; öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında daha çok “düşünce-yorum-yaklaşım-özgünlük-konu bakımından” paralellik olduğu söylenebilir. Öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında “paralellikler var” diyen öğrenci görüş oranlarıyla, “paralellik yok” diyen öğrenci görüş oranları üniversite ve fakültele göre karşılaştırıldığında; “AÜGSF” ve “MKÜEF” dışında çıkan değerler özellikle “AÜEF” deki öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında paralellikler olduğunu düşündürmektedir. Yapılan araştırma sonucunda, üniversite ve fakültele göre öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumlarının belirgin bir şekilde paralellikler gösterdiği düşünülmektedir.

Tablo-4.60’ta sınıflara göre çağdaş sanat oluşumlarının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları sınıflara göre incelendiğinde; öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında “paralellik yok” diyen öğrencilerin görüş oranları “3. sınıf” öğrenci grubu için % 18,9; “4. sınıf” öğrenci grubu için ise % 21,7’dir. Tabloda “paralellikler var” görüşünü benimseyen öğrencilerin görüş oranları; “3. sınıf” öğrencilerinde % 31,4; “4. sınıf” öğrencilerinde % 28,0’dır. “Paralellikler var” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; “düşünce-yorum-

yaklaşım-özgünlük-konu bakımından paralellik” görüş oranı 3. sınıf öğrencilerinde % 14,9; 4. sınıflarda ise % 13,1 değeri ile en yüksek değerde çıkmıştır.

Tablo-4.60
Sınıflara Göre Öğrenci Resimleriyle Çağdaş Sanat Oluşumları Arasındaki Paralellikler

Çağdaş Sanat Oluşumlarıyla Paralellikler	Sınıf (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)					
	3. Sınıf		4. Sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	n	%
1-Paralellikler Var						
• Düşünce-Yorum Yaklaşım- Özgünlük-Konu Bakımından Paralellik	26	14,9	23	13,1	49	28,0
• Üslup-Tarz-Teknik ve Yöntem-Malzeme Bakımından	11	6,3	13	7,4	24	13,7
• Görsel Açıdan Paralellik (İmge benzerliği, renk, biçim vb.)	18	10,3	13	7,4	31	17,7
Toplam	55	31,4	49	28,0	104	59,4
2- Paralellik Yok	33	18,9	38	21,7	71	40,6
Ana Toplam	88	50,3	87	49,7	175	100,0

Öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında “paralellikler var” diyen öğrenci görüş oranlarıyla, “paralellik yok” diyen öğrenci görüş oranları sınıflara göre karşılaştırıldığında; 3. sınıf öğrencilerinin görüş değerleri arasındaki fark yaklaşık 12 değerinde çıkmıştır (“paralellikler var” oranı % 31,4; “paralellik yok” görüş oranı ise % 18,9). Bu değerlere göre, 3. sınıf öğrencilerinin resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında daha çok paralellikler olduğunu düşünülebilir. Yapılan araştırma sonucunda, öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumlarının belirgin bir şekilde paralellikler gösterdiği düşünülmektedir.

Tablo-4.61’de ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre çağdaş sanat oluşumlarının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.61
Ailenin Yaşadığı Yerleşim Yerine Göre Öğrenci Resimleriyle Çağdaş Sanat
Oluşumları Arasındaki Paralellikler

Çağdaş Sanat Oluşumlarıyla Paralellikler	Yerleşim Yeri (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	Köy		Belde		İlçe		Şehir		Büyükşehir		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Paralellikler Var												
-Düşünce-Yorum-Yaklaşım-Özgünlük-Konu Bakımından Paralellik	2	1,1	1	0,6	10	5,7	18	10,3	18	10,3	49	28,0
-Üslup-Tarz-Teknik ve Yöntem-Malzeme Bakımından	2	1,1	3	1,7	6	3,4	8	4,6	5	2,9	24	13,7
-Görsel Açıdan Paralellik (İmge benzerliği, renk, biçim vb.)	1	0,6	2	1,1	8	4,6	11	6,3	9	5,1	31	17,7
Toplam	5	2,9	6	3,4	24	13,7	37	21,1	32	18,3	104	59,4
2-Paralellik Yok	6	3,4	6	3,4	12	6,9	24	13,7	23	13,1	71	40,6
Ana Toplam	11	6,3	12	6,9	36	20,6	61	34,9	55	31,4	175	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre incelendiğinde; öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında “paralellik yok” diyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla ailesi “köy” de yaşayanlar için % 3,4; “belde” de yaşayanlar için % 3,4; “ilçe” de yaşayanlar için % 6,9; “şehir” de yaşayanlar için % 13,7; “büyükşehir” de yaşayanlar için % 13,1’dir. “Paralellikler var” görüşünü benimseyen öğrencilerin görüş oranları; ailesi ilçede yaşayan öğrenciler (% 13,7), şehirde yaşayan öğrenciler (% 21,1) ile büyükşehirde yaşayan (% 18,3) öğrencilerin görüş oranları en yüksek değerde çıkmıştır. Ailesi bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında daha çok paralellikler olduğu sonucuna ulaşıldığı düşünülmektedir. “Paralellikler var” görüşlerine kendi içerisinde bakıldığında ise; yerleşim yerlerine göre köy (% 1,1), ilçede (% 5,7), şehir (% 10,3) ve büyükşehirde (% 10,3) yaşayanlar için “düşünce-yorum-yaklaşım-özgünlük-konu bakımından paralellik” görüş oranları yüksek çıkmıştır. Ailesi beldede yaşayan öğrencilerin ise; “üslup-tarz-teknik ve yöntem-malzeme bakımından” paralellik olduğunu belirten görüşünü daha çok benimsedikleri görülmektedir (% 1,7). Bu durumda yerleşim yerlerine göre öğrencilerin resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında “düşünce-

yorum-yaklaşım-özgünlük-konu bakımından paralellik” olduğu söylenebilir. Öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında “paralellikler var” diyen öğrenci görüş oranlarıyla, “paralellik yok” diyen öğrenci görüş oranları ailenin yaşadığı yerleşim yerlerine göre karşılaştırıldığında; ailesi ilçe ve şehirde yaşayan öğrencilerin görüş oranları arasındaki fark bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında daha çok paralellikler olduğunu düşündürmektedir. Örneğin; şehirde yaşayanların “paralellikler var” oranı % 21,1; “paralellik yok” görüş oranı % 13,7’dir ve aralarındaki fark yaklaşık 7 değerindedir. Yapılan araştırma sonucunda, ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumlarının belirgin bir şekilde paralellikler gösterdiği düşünülmektedir.

Tablo-4.62’de anne eğitim düzeylerine göre çağdaş sanat oluşumlarının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.62

Anne Eğitim Düzeylerine Göre Öğrenci Resimleriyle Çağdaş Sanat Oluşumları Arasındaki Paralellikler

Çağdaş Sanat Oluşumlarıyla Paralellikler	Anne Eğitim (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	İlk		Orta		Lise		Lisans		Lisansüstü		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Paralellikler Var												
• Düşünce-Yorum Yaklaşım-Özgünlük-Konu Bakımından Paralellik	27	15,4	3	1,7	14	8,0	4	2,3	1	0,6	49	28,0
• Üslup-Tarz Teknik ve Yöntem-Malzeme Bakımından	13	7,4	0	0,0	7	4,0	4	2,3	0	0,0	24	13,7
• Görsel Açından Paralellik (İmge benzerliği, renk, biçim vb.)	19	10,9	0	0,0	6	3,4	6	3,4	0	0,0	31	17,7
Toplam	59	33,7	3	1,7	27	15,4	14	8,0	1	0,6	104	59,4
2-Paralellik Yok	41	23,4	9	5,1	13	7,4	8	4,6	0	0,0	71	40,6
Ana Toplam	100	57,1	12	6,9	40	22,9	22	12,6	1	0,6	175	100,0

Bu görüşme sorusundan elde edilen görüşlerin oranları anne eğitim düzeylerine göre incelendiğinde; annesi ilkokul, ortaokul, lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan ve “paralellik yok” diyen öğrenci görüşlerinin oranları sırasıyla; % 23,4; % 5,1; % 7,4; % 4,6 ve % 0,0’dır. Burada annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin sayısı fazla olduğu için değerin farklı çıktığı görülmektedir (% 23,4). “Paralellik var” görüş oranlarında ise; % 15,5 değeriyle yine annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin görüş sayısı dikkati çekmektedir. “Paralellik var” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; annesi ilkokul, ortaokul, lisansüstü mezunu olanlar paralellik var görüş türlerinden “düşünce-yorum-yaklaşım-özgünlük-konu bakımından paralellik” görüşünü daha çok benimsemişlerdir. Annesi lisans mezunu olan öğrencilerin “görsel açıdan paralellik” görüşünü benimsedikleri görülmektedir. Buradan da çağdaş sanat oluşumlarıyla öğrenci resimleri arasındaki paralelliklerin anne eğitim düzeylerine göre farklılaştığı sonucu çıkarılabilir. Kendi resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında paralellikler olduğunu düşünen öğrenci görüş oranlarıyla, “paralellik yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları anne eğitim düzeylerine göre karşılaştırıldığında; annesi ortaokul mezunu olanlar dışında öğrencilerin görüş sayıları arasındaki fark öğrenci gruplarının resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında paralellikler olduğunu düşündürmektedir. Diğer eğitim düzeylerinde paralellik var diyen öğrenci görüş oranları yüksek çıkarken, sadece annesi ortaokul mezunu olan öğrencilerde oran farklılaşmıştır. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; anne eğitim düzeylerine göre öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumlarının belirgin bir şekilde paralellikler gösterdiği düşünülmektedir.

Tablo-4.63’te anne meslek gruplarına göre çağdaş sanat oluşumlarının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.63
Anne Meslek Gruplarına Göre Öğrenci Resimleriyle Çağdaş Sanat Oluşumları
Arasındaki Paralellikler

Güncel Sanat Oluşumlarıyla Paralellikler	Anne Meslek (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)													
	Devlet Memuru		İşçi		Emekli		Serbest Meslek		Özel Sektör		Ev Hanımı		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Paralellikler Var														
• Düşünce-Yorum-Yaklaşım-Özgünlük-Konu Bakımından Paralellik	6	3,4	3	1,7	36	20,6	0	0,0	1	0,6	3	1,7	49	28,0
• Üslup-Tarz-Teknik ve Yöntem-Malzeme Bakımından	4	2,3	0	0,0	17	9,7	1	0,6	0	0,0	2	1,1	24	13,7
• Görsel Açıdan Paralellik (İmge benzerliği, renk, biçim vb.)	6	3,4	2	1,1	22	12,6	1	0,6	0	0,0	0	0,0	31	17,7
Toplam	16	9,1	5	2,9	75	42,9	2	1,1	1	0,6	5	2,9	104	59,4
2-Paralellik Yok	7	4,0	7	4,0	51	29,1	1	0,6	4	2,3	1	0,6	71	40,6
Ana Toplam	23	13,1	12	6,9	126	72,0	3	1,7	5	2,9	6	3,4	175	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları anne meslek gruplarına göre incelendiğinde; annesi devlet memuru, işçi, emekli, serbest meslek, özel sektör ve ev hanımı olan ve “paralellik yok” diyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla % 4,0; % 4,0; % 29,1; % 0,6; % 2,3 ve % 0,6’dır. Bu oranlar arasında % 29,1 oranı annesi emekli olan öğrenci görüş sayısının fazla olduğunu göstermektedir. “Paralellikler var” görüş oranlarında % 42,9 değeri ile annesi emekli olan öğrencilerin görüş sayısı göze çarpmaktadır. Görüşme sorusunun yöneltildiği öğrenci grubu içinde annesi emekli olan öğrencilerin daha fazla olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. “Paralellikler var” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; annesi devlet memuru (% 3,4), işçi (% 1,7), emekli (% 20,6), özel sektörde çalışan (% 0,6) ve ev hanımı (% 1,7) olan öğrencilerin “düşünce-yorum-yaklaşım-özgünlük-konu bakımından paralellik” görüşünü daha çok benimsedikleri görülmektedir. Annesi serbest meslekte çalışan öğrencilerin, diğer

meslek gruplarından farklı olarak “üslup-tarz-teknik ve yöntem-malzeme bakımından” (% 0,6) ve “görsel açıdan paralellik” (% 0,6) görüşlerini daha çok benimsedikleri görülmektedir. Buradan da, çağdaş sanat oluşumlarının “üslup-tarz-teknik ve yöntem-malzeme bakımından” öğrenci resimlerindeki imgelerle paralelliği olduğu söylenebilir. “Paralellikler var” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları ile “paralellik yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları karşılaştırıldığında; annesi işçi ve özel sektörde çalışan öğrencilerin dışında, annesi diğer meslek gruplarında çalışan öğrencilerin resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında paralellikler olduğu söylenebilir. Yapılan araştırma sonucunda; anne meslek gruplarına göre öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumlarının belirgin bir şekilde paralellikler gösterdiği düşünülmektedir.

Tablo-4.64’te baba eğitim düzeylerine göre çağdaş sanat oluşumlarının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.64

Baba Eğitim Düzeylerine Göre Öğrenci Resimleri ile Çağdaş Sanat Oluşumları Arasındaki Paralellikler

Çağdaş Sanat Oluşumlarıyla Paralellikler	Baba Eğitim (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)												
	İlk		Orta		Lise		Lisans		Lisansüstü		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%	
1-Paralellikler Var													
• Düşünce-Yorum Yaklaşım- Özgünlük-Konu Bakımından Paralellik	16	9,1	7	4,0	14	8,0	10	5,7	2	1,1	49	28,0	
• Üslup-Tarz-Teknik ve Yöntem-Malzeme Bakımından	10	5,7	5	2,9	3	1,7	6	3,4	0	0,0	24	13,7	
• Görsel Açıdan Paralellik (İmge benzerliği, renk, biçim vb.)	10	5,7	5	2,9	8	4,6	5	2,9	3	1,7	31	17,7	
Toplam	36	20,6	17	9,7	25	14,3	21	12,0	5	2,9	104	59,4	
2-Paralellik Yok	22	12,6	14	8,0	19	10,9	15	8,6	1	0,6	71	40,6	
Ana Toplam	58	33,1	31	17,7	44	25,1	36	20,6	6	3,4	175	100,0	

Elde edilen görüşlerin oranları baba eğitim düzeylerine göre incelendiğinde; babası ilkokul, ortaokul, lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan ve öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında “paralellik yok” diyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla % 12,6; % 8,0; % 10,9; % 8,6 ve % 0,6’dır. Babası ilkokul, ortaokul, lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan ve “paralellikler var” görüşünü benimseyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla % 20,6; % 9,7; % 14,3; % 12,0 ve % 2,9’dur. “Paralellikler var” görüşlerine kendi içerisinde bakıldığında ise; babası ilkokul (% 4,5), ortaokul (% 0,6), lise (% 1,9) ve lisans (% 3,2) mezunu olan öğrenciler “paralellikler var” türlerinden “düşünce-yorum-yaklaşım-özgünlük-konu bakımından paralellik” görüşünü daha çok benimsemişlerdir. Babası lisansüstü mezunu olanlar “görsel açıdan paralellik” olduğu görüşünü benimsedikleri görülmektedir (% 0,6). Buradan da, öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında daha çok “düşünce-yorum-yaklaşım-özgünlük-konu bakımından” paralellik olduğu söylenebilir. Öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında “paralellikler var” diyen öğrenci görüş oranlarıyla, “paralellik yok” diyen öğrenci görüş oranları baba eğitim düzeylerine göre karşılaştırıldığında; özellikle babası ilkokul mezunu olan öğrencilerin görüşleri, öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında paralellikler olduğunu düşündürebilir. Yapılan araştırma sonucunda, baba eğitim düzeylerine göre öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumlarının belirgin bir şekilde paralellikler gösterdiği düşünülmektedir.

Tablo-4.65’te baba meslek gruplarına göre çağdaş sanat oluşumlarının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.65
Baba Meslek Gruplarına Göre Öğrenci Resimleriyle Çağdaş Sanat Oluşumları
Arasındaki Paralellikler

Çağdaş Sanat Oluşumlarıyla Paralellikler	Baba Meslek (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	Devlet Memuru		İşçi		Emekli		Serbest Meslek		Özel Sektör		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Paralellikler Var												
• Düşünce-Yorum Yaklaşım-Özgünlük-Konu Bakımından Paralellik	11	6,3	22	12,6	4	2,3	3	1,7	9	5,1	49	28,0
• Üslup-Tarz Teknik ve Yöntem-Malzeme Bakımından	6	3,4	5	2,9	3	1,7	2	1,1	8	4,6	24	13,7
• Görsel Açından Paralellik (İmge benzerliği, renk, biçim vb.)	8	4,6	14	8,0	3	1,7	1	0,6	5	2,9	31	17,7
Toplam	25	14,3	41	23,4	10	5,7	6	3,4	22	12,6	104	59,4
2-Paralellik Yok	18	10,3	20	11,4	8	4,6	6	3,4	19	10,9	71	40,6
Ana Toplam	43	24,6	61	34,9	18	10,3	12	6,9	41	23,4	175	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları baba meslek gruplarına göre incelendiğinde; babası devlet memuru, işçi, emekli, serbest meslek ve özel sektörde çalışan ve öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında “paralellik yok” diyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla; % 10,3; % 11,4; % 4,6; % 3,4 ve % 10,9’dur. Babası işçi olan öğrencilerin görüş oranı daha fazla çıkmıştır (% 11,4).. “Paralellikler var” görüşünde % 23,4’lük oranla babası işçi olan öğrencilerin görüş oranı en yüksek değerdedir. “Paralellikler var” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; babası devlet memuru (% 6,3), işçi (% 12,6), emekli (% 2,3), serbest meslekte (% 1,7) ve özel sektörde çalışan öğrenciler (% 5,1) “düşünce-yorum-yaklaşım-özgünlük-konu bakımından paralellik” görüşünü daha çok benimsemişlerdir. Bu oranlardan, öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında daha çok “düşünce-yorum-yaklaşım-özgünlük-konu bakımından” paralellik olduğu sonucu çıkarılabilir. Öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında “paralellikler var” diyen öğrenci görüş oranlarıyla,

“paralellik yok” diyen öğrenci görüş oranları baba meslek gruplarına göre karşılaştırıldığında; öğrenci görüş oranları öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında paralellikler olduğunu göstermektedir. Örneğin; babası işçi olan öğrencilerde “paralellikler var” görüş oranı (% 23,4) ile “paralellik yok” görüş oranı (% 11,4) arasındaki fark yaklaşık 12 değerindedir. Bu değerlere göre, özellikle babası işçi olan öğrencilerin resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında paralellikler olduğu söylenebilir. Yapılan araştırma sonucunda, baba eğitim düzeylerine göre öğrenci resimlerindeki imgelerin çağdaş sanat oluşumlarıyla belirgin bir şekilde paralellikler gösterdiği düşünülmektedir.

Tablo-4.66’da ailenin aylık net gelir düzeylerine göre çağdaş sanat oluşumlarının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.66

Ailenin Aylık Net Gelir Düzeylerine Göre Öğrenci Resimleriyle Çağdaş Sanat Oluşumları Arasındaki Paralellikler

Çağdaş Sanat Oluşumlarıyla Paralellikler	Aylık Net Gelir (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	600 YTL'nin Altında		600-1000 YTL Arası		1001-1500 YTL Arası		1501-2000 YTL Arası		2000 YTL Üstü		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Paralellikler Var												
• Düşünce-Yorum Yaklaşım-Özgünlük-Konu Bakımından Paralellik	12	6,9	20	11,4	7	4,0	7	4,0	3	1,7	49	28,0
• Üslup-Tarz Teknik ve Yöntem-Malzeme Bakımından	9	5,1	9	5,1	4	2,3	1	0,6	1	0,6	24	13,7
• Görsel Açıdan Paralellik (İmge benzerliği, renk, biçim vb.)	7	4,0	11	6,3	7	4,0	3	1,7	3	1,7	31	17,7
Toplam	28	16,0	40	22,9	18	10,3	11	6,3	7	4,0	104	59,4
2-Paralellik Yok	16	9,1	28	16,0	20	11,4	2	1,1	5	2,9	71	40,6
Ana Toplam	44	25,1	68	38,9	38	21,7	13	7,4	12	6,9	175	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları ailenin aylık net gelir düzeylerine göre incelendiğinde; aylık net gelir düzeyi “600 YTL ve altı”, “600–1000 YTL arası”, “1001–1500 YTL arası”, “1501–2000 YTL arası” ve “2000 YTL ve üstü” olan öğrencilerin “paralellik yok” görüş oranları sırasıyla % 9,1; % 16,0; % 11,4; % 1,1; % 2,9’dur. “Paralellik yok” görüşlerinde en yüksek değer olan % 16,0 ile ailesinin aylık net gelir düzeyi “600–1000 YTL arası” öğrenci görüşleri dikkati çekmektedir. Bu oran yöneltilen soru için alınan öğrenci görüş sayısının fazla olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin “paralellikler var” görüş oranları; ailesinin aylık net geliri “600 YTL ve altı” % 16,0; “600–1000 YTL arası” % 22,9; “1001–1500 YTL arası” % 10,3; “1501–2000 YTL arası” % 6,3 ve “2000 YTL üstü” % 4,0’dır. “Paralellikler var” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; “600 YTL ve altı” (% 6,9), “600–1000 YTL arası” (% 11,4), “1001–1500 YTL arası” (% 4,0), “1501–2000 YTL arası” (% 4,0) ve “2000 YTL üstü” (% 1,7) olan öğrenciler olumlu etki türlerinden “düşünce-yorum-yaklaşım-özgünlük-konu bakımından paralellik” görüşünü daha çok benimsemişlerdir. Buradan da, çağdaş sanat oluşumlarının “düşünce-yorum-yaklaşım-özgünlük-konu bakımından” öğrenci resimlerindeki imgelerle paralelliği olduğu söylenebilir. “Paralellikler var” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranlarıyla, “paralellik yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları aylık net gelir düzeylerine göre karşılaştırıldığında; ailesinin aylık net geliri “1001–1500 YTL arası” olanlar dışında, diğer gelir düzeylerinde öğrencilerin resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında paralellikler olduğu söylenebilir. Yapılan araştırma sonucunda, aylık net gelir düzeylerine göre öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumlarının belirgin bir şekilde paralellikler gösterdiği düşünülmektedir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilerin plastik sanatlar alanında en çok beğendikleri sanatçılar kimlerdir (dönem ve alan fark etmeksizin) ve beğeni nedenleri nelerdir?

Öğrencilerin, “Plastik sanatlar alanında en çok beğendiğiniz sanatçı kim? Neden?” yapılandırılmış görüşme sorusuna ilişkin ortak görüşleri, frekans ve yüzde

dağılımlarına ilişkin analiz sonuçları Tablo-4.67’de verilmiştir. “Plastik sanatlar alanında en çok beğendiğiniz sanatçı kim? Neden?” görüşme sorusu 6 başlık altında incelenmektedir. Bunlar “hayat görüşü, yaşam tarzı, düşünce ve ruh halini resimlerine yansıtması”, “konu ve imgeleri etkili”, “plastik açıdan beğeniyorum-yakın buluyorum”, “tarz olarak beğeniyorum-yakın buluyorum”, “yaratıcı, dahi, hayal gücü etkili, özgün” ve “boş” başlıklarından oluşmaktadır.

Tablo-4.67
Plastik Sanatlar Alanında Öğrencilerin En Çok Beğendikleri Sanatçılar ve Beğeni Nedenleri

Beğeni Nedenleri	Sanatçılar	f	%
1.Hayat Görüşü, Yaşam Tarzı, Düşünce ve Ruh Halini Resimlere Yansıtması	Mehmet Aksoy (1), Pablo Picasso (2), Van Gogh (4), Leonardo Da Vinci(1), Claude Monet (1), Lucian Freud (1), Lautrec (1)	11	6,7
2.Konu ve İmgeleri Etkili	İlhan Koman (1), Georg Baselitz (1), Pablo Picasso (3), Lautrec (1), Bosch (1), Salvador Dali (1), Eric Göngrich (1), Claude Monet (1), Paul Paul Gauguin (2), Mustafa Ata (1), Kathe Kollwitz (1), Auguste Rodin(1)	15	9,1
3.Plastik Açıdan Beğeniyorum-Yakın Buluyorum	Rembrant (3), Gustav Klimt (2), Van Gogh (4), Egon Schiele (3), Claude Monet (2), Edgar Degas (2), Michelangelo (2), Mehmet Güteryüz (2), Paul Cezanne(2), Lautrec (1), Paul Paul Gauguin (1), Mustafa Ata (1), Albert Dürer (1), Francisco Goya (1), Salvador Dali (1), Utku Varlık (1), Leonardo Da Vinci(3), Auguste Rodin(2), Eric Ficher (1), Jenny Saville (1), Ahmet Umur Deniz (1), Pablo Picasso (2), Caravaggio (1), Kathe Kollwitz (1), Fikret Mualla (1), Gerhard Richter (1), Oya Kınıklı (1), Edvard Munch (1)	46	28,0
4.Tarz Olarak Beğeniyorum-Yakın Buluyorum	Mustafa Ata (1), Adnan Çoker (1), Leonardo Da Vinci(3), Utku Varlık (2), Albert Dürer (1), Aivazovsky (1), Van Gogh (4), Rosenberg (1), Gottfried Helnwein (1), August Macke (1), Giorgio De Chirico (1), Lucian Freud (1), Ron Mueck (1), Istvan Sandorfi (1), Salvador Dali (2), Michelangelo (1), Gerhard Richter (1), Kathe Kollwitz (1), Modigliani (1), Murillo (1), Auguste Rodin(1), Kuzgun Acar (1), Aydın Ayan (1), Oya Kınıklı (1), Rembrandt (1)	32	19,5
5.Yaratıcı, Dahi, Hayal Gücü Etkileyici, Özgün	Albert Dürer (1), Francisco Goya (1), Michelangelo (3), Mehmet Aksoy (1), Ömer Uluç (1), Marcell Ducamp (1), İlhan Koman (1), Leonardo Da Vinci(6), Rosenberg (1), Salvador Dali (4), Pablo Picasso (1), Van Gogh (1), Rembrant (1), Utku Varlık (1), Mehmet Siyahkalem (1), Jackson Pollock (1), Ergin İnan (1), Osman Hamdi (2)	29	17,7
6.Boş		31	18,9
	Toplam	164	100,0

Tablo-4.67’de görüldüğü gibi, öğrenci görüşlerinin % 6,7’si “hayat görüşü, yaşam tarzı, düşünce ve ruh halini resimlerine yansıtması”, % 9,1’i “konu ve imgeleri etkili”, % 28,0’ı “plastik açıdan beğeniyorum-yakın buluyorum”, % 19,5’i “tarz olarak beğeniyorum-yakın buluyorum”, % 17,7’si “yaratıcı, dahi, hayal gücü

etkili, özgün” ve % 18,7 “boş” oranlarından oluşmaktadır. Tabloda yer alan toplam değerlerin her biri öğrenci görüş sayılarını bildirmektedir. Oranlara kendi içerisinde bakıldığında ise; en belirgin oran % 28,0’lık değeriyle sanatçıları “plastik açıdan beğeniyorum-yakın buluyorum” görüşünü benimseyen öğrenci görüşlerinden oluşmaktadır. Daha sonra, en çok beğenilen sanatçı nedeni olarak “tarz olarak beğeniyorum-yakın buluyorum” (% 19,5) görüş oranı dikkati çekmektedir. Öğrencilerin % 18,9’u ise “boş” seçeneğini benimsemişlerdir. “Yaratıcı, dahi, hayal gücü etkili, özgün” görüş oranı ise % 17,7’dir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise çıkan sonuç; öğrencilerin sanatçıları en çok plastik açıdan beğendikleri ve yakın buldukları görüşü öne çıkmaktadır. Plastik açıdan en çok beğenilen ve öğrencilerin kendine yakın bulduğu sanatçılar sırasıyla şunlardır; Rembrant (3), Gustav Klimt (2), Van Gogh (4), Egon Schiele (3), Claude Monet (2), Edgar Degas (2), Michelangelo (2), Mehmet Gülerüz (2), Paul Cezanne (2), Lautrec (1), Paul Paul Gauguin (1), Mustafa Ata (1), Albert Dürer (1), Francisco Goya (1), Salvador Dali (1), Utku Varlık (1), Leonardo Da Vinci (3), Auguste Rodin (2), Eric Ficher (1), Jenny Saville (2), Ahmet Umur Deniz (1), Pablo Picasso (2), Caravaggio (1), Kathe Kollwitz (1), Fikret Mualla (1), Gerhard Richter (1), Oya Kınıklı (1), Edvard Munch (1). Bu sanatçılar içerisinde en çok tekrar eden sanatçının Van Gogh (4), daha sonra ise Rembrant (3), Egon Schiele (3) ve Leonardo Da Vinci (3) olduğu görülmektedir.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilerin yaşadığı çevre resimlerindeki imgeleri nasıl etkilemektedir? Bu etki öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?

Bu alt problemde çevrenin öğrenci resimlerindeki etkileri üç başlık altında incelenmiştir. Bunlar “olumlu etkiler”, “olumsuz etkiler” ve “etkisi yok” başlıklarından oluşmaktadır. “Yaşadığınız çevre resimlerinizdeki imgeleri nasıl etkilemektedir?” yapılandırılmış görüşme sorusuna ilişkin öğrencilerin ortak görüşleri, frekans ve yüzde dağılımları genel değerlendirme tablosu Tablo-4.68’de

verilmiştir. Araştırmanın bu bölümünde, dördüncü alt problem olan “öğrencilerin yaşadıkları çevrenin resimlerindeki imgelere etkilerine” ilişkin bulgular ve yorumlardan sonra, bu etkilerin öğrencilerin *sosyo-demografik* özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakılmıştır.

Tablo-4.68
Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Genel Değerlendirme Tablosu (Toplam 147 Öğrenciye Uygulanmıştır)	
	f	%
1-Olumlu Etkiler		
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	8	4,7
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	14	8,3
• Konu Seçiminde Etkisi (Kent Yaşamı, Doğa, Toplumsal Konular vb.)	12	7,1
• Görsel Zenginlik Kazandırma	10	5,9
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	13	7,7
• Toplumsal Fiziksel Çevrenin Etkisi	48	28,4
• Psikolojik-Duygusal Etki	27	16,0
Toplam	132	78,1
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	5	3,0
3- Etkisi Yok	32	18,9
Ana Toplam	169	100,0

Öğrenci görüşlerinin % 18,9’u “etkisi yok”, % 3,0’ı “olumsuz etkiler” ve % 78,1’i “olumlu etkiler” oranlarından oluşmaktadır. Tabloda yer alan toplam değerlerin her biri öğrenci görüş sayılarını bildirmektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; en belirgin oran % 28,4’lük değeriyle toplumsal ve fiziksel çevrenin öğrenci resimlerindeki imgelerde etkisinin olduğunu belirten öğrenci görüşleridir. Daha sonra, çevrenin olumlu etkilerinden “psikolojik-duygusal etki” (% 16,0) ile “yaratım sürecine etkisi” (% 8,3) görüş oranları dikkati çekmektedir. “Görsel değerlere etkisi” ve “konu seçiminde etkili” görüş oranları ise % 7,7 ve % 7,1’dir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise çıkan sonuç; çevrenin öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisinin olduğudur.

“Çevrenin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri” 3 başlık altında incelenmiş, buna karşın yaş grupları “22 yaş ve altı” ve “23 yaş ve üstü” olarak sınıflandırılmıştır. Çevrenin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri yaş gruplarına göre karşılaştırıldığında şu sonuçlar elde edilmiştir:

Tablo-4.69

Yaş Gruplarına Göre Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Yaş (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)					
	22 yaş ve altı		23 yaş ve üstü		Toplam	
	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler						
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	4	2,4	4	2,4	8	4,7
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	6	3,6	8	4,7	14	8,3
• Konu Seçiminde Etkisi (Kent Yaşamı, Doğa, Toplumsal Konular vb.)	7	4,1	5	3,0	12	7,1
• Görsel Zenginlik Kazandırma	3	1,8	7	4,1	16	9,5
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	5	3,0	8	4,7	13	7,7
• Toplumsal Fiziksel Çevrenin Etkisi	21	12,4	27	16,0	48	28,4
• Psikolojik-Duygusal Etki	11	6,5	16	9,5	27	16,0
Toplam	57	33,7	75	44,4	132	78,1
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	2	1,2	3	1,8	5	3,0
3- Etkisi Yok	15	8,9	17	10,1	32	18,9
Ana Toplam	74	43,8	95	56,2	169	100,0

“Yaşadığınız çevre resimlerinizdeki imgeleri nasıl etkilemektedir?” şeklindeki yapılandırılmış görüşme sorusundan elde edilen görüşlerin oranları yaşlara göre incelendiğinde; çevrenin resimlerindeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranları “22 yaş ve altı” için % 8,9; “23 yaş ve üstü” için % 10,1 olarak çıkmıştır. “Olumsuz etkiler” diyen öğrenci görüşleri karşılaştırıldığında iki yaş grubu arasında çok büyük fark görülmemektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarında; “22 yaş ve altı” (% 33,7) ile “23 yaş ve üstü” öğrenci görüş oranları (% 44,4) arasında farklılık olduğu görülmektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; her iki yaş grubunda da “toplumsal ve fiziksel çevrenin etkisi” (% 12,4; % 16,0) ile “psikolojik-duygusal etki” görüş oranları (% 6,5; % 9,5) en yüksek değerlerde çıkmıştır. Buradan da çevreden alınan olumlu etki türlerinin aynı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. “Olumlu etkiler” ile “etkisi yok”

görüş oranlarına bakıldığında ise; çıkan oranlar her iki yaş grubunda da çevrenin öğrencilerin resimlerindeki imgelerde olumlu etkilerinin daha fazla olduğunu göstermektedir. Ancak, “23 yaş ve üstü” öğrenci grubunun “olumlu etkiler” (% 44,4) ile “etkisi yok” görüş oranları (% 10,1) arasındaki fark yaklaşık 34 değerindedir. Bu değer “23 yaş ve üstü” yaş grubu öğrencilerinin resimlerindeki imgelerde çevreden daha çok olumlu etkiler aldıklarını düşündürmektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; yaşlara göre çevrenin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda, yaş gruplarına göre çevrenin öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Dördüncü görüşme sorusundan elde edilen genel yüzde oranları toplamı ve yorumları Tablo-4.68’de verilmiştir. Her tabloda bu sütunla ilgili toplam ve yorumlar aynı olduğu için, bu ve bundan sonraki tablolarda yorumların tekrarına yer verilmemiştir. Tablo-4.70’de cinsiyet gruplarına göre çevrenin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.70

Cinsiyet Gruplarına Göre Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Cinsiyet (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)					
	Kadın		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler						
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	4	2,4	4	2,4	8	4,7
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	9	5,3	5	3,0	14	8,3
• Konu Seçiminde Etkisi (Kent Yaşamı, Doğa, Toplumsal Konular vb.)	4	2,4	8	4,7	12	7,1
• Görsel Zenginlik Kazandırma	6	3,6	4	2,4	10	5,9
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	9	5,3	4	2,4	13	7,7
• Toplumsal Fiziksel Çevrenin Etkisi	29	17,2	19	11,2	48	28,4
• Psikolojik-Duygusal Etki	16	9,5	11	6,5	27	16,0
Toplam	77	45,6	55	32,5	132	78,1
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	2	1,2	3	1,8	5	3,0
3- Etkisi Yok	22	13,0	10	5,9	32	18,9
Ana Toplam	101	59,8	68	40,2	169	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları cinsiyet gruplarına göre incelendiğinde; çevrenin resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı “kadın”

cinsiyet grubu için % 13,0; “erkek” cinsiyet grubu için ise % 5,9’dur. İki cinsiyet grubu arasında çevrenin resimlerdeki imgelerde olumsuz etkisi olduğu konusundaki görüşlerde fazla bir oran farkı görülmemektedir. Tabloda “olumlu etkiler” görüş oranlarında; kadın cinsiyet grubu % 45,6; erkek cinsiyet grubu % 32,5 görüş oranı bildirmiştir. “Olumlu etkiler” görüş oranına kendi içerisinde bakıldığında; her iki cinsiyet grubu için de “toplumsal ve fiziksel çevrenin etkisi” görüş oranı (kadın cinsiyet grubu % 17,2; erkek cinsiyet grubu % 11,2) daha yüksek çıkmıştır. Bu durumda, resimlerdeki imgelerde çevrenin olumlu etki türleri aynıdır. Ayrıca, olumlu etki türlerinden “psikolojik-duygusal etki” oranları da her iki cinsiyet grubunda yüksek değerlerde görülmektedir. “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları, cinsiyet grupları arasında karşılaştırıldığında; oranlar arasındaki fark göze çarpmaktadır. Kadın cinsiyet grubunda “olumlu etkiler” görüş oranı (% 45,6), “etkisi yok” görüş oranları (% 13,0) arasındaki fark yaklaşık 32’dir. Erkek cinsiyet grubunda ise; “olumlu etkiler” görüş oranıyla (% 32,5), “etkisi yok” görüş oranı (% 5,9) arasındaki fark yaklaşık 26 değerindedir. Buradan da kadın cinsiyet grubunun resimlerindeki imgelerde çevrenin daha etkili olduğu sonucuna gidilebilir. Yapılan araştırma sonucunda, her iki cinsiyet grubunda da çevrenin resimlerdeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.71’de üniversite ve fakülterle göre çevrenin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları üniversite ve fakülterle göre incelendiğinde; çevrenin resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı, “Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi” için % 1,8; “Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi” için % 4,7; “Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi” için % 6,5’tir. Bu fakültelerden alınan “olumsuz etkiler” diyen öğrencilerin görüş oranları arasında ise çok fazla farklılık görülmemektedir. Yine bu üniversitelerin Güzel Sanatlar Fakültelerine bakıldığında; “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı “Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi” için % 3,6; “Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi” için % 0,0; “Mustafa Kemal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi” için % 2,4’tür.

Tablo-4.71
Üniversite ve Fakülterle Göre Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Üniversite (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)													
	DEÜ				AÜ				MKÜ				Toplam	
	EF		GSF		EF		GSF		EF		GSF			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler														
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	2	1,2	1	0,6	2	1,2	0	0,0	1	0,6	2	1,2	8	4,7
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	2	1,2	1	0,6	3	1,8	3	1,8	1	0,6	4	2,4	14	8,3
• Konu Seçiminde Etkisi (Kent Yaşamı, Doğa, Toplumsal Konular vb.)	0	0,0	2	1,2	7	4,1	0	0,0	2	1,2	1	0,6	12	7,1
• Görsel Zenginlik Kazandırma	0	0,0	2	1,2	0	0,0	0	0,0	3	1,8	5	3,0	10	5,9
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	1	0,6	2	1,2	5	3,0	0	0,0	5	3,0	0	0,0	13	7,7
• Toplumsal Fiziksel Çevrenin Etkisi	9	5,3	8	4,7	16	9,5	2	1,2	10	5,9	3	1,8	48	28,4
• Psikolojik-Duygusal Etki	6	3,6	1	0,6	10	5,9	2	1,2	3	1,8	5	3,0	27	16,0
Toplam	20	11,8	17	10,1	43	25,4	7	4,1	25	14,8	20	11,8	132	78,1
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	2	1,2	1	0,6	0	0,0	1	0,6	0	0,0	1	0,6	5	3,0
3- Etkisi Yok	3	1,8	6	3,6	8	4,7	0	0,0	11	6,5	4	2,4	32	18,9
Ana Toplam	25	14,8	24	14,2	51	30,2	8	4,7	36	21,3	25	14,8	169	100,0

Bu fakültelerde “olumsuz etkiler” görüş oranları birbirine yakın değerlerde göze çarpmaktadır. Tabloda “olumlu etkiler” görüş oranlarına bakıldığında; “AÜEF” için alınan görüş sayısı değer olarak % 25,4 değeriyle en yüksek oranda çıkmıştır. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; “DEÜBEF” (% 5,3), “DEÜGSF” (% 4,7), “AÜEF” (% 9,5) ve “MKÜEF” (% 5,9) “toplumsal ve fiziksel çevrenin etkisi” görüş oranı fazla değerinde çıkmıştır. “AÜGSF” de (% 1,8) “düşünmeye etkisi” görüşü daha çok benimsenmiştir. “MKÜGSF” de ise “görsel zenginlik kazandırma” ve “psikolojik duygusal etki” görüş değerleri yüksek çıktığı görülmektedir (% 3,0). Her üç üniversitenin hem eğitim hem de güzel sanatlar fakültelerinden (AÜGSF ve MKÜGSF hariç) alınan görüşlere göre; toplumsal ve fiziksel çevrenin öğrencilerin resimlerindeki imgelerde daha etkili olduğu söylenebilir. “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları üniversite ve fakülterle

göre karşılaştırıldığında; “AÜEF” de “etkisi yok” (% 25,4) ve “olumlu etkiler” görüş oranları (% 4,7) arasındaki fark yaklaşık 20 değerindedir. Değerler bu fakülte öğrencilerinin çevreden daha yüksek oranlarla etkilendiğini düşündürmektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; her üç üniversite ve fakülteye göre çevrenin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda, üniversite ve fakülteye göre çevrenin öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.72’de sınıflara göre çevrenin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.72
Sınıflara Göre Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Sınıf (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)					
	3. Sınıf		4. Sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler						
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	6	3,6	2	1,2	8	4,7
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	6	3,6	8	4,7	14	8,3
• Konu Seçiminde Etkisi (Kent Yaşamı, Doğa, Toplumsal Konular vb.)	9	5,3	3	1,8	12	7,1
• Görsel Zenginlik Kazandırma	4	2,4	6	3,6	10	5,9
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	4	2,4	9	5,3	13	7,7
• Toplumsal Fiziksel Çevrenin Etkisi	22	13,0	26	15,4	48	28,4
• Psikolojik-Duyusal Etki	9	5,3	18	10,7	27	16,0
Toplam	60	35,5	72	42,6	132	78,1
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	3	1,8	2	1,2	5	3,0
3- Etkisi Yok	19	11,2	13	7,7	32	18,9
Ana Toplam	82	48,5	87	51,5	169	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları sınıflara göre incelendiğinde; çevrenin resimlerindeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı “3. sınıf” öğrenci grubu için % 11,2; “4. sınıf” öğrenci grubu için ise % 7,7’dir. “Olumsuz etkiler” görüş oranları arasında çok fazla değer farkı görülmemektedir. Tabloda “olumlu etkiler” görüş oranları; 3. sınıf öğrencilerinde % 35,5; 4. sınıf öğrencileri için % 42,6’dır. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; “toplumsal ve fiziksel çevrenin etkisi” görüş oranı 3. sınıf öğrencilerinde % 13,0; 4. sınıflarda

ise % 15,4 değeri ile en yüksek değerde çıkmıştır. Daha sonra, “psikolojik-duygusal etki” görüş oranlarının fazla çıktığı görülmektedir (3. sınıflarda % 5,3; 4. sınıflarda % 10,7). “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları öğrenci grupları arasında karşılaştırıldığında; 4. sınıf öğrencilerinin görüş değerleri arasındaki fark yaklaşık 34 değerinde çıkmıştır (“olumlu etkiler” oranı % 42,6; “etkisi yok” görüş oranı ise % 7,7). Bu değerlere göre, 4. sınıf öğrencilerinin resimlerdeki imgelerde çevreden daha çok olumlu etkiler aldığı düşünülmektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; sınıflara göre çevrenin öğrencilerin resimlerdeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda, çevrenin sınıflara göre öğrenci resimlerdeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.73’te ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre çevrenin öğrenci resimlerdeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.73
Ailenin Yaşadığı Yerleşim Yeri Göre Çevrenin Öğrenci Resimlerdeki İmgelere Etkileri

Çevrenin Resimlerdeki İmgelere Etkileri	Yerleşim Yeri (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	Köy		Belde		İlçe		Şehir		Büyükşehir		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	0	0,0	0	0,0	4	2,4	2	1,2	2	1,2	8	4,7
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	1	0,6	2	1,2	2	1,2	4	2,4	5	3,0	14	8,3
• Konu Seçiminde Etkisi (Kent Yaşamı, Doğa, Toplumsal Konular vb.)	0	0,0	0	0,0	4	2,4	4	2,4	4	2,4	12	7,1
• Görsel Zenginlik Kazandırma	1	0,6	1	0,6	3	1,8	2	1,2	3	1,8	10	5,9
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	1	0,6	2	1,2	2	1,2	4	2,4	4	2,4	13	7,7
• Toplumsal Fiziksel Çevrenin Etkisi	4	2,4	2	1,2	15	8,9	14	8,3	13	7,7	48	28,4
• Psikolojik-Duygusal Etki	2	1,2	1	0,6	3	1,8	12	7,1	9	5,3	27	16,0
Toplam	9	5,3	8	4,7	33	19,5	42	24,9	40	23,7	132	78,1
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	1,2	3	1,8	5	3,0
3- Etkisi Yok	2	1,2	4	2,4	4	2,4	12	7,1	10	5,9	32	18,9
Ana Toplam	11	6,5	12	7,1	37	21,9	56	33,1	53	31,4	169	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre incelendiğinde; çevrenin resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı ailesi “köy” de yaşayanlar için % 1,2; “belde” de yaşayanlar için % 2,4; “ilçe” de yaşayanlar için % 2,4; “şehir” de yaşayanlar için % 7,1; “büyükşehir” de yaşayanlar için % 5,9’dur. Ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre “olumsuz etkiler” görüş oranları ailesi büyükşehirde yaşayan öğrenci görüş sayısı dışında pek fazla farklılık göstermemektedir. Tabloda “olumlu etkiler” görüş oranlarında; ailesi ilçede yaşayan öğrenciler (% 19,5), şehirde yaşayan öğrenciler (% 24,9) ile büyükşehirde yaşayan (% 23,7) öğrencilerin görüş oranları en yüksek değerde çıkmıştır. Ailesi bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde çevrenin olumlu etkisinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşıldığı düşünülmektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; yerleşim yerlerine göre (köy-% 2,4; belde-% 1,2; ilçe-% 8,9; şehir-% 8,3; büyükşehir-% 7,7) resimlerdeki imgelerde çevrenin olumlu etkilerinden “toplumsal ve fiziksel çevrenin etkisi” görüş oranlarının daha fazla çıktığı görülmektedir. Bu durumda yerleşim yerlerine göre toplumsal ve fiziksel çevrenin resimlerdeki imgelerde etkili olduğu yönündeki görüşlerin daha fazla olduğu söylenebilir. “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları, yerleşim yerlerine göre karşılaştırıldığında; ailesi ilçe, şehir ve büyükşehirde yaşayan öğrencilerin “olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları arasındaki fark bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin çevreden daha fazla olumlu etkiler aldığı yönündedir. Örneğin; şehirde yaşayanların “olumlu etkiler” oranı % 24,9; “etkisi yok” görüş oranı % 7,1’dir ve aralarındaki fark yaklaşık 17 değerindedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; yerleşim yerine göre çevrenin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda, ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre çevrenin öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.74’de anne eğitim düzeylerine göre çevrenin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.74
Anne Eğitim Düzeylerine Göre Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Anne Eğitim (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	İlk		Orta		Lise		Lisans		Lisansüstü		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	7	4,1	0	0,0	1	0,6	0	0,0	0	0,0	8	4,7
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	8	4,7	1	0,6	3	1,8	2	1,2	0	0,0	14	8,3
• Konu Seçiminde Etkisi (Kent Yaşamı, Doğa, Toplumsal Konular vb.)	8	4,7	1	0,6	2	1,2	1	0,6	0	0,0	12	7,1
• Görsel Zenginlik Kazandırma	7	4,1	0	0,0	2	1,2	1	0,6	0	0,0	10	5,9
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	6	3,6	1	0,6	5	3,0	1	0,6	0	0,0	13	7,7
• Toplumsal-Fiziksel Çevrenin Etkisi	27	16,0	5	3,0	11	6,5	5	3,0	0	0,0	48	28,4
• Psikolojik-Duygusal Etki	11	6,5	1	0,6	8	4,7	6	3,6	1	0,6	27	16,0
Toplam	74	43,8	9	5,3	32	18,9	16	9,5	1	0,6	132	78,1
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	3	1,8	0	0,0	1	0,6	1	0,6	0	0,0	5	3,0
3- Etkisi Yok	22	13,0	3	1,8	4	2,4	3	1,8	0	0,0	32	18,9
Ana Toplam	99	58,6	12	7,1	37	21,9	20	11,8	1	0,6	169	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları anne eğitim düzeylerine göre incelendiğinde; annesi ilkokul, ortaokul, lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan ve “etkisi yok” diyen öğrenci görüşlerinin oranları sırasıyla; % 13,0; % 1,8; % 2,4; % 1,8 ve % 0,0’dır. Burada annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin sayısı fazla olduğu için değerler farklı çıktığı görülmektedir (% 13,0). “Olumsuz etkiler” görüş oranlarına bakıldığında annesi ilkokul mezunu olanlar dışında (% 2,5) değerler arasında pek fazla fark görülmemektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarında ise; % 43,8 değeriyle yine annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin görüş sayısı dikkati çekmektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; annesi ilkokul, ortaokul, lise ve lisans mezunu olanlar olumlu etki türlerinden “toplumsal-fiziksel çevrenin etkisi” görüşünü benimsemişlerdir. Annesi lisansüstü mezunu olanların ise “psikolojik-duygusal etki” görüşünü benimsedikleri görülmektedir. Yine annesi lisansüstü mezunu olan öğrenciler “etkisi yok” ve “olumsuz etkiler” görüşü bildirmemişlerdir. Bu durumda annesi lisansüstü mezunu olan öğrenciler dışında öğrenci resimlerindeki imgelerde çevrenin olumlu etkisinden bahsedilebilir.

Özellikle, annesi ilköğretim mezunu olan öğrencilerin olumlu etki türlerinden “toplumsal-fiziksel çevrenin etkisi” olduğunu belirten yüksek oranlardaki görüş sayıları, bu öğrencilerin resimlerindeki imgelerde etkilerin de bu yönde olduğunu düşündürmektedir. Çevrenin resimlerdeki imgelere “olumlu etkisi” olduğunu düşünen öğrenci görüş oranlarıyla, “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları anne eğitim düzeylerine göre karşılaştırıldığında; annesi ilköğretim, lise ve lisans mezunu olan öğrencilerin görüş sayıları arasındaki fark bu öğrenci grubunun daha çok olumlu etkiler aldığını göstermektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; anne eğitim düzeyine göre çevrenin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda, anne eğitim düzeyine göre çevrenin öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.75’te anne meslek gruplarına göre çevrenin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları anne meslek gruplarına göre incelendiğinde; annesi devlet memuru, işçi, emekli, serbest meslek, özel sektör ve ev hanımı olan ve “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla % 1,8; % 2,4; % 13,6; % 0,0; % 0,6 ve % 0,6’dır. Bu oranlar arasında % 13,6 oranı annesi emekli olan öğrenci görüş sayısının fazla olduğunu göstermektedir. “Olumsuz etkiler” görüş oranlarında annesi emekli olan öğrenci görüş sayısı dışında fazla bir fark görülmemektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarında % 57,4 değeri ile annesi emekli olan öğrencilerin görüş sayısı dikkati çekmektedir. Görüşme sorusunun yöneltildiği öğrenci grubu içinde annesi emekli olan öğrencilerin daha fazla olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; annesi devlet memuru olan (% 3,6), işçi olan (% 1,8), özel sektörde çalışan (% 0,6) ve ev hanımı olan (0,6) öğrenciler “psikolojik-duygusal etki” görüşünü benimsemişlerdir. Annesi serbest meslekte çalışan öğrencilerin, diğer meslek gruplarından farklı olarak “düşünmeye etkisi” ve “görsel değerlere etkisi” görüşünü benimsediği görülmektedir (% 0,6). Annesi ev hanımı olan öğrencilerin ise, “yaratım sürecine etkisi” görüşünü benimsedikleri göze çarpmaktadır (% 1,2). Buradan da, çevrenin öğrenci üzerinde

bıraktığı psikolojik-duygusal etkinin resimlerdeki imgelere daha çok yansıdığı söylenebilir.

Tablo-4.75
Anne Meslek Gruplarına Göre Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Anne Meslek (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)												Toplam	
	Devlet Memuru		İşçi		Emekli		Serbest Meslek		Özel Sektör		Ev Hanımı		n	%
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
1-Olumlu Etkiler														
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	0	0,0	1	0,6	6	3,6	1	0,6	0	0,0	0	0,0	8	4,7
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	1	0,6	1	0,6	10	5,9	0	0,0	0	0,0	2	1,2	14	8,3
• Konu Seçiminde Etkisi (Kent Yaşamı, Doğa, Toplumsal Konular vb.)	1	0,6	2	1,2	8	4,7	0	0,0	1	0,6	0	0,0	12	7,1
• Görsel Zenginlik Kazandırma	1	0,6	0	0,0	8	4,7	0	0,0	0	0,0	1	0,6	10	5,9
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	2	1,2	1	0,6	9	5,3	1	0,6	0	0,0	0	0,0	13	7,7
• Toplumsal Fiziksel Çevrenin Etkisi	5	3,0	1	0,6	40	23,7	0	0,0	1	0,6	1	0,6	48	28,4
• Psikolojik Duygusal Etki	6	3,6	3	1,8	16	9,5	0	0,0	1	0,6	1	0,6	27	16,0
Toplam	16	9,5	9	5,3	97	57,4	2	1,2	3	1,8	5	3,0	132	78,1
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	1	0,6	0	0,0	3	1,8	0	0,0	1	0,6	0	0,0	5	3,0
3- Etkisi Yok	3	1,8	4	2,4	23	13,6	0	0,0	1	0,6	1	0,6	32	18,9
Ana Toplam	20	11,8	13	7,7	123	72,8	2	1,2	5	3,0	6	3,6	169	100,0

“Olumlu etkiler” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları ile “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları karşılaştırıldığında; çevre öğrencilerin resimlerindeki imgeleri daha çok olumlu etkilemektedir (özellikle annesi emekli olan öğrencilerde bu etkinin daha fazla olduğu “olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oran farkıyla anlaşılmaktadır). Tabloya genel olarak bakıldığında ise; anne meslek gruplarına göre çevrenin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda, anne meslek gruplarına göre

çevrenin öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.76’da baba eğitim düzeylerine göre çevrenin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.76
Baba Eğitim Düzeylerine Göre Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Baba Eğitim (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	İlk		Orta		Lise		Lisans		Lisansüstü		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	2	1,2	2	1,2	3	1,8	1	0,6	0	0,0	8	4,7
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	2	1,2	1	0,6	6	3,6	5	3,0	0	0,0	14	8,3
• Konu Seçiminde Etkisi (Kent Yaşamı, Doğa, Toplumsal Konular vb.)	7	4,1	1	0,6	3	1,8	1	0,6	0	0,0	12	7,1
• Görsel Zenginlik Kazandırma	5	3,0	0	0,0	3	1,8	2	1,2	0	0,0	10	5,9
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	7	4,1	1	0,6	4	2,4	1	0,6	0	0,0	13	7,7
• Toplumsal Fiziksel Çevrenin Etkisi	16	9,5	11	6,5	10	5,9	9	5,3	2	1,2	48	28,4
• Psikolojik-Duygusal Etki	8	4,7	5	3,0	5	3,0	6	3,6	3	1,8	27	16,0
Toplam	47	27,8	21	12,4	34	20,1	25	14,8	5	3,0	132	78,1
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	2	1,2	0	0,0	2	1,2	1	0,6	0	0,0	5	3,0
3- Etkisi Yok	13	7,7	7	4,1	4	2,4	7	4,1	1	0,6	32	18,9
Ana Toplam	62	36,7	28	16,6	40	23,7	33	19,5	6	3,6	169	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları baba eğitim düzeylerine göre incelendiğinde; babası ilkököl, ortaokul, lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan ve çevrenin resimlerdeki imgelerde “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla % 7,7; % 4,1; % 2,4; % 4,1 ve % 0,6’dır. “Olumsuz etkiler” görüş oranları ise birbirine yakın değerlerdedir. Babası ilkököl, ortaokul, lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan ve “olumlu etkiler” görüşünü benimseyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla % 27,8; % 12,4; % 20,1; % 14,8 ve % 3,0’dır. “Olumlu etkiler” görüşlerine kendi içerisinde bakıldığında ise; babası ilkököl (% 9,5), ortaokul (% 6,5), lise (5,9), lisans (% 5,3) ve lisansüstü (% 1,2) mezunu olan öğrenciler olumlu etki türlerinden

“toplumsal ve fiziksel çevrenin etkisi” görüşünü benimsemişlerdir. Buradan da, toplumsal ve fiziksel çevrenin etkisinin resimlerdeki imgelere daha çok yansıdığı söylenebilir. Çevrenin resimlerdeki imgelere “olumlu etkisi” olduğunu düşünen öğrenci görüş oranlarıyla, “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları baba eğitim düzeylerine göre karşılaştırıldığında; babası ilkököl ve lise mezunu olan öğrenci görüş oranları arasındaki fark, babası ilkököl mezunu olanlarda yaklaşık 20, babası lise mezunu olanlarda 17 değerindedir (babası ilkököl mezunu olanlarda “olumlu etkiler” görüş oranı % 27,8; “etkisi yok” görüş oranı % 7,7; babası lise mezunu olanlarda olumlu etkiler görüş oranı % 20,1; “etkisi yok” görüş oranı % 2,4). Bu öğrenci gruplarının çevreden daha çok etkiler aldığı sonucuna varılabilir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; baba eğitim düzeylerine göre çevrenin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda, baba eğitim düzeylerine göre çevrenin öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.77’de baba meslek gruplarına göre çevrenin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları baba meslek gruplarına göre incelendiğinde; babası devlet memuru, işçi, emekli, serbest meslek ve özel sektörde çalışan ve çevrenin resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla; % 4,1; % 7,7; % 0,6; % 0,0 ve % 6,5’tir. Babası işçi olan öğrencilerin görüş oranı daha fazla çıkmıştır (% 7,7). “Olumsuz etkiler” görüş oranları arasında babası serbest meslekte çalışanlar dışında pek fazla fark görülmemektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranları içerisinde ise, % 27,2’lik oranla babası işçi olan öğrencilerin görüş oranı en yüksek değerdedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; babası devlet memuru (% 7,1), babası işçi (% 11,2), babası emekli (% 4,1), babası serbest meslekte çalışan (% 1,8) ve babası özel sektörde çalışan öğrenciler (% 4,1) “toplumsal ve fiziksel çevrenin etkisi” görüşünü daha çok benimsemişlerdir. Bu oranlardan toplumsal ve fiziksel çevrenin öğrenci resimlerindeki imgelere daha çok etki ettiği sonucu çıkarılabilir.

Tablo-4.77
Baba Meslek Gruplarına Göre Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Baba Meslek (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	Devlet Memuru		İşçi		Emekli		Serbest Meslek		Özel Sektör		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	0	0,0	4	2,4	1	0,6	0	0,0	3	1,8	8	4,7
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	2	1,2	2	1,2	1	0,6	3	1,8	6	3,6	14	8,3
• Konu Seçiminde Etkisi (Kent Yaşamı, Doğa, Toplumsal Konular vb.)	2	1,2	7	4,1	1	0,6	0	0,0	2	1,2	12	7,1
• Görsel Zenginlik Kazandırma	2	1,2	4	2,4	0	0,0	0	0,0	4	2,4	10	5,9
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	2	1,2	2	1,2	4	2,4	0	0,0	5	3,0	13	7,7
• Toplumsal Fiziksel Çevrenin Etkisi	12	7,1	19	11,2	7	4,1	3	1,8	7	4,1	48	28,4
• Psikolojik-Duygusal Etki	12	7,1	8	4,7	2	1,2	1	0,6	4	2,4	27	16,0
Toplam	32	18,9	46	27,2	16	9,5	7	4,1	31	18,3	132	78,1
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	1	0,6	0	0,0	0	0,0	3	1,8	1	0,6	5	3,0
3- Etkisi Yok	7	4,1	13	7,7	1	0,6	0	0,0	11	6,5	32	18,9
Ana Toplam	40	23,7	59	34,9	17	10,1	10	5,9	43	25,4	169	100,0

“Olumlu etkiler” ile “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları baba meslek gruplarına göre karşılaştırıldığında; babası devlet memuru ve işçi olan öğrencilerin görüşleri, babası diğer meslek gruplarında çalışan öğrenci görüş oranlarına göre farklılık göstermektedir. Örneğin; babası işçi olan öğrencilerde “olumlu etkiler” görüş oranı (% 27,2) ile “etkisi yok” görüş oranı (% 7,7) arasındaki fark yaklaşık 19 değerindedir. Bu değerlere göre, babası devlet memuru ve işçi olan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde çevrenin daha etkili olduğu söylenebilir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; baba meslek gruplarına göre çevrenin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda, baba meslek gruplarına göre çevrenin öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.78’de ailenin aylık net gelir düzeylerine göre çevrenin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.78
Ailenin Aylık Net Gelir Düzeylerine Göre Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Çevrenin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Aylık Net Gelir (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	600 YTL'nin Altında		600-1000 YTL Arası		1001-1500 YTL Arası		1501-2000 YTL Arası		2000 YTL Üstü		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	2	1,2	4	2,4	1	0,6	1	0,6	0	0,0	8	4,7
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	3	1,8	8	4,7	2	1,2	0	0,0	1	0,6	14	8,3
• Konu Seçiminde Etkisi (Kent Yaşamı, Doğa, Toplumsal Konular vb.)	4	2,4	7	4,1	1	0,6	0	0,0	0	0,0	12	7,1
• Görsel Zenginlik Kazandırma	5	3,0	5	3,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	10	5,9
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, Hareket, Biçim, Kompozisyon vb.)	6	3,6	2	1,2	3	1,8	1	0,6	1	0,6	13	7,7
• Toplumsal Fiziksel Çevrenin Etkisi	14	8,3	15	8,9	12	7,1	3	1,8	4	2,4	48	28,4
• Psikolojik-Duygusal Etki	7	4,1	7	4,1	6	3,6	4	2,4	3	1,8	27	16,0
Toplam	41	24,3	48	28,4	25	14,8	9	5,3	9	5,3	132	78,1
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	0	0,0	2	1,2	2	1,2	0	0,0	1	0,6	5	3,0
3- Etkisi Yok	5	3,0	14	8,3	10	5,9	2	1,2	1	0,6	32	18,9
Ana Toplam	46	27,2	64	37,9	37	21,9	11	6,5	11	6,5	169	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları ailenin aylık net gelir düzeylerine göre incelendiğinde; aylık net gelir düzeyi “600 YTL ve altı”, “600–1000 YTL arası”, “1001–1500 YTL arası”, “1501–2000 YTL arası” ve “2000 YTL ve üstü” olan öğrencilerin “etkisi yok” görüş oranları sırasıyla % 3,0; % 8,3; % 5,9; % 1,2; % 0,6’dır. “Olumsuz etkiler” görüş oranlarında ise aylık net gelir düzeylerine göre pek farklılık görülmemektedir. “Olumlu etkiler” görüşlerinde en yüksek değer olan % 28,4 ile ailesinin aylık net gelir düzeyi “600–1000 YTL arası” öğrenci görüşleri dikkat çekmektedir. Bu oran yöneltilen soru için alınan öğrenci görüş sayısının fazla olduğunu göstermektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde

bakıldığında; ailesinin aylık net geliri “600 YTL ve altı” (% 8,3), “600–1000 YTL arası” (% 8,9), “1001–1500 YTL arası” (% 7,1) ve “2000 YTL üstü” (% 2,4) olan öğrenciler “toplumsal-fiziksel çevrenin etkisi” görüşünü benimsemişlerdir. Ailesinin aylık net gelir düzeyi “1501–2000 YTL arası” olan öğrencilerin “psikolojik-duygusal etki” görüşünü benimsedikleri görülmektedir (% 2,4). Buradan da, “toplumsal-fiziksel çevrenin etkisi” görüşünün daha çok benimsendiği ve bu etkinin resimlerdeki imgelere daha çok yansıdığı söylenebilir. “Olumlu etkiler” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranlarıyla, “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları aylık net gelir düzeylerine göre karşılaştırıldığında; “olumlu etkiler” görüş sayıları, “etkisi yok” görüş sayılarından daha fazla çıkmıştır. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; ailenin aylık net gelirine göre çevrenin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda, aylık net gelir düzeylerine göre çevrenin öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

İnançlar öğrenci resimlerindeki imgeleri nasıl etkilemektedir? Bu etki öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?

“Resimlerinizdeki imgelerde inançlarınızın etkisi nedir?” yapılandırılmış görüşme sorusuna ilişkin öğrencilerin ortak görüşleri, frekans ve yüzde dağılımları genel değerlendirme tablosu Tablo-4.79’da verilmiştir. “İnançların öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri” 3 başlık altında incelenmiştir. Bunlar “olumlu etkiler”, “olumsuz etkiler” ve “etkisi yok” başlıklarından oluşmaktadır. Araştırmada, beşinci alt problem olan “inançların öğrenci resimlerindeki imgelerde etkilerine” ilişkin bulgular ve yorumlardan sonra, bu etkilerin öğrencilerin *sosyo-demografik* özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakılmıştır.

Tablo-4.79
İnançların Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

İnançların Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Genel Değerlendirme Tablosu (Toplam 147 Öğrenciye Uygulanmıştır)	
	f	%
1-Olumlu Etkiler		
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	6	3,9
• Konu ve İmge Seçiminde Etkili (Simgesel anlatıma yönlendiriyor)	10	6,6
• Kendi Değerlerini İfadede Etkili (Kendini sorgulamada etkili)	27	17,8
• Kültürel Toplumsal Değerlerin Yansımasında Etkili	7	4,6
• Psikolojik Etki (İç dünyanın yansımasında etkili)	1	0,7
• Yorumlarda Etkili (Özgürleştirici)	5	3,3
Toplam	56	36,8
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	0	0,0
3-Etkisi Yok	96	63,2
Ana Toplam	152	100,0

Öğrenci görüşlerinin % 63,2'si “etkisi yok”, % 0,0'ı “olumsuz etkiler” ve % 36,8'i “olumlu etkiler” oranlarından oluşmaktadır. Tabloda yer alan toplam değerlerin her biri öğrenci görüş sayılarını bildirmektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; en belirgin oran % 17,8'lik değeriyle inançlarda kendi değerlerini ifadenin öğrenci resimlerindeki imgelerde etkisinin olduğunu belirten öğrenci görüşleridir. Daha sonra, inançların olumlu etkilerinden “konu ve imge seçiminde etkili” (% 6,6) ile “kültürel ve toplumsal değerlerin yansımasında etkili” (% 4,6) görüş oranları dikkati çekmektedir. “Yaratım sürecine etkisi” ve “yorumlarda etkili” görüş oranları ise % 3,9 ve % 3,3'tür. Tabloya genel olarak bakıldığında ise çıkan sonuç; inançların öğrenci resimlerindeki imgelerde çok fazla etkisinin olmadığıdır.

4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

*Ekonomik koşullar öğrencilerin resimlerindeki imgeyi nasıl etkilemektedir?
Bu etki öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?*

“Ekonomik koşullar resimlerinizdeki imgeleri nasıl etkilemektedir?” yapılandırılmış görüşme sorusuna ilişkin öğrencilerin ortak görüşleri, frekans ve yüzde dağılımları genel değerlendirme tablosu Tablo-4.80’de verilmiştir. “Ekonominin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri” 3 başlık altında incelenmiştir. Bunlar “olumlu etkiler”, “olumsuz etkiler” ve “etkisi yok” başlıklarından oluşmaktadır. Araştırmada, altıncı alt problem olan “ekonominin öğrenci resimlerindeki imgelerde etkilerine” ilişkin bulgular ve yorumlardan sonra, bu etkilerin öğrencilerin *sosyo-demografik* özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakılmıştır.

Tablo-4.80

Ekonominin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Ekonominin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Genel Değerlendirme Tablosu (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)	
	f	%
1- Olumlu Etkiler		
• Konu ve İmge Seçiminde Etkili (Yaşanan koşullar, toplumsal olayların yansımada etkili)	11	7,5
• Üretim ve Malzeme Kalitesinde Etkili	10	6,8
• Abartıdan Arındırıyor	2	1,4
Toplam	23	15,6
2- Olumsuz Etkiler		
• Sınırlayıcı Etki (Yaratıcılığı, tasarımları, hayal gücünü, görsel zenginliği sınırlıyor, malzeme ve kaliteyi düşürüyor, verimi düşürüyor ve zaman kaybına neden oluyor, psikolojisi olumsuz etkiliyor)	79	53,7
3- Etkisi Yok	45	30,6
Ana Toplam	147	100,0

Öğrenci görüşlerinin % 30,6’sı “etkisi yok”, % 53,7’si “olumsuz etkiler” ve % 15,6’sı “olumlu etkiler” oranlarından oluşmaktadır. Tabloda yer alan toplam değerlerin her biri öğrenci görüş sayılarını bildirmektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; en belirgin oran % 7,5’lik değeriyle öğrenci resimlerindeki imgelerde, ekonominin konu ve imge seçiminde etkisi olduğunu belirten öğrenci görüşleridir. Daha sonra, ekonominin olumlu etkilerinden “üretim ve malzeme seçiminde etkili” (% 6,8) ile “abartıdan arındırıyor” (% 1,4) görüş oranları dikkati çekmektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise çıkan

sonuç; ekonominin öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumsuz etkisinin olduğudur.

4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Ülkenin politik ortamı öğrenci resimlerindeki imgeleri nasıl etkilemektedir? Bu etki öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?

“Politik görüşünüz resimlerinizdeki imgeleri nasıl etkilemektedir?” yapılandırılmış görüşme sorusuna ilişkin öğrencilerin ortak görüşleri, frekans ve yüzde dağılımları genel değerlendirme tablosu Tablo-4.81’de verilmiştir. “Politikanın öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri” 3 başlık altında incelenmiştir. Bunlar “olumlu etkiler”, “olumsuz etkiler” ve “etkisi yok” başlıklarından oluşmaktadır. Araştırmada, yedinci alt problem olan “politikanın öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine” ilişkin bulgular ve yorumlardan sonra, bu etkilerin öğrencilerin *sosyo-demografik* özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakılmıştır.

Tablo-4.81

Politikanın Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Politikanın Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Genel Değerlendirme Tablosu (Toplam 147 Öğrenciye Uygulanmıştır)	
	f	%
1-Olumlu Etkiler		
• Görsel Zenginlik Kazandırıyor (Demokrasiye ait, muhafazakar görüşe karşıt, savunucu, yapıcı, özgürlüğe ait, evrensel değerleri öne çıkaran vb.)	12	7,7
• Görsel Değerlere Etkisi	4	2,6
• Düşünce Yansıtmada Etkili (Hümanist görüş, evrensel dil vb.)	17	11,0
• Konu Olarak Etkiliyor	6	3,9
• Simgesel Anlatıma Yönlendiriyor (Demokrasiye ait, muhafazakar görüşe karşıt, tepkisel vb.)	5	3,2
Toplam	44	28,4
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	1	0,6
3-Etkisi Yok	110	71,0
Ana Toplam	155	100,0

Öğrenci görüşlerinin % 71,0'ı “etkisi yok”, % 0,6'sı “olumsuz etkiler” ve % 28,4'ü “olumlu etkiler” oranlarından oluşmaktadır. Tabloda yer alan toplam değerlerin her biri öğrenci görüş sayılarını bildirmektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; en belirgin oran % 11,0'luk değeriyle öğrenci resimlerindeki imgelerde, politikanın düşünce yansıtmada etkili olduğunu belirten öğrenci görüşleridir. Daha sonra, politikanın olumlu etkilerinden “görsel zenginlik kazandırma” (% 7,7) ile “konu olarak etkiliyor” (% 3,9) görüş oranları dikkati çekmektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise çıkan sonuç; politikanın öğrenci resimlerindeki imgelerde çok fazla etkisinin olmadığıdır.

4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğrencinin cinsel kimliği resimlerindeki imgeleri nasıl etkilemektedir? Bu etki öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?

“Cinsel kimliğiniz resimlerinizdeki imgeleri nasıl etkilemektedir?” yapılandırılmış görüşme sorusuna ilişkin öğrencilerin ortak görüşleri, frekans ve yüzde dağılımları genel değerlendirme tablosu Tablo-4.82'de verilmiştir. “Cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri” 3 başlık altında incelenmiştir. Bunlar “olumlu etkiler”, “olumsuz etkiler” ve “etkisi yok” başlıklarından oluşmaktadır. Araştırmada, sekizinci alt problem olan “cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine” ilişkin bulgular ve yorumlardan sonra, bu etkilerin öğrencilerin *sosyo-demografik* özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakılmıştır.

Tablo-4.82
Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Genel Değerlendirme Tablosu (Toplam 147 Öğrenciye Uygulanmıştır)	
	f	%
1-Olumlu Etkiler		
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	10	6,1
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	2	1,2
• Konu ve İmge Seçiminde Etkili (Kadın, erkek, erotik, dekoratif, toplumsal imge)	42	25,5
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, çizgi vb.)	17	10,3
• Ayrıntıya Yer Vermede Etkili	1	0,6
• Psikolojik-Duygusal Etki (İç dünyanın yansımada etkili)	19	11,5
Toplam	91	55,2
2- Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	6	3,6
3- Etkisi Yok	68	41,2
Ana Toplam	165	100,0

Öğrenci görüşlerinin % 41,2'si “etkisi yok”, % 3,6'sı “olumsuz etkiler” ve % 55,2'si “olumlu etkiler” oranlarından oluşmaktadır. Tabloda yer alan toplam değerlerin her biri öğrenci görüş sayılarını bildirmektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; en belirgin oran % 25,5'lik değeriyle öğrenci resimlerindeki imgelerde, cinsel kimliğin konu ve imge seçiminde etkili olduğunu belirten öğrenci görüşleridir. Daha sonra, cinsel kimliğin olumlu etkilerinden “psikolojik-duygusal etki” (% 11,5) ile “görsel değerlere etkisi” (% 10,3) görüş oranları dikkati çekmektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise çıkan sonuç; cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisinin olduğudur.

Tablo-4.83'te yaş değişkenine göre cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. “Cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri” 3 başlık altında incelenmiş, buna karşın yaş grupları “22 yaş ve altı” ve “23 yaş ve üstü” olarak sınıflandırılmıştır. Cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri yaş gruplarına göre karşılaştırıldığında şu sonuçlar elde edilmiştir:

Tablo-4.83

Yaş Gruplarına Göre Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Yaş (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)					
	22 yaş ve altı		23 yaş ve üstü		Toplam	
	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler						
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	4	2,4	6	3,6	10	6,1
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	1	0,6	1	0,6	2	1,2
• Konu ve İmge Seçiminde Etkili (Kadın, erkek, erotik, dekoratif, toplumsal imge)	18	10,9	24	14,5	42	25,5
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, çizgi vb.)	9	5,5	8	4,8	17	10,3
• Ayrıntıya Yer Vermede Etkili	0	0,0	1	0,6	1	0,6
• Psikolojik-Duygusal Etki (İç dünyanın yansımada etkili)	8	4,8	11	6,7	19	11,5
Toplam	40	24,2	51	30,9	91	55,2
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	2	1,2	4	2,4	6	3,6
3-Etkisi Yok	29	17,6	39	23,6	68	41,2
Ana Toplam	71	43,0	94	57,0	165	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları yaşlara göre incelendiğinde; cinsel kimliğin resimlerindeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranları “22 yaş ve altı” için % 17,6; “23 yaş ve üstü” için % 23,6 olarak çıkmıştır. “Olumsuz etkiler” görüş oranları ise; “22 yaş ve altı” için % 1,2; “23 yaş ve üstü” de ise % 2,4 oranında görüş bildirdikleri görülmektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarında; “22 yaş ve altı” (% 24,2) ile “23 yaş ve üstü” öğrenci görüş oranları (% 30,9) arasında farklılık olduğu görülmektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; her iki yaş grubu için de “konu ve imge seçiminde etkili” görüş oranı yüksek çıkmıştır (% 10,9; % 14,5). Buradan da cinsel kimliğin olumlu etki türlerinin aynı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. “Olumlu etkiler” ile “etkisi yok” görüş oranlarına bakıldığında ise; çıkan oranlar her iki yaş grubunda da cinsel kimliğin öğrencilerin resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisinin olduğunu göstermektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; yaşlara göre cinsel kimliğin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda, yaş gruplarına göre cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisinin olduğu söylenebilir.

Tablo-4.84’te cinsiyet değişkenine göre cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.84
Cinsiyet Gruplarına Göre Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Cinsiyet (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)					
	Kadın		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler						
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	3	1,8	7	4,2	10	6,1
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	1	0,6	1	0,6	2	1,2
• Konu ve İmge Seçiminde Etkili (Kadın, erkek, erotik, dekoratif, toplumsal imge)	28	17,0	14	8,5	42	25,5
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, çizgi vb.)	11	6,7	6	3,6	17	10,3
• Ayrıntıya Yer Vermede Etkili	1	0,6	0	0,0	1	0,6
• Psikolojik-Duygusal Etki (İç dünyanın yansımada etkili)	12	7,3	7	4,2	19	11,5
Toplam	56	33,9	35	21,2	91	55,2
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	4	2,4	2	1,2	6	3,6
3-Etkisi Yok	42	25,5	26	15,8	68	41,2
Ana Toplam	102	61,8	63	38,2	165	100,0

Sekizinci görüşme sorusundan elde edilen genel yüzde oranları toplamı ve yorumları Tablo-4.82’de verilmiştir. Her tabloda bu sütunla ilgili toplamlar ve yorumlar aynı olduğu için, bu ve bundan sonraki tablolarda yorumların tekrarına yer verilmemiştir. Elde edilen görüşlerin oranları cinsiyet gruplarına göre incelendiğinde; cinsel kimliğin resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı “kadın” cinsiyet grubu için % 25,5; “erkek” cinsiyet grubu için ise % 15,8’dir. “Olumsuz etkiler” görüş oranlarında ise “kadın” cinsiyet grubunun % 2,4; “erkek” cinsiyet grubunun % 1,2” oranında görüş bildirdikleri görülmektedir. Tabloda “olumlu etkiler” görüş oranlarında; kadın cinsiyet grubu % 33,9; erkek cinsiyet grubu % 21,2 görüş oranı bildirmiştir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; kadın cinsiyet grubu % 17,0; erkek cinsiyet grubu % 8,5 değeriyle “konu ve imge seçiminde etkili” görüşünü daha çok benimsemişlerdir. “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları cinsiyet grupları arasında karşılaştırıldığında; oranlar arasındaki fark göze çarpmaktadır. Kadın cinsiyet grubunda “olumlu etkiler” görüş oranı (% 33,9) ile “etkisi yok” görüş oranı (% 25,5) arasındaki fark yaklaşık 8’dir. Erkek cinsiyet grubunda ise; “olumlu etkiler” görüş oranı (% 21,2) ile “etkisi yok” görüş oranı (% 15,8) arasındaki fark yaklaşık 5 değerindedir. Buradan da özellikle kadın cinsiyet grubunun resimlerdeki imgelerde

cinsiyetin daha çok olumlu etkisinin olduğu sonucuna gidilebilir. Yapılan araştırma sonucunda, her iki cinsiyet grubunda da cinsel kimliğin resimlerdeki imgelerde daha çok olumlu etkisinin olduğu söylenebilir.

Tablo-4.85'te üniversite ve fakültelere göre cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları üniversite ve fakültelere göre incelendiğinde; cinsel kimliğin resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı, “Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi” için % 2,4; “Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi” için % 10,9; “Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi” için % 11,5'tir. Bu fakültelerden birbirine yakın değerlerde “olumsuz etkiler görüşü alınmıştır. Yine bu üniversitelerin Güzel Sanatlar Fakültelerine bakıldığında; “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı “Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi” için % 7,9; “Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi” için % 1,8; “Mustafa Kemal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi” için % 6,7'dir. Bu fakültelerde “olumsuz etkiler” görüş oranlarına bakıldığında, sadece “DEÜBEF” den görüş alındığı görülmektedir (% 0,6). Tabloda “olumlu etkiler” görüş oranlarına bakıldığında; “AÜEF” için alınan görüş sayısının değer olarak % 22,4 değeriyle en yüksek oranda çıktığı görülmektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; “DEÜBEF” (% 5,5), “DEÜGSF” (% 2,4), “AÜEF” (% 10,3), “AÜGSF” (% 2,4) ve “MKÜEF” de (% 3,0) “konu ve imge seçiminde etkili” görüş oranı fazla değerlerde çıkmıştır. “MKÜGSF” de “psikolojik-duygusal etki” (% 2,4) görüşü daha çok benimsenmiştir. Alınan görüşlere göre; cinsel kimliğin öğrencilerin resimlerindeki imgelere konu ve imge seçiminde etkisinin daha çok yansıdığı söylenebilir.

Tablo-4.85
Üniversite ve Fakültelere Göre Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Üniversite (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)													
	DEÜ				AÜ				MKÜ				Toplam	
	EF		GSF		EF		GSF		EF		GSF		n	%
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%				
1-Olumlu Etkiler														
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	1	0,6	1	0,6	4	2,4	0	0,0	3	1,8	1	0,6	10	6,1
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	0	0,0	0	0,0	2	1,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	1,2
• Konu ve İmge Seçiminde Etkili (Kadın, erkek, erotik, dekoratif, toplumsal imge)	9	5,5	4	2,4	17	10,3	4	2,4	5	3,0	3	1,8	42	25,5
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, çizgi vb.)	5	3,0	0	0,0	6	3,6	2	1,2	2	1,2	2	1,2	17	10,3
• Ayrıntıya Yer Vermede Etkili	0	0,0	1	0,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,6
• Psikolojik-Duygusal Etki (İç dünyanın yansımada etkili)	4	2,4	1	0,6	8	4,8	0	0,0	2	1,2	4	2,4	19	11,5
Toplam	19	11,5	7	4,2	37	22,4	6	3,6	12	7,3	10	6,1	91	55,2
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	1	0,6	1	0,6	2	1,2	0	0,0	2	1,2	0	0,0	6	3,6
3-Etkisi Yok	4	2,4	13	7,9	18	10,9	3	1,8	19	11,5	11	6,7	68	41,2
Ana Toplam	24	14,5	21	12,7	57	34,5	9	5,5	33	20,0	21	12,7	165	100,0

“Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları üniversite ve fakültelere göre karşılaştırıldığında; “DEÜGSF” ve “MKÜGSF” den alınan “etkisi yok” görüş sayıları diğer fakültelerden farklı olarak daha fazla çıkmıştır. Değerler, bu fakülteler dışında, cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelere daha çok olumlu etkisinin olduğu sonucunu çıkarılabilir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; her üç üniversite ve fakülteye göre cinsel kimliğin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda, üniversite ve fakültelere göre cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisinin olduğu söylenebilir.

Tablo-4.86’da sınıflara göre cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.86

Sınıflara Göre Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Sınıf (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)					
	3. Sınıf		4. Sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler						
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	6	3,6	4	2,4	10	6,1
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	2	1,2	0	0,0	2	1,2
• Konu ve İmge Seçiminde Etkili (Kadın, erkek, erotik, dekoratif, toplumsal imge)	20	12,1	22	13,3	42	25,5
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, çizgi vb.)	9	5,5	8	4,8	17	10,3
• Ayrıntıya Yer Vermede Etkili	0	0,0	1	0,6	1	0,6
• Psikolojik-Duygusal Etki (İç dünyanın yansımada etkili)	10	6,1	9	5,5	19	11,5
Toplam	47	28,5	44	26,7	91	55,2
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	4	2,4	2	1,2	6	3,6
3-Etkisi Yok	33	20,0	35	21,2	68	41,2
Ana Toplam	84	50,9	81	49,1	165	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları sınıflara göre incelendiğinde; cinsel kimliğin resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı “3. sınıf” öğrenci grubu için % 20,0; “4. sınıf” öğrenci grubu için ise % 21,2’dir. “Olumsuz etkiler” görüş oranlarında ise, “3. sınıf” öğrencileri % 2,4 görüş bildirirken, “4. sınıf” öğrencileri % 1,2 oranında görüş bildirmişlerdir. Tabloda “olumlu etkiler” görüş oranları; 3. sınıf öğrencilerinde % 28,5; 4. sınıf öğrencilerinde % 26,7’dir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; “konu ve imge seçiminde etkili” görüş oranı 3. sınıf öğrencilerinde % 12,1; 4. sınıflarda ise % 13,3 değeri ile en yüksek değerde çıkmıştır. “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları öğrenci grupları arasında karşılaştırıldığında; 3. sınıf öğrencilerinin görüş değerleri arasındaki fark yaklaşık 8 değerinde çıkmıştır (“olumlu etkiler” oranı % 28,5; “etkisi yok” görüş oranı ise % 20,0). Bu değerlere göre, 3. sınıf öğrencilerinin resimlerdeki imgelerde cinsel kimliğin daha çok olumlu etkisi olduğu düşünülmektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; sınıflara göre cinsel kimliğin öğrencilerin resimlerdeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda, cinsel kimliğin sınıflara göre öğrenci resimlerdeki imgelerde daha çok olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo-4.87’de ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre cinsel kimliğin öğrenci resimlerdeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.87

Ailenin Yaşadığı Yerleşim Yerine Göre Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Cinsel Kimliğin Resimlerdeki İmgelere Etkileri	Yerleşim Yeri (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	Köy		Belde		İlçe		Şehir		Büyükşehir		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	0	0,0	0	0,0	4	2,4	3	1,8	3	1,8	10	6,1
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	0	0,0	0	0,0	1	0,6	1	0,6	0	0,0	2	1,2
• Konu ve İmge Seçiminde Etkili (Kadın, erkek, erotik, dekoratif, toplumsal imge)	1	0,6	2	1,2	12	7,3	14	8,5	13	7,9	42	25,5
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, çizgi vb.)	1	0,6	3	1,8	5	3,0	4	2,4	4	2,4	17	10,3
• Ayrıntıya Yer Vermede Etkili	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,6	0	0,0	1	0,6
• Psikolojik-Duygusal Etki (İç dünyanın yansımada etkili)	1	0,6	2	1,2	1	0,6	10	6,1	5	3,0	19	11,5
Toplam	3	1,8	7	4,2	23	13,9	33	20,0	25	15,2	91	55,2
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	0	0,0	0	0,0	1	0,6	2	1,2	3	1,8	6	3,6
3-Etkisi Yok	7	4,2	4	2,4	12	7,3	24	14,5	21	12,7	68	41,2
Ana Toplam	10	6,1	11	6,7	36	21,8	59	35,8	49	29,7	165	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre incelendiğinde; cinsel kimliğin resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranı ailesi “köy” de yaşayanlar için % 4,2; “belde” de yaşayanlar için % 2,4; “ilçe” de yaşayanlar için % 7,3; “şehir” de yaşayanlar için % 14,5; “büyükşehir” de yaşayanlar için % 12,7’dir. “Olumsuz etkiler” görüş oranlarına bakıldığında ise; ailesi köy ve beldede yaşayan öğrencilerden görüş alınmamıştır. Ailesi büyükşehirde yaşayan öğrencilerden ise daha fazla “olumsuz etkiler” görüşü alındığı görülmektedir (% 1,8). Tabloda “olumlu etkiler” görüş oranlarında; ailesi ilçede yaşayan öğrenciler (% 13,9), şehirde yaşayan öğrenciler (% 20,0) ile büyükşehirde yaşayan (% 15,2) öğrencilerin görüş oranları en yüksek değerde çıkmıştır. Ailesi bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde cinsel kimliğin daha çok olumlu etkisinin olduğu sonucuna ulaşıldığı düşünülmektedir. “Olumlu etkiler” görüş

oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; yerleşim yerlerine göre köy (% 0,6), ilçede (% 7,3), şehir (% 8,5) ve büyükşehirde (% 7,9) yaşayanlar için “konu ve imge seçiminde etkili” görüş oranları yüksek çıkmıştır. Ailesi beldede yaşayan öğrenciler ise; “görsel değerler etkisi” görüşünü daha çok benimsemişlerdir (% 1,8). Bu durumda yerleşim yerlerine göre cinsel kimliğin “konu ve imge seçiminde etkisi” resimlerindeki imgelere daha çok yansıyor denilebilir. “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları yerleşim yerlerine göre karşılaştırıldığında; ailesi köyde yaşayan öğrencilerin “etkisi yok” görüş oranı daha fazla çıkmıştır. Ailesi diğer yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin görüş sayıları arasındaki fark bu öğrencilerin resimlerindeki imgelerde cinsel kimliğin daha çok olumlu etkisinin olduğu düşündürmektedir. Örneğin; şehirde yaşayanların “olumlu etkiler” oranı % 20,0; “etkisi yok” görüş oranı % 14,5’tir ve aralarındaki fark yaklaşık 5 değerindedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; yerleşim yerlerine göre cinsel kimliğin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda, ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisinin olduğu söylenebilir.

Tablo-4.88’de anne eğitim düzeylerine göre cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları anne eğitim düzeylerine göre incelendiğinde; annesi ilkokul, ortaokul, lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan ve “etkisi yok” diyen öğrenci görüşlerinin oranları sırasıyla; % 24,8; % 4,2; % 8,5; % 3,6 ve % 0,0’dır. Burada annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin sayısı fazla olduğu için değer farklı çıkmıştır (% 24,8). Annesi ortaokul, lisans ve lisansüstü mezunu olanların “olumsuz etkiler” görüş oranı bildirmediği görülmektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarında ise; % 29,7 değeriyle yine annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin görüş sayısı dikkati çekmektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; bütün eğitim düzeylerinde öğrencilerin olumlu etki türlerinden “konu ve imge seçiminde etkili” görüşünü benimsedikleri dikkati çekmektedir. Bu durumda anne eğitim düzeylerine göre, cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelerde konu ve imge seçiminde etkisinden bahsedilebilir.

Tablo-4.88
Anne Eğitim Düzeylerine Göre Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Anne Eğitim (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	İlk		Orta		Lise		Lisans		Lisansüstü		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	7	4,2	0	0,0	3	1,8	0	0,0	0	0,0	10	6,1
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	1	0,6	1	0,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	1,2
• Konu ve İmge Seçiminde Etkili (Kadın, erkek, erotik, dekoratif, toplumsal imge)	21	12,7	3	0,0	8	4,8	9	5,5	1	0,6	42	25,5
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, çizgi vb.)	8	4,8	0	0,0	4	2,4	5	3,0	0	0,0	17	10,3
• Ayrıntıya Yer Vermede Etkili	1	0,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,6
• Psikolojik-Duygusal Etki (İç dünyanın yansımada etkili)	11	6,7	1	0,6	5	3,0	2	1,2	0	0,0	19	11,5
Toplam	49	29,7	5	3,0	20	12,1	16	9,7	1	0,6	91	55,2
2-Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	5	3,0	0	0,0	1	0,6	0	0,0	0	0,0	6	3,6
3-Etkisi Yok	41	24,8	7	4,2	14	8,5	6	3,6	0	0,0	68	41,2
Ana Toplam	95	57,6	12	7,3	35	21,2	22	13,3	1	0,6	165	100,0

Cinsel kimliğin resimlerdeki imgelere “olumlu etkisi” olduğunu düşünen öğrenci görüş oranlarıyla, “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları anne eğitim düzeylerine göre karşılaştırıldığında; annesi ortaokul mezunu olanlar dışında öğrencilerin görüş sayıları arasındaki fark bu öğrenci gruplarının cinsel kimliğinin resimlerdeki imgelere daha çok olumlu yansıdığı söylenebilir. Örneğin, annesi lisans mezunu olan öğrencilerin “olumlu etkiler” ile “etkisi yok” görüş oranları arasındaki fark yaklaşık 6 değerindedir. Bu öğrencilerin resimlerindeki imgelere cinsel kimliğin daha fazla etkisinin olduğu düşünülebilir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; anne eğitim düzeyine göre cinsel kimliğin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda, anne eğitim düzeylerine göre cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelere daha çok olumlu etkisinin olduğu söylenebilir.

Tablo-4.89’da anne meslek gruplarına göre cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.89
Anne Meslek Gruplarına Göre Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Anne Meslek (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)													
	Devlet Memuru		İşçi		Emekli		Serbest Meslek		Özel Sektör		Ev Hanımı		Toplam	
	f	%	f	%	F	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler														
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	0	0,0	1	0,6	8	4,8	0	0,0	1	0,6	0	0,0	10	6,1
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	0	0,0	0	0,0	2	1,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	1,2
• Konu ve İmge Seçiminde Etkili (Kadın, erkek, erotik, dekoratif, toplumsal imge)	9	5,5	4	2,4	26	15,8	0	0,0	2	1,2	1	0,6	42	25,5
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, çizgi vb.)	3	1,8	1	0,6	12	7,3	0	0,0	1	0,6	0	0,0	17	10,3
• Ayrıntıya Yer Vermede Etkili	0	0,0	0	0,0	1	0,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,6
• Psikolojik-Duygusal Etki (İç dünyanın yansımada etkili)	3	1,8	1	0,6	13	7,9	1	0,6	0	0,0	1	0,6	19	11,5
Toplam	15	9,1	7	4,2	62	37,6	1	0,6	4	2,4	2	1,2	91	55,2
2- Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	0	0,0	0	0,0	6	3,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	3,6
3- Etkisi Yok	5	3,0	6	3,6	51	30,9	1	0,6	2	1,2	3	1,8	68	41,2
Ana Toplam	20	12,1	13	7,9	119	72,1	2	1,2	6	3,6	5	3,0	165	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları anne meslek gruplarına göre incelendiğinde; annesi devlet memuru, işçi, emekli, serbest meslek, özel sektörde çalışan ve ev hanımı olan ve “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla % 3,0; % 3,6; % 30,9; % 0,6; % 1,2 ve % 1,8’dir. Bu oranlar arasında % 30,9 oranı annesi emekli olan öğrenci görüş sayısının fazla olduğunu göstermektedir. Annesi emekli olanlar dışında öğrencilerin “olumsuz etkiler” görüşü bildirmedikleri görülmektedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarında % 37,6 değeri ile annesi emekli olan öğrencilerin görüş sayısı göze çarpmaktadır. Görüşme sorusunun yöneltildiği öğrenci grubu içinde annesi emekli olan öğrencilerin daha fazla olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; annesi devlet

memuru (% 5,5), işçi (% 2,4), emekli (% 15,8), özel sektörde çalışan (% 0,6), ev hanımı olan (% 0,6) öğrencilerin “konu ve imge seçiminde etkili” görüşünü daha çok benimsedikleri görülmektedir. Annesi serbest meslekte çalışan öğrencilerin, diğer meslek gruplarından farklı olarak “psikolojik-duygusal etki” görüşünü benimsedikleri görülmektedir (% 0,6). Buradan da, cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelere “konu ve imge seçiminde” daha çok yansıdığı söylenebilir. “Olumlu etkiler” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları ile “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları karşılaştırıldığında; annesi devlet memuru, işçi, emekli ve özel sektörde çalışan öğrencilerin görüş oranları arasındaki fark, cinsel kimliğin öğrencilerin resimlerindeki imgeleri daha çok olumlu etkilediğini düşündürmektedir (özellikle annesi emekli olan öğrencilerde “olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları farkı buna dikkat çekmektedir). Annesi serbest meslekte çalışan öğrencilerin diğer meslek gruplarının aksine “olumlu etkiler” ve “etkisi yok” oranları eşit çıkmıştır. Annesi ev hanımı olan öğrencilerde ise “etkisi yok” görüş oranı daha fazladır. Bu grup öğrencilerinin resimlerindeki imgelerde cinsel kimliğin etkisinin daha az olmasının dikkat çekici olduğu düşünülmektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; anne meslek gruplarına göre cinsel kimliğin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda, anne meslek gruplarına göre cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisinin olduğu söylenebilir.

Tablo-4.90’de baba eğitim düzeylerine göre cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları baba eğitim düzeylerine göre incelendiğinde; babası ilkokul, ortaokul, lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan ve cinsel kimliğin resimlerdeki imgelerde “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla % 14,5; % 7,3; % 10,3; % 8,5 ve % 0,6’dır. “Olumsuz etkiler” görüş oranlarında babası ilkokul mezunu olan öğrencilerin görüş oranı daha fazla çıkmıştır. Babası lisansüstü mezunu olanların “olumsuz etkiler” görüşü bildirmedikleri görülmektedir. Babası ilkokul, ortaokul, lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan ve “olumlu etkiler” görüşünü benimseyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla % 17,0; % 10,3; % 13,3; % 12,1 ve % 2,4’tür. “Olumlu etkiler” görüşlerine kendi içerisinde bakıldığında ise; babası

ilkokul (% 6,1), ortaokul (% 4,8), lise (% 6,1), lisans (% 6,7) ve lisansüstü (% 1,8) mezunu olan öğrenciler olumlu etki türlerinden “konu ve imge seçiminde etkili” görüşünü benimsemişlerdir. Buradan da, cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelere konu ve imge seçiminde etkisinin olduğu söylenebilir.

Tablo-4.90
Baba Eğitim Düzeylerine Göre Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Baba Eğitim (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	İlk		Orta		Lise		Lisans		Lisansüstü		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	5	3,0	1	0,6	3	1,8	1	0,6	0	0,0	10	6,1
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	0	0,0	1	0,6	1	0,6	0	0,0	0	0,0	2	1,2
• Konu ve İmge Seçiminde Etkili (Kadın, erkek, erotik, dekoratif, toplumsal imge)	10	6,1	8	4,8	10	6,1	11	6,7	3	1,8	42	25,5
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, çizgi vb.)	4	2,4	4	2,4	3	1,8	5	3,0	1	0,6	17	10,3
• Ayrıntıya Yer Vermede Etkili	1	0,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,6
• Psikolojik-Duygusal Etki (İç dünyanın yansımada etkili)	8	4,8	3	1,8	5	3,0	3	1,8	0	0,0	19	11,5
Toplam	28	17,0	17	10,3	22	13,3	20	12,1	4	2,4	91	55,2
2- Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	3	1,8	1	0,6	1	0,6	1	0,6	0	0,0	6	3,6
3- Etkisi Yok	24	14,5	12	7,3	17	10,3	14	8,5	1	0,6	68	41,2
Ana Toplam	55	33,3	30	18,2	40	24,2	35	21,2	5	3,0	165	100,0

Cinsel kimliğin resimlerdeki imgelere “olumlu etkisi” olduğunu düşünen öğrenci görüş oranlarıyla, “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları baba eğitim düzeylerine göre karşılaştırıldığında; özellikle babası lisans mezunu olan öğrencilerin görüşleri, cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisinin olduğunu düşündürebilir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; baba eğitim düzeylerine göre cinsel kimliğin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda, baba eğitim düzeylerine

göre cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisinin olduğu söylenebilir.

Tablo-4.91’de baba meslek gruplarına göre cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.91
Baba Meslek Gruplarına Göre Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Cinsel Kimliğin Resimlerdeki İmgelere Etkileri	Baba Meslek (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	Devlet Memuru		İşçi		Emekli		Serbest Meslek		Özel Sektör		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	1	0,6	3	1,8	0	0,0	2	1,2	4	2,4	10	6,1
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	0	0,0	2	1,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	1,2
• Konu ve İmge Seçiminde Etkili (Kadın, erkek, erotik, dekoratif, toplumsal imge)	14	8,5	13	7,9	4	2,4	4	2,4	7	4,2	42	25,5
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, çizgi vb.)	6	3,6	4	2,4	1	0,6	1	0,6	5	3,0	17	10,3
• Ayrıntıya Yer Vermede Etkili	0	0,0	0	0,0	1	0,6	0	0,0	0	0,0	1	0,6
• Psikolojik-Duygusal Etki (İç dünyanın yansımada etkili)	5	3,0	6	3,6	1	0,6	1	0,6	6	3,6	19	11,5
Toplam	26	15,8	28	17,0	7	4,2	8	4,8	22	13,3	91	55,2
2- Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	1	0,6	4	2,4	1	0,6	0	0,0	0	0,0	6	3,6
3- Etkisi Yok	14	8,5	25	15,2	7	4,2	4	2,4	18	10,9	68	41,2
Ana Toplam	41	24,8	57	34,5	15	9,1	12	7,3	40	24,2	165	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları baba meslek gruplarına göre incelendiğinde; babası devlet memuru, işçi, emekli, serbest meslek ve özel sektörde çalışan ve cinsel kimliğin resimlerdeki imgelere “etkisi yok” diyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla; % 8,5; % 15,2; % 4,2; % 2,4 ve % 10,9’dur. Babası işçi olan öğrencilerin görüş oranı daha fazla çıkmıştır (% 15,2). “Olumsuz etkiler” görüş oranlarında ise babası işçi olan öğrencilerin görüş sayıları daha yüksek çıkmış, babası serbest meslek sahibi olan ve özel sektörde çalışan öğrencilerden ise görüş alınmamıştır. “Olumlu

etkiler” görüşünde % 17,0’lık oranla babası işçi olan öğrencilerin görüş oranı en yüksek değerdedir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; babası devlet memuru (% 8,5), işçi (% 7,9), emekli (% 2,4), serbest meslek (% 2,4) ve özel sektörde çalışan öğrenciler (% 4,2) “konu ve imge seçiminde etkili” görüşünü daha çok benimsemişlerdir. Bu oranlardan cinsel kimliğin olumlu etkilerinden “konu ve imge seçiminde etkili” görüşünün öğrenci resimlerindeki imgelere daha çok yansıdığı sonucu çıkarılabilir. “Olumlu etkiler” ile “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları baba meslek gruplarına göre karşılaştırıldığında, öğrenci görüş oranları cinsel kimliğin resimlerdeki imgelerde daha çok olumlu etkisinin olduğunu göstermektedir. Örneğin; babası devlet memuru olan öğrencilerde “olumlu etkiler” görüş oranı (% 15,8) ile “etkisi yok” görüş oranı (% 8,5) arasındaki fark yaklaşık 7 değerindedir. Bu değerlere göre, özellikle babası devlet memuru olan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde cinsel kimliğin daha çok olumlu etkisinin olduğu söylenebilir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; baba meslek gruplarına göre cinsel kimliğin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda, baba meslek gruplarına göre cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki daha çok olumlu etkisinin olduğu söylenebilir.

Tablo-4.92’de ailenin aylık net gelir düzeylerine göre cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları ailenin aylık net gelir düzeylerine göre incelendiğinde; aylık net gelir düzeyi “600 YTL ve altı”, “600–1000 YTL arası”, “1001–1500 YTL arası”, “1501–2000 YTL arası” ve “2000 YTL ve üstü” olan öğrencilerin “etkisi yok” görüş oranları sırasıyla % 13,3; % 18,2; % 6,1; % 2,4; % 1,2’dir. “Etkisi yok” görüşlerinde en yüksek değer olan % 18,2 ile ailesinin aylık net gelir düzeyi “600–1000 YTL arası” öğrenci görüşleri dikkati çekmektedir. Bu oran yöneltilen soru için alınan öğrenci görüş sayısının fazla olduğunu göstermektedir. “Olumsuz etkiler” görüş oranlarında, ailesinin aylık net geliri “600–1000 YTL arası” olan öğrencilerin görüşü en yüksek değerde çıkmıştır. Ailesinin geliri “2000 YTL üstü” olan öğrencilerden “olumsuz etkiler” görüşü alınmamıştır. Öğrencilerin “olumlu etkiler” görüş oranları; ailesinin aylık net geliri “600 YTL ve altı” % 11,5; “600–1000 YTL arası” % 18,8; “1001–1500 YTL arası” % 16,4; “1501–2000 YTL

arası” % 3,6 ve “2000 YTL üstü” % 4,8’dir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; “600 YTL ve altı” (% 4,2), “600–1000 YTL arası” (% 8,5), “1001–1500 YTL arası” (% 6,7), “1501–2000 YTL arası” (% 3,0) ve “2000 YTL üstü” (% 3,0) olan öğrenciler olumlu etki türlerinden “konu ve imge seçiminde etkili” görüşünü benimsemişlerdir. Buradan da, bu görüşün daha çok benimsendiği ve cinsel kimliğin konu ve imge seçimindeki etkisinin resimlerdeki imgelere daha çok yansıdığı söylenebilir.

Tablo-4.92
Ailenin Aylık Net Gelir Düzeylerine Göre Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri

Cinsel Kimliğin Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri	Aylık Net Gelir (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	600 YTL'nin Altında		600–1000 YTL Arası		1001–1500 YTL Arası		1501–2000 YTL Arası		2000 YTL Üstü		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1-Olumlu Etkiler												
• Düşünmeye Etkisi (Fikir Verme, Farklı Bakış Açısı)	2	1,2	4	2,4	4	2,4	0	0,0	0	0,0	10	6,1
• Yaratım Sürecine Etkisi (Tasarım, Hayal Gücü)	0	0,0	2	1,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	1,2
• Konu ve İmge Seçiminde Etkili (Kadın, erkek, erotik, dekoratif, toplumsal imge)	7	4,2	14	8,5	11	6,7	5	3,0	5	3,0	42	25,5
• Görsel Değerlere Etkisi (Renk, çizgi vb.)	3	1,8	4	2,4	8	4,8	1	0,6	1	0,6	17	10,3
• Ayrıntıya Yer Vermede Etkili	0	0,0	1	0,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,6
• Psikolojik-Duygusal Etki (İç dünyanın yansımada etkili)	7	4,2	6	3,6	4	2,4	0	0,0	2	1,2	19	11,5
Toplam	19	11,5	31	18,8	27	16,4	6	3,6	8	4,8	91	55,2
2- Olumsuz Etkiler (Sınırlayıcı Etki)	1	0,6	3	1,8	1	0,6	1	0,6	0	0,0	6	3,6
3- Etkisi Yok	22	13,3	30	18,2	10	6,1	4	2,4	2	1,2	68	41,2
Ana Toplam	42	25,5	64	38,8	38	23,0	11	6,7	10	6,1	165	100,0

“Olumlu etkiler” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranlarıyla, “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları aylık net gelir düzeylerine göre karşılaştırıldığında; ailesinin aylık net geliri “600 YTL altında” olan öğrencilerin

görüşleri dışında, “olumlu etkiler” görüş oranları, “etkisi yok” görüş oranlarından daha fazla çıkmıştır. Ailesinin aylık net geliri “600 YTL altında” olan öğrencilerin cinsel kimliklerinin resimlerdeki imgeleri çok fazla etkilemediği düşünülebilir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; ailenin aylık net gelirine göre cinsel kimliğin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisi farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda, aylık net gelir düzeylerine göre cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgeleri daha çok olumlu etkilediği söylenebilir.

4.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilerin resimlerinde kullandıkları imgeler nelerdir? Bu imgeler öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?

“Resimlerinizde hangi imgeleri kullanıyorsunuz?” yapılandırılmış görüşme sorusuna ilişkin öğrencilerin ortak görüşleri, frekans ve yüzde dağılımları genel değerlendirme tablosu Tablo-4.93’te verilmiştir. “Öğrenci resimlerinde kullanılan imge türleri” 3 başlık altında incelenmektedir. Bunlar “algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler”, “düşünsel ve gerçeküstü imgeler” ve “her tür” başlıklarından oluşmaktadır. Araştırmada, dokuzuncu alt problem olan “öğrenci resimlerinde kullanılan imgelere” ilişkin bulgular ve yorumlardan sonra, bu etkilerin öğrencilerin *sosyo-demografik* özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakılmıştır.

Öğrenci görüşlerinin % 62,7’si “algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler”, % 23,5’i “düşünsel ve gerçeküstü imgeler” ve % 13,8’i “her tür” oranlarından oluşmaktadır. Tabloda yer alan toplam değerlerin her biri öğrenci görüş sayılarını bildirmektedir.

Tablo-4.93
Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri

Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri	Genel Değerlendirme Tablosu (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)	
	f	%
1. Algılanabilir Gerçeklikten Kaynaklanan İmgeler		
• Figüratif İmgeler	61	28,1
• Doğa İmgeleri	22	10,1
• Tarihsel İmgeler	1	0,5
• Endüstri İmgeleri	8	3,7
• Günlük Kullanım Eşya İmgeleri	22	10,1
• Mimari İmgeler	11	5,1
• Erotik İmgeler	7	3,2
• Folklorik İmgeler	1	0,5
• Fotoğraf İmgeleri	2	0,9
• Doğa Felaketleri İmgeleri	1	0,5
Toplam	136	62,7
2. Düşünsel ve Gerçeküstü İmgeler		
• Soyut İmgeler		
Geometrik Soyut	10	4,6
Lirik Soyut	25	11,5
• Düş İmgeleri	9	4,1
• Kaligrafik İmgeler	5	2,3
• Dini İmgeler	2	0,9
Toplam	51	23,5
3. Her Tür (Melez İmgeler-Türler Arası Değişen ve Dönüşen İmgeler)	30	13,8
Ana Toplam	217	100,0

“Algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; en belirgin oran % 28,1’lik değeriyle öğrenci resimlerinde figüratif imgelerin kullanıldığını belirten öğrenci görüşleridir. Daha sonra yine “algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imge” türlerinden “doğa imgeleri” ve günlük kullanım eşya imgeleri % 10, 1 değeriyle en yüksek çıkmıştır. “Düşünsel ve gerçeküstü imgeler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; en belirgin oran % 11,5’lik değeriyle öğrenci resimlerinde, soyut imge türlerinden lirik soyut imgelerin kullanıldığını belirten öğrenci görüşleridir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise çıkan sonuç; öğrencilerin resimlerinde, algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeleri ve bu imge türlerinden de daha çok figüratif imgeleri kullandıklarıdır.

Tablo-4.94’te yaş değişkenine göre öğrenci resimlerinde kullanılan imge türleri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. “Öğrenci resimlerinde

kullanılan imge türleri” 3 başlık altında incelenmiş, buna karşın yaş grupları “22 yaş ve altı” ve “23 yaş ve üstü” olarak sınıflandırılmıştır. Öğrenci resimlerinde kullanılan imge türleri yaş gruplarına göre karşılaştırıldığında şu sonuçlar elde edilmiştir:

Tablo-4.94

Yaş Gruplarına Göre Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri

Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri	Yaş (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)					
	22 yaş ve altı		23 yaş ve üstü		Toplam	
	f	%	f	%	n	%
1.Algılanabilir Gerçeklikten Kaynaklanan İmgeler	28	12,9	33	15,2	61	28,1
• Figüratif İmgeler						
• Doğa İmgeleri	7	3,2	15	6,9	22	10,1
• Tarihsel İmgeler	0	0,0	1	0,5	1	0,5
• Endüstri İmgeleri	2	0,9	6	2,8	8	3,7
• Günlük Kullanım Eşya İmgeleri	12	5,5	10	4,6	22	10,1
• Mimari İmgeler	1	0,5	10	4,6	11	5,1
• Erotik İmgeler	4	1,8	3	1,4	7	3,2
• Folklorik İmgeler	0	0,0	1	0,5	1	0,5
• Fotoğraf İmgeleri	1	0,5	1	0,5	2	0,9
• Doğa Felaketleri İmgeleri	1	0,5	0	0,0	1	0,5
Toplam	56	25,8	80	36,9	136	62,7
2.Düşünsel ve Gerçeküstü İmgeler						
• Soyut İmgeler	4	1,8	6	2,8	10	4,6
Geometrik Soyut						
Lirik Soyut	10	4,6	15	6,9	25	11,5
• Düş İmgeleri	5	2,3	4	1,8	9	4,1
• Kaligrafik İmgeler	4	1,8	1	0,5	5	2,3
• Dini İmgeler	2	0,9	0	0,0	2	0,9
Toplam	25	11,5	26	12,0	51	23,5
3.Her Tür (Melez İmgeler-Türler Arası Değişen ve Dönüşen İmgeler)	12	5,5	18	8,3	30	13,8
Ana Toplam	93	42,9	124	57,1	217	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları yaşlara göre incelendiğinde; “algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları, “22 yaş ve altı” için % 25,8; “23 yaş ve üstü” için % 36,9 olarak çıkmıştır. “Algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; her iki yaş grubu için de “figüratif imgeler” görüş oranı yüksek çıkmıştır (% 12,9; % 15,2). Çıkan değerlere göre, öğrenci resimlerde daha çok figüratif imgelerin kullanıldığı düşünülmektedir. “Düşünsel ve gerçeküstü imgeler” görüş oranlarına bakıldığında; çıkan oranlar her iki yaş grubunda da düşünsel ve

gerçeküstü imge türlerinden ise; “lirik soyut” imge türünün daha çok benimsendiği ve “23 yaş ve üstü” grubunun görüş sayısının daha yüksek çıktığı gözlenmektedir (% 6,9). “Her tür” görüşünü seçen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla “22 yaş ve altı” için % 5,5; “23 yaş ve üstü” için % 8,3 olarak çıkmıştır “Her tür” görüşlerinde en yüksek değer olan % 8,3 ile “23 yaş ve üstü” öğrenci görüşleri dikkati çekmektedir. Bu öğrenci grubunun resimlerinde melez imgeleri daha çok kullandıkları düşünülmektedir. “Algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler”, “düşünsel ve gerçeküstü imgeler” ve “her tür” olarak sınıflandırılan imge türleri için alınan öğrenci görüş oranları kendi aralarında yaş gruplarına göre karşılaştırıldığında; öğrencilerin görüş oranları, algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeleri daha çok kullandıklarını göstermektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; yaşlara göre öğrenci resimlerindeki imgeler farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; yaşlara göre, öğrencilerin resimlerinde algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeleri ve bu imge türlerinden de daha çok figüratif imgeleri kullandıkları söylenebilir.

Tablo-4.95’te cinsiyet değişkenine göre öğrenci resimlerinde kullanılan imge türleri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Dokuzuncu görüşme sorusundan elde edilen genel yüzde oranları toplamı ve yorumları Tablo-4.93’te verilmiştir. Her tabloda bu sütunla ilgili toplam ve yorumlar aynı olduğu için, bu ve bundan sonraki tablolarda yorumların tekrarına yer verilmemiştir. Bu görüşme sorusundan elde edilen görüşlerin oranları cinsiyet gruplarına göre incelendiğinde; “algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler” görüşünde kadın cinsiyet grubunun % 37,8 oranla daha fazla görüş bildirdikleri görülmektedir. “Algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler” görüşlerine kendi içerisinde bakıldığında ise; kadın cinsiyet grubu % 16,1, erkek cinsiyet grubu % 12,0 oranla algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imge türlerinden “figüratif imgeler” görüşünü daha çok benimsemişlerdir. Çıkan değerlere göre, öğrenci resimlerde daha çok figüratif imgelerin kullanıldığı düşünülmektedir. “Düşünsel ve gerçeküstü imgeler” görüş oranlarına bakıldığında, “kadın” cinsiyet grubunun % 12,0; “erkek” cinsiyet grubunun % 11,5 oranında görüş bildirdikleri görülmektedir. Düşünsel ve gerçeküstü imge türlerinden ise; “lirik soyut” imge türünün daha çok benimsendiği

gözlenmektedir. “Her tür” görüşünü seçen öğrencilerin görüş oranları, “kadın” cinsiyet grubu için % 9,2; “erkek” cinsiyet grubu için ise % 4,6’dır.

Tablo-4.95

Cinsiyet Gruplarına Göre Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri

Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri	Cinsiyet (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)					
	Kadın		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	n	%
1. Algılanabilir Gerçeklikten Kaynaklanan İmgeler	35	16,1	26	12,0	61	28,1
• Figüratif İmgeler						
• Doğa İmgeleri	14	6,5	8	3,7	22	10,1
• Tarihsel İmgeler	1	0,5	0	0,0	1	0,5
• Endüstri İmgeleri	5	2,3	3	1,4	8	3,7
• Günlük Kullanım Eşya İmgeleri	15	6,9	7	3,2	22	10,1
• Mimari İmgeler	7	3,2	4	1,8	11	5,1
• Erotik İmgeler	2	0,9	5	2,3	7	3,2
• Folklorik İmgeler	1	0,5	0	0,0	1	0,5
• Fotoğraf İmgeleri	2	0,9	0	0,0	2	0,9
• Doğa Felaketleri İmgeleri	0	0,0	1	0,5	1	0,5
Toplam	82	37,8	54	24,9	136	62,7
2. Düşünsel ve Gerçeküstü İmgeler						
• Soyut İmgeler	7	3,2	3	1,4	10	4,6
Geometrik Soyut						
Lirik Soyut	13	6,0	12	5,5	25	11,5
• Düş İmgeleri	3	1,4	6	2,8	9	4,1
• Kaligrafik İmgeler	3	1,4	2	0,9	5	2,3
• Dini İmgeler	0	0,0	2	0,9	2	0,9
Toplam	26	12,0	25	11,5	51	23,5
3. Her Tür (Melez İmgeler-Türler Arası Değişen ve Dönüşen İmgeler)	20	9,2	10	4,6	30	13,8
Ana Toplam	128	59,0	89	41,0	217	100,0

“Algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler”, “düşünsel ve gerçeküstü imgeler” ve “her tür” olarak sınıflandırılan imge türleri için alınan öğrenci görüş oranları kendi aralarında cinsiyet gruplarına göre karşılaştırıldığında; öğrencilerin görüş oranları, algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeleri daha çok kullandıklarını göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; her iki cinsiyet grubunda da, öğrencilerin resimlerinde algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeleri ve bu imge türlerinden de daha çok figüratif imgeleri kullandıkları söylenebilir.

Tablo-4.96’da üniversite ve fakülterle göre öğrenci resimlerinde kullanılan imge türleri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.96
Üniversite ve Fakülterle Göre Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri

Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri	Üniversite (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)													
	DEÜ				AÜ				MKÜ				Toplam	
	EF		GSF		EF		GSF		EF		GSF		n	%
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
1. Algılanabilir Gerçeklikten Kaynaklanan İmgeler														
• Figüratif İmgeler	16	7,4	10	4,6	12	5,5	3	1,4	13	6,0	7	3,2	61	28,1
• Doğa İmgeleri	4	1,8	3	1,4	7	3,2	0	0,0	4	1,8	4	1,8	22	10,1
• Tarihsel İmgeler	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,5	0	0,0	1	0,5
• Endüstri İmgeleri	0	0,0	2	0,9	2	0,9	1	0,5	2	0,9	1	0,5	8	3,7
• Günlük Kullanım Eşya İmgeleri	6	2,8	4	1,8	5	2,3	0	0,0	4	1,8	3	1,4	22	10,1
• Mimari İmgeler	2	0,9	3	1,4	3	1,4	0	0,0	1	0,5	2	0,9	11	5,1
• Erotik İmgeler	2	0,9	1	0,5	2	0,9	1	0,5	1	0,5	0	0,0	7	3,2
• Folklorik İmgeler	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,5
• Fotoğraf İmgeleri	1	0,5	0	0,0	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	0,9
• Doğa Felaketleri İmgeleri	0	0,0	0	0,0	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,5
Toplam	32	14,7	23	10,6	33	15,2	5	2,3	26	12,0	17	7,8	136	62,7
2. Düşünsel ve Gerçeküstü İmgeler														
• Soyut İmgeler														
• Geometrik Soyut	1	0,5	1	0,5	4	1,8	0	0,0	4	1,8	0	0,0	10	4,6
• Lirik Soyut	2	0,9	2	0,9	9	4,1	3	1,4	6	2,8	3	1,4	25	11,5
• Düş İmgeleri	0	0,0	0	0,0	4	1,8	2	0,9	3	1,4	0	0,0	9	4,1
• Kaligrafik İmgeler	0	0,0	0	0,0	3	1,4	1	0,5	1	0,5	0	0,0	5	2,3
• Dini İmgeler	1	0,5	0	0,0	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	0,9
Toplam	4	1,8	3	1,4	21	9,7	6	2,8	14	6,5	3	1,4	51	23,5
3. Her Tür (Melez İmgeler Türler Arası Değişen ve Dönüşen İmgeler)														
• Ana Toplam	2	0,9	5	2,3	6	2,8	1	0,5	7	3,2	9	4,1	30	13,8
Ana Toplam	38	17,5	31	14,3	60	27,6	12	5,5	47	21,7	29	13,4	217	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları üniversite ve fakülterle göre incelendiğinde; “algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları, “Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi” için % 14,7; “Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi” için % 15,2; “Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi” için % 12,0’dır. Yine bu üniversitelerin Güzel Sanatlar Fakülterine bakıldığında; “algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler” görüş oranları “Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi” için % 10,6;

“Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi” için % 2,3; “Mustafa Kemal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi” için % 7,8’dir. Tabloda “Algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; “DEÜBEF” (% 7,4), “DEÜGSF” (% 4,6), “AÜEF” (% 5,5), “AÜGSF” (% 1,4), “MKÜEF” de (% 6,0) ve “MKÜGSF” de (% 3,2) algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imge türlerinden “figüratif imgeler” görüş oranı fazla değerde çıkmıştır. Çıkan değerlere göre, öğrenci resimlerde daha çok figüratif imgelerin kullanıldığı düşünülmektedir. “Düşünsel ve gerçeküstü imgeler” görüş oranlarına bakıldığında, “AÜEF” de öğrenci görüş sayısının daha yüksek çıktığı görülmektedir (% 9,7). Düşünsel ve gerçeküstü imge türlerinden ise; “İirik soyut” imge türünün daha çok benimsendiği ve “AÜEF” de öğrenci görüş sayısının daha yüksek çıktığı gözlenmektedir (% 4,1). “Her tür” görüşünü seçen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla % 0,9; % 2,3; % 2,8; % 0,5; % 3,2 ve % 4,1’dir. “Her tür” görüşlerinde en yüksek değer olan % 4,1 ile “MKÜGSF” öğrenci görüşleri dikkati çekmektedir. “Algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler”, “düşünsel ve gerçeküstü imgeler” ve “her tür” olarak sınıflandırılan imge türleri için alınan öğrenci görüş oranları kendi aralarında üniversite ve fakültele göre karşılaştırıldığında; öğrencilerin görüş oranları, algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeleri daha çok kullandıklarını göstermektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; her üç üniversite ve fakülteye göre öğrenci resimlerdeki imgeler farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; üniversite ve fakültele göre, öğrencilerin resimlerinde algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeleri ve bu imge türlerinden de daha çok figüratif imgeleri kullandıkları söylenebilir.

Tablo-4.97’de sınıflara göre öğrenci resimlerinde kullanılan imge türleri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.97
Sınıflara Göre Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri

Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri	Sınıf (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)					
	3. Sınıf		4. Sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	n	%
1. Algılanabilir Gerçeklikten Kaynaklanan İmgeler	30	13,8	31	14,3	61	28,1
• Figüratif İmgeler						
• Doğa İmgeleri	8	3,7	14	6,5	22	10,1
• Tarihsel İmgeler	1	0,5	0	0,0	1	0,5
• Endüstri İmgeleri	3	1,4	5	2,3	8	3,7
• Günlük Kullanım Eşya İmgeleri	10	4,6	12	5,5	22	10,1
• Mimari İmgeler	4	1,8	7	3,2	11	5,1
• Erotik İmgeler	6	2,8	1	0,5	7	3,2
• Folklorik İmgeler	0	0,0	1	0,5	1	0,5
• Fotoğraf İmgeleri	1	0,5	1	0,5	2	0,9
• Doğa Felaketleri İmgeleri	1	0,5	0	0,0	1	0,5
Toplam	64	29,5	72	33,2	136	62,7
2. Düşünsel ve Gerçeküstü İmgeler						
• Soyut İmgeler	3	1,4	7	3,2	10	4,6
Geometrik Soyut						
Lirik Soyut	10	4,6	15	6,9	25	11,5
• Düş İmgeleri	7	3,2	2	0,9	9	4,1
• Kaligrafik İmgeler	4	1,8	1	0,5	5	2,3
• Dini İmgeler	2	0,9	0	0,0	2	0,9
Toplam	26	12,0	25	11,5	51	23,5
3. Her Tür (Melez İmgeler-Türler Arası Değişen ve Dönüşen İmgeler)	18	8,3	12	5,5	30	13,8
Ana Toplam	108	49,8	109	50,2	217	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları sınıflara göre incelendiğinde; “algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları, “3. sınıf” öğrenci grubu için % 29,5; “4. sınıf” öğrenci grubu için ise % 33,2’dir. “Algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; “3. sınıf” öğrencileri % 13,8; “4. sınıf” öğrencilerinin % 14,3 oranla algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imge türlerinden “figüratif imgeler” görüşünü daha çok benimsedikleri görülmektedir. Çıkan değerlere göre, öğrenci resimlerde daha çok figüratif imgelerin kullanıldığı düşünülmektedir. “Düşünsel ve gerçeküstü imgeler” görüş oranlarına bakıldığında, 3. sınıflarda % 12,0 değeri ile öğrenci görüş sayısının daha yüksek çıktığı görülmektedir. Düşünsel ve gerçeküstü imge türlerinden ise; “lirik soyut” imge türünün daha çok benimsendiği ve 4. sınıf öğrenci görüş sayısının daha yüksek çıktığı gözlenmektedir (% 6,9). “Her tür” görüşünü

seçen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla 3. sınıflarda % 8,3; 4. sınıflarda % 5,5'dir. "Her tür" görüşlerinde en yüksek değer olan % 8,3 ile 3.sınıf öğrenci görüşleri dikkati çekmektedir. Bu öğrenci grubunun resimlerinde melez imgeleri daha çok kullandıkları düşünülmektedir. "Algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler", "düşünsel ve gerçeküstü imgeler" ve "her tür" olarak sınıflandırılan imge türleri için alınan öğrenci görüş oranları kendi aralarında sınıflara göre karşılaştırıldığında; öğrencilerin görüş oranları, algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeleri daha çok kullandıklarını göstermektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; sınıflara göre öğrenci resimlerindeki imgeler farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; sınıflara göre, öğrencilerin resimlerinde algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeleri ve bu imge türlerinden de daha çok figüratif imgeleri kullandıkları söylenebilir.

Tablo-4.98'de ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre öğrenci resimlerinde kullanılan imge türleri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre incelendiğinde; "algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler" görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları, ailesi "köy" de yaşayanlar için % 3,2; "belde" de yaşayanlar için % 4,1; "ilçe" de yaşayanlar için % 15,7; "şehir" de yaşayanlar için % 20,7; "büyükşehir" de yaşayanlar için % 18,9'dur. "Algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler" görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; ailesi "köy" de yaşayanlar için % 2,8; "ilçe" de yaşayanlar için % 6,5; "şehir" de yaşayanlar için % 10,1; "büyükşehir" de yaşayanlar için % 7,8 oranla algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imge türlerinden "figüratif imgeler" görüşünü daha çok benimsedikleri görülmektedir. Tabloda çıkan çarpıcı bir sonuç ise, ailesi belde de yaşayan öğrencilerin; % 1,4 oranla "doğa imgeleri" görüşünü daha çok benimsemeleridir. Ailesi köyde yaşayanlar için böyle bir sonuç beklenirken bu öğrencilerin daha yüksek oranla figüratif imgeler çalışmalarını ve beldede yaşayan öğrencilerin doğra imgelerini seçmiş olmaları ilginç bir sonuç olarak düşünülebilir. Çıkan değerlere göre, öğrenci resimlerde daha çok figüratif imgelerin kullanıldığı düşünülmektedir. "Düşünsel ve gerçeküstü imgeler" görüş oranlarına bakıldığında, ailesi şehirde yaşayan öğrencilerin % 7,4 değeri ile görüş sayısının daha yüksek çıktığı görülmektedir. Düşünsel ve gerçeküstü imge

türlerinden ise; “lirik soyut” imge türünün daha çok benimsendiği ve büyükşehirde yaşayan öğrencilerin görüş sayısının daha yüksek çıktığı gözlenmektedir (% 4,6). “Her tür” görüşünü seçen öğrencilerin görüş oranlarına bakıldığında ise, en yüksek değer olan % 4,6 değeriyle ailesi büyükşehirde yaşayan öğrencilerin görüşleri dikkati çekmektedir. Bu öğrenci grubunun resimlerinde melez imgeleri daha çok kullandıkları düşünülmektedir.

Tablo-4.98

Ailenin Yaşadığı Yerleşim Yerine Göre Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri

Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri	Yerleşim Yeri (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	Köy		Belde		İlçe		Şehir		Büyükşehir		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1.Algılanabilir Gerçeklikten Kaynaklanan İmgeler												
• Figüratif İmgeler	6	2,8	2	0,9	14	6,5	22	10,1	17	7,8	61	28,1
• Doğa İmgeleri	0	0,0	3	1,4	6	2,8	6	2,8	7	3,2	22	10,1
• Tarihsel İmgeler	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,5	0	0,0	1	0,5
• Endüstri İmgeleri	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	0,9	6	2,8	8	3,7
• Günlük Kullanım Eşya İmgeleri	0	0,0	2	0,9	8	3,7	6	2,8	6	2,8	22	10,1
• Mimari İmgeler	1	0,5	2	0,9	3	1,4	3	1,4	2	0,9	11	5,1
• Erotik İmgeler	0	0,0	0	0,0	2	0,9	3	1,4	2	0,9	7	3,2
• Folklorik İmgeler	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,5	1	0,5
• Fotoğraf İmgeleri	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	0,9	0	0,0	2	0,9
• Doğa Felaketleri İmgeleri	0	0,0	0	0,0	1	0,5	0	0,0	0	0,0	1	0,5
Toplam	7	3,2	9	4,1	34	15,7	45	20,7	41	18,9	136	62,7
2.Düşünsel ve Gerçeküstü İmgeler												
• Soyut İmgeler												
• Geometrik Soyut	1	0,5	2	0,9	2	0,9	2	0,9	3	1,4	10	4,6
• Lirik Soyut	0	0,0	2	0,9	8	3,7	5	2,3	10	4,6	25	11,5
• Düş İmgeleri	1	0,5	0	0,0	2	0,9	4	1,8	2	0,9	9	4,1
• Kaligrafik İmgeler	0	0,0	0	0,0	1	0,5	4	1,8	0	0,0	5	2,3
• Dini İmgeler	0	0,0	0	0,0	1	0,5	1	0,5	0	0,0	2	0,9
Toplam	2	0,9	4	1,8	14	6,5	16	7,4	15	6,9	51	23,5
3.Her Tür (Melez İmgeler-Türler Arası Değişen ve Dönüşen İmgeler)	2	0,9	2	0,9	7	3,2	9	4,1	10	4,6	30	13,8
Ana Toplam	11	5,1	15	6,9	55	25,3	70	32,3	66	30,4	217	100,0

“Algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler”, “düşünsel ve gerçeküstü imgeler” ve “her tür” olarak sınıflandırılan imge türleri için alınan öğrenci görüş

oranları kendi aralarında ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre karşılaştırıldığında; öğrencilerin görüş oranları, algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeleri daha çok kullandıklarını göstermektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; yerleşim yerlerine öğrenci resimlerindeki imgeler farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre, öğrencilerin resimlerinde algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeleri ve bu imge türlerinden de daha çok figüratif imgeleri kullandıkları söylenebilir.

Tablo-4.99’da anne eğitim düzeylerine göre öğrenci resimlerinde kullanılan imge türleri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları anne eğitim düzeylerine göre incelendiğinde; “algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranlarında % 35,5 değeriyle annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin görüş sayısı dikkati çekmektedir. “Algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; annesi lisansüstü mezunu olanlar dışında bütün eğitim düzeylerinde öğrencilerin algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imge türlerinden “figüratif imgeler” görüşünü benimsedikleri dikkati çekmektedir. Bu durumda anne eğitim düzeylerine göre, öğrenci resimlerinde daha çok “figüratif imgeler” in yer aldığı düşünülmektedir. Annesi ilkokul, ortaokul, lise, lisans ve lisansüstü mezunu olanların “düşünsel ve gerçeküstü imgeler” görüş oranları; % 12,9; % 2,8; % 5,1; % 2,3; % 0,5’tir. Düşünsel ve gerçeküstü imge türlerinden ise; “lirik soyut” imge türünün daha çok benimsendiği ve babası ilkokul mezunu olan öğrencilerin görüş oranının daha yüksek çıktığı görülmektedir (% 6,0). “Her tür” görüşünü seçen öğrenci görüşlerinin oranları sırasıyla; % 7,8; % 1,8; % 1,8; % 2,3 ve % 0,0’dır. Burada annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin sayısı fazla olduğu için değer farklı çıktığı görülmektedir (% 7,8).

Tablo-4.99

Anne Eğitim Düzeylerine Göre Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri

Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri	Anne Eğitim (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	İlk		Orta		Lise		Lisans		Lisansüstü		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1. Algılanabilir Gerçeklikten Kaynaklanan İmgeler	33	15,2	3	1,4	16	7,4	9	4,1	0	0,0	61	28,1
• Figüratif İmgeler	14	6,5	2	0,9	4	1,8	2	0,9	0	0,0	22	10,1
• Doğa İmgeleri	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,5
• Tarihsel İmgeler	1	0,5	1	0,5	3	1,4	3	1,4	0	0,0	8	3,7
• Endüstri İmgeleri	14	6,5	0	0,0	6	2,8	2	0,9	0	0,0	22	10,1
• Günlük Kullanım Eşya İmgeleri	8	3,7	1	0,5	1	0,5	1	0,5	0	0,0	11	5,1
• Mimari İmgeler	4	1,8	1	0,5	0	0,0	2	0,9	0	0,0	7	3,2
• Erotik İmgeler	0	0,0	0	0,0	1	0,5	0	0,0	0	0,0	1	0,5
• Folklorik İmgeler	1	0,5	0	0,0	1	0,5	0	0,0	0	0,0	2	0,9
• Fotoğraf İmgeleri	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,5
• Doğa Felaketleri İmgeleri												
Toplam	77	35,5	8	3,7	32	14,7	19	8,8	0	0,0	136	62,7
2. Düşünsel ve Gerçeküstü İmgeler												
• Soyut İmgeler												
Geometrik												
Soyut	6	2,8	1	0,5	1	0,5	2	0,9	0	0,0	10	4,6
Lirik Soyut	13	6,0	4	1,8	6	2,8	2	0,9	0	0,0	25	11,5
• Düş İmgeleri	5	2,3	0	0,0	2	0,9	1	0,5	1	0,5	9	4,1
• Kaligrafik İmgeler	3	1,4	0	0,0	2	0,9	0	0,0	0	0,0	5	2,3
• Dini İmgeler	1	0,5	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	0,9
Toplam	28	12,9	6	2,8	11	5,1	5	2,3	1	0,5	51	23,5
3. Her Tür (Melez İmgeler-Türler Arası Değişen ve Dönüşen İmgeler)	17	7,8	4	1,8	4	1,8	5	2,3	0	0,0	30	13,8
Toplam	17	7,8	4	1,8	4	1,8	5	2,3	0	0,0	30	13,8
Ana Toplam	122	56,2	18	8,3	47	21,7	29	13,4	1	0,5	217	100,0

“Algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler”, “düşünsel ve gerçeküstü imgeler” ve “her tür” olarak sınıflandırılan imge türleri için alınan öğrenci görüş oranları kendi aralarında anne eğitim düzeylerine göre karşılaştırıldığında; annesi lisansüstü mezunu olanlar dışında öğrencilerin görüş sayıları arasındaki fark, bu öğrenci gruplarının resimlerde daha çok figüratif imgeleri kullandıklarını düşündürmektedir. Örneğin, annesi ilkököl mezunu olan öğrencilerin “algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler” görüş oranı % 35,5; “düşünsel ve gerçeküstü

imgeler” oranı 12,9; “her tür” görüş oranı 7,8’dir. Görüşler arasındaki oran farkından dolayı, bu öğrencilerin resimlerinde daha çok figüratif imgeleri kullandıkları düşünülmektedir. Ayrıca tabloda dikkat çeken bir diğer görüş oranı ise, annesi lisansüstü mezunu olan öğrencilerinin görüş oranıdır. Bu öğrencilerin resimlerinde daha çok “düşünsel ve gerçeküstü imgeleri” ve bu imge türlerinden “düş imgelerini” kullanıyor olmaları diğer öğrenci görüşlerinden farklı çıkmıştır. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; anne eğitim düzeylerine göre öğrencilerin resimlerinde kullandıkları imgeler farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; anne eğitim düzeylerine göre, öğrencilerin resimlerinde algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeleri ve bu imge türlerinden de daha çok figüratif imgeleri kullandıkları söylenebilir.

Tablo-4.100’de anne meslek gruplarına göre öğrenci resimlerinde kullanılan imge türleri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları anne meslek gruplarına göre incelendiğinde; “algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler” görüş oranlarını benimseyen öğrenci görüş oranlarında, % 45,2 değeriyle annesi emekli olan öğrencilerin görüş sayısı göze çarpmaktadır. Görüşme sorusunun yöneltildiği öğrenci grubu içinde annesi emekli olan öğrencilerin daha fazla olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. “Algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; annesi devlet memuru (% 4,1), işçi (% 1,8), emekli (% 19,8), serbest meslekte çalışan (% 0,5), özel sektörde çalışan (% 0,9) ve ev hanımı olan (% 0,9) öğrencilerin algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imge türlerinden “figüratif imgeler” görüşünü daha çok benimsedikleri görülmektedir. Çıkan değerlere göre, öğrenci resimlerde daha çok figüratif imgelerin kullanıldığı düşünülmektedir. “Düşünsel ve gerçeküstü imgeler” görüş oranlarına bakıldığında ise, yine annesi emekli olan öğrenci görüş oranının daha yüksek çıktığı görülmektedir (% 17,1). Düşünsel ve gerçeküstü imge türlerinden ise; “lirik soyut” imge türünün daha çok benimsendiği ve annesi emekli olan öğrencilerin görüş sayısının yüksek çıktığı görülmektedir (% 7,8). “Her tür” görüşünü seçen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla % 1,8; % 0,0; % 11,5; % 0,5; % 0,0 ve % 0,0’dır. Bu oranlar arasında % 11,5 oranı annesi emekli olan öğrenci görüş sayısının fazla olduğunu göstermektedir.

Tablo-4.100

Anne Meslek Gruplarına Göre Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri

Resimlerde Kullanılan İmge Türleri	Anne Meslek (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)													
	Devlet Memuru		İşçi		Emekli		Serbest Meslek		Özel Sektör		Ev Hanımı		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1.Algılanabilir Gerçeklikten Kaynaklanan İmgeler														
• Figüratif İmgeler	9	4,1	4	1,8	43	19,8	1	0,5	2	0,9	2	0,9	61	28,1
• Doğa İmgeleri	3	1,4	1	0,5	17	7,8	0	0,0	0	0,0	1	0,5	22	10,1
• Tarihsel İmgeler	0	0,0	0	0,0	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,5
• Endüstri İmgeleri	3	1,4	1	0,5	3	1,4	0	0,0	1	0,5	0	0,0	8	3,7
• Günlük Kullanım Eşya İmgeleri	3	1,4	0	0,0	17	7,8	0	0,0	0	0,0	2	0,9	22	10,1
• Mimari İmgeler	0	0,0	0	0,0	10	4,6	0	0,0	1	0,5	0	0,0	11	5,1
• Erotik İmgeler	2	0,9	0	0,0	5	2,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	7	3,2
• Folklorik İmgeler	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,5
• Fotoğraf İmgeleri	0	0,0	0	0,0	1	0,5	0	0,0	1	0,5	0	0,0	2	0,9
• Doğa Felaketleri İmgeleri	0	0,0	0	0,0	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,5
Toplam	21	9,7	6	2,8	98	45,2	1	0,5	5	2,3	5	2,3	136	62,7
2.Düşünsel ve Gerçeküstü İmgeler														
• Soyut İmgeler														
• Geometrik Soyut	1	0,5	0	0,0	9	4,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	10	4,6
• Lirik Soyut	2	0,9	3	1,4	17	7,8	0	0,0	1	0,5	2	0,9	25	11,5
• Düş İmgeleri	2	0,9	1	0,5	6	2,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	9	4,1
• Kaligrafik İmgeler	1	0,5	0	0,0	3	1,4	0	0,0	1	0,5	0	0,0	5	2,3
• Dini İmgeler	0	0,0	0	0,0	2	0,9	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	0,9
Toplam	6	2,8	4	1,8	37	17,1	0	0,0	2	0,9	2	0,9	51	23,5
3.Her Tür (Melez İmgeler-Türler Arası Değişen ve Dönüşen İmgeler)														
	4	1,8	0	0,0	25	11,5	1	0,5	0	0,0	0	0,0	30	13,8
Toplam	4	1,8	0	0,0	25	11,5	1	0,5	0	0,0	0	0,0	30	13,8
Ana Toplam	31	14,3	10	4,6	160	73,7	2	0,9	7	3,2	7	3,2	217	100,0

“Algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler”, “düşünsel ve gerçeküstü imgeler” ve “her tür” olarak sınıflandırılan imge türleri için alınan öğrenci görüş oranları kendi aralarında anne meslek gruplarına göre karşılaştırıldığında; öğrencilerin görüş oranları, algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeleri daha çok kullandıklarını göstermektedir (özellikle annesi emekli olan öğrencilerin görüş oranları farkı buna dikkat çekmektedir). Tabloya genel olarak bakıldığında ise; anne meslek gruplarına göre öğrenci resimlerindeki imgeler farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; anne meslek gruplarına göre, öğrencilerin resimlerinde algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeleri ve bu imge türlerinden de daha çok figüratif imgeleri kullandıkları söylenebilir.

Tablo-4.101’de baba eğitim düzeylerine göre öğrenci resimlerinde kullanılan imge türleri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.101

Baba Eğitim Düzeylerine Göre Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri

Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri	Baba Eğitim (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	İlk		Orta		Lise		Lisans		Lisansüstü		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1.Algılanabilir Gerçeklikten Kaynaklanan İmgeler	22	10,1	6	2,8	13	6,0	18	8,3	2	0,9	61	28,1
• Figüratif İmgeler												
• Doğa İmgeleri	9	4,1	4	1,8	4	1,8	3	1,4	2	0,9	2	0,9
• Tarihsel İmgeler	0	0,0	0	0,0	1	0,5	0	0,0	0	0,0	1	0,5
• Endüstri İmgeleri	2	0,9	0	0,0	2	0,9	3	1,4	1	0,5	8	3,7
• Günlük Kullanım Eşya İmgeleri	10	4,6	3	1,4	5	2,3	4	1,8	0	0,0	22	10,1
• Mimari İmgeler	4	1,8	3	1,4	1	0,5	3	1,4	0	0,0	11	5,1
• Erotik İmgeler	2	0,9	2	0,9	0	0,0	2	0,9	1	0,5	7	3,2
• Folklorik İmgeler	0	0,0	0	0,0	1	0,5	0	0,0	0	0,0	1	0,5
• Fotoğraf İmgeleri	1	0,5	0	0,0	0	0,0	1	0,5	0	0,0	2	0,9
• Doğa Felaketleri İmgeleri	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,5
Toplam	51	23,5	18	8,3	27	12,4	34	15,7	6	2,8	136	62,7
2.Düşünsel ve Gerçeküstü İmgeler	2	0,9	3	1,4	3	1,4	2	0,9	0	0,0	10	4,6
• Soyut İmgeler												
• Geometrik Soyut												
• Lirik Soyut	7	3,2	4	1,8	9	4,1	5	2,3	0	0,0	25	11,5
• Düş İmgeleri	2	0,9	0	0,0	4	1,8	2	0,9	1	0,5	9	4,1
• Kaligrafik İmgeler	3	1,4	1	0,5	1	0,5	0	0,0	0	0,0	5	2,3
• Dini İmgeler	0	0,0	2	0,9	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	0,9
Toplam	14	6,5	10	4,6	17	7,8	9	4,1	1	0,5	51	23,5
3.Her Tür (Melez İmgeler-Türler Arası Değişen ve Dönüşen İmgeler)	8	3,7	7	3,2	9	4,1	6	2,8	0	0,0	30	13,8
Ana Toplam	73	33,6	35	16,1	53	24,4	49	22,6	7	3,2	217	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları baba eğitim düzeylerine göre incelendiğinde; babası ilkokul, ortaokul, lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan ve “algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler” görüşünü benimseyen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla % 23,5; % 8,3; % 12,4; % 15,7 ve % 2,8’dir. “Algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler” görüşlerine kendi içerisinde bakıldığında ise; babası ilkokul (% 10,1), ortaokul (% 2,8), lise (% 6,0), lisans (% 8,3) ve lisansüstü (% 0,9) mezunu

olan öğrenciler algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imge türlerinden “figüratif imgeler” görüşünü daha çok benimsemişlerdir. Babası lisansüstü mezunu olan öğrencilerin “doğa imgeleri” görüşünü de aynı oranla benimsedikleri görülmektedir. Çıkan değerlere göre, öğrenci resimlerde daha çok figüratif imgelerin kullanıldığı düşünülmektedir. “Düşünsel ve gerçeküstü imgeler” görüş oranlarına bakıldığında, babası lise mezunu olan öğrenci görüş oranının daha yüksek çıktığı görülmektedir (% 7,8). Düşünsel ve gerçeküstü imge türlerinden ise; “lirik soyut” imge türünün daha çok benimsendiği ve babası lise mezunu olan öğrenci görüşünün daha yüksek çıktığı görülmektedir (% 4,1). “Her tür” görüşünü seçen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla; % 3,7; % 3,2; % 4,1; % 2,8 ve % 0,0’dır. Bu oranlar içerisinde % 4,1 değeriyle babası lisans mezunu olan öğrenci görüşleri en yüksek değerde çıkmıştır. “Algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler”, “düşünsel ve gerçeküstü imgeler” ve “her tür” olarak sınıflandırılan imge türleri için alınan öğrenci görüş oranları kendi aralarında baba eğitim düzeylerine göre karşılaştırıldığında; öğrencilerin görüş oranları, algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeleri daha çok kullandıklarını göstermektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; baba eğitim düzeylerine göre öğrenci resimlerdeki imgeler farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; baba eğitim düzeylerine göre, öğrencilerin resimlerinde algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeleri ve bu imge türlerinden de daha çok figüratif imgeleri kullandıkları söylenebilir.

Tablo-4.102’de baba meslek gruplarına göre öğrenci resimlerinde kullanılan imge türleri etkileri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Elde edilen görüşlerin oranları baba meslek gruplarına göre incelendiğinde; “algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler” görüşünde % 20,7’lik oranla babası işçi olan öğrencilerin görüş oranı en yüksek değerdedir. “Algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler” görüşlerine kendi içerisinde bakıldığında ise; babası devlet memuru (% 7,4), işçi (% 9,7), emekli (% 1,8), serbest meslek (% 2,8) ve özel sektörde çalışan öğrenciler (% 6,5) algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imge türlerinden “figüratif imgeler” görüşünü daha çok benimsemişlerdir. Çıkan değerlere göre, öğrenci resimlerde daha çok figüratif imgelerin kullanıldığı düşünülmektedir. “Düşünsel ve gerçeküstü imgeler” görüş oranlarına bakıldığında, babası işçi olan

öğrenci görüş oranının daha yüksek çıktığı görülmektedir (% 9,7). Düşünsel ve gerçeküstü imge türlerinden ise; “lirik soyut” imge türünün daha çok benimsendiği ve yine babası işçi olan öğrenci görüş sayısının fazla çıktığı gözlenmektedir (% 5,1). “Her tür” görüşünü seçen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla; % 3,2; % 3,7; % 1,8; % 0,0 ve % 5,1’dir. Babası özel sektörde çalışan öğrencilerin görüş oranı daha fazla çıkmıştır (% 5,1).

Tablo-4.102

Baba Meslek Gruplarına Göre Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri

Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri	Baba Meslek (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	Devlet Memuru		İşçi		Emekli		Serbest Meslek		Özel Sektör		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1.Algılanabilir Gerçeklikten Kaynaklanan İmgeler												
• Figüratif İmgeler	16	7,4	21	9,7	4	1,8	6	2,8	14	6,5	61	28,1
• Doğa İmgeleri	8	3,7	7	3,2	2	0,9	1	0,5	4	1,8	22	10,1
• Tarihsel İmgeler	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,5
• Endüstri İmgeleri	3	1,4	2	0,9	0	0,0	3	1,4	0	0,0	8	3,7
• Günlük Kullanım Eşya İmgeleri	4	1,8	6	2,8	2	0,9	3	1,4	7	3,2	22	10,1
• Mimari İmgeler	3	1,4	3	1,4	2	0,9	1	0,5	2	0,9	11	5,1
• Erotik İmgeler	3	1,4	4	1,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	7	3,2
• Folklorik İmgeler	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,5
• Fotoğraf İmgeleri	0	0,0	1	0,5	0	0,0	0	0,0	1	0,5	2	0,9
• Doğa Felaketleri İmgeleri	0	0,0	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,5
Toplam	39	18,0	45	20,7	10	4,6	14	6,5	28	12,9	136	62,7
2.Düşünsel ve Gerçeküstü İmgeler												
• Soyut İmgeler												
• Geometrik Soyut	2	0,9	5	2,3	2	0,9	0	0,0	1	0,5	10	4,6
• Lirik Soyut	4	1,8	11	5,1	1	0,5	2	0,9	7	3,2	25	11,5
• Düş İmgeleri	5	2,3	2	0,9	0	0,0	0	0,0	2	0,9	9	4,1
• Kaligrafik İmgeler	0	0,0	2	0,9	0	0,0	1	0,5	2	0,9	5	2,3
• Dini İmgeler	1	0,5	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	0,9
Toplam	12	5,5	21	9,7	3	1,4	3	1,4	12	5,5	51	23,5
3.Her Tür (Melez İmgeler-Türler Arası Değişen ve Dönüşen İmgeler)												
	7	3,2	8	3,7	4	1,8	0	0,0	11	5,1	30	13,8
Toplam	58	26,7	74	34,1	17	7,8	17	7,8	51	23,5	217	100,0

“Algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler”, “düşünsel ve gerçeküstü imgeler” ve “her tür” olarak sınıflandırılan imge türleri için alınan öğrenci görüş oranları kendi aralarında baba meslek gruplarına göre karşılaştırıldığında; öğrencilerin görüş oranları, algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeleri daha çok kullandıklarını göstermektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; baba meslek

gruplarına göre öğrenci resimlerindeki imgeler farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; baba meslek gruplarına göre, öğrencilerin resimlerinde algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeleri ve bu imge türlerinden de daha çok figüratif imgeleri kullandıkları söylenebilir.

Tablo-4.103'te ailenin aylık net gelir düzeylerine göre öğrenci resimlerinde kullanılan imge türleri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo-4.103
Ailenin Aylık Net Gelir Düzeylerine Göre Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri

Öğrenci Resimlerinde Kullanılan İmge Türleri	Aylık Net Gelir (Toplam 147 öğrenciye uygulanmıştır)											
	600 YTL'nin Altında		600-1000 YTL Arası		1001-1500 YTL Arası		1501-2000 YTL Arası		2000 YTL Üstü		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n	%
1.Algılanabilir Gerçeklikten Kaynaklanan İmgeler												
• Figüratif İmgeler	17	7,8	19	8,8	15	6,9	3	1,4	7	3,2	61	28,1
• Doğa İmgeleri	5	2,3	8	3,7	5	2,3	2	0,9	2	0,9	22	10,1
• Tarihsel İmgeler	0	0,0	0	0,0	1	0,5	0	0,0	0	0,0	1	0,5
• Endüstri İmgeleri	2	0,9	1	0,5	4	1,8	0	0,0	1	0,5	8	3,7
• Günlük Kullanım Eşya İmgeleri	6	2,8	10	4,6	3	1,4	2	0,9	1	0,5	22	10,1
• Mimari İmgeler	5	2,3	3	1,4	3	1,4	0	0,0	0	0,0	11	5,1
• Erotik İmgeler	1	0,5	3	1,4	0	0,0	1	0,5	2	0,9	7	3,2
• Folklorik İmgeler	0	0,0	0	0,0	1	0,5	0	0,0	0	0,0	1	0,5
• Fotoğraf İmgeleri	1	0,5	0	0,0	1	0,5	0	0,0	0	0,0	2	0,9
• Doğa Felaketleri İmgeleri	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,5
Toplam	38	17,5	44	20,3	33	15,2	8	3,7	13	6,0	136	62,7
2.Düşünsel ve Gerçeküstü İmgeler												
• Soyut İmgeler												
Geometrik Soyut	2	0,9	3	1,4	5	2,3	0	0,0	0	0,0	10	4,6
Lirik Soyut	6	2,8	12	5,5	3	1,4	2	0,9	2	0,9	25	11,5
• Düş İmgeleri	1	0,5	4	1,8	1	0,5	2	0,9	1	0,5	9	4,1
• Kaligrafik İmgeler	1	0,5	3	1,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	5	2,3
• Dini İmgeler	0	0,0	2	0,9	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	0,9
Toplam	10	4,6	24	11,1	10	4,6	4	1,8	3	1,4	51	23,5
3.Her Tür (Melez İmgeler-Türler Arası Değişen ve Dönüşen İmgeler)												
	7	3,2	15	6,9	6	2,8	2	0,9	0	0,0	30	13,8
Toplam	7	3,2	15	6,9	6	2,8	2	0,9	0	0,0	30	13,8
Ana Toplam	55	25,3	83	38,2	49	22,6	14	6,5	16	7,4	217	100,0

Elde edilen görüşlerin oranları ailenin aylık net gelir düzeylerine göre incelendiğinde; “algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranlarında % 20,3 değeriyle ailesinin aylık net gelir düzeyi “600–1000 YTL arası” olan öğrenci görüş sayıları göze çarpmaktadır. “Algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; “600 YTL ve altı” (% 7,8), “600–1000 YTL arası” (% 8,8), “1001–1500 YTL arası” (% 6,9), “1501–2000 YTL arası” (% 1,4) ve “2000 YTL üstü” (% 3,2) olan öğrencilerin algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imge türlerinden “figüratif imgeler” görüşünü daha çok benimsedikleri görülmektedir. Çıkan değerlere göre, öğrenci resimlerde daha çok figüratif imgelerin kullanıldığı düşünülmektedir. “Düşünsel ve gerçeküstü imgeler” görüş oranlarına bakıldığında, ailesinin aylık net gelir düzeyi “600–1000 YTL arası” olan öğrenci görüş sayısının daha yüksek çıktığı görülmektedir (% 11,1). Düşünsel ve gerçeküstü imge türlerinden ise; “lirik soyut” imge türünün daha çok benimsendiği ve ailesinin aylık net gelir düzeyi “600–1000 YTL arası” olan öğrenci görüş sayısının daha yüksek çıktığı gözlenmektedir (% 5,5). “Her tür” görüşünü seçen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla % 3,2; % 6,9; % 2,8; % 0,9; % 0,0’dır. “Her tür” görüşlerinde en yüksek değer olan % 6,9 ile ailesinin aylık net gelir düzeyi “600–1000 YTL arası” öğrenci görüşleri dikkati çekmektedir. Bu oran yöneltilen soru için alınan öğrenci görüş sayısının fazla olduğunu göstermektedir. “Algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler”, “düşünsel ve gerçeküstü imgeler” ve “her tür” olarak sınıflandırılan imge türleri için alınan öğrenci görüş oranları kendi aralarında aylık net gelir düzeylerine göre karşılaştırıldığında; öğrencilerin görüş oranları, algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeleri daha çok kullandıklarını göstermektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise; ailenin aylık net gelirine göre öğrenci resimlerindeki imgeler farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; aylık net gelir düzeylerine göre, öğrencilerin resimlerinde algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeleri ve bu imge türlerinden de daha çok figüratif imgeleri kullandıkları söylenebilir.

4.10. 3. ve 4. Sınıf Öğrenci Resimlerinden Elde Edilen Dokümanların Analizi

Algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imge türlerinden figüratif imgelerin en yüksek oranda çıktığı sonuçlar üzerinden değerlendirecek olursak; bu imgelerin varlığın ontolojik bir özelliği olan gözlem ve kaygının dışavurumu olarak resimlenmesinden söz edilebilir. İnsan bedeni merkez alınarak siyasal, toplumsal ekonomik, sanatsal alanlarda düşünsel öneriler oluşturulabilir, olgulara ilişkin yorumlar yapıp saptamalarda bulunulabilir.

Şekil-4.1

**DEÜGSF Resim Bölümü
4. Sınıf Öğrenci Çalışması,
2007, Tuval Üzerine Akrilik.**

Şekil-4.2

**DEÜBEF Resim-İş Eğitimi ABD
4. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2006,
Tuval Üzerine Yağlıboya.**

Bu resimlerde gördüğümüz figür ve mekan algısı somut bir gösteren olmanın ötesine taşınmıştır. Resimleri salt içeriksel bağlamda değerlendirmenin yanlış olacağı düşüncesiyle eleştirel yaklaşımları da içinde barındırdığı söylenebilir.

Şekil-4.3

DEÜGSF Resim Bölümü
4. Sınıf Öğrenci Çalışması,
2007, Tuval Üzerine Akrilik.

Şekil-4.4

DEÜBEF Resim-İş Eğitimi ABD
4. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2006,
Tuval Üzerine Yağlıboya.

Kendi öznelliğinden uzaklaşmış biçimler/görünümler, nesnelere, doğrudan imgelemden, ya da geçmişten gelen deneyimler olarak nitelendirilebilir. Boşluğun (mekanın) atmosferi, ilk bakışta sarsıntıya yol açarken, zamanla insanı içine alan duygu yoğunluğuyla, şiddet ve gerilim ifade tarzıyla bütünleşmektedir.

Şekil-4.5

DEÜGSF Resim Bölümü
4. Sınıf Öğrenci Çalışması,
2007, Tuval Üzerine Akrilik.

Şekil-4.6

DEÜBEF Resim-İş Eğitimi ABD
3. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2006,
Tuval Üzerine Yağlıboya.

Figür ve nesnelere doğal yapılarından yola çıkılarak resmedilseler bile, ortaya çıkan sonuç bu resimlerin kendi atmosferi içerisinde hareket ve dinamizm ile başkalaşmışlar, aynı zamanda yeni bir öneri ile izleyicinin karşısına çıkmışlardır artık. Bu duygu sadece biçimlendirilen figürler için değil görünüşü dolaysız basit nesnelere içinde geçerlidir.

Şekil-4.7

DEÜGSF Resim Bölümü
3. Sınıf Öğrenci Çalışması,
2008, Tuval Üzerine Akrilik.

Şekil-4.8 ve Şekil-4.9

DEÜBEF Resim-İş Eğitimi ABD
4. Sınıf Öğrenci Çalışmaları, 2007,
Tuval Üzerine Yağlıboya.

Gözlemlenen ve gösterilmeye çalışılan şeyler, daha çok nesne ve insanın dış çehresinin görülmeyen yönleri gibidir. Gerilim, cinsellik, korku, yalnızlaşma duygusu melankoli... gibi.

Şekil-4.10

DEÜGSF Resim Bölümü
4. Sınıf Öğrenci Çalışması,
2006, Tuval Üzerine Yağlıboya.

Şekil-4.11 ve Şekil-4.12

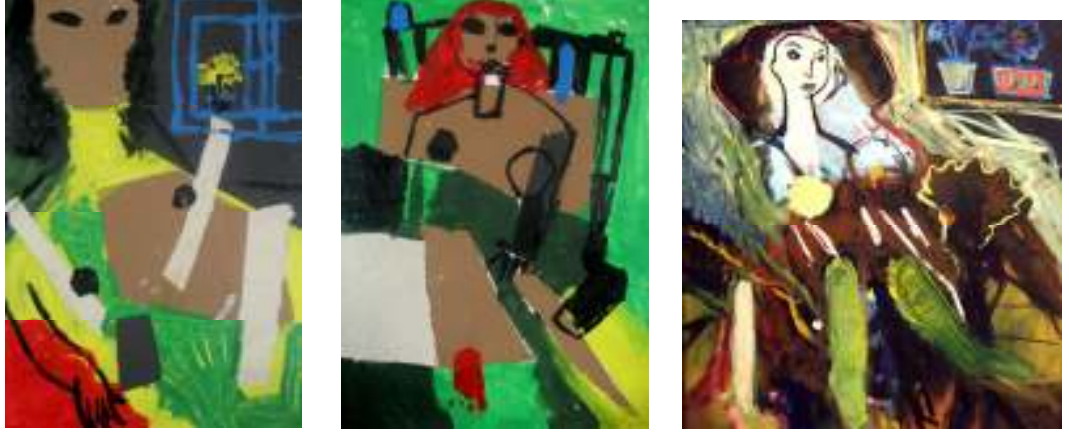
DEÜBEF Resim-İş Eğitimi ABD
3. Sınıf Öğrenci Çalışmaları, 2006,
Tuval Üzerine Yağlıboya.

Buradaki cinsellik olgusu haz temelli tensel bir birleşimin nicel sonuçlarına ve karşı cinsin metaya dönüşen bedeninin aynı zamanda estetik görselliğine vardırılabilir. Aslında bu noktada resimlerde nesneleştirilen figür, sanatçının kendi ben'iyle hesaplaşması sonucu hayatının temel çelişkilerini ve gerilimini de imlemektedir denebilir. Bu figürler gerçekliğin nesnel nitelikleri ile nesnel olmayan, simgesel göstergeleri ile aynı zamanda figüre yüklenen çoğul anlamların ve algılamaların kavramlaştırılması olarak da değerlendirilebilir.

Şekil-4.13, Şekil-4.14 ve Şekil-4.15

**DEÜBEF Resim-İş Eğitimi ABD, 3. Sınıf Öğrenci Çalışmaları,
2007, Tuval Üzerine Akrilik ve Yağlıboya.**

Gündelik yaşamın bellekte yer edinen tuhaf an ve imge türleri ile uzamı, zamanı karıştıran boyutu ve şimdiki zamana akış hallerinden beslenen bir sanat anlayışı gözlenmektedir bu resimlerde. Süslemeciliğin ve tasarım fikrinin tüm ayrıntılarından arındırılarak dönüştürülen imgeler, bu çalışmalarda hep bir melezlik haliyle gözlenmektedir. Bilinçaltından getirilen düş ve fantezi içeriği ile şimdi, şu an karşılaşma olasılığına sahip olduğumuz gündelik nesnelere ve canlı varlıklar, yeni görsel bir dille tasvir edilmektedir.

Şekil-4.16

**DEÜBEF Resim-İş Eğitimi ABD
3. Sınıf Öğrenci Çalışması,
2006, Tuval Üzerine Yağlıboya.**

Şekil-4.17

**DEÜBEF Resim-İş Eğitimi ABD
4. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2009,
Tuval Üzerine Yağlıboya.**

Resim yüzeyini kimi zaman fazlalıklarından arındırarak, içerisinde yer alan kurgunun, izleyici üzerindeki tinsel ve mekansal algılayışını harekete geçirdiği gözlenmektedir. Seçilen konunun ve malzemenin yarattığı duygusal etkiler izleyiciye, malzeme ve tasarımın tek bir vücut olduğu melez imgeler sunuyor.

Şekil-4.18

**DEÜGSF Resim Bölümü
4. Sınıf Öğrenci Çalışması,
2007, Tuval Üzerine Yağlıboya.**

Şekil-4.19

**DEÜGSF Resim Bölümü
4. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2007,
Tuval Üzerine Yağlıboya.**

Tekinsiz bir mekanda resmedilen figür ve doğa gözlemlerinin görüldüğü çalışmalar insan ve doğa sentezi melez iki nesne arasında sessiz bir diyalog yaratmıştır. Resmin olasılıklarını, akışını, fiziksel ve psikolojik etkisini görme ve algılama üzerine yeni bir deneyim alanı olduğu söylenebilir. Bu çalışmalarını tasarlayan düşünceyle görsel yeni bir algı oluşturmak üzere, resim yeni bir kimlik kazanmaya başlıyor da denebilir.

Öğrencinin psişik evreninde gizli kalmış gerçekler, eğretilme olarak kurgulanmış bir alanda düşsel ve gerçeküstü olgusuyla görülmektedir. Çoğu zaman düş fantezi alanından beslenen bu üretim biçimi, zamanla kendi özgün tavrını ortaya koymaktadır.

Şekil-4.20

DEÜGSF Resim Bölümü
4. Sınıf Öğrenci Çalışması,
2006, Tuval Üzerine Yağlıboya.

Şekil-4.21

DEÜGSF Resim Bölümü
4. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2006,
Tuval Üzerine Yağlıboya.

Anlık karar ve dönüşümlere dayanan bir yaratım süreciyle ilişkili olan lirik soyut eğilim ise, doğaya alternatif yeni bir düzen peşinde olan öğrenci için II. Dünya Savaşı'ndan sonra başlayan süreci imlediği düşünülmektedir. Düşsel ve gerçeküstü imgelerin ya da bunların bileşenleriyle oluşturulan soyut imgelerle kurgulanan bu yapı, zaman zaman toplumsal belleğe yönelen göndermelerle bilinçaltının içerisindeki düzeni dışavurmaktadır.

Şekil-4.22

DEÜBEF Resim-İş Eğitimi ABD
4. Sınıf Öğrenci Çalışması,
2006, Tuval Üzerine Karışık Teknik.

Şekil-4.23

DEÜBEF Resim-İş Eğitimi ABD
3. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2005,
Tuval Üzerine Yağlıboya.

Dolayısıyla bu kaynağa yönelen ve elde ettiği verileri biçimleyen bu yaklaşım, plastik dilin olanaklarını da kullanarak gerçekte düş arasındaki çizgide yerini almaktadır. Anlamla biçimin, gösterenle gösterilenin kaynaşması ile kurulan imge, şüphesiz her türlü okumaya açıktır.

Şekil-4.24

DEÜBEF Resim-İş Eğitimi ABD
3. Sınıf Öğrenci Çalışması,
2006, Tuval Üzerine Karışık Teknik.

Şekil-4.25

DEÜBEF Resim-İş Eğitimi ABD
3. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2006,
Tuval Üzerine Karışık Teknik.

Öğrencinin, renklere yüklediği anlamlarla, özgürlüğüne kavuştuğu biçimler arasında armonik bir ilişki kurduğu gözlenmektedir. Kimi zaman tekne, kuş, deniz, fırtına gibi görünüşleri soyutlar, kimi zamanda tuval yüzeyinde yeni bir imge keşfetmeye girişir. Burada öğrencinin duygularıyla sezdiği ama asla emin olmadığı bir gerçekliğe çağırmaktadır izleyicisini. Çalışmalarda renk, biçim, jest ve ifadeyle sonuçların önceden kestirilemediği bir oyun oynanmaktadır da denebilir.

Şekil-4.26

DEÜBEF Resim-İş Eğitimi ABD, 3. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2006,
Tuval Üzerine Karışık Teknik.

Yeri geldiğinde lirik bir coşkuyla resmin yüzeyine dokunulduğu, yeri geldiğinde de kesik, aralıklı ve dinamik sürüşlerle resim yapılırken öğrencinin resim yüzeyini yeniden keşfettiği gözlenmektedir. Yoğun duyguların yönlendirici olduğu bu tip resimlerde, rastlantısallık sonucu ortaya çıkan değerlerin resmin oluşumuna katkıda bulunduğu söylenebilir.

Şekil-4.27

DEÜGSF Resim Bölümü, 3. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2008, Kağıt Üzerine Yağlıboya.

Şekil-4.28

DEÜGSF Resim Bölümü
4. Sınıf Öğrenci Çalışması,
2007, Kağıt Üzerine Akrilik.

Şekil-4.29

DEÜGSF Resim Bölümü
4. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2007,
Tuval Üzerine Yağlıboya.

Şekil-4.30

DEÜGSF Resim Bölümü
4. Sınıf Öğrenci Çalışması,
2007, Tuval Üzerine Yağlıboya.

Şekil-4.31

DEÜGSF Resim Bölümü
4. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2008,
Tuval Üzerine Yağlıboya.

Şekil-4.32

DEÜGSF Resim Bölümü 3. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2009, Tuval Üzerine Yağlıboya.

Şekil-4.33

DEÜGSF Resim Bölümü
4. Sınıf Öğrenci Çalışması,
2007, Tuval Üzerine Yağlıboya.

Şekil-4.34

DEÜGSF Resim Bölümü
4. Sınıf Öğrenci Çalışması, 2008,
Tuval Üzerine Yağlıboya.

4.10.1 Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlarla 3. ve 4. Sınıf Öğrenci Resimlerinden Elde Edilen Doküman Analizlerinin Karşılaştırılması

“Öğrenci resimlerinde kullanılan imge türleri” 3 başlık altında incelenmiştir. Bunlar “algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler”, “düşünsel ve gerçeküstü imgeler” ve “her tür” (Melez İmgeler-Türler Arası Değişen ve Dönüşen İmgeler) başlıklarından oluşmaktadır. Öğrenci görüşlerinin % 62,7’si “algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler”, % 23,5’i “düşünsel ve gerçeküstü imgeler” ve % 13,8’i “her tür” oranlarından oluşmaktadır. “Algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; en belirgin oran % 28,1’lik değeriyle öğrenci resimlerinde figüratif imgelerin kullanıldığını gösteren öğrenci görüşleridir. “Algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imge” türlerinden ise, “doğa imgeleri” ve “günlük kullanım eşya imgeleri” % 10, 1 değeriyle en yüksek çıkmıştır. “Düşünsel ve gerçeküstü imgeler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; en belirgin oran % 11,5’lik değeriyle öğrenci resimlerinde, soyut imge türlerinden “lirik soyut” imgelerin kullanıldığını belirten öğrenci görüşleridir. Genel olarak bakıldığında ise çıkan sonuç; öğrencilerin resimlerinde, algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeleri ve bu imge türlerinden de daha çok figüratif imgeleri kullandıklarıdır.

Öğrencilerin resimlerinden elde edilen dokümanlar incelendiğinde de benzer sonuçlar elde edildiği görülmektedir. Resimlere genel olarak bakıldığında, figür ve yorumlarının öne çıktığı gözlenmektedir. Figür ve nesnelere doğal yapılarından yola çıkılarak resmedilmişler, kimi zaman da başkalaşmışlardır. Öğrencinin psişik evreninden hareketle, düşsel ve gerçeküstü olgusuyla ele alındığı düşünülen, çoğu zaman düş-düşlem-fantezi alanından beslenen bir üretim biçimi de göze çarpmaktadır. Anlık fırça vuruşlarıyla dönüştürülen, kurgulanan lirik soyut eğilimin, bilinçaltının içerisindeki düzeni dışavurduğu söylenebilir. Yine dokümanlar odağında, ayrıntılarından arındırılarak türler arası değişen dönüşen-melez imgelere rastlamak mümkün.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, veri çözümlmelerinden elde edilen bulgular ve yorumlara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar, sonuçlarla ilgili tartışma ve öneriler yer almaktadır.

5.1. Sonuçlar

I. Birinci alt problem; “*Görsel kültür-Görüntü üreten teknolojiler öğrenci resimlerindeki imgeleri nasıl etkilemektedir?*”

Bu problem, beş alt başlığa bağlı olarak incelenmiştir. Bunlar; 1. *TV*’nin resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir? 2. *İnternetin* resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir? 3. *Reklam Panolarının* resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir? 4. *Afişlerin* resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir? 5. *Yazılı basın* resimlerinizdeki imgeleri nasıl etkilemektedir?

1. Televizyonun Resimlerdeki İmgelere Etkileri:

Televizyonun resimlerdeki imgelere ilişkin etkilerine yönelik oldukça çarpıcı sonuçlar elde edilmiştir. Öğrenci görüşlerinin % 36,5’i “etkisi yok”, % 2,8’i “olumsuz etkiler” ve % 60,8’i “olumlu etkiler” oranlarından oluşmaktadır. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; en belirgin oran % 25,4’lük değeriyle “TV program türleri”nin resimlerdeki imgelerde etkili olduğunu belirten öğrenci görüşleridir. Bu oranlardan, TV’nin öğrenci resimlerindeki imgelere dikkate değer bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Buna ek olarak, öğrenci görüşleri cinsiyete göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Kadın grubunun % 40,3 değerindeki “olumlu etkiler” görüşü dikkat çekmektedir. Bu değer, kadın cinsiyet grubunun TV başında daha çok zaman geçirdiğini ve resimlerindeki imgelerde TV’nin daha etkili olduğunu göstermektedir.

Erkek grubunda ise, % 19,9 değerindeki “olumlu etkiler” görüş oranı, bu grubun daha az TV izlediği ve imgelerinin de TV’den fazla etkiler almadığı sonucuna götürmektedir.

Benzer biçimde, televizyonun ğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar niversite ve fakülterlere göre incelendiğinde, her üç niversite ve fakültede de TV’nin öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisinin farklılık gösterdiği saptanmıştır. Özellikle de “MK-GSF” ğrenci görüş değerleri, bu ğrenci grubunun daha çok TV başında zaman geçirdiğini ve resimlerindeki imgelerde TV’nin daha etkili olduğunu göstermektedir. Bunun nedeni, öğrencilerin yaşadığı yerleşim yerindeki sosyo-kültürel etkinliklerin azlığı olabilir.

Sözgelimi, televizyonun ğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar sınıflara göre incelendiğinde, “3. sınıf” ğrenci grubundaki “olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları arasındaki değer farkı ile bu sınıfta okuyan öğrencilerin daha çok TV başında zaman geçirdiği ve resimlerindeki imgelerde TV’nin daha etkili olduğu saptanmıştır.

Buna ek olarak, ğrenci görüşleri ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. Ailesi ilçe ve şehirde yaşayan öğrencilerin görüş oranları arasındaki fark, bu yerleşim yerlerinde yaşayan ğrencilerin TV den daha fazla olumlu etkiler aldığı yönündedir. Ayrıca tabloda, ailesi büyükşehirde yaşayan öğrencilerin “etkisi yok” görüş oranının “olumlu etkiler” görüş oranından daha az çıkmış olması dikkat çekicidir. Buradan da şöyle bir sonuç çıkarılabilir; büyükşehirde yaşayan ğrencilerin TV başında daha az zaman geçirdikleri ve resimlerindeki imgelerde de TV’nin daha az etkisi olduğu yönündedir.

Benzer tavırla, televizyonun ğrenci resimlerindeki imgelere etkileri anne eğitim düzeylerine göre incelendiğinde, anne eğitim düzeyi arttıkça olumlu etkisini düşünenlerle etkisi olmadığını düşünen ğrenci görüş oranları arasındaki fark azalmaktadır. Örneğin anne eğitim düzeyi ilkokul olan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde TV’nin “olumlu etkisi” olduğunu düşünenlerin görüş oranı artmaktadır.

Buradan da şöyle bir sonuç çıkarılabilir: Anne eğitim düzeyi azaldıkça TV izleme oranları artmaktadır.

Sözelimi, televizyonun öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri anne meslek gruplarına göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. Özellikle annesi emekli olan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde TV'nin daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Benzer yaklaşımla, öğrenci görüşleri baba eğitim düzeylerine göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Baba eğitim düzeyi arttıkça, TV'nin resimlerdeki imgelere etkisi olduğunu düşünen öğrenci görüş sayısı azalmakta ve bu düşüş TV izleme oranının da düştüğünü göstermektedir. Örneğin, babası lisansüstü mezunu olan öğrencilerin “olumlu etkiler” görüş oranı (% 0,6), “etkisi yok” görüş oranının (% 2,2) altına düşmektedir. Babası lisansüstü mezunu olan öğrencilerde TV izleme oranının düştüğü ve resimlerdeki imgelerin TV'den pek fazla etkiler almadığı sonucunun ortaya çıktığı düşünülmektedir.

Diğer taraftan, televizyonun öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar baba meslek gruplarına göre incelendiğinde de anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Babası işçi olan ve özel sektörde çalışan öğrencilerin “olumlu etkiler” ile “etkisi yok” görüş oranları arasındaki farka bakıldığında, bu öğrencilerin TV başında daha çok zaman geçirdikleri ve bunun doğal sonucu olarak da TV'nin bu öğrencilerin resimlerindeki imgeleri etkilediği söylenebilir. Babası devlet memuru olan ve “olumlu etkiler” görüşü benimseyen öğrencilerin, “etkisi yok” görüş oranı aynı değerde çıkmıştır (% 11,0). Bu sonuç tablodaki diğer değerlerle karşılaştırıldığında; babası devlet memuru olan öğrencilerin TV izleme ve ondan olumlu-olumsuz etkilenme oranları aynı değerlerdedir.

Öte yandan, öğrenci görüşleri ailenin aylık net gelir düzeylerine göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Aylık net gelir düzeyi belli bir seviyede arttıkça, TV'nin resimlerdeki imgelere olumlu etkisi olduğunu düşünen öğrenci görüş sayısı düşmektedir. Gelir düzeyi belli bir seviyeye kadar yüksek olan

öğrencilerin TV izleme oranlarının daha düşük olduğu da söylenebilir. Aylık gelir düzeyi en düşük ve en yüksek seviyede olan öğrencilerin “olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları arasındaki farkın artması, bu gelir düzeylerinde TV’nin resimlerdeki imgelere daha çok etki ettiğinin göstergesi olabilir.

2. İnternetin Resimlerdeki İmgelere Etkileri:

Görsel kültür-Görüntü üreten teknolojilerin etkilerine ilişkin en yüksek değerler internetin resimlerdeki imgelere etkileri üzerine yapılan görüşmelerden elde edilmiştir. Araştırmanın oldukça çarpıcı sonucu olarak görülen değerlere bakıldığında; öğrenci görüşlerinin % 13,0’ı “etkisi yok”, % 1,1’i “olumsuz etkiler” ve % 85,9’u “olumlu etkiler” oranlarından oluşmaktadır. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; en belirgin oran % 31,9’luk değeriyle “görsellerin ve yazılı metinlerin” resimlerdeki imgelerde etkili olduğunu belirten öğrenci görüşleridir. Bu değerler, internetin öğrenci resimlerindeki imgelerde yüksek oranlarla olumlu etkileri olduğu sonucuna götürmektedir. Özellikle de, internette yer alan görsellerin ve yazılı metinlerin etkisinin yüksek oranlarda çıkması, öğrencilerin bu teknolojiden çok fazla yararlanmalarının ve buradaki verilere kolay ulaşmalarının doğal bir sonucu olarak görülmektedir.

Buna ek olarak, öğrenci görüşleri yaşa göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. “23 yaş ve üstü” öğrencilerin “olumlu etkiler” görüş oranı (% 47,0), bu grup öğrencilerinin internet başında daha çok zaman geçirdiği ve resimlerindeki imgelerin de internetten daha çok etkiler aldığını göstermektedir. “22 yaş ve altı” öğrencilerinin “olumlu etkiler” görüş oranı ise % 38,9’dur. “Olumlu etkiler” görüşüne kendi içerisinde bakıldığında ise; “23 yaş ve üstü” olan öğrenci grubunda, internetteki “görsellerin ve yazılı metinlerin etkisi” görüş oranı çok yüksek çıkmıştır. “22 yaş ve altı” öğrenci grubunda ise; “yaratım sürecine kaynaklık” görüşü daha fazla değerle göze çarpmaktadır.

Benzer tavırla, internetin öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar üniversite ve fakülterlere göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar olduğu

saptanmıştır. “Olumlu etkiler” görüş oranlarında “AÜ-EĞT” için alınan görüş sayısı değer olarak % 25,9 değeriyle en yüksek oranda çıkmıştır. Buradan da bu fakültenin öğrencilerinin resimlerindeki imgelerde internetin etkisinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Her üç üniversitenin hem eğitim hem de güzel sanatlar fakülteleri için öğrenci görüşlerinden alınan değerlerde, resimlerdeki imgelerde internetteki görsellerin ve yazılı metinlerin etkisi olduğu söylenebilir.

Öte yandan, öğrenci görüşleri sınıflara göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. “Olumlu etkiler” görüş oranları 3. sınıf öğrenci grubu için % 40,0, 4. sınıf öğrenci grubu için ise % 45,9’dur. Bu oranlardan 4. sınıf öğrencilerinin resimlerindeki imgelerde internetten daha fazla olumlu etkiler aldığı sonucuna ulaşılabılır. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; resimlerdeki imgelerde “görsellerin ve yazılı metinlerin etkisi” hem 3. sınıf, hem de 4. sınıf öğrenci görüş oranları en yüksek değerde çıkmıştır. “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları, öğrenci grupları arasında karşılaştırıldığında; her iki grup öğrenci görüş değerleri arasında açık farklılıklar görülmektedir (4. sınıf öğrenci görüşlerinde “olumlu etkiler” oranı % 45,9, “etkisi yok” oranı % 5,9). Buradan da 4. sınıf öğrencilerinin daha çok internet başında zaman geçirdiği ve resimlerindeki imgelerin internetten daha çok etkiler aldığı söylenebilir.

Benzer biçimde, internetin öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre incelendiğinde de anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. “Olumlu etkiler” görüş oranları ailesi şehirde (% 28,6), büyükşehirde (% 27,6) ve ailesi ilçede (% 20,5) yaşayan öğrencilerin en yüksek değerlerde çıkmıştır. Buradan da ailesi bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde internetin olumlu etkisinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Ailesi şehirde ve büyükşehirde yaşayan öğrencilerin “olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları arasındaki fark bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin internetten daha fazla olumlu etkiler aldığı yönündedir.

Öğrenci görüşleri anne eğitim düzeylerine göre incelendiğinde de anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. Annesi lisansüstü mezunu olan öğrencilerin “olumlu

etkiler” ve “olumsuz etkiler” görüş oranlarının % 0,0 değeri ile aynı çıkmış olması dikkat çekicidir. Bu değerlere göre annesi lisansüstü mezunu olan öğrenciler internette olumlu ya da olumsuz etkilenmemektedirler.

Benzer biçimde, internetin öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar anne meslek gruplarına göre incelendiğinde de elde edilmiştir. “Olumlu etkiler” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları ile “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranlarında; annesi emekli olan öğrencilerin görüşlerinde bir farklılık görülmektedir (“olumlu etkiler” görüş oranı % 61,6; “etkisi yok” görüş oranı % 9,7 değerindedir ve aralarındaki fark yaklaşık 51 değerindedir). Bu farklılığın diğer anne meslek gruplarında olmadığı söylenebilir. Bu sonuca göre, annesi emekli olan öğrencilerin internet başında zaman geçirmelerinin resimlerdeki imgelerde daha çok etkisi olduğu düşünülebilir.

Bunun yanısıra, öğrenci görüşleri baba eğitim düzeylerine göre incelendiğinde de anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. İnternetin resimlerdeki imgelere “olumlu etkisi” olduğunu düşünen öğrenci görüş oranlarıyla, “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları arasında fark dikkat çekicidir. Örneğin baba eğitim düzeyi ilkokul olan ve internetin resimdeki imgelere “olumlu etkisi” olduğunu düşünen öğrenci görüş oranı % 26,5; baba eğitim düzeyi ilkokul olan ve internetin resimdeki imgelere “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranı % 5,9’dur. İki arasındaki fark yaklaşık 20’dir. Bu fark baba eğitim düzeyi lisans olan öğrenci görüş oranlarıyla karşılaştırıldığında 21 düzeyinde olmaktadır. Baba eğitimi düzeyi arttıkça internetin resimlerdeki imgelere olumlu etkisi olduğunu düşünen öğrenci görüş sayısı da yükselmektedir. Ayrıca bu durumun, babası lisans mezunu olan öğrencilerin internette daha fazla zaman geçirdikleri sonucunu da ortaya çıkardığı düşünülmektedir.

İnternetin öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar baba meslek gruplarına göre incelendiğinde de anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. Babası işçi ve devlet memuru olan öğrencilerin görüşleri, babası diğer meslek gruplarında çalışan öğrenci görüş oranlarına göre farklılık göstermektedir. Örneğin

babası işçi olan öğrencilerin “olumlu etkiler” görüş oranı (% 33,0) ile “etkisi yok” görüş oranı (% 4,9) arasındaki fark yaklaşık 28 değerindedir. Bu değerlere göre, babası işçi ve devlet memuru olan öğrencilerin internet başında zaman geçirmelerinin resimlerindeki imgeleri daha çok etkilediği söylenebilir.

Diğer bir çıkarımsa, internetin öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar aylık net gelir düzeylerine göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. “Olumlu etkiler” görüşlerinde en yüksek değer ile (% 35,1) ailesinin aylık net gelir düzeyi “600–1000 YTL arası” olan öğrenci görüşleri dikkat çekmektedir. Çıkan değer, bu grup öğrencilerin internette daha çok zaman geçirdikleri sonucunu ortaya koyduğu düşünülmektedir. “Olumlu etkiler” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranlarıyla, “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları aylık net gelir düzeylerine göre karşılaştırıldığında; aylık net gelir düzeyi azaldıkça “olumlu etkiler” görüş oranı ile “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları arasındaki fark artmaktadır. Örneğin aylık net gelir düzeyi “600 YTL’nin altında” olan ve internetin resimlerindeki imgelerde “olumlu etkiler” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranı % 20,0; aylık net gelir düzeyi “600 YTL olan” ve internetin resimdeki imgelere “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranı % 3,2’dir. İkisi arasındaki fark yaklaşık 16’dır. Bu fark aylık net gelir düzeyi “1501–2000 YTL” arası olan öğrenci görüş oranlarıyla karşılaştırıldığında % 3,0 düzeyinde olmaktadır. Buradan da şöyle bir sonuç çıkarılabilir; aylık net gelir düzeyi belli bir seviyede arttıkça, internetin resimlerdeki imgelere olumlu etkisi olduğunu düşünen öğrenci görüş sayısı düşmektedir. Gelir düzeyi belli bir seviyeye kadar yüksek olan öğrencilerin internet başında zaman geçirme oranlarının daha düşük olduğu da söylenebilir. Aylık gelir düzeyi düşük ve yüksek seviyede olan öğrencilerin “olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları arasındaki farkın artması, bu gelir düzeylerinde internetin resimlerdeki imgelere daha çok etki ettiğinin göstergesi olabilir.

3. Reklam Panolarının Resimlerdeki İmgelere Etkileri:

Reklam panolarının öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri olduğuna yönelik dikkate değer sonuçlar elde edilmiştir. Öğrenci görüşlerinin % 42,1'i "etkisi yok", % 2,4'ü "olumsuz etkiler" ve % 55,5'i "olumlu etkiler" oranlarından oluşmaktadır. "Olumlu etkiler" görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; en belirgin oran % 14,6'lık değeriyle reklam panolarının "yaratım sürecine kaynaklık" ettiğini belirten öğrenci görüşleridir.

Buna ek olarak öğrenci görüşleri yaş değişkenine göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. "22 yaş ve altı" öğrencilerin "etkisi yok" görüş oranı daha azdır ve reklam panolarının bu öğrencilerin resimlerindeki imgelerde daha etkili olduğu söylenebilir. "Olumlu etkiler" ile "etkisi yok" görüş oranlarına bakıldığında ise; çıkan oranlar yine "22 yaş ve altı" öğrencilerinin resimlerindeki imgelerde reklam panolarının daha etkili olduğunu göstermektedir.

Benzer biçimde reklam panolarının öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar cinsiyet gruplarına göre incelendiğinde; "olumlu etkiler" görüş oranları içerisinde, kadın cinsiyet grubu için "yaratım sürecine kaynaklık" görüş oranı (% 9,8), erkek cinsiyet grubunda ise "görsel değerlere etkisi" görüş oranı (% 5,5) daha yüksek çıkmıştır. Bu değerlere göre, resimlerdeki imgelerde reklam panolarının olumlu etki türlerinin cinsiyet gruplarına göre farklılaşmakta olduğu saptanmıştır. Kadın cinsiyet grubunda "olumlu etkiler" görüş oranı (% 37,8), "etkisi yok" görüş oranından (% 23,2) daha fazla çıkarırken, erkek cinsiyet grubunda "etkisi yok" görüş oranı (% 18,9), "olumlu etkiler" görüş oranından (% 17,7) daha fazla çıkmıştır. Buradan da kadın cinsiyet grubunun resimlerindeki imgelerde reklam panolarının daha etkili olduğu söylenebilir.

Öğrenci görüşleri üniversite ve fakültelere göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Her üç üniversitenin hem eğitim hem de güzel sanatlar fakülteleri için öğrenci görüşlerinden alınan değerlerde, resimlerdeki imgelerde reklam panolarının olumlu etkisi "olumlu etki türleri"ne göre farklılaşmaktadır.

“Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları üniversite ve fakültelere göre karşılaştırıldığında; “DEÜ-GSF” de “etkisi yok” görüş oranının (% 4,3), “olumlu etkiler” görüş oranından (% 7,3) daha fazla çıktığı görülmektedir. Oranların, bu fakülte öğrencilerinin reklam panolarından fazla etkilenmediği sonucunu ortaya koyduğu düşünülmektedir. Ayrıca; “MKÜ-EĞT” öğrenci görüş oranları arasında fark yaklaşık 9 değerindedir (“olumlu etkiler” oranı % 13,4, “etkisi yok” oranı % 7,9). Buradan da “MKÜ-EĞT” öğrenci grubunun reklam panolarından daha çok olumlu etkiler aldığı sonucu çıkarılabilir.

Bunun yanısıra, reklam panolarının öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar sınıflara incelendiğinde de anlamlı farklılıklar saptanmıştır. “Olumlu etkiler” görüş oranları, 3. sınıf öğrenci grubu için % 34,8; 4. sınıf öğrenci grubu için ise % 20,7’dir. Bu oranlardan 3. sınıf öğrencilerinin resimlerindeki imgelerde reklam panolarının daha fazla olumlu etkisi olduğu sonucuna ulaşılabilir. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; 3. sınıf öğrencilerinde reklam panolarının “yaratım sürecine kaynaklık” ettiği görüş oranı % 10,4; 4. sınıflarda “düşünmeye etkisi” olduğunu belirten görüş oranı % 6,1’le en yüksek değerde çıkmıştır. Bu değerler, sınıflara göre öğrencilerin resimlerindeki imgelerde reklam panolarının etkilerinin olumlu etki türlerine göre farklılaşmakta olduğunu göstermektedir. “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları öğrenci grupları arasında karşılaştırıldığında; 4. sınıf öğrencilerinin “etkisi yok” görüş değerlerinin daha fazla çıktığı görülmektedir (3. sınıf öğrenci görüşlerinde “olumlu etkiler” oranı % 34,8; “etkisi yok” oranı % 14,0; 4. sınıf öğrenci görüşlerinde “olumlu etkiler” oranı % 20,7; “etkisi yok” görüş oranı ise % 28,0). Buradan da 3. sınıf öğrencilerinin reklam panolarından daha çok olumlu etkiler aldığı söylenebilir.

Benzer bir yaklaşımla, öğrenci görüşleri ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre incelendiğinde de anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. “Olumlu etkiler” görüş oranları, ailesi ilçede (% 11,0), şehirde (% 21,3) ve büyükşehirde (% 18,3) yaşayan öğrencilerin en yüksek değerde çıkmıştır. Buradan da ailesi bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde reklam panolarının olumlu etkisinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Ailesi köy ve belde yaşayan

öğrencilerin “olumlu etkiler” görüş oranları “etkisi yok” görüş oranlarından daha az çıkmış ve bu öğrencilerin reklam panolarından fazla etkiler almadığı sonucuna ulaşılmıştır. Şöyle de denilebilir; bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin çevrelerinde reklam panoları daha azdır. “Olumlu etkiler” görüş oranına kendi içerisinde bakıldığında; yerleşim yerlerine göre (köy-% 1,2; belde-% 1,2; ilçe-% 3,0; büyükşehir-% 5,5) resimlerdeki imgelerde reklam panolarının olumlu etkilerinden “yaratım sürecine kaynaklık” görüş oranlarının daha fazla değerinde olduğu görülmektedir. Ailesi şehirde yaşayan öğrencilerin ise “olumlu etkiler” görüş türlerinden “düşünmeye etkisi” görüş oranı % 7,3 çıkmıştır. Bu durumda yerleşim yerlerine göre reklam panolarının resimlerdeki imgelerde “yaratım sürecine kaynaklık” ettiği yönündeki görüşlerin daha fazla olduğu söylenebilir. “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları, yerleşim yerlerine göre karşılaştırıldığında; ailesi şehirde ve büyükşehirde yaşayan öğrencilerin “olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları arasındaki fark, bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin reklam panolarından daha fazla olumlu etkiler aldığı yönündedir. Örneğin; büyükşehirde yaşayanların “olumlu etkiler” oranı % 18,3; “etkisi yok” görüş oranı % 11,6’dır ve aralarındaki fark 7 değerindedir.

Öte yandan, reklam panolarının öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar anne eğitim düzeylerine göre incelendiğinde de, “olumlu etkiler” görüş oranlarının etki türlerine göre farklılaştığı saptanmıştır. Annesi lisansüstü mezunu olan öğrencilerin “etkisi yok” ve “olumsuz etkiler” görüş oranlarına bakıldığında; % 0,0 değeri tabloda dikkat çekmektedir. Bu durumda annesi lisansüstü mezunu olan öğrenciler reklam panolarından olumlu etkilenmektedir. Ayrıca, annesi ilkokul mezunu olan öğrenciler dışında diğer eğitim seviyelerine göre de reklam panolarının öğrenci resimlerinde olumlu etkisinden bahsedilebilir. Reklam panolarının resimlerdeki imgelere “olumlu etkisi” olduğunu düşünen öğrenci görüş oranlarıyla, “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları anne eğitim düzeylerine göre karşılaştırıldığında; annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin “olumlu etkiler” görüş oranı diğer eğitimi düzeylerine göre düşmektedir. Yapılan araştırma sonucunda, anne eğitim düzeyine göre reklam panolarının öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisinin farklılık gösterdiği ve annesi ilkokul mezunu

olanlar dışında reklam panolarının öğrenci resimlerindeki imgelerde olumlu etkisinin olduğu söylenebilir.

Öğrenci görüşleri anne meslek gruplarına göre incelendiğinde, “olumlu etkiler” görüş oranlarının yine etki türlerine göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. “Olumlu etkiler” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları ile “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları karşılaştırıldığında (annesi özel sektörde çalışan öğrenciler dışında); reklam panolarının öğrencilerin resimlerindeki imgeleri daha çok olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

Bunun yanısıra, öğrenci görüşleri baba eğitim düzeylerine göre incelendiğinde de reklam panolarının öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkisinin farklılık gösterdiği saptanmıştır. Örneğin, babası lise mezunu olan öğrenci grubunun reklam panolarından daha çok etkiler aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Benzer biçimde, reklam panolarının öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar baba meslek gruplarına göre incelendiğinde, babası işçi olan öğrencilerin görüşleri, babası diğer meslek gruplarında çalışan öğrenci görüş oranlarına göre farklılık göstermektedir. Örneğin babası işçi olan öğrencilerin “olumlu etkiler” görüş oranı (% 22,0) ile “etkisi yok” görüş oranı (% 12,8) arasındaki fark yaklaşık 9 değerindedir. Bu değerlere göre, babası işçi olan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde reklam panolarının daha etkili olduğu söylenebilir.

Öte yandan reklam panolarının öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar ailenin aylık net gelir düzeylerine göre incelendiğinde de anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. Gelir düzeyi yüksek olan öğrencilerin reklam panolarından etkilenme oranları düşük seviyededir.

4. Afişlerin Resimlerdeki İmgelere Etkileri:

Afişlerin resimlerdeki imgelere etkilerine bakıldığında, reklam panolarında olduğu gibi dikkate değer sonuçlar elde edilmiştir. Öğrenci görüşlerinin % 41,4’ü

“etkisi yok”, % 1,3’ü “olumsuz etkiler” ve % 57,3’ü “olumlu etkiler” oranlarından oluşmaktadır. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; en belirgin oran % 19,7’lik değeriyle afişlerdeki görsel değerlerin öğrenci resimlerindeki imgelerde etkisinin olduğunu belirten öğrenci görüşleridir.

Buna ek olarak, öğrenci görüşleri yaş değişkenine göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. “22 yaş ve altı” öğrencilerin “etkisi yok” görüş oranı daha azdır ve afişlerin bu öğrencilerin resimlerindeki imgelerde daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrenci görüşleri cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, iki grup arasında “olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranlarında yine anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. Kadın grubunda “olumlu etkiler” görüş oranı (% 38,9), “etkisi yok” görüş oranları (% 24,2) arasındaki fark yaklaşık 15’tir. Erkek grubunda ise; “olumlu etkiler” görüş oranıyla (% 18,5), “etkisi yok” görüş oranı (% 17,2) arasındaki fark yaklaşık 1 değerdir. Buradan da kadın cinsiyet grubunun resimlerindeki imgelerde afişlerin daha etkili olduğu söylenebilir

Benzer biçimde, afişlerin öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar üniversite ve fakültele göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. DEÜ-GSF’ de “etkisi yok” görüş oranının (% 4,5), “olumlu etkiler” görüş oranından (% 8,3) daha fazla çıktığı görülmektedir. Oranlar, bu fakülte öğrencilerinin afişlerden fazla etkilenmediği sonucunu ortaya koymaktadır. Ayrıca; “AÜ-EĞT” öğrenci görüş oranları arasında fark yaklaşık 9 değerindedir (“olumlu etkiler” oranı % 20,4, “etkisi yok” oranı % 11,5). Buradan da “AÜ-EĞT” öğrenci grubunun afişlerden daha çok olumlu etkiler aldığı sonucu çıkarılabilir.

Bunun yanısıra öğrenci görüşleri sınıflara göre incelendiğinde de anlamlı farklılıklar saptanmıştır. 3. sınıf öğrencilerinde afişlerin “yaratım sürecine kaynaklık” ettiği görüş oranı % 10,2; 4. sınıflarda “görsel değerlere etkisi” olduğunu belirten görüş oranı % 11,6 ile en yüksek değerde çıkmıştır. Bu durumda sınıflara göre öğrencilerin resimlerindeki imgelerde afişlerin etkileri olumlu etki türlerine göre

farklılaşmaktadır. “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları öğrenci grupları arasında karşılaştırıldığında; 4. sınıf öğrencilerinin “etkisi yok” görüş değerlerinin daha fazla çıktığı görülmektedir (3. sınıf öğrenci görüşlerinde “olumlu etkiler” oranı % 30,6; “etkisi yok” oranı % 19,7; 4. sınıf öğrenci görüşlerinde “olumlu etkiler” oranı % 30,6; “etkisi yok” görüş oranı ise % 24,5). Buradan da 3. sınıf öğrencilerinin afişlerden daha çok olumlu etkiler aldığı söylenebilir.

Öğrenci görüşleri ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre incelendiğinde de anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. “Olumlu etkiler” görüşleri içerisinde ailesi ilçede (% 12,7), şehirde (% 20,4) ve büyükşehirde (% 14,6) yaşayan öğrencilerin görüş oranları en yüksek değerde çıkmıştır. Buradan da ailesi bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde afişlerin olumlu etkisinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşıldığı düşünülmektedir. “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları yerleşim yerlerine göre karşılaştırıldığında ise; ailesi ilçe ve şehirde yaşayan öğrencilerin “olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları arasındaki fark bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin afişlerden daha fazla olumlu etkiler aldığı yönündedir.

Benzer yaklaşımla, afişlerin öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar anne eğitim düzeylerine göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Annesi lisansüstü mezunu olan öğrenciler dışında öğrenci resimlerindeki imgelerde afişlerin olumlu etkisinden bahsedilebilir. Afişlerin resimlerindeki imgelere “olumlu etkisi” olduğunu düşünen öğrenci görüş oranlarıyla, “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları anne eğitim düzeylerine göre karşılaştırıldığında ise; annesi ilkököl, ortaokul ve lisans mezunu olan öğrencilerin görüş sayıları arasındaki fark bu öğrenci grubunun daha çok olumlu etkiler aldığını göstermektedir.

Öğrenci görüşleri anne meslek gruplarına göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar saptanmıştır. “Olumlu etkiler” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları ile “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları

karşılaştırıldığında (annesini işçi olan öğrenciler dışında); afişler öğrencilerin resimlerindeki imgeleri daha çok olumlu etkilemektedir.

Benzer biçimde öğrenci görüşleri baba eğitim düzeylerine göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. Babası lisans mezunu olan öğrencilerin görüşleri (“olumlu etkiler” görüş oranı % 17,2; “etkisi yok” görüş oranı % 5,1; oranlar arasındaki fark yaklaşık 12 değerindedir) bu öğrenci grubunun afişlerden daha çok olumlu etkiler aldığını göstermektedir. Ayrıca, diğer eğitim düzeylerinden farklı olarak, babası lise ve lisansüstü mezunu olan öğrencilerin “etkisi yok” görüş oranları fazla değerde çıkmıştır (örneğin; babası lise mezunu olanlarda, “olumlu etkiler” görüş oranı % 11,5 ve “etkisi yok” görüş oranı % 12,7). Bu oranlar bu öğrenci grubunun resimlerindeki imgelerde afişlerin etkisinin olmadığını göstermektedir.

Öte yandan, afişlerin öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar baba meslek gruplarına göre incelendiğinde de anlamlı farklılıklar olduğu gözle çarpılmaktadır. Babası işçi ve özel sektörde çalışan öğrencilerin görüşleri, babası diğer meslek gruplarında çalışan öğrenci görüş oranlarına göre farklılık göstermektedir. Örneğin özel sektörde çalışan öğrencilerin “olumlu etkiler” görüş oranı (% 17,2) ile “etkisi yok” görüş oranı (% 7,6) arasındaki fark yaklaşık 9 değerindedir. Bu değerlere göre, babası işçi ve özel sektörde çalışan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde afişlerin daha etkili olduğu söylenebilir. Ayrıca babası emekli olan ve serbest meslekte çalışan öğrencilerin diğer meslek gruplarından farklı olarak, “etkisi yok” görüş sayısı, “olumlu etkiler” görüş sayısından daha yüksektir. Buradan da babaları bu meslek gruplarında çalışan öğrencilerin afişlerden daha az etkiler aldığı sonucu çıkarılabilir.

Öğrenci görüşleri ailenin aylık net gelir düzeyine göre incelendiğinde de anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Ailenin aylık net gelir düzeyi yükseldikçe, öğrencilerin resimlerindeki imgelerde afişlerin etkisi azalmaktadır.

5. Yazılı Basının Resimlerdeki İmgelere Etkileri:

Yazılı basının resimlerdeki imgelere etkilerine ilişkin çıkan değerlerde de internet, çevre ve televizyonun etkileri gibi oldukça çarpıcı sonuçlar elde edilmiştir. Öğrenci görüşlerinin % 37,3'ü “etkisi yok”, % 3,2'si “olumsuz etkiler” ve % 59,5'i “olumlu etkiler” oranlarından oluşmaktadır. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; en belirgin oran % 24,7'lik değeriyle yazılı basındaki metin ve görsellerin öğrenci resimlerindeki imgelerde etkisinin olduğunu belirten öğrenci görüşleridir.

Buna ek olarak, öğrenci görüşleri yaş değişkenine göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. “Olumlu etkiler” (% 34,2) görüş oranları ile “etkisi yok” (% 21,5) görüş oranları arasındaki fark, “23 yaş ve üstü” öğrenci grubunun resimlerindeki imgelerde yazılı basının etkilerinin daha fazla olduğunu göstermektedir.

Öğrenci görüşleri cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde de anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. Kadın grubunda “olumlu etkiler” görüş oranı (% 36,7), “etkisi yok” görüş oranları (% 22,8) arasındaki fark yaklaşık 13'tür. Erkek grubunda ise; “olumlu etkiler” görüş oranıyla (% 22,8), “etkisi yok” görüş oranı (% 14,6) arasındaki fark yaklaşık 8 değerdir. Buradan da kadın cinsiyet grubunun resimlerindeki imgelerde yazılı basının daha etkili olduğu sonucuna gidilebilir.

Öte yandan yazılı basının öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar üniversite ve fakültelere göre incelendiğinde de anlamlı farklılıklar olduğu göze çarpmaktadır. Her üç üniversitenin hem eğitim hem de güzel sanatlar fakültelerinden (MKÜ-GSF hariç) alınan görüşlerde, yazılı basındaki metin ve görsellerin öğrencilerin resimlerindeki imgelerde etkili olduğu söylenebilir. “AÜ-GSF” de “etkisi yok” (% 2,5) ve “olumlu etkiler” görüş oranlarının (% 2,5) aynı değerlerde çıktığı görülmektedir. Değerler bu fakülte öğrencilerinin yazılı basından aynı oranlarla etkilendiğini düşündürmektedir. Ayrıca; “AÜ-EĞT” öğrenci görüş oranları arasında fark yaklaşık 9 değerindedir (“olumlu etkiler” oranı % 19,6; “etkisi

yok” oranı % 10,1). Buradan da “AÜ-EĞT” öğrenci grubunun yazılı basından daha çok olumlu etkiler aldığı sonucu çıkarılabilir.

Öğrenci görüşleri sınıflara göre incelendiğinde de anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. 4. sınıf öğrencilerinin görüş oranları, bu öğrencilerin resimlerindeki imgelerde yazılı basının daha çok olumlu etkileri olduğunu göstermektedir.

Benzer yaklaşımla, yazılı basının öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre incelendiğinde yine anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. Ailesi ilçede (% 13,9), şehirde (% 21,5) ve büyükşehirde (% 16,5) yaşayan öğrencilerin görüş oranları en yüksek değerde çıkmıştır. Ailesi bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde yazılı basının olumlu etkisinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşıldığı düşünülmektedir. “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları yerleşim yerlerine göre karşılaştırıldığında ise; ailesi ilçe ve şehirde yaşayan öğrencilerin “olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları arasındaki fark bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin yazılı basından daha fazla olumlu etkiler aldığı yönündedir.

Öte yandan, öğrenci görüşleri anne eğitim düzeylerine göre incelendiğinde de anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. Annesi lisansüstü mezunu olan öğrenciler dışında, öğrenci resimlerindeki imgelerde yazılı basının olumlu etkisinden bahsedilebilir. Yazılı basının resimlerdeki imgelere “olumlu etkisi” olduğunu düşünen öğrenci görüş oranlarıyla, “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları anne eğitim düzeylerine göre karşılaştırıldığında; annesi ilkökul, ortaokul ve lisans mezunu olan öğrencilerin görüş sayıları arasındaki fark bu öğrenci grubunun daha çok olumlu etkiler aldığını göstermektedir.

Öğrenci görüşleri baba eğitim düzeylerine göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. Babası ilkökul mezunu olan öğrencilerin görüş oranları arasındaki fark, bu öğrenci grubunun yazılı basından daha çok olumlu etkiler aldığı sonucuna götürmektedir.

Benzer tavırla, yazılı basının öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar baba meslek gruplarına göre incelendiğinde, babası özel sektörde çalışan öğrencilerin görüşlerinin, babası diğer meslek gruplarında çalışan öğrencilerin görüş oranlarına göre farklılık göstermekte olduğu saptanmıştır (“olumlu etkiler” görüş oranı (% 17,1) ile “etkisi yok” görüş oranı (% 7,0) arasındaki fark yaklaşık 10 değerindedir). Bu değerlere göre, babası özel sektörde çalışan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde yazılı basının daha etkili olduğu söylenebilir.

Öğrenci görüşleri ailenin aylık net gelir düzeylerine göre incelendiğinde de benzer bir durum söz konusudur. Ailesinin aylık net geliri düzeyi “600–1000 YTL” olanlar dışında diğer gelir düzeylerinde öğrencilerin resimlerindeki imgelerde yazılı basının olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

II. İkinci alt problem: *“Çağdaş sanat oluşumları öğrencilerin resimlerindeki imgeleri nasıl etkilemektedir?”*

Çağdaş sanat oluşumlarının öğrencilerin resimlerindeki imgelere ilişkin etkilerine yönelik oldukça çarpıcı sonuçlar elde edilmiştir. Öğrenci görüşlerinin % 40,6’sı “paralellik yok”, % 59,4’ü “paralellikler var” oranlarından oluşmaktadır. “Paralellikler var” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; en belirgin oran % 28,0’lık değeriyle öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında daha çok “düşünce-yorum-yaklaşım-özgünlük-konu bakımından” paralellik olduğunu belirten öğrenci görüşleridir.

Buna ek olarak öğrenci görüşleri yaş değişkenine göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. “23 yaş ve üstü” öğrenci grubunun “paralellikler var” (% 34,3) ile “paralellik yok” görüş oranları (% 23,4) arasındaki farka bakıldığında, bu yaş grubu öğrencilerinin resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında daha fazla paralellikler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Benzer yaklaşımla, öğrenci görüşleri üniversite ve fakültelere göre incelendiğinde, “paralellikler var” görüş oranlarının üniversite ve fakültelere göre

farklılaştığı saptanmıştır. Elde edilen değerlerde, özellikle de “AÜ-EĞF” deki öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında paralellikler olduğu sonucuna ulaşılmıştır (“AÜ-GSF” ve “MKÜ-EĞF” dışında).

Öğrenci görüşleri sınıflara göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. 3. sınıf öğrencilerinin resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında daha çok paralellikler olduğunu sonucuna ulaşılmıştır.

Benzer biçimde, çağdaş sanat oluşumlarının öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre incelendiğinde de anlamlı farklılıklar olduğu göze çarpmaktadır. Ailesi ilçede (% 13,7), şehirde (% 21,1) ve büyükşehirde (% 18,3) yaşayan öğrencilerin görüş oranları en yüksek değerde çıkmıştır. Ailesi bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında daha çok paralellikler olduğu sonucuna ulaşıldığı düşünülmektedir. Yerleşim yerlerine göre öğrencilerin resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında “düşünce-yorum-yaklaşım-özgünlük-konu bakımından paralellik” olduğu görüşü daha çok benimsenmiştir. Öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında “paralellikler var” diyen öğrenci görüş oranlarıyla, “paralellik yok” diyen öğrenci görüş oranları ailenin yaşadığı yerleşim yerlerine göre karşılaştırıldığında; ailesi ilçe ve şehirde yaşayan öğrencilerin görüş oranları arasındaki fark bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında daha çok paralellikler olduğunu düşündürmektedir.

Bunun yanısıra, öğrenci görüşleri anne eğitim düzeylerine göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. Annesi ilkökul, ortaokul, lisansüstü mezunu olanlar, “paralellikler var” görüş türlerinden “düşünce-yorum-yaklaşım-özgünlük-konu bakımından paralellik” görüşünü daha çok benimsemişlerdir. Ancak, annesi lisans mezunu olan öğrencilerin “görsel açıdan paralellik” görüşünü benimsedikleri görülmektedir. Buradan da çağdaş sanat oluşumlarıyla öğrenci resimleri arasındaki paralelliklerin anne eğitim düzeylerine göre farklılaştığı sonucu çıkarılabilir. Kendi resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat

oluşumları arasında paralellikler olduğunu düşünen öğrenci görüş oranlarıyla, “paralellik yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları anne eğitim düzeylerine göre karşılaştırıldığında; annesi ortaokul mezunu olanlar dışında öğrencilerin görüş sayıları arasındaki fark öğrenci gruplarının resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında paralellikler olduğunu düşündürmektedir. Diğer eğitim düzeylerinde paralellik var diyen öğrenci görüş oranları yüksek çıkarken, sadece annesi ortaokul mezunu olan öğrencilerde oran farklılaşmıştır.

Öğrenci görüşleri anne meslek gruplarına göre incelendiğinde de, “paralellikler var” görüş oranlarında anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir. “Paralellikler var” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları ile “paralellik yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları karşılaştırıldığında; annesi işçi ve özel sektörde çalışan öğrencilerin dışında, annesi diğer meslek gruplarında çalışan öğrencilerin resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında paralellikler olduğu söylenebilir.

Benzer biçimde çağdaş sanat oluşumlarının öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar baba eğitim düzeylerine göre incelendiğinde, “paralellikler var” görüşlerinin anlamlı farklılıklar içerdiği saptanmıştır. Öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında “paralellikler var” diyen öğrenci görüş oranlarıyla, “paralellik yok” diyen öğrenci görüş oranları baba eğitim düzeylerine göre karşılaştırıldığında ise; özellikle babası ilkokul mezunu olan öğrencilerin görüşleri, öğrenci resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında paralellikler olduğunu düşündürebilir.

Öğrenci görüşleri ailenin aylık net gelir düzeylerine göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. Ailesinin aylık net geliri “1001–1500 YTL arası”.olanlar dışında, diğer gelir düzeylerinde öğrencilerin resimlerindeki imgelerle çağdaş sanat oluşumları arasında paralellikler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

III. Üçüncü alt problem: “*Öğrencilerin plastik sanatlar alanında en çok beğendikleri sanatçılar kimlerdir (dönem ve alan fark etmeksizin) ve beğeni nedenleri nelerdir?*”

Öğrenciler kendi çalışmalarlarıyla çağdaş sanat oluşumları arasında paralellikler olduğu belirten yüksek oranlardaki görüşlerinden sonra plastik sanatlar alanında en çok beğendikleri sanatçılara yönelik oldukça çarpıcı olduğu düşünülen sonuçlar elde edilmiştir. Öğrenci görüşlerinin % 6,7’si “hayat görüşü, yaşam tarzı, düşünce ve ruh halini resimlerine yansıtması”, % 9,1’i “konu ve imgeleri etkili”, % 28,0’ı “plastik açıdan beğeniyorum-yakın buluyorum”, % 19,5’i “tarz olarak beğeniyorum-yakın buluyorum”, % 17,7’si “yaratıcı, dahi, hayal gücü etkili, özgün” ve % 18,7 “boş” oranlarından oluşmaktadır. Genel olarak bakıldığında ise; öğrencilerin sanatçıları en çok plastik açıdan beğendikleri ve yakın buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Plastik açıdan en çok beğenilen ve öğrencilerin kendine yakın bulduğu sanatçılar sırasıyla şunlardır; Rembrant (3), Gustav Klimt (2), Van Gogh (4), Egon Schiele (3), Claude Monet (2), Edgar Degas (2), Michelangelo (2), Mehmet Güteryüz (2), Paul Cezanne (2), Lautrec (1), Paul Paul Gauguin (1), Mustafa Ata (1), Albert Dürer (1), Francisco Goya (1), Salvador Dali (1), Utku Varlık (1), Leonardo Da Vinci (3), Auguste Rodin (2), Eric Ficher (1), Jenny Saville (2), Ahmet Umur Deniz (1), Pablo Picasso (2), Caravaggio (1), Kathe Kollwitz (1), Fikret Mualla (1), Gerhard Richter (1), Oya Kınıklı (1), Edvard Munch (1). Bu sanatçılar içerisinde en çok tekrar eden sanatçının Van Gogh (4), daha sonra ise Rembrant (3), Egon Schiele (3) ve Leonardo Da Vinci (3) olduğu görülmektedir.

Bu sonuçlara göre ise, öğrenciler klasik ve modern dönem sanatçıları daha çok beğeniyorlar. Çağdaş sanat oluşumlarından etkilendiklerini belirten ve bu sanatçıları takip ettikleri düşünülen öğrencilerin, en çok beğendikleri sanatçıları bu dönemlerden seçmiş olmaları şaşırtıcı bir sonuç olarak düşünülmektedir. Örneklemi oluşturan öğrenci grubunun % 66,7’sini eğitim fakülteleri öğrencilerinin (% 49’u güzel sanatlar fakülteleri) oluşturduğu düşünüldüğünde ise çıkan bu sonuç atölye ders içeriklerine bağlanabilir (Örneklem grubu arasındaki bu yüzde farkı da fakültelerin kontenjan sayılarına ilişkin çıktığı söylenebilir). Güzel sanatlar fakültesi

öğrenci resimlerinden toplanan görseller incelendiğinde ise bu fakülte öğrencilerinin çağdaş sanatı daha çok takip ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

IV. Dördüncü alt problem: “Öğrencilerin yaşadığı çevre resimlerindeki imgeleri nasıl etkilemektedir? Bu etki öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?”

Öğrencilerin yaşadığı çevrenin resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin çok çarpıcı sonuçlar elde edilmiştir. Öğrenci görüşlerinin % 18,9’u “etkisi yok”, % 3,0’ı “olumsuz etkiler” ve % 78,1’i “olumlu etkiler” oranlarından oluşmaktadır. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; en belirgin oran % 28,4’lük değeriyle toplumsal ve fiziksel çevrenin öğrenci resimlerindeki imgelerde etkisinin olduğunu belirten öğrenci görüşleridir. Öğrenci resimlerinde görsel kültürün- özellikle internetin yanı sıra, sosyo-kültürel olgulardan çevrenin de ne kadar etkili olduğu sonucu, bu değişkenin etkisinin öğrencilerin yaşamında yadsınamayacak derecede önemli olduğunu düşündürmektedir.

Buna ek olarak, öğrenci görüşleri yaş değişkenine göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. “23 yaş ve üstü” yaş grubu öğrencilerinin resimlerindeki imgelerde çevrenin daha çok olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Benzer biçimde, çevrenin öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar incelediğinde anlamlı farklılıklar göstermektedir. Kadın grubunda “olumlu etkiler” görüş oranı (% 45,6), “etkisi yok” görüş oranları (% 13,0) arasındaki fark yaklaşık 32’dir. Erkek cinsiyet grubunda ise; “olumlu etkiler” görüş oranıyla (% 32,5), “etkisi yok” görüş oranı (% 5,9) arasındaki fark yaklaşık 26 değerindedir. Buradan da kadın cinsiyet grubunun resimlerindeki imgelerde çevrenin daha etkili olduğu sonucuna gidilebilir.

Öğrenci görüşleri üniversite ve fakültelere göre incelendiğinde yine “olumlu etkiler” görüşünün anlamlı farklılıklar içerdiği sonucuna ulaşılmıştır. “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları üniversite ve fakültelere göre karşılaştırıldığında ise; “AÜ-EĞT” de “etkisi yok” (% 25,4) ve “olumlu etkiler” görüş oranları (% 4,7) arasındaki fark yaklaşık 20 değerindedir. Elde edilen değerlerden, bu fakülte öğrencilerinin çevreden daha yüksek oranlarla etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Çevrenin öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar sınıflara göre incelendiğinde ise, elde edilen değerlerden 4. sınıf öğrencilerinin resimlerindeki imgelerde çevrenin daha çok olumlu etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Benzer yaklaşımla çevrenin öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre incelendiğinde ise, ailesi ilçede (% 19,5), şehirde (% 24,9) ve büyükşehirde yaşayan (% 23,7) öğrencilerin “olumlu etkiler” görüş oranları en yüksek değerde çıkmıştır. Ailesi bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde çevrenin olumlu etkisinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşıldığı düşünülmektedir. “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları yerleşim yerlerine göre karşılaştırıldığında ise; ailesi ilçe, şehir ve büyükşehirde yaşayan öğrencilerin “olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları arasındaki fark bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin çevreden daha fazla olumlu etkiler aldığı yönündedir.

Bunun yanısıra çevrenin öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar anne eğitim düzeylerine göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. Annesi lisansüstü mezunu olan öğrenciler dışında, öğrenci resimlerindeki imgelerde çevrenin olumlu etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çevrenin resimlerdeki imgelere “olumlu etkisi” olduğunu düşünen öğrenci görüş oranlarıyla, “etkisi yok” görüşünü benimseyen öğrenci görüş oranları anne eğitim düzeylerine göre karşılaştırıldığında; annesi ilkököl, lise ve lisans mezunu olan

öğrencilerin görüş sayıları arasındaki fark bu öğrenci grubunun daha çok olumlu etkiler aldığını göstermektedir.

Öğrenci görüşleri baba eğitim düzeylerine göre incelendiğinde de anlamlı farklılıklar görülmektedir. Babası ilkokul ve lise mezunu olan öğrencilerin “olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları arasındaki fark, babası ilkokul mezunu olanlarda yaklaşık 20, babası lise mezunu olanlarda 17 değerindedir (babası ilkokul mezunu olanlarda “olumlu etkiler” görüş oranı % 27,8; “etkisi yok” görüş oranı % 7,7; babası lise mezunu olanlarda olumlu etkiler görüş oranı % 20,1; “etkisi yok” görüş oranı % 2,4). Bu öğrenci gruplarının çevreden daha çok etkiler aldığı sonucuna varılabilir.

Öte yandan, çevrenin öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar baba meslek gruplarına göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Babası devlet memuru ve işçi olan öğrencilerin “olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları, babası diğer meslek gruplarında çalışan öğrenci görüş oranlarına göre farklılık göstermektedir. Örneğin; babası işçi olan öğrencilerde “olumlu etkiler” görüş oranı (% 27,2) ile “etkisi yok” görüş oranı (% 7,7) arasındaki fark yaklaşık 19 değerindedir. Bu değerlere göre, babası devlet memuru ve işçi olan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde çevrenin daha etkili olduğu söylenebilir.

V. Beşinci alt problem: *“İnançlar öğrenci resimlerindeki imgeleri nasıl etkilemektedir? Bu etki öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?”*

İnançların öğrenci resimlerinde etkisine yönelik çarpıcı sonuçlar elde edilmiştir. Öğrenci görüşlerinin % 63,2’si “etkisi yok”, % 0,0’ı “olumsuz etkiler” ve % 36,8’i “olumlu etkiler” oranlarından oluşmaktadır. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; en belirgin oran % 17,8’lik değeriyle inançlarda kendi değerlerini ifadenin öğrenci resimlerindeki imgelerde etkisinin

olduğunu belirten öğrenci görüşleridir. Bu sonuçlara göre inançların öğrenci resimlerinde çok fazla etkisinin olmadığı söylenebilir.

Buna ek olarak, öğrenci görüşleri ailenin yaşadığı yerleşim yerine incelendiğinde anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Ailesi ilçe, şehir ve büyükşehirde yaşayan öğrencilerin “olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları arasındaki fark, bu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde inançlardan çok fazla etkilenmediğini göstermektedir.

Benzer yaklaşımla, inançların öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar anne eğitim düzeylerine göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Annesi lisansüstü mezunu olan öğrenciler “etkisi yok” ve “olumsuz etkiler” görüşü bildirmemişlerdir. Bu durumda annesi lisansüstü mezunu olan öğrenciler dışında öğrenci resimlerindeki imgelerde inançların etkisinin çok fazla olmadığından bahsedilebilir. Annesi ortaokul mezunu olan öğrencilerin ise “olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları eşdeğerde çıkmıştır. Buradan da bu öğrencilerin resimlerindeki imgelerde inançların etkisinin birbirine paralel bir yön çizdiği düşünülebilir.

Anne meslek gruplarına göre inançların öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar incelendiğinde ise; annesi ev hanımı olan öğrencilerin “olumlu etkiler” görüş oranı, “etkisi yok” görüş oranından diğer meslek gruplarının aksine daha fazla çıkmıştır. Bu grup öğrencilerinin resimlerindeki imgelerde inançların rolünün olmasının dikkat çekici olduğu düşünülmektedir.

Öğrenci görüşleri baba eğitim düzeylerine göre incelendiğinde, babası lisansüstü mezunu olanlar dışında inançların öğrenci resimlerindeki imgelerde çok fazla etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Babası lisansüstü mezunu olan öğrencilerde ise “olumlu etkiler” görüş oranının daha yüksek çıkması yine dikkat çekici bir sonuç olarak düşünülmektedir.

Baba meslek gruplarına göre inançların öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin bulgulara bakıldığında; babası işçi olan öğrencilerde “olumlu etkiler” görüş oranı (% 11,2) ile “etkisi yok” görüş oranı (% 23,7) arasındaki fark yaklaşık 12 değerindedir. Bu değerlere göre, babası işçi ve özel sektörde çalışan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde inançların etkisinin daha az olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İnançların öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar ailenin aylık net gelir düzeylerine göre incelendiğinde ise, diğer gelir düzeylerinin aksine ailesinin aylık net geliri “2000 YTL ve üstü” olan öğrencilerin resimlerdeki imgelerde inançların etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

VI. Altıncı alt problem: *“Ekonomik durum öğrencilerin resimlerindeki imgeyi nasıl etkilemektedir? Bu etki öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?”*

Öğrenci görüşlerinin % 30,6’sı “etkisi yok”, % 53,7’si “olumsuz etkiler” ve % 15,6’sı “olumlu etkiler” oranlarından oluşmaktadır. “Olumsuz etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; en belirgin oran % 53,7’lik değeriyle öğrenci resimlerindeki imgelerde, ekonominin sınırlayıcı etkisinin (Yaratıcılığı, tasarımları, hayal gücünü, görsel zenginliği sınırlıyor, malzeme ve kaliteyi düşürüyor, verimi düşürüyor ve zaman kaybına neden oluyor, psikolojiyi olumsuz etkiliyor) olduğunu belirten öğrenci görüşleridir.

Buna ek olarak ekonominin öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Kadın grubunda “olumlu etkiler” görüş oranı (% 10,9) ile “olumsuz etkiler” görüş oranı (% 27,9) arasındaki fark yaklaşık 17’dir. Erkek grubunda ise; “olumlu etkiler” görüş oranı (% 4,8) ile “olumsuz etkiler” görüş oranı (% 25,9) arasındaki fark yaklaşık 21 değerindedir. Buradan da özellikle erkek cinsiyet

grubunun resimlerindeki imgelerde ekonominin olumsuz etkisinin daha fazla olduğu sonucuna gidilebilir.

Benzer biçimde, ekonominin öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar anne eğitim düzeylerine göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Annesi lisansüstü mezunu olan öğrenciler “olumlu etkiler” ve “olumsuz etkiler” görüş oranları bildirmemişler, etkisi yok görüş oranı ise % 0,7’dir. Bu değer bu öğrencilerin resimlerindeki imgelerde ekonominin etkisinin olmadığını sonucuna götürmektedir.

Öte yandan, ekonominin öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar anne meslek gruplarına göre incelendiğinde de anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Annesi serbest meslekte çalışan öğrenciler dışında ekonomi öğrencilerin resimlerindeki imgeleri olumsuz etkilemektedir. Annesi serbest meslekte çalışan öğrencilerin diğer meslek gruplarının aksine “olumlu etkiler” oranı daha fazla çıkmıştır. Bu grup öğrencilerinin resimlerindeki imgelerde ekonominin olumlu rolünün olmasının dikkat çekici olduğu düşünülmektedir.

Ekonominin öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar baba eğitim düzeylerine göre incelendiğinde yine anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Babası lisansüstü mezunu olanlar dışında ekonominin öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumsuz etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca babası lisansüstü mezunu olan öğrencilerde “olumlu etkiler” ve “olumsuz etkiler” görüş oranlarının aynı değerlerde çıkması dikkat çekici bir sonuç olarak düşünülmektedir.

Öğrenci görüşleri ailenin aylık net gelir düzeylerine göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar göze çarpmaktadır. Aylık net gelir düzeyi “2000 YTL ve üstü” olanlar dışında, “olumsuz etkiler” görüş oranları, “olumlu etkiler” görüş oranlarından daha fazla değerde çıkmıştır ve bu nedenle öğrencilerin resimlerindeki imgelerde ekonominin daha çok olumsuz etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yalnız burada dikkat çeken nokta, oranlarda ailesinin aylık net gelir düzeyi en yüksek olan

öğrencilerin resimlerindeki imgelerde ekonominin olumlu bir rolünün olduğu ya da etkisinin olmadığı yönündeki görüşlerin daha fazla olmasıdır.

VII. Yedinci alt problem: *“Ülkenin politik ortamı öğrenci resimlerindeki imgeleri nasıl etkilemektedir? Bu etki öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?”*

Ülkenin politik ortamının öğrenci resimlerindeki imgelerde etkisinin olup olmadığına ilişkin yapılan araştırmada, öğrenci görüşlerinin % 71,0’ı “etkisi yok”, % 0,6’sı “olumsuz etkiler” ve % 28,4’ü “olumlu etkiler” oranlarından oluşmaktadır. Bu değerlerden de anlaşıldığı gibi, öğrenci resimlerindeki imgelerde politikanın çok fazla etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Buna ek olarak, politika, inançlar ve ekonomi gibi sosyo-kültürel olguların öğrenci resimlerindeki imgelerde etkilerinin olmadığı ya da olumsuz etkilediği yönünde çıkan sonuçlar ise, bu değişkenlerin öğrencilerin resimlerindeki imgeleri bağlayıcı bir yanının olmadığını göstermektedir.

VIII. Sekizinci alt problem: *“Öğrencinin cinsel kimliği resimlerindeki imgeleri nasıl etkilemektedir? Bu etki öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?”*

Cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelere etkileri olduğuna yönelik dikkate değer sonuçlar elde edilmiştir. Öğrenci görüşlerinin % 41,2’si “etkisi yok”, % 3,6’sı “olumsuz etkiler” ve % 55,2’si “olumlu etkiler” oranlarından oluşmaktadır. “Olumlu etkiler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; en belirgin oran % 25,5’lik değeriyle öğrenci resimlerindeki imgelerde, cinsel kimliğin konu ve imge seçiminde etkili olduğunu belirten öğrenci görüşleridir.

Buna ek olarak, cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar cinsiyete göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Kadın grubunda “olumlu etkiler” görüş oranı (% 33,9) ile “etkisi yok” görüş oranı (% 25,5) arasındaki fark yaklaşık 8’dir. Erkek grubunda ise; “olumlu etkiler” görüş oranı (% 21,2) ile “etkisi yok” görüş oranı (% 15,8) arasındaki fark yaklaşık 5 değerindedir. Buradan da özellikle kadın cinsiyet grubunun resimlerindeki imgelerde cinsiyetin daha çok olumlu etkisinin olduğu sonucuna gidilebilir

Diğer yandan öğrenci görüşleri üniversite ve fakültelere göre incelendiğinde de anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. DEÜ-GSF” ve “MKÜ-GSF” den alınan “etkisi yok” görüş sayıları diğer fakültelerden farklı olarak daha fazla çıkmıştır. Değerler, bu fakülteler dışında, cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelere daha çok olumlu etkisinin olduğu sonucunu çıkarılabilir.

Cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlara sınıflara göre incelendiğinde; görüşmelerden elde edilen değerlerden 3. sınıf öğrencilerinin resimlerindeki imgelerde cinsel kimliğin daha çok olumlu etkisi olduğu saptanmıştır.

Ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar incelendiğinde anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. “Olumlu etkiler” ve “etkisi yok” görüş oranları yerleşim yerlerine göre karşılaştırıldığında; ailesi köyde yaşayan öğrencilerin “etkisi yok” görüş oranı daha fazla çıkmıştır. Ailesi diğer yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin görüş sayıları arasındaki fark ise, bu öğrencilerin resimlerindeki imgelerde cinsel kimliğin daha çok olumlu etkisinin olduğu düşündürmektedir.

Benzer biçimde, anne eğitim düzeylerine göre cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar incelendiğinde; annesi ortaokul mezunu olanlar dışında öğrencilerin görüş sayıları arasındaki fark, bu öğrenci gruplarının cinsel kimliğinin resimlerdeki imgelere daha çok olumlu yansıdığı saptanmıştır.

Öte yandan, anne meslek gruplarına göre cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar incelendiğinde anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Annesi serbest meslekte çalışan öğrencilerin diğer meslek gruplarının aksine “olumlu etkiler” ve “etkisi yok” oranları eşit çıkmıştır. Annesi ev hanımı olan öğrencilerde ise “etkisi yok” görüş oranı daha fazladır. Bu grup öğrencilerinin resimlerindeki imgelerde cinsel kimliğin etkisinin daha az olmasının dikkat çekici olduğu düşünülmektedir.

Öğrenci görüşleri, baba eğitim düzeylerine göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. Özellikle babası lisans mezunu olan öğrencilerin görüşlerinden elde edilen değerlerle, cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelerde daha çok olumlu etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Baba meslek gruplarına göre cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar incelendiğinde anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. Babası devlet memuru olan öğrencilerde “olumlu etkiler” görüş oranı (% 15,8) ile “etkisi yok” görüş oranı (% 8,5) arasındaki fark yaklaşık 7 değerindedir. Bu değerlere göre, özellikle babası devlet memuru olan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde cinsel kimliğin daha çok olumlu etkisinin olduğu söylenebilir.

Buna ek olarak, ailenin aylık net gelir düzeylerine göre cinsel kimliğin öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin sonuçlar incelendiğinde ise; ailesinin aylık net geliri “600 YTL altında” olan öğrencilerin görüşleri dışında, “olumlu etkiler” görüş oranları, “etkisi yok” görüş oranlarından daha fazla çıkmıştır. Ailesinin aylık net geliri “600 YTL altında” olan öğrencilerin cinsel kimliklerinin resimlerdeki imgeleri çok fazla etkilemediği saptanmıştır.

IX. Dokuzuncu alt problem: *“Öğrencilerin resimlerinde kullandıkları imgeler nelerdir? Bu imgeler öğrencilerin sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, üniversite ve fakülte, sınıf düzeyi, ailenin yaşadığı yerleşim yeri, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, ailenin aylık net geliri) özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?”*

Yapılan araştırma sonucunda öğrencilerin resimlerinde kullandıkları imgelere yönelik oldukça farklı sonuçlara ulaşıldı. Öğrenci görüşlerinin % 62,7'si “algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler”, % 23,5'i “düşünsel ve gerçeküstü imgeler” ve % 13,8'i “her tür” (Melez İmgeler-Türler Arası Değişen ve Dönüşen İmgeler) oranlarından oluşmaktadır. “Algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında; en belirgin oran % 28,1'lik değeriyle öğrenci resimlerinde figüratif imgelerin kullanıldığını belirten öğrenci görüşleridir. “Düşünsel ve gerçeküstü imgeler” görüş oranlarına kendi içerisinde bakıldığında ise; en belirgin oran % 11,5'lik değeriyle öğrenci resimlerinde, soyut imge türlerinden lirik soyut imgelerin kullanıldığını belirten öğrenci görüşleridir.

Buna ek olarak, cinsiyet değişkenine göre sonuçlar incelendiğinde anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Öğrencilerin görüş oranları, her iki cinsiyet grubunda da, öğrencilerin resimlerinde algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeleri ve bu imge türlerinden de daha çok figüratif imgeleri kullandıkları söylenebilir. Ancak, “algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler” görüşünde kadın grubunun % 37,8 oranla daha fazla görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu değerlere göre, kadın grubu öğrenci resimlerinde daha çok figüratif imgelerin kullanıldığı düşünülmektedir.

Benzer biçimde, öğrenci resimlerinde kullanılan imge türlerine ilişkin sonuçlar sınıflara göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. “Düşünsel ve gerçeküstü imgeler” görüş oranlarında, % 12,0 değeri ile 3. sınıf öğrenci görüş sayısının daha yüksek çıktığı görülmektedir. Ancak, düşünsel ve gerçeküstü imge türlerinden her iki sınıf öğrencileri için de “lirik soyut” imge türünün daha çok benimsendiği ve buna karşın 4. sınıf öğrenci görüş sayısının daha yüksek çıktığı gözlenmektedir (% 6,9).

Öte yandan, ailenin yaşadığı yerleşim yerine göre öğrenci resimlerinde kullanılan imge türlerine ilişkin sonuçlar incelendiğinde anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. “Algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler” görüş oranlarında, ailesi “köy” (% 2,8), “ilçe” (% 6,5), “şehir” (% 10,1) ve “büyükşehir” (% 7,8) de yaşayan öğrencilerin algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imge türlerinden

“figüratif imgeler” görüşünü daha çok benimsedikleri görülmektedir. Ancak, ailesi belde de yaşayan öğrencilerin; % 1,4 oranla algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imge türlerinden “doğa imgeleri” görüşünü daha çok benimsedikleri görülmektedir. Ailesi köyde yaşayanlar için böyle bir sonuç beklenirken bu öğrencilerin daha yüksek oranla figüratif imgeler çalışmaları ve beldede yaşayan öğrencilerin doğa imgelerini seçmiş olmaları ilginç bir sonuç olarak düşünülebilir. Ailesi köyde yaşayan öğrencilerde figür ya da beden algısına yönelik gizemin varlığı, yaptıkları resimlere kaynaklık ediyor ve imgelerini buna göre seçiyorlar denilebilir.

Anne eğitim düzeylerine göre öğrenci resimlerinde kullanılan imge türlerine ilişkin sonuçlar incelendiğinde anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. “Algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler”, “düşünsel ve gerçeküstü imgeler” ve “her tür” olarak sınıflandırılan imge türleri için alınan öğrenci görüş oranları kendi aralarında anne eğitim düzeylerine göre karşılaştırıldığında; annesi lisansüstü mezunu olanlar dışında öğrencilerin görüş sayıları arasındaki fark, bu öğrenci gruplarının resimlerde daha çok figüratif imgeleri kullandıklarını düşündürmektedir. Annesi lisansüstü mezunu olan öğrencilerinin ise, resimlerinde daha çok “düşünsel ve gerçeküstü imgeleri” ve bu imge türlerinden “düş imgelerini” kullanıyor olmaları diğer öğrenci görüşlerinden farklı çıkmıştır.

Öğrenci görüşleri, baba eğitim düzeylerine göre incelendiğinde de anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. “Algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler” görüşlerinde, babası ilkokul (% 10,1), ortaokul (% 2,8), lise (% 6,0), lisans (% 8,3) ve lisansüstü (% 0,9) mezunu olan öğrenciler algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imge türlerinden “figüratif imgeler” görüşünü daha çok benimsemişlerdir. Ancak, babası lisansüstü mezunu olan öğrencilerin “doğa imgeleri” görüşünü de aynı oranla benimsedikleri görülmektedir. “Düşünsel ve gerçeküstü imgeler” görüş oranlarına bakıldığında, babası lise mezunu olan öğrenci görüş oranının daha yüksek çıktığı görülmektedir (% 7,8). Düşünsel ve gerçeküstü imge türlerinden ise; “lirik soyut” imge türünün daha çok benimsendiği ve babası yine lise mezunu olan öğrenci görüşünün daha yüksek çıktığı görülmektedir (% 4,1). “Her tür” görüşünü seçen öğrencilerin görüş oranları sırasıyla; % 3,7; % 3,2; % 4,1; % 2,8 ve % 0,0’dır. Bu

oranlar içerisinde % 4,1 değeriyle babası lisans mezunu olan öğrenci görüşleri en yüksek değerde çıkmıştır.

Diğer taraftan, öğrenci resimlerinde kullanılan imge türlerine ilişkin sonuçlar baba meslek gruplarına göre incelendiğinde, “Algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imgeler” ve “Düşünsel ve gerçeküstü imgeler” görüş oranlarında, babası işçi olan öğrenci görüş oranının daha yüksek çıktığı görülmektedir. Fakat “her tür” görüşünü seçen öğrencilerin görüş oranlarında farklı olarak babası özel sektörde çalışan öğrencilerin görüş oranı daha fazla çıkmıştır (% 5,1).

5.2. Tartışma

Öğrencilerin resimlerindeki imgelerde görsel kültürün ve sosyo-kültürel olguların etkilerine ilişkin yapılan araştırma ve bu etkilerin sosyo-demografik özelliklere göre farklılaşp farklılaşmadığı ile ilgili sonuçlar yukarıda verilmiştir. Bu sonuçlara göre, görsel kültürün-görüntü üreten teknolojilerin etkilerine ilişkin en yüksek değerler internetin resimlerdeki imgelere etkileri üzerine yapılan görüşmelerden elde edilmiştir. Araştırmanın olağanüstü çarpıcı sonucu olarak görülen değerler, internetin öğrenci resimlerindeki imgelerde yüksek oranlarla olumlu etkileri olduğu sonucuna götürmektedir. Özellikle de, internette yer alan görsellerin ve yazılı metinlerin etkisinin yüksek oranlarda çıkması, öğrencilerin bu teknolojiden çok fazla yararlanmalarının ve buradaki verilere kolay ulaşmalarının doğal bir sonucu olarak görülmektedir.

Günümüz tekno-çağın getirisi olarak yaşamı bu denli etkisi altına alan bilgisayar teknolojileri ile öğrencilerin resimlerine; imgenin dönüşümü, fotoğraf transfer teknikleri ve böylece fotoğrafın yeniden üretimi, ayrıca dijital imgelerin kullanımı gibi deneysel arayışlar eklenmiştir. Özellikle imge üretiminde *Photoshop* tekniğinin yaygın olarak kullanımının çok önemli olduğu görülmektedir. Öğrenci resmini bilgisayar ortamında oluşturuyor ve daha sonra tuvale aktarıyor. Bu da olayı biraz sentetikleştiriyor, biraz afiş, biraz grafik işi gibi işler üretiliyor. Hatta

günümüzde dijital baskı tekniklerinin sanat diline dönüşmesi ve kabul görmesi ile geleneksel malzeme kullanımının azaldığı görülmektedir.

İnternetin yanı sıra, sosyo-kültürel olgulardan çevrenin de öğrenci resimlerindeki imgelere etkisinin oldukça çarpıcı sonuçları, yaşanan toplumsal ve fiziksel çevrenin etkisinin öğrencilerin yaşamında yadsınamayacak derecede önemli olduğunu düşündürmektedir. Sanatçının, yaşadığı çevreden bağımsız olamayacağı gerçeğinden hareketle, kültürü yapılandıran toplumsal çevrenin yapıtlarda kendini var etmesinin, o dönem hakkında açık bilgilere erişimi kolaylaştıracağı düşünülmektedir. Daha önce literatür kısmında bahsedildiği gibi “çevresiz hiçbir şeyin olmayacağı” bir gerçektir (Baynes, 2002). Toplumsal çevre denildiğinde fiziksel (doğal çevre-manzara ve kent) çevrenin de etkisinin azımsanmayacak derecede üretimin oluşmasına katkıda bulunduğu ve bu etkilerin yapıtta kendini gösterdiği söylenebilir. Batı resim sanatının vazgeçilmez temalarından biri olarak değinilen doğal çevrenin, öğrencilerin resimlerinde de kimi zaman estetik kaygılarla inşa edildiği, kimi zamanda doğal çevre üzerinden dönemin toplumsal ve kültürel ortamını imlediği görülmektedir. Buna ek olarak, insan figüründen arındırılan doğa betimlemeleri izleyici için haz nesnesine dönüşürken, bu betimlemeler insan figürü ve başka nesnelere birlikte kurgulandığında ise melezleşme söz konusu olabilmektedir.

Kentlerin yalnızca insanların yaşadığı fiziksel mekanlar olmadığı, aynı zamanda da toplumun kültürel, politik, ekonomik vb. özelliklerini yansıtan mekanlar olduğu bilinmektedir. Toplumun gelişim ve değişim sürecinde doğal olarak öğrencilerin resimlerine de yansıyan yaşadıkları kentlerin bu özellikleridir. Resimlerine bakıldığında toplumun kent kültürü ve diğer özellikleri hakkında fikirler edinilebilir. Tüm duyuların devrede olduğu, sürekli uyaranlarla algılamanın bölüdüğü kent yaşamında, öğrenciler de resimlerindeki imgelerini bunların dolayımında oluşturmaktadırlar. 20. yüzyılın başından günümüze kenti konu alan resimlere literatür kısmında değinildiğinde, gündelik hayatın çelişkileriyle ele alındığı belirtilmişti. Sanatçı, yaşadığı kentin, zamanının gözlemcisidir. İmleriyle kalabalığı, sıkışmışlığı, kıyıda köşede kalmışlığı konu edinir. Bu resimler, bir takım

tecrit edilen işaretleri, barikatları görünür kıldığı gibi, kamusal alanın kurallarını da duyumsatır izleyiciye. Kentin içinde barındırdığı devinimi, tekinsizliği ve saldırganlığı gözlemleyen sanatçı, izleyicisini içinde yaşadığı düzene tanıklık etmeye davet eder. Kentsel gelişmeleri hem olumlu, hem de salt soğukluğunu gösteren eleştirel yaklaşımların öğrencilerin resimlerinde de betimlendiği gözlenmektedir.

Görsel kültürün öğrenci resimlerindeki imgelere etkilerine ilişkin geliştirilen beş alt başlıktan biri olan televizyonun çarpıcı sonuçlarına yukarıda yer verilmişti. Televizyonun öğrenci resimlerindeki imgelerde olumlu etkisi ve bu olumlu etkilerden televizyonda yer alan program türlerinin etkisinin yüksek oranlarda çıkmış olması, öğrencilerin yaşamlarının büyük bir bölümünü ekran karşısında geçiriyor olduklarının sonucu olarak görülmektedir. Örneğin, haber programlarındaki “gündem” konularının yaşamdaki önemi yadsınamaz. Bir deprem haberi ile sarsılabiliriz, ya da şu anda en son gündemde olan “Mardin Katliamı” duyarlılığımızı, duygularımızı alt üst edebilir. Doğal bir sonuçtur ki, öğrenciler de bu tür program içeriklerinden yola çıkarak imgelerine şekil verebilirler. Gündelik bilgi ihtiyacını yazılı basından çok TV üzerinden sağlamaktadırlar. Hatta bunların büyük çoğunluğu spot bilgi niteliğindedir, derinliği tartışılmalıdır. Ama bir görsellik alanı olarak da televizyonun ürettiği akan görüntüler öğrencileri etkilemektedir.

Yazılı basınla ilgili çıkan sonuçlar değerlendirildiğinde ise; öğrenciler yazılı basını takip etmekten çok, yazılı basında çıkan haberlerin görsellerinden ya da metinlerinden aldıkları etkileri görüşlerinde bildirmişlerdir. Toplumda kültür, politika, sanat ve düşüncenin gelişimi ve yaygınlaşmasında sözcülük eden yazılı basının (Gazete, dergi vb.) resimlerdeki imgelere etkilerinin, özellikle 1910’dan sonra deneysel malzemeler kullanan Kübistlerin kolajlarında görüldüğü belirtilmişti. Yazılı basınla ilgili literatür taramalarından elde edilen verilere göre, sanatçılar basında yer alan metin ve görselleri kolaj, fotomontaj gibi tekniklerin yanısıra tasarım ve mizampaj estetiği (izleyiciye hangi mesajın nasıl verileceğine dair bir tür estetik düzenleme) olarak, gazete fikri ile sanatı birleştirerek resim yüzeylerinde kullanmışlardır. Öğrenciler de aynı yaklaşımla bu kaynaktan elde ettikleri verileri benzer tekniklerle çalışmalarında kullanıyorlar denilebilir.

Afişler ve reklam panolarından alınan etkilere genel olarak bakıldığında ise, birbirine yakın sonuçlar elde edildiği görülmüştür. Öğrenciler bu değişkenlerden olumlu etkilenmektedirler. Ancak çıkan değerlere göre, reklam panolarının yaratım sürecine kaynaklık ettiği, afişlerin ise görsel değerlerde etkili olduğu olumlu görüşleri, bu iki değişkenden farklı etkiler aldıkları sonucuna götürüyor. Çevreyi saran görüntülerin çok hızlı değişen teknoloji ile birlikte değiştiği, farklılaştığı bilinmektedir. Bunları algılamak, takip etmek zor görünse de, her gün karşılaşılan ve oldukça çarpıcı olan bu görüntüler öğrencilerin imgelerini de etkilemekte, değiştirmektedir.

Sosyo-kültürel olgulardan politika ve inançların, çevre kadar öğrenci resimlerindeki imgelerde etkisinin olmadığı, ekonominin ise olumsuz etkilediği, bunların aksine cinsel kimliğin olumlu etkileri olduğu yönünde sonuçlar elde edilmiştir. Çıkan sonuçlar, ekonomi, politika ve inançların öğrencilerin günlük yaşam pratiklerinde ve ürettikleri çalışmalarda çok fazla rol oynamadığını gösteriyor. Ancak literatür kısmında da belirtildiği gibi, aslında bütün bu değişkenler bir bütün halinde yaşamı ve doğal olarak sanatı da etkilemektedir. Sosyo-kültürel olgulardan cinsel kimliğin çevre kadar etkili olmadığı sonucuna ulaşılmış, ama öğrencilerin resimlerindeki konu ve imge seçiminde önemli bir rolünün olduğu görüşü alınmıştır. Öğrencilerin resimlerinden toplanan görsellerden yola çıkılarak, resimlerde oto portreler, erotik imgeler, yalnızlaşma imgeleri vb. kullanımı cinsel kimliğin etkisine bağlanabilir.

Öğrencilerin çağdaş sanat oluşumlarıyla kendi resimleri arasında paralellikler gördükleri ve bu sanat oluşumlarından düşünce-yorum-yaklaşım-özgünlük-konu bakımından etkiler aldıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Ancak öğrencilerin çağdaş çalışmalardan aldıkları etkiler eğitim fakülteleri bazında düşünüldüğünde çok fazla hissedilmemektedir. Güzel sanatlar fakültelerinde okuyan öğrencilerin çalışmalarında bu etki daha çok görülmektedir. Öğrenci resimlerinden toplanan görsellerin de bunu belgelediği düşünülmektedir. Bunun nedenleri üzerinde durulacak olursa, eğitim fakültelerindeki atölye ders içerikleri, atölye ders sayısının

(haftada 6 saat) ve sanat alanı derslerinin azlığı, sınavla atanma endişesi (KPSS) olabilir.

Öğrencilerin kendi çalışmalarıyla, çağdaş sanat oluşumları arasında paralellikler olduğu belirten yüksek oranlardaki görüşlerinden sonra plastik sanatlar alanında en çok beğendikleri sanatçılara yönelik oldukça çarpıcı olduğu düşünülen sonuçlar elde edilmiştir. Bu sonuçlara göre ise, öğrenciler klasik ve modern dönem sanatçıları daha çok beğeniyorlar. Çağdaş sanat oluşumlarından etkilendiklerini belirten ve bu sanatçıları takip ettikleri düşünülen öğrencilerin, en çok beğendikleri sanatçıları klasik ve modern dönemlerden seçmiş olmalarının rastlantısal bir sonuç olmadığı düşünülebilir. Örnekleme oluşturan öğrenci grubunun % 66,7'sini eğitim fakülteleri öğrencilerinin (% 49'u güzel sanatlar fakülteleri) (Örnekleme grubu arasındaki bu yüzde farkı da fakültelerin kontenjan sayılarına ilişkin çıktığı söylenebilir) oluşturduğu düşünüldüğünde ise çıkan bu sonuç az önce değinildiği gibi atölye ders içerikleri, atölye ders sayısı (haftada 6 saat), sanat alanı derslerinin azlığı, sınavla atanma endişesine bağlanabilir. Güzel sanatlar fakültesi öğrenci resimlerinden toplanan görseller incelendiğinde ise, bu fakülte öğrencilerinin çağdaş sanatı daha çok takip ettikleri sonucuna ulaşılması da sanat alanı derslerinin ve ders saatlerinin daha fazla oluşuna bağlanabilir.

Öğrencilerin resimlerinde, algılanabilir gerçeklikten kaynaklanan imge türlerini ve bu imge türlerinden de en çok figüratif imgeleri kullanılıyor olmaları, öğrencilerin plastik sanatlar alanında en çok beğendikleri sanatçıları klasik ve modern dönemden seçmiş olmalarında da etkisi olduğu düşünülen atölye ders içeriklerine bağlanabilir. Ayrıca figür resminin, öğrenci açısından anlatımcılığı içinde barındıran bir tavır olması ve figürün bir gösteren olarak varlığa ilişkin oluşabilecek yorumları içerisinde bulundurması, aynı zamanda insan hayatında birçok olgunun bütünsellik içerisinde imlenebileceği, tanım alanlarının yaratılmasına olanak sağladığı düşüncesiyle tercih edildiği söylenebilir.

Öğrencilerin resimlerinde mimari salt mimari olarak alınmamaktadır. Kent içerisindeki mimari, dönüşen mimari ya da mimarinin görselliği gibi (o görsellikte

resimsel bir takım çözümler üretme ihtiyacı duyan öğrencilerin varlığı), kendi içerisinde bu imgenin değiştirilip, dönüştürüldüğüne dair izlenimler, dokümanlar elde edilmiştir. Resimler iki yönde değerlendirilebilir; mimarinin gelişmişliğini hem olumluyor, hem de mimarinin soğukluğunu eleştiriyor.

Doğa imgeleri ise öğrencilerin resimlerinde daha çok otoportreleriyle birleştirdikleri kurgularla görülmektedir. Ya da salt kendi içerisinde yalnızlaşan doğa imgeleri yaptıkları gözlenmiştir.

Günlük kullanım eşya imgeleri ya da hazır nesne kullanımının ise, hem eğitim hem de güzel sanatlar fakülteleri 3. ve 4. sınıf öğrencilerinde daha yaygın bir şekilde farklı yorumlarla resimlerde yer aldığı görülmektedir. Bu imgelerin pratik ve öğrenciyi ürkütmeyen nesnelere oldukları için daha çok kullanıldıkları söylenebilir.

Düş imgelerinin üretiminde ise bilgisayar teknolojisini de kullanarak, özellikle video klipler tarzı düşünen, resmeden öğrenciler olduğu bilinmektedir.

Öğrenciler resimlerinde türleri, uzamları, mekanları, zamanları karıştıran boyutların olduğu, tasarım duygusuyla hareket ettikleri melezleşen imgeler de kullandıkları görülmüştür. Örneğin sadece bir otoportre ile manzarayı birlikte kullanmaları açısından değil de, kullandığı imgelerin kullanılma niyetleri, sonuçları açısından bir melezlik olduğundan bahsedilebilir.

Kültürel ve toplumsal gelişmelerin devinimi içerisinde sanatın giderek daha da önem kazandığı günümüz koşullarında, ülkemizde sanat ve sanat eğitimi alanında *görsel kültür-sosyo-kültürel olguların ve bunların öğrencilerin resimlerindeki imgelere etkileri* ile ilgili böyle bir çalışmanın eksikliğinin araştırmaya yön verdiğine Bölüm I’de değinilmiştir.

1960'lardan bu yana çağdaş ülkelerde, yeni eğilim ve akımların tartışıldığı, her türlü estetik görsel nesnenin incelendiği “Görsel Kültür” adlı sanat teorisi geliştirildiği bilinmektedir. Ülkemizde ise yükseköğretim düzeyinde, bazı devlet ve

vakıf üniversitelerinin iletişim ve güzel sanatlar fakülteleri vb. eğitim programlarına dahil edilen bu alanın, istenilen düzeyde yerine oturmadığı söylenebilir. Zaten yurtdışındaki ülkelerde de hala tartışılan bir alan olduğu düşünülürse bu durumun normal olduğu gözlenmektedir. Görsel kültürün reklam, fotoğraf, film, televizyon gibi diğer alanları da içinde barındırdığı günümüzde, plastik sanatların da bu alan içinde tartışıldığı bilinmektedir.

Görsel kültürün öğrencilerin üzerinde böylesine önemli etkileri olduğu sonucu, bu alanın sanat ve sanat eğitimi veren kurumlarda çalışılması ve tartışılması gerekliliği gündeme getirmektedir. Hem sosyo-kültürel olguların hem de görsel kültürün öğrencilerin resimlerdeki imgelerde etkilerine ilişkin sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde, her ikisinin de etkisi olduğu yadsınamaz. Şüphesiz her iki değişkenin karşılıklı etkileşimi olduğu da bilinmektedir. Yapılan araştırmada birinin diğerine göre daha ağır bastığı gibi bir sonuç ortaya çıkmıştır. Eğer bunun nedenleri üzerinde durulursa, teknolojik gelişmelerin hızla hayatı ele geçirdiği ve bu gelişmelerin odağında öğrencilerin doğal olarak bunları çalışmalarına yansıtmaları söz konusu olmuştur denilebilir. Yine bu teknolojik çağda, lisans düzeyinde sanat eğitimi alan öğrencilerin resimlerdeki imgelerde gelenekten kopma, oto portreler, erotik imgeler, yalnızlaşma imgeleri, yaygın imge tüketiminin dışına çıkma gibi değişimler olduğu konusunda veriler toplanması da aynı sonuca götürüyor.

Görsel kültürün ve sosyo-kültürel olguların öğrenci resimlerdeki imgelere etkilerinin açıkça görüldüğü bu tartışmaların seyrinde, bu değişkenlerle ilgili önerilere yer verilmiştir.

5.3 Öneriler

1. Devlet ve vakıf üniversitelerinin sanat ve tasarım, sanat ve sosyal bilimler, iletişim, fen-edebiyat gibi fakülteleri ya da devlet üniversitelerinin güzel sanatlar fakülteleri (adı kısmi değişiklikler gösteren ama içerikleri aynı) ve birkaç eğitim fakültesinin lisans ve lisansüstü düzeyinde okutulan *Görsel Kültür* dersinin,

Ülkemiz genelinde tüm güzel sanatlar ve eēitim fakülteleri resim ve resim-iŖ eēitimi bölümleri lisans düzeyinde de okutulması gerektiēi dŖnlmektedir.

2. Okutulacak bu dersin zorunlu dersler arasında yer alması ve kredisi haftada en az iki ya da üç saat olması gerektiēi öngörülmektedir.

3. Disiplinlerarası sınırların ortadan kalkmaya baŖladıēı günümüzde bu oēulcu ortam üzerine odaklanacak ve bu derse alternatif olarak dŖnlen bir atölye (Disiplinlerarası sanat atölyesi- edebi metinlerden, müzik, film, video, fotoēraf gibi çok disiplinli alanlardan beslenerek alıŖılan bir atölye) dersi de programlarda yer alabilir.

4. Bu tür derslerin okutulduēu bölümlerin ders içerikleri göz önünde bulundurularak eēitim ve güzel sanatlar fakülteleri resim-iŖ ve resim bölümlerine odaklı ders ieriēi hazırlanabilir. Marmara Üniversitesi İletiŖim Fakültesi Radyo, Sinema ve Televizyon Bölümü ders programında yer alan ders ieriēi örnek olarak verilebilir (Bakınız: EK-4). Ya da DEGSE yüksek lisans dersi olan İmge-Söz ve Yazı dersi ile örnekler oēaltılabilir (Bakınız: EK-5).

5. Var olan atölye dersleri içerisinde, imge eŖitliliēi, imgesel çözümleme, simgesel baēlamda imge kullanma, metafor (eēretileme) geliŖtirme ve kullanma amaçlı uygulama projeleri geliŖtirilebilir. Metafor geliŖtirme ve kullanma konusunda oldukça büyük sıklıntılarının olduēu gözlenmektedir. Genel anlamda ērencilerin imge seçiminde imgeleri düz anlamları ile ele aldıkları ve herhangi bir dnŖm yapmadan kullandıkları dikkat çekmektedir. Atölye derslerinde verilecek uygulama projeleri ile ērencilerin kendilerini bu baēlamda zenginleŖtirecekleri dŖnlmektedir.

6. Doktora-sanatta yeterlik programlarında ders veren ēretim yeleri, bu dersi verecek olan ēretim elemanlarını yetiŖtirmeye yönelik proje nerileri sunabilirler.

7. Öğrencilere atölye derslerinde bir yarıyıl da bir ya da iki proje verilebilir. Ama bu projelerde hedefler görsel kültür ve sosyo-kültürel olgular bağlamında belirlenmeli. Bu imge tartışmaları paralelinde, öğrencilerin yaşları, sınıfları, ilgi alanları gibi demografik özellikler dikkate alınmalı. Amaç sadece görsel kültür dersini programlar arasında görmek ve bu dersin iyi geçirilmesi değil, aynı zamanda atölye derslerinin içeriğinin görsel kültür ve sosyo-kültürel olgular bağlamında değiştirilmesi, zenginleştirilmesi de olmalıdır. Örneğin din-inanç, politika vb. gibi konular verilebilir ve bu imgeleri resimlerinde kullanarak, tartışarak, değerlendirebilirler.

8. Sanat eğitimi değişmek ve güncellenmek durumunda. Çünkü değişen dünya ile birlikte, sosyo-kültürel olgularda hızla değişiyor. Türkiye'nin son on yılı dikkate alındığında bu gelişim ve değişimler somutlanabilir. Buna bağlı olarak sanat eğitimi modelleri de değişmeli, özellikle sanat eğitimi veren öğretim elemanlarının düşünce yapısı, projeleri, önerdikleri malzemelerinde kendisini güncellemesi gerekmektedir. Yapılan gözlemler sonucunda, DEÜ Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümünde bu uygulamanın örneklerine rastlanmaktadır. Ancak, DEÜ Buca Eğitim Fakültesi Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda malzemeler birkaç atölye hocasının dışında klasik önermelerle öğrenciye sunulmakta ve algılama hızının gerisinde malzeme uygulaması ile iş üretildiği gözlenmektedir. Bunun nedeni olarak, daha önce değinildiği gibi atölye ders saatleri (haftada 6 saat), sanat alanı derslerinin azlığı, sınavla atanma endişesi (KPSS) gösterilebilir. Radikal değişikliklerin teorik ve özellikle uygulama bazında yaşanması gerekliliği düşünüldüğünde, sanat eğitimcilerinin de araştırmanın başından beri değinildiği gibi kendilerini sözü edilen konularda yetiştirmeleri ve değiştirmeleri gerekmektedir.

9. Son olarak, eğitim fakültelerindeki Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalları kaldırılıp, yerine Güzel Sanatlar Fakülteleri Resim Bölümlerinde alan dersi almış olan öğrencilerden öğretmen olmak isteyen adayların eğitim fakültelerine gelerek iki yıl formasyon eğitimi almaları öngörülmektedir. Böylece alan dersleri anlamında daha zengin olan bu fakültelerde öğrenim gören öğrencilerin daha verimli yetiştirilebileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aguirre, I. (2004). Beyond the Understanding of Visual Culture: A Pragmatist Approach to Aesthetic Education. **NSEAD**, 23 (3), 256–269.
- Akay, A. (2002). **Kapitalizm ve Pop Kültür**. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Akay, A. (2005). **Postmodernizm**. İstanbul: LM Yayınları.
- Aksüt, F. (2002). **Soyut Resimde İmge**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akyürek, E. (1994). **Ortaçağ'dan Yeniçağa Felsefe ve Sanat**. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Antmen, A. (2008). **20. Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar**. İstanbul: Sel yayıncılık.
- Artun, A. (Ed.). (2008). **Sanat/Siyaset-Kültür Çağında Sanat ve Kültürel Politika**. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Barnard, M. (2002). **Sanat, Tasarım ve Görsel Kültür**. (Güliz Korkmaz, Çev.). Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Barrett, T. (2003). Why Not Visual Culture? Interpreting Visual Culture. **Art education**, 56 (2), 6–12.
- Batur, E. (1999). **Modernizmin Serüveni**. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Batur, E. (2004). **İmgeleri Kim Dinler?** İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

- Bauerlein, M. (2004). The Burdens of Visual Culture Studies. **Art Education and Visual Culture Studies [Symposium]**. 106 (1), 5–12 (September-October).
- Baudrillard, J. (1997). **Tüketim Toplumu**. (H. Deliçaylı-F.Keskin, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Baynes, K. (2002). **Toplumda Sanat** (2. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Benjamin, W. (2002). **Pasajlar** (4. Baskı). (Ahmet Cemal, Çev.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Berger, J. (2004). **Görme Biçimleri**. (10. Baskı). (Yurdanur Salman, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Bode, P. (2005). **Multicultural art education: Voices of art teachers and students in the postmodern era**. Ed.D. dissertation, University of Massachusetts Amherst, United States -- Massachusetts. Retrieved April 29, 2009, from Dissertations & Theses: Full Text database. (Publication No. AAT 3193880).
- Boz, A. (2001). **Bir İmge Üretme Biçimi Olarak Fotoğraf ve Görsel Kültür**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Burke, P. (2003). **Tarihin Görgü Tanıkları**. (Zeynep Yelçe, Çev.). İstanbul: Kitap Yayınevi.
- Burnett, R. (2007). **İmgeler Nasıl Düşünür?** (Güçsal Pular, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Chan, Tzu-Hui (2005) **A visual culture approach for teaching meaningful content through art**. M.F. A. dissertation, Concordia University (Canada), Canada.

Retrieved January 30, 2008, from ProQuest Digital Dissertations database. (Publication No. AAT MR04463).

Carter, M. K. (2004) **Gnesha, the Matrix, and Yu-gi-oh: An aesthetic theory for the use of visual culture in art education**. Ph. D. dissertation, Indiana University, United States -- Indiana. Retrieved January 30, 2008, from ProQuest Digital Dissertations database. (Publication No. AAT 3152795).

Cherry, D. (2004). Art History Visual Culture. **Association of Art Historians**, 27 (4), 479–493 (September).

Clark, T. (2004). **Sanat ve Propaganda: Kitle Kültürü Çağında Politik İmge**. (Esin Hoşsucu, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Crimp, D. (2002). Postmodernizmin Fotoğraf Etkinliği (Kemal Atakay, Çev.), **Sanat Dünyamız**, 84, 121–129.

Çakır, G. (1993). **Nesne, İmgelem, Bilinçaltı**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Danto, A. C. (1997). **After the end of art: Contemporary art and the pale of history**. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Darts, David G. (2005) **Visual culture jam: Art, pedagogy and creative resistance**. Ph. D. dissertation, The University of British Columbia (Canada), Canada. Retrieved January 30, 2008, from ProQuest Digital Dissertations database. (Publication No. AAT NQ99462). Davis, C. (Ed). (2002). Art Education and Visual Culture. **Advisory NAEA**, Spring.

Debord, G. (2006). **Gösteri Toplumu ve Yorumlar** (2. Baskı). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

- Demiralp, O. (2004). İmaj Değil, İmge, **Kitap-lık Dergisi**, 74, 75 (Temmuz-Ağustos).
- Demirel, S. (1997). **Yaratma Süreci-İmgelem-Biçimleme**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi.
- Dempsey, A. (2002). **Styles, Schools and Movements**. London: Thames&Hudson Ltd.
- Dinçer, G. A. (1996). **Araştırma ve Uygulama Sürecinde İmgeden İmgeleme**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dobbs, S. (1998). **A Guide to Discipline-Based Art Education Learning in And Through Art**. Los Angeles: The Getty Education Institute of the Arts, p.9.
- Duncum, P. (2001). The impact of visual culture on art education. **Studies in Art Education**, 43 (2), 3–16.
- Duncum, P. (2002). Visual Culture Art Education: Why, What and How. **International Journal of Art & Design Education**, 21 (1), 14–23 (February).
- Duncum, P. (2003). The Theories and Practices of Visual Culture In Art Education. **Art Education and Visual Culture Studies**, 105 (2), 19–25 (November-December).
- Eckhoff, A. and Guberman, S. (2006). Daddy Daycare, Daffy Duck, and Salvador Dali: Popular Culture and Children's Art Viewing Experiences. **Art Education**, 59 (5), 19–24.
- Eisenhauer, J. F. (2006). Beyond Bombardment: Subjectivity, Visual Culture, and Art Education. **Studies in Art Education**, 47 (2), 155–169.

- Eisner, E. W. (2002). **The Arts and The Creation of Mind**. New Haven, CT: Yale University Press.
- Ergüven, M. (1995). **Sırdaş Görüntüler**. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Ergüven, M. (1998). **Görmece**. İstanbul: Metis Yayınları.
- Erinç, S. (2004). **Kültür, Sanat Sanat Kültür**. İstanbul: Ütopya Yayınevi.
- Eroğlu, Ö. (2007). **Sanatın Tarihi**. İstanbul: Kolay Yayınları.
- Fındıkçı İ. (1996). **Bilgi Toplumunda Yöneticilerde Kendini Geliştirme**. İstanbul: Kültür Koleji Eğitim Vakfı Yayınları.
- Freedman, K. (2003). The Importance of Student Artistic Production to Teaching Visual Culture. **Art Education**, 56 (2), 38–43 (May).
- Fiske, J. (1999). **Popüler Kültürü Anlamak**. (Süleyman İrvan, Çev.). ARK-Bilim ve Sanat Yayınları.
- Foster, H. (2004). **Tasarım ve Suç**. (Elçin Gen, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Germaner, S. (1997). **1960 Sonrası Sanat Akımları, Eğilimler, Gruplar, Sanatçılar**. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Gombrich, E. H. (1984). **Sanatın Öyküsü**. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Grossberg, L (1992). **We Gotta Get of Out of This Place**. New York: Routledge.
- Gürsoytrak, H. (1996). **Çağdaş Sanatta İmge**. Yayınlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Güvenç, B. (1991). **İnsan ve Kültür**. İstanbul: Remzi Kitabevi Yayınları.
- Hançerlioğlu, O. (1994). **Felsefe Sözlüğü**. İstanbul: Remzi Kitabevi Yayınları.
- Harvey, D. (2003). **Postmodernliğin Durumu** (3. Baskı). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Hauser, A. (2006). **Sanatın Toplumsal Tarihi**. (Yıldız Gölönü, Çev.). İstanbul: Remzi Kitapevi Yayınları.
- Hebdige, D. (2004). **Alt Kültür-Tarzın Anlamı**. İstanbul: Babil Yayınları.
- Heise, D. (2004). Is Visual Culture Becoming Our Canon of Art? **Art Education**. 57 (5), 41–46 (September).
- İnce, B. (2007). **Türkiye’de Sanat (Resim) Eğitimcisi Yetiştirme Sürecinde Sanat Eleştirisi Dersine İlişkin Öğrenci Tutumları-Öğretim Etkinlikleri ve Sanat Etkinliklerini İzleme Edimi İlişkileri**. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karasar, N. (2005). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karayağmurlar, B. (1990). **Sanatta Yaratıcılık ve Eğitim**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Koçak, O. (1995). **İmgenin Halleri**. İstanbul: Metis Yayınları.
- Kongar, E. (2005). **Kültür Üzerine** (8. Baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi Yayınları.
- Krausse, A. C. (2005). **Rönesanstan Günümüze Resim Sanatının Öyküsü**. (Dilek Zaptçioğlu, Çev.). İstanbul: Literatür Yayıncılık.

- Krug, D. H. (2003). Why Not Visual Culture? Symbolic Culture and Art Education. **Art Education**. 56 (2), 13–19. (March).
- Leppert, R. (2002). **Sanatta Anlamın Görüntüsü-İmgelerin Toplumsal İşlevleri**. (İsmail Türkmen, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Lynch, K. (1996). Çevrenin İmgesi. **Cogito-Kent ve Kültürü Özel Sayısı**, 8, 153–161.
- Lynch, M. (2005) **Visual culture in early adolescents' art classrooms: Teacher perspectives and instructional practices**. Ed.D. dissertation, Northern Illinois University, United States -- Illinois. Retrieved January 30, 2008, from ProQuest Digital Dissertations database. (Publication No. AAT 0808614).
- Lyotard, J. F. (1997). **Postmodern Durum**. (Ahmet Çiğdem, Çev.). Ankara: Vadi Yayınları.
- Marcum, J. W. (2002). Beyond Visual Culture: The Challenge of Visual Ecology. **NSEAD**, 2 (2), 189–206.
- Marcus, G. (1999). **Ruj Lekesi-Yirminci Yüzyılın Gizli Traihi**. (Gürol Koca, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Mirzoeff, N. (1998). **The Visual Culture Reader**. London: Routledge.
- Mitchell, W. J. T. (1986). **Iconology: Image, Text, Ideology**. Chicago: The University of Chicago Press.
- Mitchell, W. J. T. (1994). **Picture Theory**. Chicago and London: The University of Chicago Press.

- Modleski, T. (Ed.). (1998). **Eğlence İncelemeleri Kitle Kültürüne Eleştirel Yaklaşımlar**. (Nurdan Gürbilek, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Moore, R. (2004). Aesthetic Experience in the World of Visual Culture. **Arts Education Policy Review**, 105 (6), 15-22.
- Oktaý, A. (2002a). **Metropol ve İmgelem**. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Oktaý, A. (2002b). **Türkiye’de Popüler Kültür** (5. Baskı). İstanbul: Everest Yayınları.
- Özbek, M. (2002). **Popüler Kültür ve Orhan Gencebay Arabeski** (5. Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Pauly, N. S. (2001). **Visual images linked to cultural narratives: Examining visual culture in teacher education**. Ph. D. dissertation, The University of Wisconsin - Madison, United States -- Wisconsin. Retrieved January 30, 2008, from ProQuest Digital Dissertations database. (Publication No. AAT 3033346).
- Robins, K. (1999). **İmaj-Görmenin Kültür ve Politikası**. (Nurçay Türkoğlu, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Rona, Z. (1997). Mesen. **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi** (2,1205–1206). İstanbul: Yem yayınları.
- Rosenau, P. M. (1998). **Post-Modernizm ve Toplum Bilimleri**. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları-Ark.
- Sağlam, E. (2001). **Araştırma ve Uygulama Sürecinde Eğretilene Olarak Sanatsal İmge**. Yayınlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Sarup, M. (2004). **Post-Yapısalcılık ve Postmodernizm** (2. Baskı). (Abdülbaki Güçlü, Çev.). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Sartori, G. (2004). **Görmenin İktidarı**. (Gül Batuş ve Bahar Ulukan, Çev.). İstanbul: Karakutu Yayınları.
- Sayın, Z. (2003). **Mithat Şen ve Beden Yazısı I** (2. Baskı). İstanbul: İthaki Yayınları.
- Sennett, R. (1999). **Gözün Vicdanı-Kentin Tasarımı ve Toplumsal Yaşam**. (Süha Sertabiboğlu ve Can Kurultay, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Shiner, L. (2004). **Sanatın İcadı-Bir Kültür Tarihi**. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Silvers, A. (2004). Pedagogy and Polemics: Are Art Educators Qualified to Teach Visual Culture? **Arts Education Policy Review**, 106 (1), 19–23 (September/October).
- Smith, P. J. (2003). Visual Culture Studies versus Art Education. **Arts Education Policy Review**, 104 (4), 3-8.
- Smith, P. (2005). **Kültürel Kuram**. (Selime Güzelsarı ve İbrahim Gündoğdu, Çev.). İstanbul: Babil Yayınları.
- Smith, R. A. (2004). Introduction: Visual Culture Studies. **Art Education and Visual Culture Studies**. 105 (6), 3 (July-August).
- Soğancı, İ. Ö. Re-attaching the Detached: In-class Critical Analysis of Popular Media Images of Karagoz. **Art Education**, 58 (3), 33–39.
- Sohn, J. (2004) **Web-enhanced art education: Constructing critical interpretations of visual culture in preservice art education**. Ph. D.

dissertation, The Pennsylvania State University, United States -- Pennsylvania. Retrieved January 30, 2008, from ProQuest Digital Dissertations database. (Publication No. AAT 3225874).

Sönmez, N. (2006). **Sanat Hayatı İçerir mi?** İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Stankiewicz, M. A. (2004). A Dangerous Business: Visual Culture Theory and Education Policy. **Art Education and Visual Culture Studies [Symposium]**. 105 (6), 5–13 (July-August).

Storey, J. (2000). **Popüler Kültür Çalışmaları-Kuramlar ve Metotlar**. (Koray Karasahin, Çev.). İstanbul: Babil Yayınları.

Tansuğ, S. (1992). **Resim Sanatının Tarihi** (4. Baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi.

Tavin, K. M. (2003). **A critical pedagogy of visual culture as art education: Toward a performative inter/hypertextual practice**. Ph. D. dissertation, The Pennsylvania State University, United States -- Pennsylvania. Retrieved January 30, 2008, from ProQuest Digital Dissertations database. (Publication No. AAT 3097054).

Tavin, K. M. (2005). Opening Re-Marks: Critical Antecedents of Visual Culture in Art Education. **Studies in Art Education**, 47 (1), 5–22.

Therriault, Gregory G. (2008). **"A new age of art": The effects of visual culture and technology on student attitudes about art and aesthetics**. M.S. dissertation, Southern Connecticut State University, United States -- Connecticut. Retrieved April 29, 2009, from Dissertations & Theses: Full Text database. (Publication No. AAT 1458859).

Türkoğlu, N. (2000). **Görü-Yorum. Gündelik Yaşamda İmgelerin Gücü**. İstanbul: Der Yayınları.

- Ulağlı, S. (2006). **İmgebilim Öteki'nin Bilimine Giriş**. İstanbul: Sinemis Yayınları.
- Uygur, N. (1996). **Kültür Kuramı**. Remzi Kitapevi Yayınları, İstanbul.
- Wolff, J. (2000). **Sanatın Toplumsal Üretimi**. (Ayşegül Demir, Çev.). İstanbul: Özne Yayınları.
- Van Camp, J. C. (2004). Visual Culture and Aesthetics: Everything Old is New Again... Or is It? **Arts Education Policy Review**, 106 (1), 33–37.
- Yıldız, B. D. (2002). **Varlık Olarak İnsanı İmge ve Simge Aracılığıyla Anlamlandırma Çabası**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). **Nitel Araştırma Yöntemleri** (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, M. (2006). **Modernizmden Postmodernizme Sanat**. Ankara: Ütopya Yayınevi.

İNTERNET KAYNAKÇASI

- Atan, A. **Güzel Sanatlar Eğitiminde Öğrenme ve Öğretme**. 30.12.2007, http://w3.gazi.edu.tr/web/ahmetatan/mak_guzelsanegit.htm
- Aykut, A. **Günümüzde Görsel Sanatlar Eğitiminde Kullanılan Yöntemler**. 28.10.2008, <http://www.gorselsanatlar.org/insanin-sanatsal-gelisimi/gunumuzde-gorsel-sanatlar-egitiminde-kullanilan-yontemler/>
- Baker, U. **İnternet'te Sanat Mümkün mü?** 16 Ekim 2008, <http://www.korotonomedia.net/kor/index.php?id=6,7,0,0,1,0>

Carolee Schneemann (Arzu Uysal, Çev.) . (08 Şubat 2007). 12 Mart 2009,
http://wikwemisworld.blogspot.com/2007_02_01_archive.html

Constable. (Arzu Uysal, Çev.). 25 Şubat 2008,
<http://nga.gov.au/Exhibition/CONSTABLE/Default.cfm?mystartrow=37&reals tartrow=37>

El Greco. (Arzu Uysal, Çev.). 20 Şubat 2008, <http://www.wga.hu/index1.html-el greco>

Felsefe Ekibi. **İmge.** 20 Haziran 2005,
<http://www.felsefeekibi.com/site/default.asp?PG=292>

Felsefe Ekibi. **İmgelem.** 20 Haziran 2005,
<http://www.felsefeekibi.com/site/default.asp?PG=293>

Felsefe Ekibi. **Kültürel.** 20 Haziran 2005,
<http://www.felsefeekibi.com/site/default.asp?PG=293>

Gerhard Richter. (Arzu Uysal, Çev.). 14 Şubat 2009,
<http://www.gerhardrichter.com/biography/work/>

Gerhard Richter. (Arzu Uysal, Çev.). 10 Nisan 2009,
<http://www.thecityreview.com/richter.html>

Giorgione. (Arzu Uysal, Çev.). (13 Nisan 2009). 18 Mart 2008,
<http://en.wikipedia.org/wiki/Giorgione>

Godfried Donkor. (Arzu Uysal, Çev.). 20 Şubat 2009,
<http://www.tate.org.uk/modern/exhibitions/untitled/pinup/artists.shtm>

Gustave Courbet. (Arzu Uysal, Çev.). 26 Şubat 2008,
<http://www.cafrande.org/?p=1081>

Kearns, H. **Ellen Gallagher.** (Arzu Uysal, Çev.). 06 Şuabt 2009,
<http://www.recirca.com/reviews/2007/texts/eg.shtml>

Kopyala, Çal, Paylaş. 19 Şubat 2009,
http://www.borusansanat.com/tr/hakkimizda/galeri/kopyala_paylas/popup.aspx

Kültür Tanımı. 20 Haziran 2005, <http://www.oursworld.net/bilim-arastirma/kultur/kultur/01-kultur-tanimi.htm>

Özel, Z. Postmodern Dönem Fotoğraf Sanatında Kendine Mal Etme. **Fotoğrafya,**
 (20) 18 Şubat 2009,
<http://www.fotografya.gen.tr/cnd/index.php?id=303,0,0,1,0,0>

Sesli Sözlük. **eBay.** 12 Ocak 2009,
<http://www.seslisozluk.com/?word=ebay&ssQBy=0>

Soycan C. (2004). İmge/Yazınsal İmge. (101) 13 Haziran 2007,
http://kenanyucel.blogcu.com/poetik-terimler-ve-acilimler-4-celal-soycan_3269403.html

Şahiner, R. **Yeni Bir Sanat Eğitimi Üzerine.** 11 Ocak 2008,
[www.rifatsahiner.com/New_Folder\(2\)/yenisanat.pdf](http://www.rifatsahiner.com/New_Folder(2)/yenisanat.pdf)

Şirin Neşat, 5 Nisan 2009, <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=90298>

Şükran Moral, 2 Nisan 2009, <http://www.gazeteparc.com/h20265-tabulari-yikan-fotograf-istanbulda.html>

Turner. (Arzu Uysal, Çev.). 13 Şubat 2008,
<http://www.artchive.com/artchive/T/turner/snwstorm.jpg.html>

Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük. **Görsel.** 20 Haziran 2005,
<http://www.tdk.gov.tr/tdksozluk/sozara.htm>

Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük. **İmge.** 20 Haziran 2005,
<http://www.tdk.gov.tr/tdksozluk/sozara.htm>

Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük. **Kültür Tanımı.** 20 Haziran 2005,
<http://www.tdk.gov.tr/tdksozluk/sozara.htm>

Üstünipek, M. **Rönesans Resim Sanatı.** 26.12.2008,
http://lebriz.com/pages/doc_View.aspx?docID=60&pageID=22&lang=TR

EKLER

EK-1

Özel Yetenek Sınavı Sonuçlarına Göre Öğrenci Alan Üniversitelerin Resim-İş Eğitimi Bölümleri 2006–2007 Yılı Kontenjanları	Kontenjan
Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi	40+40
Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi	30
Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi	60
Atatürk Üniversitesi Ağrı Eğitim Fakültesi	30
Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi	30
Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi	30
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi	30
Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi	40
Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi	30+30
Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi	60
Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi	30
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi	70+50
Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi	25
İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi	30+30
Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi	40+40
Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi	100
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Burdur Eğitim Fakültesi	30
Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi	30
Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi	30
Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi	30
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi	60+60
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi	30+30
Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi	40+40
Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi	30
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi	40+40
Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi	30
Toplam	1385

EK-2

Özel Yetenek Sınavı Sonuçlarına Göre Öğrenci Alan Üniversitelerin Resim Bölümleri 2006–2007 Yılı Kontenjanları	Kontenjan
Afyon Kocatepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	30
Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	15
Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	30
Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	20+20
Balıkesir Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	20
Cumhuriyet Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	15
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	20
Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	30
Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	40+30
Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	15
Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	15
Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	30
İnönü Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	10
Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	30
Mersin Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	20
Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	40
Muğla Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	10
Mustafa Kemal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	15
Sakarya Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	20
Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	15
Toplam	490

EK-3

*Öğrenci Görüşme Formu**Araştırma sorusu:*

**“Öğrenci resimlerindeki imgelerde”
görsel kültürün ve sosyo-kültürel olguların etkileri nelerdir? Bu etkiler öğrencilerin sosyo-
demografik özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?**

Tarih:/...../.....

Saat (Başlangıç/ Bitiş):/.....

Giriş

Merhaba. Ben Arzu Uysal. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda araştırma görevlisiyim. DEÜ, Buca Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde doktora öğrencisiyim.

Toplumsal ve kültürel güçlerin, görsel kültür ögesi olarak öğrenci resimlerindeki imgeleri etkilemesi ve bu etkinin öğrencilerin sosyo-kültürel özelliklerine göre değişip değişmediği konusunda bir araştırma yapıyorum. Bu konudaki görüşleri ortaya koymak ve öneriler sunmak amacıyla yapılan çalışmanın sanat eğitimcileri ve sanat eğitimcisi adayları için yararlı olacağını düşünüyorum. Araştırma kapsamında, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı ve Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü, Antakya Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı ve Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü ile Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı ve Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümünde lisans düzeyinde resim dersi alan 3. ve 4. sınıf öğrencileri ile görüşmeler yapıyorum.

Yaptığım tüm görüşmelerde verilen bilgiler, sadece bu araştırmada kullanılacak ve kişisel bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır. Görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini düşünüyorum. İzin verirseniz görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Bu şekilde hem zamanı daha iyi kullanabiliriz, hem de sorulara vereceğiniz yanıtların kaydını daha ayrıntılı tutma fırsatı elde edebilirim. Eğer sizin bana görüşmeye başlamadan önce sormak istediğiniz bir soru varsa, önce bunu yanıtlamak istiyorum.

Bu araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim.

Kişisel Bilgi Formu

1. Yaşınız:

2. Cinsiyetiniz: Kadın () Erkek ()

3. Üniversiteniz: D E Ü () AÜ () MKÜ ()

Fakülteniz: Eğitim Fakültesi ()

Güzel Sanatlar Fakültesi ()

4. Sınıfınız: 3. Sınıf ()

4. Sınıf ()

5. Ailenizin Yaşadığı Köy () Belde () İlçe () Şehir () Büyükşehir ()
Yerleşim Yeri:

6. Annenizin Eğitim İlk () Orta () Lise () Üniversite () Lisansüstü ()
Durumu:

7. Annenizin Mesleği:

8. Babanızın Eğitim İlk () Orta () Lise () Üniversite () Lisansüstü ()
Durumu:

9. Babanızın Mesleği:

10. Ailenizin Aylık Net Geliri: 600 YTL'nin 600–1000 1000–1500 1500–2000 2000 YTL
altında () YTL arası () YTL arası () YTL arası () üstü ()

Öğrenci Görüşme Formu

1. **Görsel kültür-Görüntü üreten teknolojiler (Televizyon, İnternet, reklam panoları, afişler, yazılı basın) resimlerinizdeki imgeleri nasıl etkilemektedir?**
 - a. **TV'nin resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir?**
 - b. **İnternetin resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir?**
 - c. **Reklam Panolarının resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir?**
 - d. **Afişlerin resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir?**
 - e. **Yazılı basının resimlerinizdeki imgelere etkileri nelerdir?**
2. **Kendi resimlerinizdeki imgelerle, çağdaş sanat oluşumları arasında ne tür paralellikler görüyorsunuz?**
3. **Plastik sanatlar alanında en çok beğendiğiniz sanatçı kim? Neden?**

4. Yaşadığımız çevre (toplumsal ve fiziksel çevre) resimlerinizdeki imgeleri nasıl etkilemektedir?
5. Resimlerinizdeki imgelerde inançlarımızın etkisi nedir?
6. Ekonomik koşullar resimlerinizdeki imgeleri nasıl etkilemektedir?
7. Politik görüşünüz resimlerinizdeki imgeleri nasıl etkilemektedir?
8. Cinsel kimliğiniz resimlerinizdeki imgeleri nasıl etkilemektedir?
9. Resimlerinizde hangi imgeleri kullanıyorsunuz?

EK-4

MARMARA ÜNİVERSİTESİ - İletişim Fakültesi								
Radyo, Sinema ve Televizyon								
DERS İZLEME PROGRAMI								
2008-2009 Güz Yarıyılı								
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Haftalık Ders Saati			Kredi	ECTS	Haftalık Gün ve Saati / (Derslik)
			T	U	L			
	Görsel Kültür	Seçimlik	2			2		
Önkoşul Dersi		Önkoşullu Dersi						
Öğretim Üyesi	Öğr. Gör. Aylin Duyal				Öğrenci Görüşme Gün ve Saati			
E-posta	aylincd@hotmail.com				Ofis / Oda No			
Telefon					Telefon			
Öğretim Üyesi Yardımcıları					Ofis / Oda No			
E-posta								
Dersin Amacı	Sanat ve tasarım alanlarından seçilmiş örnekler ile süreli etkinliklerden işleri, avangarde sanat hareketleri ve bu hareketlerin güncel/çağdaş sanata etkilerini, sanatın/sanatçının işlevini ve görsel imgeler karşısındaki seyircinin konumunu görsel kültür bağlamında değerlendirmek ve tartışmaya açmaktır.							
Ders Kitabı ve/veya Kaynaklar	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sanat, Tasarım ve Görsel Kültür, Malcolm Barnard 2. Popüler Kültür Çalışmaları, John Storey 3. Cinsellik Görsellik Pornografi, Hasan Bülent Kahraman 4. Fotoğraf Ölmedi ama Tuhaf Kokuyor, Nazif Topçuoğlu 							
HAFTA	Tarih	KONULAR					Kaynak No - İlgili Bölüm	
1. Hafta		Görsel Kültür kavramı, görsel ve kültürel alanın değerlendirilmesi.						
2. Hafta		Yaklaşım ve yöntemler, görsel kültürün konuları.						
3. Hafta		Görsel Kültürün üreticileri:Sanatçılar ve Tasarımcılar						
4. Hafta		Görsel Kültürün tüketilme biçimleri.						
5. Hafta		Yüksek kültüre ve sanata farklı yaklaşımlar						
6. Hafta		VİZE						
7. Hafta		Süreli etkinliklerden (Bienal, Documenta vb.) örneklerle disiplinlerarasılık.						
8. Hafta		Performans, happening, video art örnekleri ile alternatif seyir biçimleri ve seyircinin işlevi.						
9. Hafta		Fotoğraf'ın gösterdikleri, bir gösteri sanatı olarak fotoğraf.						
10. Hafta		Sanatta beden kullanımı.						
11. Hafta		Günümüz sanatının oluşmasında rol oynayan önemli hareketler.						
12. Hafta		Dada, Pop Art ve Fluxus.						
13. Hafta		Deneysel Sinema 1920 ve 1930'lar.						
14. Hafta		FINAL						
Değerlendirme Araçları	Ölçme Aracı	Adet	Tarih	Başarı Notuna Katkısı (%)	Yarıyıl İçi Değerlendirme Notuna Katkısı (%)			
	Yarıyıl Sonu Sınavı	1		50	0			
	Bütünleme Sınavı (varsa)	1		50	0			
	Yarıyıl İçi Değerlendirmesi			50	100			
	Ara Sınav(lar)	1		50	100,0			
	Kısa Sınav(lar)							
	Proje(ler)							
	Ödev(ler)							
	Laboratuvar							
Diğer								

EK-5

DEÜGSF RESİM BÖLÜMÜ
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
DERS İÇERİKLERİ

Resim (Atölye I-II)

Lisans öğrenimi süresince oluşturulan, kişisel üslup, estetik ifade ve biçimlendirme teknikleri doğrultusunda bağımsız proje uygulamaları. Yeni üslup, teknik anlatım olanaklarının araştırılması. Türk ve Batı Resim Sanatına ilişkin çağdaş ve geleneksel örnekler üzerine kuramsal çalışmalar. *(Zorunlu Ders)*

Görsel Anlatım I-II

Çağdaş plastik sanatlar alanındaki gelişmeler ve değişen algı seçenekleri doğrultusunda, sanat yapıtlarında öne çıkan biçim-anlam ilişkilerini inceleyen denemeler, bağımsız proje uygulamaları. *(Zorunlu Ders)*

Çağdaş Batı Sanatı (İngilizce)

XX.yüzyıl Batı Sanatı'nda ortaya çıkan akım, anlayış ve hareketlerin eleştiri ve sanat yazınından seçilmiş örnekler üzerinde değerlendirilmesi ve tartışılması. *(Zorunlu Ders)*

Sanatta Yaratıcı Süreç I-II

Psiko-sosyal estetik etkenlerin bileşiminde yaratıcılığa dönüşen sanat olgusunun görsel dokümanlar eşliğinde irdelenmesi. Büyü, oyun ve yansıma teorileri kapsamında estetiğin oluşum sürecini irdeleyen açıklamalar ve tartışmalar. *(Seçmeli Ders)*

İmge, Söz Yazı

Görsel anlam üretimi ve imge, imgenin temsil olanakları, imge ve gerçeğin çevrimi, imgede görünen ve gösterilen anlam, sözün üretilebilirliği, sözde yazınsallık, yazılı ifade ve anlam gibi konular üzerinde açıklamalar, tartışmalar. *(Seçmeli Ders)*

Sanatta Yeni Arayışlar, Yeni Materyaller

1950 sonrası sanatının genel değerlendirilmesi, avangard sanatın politikası, sanatın kavramsallaştırılması, post-avangard süreç, Postmodernist dönem, sanatta ideolojinin yitimi, sanatın demokratikleşme süreci, estetik değerlerin kaybı, yeni dönemin yeni sanat materyalleri, fotoğrafta yeni duyarlılık video sanatı ve internet sanatı gibi kavram, konu ve durumlar üzerine kuramsal çalışmalar. *(Seçmeli Ders)*

Görsel Kültür Tarihi I-II

Kültür ve yaratıcılık olguları bağlamında, bireyin yaşamını düzenleme sürecinde ortaya koyduğu ürün ve sonuçların her birine yönelik soy kütüksel bir irdeleme denemesi. Kuramsal katmanlar üzerinde kurulu 'Kültür Toplumu' durumuna ulaşan sürecin görsel unsurlar ile birlikte gözden geçirilmesi. *(Seçmeli Ders)*